This Volume is presented *by the Lords Commissioners of Her Majesty's Treasury*

to ____________________

and will, in the event of the Library being broken up, be returned to the Controller of Her Majesty's Stationery Office, Westminster.

CROYDON PUBLIC LIBRARIES
CENTRAL

Riley.

W., 10,000—20/9/98.

Croydon Public Libraries.

Central Reference Library.

Accession No. 5421 Class No. 9274.2

Besides the class topic, other topics treated of in this book are as follows:—

Topic No.	Pages.	Topic No.	Pages.

BROMLEY LIBRARIES

CROYDON PUBLIC LIBRARIES
CENTRAL

RERUM BRITANNICARUM MEDII ÆVI SCRIPTORES,

OR

CHRONICLES AND MEMORIALS OF GREAT BRITAIN AND IRELAND

DURING

THE MIDDLE AGES.

CROYDON PUBLIC LIBRARIES
CENTRAL

THE CHRONICLES AND MEMORIALS

OF

GREAT BRITAIN AND IRELAND

DURING THE MIDDLE AGES.

PUBLISHED BY THE AUTHORITY OF HER MAJESTY'S TREASURY, UNDER THE DIRECTION OF THE MASTER OF THE ROLLS.

On the 26th of January 1857, the Master of the Rolls submitted to the Treasury a proposal for the publication of materials for the History of this Country from the Invasion of the Romans to the reign of Henry VIII.

The Master of the Rolls suggested that these materials should be selected for publication under competent editors without reference to periodical or chronological arrangement, without mutilation or abridgment, preference being given, in the first instance, to such materials as were most scarce and valuable.

He proposed that each chronicle or historical document to be edited should be treated in the same way as if the editor were engaged on an Editio Princeps; and for this purpose the most correct text should be formed from an accurate collation of the best MSS.

To render the work more generally useful, the Master of the Rolls suggested that the editor should give an account of the MSS. employed by him, of their age and their peculiarities; that he should add to the work a brief account of the life and times of the author, and any remarks necessary to explain the chronology; but no other note or comment was to be allowed, except what might be necessary to establish the correctness of the text.

The works to be published in octavo, separately, as they were finished; the whole responsibility of the task resting upon the editors, who were to be chosen by the Master of the Rolls with the sanction of the Treasury.

The Lords of Her Majesty's Treasury, after a careful consideration of the subject, expressed their opinion in a Treasury Minute, dated February 9, 1857, that the plan recommended by the Master of the Rolls "was well calculated for the accomplishment of this important national object, in an effectual and satisfactory manner, within a reasonable time, and provided proper attention be paid to economy, in making the detailed arrangements, without unnecessary expense."

They expressed their approbation of the proposal that each Chronicle and historical document should be edited in such a manner as to represent with all possible correctness the text of each writer, derived from a collation of the best MSS., and that no notes should be added, except such as were illustrative of the various readings. They suggested, however, that the preface to each work should contain, in addition to the particulars proposed by the Master of the Rolls, a biographical account of the author, so far as authentic materials existed for that purpose, and an estimate of his historical credibility and value.

Rolls House,
December 1857.

CROYDON PUBLIC LIBRARIES
CENTRAL

REGISTRUM ABBATIÆ JOHANNIS WHETHAMSTEDE,

ABBATIS MONASTERII SANCTI ALBANI,

ITERUM SUSCEPTÆ;

ROBERTO BLAKENEY, CAPELLANO, QUONDAM ADSCRIPTUM.

CROYDON PUBLIC LIBRARIES
CENTRAL

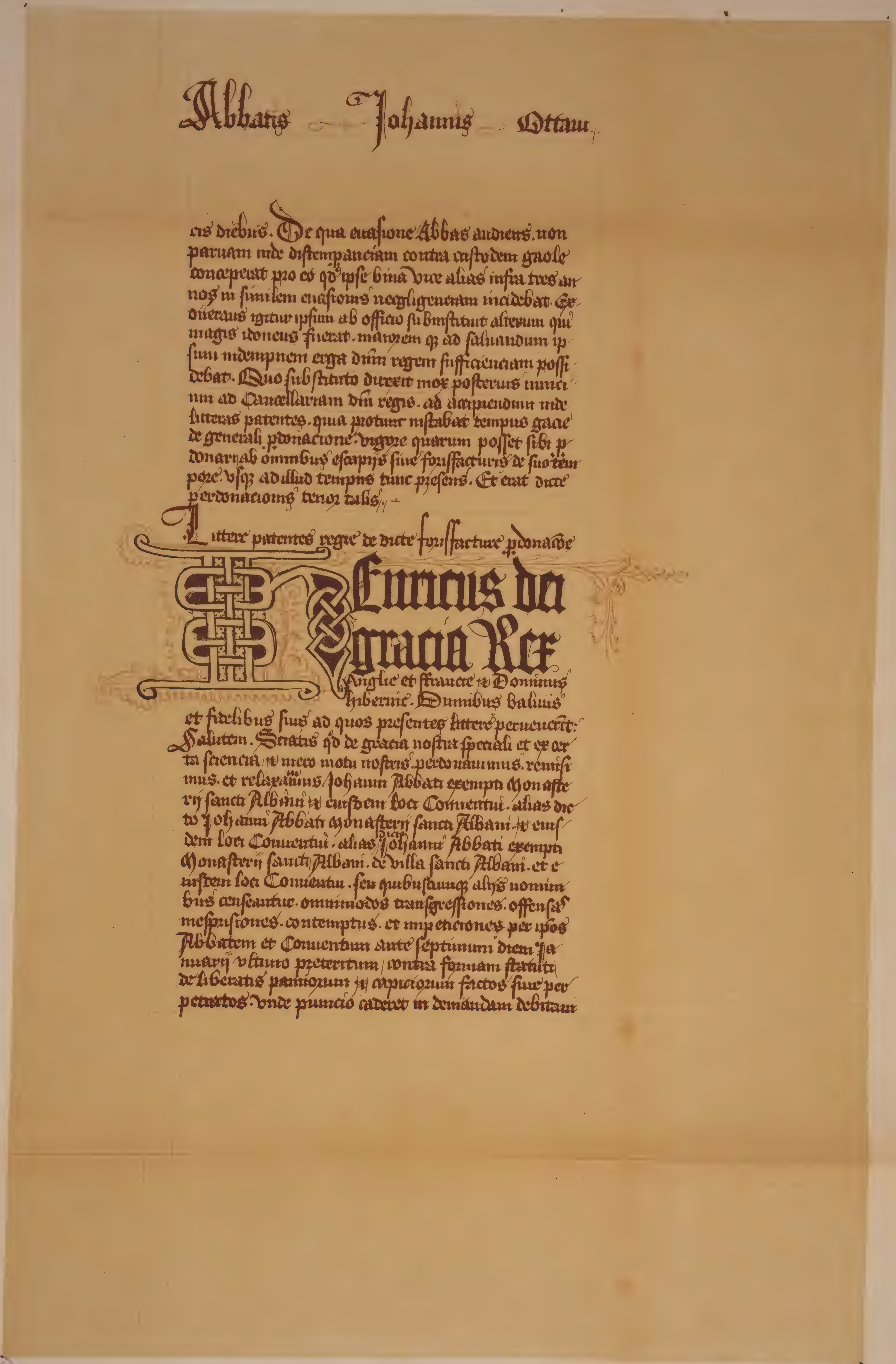

Abbatis — Johannis — Octaui.

cis diebus. De qua evasione Abbas audiens, non
paruam inde distemperanciam contra custodem gaole
conceperat pro eo quod ipse bina vice alias infra tres an
nos in similem evasionis negligenciam incidebat. Ex
onerans igitur ipsum ab officio substituit alterum qui
magis idoneus fuerat, maiorem que ad saluandum ip
sum indempnem erga dominum regem sufficienciam possi
debat. Quo substituto direxit mox posterius nunci
um ad Cancellariam domini regis, ad accipiendum inde
litteras patentes, quia protunc instabat tempus gracie
de generali perdonacione, vigore quarum posset sibi p
donari ab omnibus escapiis siue forisfacturis de suo tem
pore usque ad illud tempus tunc presens. Et erat dicte
perdonacionis tenor talis.

Littere patentes regie de dicte forisfacture perdonacione

Henricus dei gracia Rex
Anglie et Francie et Dominus
Hibernie. Omnibus balliuis
et fidelibus suis ad quos presentes littere peruenerint:
Salutem. Sciatis quod de gracia nostra speciali et ex cer
ta sciencia et mero motu nostris perdonauimus, remisi
mus et relaxauimus Johanni Abbati exempti Monaste
rii sancti Albani et eiusdem loci Conuentui, alias dic
to Johanni Abbati Monasterii sancti Albani et eius
dem loci Conuentui, alias Johanni Abbati exempti
Monasterii sancti Albani de villa sancti Albani et e
iusdem loci Conuentui, seu quibuscumque aliis nomini
bus censeantur, omnimodas transgressiones, offensas,
mesprisiones, contemptus et impeticiones per ipsos
Abbatem et Conuentum ante septimum diem Ja
nuarii ultimo preteritum contra formam statuti
de liberatis pannorum et capiciorum factos siue per
petratos, vnde punicio caderet in demandam debitam

Vincent Brooks, Day & Son, Lith. London, W.C.

MS. ARUNDEL. III. College of Arms.

Latter half of the 15th Century.

(See p. 290.)

CROYDON FREE PUBLIC LIBRARY CENTRAL

CHRONICA MONASTERII S. ALBANI.

REGISTRA QUORUNDAM ABBATUM MONASTERII S. ALBANI, QUI SÆCULO XV^MO. FLORUERE.

VOL. I.

REGISTRUM ABBATIÆ JOHANNIS WHETHAMSTEDE,

ABBATIS MONASTERII SANCTI ALBANI,

ITERUM SUSCEPTÆ;

ROBERTO BLAKENEY, CAPELLANO, QUONDAM ADSCRIPTUM.

EDITED

BY

HENRY THOMAS RILEY, M.A. CAMBR. & OXF.,

AND OF THE INNER TEMPLE, BARRISTER-AT-LAW.

PUBLISHED BY THE AUTHORITY OF THE LORDS COMMISSIONERS OF HER MAJESTY'S TREASURY, UNDER THE DIRECTION OF THE MASTER OF THE ROLLS.

LONDON:
LONGMAN & Co., AND TRÜBNER & Co., PATERNOSTER ROW;
ALSO BY PARKER & Co., OXFORD;
MACMILLAN & Co., CAMBRIDGE;
A. C. BLACK, EDINBURGH; AND A. THOM, DUBLIN.

1872.

6R5421
6

BROMLEY PUBLIC LIBRARIES | AL LS
CLASS L 65.5
ACC. 02105 6653
[942.05]

Printed by
EYRE and SPOTTISWOODE, Her Majesty's Printers,
For Her Majesty's Stationery Office.

PUBLIC LIBRARIES CENTRAL

TABLE OF CONTENTS.

	Page
INTRODUCTION - - - - - -	ix
SUMMARY OF THE CONTENTS OF THE "REGISTRUM ABBATIÆ JOHANNIS WHETHAMSTEDE, ITERUM SUSCEPTÆ" - - - - -	xxvii
REGISTRUM ABBATIÆ JOHANNIS WHETHAMSTEDE, ABBATIS MONASTERII SANCTI ALBANI, ITERUM SUSCEPTÆ - - - - - -	3
APPENDIX - - - - - -	437

INTRODUCTION.

INTRODUCTION.

Description of the Manuscript from which this account of the Second Abbacy of John Whethamstede is derived.

The volume which contains the History of the first ten years of the Second Abbacy of John Whethamstede, Abbot of St. Alban's, now for the first time published in its entirety, is a moderately sized folio, Number III. in the Arundel Collection of Manuscripts at the College of Arms, containing 193 leaves of vellum, two of which are left blank at the end; with four fly-leaves of parchment at the end, and two of vellum at the beginning. A religious treatise, entitled "*Consolatio peccatorum* "*contra peccatum desperationis*," and written in a later hand than the rest of the Manuscript, occupies folios 176b–184b, and folios 190b–191b.

Former owners of the Manuscript.

The Manuscript is rich in reminiscences of its former possessors. On the outer, or first, of the two fly-leaves at the beginning, is written, in modern Gothic characters,—"Blakeney, Robertus, Capellanus Domini "Thomæ Ramryge, Abbatis;" and below it, in Roman capitals,—"Sancta Trinitas, unus Deus, miserere "nobis,"—"Holy Trinity, one God, have mercy upon "us." Below this, neatly drawn in pen and ink, is the figure of a ram, with one mitre suspended above him, and another resting upon his "ridge," or back; a canting device, in allusion to the surname of Thomas Ramridge, Abbot of St. Alban's for about thirty years, his Abbacy beginning in the year 1492. Below the ram, a small figure of a lion rampant is drawn.

Lord William Howard, a

We find another former possessor of the book in the person of [1] Lord William Howard, of Naworth, the

[1] See the Introduction to the *History* of Thomas Walsingham, in this Series, Vol. I. Introd. p. x.

former owner. "Belted Will" of the North, in Queen Elizabeth's days. At the head of the commencing page of the work is written, in his well-known neat and legible hand,—"William Howarde;" and, at the foot of the page, the same name; with "1589, pr. 20*s.*," the small price at which he had had the good fortune to buy it, added. On the outermost of the fly-leaves at the end of the volume, is written, in modern Gothic,—"Domp-"nus Robertus Blakeney, monachus Sancti Albani," and below, in a somewhat more recent hand,—"Andreas "Leventhorp."

Condition of the volume. The volume is in good condition throughout; being stoutly bound in what were probably its original wooden boards, though covered afresh with leather at a comparatively recent date.

Scope of the present Introduction. The present Introduction will be limited to the consideration of the question of the authorship of this work; a detailed examination of its contents being reserved for the Introduction to the succeeding Volume, the closing one of the Series of Chronicles of St. Alban's.—

The Manuscript attributed by some to Robert Blakeney. In the last century, the compilation now under notice seems to have been, by some at least, attributed, as a matter of course, to Robert Blakeney, whose name has been already mentioned, as a former possessor of the book. Speaking in reference to the volume, Newcome says, in his *History of St. Alban's* (p. 402):—"In the time of "[Abbot] Ramridge lived Robert Blakeney, who com-"piled the last ten years of Wheathampstead's Life, in "good classical Latin;" adding, by way of Note,—"The "book is in the Library at the Herald's College, and "fairly written." In another passage, also (p. 344), he refers to it, as being "Registrum Roberti Blakeney." In accordance with this authority, the book has been styled, —"The Register of Robert Blakeney, Chaplain of Abbot "Ramryge," in the late Dr. Nicholson's *Guide to the Abbey of St. Alban*, a little work compiled at a comparatively recent date.

Beyond the fact, as already stated, that Robert Blakeney's name is written on two fly-leaves, one at the beginning, and the other at the end, of the volume, there is no reason whatever for assigning its authorship to him. He was not a member, not a novice even, attached to the society of St. Alban's in [1] 1480, and the time when he was Chaplain to Abbot Ramridge would probably be about the year 1515; [2] whereas the Manuscript itself bears evident marks of having been written at least forty years prior to that date. As already mentioned, the name "Andreas Leventhorp" is found on the same fly-leaf with that of Robert Blakeney, and the authorship of the volume might with almost equal propriety have been ascribed to him.

Want of any sufficient reason for so attributing it.

A series of extracts from this Manuscript was published by Thomas Hearne in the year 1732, under the [3] title of *Johannis Whethamstede Chronicon;* it being evidently his impression, that it was a compilation made under Abbot Whethamstede's supervision, if not by his own hand. The compiler, again, of the printed Catalogue of the Arundel Manuscripts at the College of Arms, published in 1829, seems to have had no doubt on the subject, and attributes not only the authorship of the work, but even the hand-writing of it, to Abbot Whethamstede. The following are some extracts from his detailed account (p. 5) of the volume:—

Impression of Hearne that this work was compiled by Abbot Whethamstede.

"This valuable Manuscript is the handwriting of "Abbot Whethamstede. . . . His former [4] Register

In the printed Catalogue

[1] Under which year, a list is given of the inmates of the Abbey, on the occasion of its Visitation by John Esteney, Abbot of St. Peter's, Westminster, in the Register of Abbot William Walingforde, MS. Rawlinson (II.), 332.

[2] During the preceding century, there were several members of the Abbey of St. Alban's having "Blakeney" for their surname; natives, probably, of the fishing-town in Norfolk, so called.

[3] For an account of this publication by Hearne, see p. 437 of the present Volume.

[4] Alluding to the compilation by Amundesham, already published in the present Series.

of the Arundel MSS. at the College of Arms, the hand-writing even of the Manuscript attributed to Abbot Whethamstede.

" is still preserved in the Cottonian Library, Claudius " D. I.; but this, which is more beautiful, was pur- " chased by Lord William Howard, who has written " many [1] notes in the margins. The first page is su- " perbly illuminated, and the chief letter contains a " portrait of the author, seated in his Abbatial chair, " The writing is very fair, but the book has no other " illumination. The beauty of the writing decreases " towards its close, when this venerable father, having " lived [2] above a century, complains of the dimness of " his sight in the most affecting manner, and was com- " pelled to desist.

" The learned have not failed to appreciate this " manuscript. Hearne extracted all the historical mat- " ter, and published it in the volume accompanying " Otterbourne. . . . . Newcome has also extracted " thirty pages (344–374) of his *History of St. Alban's* " from it.

" At the head of the first page stands the following " distich, as a general title :—

" ' Hic prælaturæ Whethamstede pauca secundæ
" ' More registrantis scribuntur gesta Johannis.'

" The History then proceeds as far as fol. 176, and, " although Hearne has published the latter part of the " Manuscript, it is surprising that he should have neg- " lected those interesting memorials which the writer " has inserted about himself. At the end of the seventh

---

[1] These Notes of Lord William Howard are printed in the foot-notes of the present Volume. They are of singularly little value, but they shew how diligently he had perused the work.

[2] See p. xvi. of the Introduction to Amundesham, Vol. II., for a correction of this mistake. There were two persons of the name of "John Whethamstede;" the former, Prior of Tynemouth, was ordained in 1382, and the latter, Abbot of St. Alban's, died in 1465. It would have been little less than a miracle if a man, aged above one hundred years, could have written such a hand as this; and it is somewhat singular that this consideration did not suggest itself to the writer.

" year, he had made this lamentation, fol. 136.—[1] 'Fini-
" 'unt Acta Anni Septimi. Finit etiam et labor regis-
" 'trantis, propter senectutis ægritudinisque repugnan-
" 'tiam in negotio registrandi,' with five verses;

" 'Auctori vitæ laus, virtus, gloria sitque,
" 'Post morbum vitam mihi qui dedit ulteriorem,
" 'Istud ut inceptum possem finire registrum.
" 'Discant quo juvenes ea quæ fecere priores,
" 'Ac aliis referant. Prisca placent que docent'

" which that antiquary passed over, though he printed
" all the rest of that page and the next. But on his
" recovery, the Abbot wrote the Acts of three more
" years, though with less neatness; and at length yield-
" ing to the infirmities of age, closed his literary life
" with words which it is impossible to omit.—[2] 'Finiunt
" 'Acta in anno decimo: finit etiam et hic labor scrip-
" 'toris, quia senio fuerat præventus, præoccupatus
" 'vero morbo. De cujus laboris finitione, de causaque
" 'finitionis, scribitur hic ulterius, sub brevibus, in hiis
" 'verbis metrificationis.—

" 'Hac nunc in decade, numerus qui dicitur esse,
" 'In quo totius residet perfectio legis,
" 'Scriba suo calamo pausam, finemque libello,
" 'Imposuit, fessus senio, morboque repressus.
" 'Cœcutiens steterat, auditus deficiebat,
" 'Contractique manus, digiti steterant simul omnes.
" 'Semper et ad valvas stabat mors improba pulsans,
" 'Dixit et,—"Ecclesiæ dispone tuæ, moriere."
" 'Hac igitur causa scriptor nihil addidit ultra;
" 'Addere nec poterat, quia visus deficiebat;
" 'Idem scribendi sibi finis eratque videndi.
" 'Explicit, expliciunt, qualia scripta ferunt.' "

Now in answer to these positive assertions that the penmanship of the work is to be attributed to Abbot

The bold and fine penman-

[1] See p. 322 *post*.

[2] See p. 420 *post*.

ship of the work, such as could not possibly be attributed to a person of Whethamstede's advanced age.

Whethamstede, attention must of necessity be called to the fact, that the volume is written (with the exception of the few pages of religious [1] exhortation at the end) in a like firm, steady, hand throughout, now known as modern Gothic, or old English, with but little variation or change; the penmanship being characterized to the end by a multiplicity of flourishes, and much ornamental writing, in which are to be detected no indications whatever that may be attributed to a failing sight or a tremulous hand. Elected Abbot in 1420, for the first time, Whethamstede must have passed his eightieth year when the account of the latter part of his second Abbacy was penned; and so utterly improbable is it, as to be all but impossible, that a man of his advanced age, (one too who had complained of being so feeble and ailing, more than twenty years before, as to be [2] obliged even then to resign his prelacy,) should have wielded the pen of the ready writer, and that in so masterly a style. On the contrary, there cannot be a doubt that the writing throughout is the work of two or three professional penmen, engaged for the purpose, but who were much better skilled in their own art than in the [3] proprieties of the Latin language. The mistakes made in orthography from time to time, in fact, are assuredly such as Abbot Whethamstede could never have made, however advanced his age.

The mistakes in orthography found therein.

Similar writing in a part of the volume acknowledgedly

At folio 185a, towards the [4] close of the manuscript, there is an account inserted of the good works done by Abbot Whethamstede, during his second Abbacy, for the benefit of the society of St. Alban's. Now this account is

[1] Not improbably written by Robert Blakeney, already mentioned, at the beginning of the reign of Henry VIII., on a few leaves of the volume which had been left blank.

[2] See Amundesham, Vol. II. p. 234.

[3] See the mistake, for example, in p. 172 of "*Anacoclea*" for "*Agathocle*," of "*Anna*," for "*Cinna*" in p. 349, "*Carundius*" for "*Charondas*" in p. 346, "*defecilem*" for "*difficilem*" in p. 205, and numerous other errors of almost equal magnitude, which may be found upon examination of the footnotes.

[4] See pp. 423–433 *post.*

acknowledgedly written after his death; and yet a large proportion of it, on close examination, will be found to be written undoubtedly by the same hand that had penned the earlier portion of the preceding history of the second Abbacy. The position that it was the pen of Abbot Whethamstede himself that wrote this compilation cannot, in fact, for a moment be maintained.

written after Whethamstede's death.

The authorship of the History now remains for consideration.—Taken as a whole, the probabilities seem to be, that it was not a work composed by Abbot Whethamstede, but a compilation from various sources, made shortly after his death by some now unknown hand.

Probability that it was a compilation made after Whethamstede's death.

William [1] Walingforde, at the time of the death of Abbot John Stoke, in December 1451, we find holding the joint offices of Archdeacon, Cellarer, Bursar, Forester, and Sub-Cellarer, of the Abbey of St. Alban's; and in office, as Archdeacon at least, combined with the [2] Chamberlainship, he was continued, throughout the whole of his second Abbacy, by Abbot Whethamstede. In the time of Abbot William Alban, or Albon, Whethamstede's successor, Walingforde was chosen Prior of the Convent; and on Alban's death in 1476, was elected to succeed him as Abbot.[3] Such being the fact, the reader will find, and not without some surprise, if he is inclined to believe that Abbot Whethamstede wrote this work, that from p. 102 of this volume to p. 135, the context is occupied by a series of the most revolting charges, under the second year of Whethamstede's second Abbacy, against this same Official General, as he was called. Again and again he is accused of [4] lying, and of habitual perjury even; and of theft too, of the most iniquitous description, in having appropriated

Revolting charges made in it against William Walingforde, afterwards Abbot.

---

[1] So called, probably, from being a native of that place.

[2] See p. 103 *post;* in p. 5, at the time of Abbot Stoke's death, the Chamberlainship is not mentioned.

[3] Whether unanimously or not, is not known, as the folio containing his election is torn out of his Register, MS. Rawlinson (II.) 332.

[4] See, more particularly, pages 108, 111, 112, 114, 118, 120, 121, 125, and 127, *post.*

the moneys of the late Abbot, to satisfy the cravings of an innate cupidity, which had characterized him even from childhood. His nefariousness and subtlety are enlarged upon, [1] his pomposity and verboseness are derided, his overheard [2] lamentations are sneered at, his self-communings and most secret thoughts, which must have been known to no one but himself, are professedly brought to light. Judas and Gehazi, Simon Magus and Ananias, are set forth as his prototypes, and he is accused, in a spirit of covetousness, which might have animated the veriest usurer, of sacrificing even unto devils. And not content even with this, the writer extends the nefarious charge of stealing the late Abbot's savings, and of committing perjury to conceal the theft, to the Archdeacon's brother, [3] Thomas Walingforde, who was Abbot Whethamstede's senior Chaplain, as well. [4] In one place, the Abbot is represented as finally forgiving the Archdeacon, upon his repentance, and in [5] another is spoken of as being careful of the Official's honour, and desirous to preserve it "without the stain of disgrace, or the slightest "cloud of scandal." Even had not these assurances of the Abbot's considerateness occurred in the narration, it is impossible to believe that Whethamstede, whatever his peculiarities, and however great his anger against a defaulting official, would either have committed to writing such frightful charges as these against a man whom he continued in office as his own Archdeacon, or have sanctioned their being committed to writing by others. In the cause of truth and honour, good feeling and good faith, we have no option left but to believe that this narrative, whatever the foundation on which it may have been based, so far from being written by the Abbot, never even came before his eyes.

Great improbability that Whethamstede would have penned such charges against a person whom he retained in office as his own Official.

---

[1] P. 108.
[2] Pp. 104, 107, 133.
[3] Pp. 117, 118, 121.
[4] P. 135.
[5] P. 121.

The Abbot again, it may be remarked, is frequently [1] spoken of in terms of extravagant laudation, which it is hardly probable that he himself would have committed to writing; any more than that he would have penned the statement [2] that by "solid, sober, and sensible men," his predecessor was pronounced to be "lazy, sluggish, "and odious to nearly all."

Passages in praise of Whethamstede, and censure of his predecessor, could hardly have been written by him.

To conclude with a brief examination of the probable sources from which the compilation is derived.— In page 269 [3] "The Register" is mentioned; while in pages 375, 383, and 420, we find "The Shorter Register" spoken of. These, no doubt, were two consecutive Abbey Registers, kept by Whethamstede, or by his direction, during his second Abbacy (neither of which probably now exists); the first bearing reference to the transactions of the first seven years of the Abbacy, the second to those of the following three; some, at least, of the entries in them being probably made by his own hand. The present work, there can be no question, was a compilation from them to a considerable extent; and the compiler probably considered it nothing less than a sacred duty to set forth the words with which the first, or larger Register, began and ended, the passages already noticed as occurring in pages 5 and 322. At the end of the seventh year of his second Abbacy, the Abbot, we have reason to suppose, suffering from an [4] illness which had threatened to be fatal, found himself compelled to cease his labours upon the Register; and for the moment, no doubt, had the intention of ceasing to keep any such record after that date. The Register would accordingly close appropriately with the words which we find in p. 322. "Finiunt Acta . . . docent;" these words, like the commencing ones, being borrowed in the new compilation in the spirit above alluded to.

Probable sources of the compilation.

Two Registers, that were evidently kept, under Abbot Whethamstede's supervision.

Use made by the compiler of the peculiar language of those Registers.

---

[1] See pp. 6, 7, 9, 20.
[2] P. 20.
[3] "*inseri ulterius in Registro.*"
[4] "*post morbum vitam,*" p. 322. See also p. 264.

Circumstances probably attending the compilation of the two Registers.

Having thoroughly recovered, however, from the effects of his illness, the Abbot changes his mind, and commences another, "the Shorter," Register, at the beginning of the year 1459; extracts from which, as we have seen, are acknowledgedly interspersed in the latter part of the History, commencing at p. 323; which honestly [1] acknowledges itself to be a compilation from, and not to be itself, the original work. At the end of the third year after this resumption of the Register, illness again overtakes the industrious prelate; his sight fails him, he hears no longer, his fingers are cramped and powerless. Bending beneath extreme old age, he is sensible that death stands knocking at the door, with the stern summons,—"Put thy church in order, thou shalt die." With the affecting lines which we read in p. 420, ended the Second, or Shorter, Register, almost beyond a doubt; and those lines the compiler has also borrowed, as forming an appropriate conclusion to his own work.

Other materials employed in this compilation, in addition to the Registers.

In the compilation of the volume, other materials, in addition to the two Registers already mentioned, no doubt, were used. The scandalous attacks upon the character of William Walingforde and his brother would, as already suggested, find no place in the Abbot's Register Derived from some source which it is now as difficult even to surmise, as it is wholly out of the reach of our knowledge, this structure of calumny and vituperation, based maybe upon some slight fragment of fact, was devised for a purpose which, though not avowed, it is not so very difficult to divine.

Probable date of the compilation.

Abbot Whethamstede survived the close of his second Register from three to four years. On his death in January 1465, William Alban, the Prior, was appointed his successor; immediately after which, William Walingforde was nominated by him as Prior. The compilation was made, there seems every reason to believe, at some

[1] See pp. 375, 383, 420.

period between this date and the year 1476, when William Alban died; its object being alike to serve as a memorial of the chief historical and domestic events which had occurred during ten years of Whethamstede's second Abbacy, and covertly and insidiously, under the guise of narrative, to convey and perpetuate charges against Walingforde of so heinous a nature as to proclaim him utterly disqualified for ever succeeding to the Abbacy. If so, the poisoned shaft fell short of its aim; for upon the death of William Alban, Walingforde succeeded him as Abbot; though as to the degree of unanimity in reference to his election, which prevailed among the inmates of the Convent, it is impossible to speak. His Register, commencing with the preliminaries of his election, is to be found in the Bodleian Manuscript, Rawlinson (II.) 332; but it is the preliminaries only that are there given; for, somewhat singularly, the account of the election itself is missing, the leaf or leaves containing it having been torn out, purposely, to all appearance.

Probable objects of the compilation; one of them, to convey charges against William Walingforde.

His ultimate election as Abbot, in spite of them.

Whether the copies of verses that are found scattered about the latter part of the compilation formed part originally of Abbot Whethamstede's Registers, it is, of course, impossible to say. The portions of the compilation that bear reference to the historical events of the day had been collected probably during the life of Abbot Whethamstede, and some of them, at least, had formed [1] part of his Registers: others again may have been the contributions of those among the inmates whose ill-fortune it had been to be eye-witnesses of the disasters ensuing to the Abbey and its tenantry, from the fact of its soil having been the scene of two of the great [2] events which characterized the sanguinary struggle between the Houses of York and Lancaster. These matters, however, will be

Verses in the compilation.

Probable sources of its narrative of historical events.

---

[1] See pp. 375 and 383, shewing that there had been entries therein in reference to the Battles of Northampton and Wakefield.

[2] The first and second Battles of St. Alban's, A.D. 1455 and 1461.

brought more at length under notice in the Introduction to the succeeding Volume.

On placing this Volume before the reader, the Editor feels it his duty to avail himself of the opportunity of remarking, that an impression seems to exist that the Editors of the works forming this Series are at liberty to treat the text, or, to use somewhat slipshod English, "alter the manuscript," according to the dictates of their own fancy; and so, to incur censure or the converse, according to the taste of those who may consider themselves qualified to express an opinion upon the results of their labours.

Such is certainly not the fact; for the Editor who looks upon it as a duty to observe the injunctions given by the Commission under which he acts, no such option exists. In the year 1861, a printed paper, entitled — "General Directions for the Guidance of "the Editors," was issued to the Editors of the Series. These rules, in reference to the formation of the text, are not repealed or obsolete, that the Editor of the present Volume is aware of; and by them he has deemed it his duty, to the best of his ability, to abide. The following are the directions which relate, more especially, to this point. They are quoted solely for the purpose of obviating misapprehension, and not with the object of seeming even to dictate to others:—

"Each Editor is to give the various readings of the "MSS. at the foot of the page, without any comment "other than is necessary for establishing the correctness "of his text, or determining chronological difficulties.

"Classical proper names and all Latin words are to be "spelt in the ordinary classical manner, but modern "names as they occur in the MS., however various. "When any obvious clerical error is amended in the "text, the erroneous reading of the MS. must be recorded "in a note.

" All words are to be printed *in extenso*, according to " the classical mode ; but wherever a doubt is occasioned " by the abbreviation of the MS., the Editor may con- " sult his own judgment in giving the exact form of " it among the various readings.

" Whenever it is desirable that peculiarities of Latin " orthography shall be preserved, the peculiar reading is " to be placed in a foot-note, and not in the text.

" The MS. orthography of all old English and French " is to be strictly preserved, and abbreviated words " written in full.

In conformity with these directions, throughout the present Volume, as in the preceding Volumes of the Series which have been published under his supervision, the Editor has made it his care to place the Latin text before the reader as written in the ordinary [1] classical manner ; while the peculiarities of the mediæval orthography have been preserved in the foot-notes : through their agency, in fact, the text may be read under its mediæval aspect. And further, conforming with the spirit of the directions above cited, the Editor has deemed it to be consistent with his duty throughout to be scrupulously sparing of notes and comments, whether explanatory or otherwise.

As to the rules and directions themselves, as a guidance for forming the text, the Editor will only add, that it has been no burden to him to observe them ; they are the best that, under the circumstances, could have been framed for the production of a text intelligible to ordinary classical readers, and they stand in need of no justification or defence.

It is with much pleasure that the Editor expresses his great obligations to Sir Albert W. Woods, F.S.A., Garter

---

[1] The only general exception that has been made to this rule is in reference to the word "*hiis*," a mediæval form which seems to have been intended to do duty alike for "*iis*" and "*his*."

King of Arms, for the abundant facilities which, in many ways, he has so kindly afforded him; and, more especially, in placing his chambers, in the College of Arms, at the Editor's service, for the transcription of the Manuscript which forms the text of the principal work in this Volume.

H. T. R.

CORRIGENDA.

Page 5, Note 5, *for* " 1464 " *read* " 1465."
,, 47, line 20, *for* " occasionentur " *read* " inde occasionentur."
,, 85, line 24, *for* " primo " *read* " prius."
,, 90, line 29, *for* " liberiori " *read* " uberiori."
,, 94, Side-note, *for* " for interposition " *read* " for such interposition."
,, 125, line 22, *for* " libris " *read* " libras."
,, 156, Side-note, *for* " 1448–50 " *read* " 1455."
,, 164, line 8, *for* " rotinus " *read* " protinus."
,, 223, line 6, *for* " adjci " *read* " adjici."
,, 272, Note 2, *for* " Cario " *read* " Cairo."
,, 407, Note 8, *add* " Probably a clerical error for 'Verus Rex.' "

SUMMARY OF THE CONTENTS

OF THE

"REGISTRUM ABBATIÆ JOHANNIS WHETHAMSTEDE,

ABBATIS MONASTERII SANCTI ALBANI, ITERUM SUSCEPTÆ."

SUMMARY OF THE CONTENTS

OF THE

"REGISTRUM ABBATIÆ JOHANNIS WHETHAMSTEDE,

ABBATIS MONASTERII SANCTI ALBANI, ITERUM SUSCEPTÆ."

THE FIRST YEAR OF THE SECOND ABBACY OF JOHN WHETHAMSTEDE,—pp. 5–91.

A.D. 1452.

Death of John Stoke, Abbot of St. Alban's, 14 December 1451. William Albone, the Prior, and William Walingford, the Archdeacon, each proposed as his successor,—p. 5: reasons for which the re-election of John Whethamstede, formerly Abbot, is proposed by many; the Archdeacon dissuades his supporters from pressing his election,—p. 6: the Prior adopts a similar course; his address to his supporters,—p. 7: his supporters yield to his arguments; John Whethamstede is unanimously re-elected Abbot,—p. 9: Election of John Whethamstede as Abbot of St. Alban's, 16 January 1452,—p. 10: the Abbot is presented to the King, and takes the oath of fealty,—p. 18: reasons for, and against, the Abbot's benediction being repeated; he having received it already; opinion given by the Court of Arches, that a second benediction is not required,—p. 19: the Abbot therefore determines to forego it; expression of thankfulness by the people of the neighbourhood, on hearing of the re-election of John Whethamstede as Abbot,—p. 20: preparations for the Abbot's installation; address made by the Abbot on this occasion,—p. 21: he gives an entertainment; the Abbot now seriously reflects upon the nature of his duties; he addresses the brethren, in the Chapter-House, upon the subject,—p. 23: at his request, the brethren address him upon three points which especially require reform,—p. 24: the reasons for which such reform is necessary; the deficiency of instruction in grammar; the fewness of the Monastery's students at the University; and the deficiency

of preachers in the pulpit; the Abbot at once sets to work to effect the desired reforms; he enquires of the Cellarer what further remedial measures are required,—p. 25: who informs him that the Charter of Liberties, last granted to the Monastery, is frequently impugned by the Barons of the Exchequer; the Abbot reflects upon the matter, and appeals to the King, when visiting the Abbey, who issues Letters directory to the Barons thereon,—p. 26: Charter granted to the Abbey of St. Alban's, confirmatory of two prior Charters of Liberties granted to it, A.D. 1448,—p. 27: recital of the first of such two Charters,—p. 28: this Charter is impugned by John Stourtone, Treasurer of the King's Household, in reference to a certain discharge and acquittance made therein to the Abbot and Convent of St. Alban's; Plea therein, of John Stourtone, Treasurer of the King's Household,—p. 56: Answer made by the Abbot to the said Plea,—p. 57: Replication of the Treasurer to the Abbot's Answer,—p. 63: Answer of the Abbot to such Replication,—p. 64: Prayer of the Treasurer, on the ground of the insufficiency of the Abbot's Answer,—p. 66: Prayer of the Abbot, on the ground of the sufficiency of his Answer; Record of a like Plea, in the time of Abbot John Whethamstede,—p. 67: the Abbot appears, by his Attorney; his Answer, on the grounds of a discharge and acquittance, by the Letters Patent of 18 December 1448,—p. 68: the Abbot produces a Writ under the Great Seal, directed to the Treasurer and Barons of the Exchequer,—p. 69: tenor thereof, 14 May 1451,—p. 70: further Answer made by the Abbot to the said Plea,—p. 72: Replication of the King's Attorney to the Abbot's Answer; Answer of the Abbot to such Replication,—p. 73: Prayer of the King's Attorney, on the ground of the insufficiency of the Abbot's Answer; Prayer of the Abbot, on the ground of the sufficiency of his Answer,—p. 76: the Abbot appears again before the Barons of the Exchequer, and prays for judgment; which is given in his favour, and he is discharged from the demand so made; acknowledgment of the goodness of King Henry the Sixth therein; character of the Court of Exchequer,—p. 77: the Abbot now learns that the Monastery has suffered great annoyances from the King's servants, during the recent vacation of the Abbacy; Charter granted by King Richard the Second, as to the liberties to be enjoyed by the Church of St. Alban's during the vacation of the Abbacy, A.D. 1380,—p. 78: King Henry the Sixth, in a spirit of mercy, determines upon issuing a general Pardon to such as may apply for it,—p. 85: the Abbot applies to the Chancery for such Pardon; Letters Patent, conveying a general Pardon to the Abbot and Convent of St. Alban's, 12 August 1452,—p. 86.

THE SECOND YEAR OF THE SECOND ABBACY, pp. 92–123. A.D. 1453.

A Parliament summoned at Reading (6 March 1453); Jasper, Earl of Pembroke, introduces a Bill into the Lower House, asking, among other things, for a grant of the Priory of St. Nicholas, at Pembroke; Bartholomew Halley intercedes in favour of the Monastery of St. Alban's, to whom a previous grant had been made thereof, by Humphrey, Duke of Gloucester,—p. 92: through his agency, John Skelton, a former Esquire of the Duke, has a proviso inserted in the Bill, saving the rights of the Abbey of St. Alban's,—p. 93: expressions of thankfulness for such interposition; tenor of the proviso, so inserted; verification herein of an ancient proverb, as to the value of a "friend at court"; value of the Priory to the Abbey,—p. 94: acquisition of the lands and tenements of John Swanburne by the Abbey; the holder of the said lands dying without an heir, Thomas Baringtone claims them, as against the Abbot; the Abbot lets Baringtone take possession for a time; but at length becomes certified of the invalidity of his claim,—p. 95: the Abbot now claims the property against Baringtone, as being superior lord of the fee; upon certain threats uttered by him, the Abbot (John Stoke) postpones any further proceedings,—p. 96: Baringtone paying a visit to John Whethamstede, the new Abbot, the dispute is put an end to, on the terms of a yearly pension being paid to Baringtone; Indenture, whereby a yearly payment of sixty shillings and a gown is secured to Thomas Baringtone, A.D. 1452,—p. 97: Release of right to Swanburnes, in Herts., by Thomas Baringtone, to the Abbot and Convent of St. Alban's, A.D. 1452,—p. 99; the Official General of the Abbot now gives in his year's accounts; after examining the accounts, the Abbot censures him for being wasteful of the Abbey's income, and improvident,—p. 102: mention of the large sums which the preceding Abbot was said to have died possessed of,—p. 103: the Official is dismissed in disgrace; the brother, on departing, breaks into loud lamentations, which are overheard; differing opinions are expressed as to his conduct; the Abbot is entreated by various brethren, and more especially the seniors, to draw up a paper as to the then state of the Abbot's revenues,—p. 104: he complies with the request; a statement of the reasons for the impression that the preceding Abbot had accumulated much wealth,—p. 105: description by the Abbot of his interview with William Walingforde, the accounting Official; a

statement of account, as to each of the departments, p. 107: especial causes for sorrow, resulting therefrom,—p. 108: the Abbot implores God's blessing for the future; the Official General strives to defend himself from the charges made against him; he seeks for support in Scripture, but finds none,—p. 110: the Rule of St. Benedict tells him that he must possess nothing as being his own property; by Canon Law, a like condemnation is pronounced upon a monk who holds property as his own; by the Constitutions of the Provincial Chapter a like condemnation is pronounced; a like condemnation also pronounced by the Commentary on the Rule of St. Benedict, —p. 111: worldly prudence next counsels him to make friends of the mammon of unrighteousness; he gains the intercession of various noble persons with the Abbot, that he may continue to hold all his offices,—p. 112: the Abbot is struck with surprise at these applications; his answer to them; he again summons the Official to his presence; and states to him his determination to have rendered by him a more satisfactory account, —p. 113: the Official retires to his chamber, and makes alterations, against himself, in the account; he then makes certain admissions to the Abbot; the Abbot, though not altogether satisfied, expresses his willingness to continue him in office,— p. 114: circumstances of the last illness of Abbot John Stoke (A.D. 1451),—p. 115: the Prior addresses him, upon his tendency to accumulate wealth,—p. 116: the Abbot then admits that he has 1000 marks in his possession, and signifies his wish as to how the sum shall be applied; the Prior then asks him where the money is; the Abbot says, in the keeping of William Walingford, and Thomas Walingford,—p. 117: after the Abbot's death, the Prior requests the two brethren, so named, to give up the money; on opening the coffers, so given up, and another chest, the Prior finds only 250 marks,—p. 118: the two brethren making oath, on further enquiry, that they know nothing of any other moneys, the Prior, for the present, says no more about the matter; on the re-election of Abbot Whethamstede, the Prior relates to him the facts of the case; the Abbot purposely keeps silence on the subject for more than a year; finding that neither of the brethren makes any allusion to the subject, he begins to suspect their honesty,—p. 119: he now questions the Official General as to the sum of money said to have been entrusted to him by the late Abbot; the Official declares that he has given up to the Prior all that was in his possession; the Abbot answers him, implying that he does not believe his story,—p. 120: the Abbot next questions the other brother, Thomas Walingforde, the Chaplain, who denies, upon oath, that he has retained any of the moneys entrusted to him

by the late Abbot,—p. 121: he admits, however, that the Abbot did make certain allegations as to his having so entrusted the 1000 marks; the Abbot reproves him severely, and signifies his utter disbelief of his story; the brother still persisting in his strong assertions, the Abbot determines to let the matter drop,—p. 122: the whole matter, in the writer's opinion, should teach the necessity, in such cases, of using due precaution,—p. 123.

The Third Year of the Second Abbacy, pp. 124–155.
A.D. 1454.

Evil aspect of the beginning of the third year of the Abbot's new prelacy; the Abbot, being now greatly pressed for want of money, to pay into the Exchequer, appeals to the Official for a supply; who says that he has none in his possession, and advises the Abbot to borrow,—p. 124: the Abbot reminds him that, after making confession, he has admitted that he had more than 160 pounds in his possession; to which he answers, that his meaning was, that he had laid out moneys to that extent; the Abbot, with an austere countenance, persists in his own version of the other's statement,—p. 125: the Prior states, that he has heard to the same effect; the Subprior states that he has heard it from the Official's own lips; Brother Robert Beaver also corroborates the statement, and further alleges that the Official had stated that he had paid 140 pounds to the Abbot,—p. 126: the Abbot now tells the Official openly that he is self-convicted of perjury, —p. 127: he further accuses him of having misappropriated the funds accumulated by him, while holding certain offices; and of having, in the meantime, wholly neglected the duties of those offices,—p. 128: reasons for coming to these conclusions; the first reason,—p. 129: the second reason; the third reason; the Abbot then states the general opinion on the subject,—p. 130: and entreats the Official to produce the money alleged to have been received by him,—p. 131: still further entreaties addressed to him,—p. 132: the Official departs, and reflects upon the difficulties of his position,—p. 133: he now makes an offer to compromise, through the Abbot's senior Chaplain; the Chaplain reports this offer to the Abbot,—p. 134: the Abbot sends him a favourable answer; the Official does his best to fulfil his promise; inference therefrom that he had withheld certain moneys,—p. 135: designing character of Thomas Charletone; he enriches himself at the cost of others; his design to deprive the Abbey of the manor of Burstone; with that object, he obtains the Speakership in the Lower House of Parliament,—p. 136: a Bill is about to be introduced with that object, when the Abbot is informed thereof; he successfully thwarts the design; expression of thankfulness for it; an unusual occurrence in the Monastery,—p. 137: return of monks who had left the Abbey in the time of the Abbot's predecessor; among them, Henry Halstede, formerly Prior of the Cell of Wymundham; he entreats to be reinstated as a member of the Abbey, and to be made Prior of Bynham; the brethren objecting thereto, the Abbot addresses those inter-

ceding for Halstede,—p. 138: he states the promises made by Halstede, and others to be exacted of him; the Abbot sends word to the brethren, that Halstede assents to the whole thereof; they still object to the re-admission of Halstede,—p. 139: the Abbot requests a deputation to be sent by the brethren; the Kitchener and Sacrist state the brethren's objections; the Abbot, considering them to be self-willed, expostulates with them, at considerable length,—p. 140: the brethren, admitting the reasonableness of the Abbot's request, assent to Halstede's re-admission; who is appointed Prior of Bynham,—p. 143: another brother now sues for re-admission; the Abbot grants him leave to enter the Cell of Bynham; Letters Admissory, written by him to the Prior,—p. 144: names of the brethren who had withdrawn themselves from the Abbey, in the time of Abbot John Stoke,—p. 146: allusion to the withdrawal of the Cell of Wymundham,—p. 147: withdrawal of the Cell of Wymundham from its subjection to the Abbey, in the time of Abbot John Stoke; dislike of Abbot Stoke towards his Archdeacon, and determination to remove him,—p. 148: on consulting his Sub-prior, he is advised to procure the resignation of the Prior of Wymundham, and put the Archdeacon in his place; the Prior resigning, the Archdeacon is recommended to take his place; the Archdeacon accepts it; after visiting the Cell, the Abbot now recalls him,—p. 149: the Patron of the place recommends the Prior to adopt means to secure his stay there; a Letter Supplicatory is sent to the Apostolic See, that the Cell may be converted into an Abbey; process as to the Suggestion made to the Supreme Pontiff thereupon,—p. 150: a Bull is duly granted, in conformity with the prayer of the Letters Supplicatory,—p. 151: formal record of the procedure on the elevation of the Prior to the dignity of Abbot, and on his instalment,—p. 152.

THE FOURTH YEAR OF THE SECOND ABBACY,—pp. 156-216.
A.D. 1455.

Precautions necessitated by a sickly time of the year; loose life of the Abbot's clerk, Matthew Bepset; lines in reference to his premature death,—p. 156: he confesses his offences committed against the Abbot, to the Abbot's senior Chaplain; and expresses a wish to leave his property at his dispasal; the Abbot prays for God's mercy and pardon in his behalf; he writes an acquittance in full to Bepset, and returns him all his obligations,—p. 157: the Abbot recommends him to leave the bulk of his property to his wife and children; he adopts the Abbot's suggestion, for the most part; but leaves at his disposal a small property near the toft of Squillers,—p. 158: Battle at St. Alban's, between the King's forces and those of the Duke of York; cause of the war; the King appoints his kinsman, the Duke of York, governor of Normandy, —p. 159: after governing Normandy for five years, the Duke returns to England; he is then appointed governor for a second five years; the Duke of Somerset prevails upon the King to revoke the appointment, and to make him governor in the Duke of York's place; the Duke of York is thereby incited to revenge,—p. 160: reflexions upon the evil nature of a revengeful spirit; the Duke levies an army in Wales; and reaches Kent, in hopes that the people of that County will support him,—p. 161: the King offers him favourable terms, on certain conditions; the Duke hesitating, the King marches against him; the Duke then submits,—p. 162: he makes oath of future obedience to the King; the King falling ill, the Duke is appointed Protector; the Pope absolving him from his oath, he imprisons the Duke of Somerset,—p. 163: the King recovering, the Duke of Somerset is released; the Duke of York flies to the North of England; he addresses his confederates, the Earls of Warwick and Salisbury,—p. 164: they lead their troops against the King, and reach the town of St. Alban's; the Duke of Buckingham is sent to ask their intentions; they demand the surrender of the Duke of Somerset; the King refusing, they attack his troops,—p. 167: description of the battle in the streets of St. Alban's; the King's troops take to flight; effeminate character of some of his followers,—p. 168: his followers from the East of England, naturally of an unwarlike character; the King is deserted; the King, taking refuge in a tradesman's house, is found there by the Duke of

York; the Duke addresses him, in his own exculpation,—p. 169: the Duke escorts the King to the shrine of St. Alban; and afterwards to London; the Northern troops, following the Duke, plunder the town of St. Alban's,—p. 171: spoliation committed by them, in one form; in another form; and in another form; report that they are about to plunder the Monastery; its safety due to the protection of the Martyr, Alban, —p. 172: providential escape of the Abbey from spoliation; the circumstances of such providential escape,—p. 173: Verses written in a spirit of thankfulness to God for His mercies,—p. 174: the bodies of the dead left in the streets of St. Alban's, —p. 175: among them, the bodies of the Duke of Somerset, the Earl of Northumberland, and Lord de Clifford; the Abbot addresses the Duke of York, requesting that the bodies may be honourably buried,—p. 176: the Duke is moved by the Abbot's appeal, and allows the bodies of the slain to be buried; the three Lords, so slain, are buried in the Chapel of the Blessed Virgin at St. Alban's; Lines written upon their fate and burial; measures taken in Parliament to clear the memory of the late Duke of Gloucester of the charge of treason, —p. 178: groundless nature of the evil charges made against him; his arrest on these charges at Bury St. Edmund's, during the Parliament held there (A.D. 1447); and death; lamentations ensuing thereon,—p. 179: measures taken, but vainly, in each successive Parliament, for seven years, to clear his memory; formal injunction that proclamation shall be made of his loyalty, and his innocence of the charges made against him,—p. 181: Lines written on his death, and the groundless charges made against him,—p. 182: declaration made in the same Parliament, establishing the innocence of the Duke of York and his partisans,—p. 183; the whole blame of the civil war imputed to the late Duke of Somerset and two others; copy of a Letter which had been written by the Duke of York and his partisans, attesting their loyalty; but the existence of which, by the agency of the opposite party, had been hidden from the King,—p. 184: means taken, through the subtraction thereof, to palliate the acts of the Duke of York; the Abbot takes measures to secure the interests of his house, in reference to its possessions,—p. 186: in this spirit, he desires to secure possession of the manor of Garstone; proposition made by him to the owner of the manor; the owner expresses his willingness to give him the preference over others, in the sale of the manor,—p. 187; negotiations are forthwith entered into, for the sale thereof to the Abbot; a deed of gift is formally drawn up; tenor thereof, A.D. 1453,—p. 188: Letter of attorney, em-

powering John Wangforde to receive seisin for the Abbot,—p. 189: the Abbot gives further thought to the interests of the House; he sets his mind upon obtaining a certain manor for the Abbey,—p. 190: deed of grant of the manor of Aygnellis to the Abbot and Convent of St. Alban's, A.D. 1454,—p. 191: grant of a yearly rent to Johanna Spendeloue by the Abbot and Convent of St. Alban's, p. 193: these transactions rightfully belong to a previous year; General Pardon, granted to the Abbot and Convent of St. Alban's,—p. 195: John Chertesey, a stranger, takes up his residence at Watforde,—p. 199: in defiance of the Abbot's rights, he erects a horse-mill there, and grinds barley therewith; by the Abbot's order, the millstones of the mill are seized and brought away; but are retaken by Chertesey's wife, and her female supporters,—p. 200: the Abbot is resolved that the husband shall answer for this; legal proceedings, after inquisition made, are commenced against him; the offender sues for pardon, on his bended knees; but asks for leave to grind oats with the mill; the Abbot censures his conduct, and refuses;—p. 201: Chertesey finally removes the mill; Sir Thomas Charletone makes entry upon the manor of Burstone, and declares that he will keep possession of it,—p. 202: the grounds upon which he assumed the right to invade the possessions of others; as if forgetting his former repulse, he makes entry upon the manor,—p. 203: nature of his pretended title thereto; by deed of a man, whom he has persuaded to believe that he is heir thereto; the Abbot, being pressed to turn him out forthwith, expostulates at length against the evils of precipitation,—p. 204: he takes counsel's opinion, and is advised to take proceedings at law against the intruder,—p. 205: this step being taken, Charletone makes an offer to withdraw; he formally makes admission, that he has wrongfully disseised the Abbot; form of procedure therein; Royal Mandate to the Judges upon Assize of Novel Disseisin, A.D. 1456,—p. 206: Precept to the Sheriff of Hertfordshire; appointment by the Abbot of his attorney,—p. 207: proceedings in the Plea of Assize of Novel Disseisin; Second Mandate to the Judges therein, A.D. 1456,—p. 208: Plaint made by the Abbot; Sir Thomas Charletone, the defendant, admits the Abbot's claim; finding of the Assize chosen to make inquisition as to possible collusion, to elude the Statute of Mortmain,—p. 209: the Assize find in favour of the Abbot, and that there is no fraud or collusion; the evidences of title alleged on behalf of Charletone, are given up,—p. 212: alleged release of the estate of Burstone-hall, made to Thomas Charletone, A.D. 1420,—p. 213: this release subtracted, and withheld from the Abbot, at the time of the purchase of the estate, by the wife

of the vendor, it was thought ; alleged deed of gift to Thomas Charletone of the same manor, A.D. 1455,—p. 214 : its utter uselessness as an evidence of title ; conveyance finally made by Thomas Charletone to the Abbot, in estoppel of all claims, A.D. 1456,–p. 215 : crestfallen condition of the defeated knight, —p. 216.

The Fifth Year of the Second Abbacy, pp. 216–264. A.D. 1456.

The Abbot now makes Visitation of his manors,—p. 216: trouble is anticipated to arise from the manor of More in Rikmersworthe,—p. 217: the Abbot makes certain representations to the brethren thereon, p. 218: the brethren beg that the Abbot will act in the matter according to his discretion; the owner of the manor in question, hearing of this discussion, writes to the Abbot,—p. 221; his Letter, on this occasion; at his request, the Abbot sends his Prior to London,—p. 222: Deed of exchange made between Ralph, Lord Sudeley, the said owner, and the Abbot and Convent of St. Alban's, partly in reference thereto,—p. 223: Deed of release made by the Abbot and Convent to the said Lord, on conditions dependent upon the title to certain property in London,—p. 229: Licence in Mortmain granted to Ralph, Lord Sudeley, empowering him to convey to the Abbot and Convent of St. Alban's certain property in the City of London,—p. 231: Writ directed to the Mayor of London, enjoining that he shall cause inquisition to be made, if such grant to the Abbot and Convent be to any one's loss or injury,—p. 233: Answer of the Mayor and Escheator thereto,—p. 235: other Letters Patent, granted to Ralph, Lord Sudeley, upon such answer made,—p. 237: Deed of compensation, made to Ralph, Lord Sudeley, for his grant to the Abbot and Convent of St. Alban's,–p. 240: a second Deed of compensation,—p. 243: as possible doubts may be entertained in the Convent thereon, there is here set forth an account of the profit and loss resulting from the foregoing transaction,—p. 245: the necessity of conciliating the great, rather than giving utterance to anything that may tend to exasperate them; proofs of this, in ancient times,—p. 247: a modern proof, in the case of John Holtone; who was hanged and quartered for his attacks, in writing, upon the King's person; the great merits of King Henry the Sixth expatiated upon; by the fault of others, he is guilty, however, of unbounded extravagance; arguments employed, to lead him thereto,—p. 248: his excessive lavishness, and its unfortunate results; this is taken into consideration by Parliament,—p. 249: a Bill is introduced in Parliament, for the purpose of remedying the evil; contents of the said Bill, or Petition, praying for resumption of certain gifts and grants heretofore made by the King,—p. 250: the Abbot, though sick, foresees that this step may very possibly derogate from the grants formerly made to him by the King; his Prior proceeds to London, and obtains a copy

of the Bill,—p. 259: form of a Proviso, suggested by the Prior, excepting such former grants from the operation of the present Bill in Parliament; the Proviso is accepted, and passed,—p. 260: a Mandate, however, is now issued to the Escheator, apparently in contravention of it,—p. 261: the Proviso, on being examined, in the Court of Exchequer, is found insufficient,—p. 263.

THE SIXTH YEAR OF THE SECOND ABBACY, pp. 264–289.
A.D. 1457.

The Abbot now bethinks himself, how he may find a remedy for this evil,—p. 264: he entrusts his case to a skilful man, high in office; through him, he finally obtains the desired exemption by Letters Patent under the Great Seal,—p. 265: the Letters Patent, so granted,—p. 266: a priest of Hungary arrives in England, bringing Letters testimonial as to his truthfulness; he also brings copies of three Letters of importance,—p. 268: this priest visits St. Alban's, and records the defeat of the Turks by the Hungarians; copy of the Letter of the Soldan of Egypt to Pope Calixtus III.,—p. 269; copy of the Letter addressed by the Pope to the Soldan of Egypt, in answer, A.D. 1456,—p. 272: copy of a Letter, sent by a certain Friar Preacher to the Pope, A.D. 1456,—p. 276: heresies of Reginald Pecock, Bishop of Chichester,—p. 279: the nature of such heresies; the defenders of the Church now turn their attention thereto,—p. 280: they resolve to admit of no delay; they call upon the Archbishop of Canterbury to summon Pecock to appear before him; Pecock is questioned, before the King and the Archbishop,—p. 281: the Archbishop at length addresses him; details of the Archbishop's address,—p. 282: Pecock addresses the Archbishop in answer, and expresses his readiness to make a recantation of his errors; he twice makes abjuration and confession,—p. 284: his confession; the points in which he was guilty of heresy,—p. 285: his abjuration of his heresies,—p. 286: his heretical books are then burnt; reflexions upon his case,—p. 287: good results of the exercise of the Archiepiscopal authority: satirical Verses upon Pecock,—p. 288.

The Seventh Year of the Second Abbacy,—pp. 290–322. A.D. 1458.

Escape of felons from the Abbot's Gaol, at St. Alban's; the Abbot thereupon dismisses the keeper; to avoid the consequences thereof, the Abbot obtains a General Pardon from the Court of Chancery,—p. 290: Letters Patent, containing such General Pardon,—p. 291: the King is sensible of the great evils arising from the dissensions between the two parties in his kingdom,—p. 295: a great Council is held by him at Westminster, for the purpose of effecting a reconciliation; exhortations addressed by the King to both parties,—p. 296: his final advice,—p. 297: the King now retires to his castle of Berkhamstede, and awaits the reconciliation; his award, finally given, as to the terms of reconciliation,—p. 298: reconciliation is now made with Sir John Cheyne, who for some years has refused to pay a rent due to the Abbey; nature of the terms made with him,—p. 308: formal acquittance of all demand for arrears of rent, given to Sir John Cheyne,—p. 309: formal acquittance given by the Abbot for rent due for the then current year,—p. 310: John Bambourgh, Subprior of Tynemouth, writes a Life of John, late Prior of the house; he sends the Life to Abbot Whethamstede, nephew of the Prior,—p. 311: the Abbot expresses great gladness thereat; he writes to the Subprior a letter of thanks; tenor of the said Letter,—p. 312: three monks come to England, from the Monastery of Clugny; they land at Dover, and follow the King to St. Alban's; by the King's command, certain of his ministers meet them in the church there, to enquire the object of their mission,—p. 317: they explain the threefold nature of their mission; and ask for access to the royal presence; the King commanding them to return to London, to await his answer, they are hospitably entertained by the Abbot,—p. 318: their Letter of thanks to the Abbot; accompanied with a present of a garment worn by their Order, and a little treatise on English Knighthood,—p. 319: the Abbot writes, in answer, a Letter of thanks,—p. 321.

THE EIGHTH YEAR OF THE SECOND ABBACY, pp. 323–356.
A.D. 1459.

The King spends Easter at St. Alban's; before leaving the Abbey, he orders his best robe to be given to it; the Treasurer redeems it, as a matter of necessity, for 50 marks,—p. 323: the Prior returns thanks to the King, in the Abbot's absence; the King makes promise of benevolence, and instructs the Prior to follow him to London, to receive the money; the money is duly paid to the Prior by the King; who orders him to apply for a warrant for crimson tissue, to make a set of vestments thereof,—p. 324: the King then signs the warrant, and asks that his Obit may be duly celebrated by the inmates of the Abbey; the Abbot and Convent readily assent thereto,—p. 325: enactment made, for the due celebration of the King's Obit, by the Convent of St. Alban's; and for ensuring him other spiritual benefits while living,—p. 326: the Earl of Warwick defeats a Genoese and Spanish fleet, and takes three ships; the captured ships are taken to Calais; great results of the engagement,—p. 320: expression of good wishes for the future success of the conqueror; the Bishop of Urbino comes to England, as Legate from the Pope,—p. 331: after leaving London, the Bishop is entertained at St. Alban's; he expresses himself much gratified by the hospitality of his reception; description of the Legate's interview with the King, at Coventry,—p. 332: the details of his address to the King; he enlarges upon the destitute and widowed state of the Church,—p. 333: upon the intention of the Pope to hold a Council at Mantua, to take measures against the Turks; upon the evils resulting from the spirit of contention among the great sovereigns of Europe,—p. 334: signification of the Pope's desire that the King of England will send an embassy to the General Council, now proposed to be held; the Chancellor answers him, to the effect that the King, with his Council, will immediately take these matters into consideration,—p. 335: a number of prelates, nobles, and others, are appointed to go upon the embassy; they are prevented, however, from doing so, by the breaking out of the civil war; the waning of the King's fortunes in the autumn of this year,—p. 336: three great Lords now rise in rebellion against the King; excuse made by some of the insurgents; excuse made by others; avowal by a third party, of their wish to put the Duke of York on the throne,—p. 337: the King raises a large army, and takes the field; he arrives at Worcester, and sees the necessity for discipline, as well as numbers; defeat of Lord Audley by the Earl of Salisbury (at

Blore-heath),—p. 338: through the Bishop of Salisbury, the King offers terms to the insurgents; after deliberating, they make answer, through the Earl of Warwick; his speech to the Bishop, declining the King's offer, for various reasons,—p. 339: the King, thereupon, marches to meet the insurgents; a Letter sent to the King, by the insurgent nobles, assembled at Ludlow, —p. 341: the King approaches the enemy, and prepares to attack; he orders pardon to be proclaimed, for such of the insurgents as will return to their allegiance,—p. 342: the various grounds stated, on which certain of the insurgents are influenced thereby; lamentations uttered by the insurgent nobles thereon, —p. 343: the nobles take to flight, in various directions,—p. 344: the Duke of York retires to Ireland; the others set sail for Calais; the town of Ludlow is sacked by the King's troops; a Parliament is summoned at Coventry; proceedings there, in reference to the insurgent nobles,—p. 345: grounds for impeachment of the insurgent nobles, stated in the name of Justice, —p. 346: suggestions made, on the side of Mercy, in their behalf,—p. 348: the King inclines to the reasonings of Mercy, —p. 355: in the Act of Parliament passed against the insurgent nobles, the King has a proviso inserted, that he may shew mercy towards them, without the interposition of Parliament,—p. 356.

The Ninth Year of the Second Abbacy, pp. 357–387.
A.D. 1460.

Ralph, Lord Sudeley, determines to sell the reversion of the manor of More, and expend the produce on pious uses; the Abbot, for reasons of convenience to himself and his tenants, residing in that vicinity, resolves, if possible, to gain possession of it,—p. 357: he determines to write to the Lady Sudeley, his kinswoman, and obtain her assistance towards gaining his object; Lord Sudeley makes promise to her that the Abbot shall have the first refusal of the manor,—p. 358: the Abbot sends three envoys to Lord Sudeley, with full power to treat; they discuss the matter with him; he offers to sell the reversion of the manor for 3,000 marks, and the prayers of the Convent for the souls of himself, his wife, and his son, deceased,—p. 359: the envoys advise the Abbot to close with the offer, without delay; the Abbot, listening to their advice, sends his Archdeacon and another, who complete the transaction with Lord Sudeley,—p. 360: Licence in Mortmain, granted to the Abbot to hold such reversion,—p. 361: Writ to the King's Escheator, enjoining him to make Inquisition whether such transaction shall be to the detriment of the Crown,—p. 363: certain formal documents are here omitted; others of a like nature having been previously given; conveyance of the reversion of the said manor of More, and other property, to the Abbot and Convent of St. Alban's,—p. 365: prosperous state of things with the insurgent nobles; the Duke of York is received in Ireland with acclamations,—p. 367: he thereupon remains in Ireland, until his recall; the Earl of Salisbury and Warwick are warmly received by the Governor of Calais; the terms of self-congratulation in which they express themselves,—p. 368: the Earl of Warwick resumes the governorship of Calais, and the command at sea; his successes at sea; he captures Lord Ryvers and his son at Sandwich; compels the Duke of Exeter to take to flight; takes James, Lord Audley, prisoner, in his attempt to relieve the Duke of Somerset, at Guynes,—p. 369: the Lord Falconbridge takes prisoner Osbert Mundeforde, about to relieve the Duke of Somerset; the great desire of the exiled Lords to return to their own country,—p. 370: they are informed by Lord Falconbridge of the favourable disposition of the people of Kent towards them; they land at Sandwich, and proceed from thence to Canterbury,—p. 371: they enter London with a force of more than 40,000 men; the Archbishop of Canterbury and five of his Suffragans are prevailed upon to treat with the King for peace; the Lords proceed with their forces to Northampton, and send

the Bishop of Salisbury to treat there with the King,—p. 372: the Bishop fails in his mission; confidence of the nobles of the King's party, who send an insulting answer; the Lords thereupon lead their forces to the attack; who are aided by traitors in the King's army,—p. 373: treachery towards the King, shown by Edmund Gray, Lord de Ruthyn; his people help the enemy to cross the foss; the result being, that the King's army is utterly defeated; the insurgent nobles proceed to the King's tent,—p. 374: after consoling him, they lead him into the town of Northampton; after taking the Sacrament next morning, they escort him, on horseback, to London; he sojourns in the Palace of the Bishop of London; such is a brief account of the return of the insurgent nobles to England; the names of the nobles who fell at Northampton, to be found in the shorter Register,—p. 375: the Duke of York returns from Ireland; divers rumours thereon, as to his intentions; the Duke appears in Parliament, at Westminster,—p. 376: by his gestures, he appears to lay claim to the throne; he gives an arrogant answer, on the Archbishop of Canterbury asking him to come before the King; he takes up his abode in the royal Palace,—p. 377: expression of the popular indignation against him,—p. 378: on hearing these expressions of public opinion, the Duke modifies his pretensions, and is satisfied with being acknowledged next heir to the crown,—p. 380: with the King's sanction, the Duke marches against the troops raised by Queen Margaret, in the North; proceeding Northwards, with the Earl of Salisbury, he encamps near Wakefield,—p. 381: they are treacherously attacked by the Queen's troops, and defeated; the Duke and Earl are taken; the Duke, after being loaded with insults, is executed; the Earl of Salisbury is beheaded, at Pontefract,—p. 382: Lines commemorating the Battle of Wakefield; the names of the illustrious men who fell at Wakefield, to be found in the shorter Register,—p. 383: in favour of the Duke of York, it is to be borne in mind, that he was absolved by the Supreme Pontiff, from his oath of allegiance to King Henry; great inundations at this period, and disastrous effects resulting therefrom,—p. 384: occurrence of signs and prodigies in this year; a sword seen in the heavens,—p. 385: a shower of rain, of the colour of blood; a threefold sun, seen in the sky; though no great earthquakes are recorded in this year, the people of the North rise against those of the South,—p. 386: the two adverse parties meet at Wakefield; at St. Alban's; and at Ferrybridge, in Yorkshire; the days of prosperity would have been long postponed for the country, had it not been for the clemency of the new sovereign,—p. 387.

THE TENTH YEAR OF THE ABBACY, pp. 388–420.
A.D. 1461.

After the decapitation of the two nobles, the Northern men become inflated with conceit; with the Queen and the Prince, they proceed Southwards, to St. Alban's; plundering and spoiling on the road,—p. 388: instances in which pagan princes, even, have spared institutions devoted to the purposes of religion; the converse examples, also, of Attila and Brennus,—p. 389: the Northern men, in their lust for spoil, stop at no act of profanity; on entering St. Alban's, they find the King's army close at hand; they attack the King's troops,—p. 390: the Southern men shew bravery at the beginning of the battle; but are wanting in powers of endurance; the vanguard, at length, takes to flight,—p. 391: the Northern troops pursue them till nightfall; night coming on, the main body takes to flight; the leaders of the King's troops now withdraw,—p. 392: Thomas Hoo, an Esquire, now advises the King to send a message, in friendly terms, to the chiefs of the Northern army; the King is led by certain of the Northern lords to the tent of the Lord de Clifford; the Queen and Prince are then led to his presence,—393: after expressing his thanks, and conferring knighthood upon his son, the King proceeds to the Abbey; at the Abbot's request, the King issues a proclamation against plundering; but to no purpose, as the Northern men assert their right to plunder on the Southern side of the Trent,—p. 394: they spare neither age nor condition in their ravages; Lines commemorating the Second Battle of St. Alban's,—p. 395: the Abbot bewails the misfortunes that have overtaken the Abbey, and its neighbourhood; he addresses the brethren thereon,—p. 396: the Abbot's emotion, on then proposing that the brethren shall separate; he himself retires to Whethamstede; the character of the Northern troops, depicted in verse.—p. 399: public alarm, caused by the excesses of the Northern army,—p. 401: Prince Edward, the eldest son of the late Duke of York, arouses himself to avenge his father's death, and the injuries of the people; he addresses his supporters,—p. 402: he proceeds to London, and is favourably received there; at Westminster, he publicly lays claim to the Crown,—p. 404: he there states the nature of his title, on two occasions; his descent from King Henry the Third,—p. 405: usurpation of the throne by Henry, son of John, Duke of Lancaster, fourth son of King Edward the Third, in exclusion of Edmund, great-grandson of Lionel, the third son; succession of Henry the Fifth,—p. 406: succession of Henry the Sixth; attempt of Richard, Duke of York, heir of the sister of Edmund, Earl of March, to gain the

throne; claim of Prince Edward to the throne, by reason of his father's death; general assent given to the justice of his claim,—p. 407: Edward returns from Westminster to London; he proceeds against the enemy, and arrives at Feribrigge, in Yorkshire; he expresses to his followers his assurance of victory,—p. 408: comparison of the victory gained by him, with that of Theodosius the Great over Eugenius and Arbogastes,—p. 409: description of the Battle of Feribrigge (or Towton); defeat of the Northern men, fighting on behalf of King Henry,—p. 410: Edward proceeds to York, and receives the oath of fealty from most of the people there; he punishes those who resist him; he then proceeds to Newcastle, where he is similarly received; he returns to London, and is crowned there,—p. 411: review of the preceding facts; Verses on the restoration of the rightful heir to the crown,—p. 412: Verses on his defeat of his Northern foes,—p. 413: Verses on the nature of Edward's title to the crown; on the fallen estate of King Henry the Sixth,—p. 414: in congratulation of King Edward, upon his triumph; a Parliament held at Westminster, on the 4th of September,—p. 415: the King's title being approved of in Parliament, a general resumption is made of the grants by the three preceding Kings; enactment made by the Commons thereon,—p. 416: alarm of the Abbot of St. Alban's, on finding that the former grant of the Priory of St. Andrew's, at Pembroke, is annulled thereby; he causes a petition thereon to be presented to the King; after some delay, his Archdeacon, by favour of the Chancellor, the Bishop of Exeter, gains the desired exemption; the re-grant of the Priory of Pembroke, made thereon,—p. 417: proceedings in Parliament against the opponents of King Edward the Fourth; after citation made, they are pronounced banished, disinherited, and attainted; names of the principal persons so cited,—p. 419: conclusion of this work; Verses thereon,—p. 420.

Grant by Baldwin de Betune, Earl of Aubemarle, of a Fair at Luton, to John de Celle, Abbot of St. Alban's,—p. 421.

Verses on the good works done by Abbot Whethamstede, during his second Abbacy; intention expressed, to record them; a Library built by him for the Abbey,—p. 423: the bakehouse rebuilt; the Abbot's future sepulchre built; a silver-gilt table completed, that had been begun before his second Abbacy,—p. 424: the Chancel of the Church of Appilton Rydale repaired; purchase of lands lately belonging to John Swanbourne,—p. 425: purchase from the Lord Hastings of cloths of Arras; grant to the Abbey of a remission of twenty pounds, on every grant of a tenth to the King; completion of two barriers for the defence of the town of St. Alban's, begun by his predecessor; a translation of the Life of St. Alban, into English, made, and afterwards bound, at his expense,—p. 426: re-purchase of a Missal, which had been sold by his predecessor to a monk of Wymondham; rebuilding of the Chapel of St. Andrew, on the North-West side of the Church,—p. 427: new glass provided for the cloister, representing subjects from the Old and New Testament; the first defeat of Sir Thomas Charletone, laying claim to the manor of Burstone; discharge of a quitrent due from the manor of Legattys, in Walden; purchase of lands in Squyllers,—p. 428: a silver-gilt table made for the Shrine of St. Alban; purchase of the manor of Garstone, in the Parish of Watteforde; purchase of the manor of Aygnells, in Redburn,—p. 429: exchange made with the lord of the manor of More, whereby the Abbot acquires a mansion on the banks of the Thames; provision made, of two new Psalters; the second defeat of Sir Thomas Charletone, laying claim to the manor of Burston,—p. 430: successful opposition, made by the Abbot, to the erection of a horse-mill in the town of Watforde; purchase, from John Cowper, of lands at Barnet; a pair of silver basins made, for the high altar,—p. 431: provision made, of a new pair of organs for the Church; further security obtained, in reference to six hundred pounds owed to the Abbey by the King; a new grange provided for the tithes of the Parish of Luton,—p. 432: lands at Blakettys, Spyneys, and Gonellys, recovered for the Abbey; acquisition of the manor of More,—p. 433.

EGISTRUM ABBATIÆ JOHANNIS WHETHAMSTEDE,

ABBATIS MONASTERII SANCTI ALBANI,

ITERUM SUSCEPTÆ;

.OBERTO BLAKENEY, CAPELLANO, QUONDAM ADSCRIPTUM.

[MS. ARUNDEL. COLL. ARM. III.]

REGISTRUM ABBATIÆ JOHANNIS WHETHAMSTEDE,

ABBATIS MONASTERII SANCTI ALBANI, ITERUM SUSCEPTÆ;

ROBERTO BLAKENEY, CAPELLANO, QUONDAM ADSCRIPTUM.

[MS. ARUNDEL. COLL. ARM. III.]

[[1] *Electio Johannis Wethamsted* . . . . *fo.* 3.
Carta Henrici Sexti, concessa Monasterio Sancti Albani . . . . *fo.* 10.
Carta Henrici Sexti, concessa Duci Glocestriæ . . *fo.* 18.
Carta Richardi, concessa Monasterio Sancti Albani . . . . *fo.* 32.
Carta Henrici Sexti, de generali perdonatione prædicti monasterii . . . . *fo.* 35.
Jasperus, uterinus Henrici Sexti, Comes Penbrochiæ . . . . *fo.* 38.
Contentio inter Abbatem Sancti Albani et Thomam Charlton, Militem . . . . *fo.* 56.
Erectio Cellæ de Wimundham de Prioratu in Abbatiam . . . . *fo.* 61.
Prælium in villa Sancti Albani . . . . *fo.* 65.
Tumulatio trium Dominorum, et declaratio pro Duce Glocestriæ . . . . *fo.* 72, *fo.* 73.
Declaratio facta pro Duce Eboraci . . . *fo.* 75.

[1] This Table of Contents is written on a blank leaf at the end of the Manuscript, in the hand, apparently, of Lord William Howard. The numbers bear reference to the folios of the Manuscript.

Carta Domini de Sudley Monasterio Sancti Albani . . . . *fo.* 100.
Billa porrecta Domino Regi in Parlimento . *fo.* 105.
Trium Litterarum copiæ . . . . *fo.* 113.
Abjuratio Reginaldi Pecoke, Episcopi Cistrensis . . *fo.* 118.
Evasio felonum a gaola . . . . *fo.* 122.
Pacificatio cujusdam litis inter varios Dominos regni, propter interfectionem quorundam procerum in bello commisso apud villam Sancti Albani . *fo.* 124.
Victoria Richardi Nevill, Comitis Warwici, super, scilicet, naves Hispaniæ et [1] *Januenses* . . *fo.* 140.
Ingressus Legati Apostolici in Angliam . *fo.* 140.
Discordia inter Henricum Sextum et proceres Angliæ . . . . *fo.* 142.
De reditu Comitis Marchiæ, Comitis Warwici, et Comitis Sarum in regnum . . . . *fo.* 155.
De reditu Richardi, Ducis Eboraci, ab Hiberniæ partibus in regnum Angliæ . . . . *fo.* 158.
Mirabilia varia hoc anno in regno contingentia *fo.* 162.
Secundum prælium, commissum extra villam Sancti Albani . . . . *fo.* 163.
Prælium commissum per viros Boreales post victoriam habitum apud [2] . . . . *fo.* 166.
Edwardus, Comes Marchiæ, post mortem patris, ad Londoniam venit, et nomen Regis sibi assumit *fo.* 168.
Acta in quodam Parliamento post Coronationem Edwardi Quarti apud Westmonasterium . . *fo.* 173.
Attinctio quarundam personarum illustrium . . . *fo.* 175.
[3] *De ingressu trium monachorum Cluniacensium in Angliam* . . . . *fol.* 133*b*.]

---

[1] *Januensi* in MS.
[2] *Barnet* has been written here, but a pen is run through it.
[3] Written on another part of the page, in another hand.

[1] Hic prælaturæ Whethamstede pauca secundæ
More registrantis scribuntur gesta Johannis.

Processus, sub brevibus, super modo et forma quibus Johannes dictus fuit iterum, post resignationem, in patrem et pastorem istius ecclesiæ reelectus.

Death of John Stoke, Abbot of St. Alban's, 14 December 1451.

Mortuo Abbate Johanne Septimo, corporeque ejus in [2] Boreali parte [3] Presbyterii honorifice tumulato, facta est adstatim posterius grandis contentio inter illius [4] discipulos, quis in illa electione, quæ pro tunc erat propinquior, deberet aliis anteferri, fierique, seu dici, inter eos major.

William Albone, the Prior, and William Walingford, the Archdeacon, each proposed as his successor.

Quidam enim dixerunt Priorem, qui pro tunc vocabatur "[5] Willelmus Albone," virum esse litteralem, liberalem, et dapsilem, in opinioneque omnium tam moribus quam etiam operibus plurimum generosum; et propterea habiliorem esse cæteris, meritoque debere anteferri, ac videri [6] majorem inter illos. Alii asseruerunt [7] Archidiaconum pro tunc, nomine et cognomine "[8] Willelmum "Walingford" nuncupatum, virum esse circumspectum et politicum, officiumque nedum, sive curam, sui Archidiaconatus, quinetiam officia alia varia, ut, puta, officium Cellerarii, officium Bursarii, officium Forestarii, officiumque Sub-Cellerarii, multum provide politiceque gubernantem; et propterea habiliorem utilioremque esse Priore dicto, utiliusque fore ecclesiæ ipsum majorem

[1] "*William Howarde,*" is written at the top of this page (fol. 1. a.), and "*William Howarde,* 1589, *pr.* "20*s*." at the foot.

[2] *Boriali* in MS.

[3] *Presbiterii* in MS.

[4] In allusion to *Mark* ix. 34; *Luke* ix. 46.

[5] He afterwards became Abbot, in the year 1464.

[6] *major* in MS.

[7] *Archidaconum* in MS.

[8] Afterwards Abbot, in the year 1476.

A.D. 1451. fieri, sive aliis anteferri, in electionis negotio, in proximo tunc futuro.

Reasons for which the re-election of John Whethamstede, formerly Abbot, is proposed by many.

Tertii vero, et præcipue illi qui seniores sanioresque inter ipsos fuerant, zelumque ardentiorem ad bonum religionis possidebant, dixerunt patrem eorum præteritum, adhuc superstitem, et pro tunc in manerio suæ nativitatis, æmulatione successoris, commanentem, habiliorem, utiliorem, [1] idonioremque, esse omnibus aliis, ac magis dignum propter causam variam videri rursus [2] majorem inter nos. Tum primo,—quia dum prius nos et nostra rexit, prodesse magis quam præesse studuit, potiusque minister dici quam magister appellari adoptavit. Tum secundo,—quia pro tempore gubernationis dictæ, nec claustrum convertit in forum, nec studium in negotium; [3] immo, obloquium potius in silentium, dissidium in disciplinam, otiumque et pigritiam in lectionem, diligentiam, et doctrinationem. Tum vero tertio,—quia pro tempore dicti regiminis, non dissipator prodigus, [3] immo verius, dispensator fidelis et prudens, fuerat bonorum ecclesiæ, multumque fideliter ac prudenter [4] mnam sibi commissam ad mensam legitur Dominicam apposuisse. Propter has utique causas, et præcipue quia ingens erat zelator reipublicæ, signanterque præ cæteris eam in rebus, bonis, et possessionibus, legitur locupletasse, juste, [3] immo, de jure, meretur constitui rursum super Domini familiam, justissimeque rursus reaccipere illam, de qua diximus, majoritatem.

The Archdeacon dissuades his supporters from pressing his election.

Cumque aliquandiu sic contentiose agerent fratres in se invicem, justificaretque pro posse unaquæque pars seorsum opinionem suam, accidit tandem ut spiritus humilitatis in cor Archidiaconi dicti descenderet, taliterque inflammaret sua viscera, ac inspiraret etiam, ut, vocatis ad se suis benevolis, taliter eos ad partem

---

[1] *ydonioremque* in MS.

[2] *major* in MS.; see the preceding page, Note 6.

[3] *ymo* in MS.

[4] See the *Annales* of Amundesham, Vol. II., pp. li. and 169.

[1] allocutus esset; — "Fratres, verbum est verum, quia A.D. 1451.
" Dominicum,—[2] 'Qui appetit inter vos major fieri, fiet
" 'sicut junior, et qui præcessor, sicut ministrator.'
" Nolo ergo inter vos majoritatem appetere, [3] immo
" potius, respuere, inque virum probum, probatum, et
" expertum, patrem, videlicet, nostrum præteritum, ut
" ipse illam rursus reaccipiat, ex tota mente, ex tota
" anima, ex omnibusque meis viribus, cordialiter assen-
" tire. Ut igitur in ipsum [4] assentiatis vos etiam, do
" vobis sanum, ut æstimo, expressumque, consilium
" meum. Ipse etenim in præterita sua prælatione nequa-
" quam, ut solent varii, primo coram vobis [5] vinum bonum
" posuerat, et posterius, cum fuissetis inebriati, tunc id
" quod deterius erat, [3] immo, semper melius et melius,
" semperque laute magis ac magis, prout sentitis, indies
" refecit sitibiles appetitus vestros. In ipsum igitur,
" consulo, suggero, et requiro, ut, me seposito, vos
" omnes unanimiter [6] consentiatis."

The Prior adopts a similar course.

Moti fratres isti hiis verbis non modice adquieverunt protinus suis [7] consiliis, consenseruntque adhærere patri præterito in negotio futuræ electionis. Quod [8] Prior audiens, et pacem honoremque ecclesiæ multum desiderans, mox suos consentaneos omnes ad se venire jusserat, eosque præsentes taliter allocutus erat :—

His address to his supporters.

" Fratres, confratres, et consocii.—Quia in bono pacis
" et concordiæ solum est omne bonum quod poterit
" esse, in malo vero discordiæ, sive litigii, solum omne
" malum quod poterit exoriri, ideo hortor vos omnes,
" ac exhortor, in Auctore pacis, quatinus cum cæteris
" vestris fratribus, qui vobis numero sunt plures, ac
" etiam ætate seniores, univoce, concorditer, et pacifice,

---

[1] *Willelmus Wallingford archidiaconus.* — Marginal Note in the hand of Lord William Howard.

[2] See *Mark* ix. 35.

[3] *ymo* in MS.

[4] *assensiatis* in MS.

[5] In allusion to *John* ii. 10.

[6] *consensiatis* in MS.

[7] *concilius* in MS.

[8] *Willelmus Albon, Prior.* — Marginal Note by Lord William Howard.

A.D. 1451. " in jam de proximo futura electione conveniatis. Per
" malum enim divisionis, dissensionis, sive discordiæ,
" possunt oriri mala plurima; videlicet, scandala gravia,
" obprobria varia, [1] damnaque importabilia; quæ omnia
" Altissimus prohibeat, inhibeat, ac etiam avertat, ab
" ecclesia ista. Quod enim pulex est in aure, ærugo
" in ære, in veste tinea, in grege pestilentia, eruca in
" germine, locustaque in gramine, hoc divisio, seu dis-
" cordia, fertur esse inter fratres in electione. Unani-
" miter igitur, et univoce cum cæteris, præsertim cum
" sit eorum cogitatio sancta et salubris, in electionis
" negotio procedatis. Non enim sic sum ego cultor
" culminis, honoris amator, seu venerator ambitionis,
" quod velim propter personam meam infimam vel litem
" oriri inter fratres, vel discordiam; [2] immo, mallem
" potius quod fuissem quasi qui non essem de utero
" translatus ad tumulum, quam aut per me, aut per
" alios propter me, causaretur aliquod tale quod in
" minimo lædere posset, aut scandalizare, ecclesiam
" istam. Igitur, cum viri sit prudentis in agibilibus
" suis singulis finem ut principium præconcipere, quia
" ex eo solet tam decus quam etiam dedecus evenire,
" juxta illud metrici,—

" [3] 'Principiumque simul finem prudentia servat,
" 'Rerum finis habet crimen, et omne decus;'

" consulo vobis, ut sitis vos prudentes, et, juxta doc-
" trinam sapientis, qui dicit,—

" 'Cedere principio malo quam cedere fini,'

" cedatis vos in principio, potius quam cogamini in
" fine frustrari a propositis vestris. Non enim est
" pugna æqualis, ubi pauci dimicant contra plures;
" satisque de raro subsequitur victoria, ubi juvenes
" certamen ineunt contra senes, aut inscii adversus
" sapientes. Sunt enim seniores vobis, sunt sapientiores

[1] *dampnaque* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] Qy. as to the writer here quoted.

"vobis, sunt in triplo plures vobis, et propterea ex omnibus viribus, quoad actum electionis, vobis potiores. "Cedatis igitur, consulo vobis, redeatque rursus pater "præteritus, pastor egregius, pater et pastor providus, "solidus, et politicus; quem propter famam nominis, "experientiamque regiminis, ardenter ut redeat desiderat, ac etiam affectat, nedum Rex, et regni proceres, patriæque incolæ, ac cuncti nobiles, [1] immo "ulterius, tota ac totalis quasi substantia fraternitatis "hujus collegii cœnobialis. Cum igitur a nemine aliter "credi aut opinari poterit, quin hoc ex Deo processerit, quod tot et tanti, et præcipue viri tam modesti, "conveniunt in unum, ipsumque affectant eligi, præficique iterum, in patrem et pastorem nostrum, affectetis etiam, consulo vobis, id ipsum, conveniatisque "cum cæteris; et gratias ago vobis non eo minus, pro "gratis gratuitisque benevolentiis vestris." A.D. 1451.

Finiente sic Priore, et se ad alia divertente, cesserunt etiam fratres isti opinioni suæ, concesseruntque cum cæteris convenire confratribus in futura tunc de proximo electione. His supporters yield to his arguments.

Sicque, et sub hoc modo, cessavit supradicta contentio, factaque est posterius concordia talis inter fratres, ut omnes unanimiter unoque ore in die electionis procederent, dictumque patrem, quamvis multum renitentem, multaque etiam, ac [2] multifaria, videlicet, colicam et calculum, diampnem et [3] nephresim, senectam et senium, diemque dierum instantem novissimum, pro se in suam excusationem opponentem, [4] nihilominus rursus eligerent, rursusque sibi in pastorem præfici postularent. Cujus postulationis, sive electionis, tenor hic subsequitur.— John Whethamstede is unanimously re-elected Abbot.

---

[1] *ymo* in MS.
[2] *multipharia* in MS.
[3] *nefresim* in MS.
[4] *nichilominus* in MS.

[1] *Electio Abbatis Johannis Octavi.*

Election of John Whethamstede as Abbot of St. Alban's, 16 January 1452.

[2]" Universis Sanctæ Matris Ecclesiæ filiis, præsentes " litteras, sive præsentem processum, inspecturis, Willel- " mus, Prior, et Capitulum, sive Conventus, Monas- " terii Sancti Albani, Ordinis Sancti Benedicti, Lin- " colniensis [3] Diœcesis, ad Romanam Ecclesiam, nullo " medio, pertinentis, salutem in omnium Salvatore. " Canonibus novimus esse cautum, quod ultra tres " menses vacare non debeat ecclesia regularis prælato " viduari, seu pastore, ne, occasione vacationis diutinæ, " ecclesia, sive monasterium hujusmodi, in temporali- " bus grave dispendium pateretur. Eapropter, vacante " nuper Ecclesia Conventuali, sive Monasterio nostro " prædicto, per mortem bonæ memoriæ Fratris Johannis " Stoke, ultimi Abbatis ejusdem, qui nuper quarto- " decimo die mensis Decembris, anno Domini [4] mil- " lesimo quadringentesimo quinquagesimo primo, in fata " decessit, nos, Prior dictus, et omnes confratres et " commonachi ejusdem monasterii, tunc præsentes, et " Conventum, sive Capitulum, ejusdem Ecclesiæ, sive " Monasterii, facientes, in Domo Capitulari ejusdem " Ecclesiæ, sive Monasterii, vicesimo sexto die ejusdem " mensis, anno Domini supradicto, Capitulariter con- " gregati, ne ipsa Ecclesia nostra, sive Monasterium, " viduitatis suæ incommoda ulterius deploraret, [5] ha- " bita et obtenta primitus a serenissimo Principe et " Domino, Domino nostro Henrico, Dei gratia, Rege " Angliæ et Franciæ, ac Domino Hiberniæ, dicti " Monasterii fundatore et patrono, licentia in hac " parte requisita, certos diem et locum competentes, " videlicet, diem sextum-decimum mensis Januarii

[1] This is the superscription at the head of each page down to folio 6a.

[2] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[3] *Diocesis* in MS.

[4] 1451.—Marginal Note in the hand of Lord William Howard.

[5] *habitis et optentis* in MS.

" extunc proximo futurum, et Domum Capitularem A.D. 1452.
" prædictam, cum continuatione et prorogatione sequentium, si oporteat, tunc dierum, ad electionem futuri Abbatis dictæ Ecclesiæ, sive Monasterii, usque ad finalem expeditionem negotii electionis hujusmodi, quatenus in nobis fuit, præfiximus, statuimus, et [1] limitavimus, tam nobis ipsis, tunc præsentibus, quam etiam omnibus aliis tunc absentibus, qui in negotio electionis hujusmodi vellent, possent, et deberent, commode interesse, volentes et consentientes tunc ibidem, quod ad diem et locum hujusmodi, sic statutos sive limitatos, omnes commonachi et confratres nostri, si qui absentes forent, et qui interesse in ea parte haberent, ut præmittitur, specialiter vocarentur, et debite præmunirentur, ad comparendum et procedendum in hujusmodi electionis negotio, juxta juris exigentiam, et hujusmodi negotii qualitatem. Ad quos quidem diem et locum vocati fuerunt, et sufficienter præmuniti, omnes et singuli confratres et commonachi nostri, de jure seu consuetudine quomodolibet evocandi ad actum memoratum. Quo quidem die sexto-decimo dicti mensis Januarii adveniente, Missa de Sancto Spiritu, ut est moris, in dicta nostra Ecclesia Conventuali, ad summum altare ejusdem ecclesiæ, coram nobis celebrata, ad et in dictam Domum Capitularem dicti nostri monasterii, nos, Prior et Conventus prædicti, accessimus, et comparuimus personaliter tunc ibidem; videlicet, nos, Willelmus Albon, Prior dicti monasterii, et Doctor in Decretis, Johannes Whethamstede, Sacræ Paginæ Professor, Johannes Peyton, Doctor in Decretis et Prior Walingfordiæ, Robertus Ware, Willelmus Dunstaple, Robertus [2] Baeuer, Petrus Waleys, Thomas Sudbury, Robertus [3] Ounesby, Co-

---

[1] *limitamus* in MS.

[2] Sic in MS.; "*Bever*" is probably the correct form.

[3] Or *Ouuesby;* it is uncertain which.

A.D. 1452. "quinarius, Nicholaus Bonde, Thomas Westwode, Prior "de Redburna, Willelmus Wellys, Tertius Prior, "Nicholaus Wellys, Prior de Bynham, [1] Johannes "Wellys, Prior de Hertfordia, Willelmus Bywelle, "Supprior, Nicholaus Geywode, Custos Feretri, Gre- "gorius Wynwyk, Prior de Hatfelde, Ricardus Russelle, "[2] Eleemosynarius, Johannes Wylly, Sacrista, Robertus "Crofton, Johannes Langton, Prior de Tynemutha, "Ricardus Waltham, Sub-Refectorarius, Rotholandus "Breton, Willelmus Blakeney, Thomas Luton, Præcentor, "Johannes Eyton, Thomas Blakenale, Thomas Albon, "Custos Novæ Ordinationis, Thomas Walyngforde, [3] Sub- "Eleemosynarius, Ricardus Halle, Prior de Belvero, Wil- "lelmus Walingforde, Archidiaconus, Willelmus Good- "reed, Primus Scrutator, Johannes Sygare, Custos "Capellæ Beatæ Virginis, [4] Thomas Walden, Nicholaus "Lichefelde, Secundus Scrutator, Willelmus Shroues- "bury, Sub-Infirmarius, Johannes Hatfelde, Galfridus "Louthe, Johannes Werder, Sub-Cellerarius, Thomas "Wareyn, Sacrista, Willelmus Hardewyke, Willelmus "Newnam, Tertius Scrutator, Thomas Neuland, Sub- "Cantor, Willelmus Lychefelde, Thomas Roos, Johannes "Dunmow, Ricardus Whytyngton, Willelmus Barnet, "Galfridus Wyntyr, Rogerus Torporley, Johannes Tor- "porley, [5] Willelmus Dixwelle, Humfridus Curteys, et "Johannes Ponsbury, confratres et [6] commonachi dicti "monasterii, in sacrisque ordinibus constituti, et non "plures, cum plures non erant qui debuerunt, volue- "runt, et potuerunt, in hujusmodi negotio electionis

---

[1] *Johannes Wellys Hertfordiæ Prior, monachus Sancti Albani*:—Marginal Note, in the hand of Lord William Howard.

[2] *Elemosinarius* in MS.

[3] *Sub-Elemosinarius* in MS.

[4] *Thomas Walden, monachus Sancti Albani, postea factus Prior de Hertford, ut per Computum patet*:—Marginal Note, in the hand of Lord William Howard.

[5] *Willelmus Dixwell, monachus Sancti Albani, postea factus est Prior de Hertford, ut per Computum patet*:—Marginal Note, in the hand of Lord William Howard.

[6] *comonachi* in MS.

" commode interesse, excepto Fratre Nicholao Bonde, A.D. 1452.
" qui, gravi detentus infirmitate, jacuerat languens in
" Infirmaria, ad quem Magister Robertus Kent, Notarius
" in causa, cum testibus, missus, responsum recepit se
" ratum et gratum habiturum quicquid in ea parte
" Prior cum Conventu decreverit esse faciendum.—
" Post hæc inibi per nos Spiritus Sancti gratia, per
" decantationem [1] Hymni—'Veni, Creator, Spiritus,'
" devotius invocata, ac verbo Domini per [2] Fratrem
" Johannem Hatfelde, prius dictum, in præfata Domo
" Capitulari recitato, præfatus Willelmus Albon, Prior
" dicti nostri monasterii, de mandato, voluntate, et
" consensu, expressis, omnium nostrum tunc præsentium,
" constituit dictum Magistrum Robertum Kent nostrum
" in hac parte ministrum, deditque mandatum quod
" ipse, vice ejusdem Prioris, et nomine omnium con-
" fratrum ibidem tunc præsentium, ad ostium et
" exitum dictæ Domus Capitularis accederet, altaque
" voce proclamaret, si qui alii ab ipsis commonachis
" et confratribus, tunc ibidem præsentibus, ut præ-
" mittitur, existerent, qui, de jure seu de consuetudine,
" aut quavis alia ratione, in electione futuri Abbatis
" dicti monasterii, tunc vacantis, ea vice interesse
" deberent, quod tunc ad dictam Domum Capitularem,
" per se seu per suos procuratores idoneos, sufficienter
" et in forma juris constitutos, accederent, seu venirent,
" una cum ipso Fratre, Willelmo Albon, Priore, et
" cæteris suis confratribus et commonachis, superius
" nominatis, de electione futuri Abbatis ejusdem monas-
" terii tractaturi, ac jus, si quod in hac parte haberent,
" prosecuturi, ad electionemque hujusmodi usque ad
" finalem expeditionem, sive completionem ejusdem,
" ulterius processuri. Et incontinenti post dictus Ma-
" gister Robertus ad ostium et exitum dictæ Domus
" Capitularis accessit, et ibidem alta voce publice

---

[1] *Ymni* in MS.

[2] *Fatrem* in MS.

A.D. 1452. " proclamavit, prout a præfato Willelmo Albon, Priore, " ut præfertur, habuit in mandatis: facta vero pro- " clamatione, rediit illico prædictus Magister Rober- " tus ad præfatum Fratrem Willelmum, Priorem, et " nos, in dicta domo existentes, nobisque retulit seriose " proclamationem hujusmodi, ut præmittitur, se fecisse, " [1] adjiciens quod nullus comparuit qui ad ipsius elec- " tionis actum petiit se admitti, aut in ea parte præ- " tendebat aliquod interesse. Qua relatione facta, in- " continenti posterius, in eisdem die et loco Capitulari, " lectæ fuerunt Litteræ [2] Patentes regiæ super habita " licentia ad procedendum in electione: quibus lectis, " Frater Willelmus Albon, Prior dictus, vice sua et " omnium confratrum suorum, et totius Conventus Mo- " nasterii nostri prædicti, tunc inibi præsentium, palam " et publice monuit, ac expresse omnes et singulos ex- " communicatos, suspensos, et interdictos, necnon quos- " cunque alios, si qui forte tunc essent præsentes, qui, de " jure seu de consuetudine, in ipso electionis [3] [negotio] " interesse non deberent, quod de dicta Domo Capi- " tulari recederent, ac ipsum Priorem et alios, jus et " voces in ea parte habentes, eligere libere permitterent. " Protestabatur insuper idem Prior protinus tunc ibidem " palam, publice, et expresse, quod nec erat sua, nec alio- " rum confratrum suorum prædictorum, intentio, tales " admittere, tanquam [4] jus seu voces in ipsa electione, " aut in ipsa electione procedere, seu eligere, cum eis- " dem; [5] immo, voluit dictus Prior, et etiam quiscunque " nostrum, quod voces talium, si qui postmodum re- " perirentur in electione hujusmodi interfuisse, quod " nulli præstarent suffragium, nec alicui inferrent nocu- " mentum. Factis vero monitione et protestatione modo " dictis, lecta fuit per præfatum Fratrem Johannem

[1] *adiciens* in MS.

[2] *Patentis* in MS.

[3] *consuetudine* is substituted for this word in MS., evidently in error.

[4] *habentes* is apparently omitted here.

[5] *ymo* in MS.

" Peyton, Doctorem in Decretis, Constitutio Concilii A.D. 1452.
" Generalis quæ incipit,—' Quia propter,' per eundem-
" que Johannem exposita, una cum variis viis electionis,
" satisque [1] dilucide declarata. Qua declaratione finita,
" statim, et quasi immediate posterius, assurrexit Frater
" Willelmus Albon, Prior dictus, loquebaturque in
" aperto, ita dicens ;—' Ego, Frater Willelmus, Prior
" ' istius monasterii, et Præpositus, nomino, eligo, et pro-
" ' nuncio, Fratrem Johannem Whethamstede, Doctorem
" ' in Theologia, hic præsentem, in patrem, pastorem, et
" ' Abbatem, istius ecclesiæ jam futurum.' Post quam
" quidem pronunciationem, cum nullus reclamasset
" penitus, surrexit Cantor protinus, incipereque pro-
" posuit, pro tam grata expeditione, [2] Hymnum—' Te
" ' Deum laudamus ;' Doctores tamen tunc præsentes,
" et regimen electionis habentes, videlicet, Magister
" Johannes Stokes et Magister Robertus Stillington,
" Doctores in Jure Civili, non permiserunt eum sic
" facere, [3] immo, jusserunt duobus Notariis, tunc præ-
" sentibus, circuire prius per utramque partem Capituli,
" quærereque a nobis omnibus confratribus, in genere,
" quem vellemus nos in patrem et pastorem nobis habere.
" Cumque respondissemus concorditer omnes, dixisse-
" musque, nullo penitus aut voce, aut vultu, aut signo,
" aut nutu, reclamante, Magistrum Johannem Whetham-
" stede, jusserunt Doctores dicti protinus Cantori, ut
" assurgeret, [4] Hymnumque ' Te Deum laudamus,' pro
" tam grata expeditione, Altissimo decantaret. Quo sur-
" gente, et decantante [2] Hymnum dictum, sive incipiente,
" accesserunt ad præfatum electum Willelmus Albon,
" Prior Monasterii antedictus, et Johannes Langton,
" Prior de Tynemutha prænominatus, duxeruntque eum,
" plorantem et lacrymas ab oculis incessanter effunden-
" tem, per claustrum, ecclesiam, et chorum, præcedente

[1] *delucide* in MS.
[2] *Ymnum* in MS.
[3] *ymo* in MS.
[4] *Ymnumque* in MS.

A.D. 1452. "residuo Conventu, usque ad majus altare; ubi honestiori modo scabello pro eo parato, fecerunt ipsum genuflectere, in precibusque et lacrymis ibidem, dum cantabatur [1] Hymnus dictus, expectare. Ipso utique decantato, et oratione quadam, ut est moris, super ipsum electum dicta, fecerunt eum surgere, stareque, vultu verso versus chorum, ita ut totus populus in eum aspicere posset, et videre. Quo sic stante, et populo in eum respiciente, antefatus Frater Johannes Hatfelde, commonachus noster, et confrater, de voluntate, assensu, et mandato, omnium nostrum confratrum prædictorum, præfato electo duntaxat excepto, electionem prædictam, et ejus formam, et quam concorditer ac gratiose fuerat celebrata, coram clero et populo, in multitudine copiosa tunc ibidem præsente, in lingua vulgari, quatenus oportuit et decuit, quantocius [2] solemniter publicavit, et exposuit seriatim. Quibus ita gestis, nos omnes, confratres et commonachi prius dicti, qui in hujusmodi electionis negotio et in Domo Capitulari prius dicta interfuimus, ad ipsam Domum Capitularem rursus redivimus, præsentesque ibidem omnes, ipso Fratre Johanne Whethamstede duntaxat excepto, qui post hæc divertit se ad cameram suam, juxta Infirmariam situatam, dilectos nobis in Christo fratres, Willelmum Albon, Priorem Monasterii, Johannem Langton, Priorem de Tynemutha, et Willelmum Walingford, Archidiaconum, nostros confratres et commonachos, tunc in dicta Domo Capitulari nobiscum constitutos, et mandatum nostrum in hac parte in se gratanter et expresse assumentes, conjunctim et divisim, et quemlibet illorum in solidum, ad præsentandum pro nobis et Capitulo, seu Conventu, prædicto nostro, et eorum nomine, præfato Magistro Johanni Whethamstede, electo nostro, electionem hujusmodi de se factam, ac ad requirendum eundem

[1] *Ymnus* in MS.

[2] *sollempniter* in MS.

"supplipliciter et instanter, quotiens eis expediens vide- A.D. 1452.
"retur, quod ipse electus electioni prædictæ, de eo factæ,
"consentiret, et eidem suum præberet consensum,
"nostros ordinavimus, fecimus, et constituimus, pro-
"curatores et nuncios speciales, promittentes nos ratum
"et gratum, ac firmum, habituros totum et quicquid
"iidem procuratores nostri facerent in præmissis, sub
"[1] hypotheca et obligatione omnium bonorum nostro-
"rum, et in ea parte exposuimus cautionem. Qui
"procuratores, hanc potestatem habentes, eodem die,
"circa horam undecimam ante meridiem ejusdem diei,
"præfatam nostram electionem sæpedicto nostro electo,
"in camera sua, juxta Infirmariam, ut prius dicitur,
"situata, existenti, realiter præsentarunt, et ipsum ibi-
"dem requisierunt suppliciter sæpius et instanter, ut
"ipse electus electioni hujusmodi, tam concorditer atque
"sancte de ipso, ut præfertur, factæ, suum dignaretur
"dare consensum, et præbere. Ipse vero, a nostris pro-
"curatoribus taliter requisitus, responsum dedit, sed non
"absque lacrymis, quod vellet secum consulere, morulam-
"que accipere deliberationis. Redeuntibus igitur eisdem
"procuratoribus nostris circa horam quintam post me-
"ridiem diei ejusdem, et rursus eum requirentibus quod
"vellet electioni dictæ, de se, ut jam dicitur, concorditer
"factæ, benevole consentire, respondit dictus electus, in
"ea parte magis deliberatus, taliter dicens;—'Licet
"'vetulus, debilis, languidus, et ægrotus, et ea de causa
"'omnino insufficiens, nolo divinæ voluntati resistere,
"'[2] immo, vestris adquiescere votis, electionique de me
"'factæ, sub spe vestræ supportationis benevolæ, humi-
"'liter consentire. Et hiis dictis legit in aperto coram
"'omnibus præsentibus, sub hiis verbis:—
"'[3] In Dei nomine, Amen. Ego, Frater Johannes
"'Whethamstede, monachus Monasterii Sancti Albani,

---

[1] *ypoteca* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] The initial letter is omitted.

A.D. 1452. " 'Lincolniensis [1] Diœcesis, Sedi Apostolicæ immediate " 'subjecti, in Abbatem ejusdem monasterii canonice " 'electus, et ad [2] consentiendum electioni de me factæ " 'et celebratæ, per partem Prioris et Conventus ejus- " 'dem monasterii, sæpius et instanter requisitus, elec- " 'tioni hujusmodi, de me factæ et celebratæ, in honore " 'Sanctæ Trinitatis, gloriosæ Virginis Mariæ, et Sancti " 'Albani, in cujus honore dictum monasterium extitit " 'dedicatum, consentio, et consensum meum præbeo " 'in hiis scriptis. Acta sunt hæc omnia et singula, " 'prout supra scribuntur et recitantur, sub anno Do- " 'mini [3] millesimo quadringentesimo quinquagesimo " 'primo, Indictione quinta-decima, Pontificatus Sanc- " 'tissimi in Christo patris et domini nostri, Domini " 'Nicholai, divina Providentia, sub hoc nomine Papæ, " 'Quarti, præsentibus testibus prædictis.'

" In quorum omnium et singulorum testimonium " atque fidem, nos, Prior dictus, et Conventus Monas- " terii Sancti Albani prædicti, hiis præsentibus litteris, " hanc in se formam electionis continentibus, sigillum " nostrum commune apposuimus. Datum in Monas- " terio nostro de Sancto Albano, quoad sigilli nostri " appensionem, octavo die mensis Maii, anno Domini " supradicto," *et cætera.*

[4] *Acta anni primi Abbatis Johannis, Octavi.*

The Abbot is presented to the King, and takes the oath of fealty.

[5] Electo, in forma qua jam dicitur, patre dicto, et rursus re-electo, præsentatoque Domino Regi, pro tunc [6] apud Westmonasterium existenti, ac satis magno cum favore admisso, mox, post fidelitatem eidem Domino Regi factam, movebatur in præsentia ipsius, in senten-

[1] *Diocesis* in MS.

[2] *consensiendum* in MS.

[3] 1451; Marginal Note, in the hand of Lord William Howard. This was the legal year.

[4] Superscription of each folio from fol. 6b to fol. 9a.

[5] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[6] *aput* in MS.

tia, quæstio talis,—an Abbas resignans, et post resignationem reelectus, debeat iterum benedici, aut sufficiat sibi primaria benedictio? sic quod nullum sit necesse eam per ipsum ulterius iterari. A.D. 1452.

Ad quam quidem quæstionem quia quidam responderint affirmative, dicentes benedictionem Abbatum rem esse Sacramentalem, et non Sacramentum, et propterea oportere in casu dicto facere iterationem; alii vero negative, hac pro se utentes ratione:—[1] torus carnalis nequaquam iterum in secundis nuptiis benedicitur, ergo nec [1] torus spiritualis, cum magis virtualiter in isto quam in illo benedictio operetur.

Reasons for, and against, the Abbot's benediction being repeated; he having received it already.

Cumque per hunc modum starent diversificati coram Principe, nec forent omnes concordes, [2] immo magis, contrarii in opinione, transferri fecit electus solutionem quæstionis ad doctiores jurisperitos totius Curiæ de Arcubus, rogavitque illos revolvere suos libros, ac sibi rescribere quid in ea parte esset determinati juris. Qui, rogatibus ipsius adquiescentes, revolverunt suos libros, solutionemque quæstionis reperientes, rescripserunt sibi, sic dicentes:—"In hac materia tenent [3] Hugu-
" tius ac etiam Archidiaconus, prima Quæstione [4] primo
" Capitulo—'Manus,' quod non. Tenet etiam idem
" Archidiaconus extra, De Electionibus, Capitulo 'In-
" 'demnitatibus,' Libro Sexto, quod non. Cum ipsis
" etiam convenit [5] Johannes Andreæ in Clementinis—
" 'Attendentes,' [6] paragrapho,—'Statuimus de statu
" 'monachorum,' ac [7] Franciscus itaque de Zabrellis;
" tenentque expresse isti quod nequaquam debet itera-
" tio fieri in benedictione Abbatis."

Opinion given by the Court of Arches, that a second benediction is not required.

Certioratus itaque electus de doctorum dictis, deque, secundum eorum opinionem, determinatione juris, re-

The Abbot therefore

[1] *thorus* in MS.

[2] *ymo* in MS.

[3] The Commentary of Hugutio, Bishop of Ferrara, on the *Decretum* of Gratianus de Clusio, the Canonist.

[4] *prima* in MS.

[5] He died A.D. 1348.

[6] *paragraffo* in MS.

[7] A Cardinal, who wrote on the Decretals, and other works on like subjects; died A.D. 1417.

A.D. 1452. determines to forego it. cessit mox posterius, primaria sua benedictione contentus, de Londoniis, accessitque ad manerium, ubi temporibus variis jacere solebant Abbates, et præcipue temporibus vacationis.

Expression of thankfulness by the people of the neighbourhood, on hearing of the re-election of John Whethamstede as Abbot. [1] Interea, dum ibidem jacuit, expectaretque quousque competenter convenienterque de singulis necessariis erga diem installationis provideri posset, volavit fama per patriam, nunciavitque electionem infra Monasterium de Sancto Albano cum magno honore, maximaque vocum concordia, celebratam fuisse, et peractam. Quod cum audivissent viri solidi, sobrii, et sensati, intellexissentque quomodo [2] lapis ille, quem jam nuper reprobaverunt ædificantes, abjeceruntque ab ædificio domus divini, jam rursus per eosdem sit reductus, effectusque in caput anguli, dederunt Deo gratias, dixeruntque inter se taliter omnes,—[2] "A Domino factum est "istud, et est mirabile in oculis nostris. A Domino "utique factum est, quod patri otioso, oneroso, et "quasi cunctis odioso, jam successit pastor et prælatus "tam Deo dilectus quam hominibus, cui Dominus "benedictionem omnium generum dederat, confirmaveratque "testamentum suum super caput ejus. Mirabile "vero in oculis nostris, ac etiam admirabile, "unde, per quem, aut a quo, facta fuit hæc mutatio, "quod ille idem grex in specie, qui quasi pridie, ad "instar alterius Sauli, in et cum suo pastore persequebatur "multum graviter nomen illius, jam, velut "subito, [3] circumfulsisset eum lux de [4] cœlo, factusque "fuisset in grege de Saulo Paulus, frater unusquisque "prædicat nomen ejus inter gentes, affirmans quod "etsi non Christus, Christi tamen fidelis fuit servus, et "prudens, in temporibus suis. Mirabilis hæc mutatio "in oculis nostris; sufficienter tamen conclusiva, quo-

[1] The initial letter omitted; intended to be supplied in illumination.

[2] In allusion to *Matt.* xxi. 42.

[3] *circumfulcisset* in MS.

[4] In allusion to *Acts* ix. 3.

"modo illa omnia quæ jamdudum grex cum pastore, "et pastor cum suo grege, adduxerunt, opposueruntque, "in extinctionem nominis ejus, ficta, fatua fuerunt, et "frivola, in malitiaque potius, sive invidia, quam in "veritate, sive in caritate, radicata. Quia si vera fuis-"sent, sive in veritate aut in caritate fundata, nun-"quam sensatus Conventus elegisset eum rursus, aut "consensisset in electionem ipsius." A.D. 1452.

Preparations for the Abbot's installation.

Dum autem hæc et alia varia loquerentur viri nedum sensati et solidi, [1] quinimmo etiam multi alii, rurales vulgaresque populi, continuarentque sermonem in locutione sua, accidit ut tandem instaret in foribus dies ille limitatus, in quo oportebat ipsum ascendere in equum, accedereque ad [2] sollemnia installationis. Die igitur instante, ascensit in eum equum, venitque non minus in lacrymis, [3] quam cum equitibus, ad ostium Occidentale ecclesiæ; ubi a Priore et Conventu receptus processionaliter et honorifice, et post processionem inductus in chorum, ac ibidem installatus, in forma juris et cum debita [4] sollemnitate, accessit mox posterius ad Capitulum, ibique, post obedientiam receptam a fratribus, allocutus est eos omnes breviter per hunc modum.—

Address made by the Abbot on this occasion.

"[5] Fratres, confratres, et consocii.—Gratias agimus, "cum Apostolo [6] Paulo, Domino nostro Iesu Christo, "gratias agimus etiam et omnibus vobis, quia tam "concorditer et univoce [7] processistis in jam nnper "celebratæ vestræ negotio electionis. Quanquam ete-"nim per id factum erexeritis vobis quemdam truncum "inutilem, sive alterum canem mutum, contra [8] vitulos "Bethel, bovesve Samariæ, latrare non valentem, per "hunc tamen vestrum modum faciendi, dabatis cunctis "palam intelligere, quomodo vestræ fuit voluntatis,

---

[1] *quinymo* in MS.

[2] *sollempnia* in MS.

[3] A singular antithesis.

[4] *sollempnitate* in MS.

[5] The initial letter omitted; intended to be supplied in illumination.

[6] In allusion to 2 *Thess.* ii. 13.

[7] *procescistis* in MS.

[8] In allusion to 1 *Kings* xii. 29.

A.D. 1452. "ac etiam intentionis, hunc fratrem vobis in patrem, "sponsumque ecclesiæ, sic eligere, qui nequaquam "haberet coram vobis ponere [1] primo vinum bonum, "sed posterius, cum inebriati essetis, tunc id quod dete- "rius videretur esse; [2] immo verius, post bonum, "melius et melius, sicque continue ascendere compara- "tive, quousque pertingeret ad [3] supremum superla- "tionis. Utinam, fratres, utinam, utinam, nos sciremus, "sive sufficeremus, esse vobis pater talis. Novit scruta- "tor cordium Deus ex toto corde, ex tota mente, ex "omnibusque nostris viribus, talis vobis esse velimus. "Sed revera, fratres, tot et tanta, sicut alias vobis "diximus, circumstant nostram personam miseram "senectutis incommoda, præpedimentaque ægritudinis, "quod nullatenus placere sive prodesse vobis poteri- "mus, quemadmodum visceraliter peroptamus. Igitur, "ut prius, licet truncus inutilis vobis fuerimus, sive "canis contra excessus et abusus in religione non "multum bene latrare valentes, non nobis, [2] immo, "incommodis prius dictis, quæ nobis surripuerunt "omnes pene tam vires corporis quam etiam sensus "capitis, quæsumus ascribatis. Ubi enim senectus, ibi "impotentia, ubique infirmitas, ibi indispositio ad pro- "cedendum effectualiter in ulla operatione laudabili, "sive virtuosa. [4] Nihilominus, fratres, quia senectutis "debilitas sustentari poterit, et fulciri, languoris vero "imbecillitas curari vel in toto, vel saltem in parte "alleviari, rogamus vos, fratres, esse nobis pro baculo "in hoc nostro senio, pro apothecario vero in morbo "nostro gravissimo; et volumus, per Dei gratiam, sic "[5] vos regere, quod nec retrocedet religio ad infra, nec "sollicitudo ad extra, nec aliqua res alia quæ vobis "regulariter prodesse poterit, aut conferre. Quod "præstet Deus ille propitius, et annuat, qui nostram

[1] In allusion to *John* ii. 10.
[2] *ymo* in MS.
[3] *suppremum* in MS.
[4] *Nichilominus* in MS.
[5] Apparently "*nos*" in MS.

"personam debilem, quanquam desidem et decrepitam, "rursus tamen revocari ad hujus ecclesiæ regimen, de "sua singulari gratia, tolerabat." A.D. 1452.

Quibus dictis, salutavit fratres omnes in pace; recessitque ad suos hospites, quos de more, propter impensa honoris obsequia, oportuit eum in mensa convivare.

He gives an entertainment.

[1] Peractis installationis [2] sollemniis, et finitis, completisque omnibus ac singulis quæ requiruntur ad formalem perfectionem Abbatialis dignitatis, cœpit Abbas iste, sic formatus, primitus et ante alia statuere jugiter coram mentali facie sua horam illam, in qua jam iterum ad vineam accessit Dominicam; advertensque melius eam fuisse lapsam longe ultra meridiem, ac attingentem pene usque ad declive tempus vesperorum, secum studuit, in quantum valuit, quomodo par comparque fieret illis qui portaverunt [3] pondus diei et æstus, a maneque assidue usque ad solis occasum, et absque ulla interpolatione, in vinea Domini laboravere. Descendens igitur de sua Capellula usque ad Domum Capituli, taliter suos fratres, erga ipsius adventum ibidem congregatos, alloqui cœperat, et affari:—

The Abbot now seriously reflects upon the nature of his duties.

"Fratres, et confratres.—Ne, cum sero illud pervenerit, in quo habebit vineæ dominus suos singulos vocare "operarios, reddereque eis mercedem quam eis de "conventione solvere repromisit, stemus nos pulsi a "numero, et ita, quod Deus prohibeat, frustrati ac "privati a denario vespertino, intendimus, dum quid "modicissimum temporis habemus, operari bonum, in "quantum sufficimus, redimereque, si per gratiam poterimus, tempus illud per quod a vinea istius ecclesiæ "aliqualiter elongati perstetimus, et absentes. Et propterea, vos, qui veritatis estis præcones, lampades in "religione clarius effulgentes, detis nobis notitiam, si "alicubi infra istius ecclesiæ vineam vepres succre-

He addresses the brethren, in the Chapter-House, upon the subject.

---

[1] The first letter omitted, for the purpose of illumination, but recently supplied in black ink.

[2] *sollempniis* in MS.

[3] In allusion to *Matt.* xx. 12.

A.D. 1452. "verint, vel frutices, errores, hoc est, sive abusiones, "aut excessus aliqui alii, qui per nostram vangam, "vel ligonem, evelli [1] poterunt aptius, sive extirpari; "et nos, juxta doctrinam propheticam, volumus animo "libenti evellere eos, et destruere, ædificareque ac "complantare talia, quæ fructum illius debitum alere "habeant, et enutrire. Absit enim, fratres, ut, nostris "in temporibus, a nobis qui hujus vineæ novi quasi "firmarii subsistimus, diminui habeat divini census "obsequii, qui olim ab antiquis ejus cultoribus solebat "persolvi; præsertim, cum non impar pensum debitæ "solutionis a nobis Dominus exigit, quam exegerat olim "ab aliis quibus hanc suam vineam ad firmam locavit. "Ne igitur, fratres, impares simus illis, aut dissimiles, "quorum nunc vices gerimus, factique sumus habita-"culo successores, laboremus omnes efficacius, ne, si "venerit vineæ dominus, et invenerit nos remissos, "perdat nos tanquam malos, locareque decreverit eam "agricolis aliis, qui sibi fructum reddere habeant in "temporibus suis."

At his request, the brethren address him upon three points which especially require reform.

Quibus sic dictis, hortabatur fratres seniores omnes, et præcipue eos qui erant inter ipsos ardentiores religionis zelatores, ut simul, sive seorsum, ad ipsum, cum vacaret, accederent, de illisque quæ magis indigebant correctione, plenius informarent. Qui, simul secum consulentes, et seorsum, deliberantesque de diversis, accesserunt iterum, post modicum temporis intervallum, dixeruntque esse tria, inter alia, quæ jam diutius neglecta fuerant, indigebantque reformatione magna, videlicet, doctrina juvenum in claustro, numerus fratrum in Studio, et prædicatio verbi divini per fratres in pulpito.

The reasons for which such reform is

Et ideo doctrina juvenum in claustro,—quia per annos plures jam dilapsos, nullum doctum habebant magistrum, qui sciret eos sufficienter instruere in [2] gram-

[1] *poterint* in MS. | [2] *gramaticalibus* in MS.

maticalibus, aut in aliis quæ fuerant eis necessaria ad intelligendum. Ideo numerus [1] scholarium in Studio,—quia jam per plures annos etiam vix fuit in Studio [2] scholaris unus de Monasterio, et tamen ipse interdum, non absque multorum obloquio, ad claustrum revocatus. Ideo vero, et hac ex causa, prædicatio per fratres in pulpito,—quia jam itaque per annos varios et [3] multifarios vix fuit confrater ullus, qui vellet in se assumere illud onus, et verbum Dei ibidem tempore Quadragesimali coram populo declarare.—"In hiis igitur, non minus "ad commodum Ecclesiæ, quam etiam ad honorem "ipsius, petimus, pater, et repetimus, remedia refor-"mationis."

A.D. 1452. necessary: the deficiency of instruction in grammar; the fewness of the Monastery's students at the University; and the deficiency of preachers in the pulpit.

Abbas, hæc audiens, et ad memoriam recenter reducens quomodo ignorantia litteraturæ, sive [4] negligentia studii, collocavit monachos nonnullos in obscuris, sicut mortuos sæculi, pro eo quod cœcitatem intelligentiæ comitantur plerumque talia quæ mala dicuntur esse pessima in congregatione, mox, omni mora postposita, talem conatum adhibuit, taliterque hæc tria remediavit, ut et multum sufficientem haberent instructionem juvenes in claustro, staretque numerus [1] scholarium quadratus in Studio, ac etiam in pulpito prædicarent, semotis extraneis, tantummodo confratres et commonachi anno sequenti proximo, omni Dominica Quadragesimali.

The Abbot at once sets to work to effect the desired reforms.

Hiis ita emendatis, ac etiam aliis variis quæ ad infra emendari oportuit, tam pro honore ecclesiæ quam etiam pro bono religionis, vocavit Abbas ad se suum Cellerarium, quæsivitque ab ipso an omnia prospere starent ad extra, aut restarent aliqua in quibus fuerat expediens apponere remediationem. Qui respondens inquit,—"Pater, si placeat, [5] Charta libertatis regiæ,

He enquires of the Cellarer what further remedial measures are required.

---

[1] *scolarium* in MS.
[2] *scolaris* in MS.
[3] *multihharios* in MS.
[4] *necgligentia* in MS.
[5] *Carta* in MS.

A.D. 1452. Who informs him that the Charter of Liberties, last granted to the Monastery, is frequently impugned by the Barons of the Exchequer.

"quæ [1] nuper ecclesiæ concessa fuerat, in recompensam "illorum vestimentorum et jocalium, quæ nobis, de "vestris mediatione et procuratione, illustris Dominus, "Dominus Dux Gloucestriæ, dinoscitur eidem contu-"lisse, jam per annos varios in tam ardua ambiguaque "pendebat lance judicii inter Barones de Scaccario "Domini Regis, quod frequentius, licet nequaquam pro "defectu ponderis, impugnabatur multum graviter, sta-"batque quasi in puncto [2] annullationis. Fecit utique "pater noster nuper mortuus quicquid ipse potuerat "facere pro justificatione ipsius; sed parum vel [3] nihil "profecerat, quia semper contraria fuerat sibi Curia, "singulisque replicationibus suis. Juvetis igitur, pater, "vos, qui plus ipso in favore plebis statis, laboretis-"que consultius, ut sic concludi possit Baronibus, quod "velint ipsi tandem dimittere replicationem suam fri-"volam, procedereque concorditer, prout justitia exigit, "ad ipsius allocationem."

The Abbot reflects upon the matter, and appeals to the King, when visiting the Abbey; who issues Letters directory to the Barons thereon.

Abbas, hiis fratris sermonibus aurem intentam [4] accommodans, et de voluntariis Baronum opinionibus bene in se rememorans, deliberavit de viis variis et remediis, quibus posset ipsos de voluntariis benevolos efficere, sicque demum suum ab ipsis propositum impetrare. Tandem concludens, Regem, adventantem ad Monasterium, adiit, exponensque sibi, sub brevibus, quam difficiles reddebant se sui Barones ad allocandum [5] Chartam illam, quæ, in recompensam certorum jocalium et ornamentorum, [6] charta fuerat suæ propriæ concessionis, cum aliis in ea parte requisitis, talem gratiam in oculis ejus invenit, ut hujusmodi litteras, una cum credentia, dictis Baronibus, per unum de ostiariis suæ Cameræ, dirigeret, quod infra paucos dies posterius mutarent illi sibi suas opiniones, ipsamque [5] Chartam in

[1] See the *Annales* of Amundesham, Vol. ii. p. 223, for an earlier Charter of Liberties than the one here alluded to; which confirms it.

[2] *anullationis* in MS.

[3] *nichil* in MS.

[4] *accomodans* in MS.

[5] *Cartam* in MS.

[6] *carta* in MS.

forma debita allocarent. Et tenor [1] Chartæ istius hic subsequitur, et est talis.— A.D. 1452.

[2] *Charta concessionis regiæ, super Ecclesiæ libertatione.*

Charter granted to the Abbey of St. Alban's, confirmatory of two prior Charters of Liberties granted to it.

A.D. 1448.

"Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et "Dominus Hiberniæ, Archiepiscopis, Episcopis, Abba- "tibus, Prioribus, Ducibus, Comitibus, Baronibus, Mili- "tibus, et omnibus ballivis et fidelibus suis, salutem. "Sciatis quod pro eo quod nonnulla jocalia et orna- "menta dilectorum nobis Abbatis et Conventus Eccle- "siæ, sive Monasterii, Sancti Albani, quæ nuper, per "quamdam indenturam inde inter eos et Humfridum, "nuper Ducem Gloucestriæ, confectam, cujus alteram "partem sigillo prædicti nuper Ducis signatam, et "carissimo consanguineo nostro Willelmo, Duci Suffol- "chiæ, ac venerabili patri Willelmo, Episcopo Wynto- "niensi, nuper in quodam tractatu per mandatum "nostrum, ex parte nostra, cum eisdem Abbate et "Conventu pro jocalibus prædictis habito, ostensam, "inspeximus, liberata fuerunt eidem Duci Gloucestriæ, "ad opus eorundem Abbatis et Conventus salvo cus- "todienda, prout nobis constat per indenturam illam, "post mortem ipsius nuper Ducis, per concessionem "nostram ad Collegia nostra regalia de Etona et Can- "tebriggia devenissent, ibidem, juxta ordinationem "nostram, [3] in perpetuum permansura,—Nos, præfatis "Abbati et Conventui satisfactionem inde condignam "facere volentes, de gratia nostra speciali, et de avi- "samento Concilii nostri, ad laudem et honorem Dei, "Beatæ Virginis Mariæ, ac ob specialem devotionem "quam ad dictum Sanctum Albanum, regni nostri "Angliæ [4] Protomartyrem, gerimus et habemus, necnon "in recompensationem et satisfactionem jocalium et

[1] *Cartæ* in MS.

[2] Superscription to each folio from fol. 9b to 13a.

[3] *imperpetuum* in MS.

[4] *Prothomartirem* in MS.

A.D. 1448. "ornamentorum prædictorum, inspeximus duas [1] Chartas nostras, in hæc verba.—

Recital of the first of such two Charters.

"'[2] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, 'et Dominus Hiberniæ, omnibus ad quos præsentes 'litteræ pervenerint, salutem. Monstraverunt nobis 'dilecti nobis in Christo Johannes Whethamstede, 'Abbas, et Conventus, Domus et Ecclesiæ de Sancto 'Albano, quæ de fundatione progenitorum nostrorum, 'quondam Regum Angliæ, et nostro patronatu, ex-'istit, quod cum diversa libertates, franchesiæ, ac-'quietantiæ, privilegia, et immunitates, quondam 'Abbatibus et Conventui domus et ecclesiæ prædic-'tarum tam per [3] Chartam Domini Henrici, nuper 'Regis Angliæ, Secundi post Conquæstum, progeni-'toris nostri, quam per [1] Chartas aliorum progeni-'torum nostrorum, quondam Regum Angliæ, quas 'confirmavimus, concessa extitissent, prædictusque 'progenitor noster, Henricus Rex, per prædictam '[3] Chartam suam concesserat Galfrido, quondam Ab-'bati domus et ecclesiæ prædictarum, et ejusdem loci 'Conventui, per nomen Dei et Ecclesiæ Sancti Al-'bani, socam, sacam, on stronde et streme, on wod 'et feld, tol et them, et gritbruthe, [4] hamsethe, mur-'dre, forestal, Danegelde, infongenethef et utfongene-'thef, flemenefremth, blodewite, wrec. Et ulterius 'concessit per eandem [3] Chartam præfatis Abbati et 'Conventui, per nomen prædictum, pro redemptione 'animæ suæ, et parentum suorum, omnes libertates 'et liberas consuetudines quas regia potestas liberius 'habet, vel alicui ecclesiæ conferre potest; et prohi-'buit, super forisfacturam suam, ne aliquis eos ali-'quo modo infringere præsumat; et noluit ut aliquis

---

[1] *Cartas* in MS.

[2] *Carta Libertatis Sancti Albani*,—Marginal Note, in the hand of Lord William Howard. The initial letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *Cartam* in MS.

[4] Correctly, "*hamsoche.*"

" 'hominum, nec Francus nec Anglus, se in terris A.D. 1448.
" 'ipsorum Abbatis et Conventus, necnon de homini-
" 'bus suis, in aliquo intromitteret, nisi ipsi, et ministri
" 'sui, quibus [1] ipse curam committere voluerit. Et
" 'licet nunc dicti Abbas et Conventus, et prædeces-
" 'sores sui, libertatibus, franchesiis, acquietanciis, pri-
" 'vilegiis, et immunitatibus quamplurimis, prætextu
" 'dictarum [2] Chartarum, ac verborum et terminorum,
" 'tam generalium et obscurorum, quam aliorum in
" 'prædictis [3] Chartis contentorum, diversimode, plene,
" 'et integre, usi et gavisi extitissent, iidem tamen
" 'nunc Abbas et Conventus, quominus ipsi libertati-
" 'bus, franchesiis, acquietanciis, privilegiis, et immu-
" 'nitatibus, illis, uti et gaudere valeant, ex causa ge-
" 'neralitatis et obscuritatis, difficilitatis et difficultatis
" 'verborum et terminorum prædictorum, ac prætextu
" 'quarundam Litterarum Patentium carissimi avi nos-
" 'tri, Henrici, nuper Regis Angliæ, defuncti, de de-
" 'claratione et impetratione diversarum libertatum et
" 'franchesiarum de libertatibus et franchesiis prædic-
" 'tis, per Willelmum, quondam Abbatem Domus et
" 'Ecclesiæ prædictarum, et ejusdem loci Conventum,
" 'inconsulte et improvide impetratarum, per magnum
" 'tempus impediti fuerunt, in eorundem nunc Abbatis
" 'et Conventus [4] damnum non modicum, et gravamen.
" 'Unde per eos nobis est humiliter supplicatum, ut,
" 'consideratis et diligenter attentis piis intentionibus
" 'progenitorum nostrorum in concessionibus suis præ-
" 'dictis, dicta terminos et verba, tam generalia et
" 'obscura, quam alia in dicta [5] Charta dicti progeni-
" 'toris nostri, Henrici Secundi, contenta, noviter in-
" 'terpretari et declarare, ac voluntatem et intentio-
" 'nem nostras in hac parte maturius explanare et

[1] Correctly, "*ipsi . . . voluerint.*"
[2] *Cartarum* in MS.
[3] *Cartis* in MS.
[4] *dampnum* in MS.
[5] *Carta* in MS.

A.D. 1448. " 'patefacere, nostri favoris beneplacito benignissime " 'dignaremur. — Nos, hujusmodi supplicationi favorabiliter inclinati, de gratia nostra speciali, ad honorem Dei et gloriosæ Virginis, Genitricis ejus, Mariæ, " 'et ob specialem devotionem quam ad gloriosum " '[1] Protomartyrem Angliæ, Albanum, ejusdem loci specialem patronum et advocatum, gerimus et habemus, " 'et præsertim ut iidem nunc Abbas et Conventus " 'divinis servitiis, crebrius et devotius ibidem celebrandis et fiendis, aliisque pietatis operibus ibidem " 'continue exequendis, intendere et vacare, et in Ecclesia sive Domo sua prædicta securius et quietius " 'commorari, valeant, et degere: ac pro majori securitate dictorum Abbatis et Conventus, et successorum suorum, necnon ad expellendum et omnino " 'delendum, et [2] amovendum, omnem ambiguitatem et " 'controversiam quæ super libertatibus et privilegiis " 'prædictis, propter prædicta terminos et verba generalia, obscura et diffusa, in [3] Charta prædicta prædicti progenitoris nostri, Henrici Secundi, specificata, " 'aut sinistrum intellectum sive voluntariam interpretationem eorundem, possent fortuito [4] in posterum " 'generari, declaramus, interpretamur, necnon eisdem " 'Abbati et Conventui, et successoribus suis, concedimus, et hac [3] Charta nostra confirmavimus, pro " 'nobis et hæredibus nostris, quantum in nobis est, " 'quod prædicti Abbas et Conventus, et successores sui, " 'virtute et prætextu prædictæ [5] Chartæ prædicti progenitoris nostri Henrici Secundi, et verborum in " 'eadem contentorum, [6] in perpetuum habeant retornum omnium brevium nostrorum, hæredum et " 'successorum nostrorum, et executionem inde faciendam, necnon omnimoda bona et catalla omnium ho-

---

[1] *Prothomartirem* in MS.
[2] *ammovendum* in MS.
[3] *Carta* in MS.
[4] *imposterum* in MS.
[5] *Cartæ* in MS.
[6] *imperpetuum* in MS.

" 'minum et tenentium suorum, tam residentium quam A.D. 1448.
" 'non residentium, ac aliorum residentium quorum-
" 'cunque, infra vel super singula terras, tenementa,
" 'vel feoda, eorundem Abbatis et Conventus, et suc-
" 'cessorum suorum, [1] utlagatorum pro proditione, fe-
" 'lonia, contemptu, transgressione, debito composito,
" 'vel alia occasione quacunque, ad sectam nostram,
" 'vel hæredum nostrorum, vel ad sectam partis; ac
" 'etiam omnimoda bona et catalla omnium hominum
" 'et tenentium suorum, tam residentium quam non
" 'residentium, et omnium aliorum residentium infra
" 'vel super singula terras, tenementa, seu feoda, præ-
" 'dicta, [2] felonum de seipsis, et aliorum felonum quo-
" 'rumcunque, fugitivorum, et [3] damnatorum; ac omnia
" 'bona et catalla omnium hujusmodi hominum et
" 'tenentium, residentium et non residentium, ac alio-
" 'rum hujusmodi residentium quorumcunque, confis-
" 'cata; ita quod, si aliquis hujusmodi hominum vel
" 'tenentium, tam residentium quam non residentium,
" 'aut aliorum residentium prædictorum, pro quacun-
" 'que felonia, vel pro alia occasione quacunque, vitam
" 'vel membrum amittere debeat, vel fugerit, et judicio
" 'stare noluerit, sive utlagatus fuerit, aut aliquod
" 'aliud delictum vel forisfactum, sive aliquid aliud,
" 'fecerit, pro quo bona et catalla sua perdere debeat,
" 'ubicunque justitia inde fieri debeat, sive sit coram
" 'nobis, vel hæredibus nostris, Justiciariis nostris, vel
" 'hæredum nostrorum, ad placita coram nobis, vel
" 'hæredibus nostris, tenenda assignandis, Justiciariis de
" 'uno Banco vel de altero, coram nobis, vel hæredibus
" 'nostris, in Cancellaria nostra, vel hæredum nostrorum,
" 'aut coram Thesaurario et Baronibus de Scaccario
" 'nostro, vel hæredum nostrorum, seu coram Baronibus
" 'de Scaccario nostro, vel hæredum nostrorum, vel

[1] *Nota de bonis utlagatorum pro proditione, felonia.*—Marginal Note in MS.

[2] *Nota de bonis fellonum de seipsis.*—Marginal Note in MS.

[3] *dampnatorum* in MS.

A.D. 1448. " ' coram Senescallo et Marescallo, vel Clerico Mercati
" ' Hospitii nostri, vel hæredum nostrorum, aut coram
" ' Justiciariis nostris, vel hæredum nostrorum, itine-
" ' rantibus ad Communia Placita et Placita Coronæ,
" ' vel ad Placita Forestæ, vel coram Justiciariis nos-
" ' tris, vel hæredum nostrorum, ad proditiones, felonias,
" ' transgressiones, vel alias res quascunque, tam ad
" ' sectam nostram, vel hæredum nostrorum, quam alio-
" ' rum quorumcunque, vel alterius cujuscunque [1] audi-
" ' endum et terminandum assignatis; vel coram Jus-
" ' ticiariis nostris, vel hæredum nostrorum, ad assisas,
" ' juratas, et certificationes, aut quascunque alias inquisi-
" ' tiones, [2] capiendum, vel ad gaolas [3] deliberandum, as-
" ' signatis; vel coram custodibus pacis nostræ, vel hære-
" ' dum nostrorum, vel Justiciariis nostris, vel hæredum
" ' nostrorum, ad statuta et ordinationes de artificibus
" ' et laboratoribus, servientibus et vitellariis, ac etiam
" ' de ponderibus et mensuris [4] conservandis, assignatis;
" ' vel coram quibuscunque aliis officiariis vel ministris
" ' nostris, vel hæredum nostrorum, tam in presentia
" ' nostra et hæredum nostrorum, quam in absentia
" ' nostra et hæredum nostrorum; et in omnibus aliis
" ' Curiis, locis, et placitis, sint ipsa bona et catalla
" ' ipsorum nunc Abbatis et Conventus, et successo-
" ' rum suorum. Et bene liceat eis, et servientibus et
" ' ministris suis, absque impedimento nostri, vel hære-
" ' dum nostrorum, aut aliorum officiariorum, Justi-
" ' ciariorum, vel ministrorum nostrorum, vel hære-
" ' dum nostrorum, aut Vicecomitum, Escaetorum, Coro-
" ' natorum, Majorum, ballivorum, constabulariorum,
" ' vel aliorum ministrorum nostrorum, vel hæredum
" ' nostrorum quorumcunque, ponere se in seisinam
" ' de dictis bonis et catallis in omnibus et singulis
" ' casibus supradictis, et eadem bona et catalla ad

---

[1] *audiendi et terminandi* in MS.
[2] *capiendi* in MS.
[3] *deliberandi* in MS.
[4] *conservandi* in MS.

" ' opus et proficuum eorundem nunc Abbatis et Conven- A.D. 1448.
" ' tus, et successorum suorum, retinere, prout officiarii,
" ' ballivi, et ministri nostri, vel hæredum nostrorum,
" ' bona et catalla illa in manus nostras, vel hæredum
" ' nostrorum, seisire possent vel deberent, si ad nos,
" ' vel hæredes nostros, pertinerent; [1] licet hujusmodi
" ' homines et tenentes de nobis, vel hæredibus nostris,
" ' vel aliqua alia vel aliquibus aliis persona vel per-
" ' sonis alibi tenuerint, vel eorum aliquis tenuerit; et
" ' licet hujusmodi homines, tenentes, vel residentes,
" ' ballivi, vel ministri nostri, vel hæredum nostrorum,
" ' aut dictorum Abbatis et Conventus, vel successo-
" ' rum suorum, vel alicujus alterius personæ, existant,
" ' vel eorum aliquis existat. [2] Et quod iidem nunc
" ' Abbas et Conventus, et successores sui, [3] habeant
" ' omnes fines pro transgressionibus, oppressionibus,
" ' extortionibus, deceptionibus, conspirationibus, con-
" ' celamentis, regratariis et forstallariis, manutenentiis,
" ' ambidextriis, falsitatibus, escapiis felonum, et aliis
" ' delictis et mesprisionibus quibuscunque; et omnes
" ' fines pro licentia concordandi, necnon omnimoda
" ' [4] amerciamenta, redemptiones, exitus, forisfacta, et
" ' omnimodas [5] forisfacturas, tam per brevia nostra, vel
" ' hæredum nostrorum, de attinctis, Decies tantum, Præ-
" ' munire facias, [6] adjudicatis et adjudicandis, quam per
" ' omnia alia brevia et mandata nostra, vel hæredum
" ' nostrorum quorumcunque, annum, diem, vastum et
" ' streppum, [7] deodanda et thesaurum inventum, ac
" ' wreccum maris, et omnia quæ ad nos vel hæredes

---

[1] *Nota clausam bonam de "Li-" "cet."*—Marginal Note in MS.

[2] *Nota de finibus et transgressionibus, et licentia concordandi.*—Marginal Note in MS.

[3] *in perpetuum habeant,* in the copy of this Charter in Amundesham, Vol. ii. p. 228.

[4] *Nota de amerciamentis et exitibus.*—Marginal Note in MS.

[5] *Nota de forisfacturis variis.*—Marginal Note in MS.

[6] *ad judicium et ad judicandum,* in the copy in Amundesham, Vol. ii. p. 228.

[7] *Nota de deodandis et thesauro invento.*—Marginal Note in MS.

A.D. 1448. " 'nostros pertinere possent, vel deberent, tam de dictis " 'anno, die, et [1] vasto et streppo, quam de murdris, " 'escapiis felonum, raptibus mulierum, et feloniis " 'quibuscunque, de omnimodis hominibus et tenenti- " 'bus, tam residentibus quam non residentibus, et " 'aliis residentibus quibuscunque prædictis, ac de vil- " 'latis et hundredis, de et in quibus terræ, tenementa " 'et feoda prædicta, extiterint, in quibuscunque Curiis " 'nostris, et hæredum nostrorum, tam, videlicet, " '[2] coram nobis et hæredibus nostris, in Cancellaria " 'nostra, et hæredum nostrorum, Thesaurario et Ba- " 'ronibus nostris, et hæredum nostrorum, de Scac- " 'cario,[3] Justiciariis nostris, et hæredum nostrorum, ad " 'placita coram nobis et hæredibus nostris tenenda, " 'Justiciariis nostris, et hæredum nostrorum, de uno " 'Banco vel de altero, Senescallo et Marescallo, et " 'Clerico Mercati Hospitii nostri, et hæredum nostro- " 'rum, Justiciariis nostris, et hæredum nostrorum, " 'itinerantibus ad communia placita et placita coronæ, " 'vel ad placita forestæ, Justiciariis nostris, et hære- " 'dum nostrorum, ad felonias, proditiones, transgres- " 'siones, oppressiones, excessus, et alia gravamina et " 'malefacta, tam ad sectam nostram, et hæredum " 'nostrorum, quam aliorum quorumcunque, vel alte- " 'rius cujuscunque, [4] audienda et terminanda assigna- " 'tis, Justiciariis nostris, et hæredum nostrorum, ad " 'assisas, juratas, certificationes, et quascunque alias " 'inquisitiones, [5] capiendas, vel gaolas [6] deliberandas, " 'assignatis, custodibus pacis nostræ, et hæredum nos- " 'trorum, et Justiciariis nostris, et hæredum nostro- " 'rum, ad statuta et ordinationes de artificibus, labo- " 'ratoribus, servientibus, vitellariis, forstallariis, ac de

[1] *Nota de quibus hominibus debet Abbas omnes supradictas habere forisfacturas.*—Marginal Note in MS.

[2] *Nota coram quibus judicibus debet Abbas ipsas habere forisfacturas.*—Marginal Note in MS.

[3] *Baronibus nostris et hæredum nostrorum, de Scaccario.*—Written here, but faintly erased.

[4] *audiendi et terminandi* in MS.

[5] *capiendi* in MS.

[6] *deliberandi* in MS.

" 'ponderibus et mensuris conservandis assignatis, quam A.D. 1448.
" 'coram quibuscunque aliis Justiciariis, officiariis, et
" 'ministris, nostris, et hæredum nostrorum, tam in
" 'præsentia nostra, et hæredum nostrorum, quam in
" 'absentia nostra, et hæredum nostrorum, ubi ipsos
" 'homines et tenentes, residentes vel non residentes,
" 'et alios residentes, villatas, et [1] hundreda, prædictos
" 'fines facere vel fecisse, amerciari vel amerciatos fuisse,
" 'exitus forisfacere vel forisfecisse, seu annum, diem,
" 'vastum, streppum, forisfacturas, deodanda, [2] murdra,
" 'aut felonia, hujusmodi adjudicari, vel adjudicata fuisse,
" 'contigit sive contigerit, in futurum; quæ fines, amer-
" 'ciamenta, redemptiones, exitus, annus, dies, vastus,
" 'streppum, forisfacturæ, deodanda, thesaurus inventus,
" 'et wreccum, ad nos et hæredes nostros pertinere
" 'possint et deberent, si eisdem Abbati et Conventui,
" 'et successoribus suis, concessa non fuissent. Et quod
" 'ipsi et successores sui omnia et singula prædicta ha-
" 'beant et percipiant in forma prædicta. [3] Et quod bene
" 'liceat eisdem Abbati et Conventui, et successoribus
" 'suis, omnia prædicta fines, amerciamenta, redemp-
" 'tiones, exitus, forisfacta, [4] forisfacturas, deodanda,
" '[5] thesaurum inventum, wreccum, et omnia quæ ad nos
" 'et hæredes nostros de dictis anno, die, vasto, streppo,
" 'murdris, et feloniis, pertinere possint, per ipsos et bal-
" 'livos, et ministros suos, levare, percipere, colligere,
" 'et habere, et seipsos in seisinam inde ponere, absque
" '[6] calumnia, impetitione, vel impedimento nostri, vel
" 'hæredum nostrorum, officiariorum, Justiciariorum,
" 'et ministrorum, nostrorum, vel hæredum nostrorum
" 'prædictorum, ac aliorum Justiciariorum, Escaetorum,
" 'Vicecomitum, Coronatorum, Majorum, ballivorum,

---

[1] *hundreda tum prædicta fines* in MS.

[2] *murdra . . . thesaurus inventus,* omitted in the copy in Amundesham.

[3] *Nota quod bene licet Abbati omnes supradictas forisfacturas facere levari per ministros suos.*—Marginal Note in MS.

[4] *forisfacturæ* in MS.

[5] *thesaurus inventus* in MS.

[6] *calumpnia* in MS.

A.D. 1448. " ' constabulariorium, seu ministrorum, nostrorum, vel " ' hæredum nostrorum, quorumcunque, [1] licet ipsi ho- " ' mines et tenentes de nobis [2] vel hæredibus nostris, " ' vel aliqua alia sive aliquibus aliis persona vel per- " ' sonis, alibi tenuerint, vel eorum aliquis tenuerit; " ' licet insuper iidem homines et tenentes, residentes " ' vel non residentes, vel alii residentes prædicti, bal- " ' livi vel ministri nostri, vel hæredum nostrorum " ' prædictorum, aut dictorum Abbatis et Conventus, " ' vel successorum suorum, aut alicujus alterius per- " ' sonæ, existant, vel eorum aliquis existat; licet etiam " ' [3] plegii seu manucaptores dictorum hominum et te- " ' nentium, residentium [4] et non residentium, vel alio- " ' rum residentium prædictorum, vel alicujus eorum, " ' de nobis, vel hæredibus nostris, vel aliqua alia sive " ' aliquibus aliis persona vel personis, alibi tenuerint, " ' vel eorum aliquis tenuerit, vel residentes seu non " ' residentes, residens aut non residens, super terras et " ' feoda prædicta non existant, seu eorum aliquis non " ' existat, prædictis litteris patentibus prædicti avi " ' nostri defuncti, ac declaratione et [5] [confirmatione] " ' contentis in eisdem; vel eo quod prædicti nunc Abbas " ' et prædecessores sui dictis libertatibus, franchesiis, " ' privilegiis, acquietanciis, et immunitatibus, per nos per " ' has litteras nostras in forma prædicta declaratis, " ' interpretatis, concessis, et confirmatis, adeo plene " ' et integre, sicut per nos hiis litteris nostris supe- " ' rius declarantur, interpretantur, conceduntur, et con- " ' firmantur, usi non fuerint, vel eorum aliquis usus " ' non fuerit, in aliquo non obstantibus. [6] Volumus

---

[1] *Nota clausulam "Licet" de hominibus et tenentibus.*—Marginal Note in MS.

[2] *et hæredibus* in MS.

[3] *Nota clausulam de plegiis et manucaptoribus.*—Marginal Note in MS.

[4] *vel non,* in the copy in Amundesham.

[5] Omitted in MS.; supplied from the copy in Amundesham, Vol. ii. p. 231.

[6] *Nota clausulam de "Non ob-" "stante" quamvis usi non fuerint.*—Marginal Note in MS.

" 'etiam, et concedimus præfatis Abbati et Conventui, A.D. 1448.
" 'et successoribus suis, pro nobis et hæredibus nostris,
" 'per præsentes, quod prædicti Abbas et Conventus,
" 'et successores sui, tam omnia et singula prædicta
" 'libertates, privilegia, immunitates, franchesias, et ac-
" 'quietancias, quam omnia alia libertates, privilegia,
" 'immunitates, franchesias, et quietancias, ecclesiæ suæ
" 'prædictæ, vel sibi et successoribus suis per [1] chartas
" 'progenitorum et prædecessorum nostrorum, quondam
" 'Regum Angliæ, quascunque, quas confirmavimus, con-
" 'cessa, habeant et teneant, ac eisdem plenarie gaude-
" 'ant et utantur, tam de et in omnibus [2] terris, feodis,
" 'locis, et possessionibus suis, per ipsos vel prædeces-
" 'sores suos, post confectionem prædictæ [3] Chartæ
" 'Regis Henrici Secundi de novo adquisitis, quam in
" 'omnibus et singulis aliis antiquis possessionibus suis,
" 'una cum omnibus et singulis aliis libertatibus et
" 'liberis consuetudinibus per ipsos nunc Abbatem et
" 'Conventum, et prædecessores suos, ab antiquo ratio-
" 'nabiliter habitis et usitatis [4] in perpetuum. In cujus
" 'rei testimonium, has Litteras nostras fieri fecimus
" 'Patentes. Teste meipso, apud manerium nostrum
" 'de Kenyngtone, tricesimo die Aprilis, anno regni
" 'nostri decimo-octavo.' [5] Charta secunda.—[6] 'Henricus,
" 'Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et Dominus
" 'Hiberniæ, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prio-
" 'ribus, Ducibus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis,
" 'Vicecomitibus, Præpositis, ministris, et omnibus
" 'ballivis et fidelibus suis, ad quos præsentes litteræ
" 'pervenerint, salutem. Sciatis quod, cum Abbathia
" 'de Sancto Albano, in Comitatu Hertfordiæ, quæ de
" 'fundatione inclitorum progenitorum nostrorum, quon-

---

[1] *cartas* in MS.

[2] *Nota in quibus locis uti habeat Abbas supradictis libertatibus.*—Marginal Note in MS.

[3] *Cartæ* in MS.

[4] *imperpetuum* in MS.

[5] *Charta altera concessionis regiæ super ulteriori ecclesiæ libertatione.*—Superscription of the folios from fol. 14 a to fol. 17 a.

[6] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1448. " 'dam Regum Angliæ, et nostro patronatu, existit, " 'in suis possessionibus, tam spiritualibus quam tem- " 'poralibus, eidem Abbathiæ ab olim collatis, ad præ- " 'sens diminuta, ecclesiaque, maneria, dominia, gran- " 'giæ, cæteraque ædificia, eidem Abbathiæ pertinentia " 'et spectantia, per insolentem et sinistram guber- " 'nationem pastorum ibidem diatim existentium, in " 'tantum vastata et destructa existant, et quæ, nisi " 'citius reparentur, ruinam, quod absit, patientur infra " 'breve; quæ quidem possessiones, [1]reventiones etiam, " 'necnon redditus, proficua, et reversiones, de eisdem " 'possessionibus, maneriis, dominiis, grangiis, cæteris- " 'que terris et tenementis, eidem Abbathiæ antiquitus " 'collatis, annuatim provenientes, ad divina obsequia, " 'cæteraque pietatis opera, in Abbathia prædicta, in- " 'dies celebranda et sustinenda, ac reparationes eccle- " 'siæ, maneriorum, grangiarum, dominiorum, cætero- " 'rumque ædificiorum eidem Abbathiæ pertinentium, " 'ac aliorum onerum ibidem indies incumbentium, sus- " 'tentandas et supportandas vix sufficere possint, ut " 'accepimus:—Nos eidem Abbathiæ, quæ per hujus- " 'modi inclitos progenitores nostros, suis temporibus, " 'tam nobile fundata et honorifice extat constructa, " 'subvenire, eamque et omnes possessiones ejusdem, " 'quantum in nobis est, manutenere, supportare, et eas " 'potius augmentare quam diminuere, necnon ob in- " 'ternas affectionem et devotionem quas ad illum glo- " 'riosum [2]Martyrem, Sanctum Albanum, cujus corpus " 'in ecclesia Abbathiæ prædictæ honorifice humatum, " 'et cujus honore ecclesia Abbathiæ prædictæ dedicata, " 'existit, gerimus et habemus, eandem Abbathiam di- " 'versis libertatibus, franchesiis, [3]et immunitatibus, " 'insignire volentes, de gratia nostra speciali, et ob " 'honorem Domini nostri, Ihesu Christi, Sanctæ Ma- " 'riæ, Matris ejusdem, Sancti Albani, et totius Curiæ

[1] Added in a later hand.

[2] *Martirem* in MS.

[3] *libertatibus* occurs again before this word in MS.

" 'cœlestis, concessimus, et hac præsenti [1] Charta nostra A.D. 1448.
" 'concedimus, quantum in nobis est, Deo et Ecclesiæ
" 'Sancti Albani, ac dilectis nobis in Christo, Johanni,
" 'nunc Abbati, et Conventui ejusdem loci, et succes-
" 'soribus suis [2] in perpetuum, quod ipsi et successores
" 'sui habeant cognitionem omnium et omnimodorum
" 'placitorum terrarum et tenementorum infra villas
" 'suas de Sancto Albano, Barnet, et Watford, necnon
" 'Hundredum de Caysho, in Comitatu Hertfordiæ, ac
" 'totam libertatem suam Sancti Albani tangentem sive
" 'emergentem ; ac etiam Assisarum Novæ Disseisinæ,
" 'Mortis Antecessorum, certificationum, et attinctarum,
" 'de eisdem terris et tenementis, tam coram nobis et
" 'hæredibus nostris, Justiciariis nostris, et hæredum
" 'nostrorum de Communi Banco, quam aliis Justicia-
" 'riis nostris, et hæredum nostrorum, ad Assisas in
" 'Comitatibus Hertfordiæ, [3] Middilcexiæ, vel alibi, cap-
" 'tas seu capiendas, assignatas seu assignandas, arra-
" 'miatas seu arramiandas, aut aliis Justiciariis nostris,
" 'vel hæredum nostrorum, inchoatas seu inchoandas,
" 'necnon de attinctis, debitis, compotis, transgressioni-
" 'bus, conventionibus, detentionibus, contemptibus, de-
" 'ceptionibus, ac de quibuscunque aliis placitis et
" 'querelis, realibus, personalibus, et mixtis, ac placitis
" 'Coronæ infra villas, hundredum, et libertatem, præ-
" 'dicta, quovismodo emergentibus, sive ex nunc emer-
" 'gendis, unde cognitio eorundem, sive alicujus eo-
" 'rundem, ad nos, seu hæredes nostros, seu ad Curias
" 'nostras, seu hæredum nostrorum, pertinet, seu quo-
" 'modolibet deberet, per præfatos Abbatem et Con-
" 'ventum, et successores suos, aut eorum in hac parte
" 'attornatos, seu attornatum, coram Justiciariis hujus-
" 'modi de tempore in tempus, prout casus exigerit,
" '[4] calumniandis, et coram Senescallo eorundem Ab-

[1] *Carta* in MS.
[2] *imperpetuum* in MS.
[3] Sic in MS.
[4] *calumnipandis* in MS.

A.D. 1448. " 'batis et Conventus, et successorum suorum, pro
" 'tempore existente, apud dictam villam de Sancto
" 'Albano, vel alibi infra libertatem prædictam, prout
" 'et ubi eis placuerit, tenendis et determinandis; et
" 'quod idem Senescallus, sic pro tempore existens, ad
" 'omnia et singula, secundum juris exigentiam, de tem-
" 'pore in tempus infra dictam villam de Sancto Albano,
" 'vel alibi infra libertatem prædictam, ut prædictum
" 'est, audiat et determinet, ita quod nullus Justicia-
" 'rius noster, vel hæredum nostrorum, Barones, seu
" 'Baro, de Scaccario nostro, vel hæredum nostrorum,
" 'commissarii ad inquisitiones capiendas assignandi,
" 'Senescallus et Marescallus, seu Clericus [1] Marcati
" 'Hospitii nostri, vel hæredum nostrorum, Vicecomes,
" 'Coronator, officiarius, seu minister noster, vel hære-
" 'dum nostrorum, se infra villas, hundredum, et liber-
" 'tatem, prædicta aliqualiter ingrediatur seu ingredi-
" 'antur, nec se ullo modo infra villas, hundredum, seu
" 'libertatem, prædicta, seu aliquam inde parcellam,
" 'intromittant, seu eorum aliquis intromittat, nec de
" 'aliquibus placitis ibidem tenendis, aut infra villas,
" 'hundredum, et libertatem, prædicta, emergentibus
" 'sive emergendis, nec de aliquibus jurata seu juratis,
" 'panello seu panellis, inquisitione seu inquisitionibus,
" 'aut de quibuscunque aliis rebus, terris, tenementis,
" 'aut alias causas seu materias quascunque tangentes,
" 'emergentes, seu emergendas, vel concernentes, infra
" 'villas, hundredum, et libertatem, prædicta, aut ali-
" 'quam inde parcellam, nisi [2] solummodo Senescallus,
" 'ballivi, officiarii, seu ministri, prædictorum Abbatis
" 'et Conventus, seu successorum suorum [3] in perpetuum.
" 'Concessimus etiam, pro nobis et hæredibus nostris,
" 'eisdem Abbati et Conventui, quod ipsi, et successores
" 'sui, per litteras suas patentes, facere possint, consti-

[1] Sic in MS.
[2] *solomodo* in MS.
[3] *imperpetuum* in MS.

" 'tuere, et assignare [1] in perpetuum, infra villas, hun- A.D. 1448.
" 'dredum, seu libertatem prædicta, Justiciarios suos ad
" 'pacem infra eandem conservandam; et ad omnimo-
" 'das felonum transgressiones et malefacta, infra villas,
" 'hundredum, et libertatem, prædicta, contingentia, seu
" 'emergentia, audiendum et terminandum; qui qui-
" 'dem Justiciarii, super eos assignandi, easdem ha-
" 'beant potestatem et [2] auctoritatem infra villas et
" 'hundredum, et libertatem, prædicta, in omnibus et
" 'per omnia, quales habent aliqui Justiciarii pacis in
" 'Comitatu Hertfordiæ, aut in aliquo alio Comitatu
" 'regni nostri Angliæ; ita quod nec Justiciarii nostri
" 'ad pacem in Comitatu prædicto, nec aliqui alii
" 'Justiciarii dicti regni nostri, nisi tantummodo Jus-
" 'ticiarii per dictos Abbatem et Conventum, seu suc-
" 'cessores suos, ut præmittitur, assignandi, aliquam
" 'sessionem infra villas, hundredum, seu libertatem,
" 'prædicta, facere, nec de aliquo infra eadem villas,
" 'hundredum, seu libertatem, faciendo, concernendo,
" 'seu emergendo, inquirant, nec se inde in aliquo in-
" 'tromittant, nec eorum aliquis intromittat: quodque
" 'habeant iidem Abbas et Conventus, et successores sui
" 'prædicti, gaolam infra villam de Sancto Albano præ-
" 'dictam, ad felones et alios malefactores quoscunque,
" 'infra villas, hundredum, et libertatem, prædicta, captos
" 'seu capiendos, in eadem gaola, quousque ab eadem, se-
" 'cundum legem et consuetudinem regni nostri Angliæ,
" 'deliberentur, salvo custodiendum: et quod Senescallus
" 'eorundem Abbatis et Conventus, et successorum suo-
" 'rum, associato sibi uno vel duobus legisperito vel
" 'legisperitis, quorum prædictus Senescallus pro tem-
" 'pore existens semper sit unus, sint Justiciarii nostri,
" 'et hæredum nostrorum, ad gaolam illam de prisonibus
" 'in ea existentibus, et eidem prisonæ ex quacunque
" 'causa committendis, de tempore in tempus delibe-

[1] *imperpetuum* in MS.

[2] *autoritatem* in MS.

A.D. 1448. " 'randis, ita quod nullus Justiciarius noster, sive Jus-
" 'ticiarii nostri, vel hæredum nostrorum, ad gaolam
" 'illam aliqualiter deliberandam, per nos, vel hæredes
" 'nostros, de cætero assignandi, villas, hundredum, seu
" 'libertatem, prædicta, ex hac causa, vel alia causa
" 'quacunque, aliqualiter ingrediantur, seu ingrediatur;
" 'et quod ballivus eorundem Abbatis et Conventus,
" 'et successorum suorum, libertatis prædictæ pro tem-
" 'pore existens, omnia juratas, panella, inquisitiones,
" 'attachementa, et intendentias, præfatis Justiciariis
" 'et Senescallo, vel duobus eorum, ut prædictum est,
" 'Justiciariis ad gaolam illam deliberandam assig-
" 'nandis, de tempore in tempus, faciat, retornet, et
" 'intendat, ac præcepta, mandata, warranta, et judicia,
" 'eorundem Justiciariorum et Senescalli, vel duorum
" 'eorum pro tempore existentium, ut prædictum est,
" 'faciat et exequatur in omnibus, eisdem modo et
" 'forma prout aliquis Vicecomes regni nostri Angliæ
" 'hujusmodi Justiciariis ad gaolas ejusdem regni nostri
" 'deliberandas assignandis facit, retornet, intendat, et
" 'exequatur, quovis modo. Et insuper, concessimus, pro
" 'nobis et hæredibus nostris prædictis, eisdem Abbati
" 'et Conventui, et successoribus suis, quod ipsi et
" 'successores sui habeant infra villas, hundredum, et
" 'libertatem, prædicta, assaiam et assisam panis, vini,
" 'cervisiæ, cibi et cibæ, ac omnium aliorum victua-
" 'lium, mensurarum, et ponderum quorumcunque, nec-
" 'non omnium aliorum ad officium Clerici de Mercato
" 'Hospitii nostri, vel hæredum nostrorum, pertinentium
" 'sive spectantium, cum punitionibus et correctionibus
" 'eorundem, et quicquid quod ad officium illud per-
" 'tinet faciendum seu exercendum, quotiens et quando
" 'expediens fuerit, et necesse; necnon omnes fines,
" 'redemptiones, et amerciamenta, ac omnia alia pro-
" 'ficua inde provenientia; ita quod Clericus Mercati
" 'Hospitii nostri, vel hæredum nostrorum, aut ejus de-
" 'putatus seu deputati, villas, hundredum, seu liberta-

" 'tem, prædicta, pro aliquibus ad hujusmodi officium A.D. 1448.
" 'pertinentibus faciendum, exercendum, seu exequen-
" 'dum, immune ingrediatur seu ingrediantur, quovis-
" 'modo. Et quod tam prædicti Abbas et Conventus, et
" 'successores sui prædicti, ac omnes et singuli firmarii
" 'sui, ubicunque fuerint, quam omnes et singuli ho-
" 'mines sui, ac tenentes, tam integre tenentes quam
" 'non integre tenentes, ac residentes et inhabitantes
" 'quicunque, de et in villis, hundredo, et libertate, præ-
" 'dictis, necnon dominiis, maneriis, villis, terris, tene-
" 'mentis, possessionibus, locis, et feodis, eisdem Abbati
" 'et Conventui ad præsens collatis, seu sibi et succes-
" 'soribus suis [1] in posterum dandis, concedendis, seu
" 'conferendis, liberi sint, et quieti, de quibuscunque
" 'prisis, [2] chiminagiis, captionibus cariagiorum, equo-
" 'rum, carectarum, plaustrorum, et aliorum cariagio-
" 'rum; necnon frumenti, [3] hordei, feni, siliginis, ave-
" 'narum, fabarum, pisarum, boum, boviculorum, vac-
" 'carum, juvencarum, [4] ovium, porcorum, porcello-
" 'rum, caprarum, [5] hœdorum, agnorum, vitulorum, au-
" 'carum, anatum, caponum, gallinarum, pullorum,
" 'columbarum, dentricium, anguillarum, ac aliorum
" 'piscium recentium quorumcunque, et aliorum vo-
" 'latilium victualium, cuniculorum, et ferarum [6] suo-
" 'rum, salis, straminis, meremii, bosci, subosci, carbo-
" 'num, aliorumque utensilium suorum quorumcunque;
" 'ita quod nullus emptor, provisor, sive captor vic-
" 'tualium hujusmodi pro hospitio nostro, hæredum,
" 'vel successorum nostrorum, aut alius minister noster,
" 'vel hæredum, vel successorum nostrorum, aut alio-
" 'rum quorumcunque, dicta villas, hundredum, seu
" 'libertatem, aut maneria, terras, tenementa, posses-
" 'siones, loca, seu feoda prædicta, aut aliquam parcel-

[1] *imposterum* in MS.
[2] *chimiagiis* in MS.
[3] *ordei* in MS.
[4] *omnium* in MS.
[5] *edorum* in MS.
[6] Sic in MS.; qy. if not *suum*, "wild swine."

A.D. 1448. " 'lam eorundem, ad aliquod seu aliqua præmissorum, " 'aut aliorum quorumcunque, capiendorum pro hos- " 'pitio nostro, vel hæredum nostrorum, ingrediatur seu " 'ingrediantur quovismodo, absque licentia speciali, et " 'voluntate, Abbatis et Conventus, seu successorum " 'suorum, [1] in perpetuum. Volumus insuper, et con- " 'cedimus, pro nobis et hæredibus nostris, quod si " 'præfatæ litteræ nostræ in aliqua parte earundem " 'minus validæ et insufficientes in lege existunt, aut " 'aliqui defectus in eisdem inveniri [2] contigerint, sic " 'quod litteræ illæ in materia, forma, vel alio modo " 'quocunque, necesse habeant in melius reformari, " 'extunc Cancellarius Angliæ, qui pro tempore fuerit, " 'potestatem habeat, et [3] auctoritatem, ad prosecutio- " 'nem prædictorum Abbatis et Conventus, et succes- " 'sorum suorum, aut alicujus eorum, easdem litteras " 'nostras debite reformandas, et alias litteras patentes, " 'præfatis Abbati et Conventui, et successoribus suis, " 'ac eorum cuilibet, pro potiori [4] commodo et pro- " 'ficuo prædictorum Abbatis et Conventus, et succes- " 'sorum suorum, in hac parte, in forma debita, prout " 'casus exigerit fieri, conficiendas, absque aliqua alia " 'prosecutione inde penes nos, vel hæredes nostros, " 'pro reformatione dictarum litterarum, ex causis " 'hujusmodi quovis facienda modo; et quod litteræ " 'nostræ prædictæ, sic eis inde generaliter factæ, ac " 'etiam omnes et singulæ [5] chartæ per nos, aut " 'progenitores nostros, eisdem Abbati et Conventui, " 'ac Monasterio prædicto, quovismodo ante hæc " 'tempora concessæ, sint ejusdem vigoris, virtutis, " 'et effectus, qualis essent si omnia superius speci- " 'ficata plus specialiter, legitime, et particulariter, in " 'eisdem litteris exprimerentur et specificarentur; et " 'quod legantur, judicentur, et determinentur, pro " 'parte ipsorum Abbatis et Conventus, et successorum

---

[1] *imperpetuum* in MS.
[2] *contigerit* in MS.
[3] *autoritatem* in MS.
[4] *comodo* in MS.
[5] *cartæ* in MS.

" 'suorum, erga nos et hæredes nostros, prout melius A.D. 1448.
" 'sciri poterit, et intelligi, non obstante aliqua omis-
" 'sione, defectu, [1] negligentia, repugnantia, seu contra-
" 'riositate, in eisdem, aliquo actu, ordinatione, statuto,
" 'seu restrictione, in contrarium edito, aut eo quod
" 'in hiis Litteris nostris Patentibus, nulla sit mentio
" 'expressa de vero valore annuo libertatum, franche-
" 'siarum, acquietanciarum, et immunitatum, in eisdem
" 'contentarum, aut de aliquibus terris et tenementis,
" 'aut concessionibus libertatum et quietanciarum
" 'dictis Abbati et Conventui, aut alicui prædeces-
" 'sorum suorum, per nos, vel aliquem progenitorum
" 'nostrorum, ante hæc tempora factis, non obstante.
" 'Hiis testibus, venerabilibus patribus, Johanne Archi-
" 'episcopo Cantuariensi, totius Angliæ Primate, Can-
" 'cellario nostro, Marmaduco Karliolensi, Thesaurario
" 'nostro Angliæ, et Ada Cicestrensi, Custode Privati
" 'Sigilli, Episcopis; carissimis consanguineis nostris, Ri-
" 'cardo Eboraci, et Humfrido Bukyngamiæ, Ducibus, et
" 'carissimis consanguineis nostris, Edmundo Dorsetiæ,
" 'et Willelmo Suffochiæ, Camerario Angliæ, Marchioni-
" 'bus; et carissimis consanguineis nostris, Ricardo Sa-
" 'rum, et Johanne Salopiæ, Comitibus, dilectis et fide-
" 'libus nostris, Radulpho Cromwelle, et Johanne Stour-
" 'ton, Thesaurario Hospitii nostri, Militibus, et aliis.
" 'Datum per manum nostram [2] apud Westmonasterium,
" 'decimo-nono die Novembris, anno regni nostri vicesimo
" 'sexto.' Inspeximus etiam quasdam Litteras nostras
" Patentes, præfato nuper Duci factas, in hæc verba.—
" '[3] Charta licentiationis regiæ super donatione manerii
" 'de Penbrok, in partibus Southwalliæ.—[4] Henricus,
" 'Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et Dominus
" 'Hiberniæ, omnibus ad quos præsentes litteræ per-

---

[1] *necgligentia* in MS.
[2] *aput* in MS.
[3] *Carta* in MS.
[4] *Charta licentiationis regiæ Domino Duci Gloucestriæ concessæ.*—Superscription to folios 17 b and 18 a. The initial letter is omitted, for the purpose of illumination.

A.D. 1448. " 'venerint, salutem. Sciatis quod nos, de gratia nos-
" 'tra speciali, absque fine seu feodo inde ad opus
" 'nostrum solvendo, concessimus et licentiam dedimus,
" 'pro nobis et hæredibus nostris, quantum in nobis
" 'est, carissimo avunculo nostro, Humfrido de Lan-
" 'castre, Duci Gloucestriæ, quod ipse, ad Dei laudem,
" 'et ad divina servitia, pro salubri statu suo, ac
" 'Alianoræ, consortis suæ, quamdiu vixerint, et pro
" 'animabus suis, cum ab luce migraverint, juxta
" 'ordinationem dicti avunculi nostri, in hac parte
" 'faciendam, in Ecclesia Conventuali Abbathiæ Sancti
" 'Albani, quæ de fundatione inclitorum progenitorum
" 'nostrorum, quondam Regum Angliæ, et nostro pa-
" 'tronatu, existit, [1] in perpetuum celebrandum, dare
" 'possit, et assignare, dilectis nobis in Christo Abbati
" 'et Conventui loci prædicti Prioratum de Penbroke
" 'alienigenam, in partibus Southwalliæ, cum omnibus
" 'suis juribus et pertinentiis; habendum et tenendum
" 'Prioratum prædictum, una cum omnibus terris,
" 'tenementis, redditibus, servitiis, fructibus, [2] proficuis,
" 'exitibus, decimis, oblationibus, reventionibus, annui-
" 'tatibus, pensionibus, portionibus, apportis, rebus,
" 'juribus, et privilegiis, spiritualibus et temporalibus,
" 'possessionibus, homagiis, fidelitatibus, releviis, feodis
" 'militum, perquisitionibus, advocationibus ecclesiarum,
" 'vicariarum, capellarum, et hospitalium, franchesiis,
" 'libertatibus, reversionibus, molendinis, curiis, letis,
" 'visibus franciplegiorum, escaetis, wardis, maritagiis,
" 'boscis, warennis, forisfacturis, moris, mariscis, pis-
" 'cariis, pratis, pascuis, pasturis, wayfes, strayes, in-
" 'fangthief, outefangthief, anno, die, et vasto, catallis
" 'felonum et fugitivorum, et utlagatorum, et felonum
" 'de se, deodandis, et omnibus aliis proficuis et com-
" 'moditatibus, dicto Prioratui aliquo modo pertinenti-
" 'bus, sive spectantibus, adeo plene et integre sicut nos

[1] *imperpetuum* in MS.

[2] *proficuiis* in MS.

" 'ea haberemus, seu habere deberemus, si ea in manu A.D. 1448.
" 'nostra teneremus, eisdem Abbati et Conventui, et
" 'successoribus suis [1]in perpetuum, ad divina in dicta
" 'Ecclesia Sancti Albani pro statu et animabus præ-
" 'dictis, juxta ordinationem prædictam, [1]in perpetuum
" 'celebranda: et eisdem Abbati et Conventui, quod
" 'ipsi Prioratum prædictum, cum omnibus præmissis et
" 'singulis suis juribus et pertinentiis prædictis, recipere
" 'possint, et tenere sibi et successoribus suis prædic-
" 'tis [1]in perpetuum, in forma prædicta, sicut prædic-
" 'tum est, tenore præsentium, similiter licentiam de-
" 'dimus specialem, Statuto de terris et tenementis ad
" 'manum mortuam non ponendis edito non obstante;
" 'nolentes quod dictus avunculus noster, hæredes,
" 'assignati, aut executores sui, aut præfati Abbas
" 'et Conventus, seu successores sui prædicti, ratione
" 'Statuti prædicti, aut aliorum præmissorum, per nos,
" 'vel hæredes nostros, Justiciarios, Escaetores, Vice-
" 'comites, aut alios ballivos seu ministros nostros,
" 'vel hæredum nostrorum, quoscunque, occasionentur,
" 'molestentur in aliquo, seu graventur. In cujus rei
" 'testimonium, has Litteras nostras fieri fecimus
" 'Patentes. Teste meipso, apud Westmonasterium,
" 'septimo die Junii, anno regni nostri decimo-nono.'
" [2]Inspeximus ulterius quoddam scriptum ipsius nuper
" Ducis, in hæc verba.—'[3]Omnibus Christi fidelibus,
" 'ad quos præsens scriptum pervenerit, Humfridus,
" 'illustris regum filius, frater, atque patruus, Dux
" 'Gloucestriæ, Comes Penbrochiæ, et Magnus Came-
" 'rarius Angliæ, salutem in Domino sempiternam.
" '[4]Cum Dominus Rex, per Litteras suas Patentes,
" 'quarum data est apud Westmonasterium septimo

[1] *inperpetuum* in MS.

[2] *Appropriatio Prioratus de Pembrok Monasterio Sancti Albany.*—Marginal Note by Lord William Howard.

[3] The initial letter omitted, to be supplied in illumination.

[4] *Charta donationis Domini Ducis Gloucestriæ.* — Superscription to folios 18 b and 19 a.

A.D. 1448. " 'die Junii anno regni sui decimo-nono, de gratia sua
" 'speciali, concesserit, et licentiam dederit, pro se et
" 'hæredibus suis, quantum in ipso fuerit, nobis, per
" 'nomen carissimi avunculi sui, Humfridi de Lan-
" 'castre, Ducis Gloucestriæ, quod nos, ad Dei laudem,
" 'et ad divina servitia pro salubri statu nostro, ac
" 'Alianoræ, consortis nostræ, quamdiu vixerimus, et
" 'pro animabus nostris, cum ab hac luce migraveri-
" 'mus, juxta ordinationem nostram in hac parte
" 'faciendam, in Ecclesia Conventuali Abbathiæ Sancti
" 'Albani, quæ de fundatione inclitorum progenitorum
" 'nostrorum, quondam Regum Angliæ, et suo patro-
" 'natu, existit, [1] in perpetuum celebrandum, dare
" 'possumus, et assignare, dilectis in Christo Abbati
" 'et Conventui loci prædicti Prioratum de Penbrok
" 'alienigenam, in partibus Southwalliæ, cum omnibus
" 'suis juribus et pertinentiis; habendum et tenendum
" 'Prioratum prædictum, una cum omnibus terris, tene-
" 'mentis, redditibus, servitiis, fructibus, proficuis,
" 'exitibus, decimis, oblationibus, reventionibus, annui-
" 'tatibus, [2] pensionibus, portionibus, apportis, rebus,
" 'juribus, et privilegiis, spiritualibus et temporalibus,
" 'possessionibus, homagiis, fidelitatibus, releviis, feodis
" 'militum, perquisitionibus, advocationibus ecclesiarum,
" 'vicariarum, capellarum, et hospitalium, franchesiis,
" 'libertatibus, reversionibus, molendinis, curiis, letis,
" 'visibus franciplegii, escaetis, wardis, maritagiis, boscis,
" 'warennis, forisfacturis, moris, marescis, piscariis,
" 'pratis, pascuis, pasturis, wayfes et strayes, infang-
" 'thief, outefangthief, anno, die, et vasto, catallis
" 'felonum et fugitivorum, et utlagatorum, et felonum
" 'de se, deodandis, et omnibus aliis proficuis et com-
" 'moditatibus, dicto Prioratui aliquo modo pertinenti-
" 'bus, sive spectantibus, adeo plene et integre sicut
" 'idem Dominus Rex ea habuit, seu habere debuerit,

[1] *imperpetuum* in MS. | [2] *pencionibus* in MS.

" 'si ea in manu sua tenuerit, eisdem Abbati et Con- A.D. 1448.
" 'ventui, et successoribus suis [1]in perpetuum, ad
" 'divina in dicta ecclesia Sancti Albani pro statu
" 'et animabus prædictis, juxta ordinationem prædic-
" 'tam [1]in perpetuum celebranda; et eisdem Abbati
" 'et Conventui, quod ipsi Prioratum prædictum,
" 'cum omnibus præmissis, et singulis suis juribus et
" 'pertinentiis prædictis, recipere possint, et tenere
" 'sibi et successoribus suis prædictis in forma præ-
" 'dicta [1]in perpetuum, sicut prædictum est, tenore
" 'Litterarum prædictarum Patentium, similiter licen-
" 'tiam dederit specialem, Statuto de terris et tene-
" 'mentis ad manum mortuam non ponendis edito
" 'non obstante; prout in prædictis Litteris Patenti-
" 'bus plenius continetur:—Noveritis nos, præfatum
" 'Ducem, vigore Litterarum prædictarum Patentium,
" 'dedisse, concessisse, et hoc præsenti scripto meo con-
" 'firmasse, Johanni, Abbati Abbathiæ prædictæ, et
" 'ejusdem loci Conventui, Prioratum prædictum, una
" 'cum omnibus terris, tenementis, redditibus, servitiis,
" 'fructibus, proficuis, decimis, oblationibus, reventioni-
" 'bus, annuitatibus, [2]pensionibus, portionibus, ap-
" 'portis, rebus, juribus, et privilegiis, spiritualibus et
" 'temporalibus, possessionibus, homagiis, fidelitatibus,
" 'releviis, feodis militum, perquisitionibus, advoca-
" 'tionibus ecclesiarum, vicariarum, capellarum, et hos-
" 'pitalium, franchesiis, libertatibus, reversionibus, mo-
" 'lendinis, curiis, letis, visibus franciplegii, escaetis,
" 'wardis, maritagiis, boscis, warennis, forisfacturis,
" 'moris, mariscis, piscariis, pratis, pascuis, pasturis,
" '[3]wayfes, strayes, infangthief, outefangthief, anno,
" 'die, et vasto, catallis felonum et fugitivorum, et
" 'utlagatorum, et felonum de se, deodandis, et om-
" 'nibus aliis proficuis et commoditatibus, dicto Priora-

[1] *imperpetuum* in MS.
[2] *pencionibus* in MS.
[3] *wayes* in MS., by inadvertence.

A.D. 1448. " 'tui aliquo modo pertinentibus, sive spectantibus; " 'habendum et tenendum Prioratum prædictum, cum " 'omnibus præmissis et singulis suis juribus, et perti- " 'nentiis prædictis, præfatis Abbati et Conventui, et " 'successoribus suis [1] in perpetuum, de capitalibus " 'dominis feodi illius, per servitia inde debita et de " 'jure consueta, ad divina in dicta Ecclesia Sancti " 'Albani pro statu et anima nostris, juxta ordinatio- " 'nem nostram, in hac parte faciendam, in perpetuum " 'celebrandum. Et nos vero, prædictus Dux et hæredes " 'nostri, prædictum Prioratum, cum omnibus præmissis, " 'et singulis suis juribus et pertinentiis prædictis, " 'præfatis Abbati et Conventui, et successoribus suis, " 'contra omnes gentes warantizabimus [1] in perpetuum. " 'In cujus rei testimonium, huic præsenti scripto " 'nostro sigillum nostrum duximus apponi. Datum " 'apud manerium nostrum de Plesaunce, primo die " 'mensis Augusti, anno regni Regis Henrici, Sexti post " 'Conquæstum, vicesimo primo.'" (*Ratificatio Domini Regis, approbatio, et confirmatio præmissorum.*) "[2]Nos " autem tam [3] chartas, litteras, et scriptum, prædicta, " quam dictas donationes, concessiones, confirmationes, " libertates, franchesias, quietancias, ac omnia et sin- " gula in eisdem litteris, [4] chartis, et [5] scripto, [6] contenta, " necnon statum et possessionem eorundem nunc Ab- " batis et Conventus, quos ipsi habent, sibi et succes- " soribus suis, in prædicto Prioratu de Penbroke, et " in omnibus terris, tenementis, redditibus, servitiis, " feodis, advocationibus, et [7] pensionibus, cum perti- " nentiis et rebus quibuscunque eidem Prioratui an- " nexis, in Pembroke et alibi in Comitatu Pembrochiæ,

---

[1] *imperpetuum* in MS.

[2] The initial letter is omitted, for the purpose of illumination.

[3] *cartas* in MS.

[4] *cartis* in MS.

[5] *Ratificatio Regis una cum adhuc ulteriori ecclesiæ libertatione.*—Superscription to folios 19b–21a.

[6] *contentis* in MS.

[7] *pencionibus* in MS.

" quæ ipsi nuper habuerunt ex dono et concessione A.D. 1448.
" prædicti nuper Ducis, necnon statum et possessionem
" eorundem nunc Abbatis et Conventus de et in ec-
" clesiis de Tinebia, alias dicta 'Tenebia,' et Manerbyer,
" quas ipsi tenent, in proprios usus sibi et successoribus
" suis canonice appropriatas, monasterioque suo præ-
" dicto annexas; et similiter, de et in warenna et
" separalibus piscariis quas iidem nunc Abbas et Con-
" ventus habent, et habere debent, in terris, dominiis,
" feodis, et possessionibus supradictis, et qualibet
" eorundem; rata habentes, et grata, ea pro nobis et
" hæredibus nostris, quantum in nobis est, de gratia et
" avisamento prædictis, occasione præmissa ratificamus,
" approbamus, et dictis nunc Abbati et Conventui, et
" successoribus suis, tenore præsentium, concedimus et
" confirmamus, prout [1] chartæ, litteræ, et scriptum,
" prædicta, rationabiliter testantur. Præterea, volentes
" eisdem nunc Abbati et Conventui gratiam in hac
" parte facere ampliorem, de eisdem gratia et avisa-
" mento, ac consideratione præmissa, concessimus pro
" nobis et hæredibus nostris, quantum in nobis est,
" eisdem nunc Abbati et Conventui, et successoribus
" suis prædictis, quod licet ipsi, seu prædecessores sui,
" aliqua vel aliquibus donationum, concessionum, con-
" firmationum, libertatum, franchesiarum, et quietan-
" ciarum, aut aliorum in dictis [2] chartis contentorum,
" aliquo casu emergente, hactenus plene usi non fue-
" rint, vel abusi, ipsi tamen, et successores sui prædicti,
" eis, et eorum quolibet, de cætero plene gaudeant et
" utantur [3] in perpetuum, sine occasione vel impedi-
" mento nostri vel hæredum nostrorum, Justiciariorum,
" Escaetorum, Vicecomitum, aut aliorum ballivorum et
" ministrorum nostrorum quorumcunque. Ac nos, ulte-
" rius gratiam præfatis nunc Abbati et Conventui facere

[1] *cartæ* in MS.
[2] *cartis* in MS.
[3] *imperpetuum* in MS.

A.D. 1448. "volentes ampliorem, occasione præmissa, de gratia "nostra et avisamento prædictis, concessimus, pro nobis "et hæredibus nostris, quantum in nobis est, eisdem "Abbati et Conventui, et successoribus suis, quod ipsi "ad quamlibet concessionem de concessionibus alicujus "decimæ aut medietatis decimæ, nobis, seu alicui hære-"dum nostrorum, per clerum regni nostri Angliæ "proximo fiendam seu concedendam, sint quieti et "exonerati erga nos, et eosdem hæredes nostros, de "viginti libris de hujusmodi decima, et decem libris "de medietate decimæ, sic concessis, per eosdem Ab-"batem et Conventum, sive per successores suos, juxta "formam concessionum illarum solvendis, quousque "prædicti Abbas et Conventus, et successores sui, "sint soluti in forma prædicta de summa sexcen-"tarum librarum per nos eisdem Abbati et Conventui "debitarum; seu quod per nos, et hæredes nostros, eis-"dem Abbati et Conventui, et successoribus suis, de "dictis sexcentis libris, aut de eo quod inde super-"fuerit insolutum, aliter recompensatum fuerit. Con-"cessimus etiam eisdem nunc Abbati et Conventui, et "successoribus suis prædictis, quod ipsi apud villam "suam de Sancto Albano, in Comitatu Hertfordiæ, "tenere possint coram Senescallo suo, seu ejus deputato, "bis, videlicet, die Lunæ et die Sabbati, per quamlibet "septimanam, Curias suas, per querelas coram Senescallo "ipso, seu deputato suo, faciendas, et in eisdem Curiis "tenere omnimoda placita actionum personalium et "mixtarum quarumcunque, infra villam de Sancto Al-"bano accidentium et emergentium, ad quascunque "summas debita seu [1] damna, aut valentiæ, in hujus-"modi actionibus se extendunt; ac personas versus quas "hujusmodi querelas in eisdem Curiis prosequi aut "moveri contigerit, per corpora eorum, si casus exigerit, "propter insufficientiam suam, attachiare, et prisonæ

[1] *dampna* in MS.

" committere, et placita illa omnia et singula audire A.D. 1448.
" et terminare, ac per consimilia processus, considera-
" tiones, judicia, et executiones judiciorum, deducere et
" terminare; perque consimilia placita, per billas sive
" querelas in Curiis nostris, seu hæredum nostrorum,
" deducuntur et terminantur, ac executiones inde facere.
" Et quod iidem nunc Abbas et Conventus, et succes-
" sores sui prædicti, de cætero habeant [1] in perpetuum
" apud prædictam villam de Sancto Albano, coram
" hujusmodi Senescallo suo, cognitiones omnimodorum
" placitorum quorumcunque contractuum, actionum rea-
" lium, personalium, et mixtarum, terrarum, tenemen-
" torum, et aliarum actionum et rerum quarumcunque,
" necnon placitorum, assisarum, juratarum, et certifica-
" tionum quarumcunque, infra villam prædictam ac-
" cidentium, factorum, et emergentium, tenendas in
" quibusdam Curiis nostris, et hæredum nostrorum, tam
" coram nobis vel hæredibus nostris, ubicunque fueri-
" mus, vel fuerint, in Anglia, quam coram nobis, vel
" eisdem hæredibus nostris, in nostra, aut eorum, Can-
" cellaria, coram Thesaurario, ac tam coram Thesaurario
" et Baronibus, quam coram Baronibus de Scaccario
" nostro, et hæredum nostrorum, coram Justiciariis
" nostris, et hæredum nostrorum, tam de uno Banco
" quam de alio, coram Justiciariis de Communi Banco,
" coram Justiciariis nostris, et hæredum nostrorum, ad
" placita coram nobis, aut eisdem hæredibus nostris,
" tenenda [2] assignatis et assignandis Justiciariis ad assisas,
" juratas, et certificationes quascunque, Justiciariis ad
" gaolas deliberandum, Justiciariis ad pacem conservan-
" dum, Justiciariis ad felonias, transgressiones, et alia
" malefacta quæcunque, audiendum et terminandum, ac
" Justiciariis Sewerarum, assignatis et assignandis. Et
" quod prædicta placita coram præfato Senescallo dic-
" torum nunc Abbatis et Conventus, et successorum

---

[1] *imperpetuum* in MS.

[2] *assignata . . . assignanda* in MS.

A.D. 1448. "suorum prædictorum, in prædictis Curiis dictorum "nunc Abbatis et Conventus, et successorum suorum "prædictorum, habeantur, deducantur, teneantur, audi-"antur, et terminentur, et judicia inde reddantur et "exequantur, modo et forma supradictis. Quare volu-"mus, et firmiter præcipimus, quod prædicti nunc "Abbas et Conventus, et successores sui prædicti, [1] in "perpetuum habeant et teneant omnia et singula tam "in præsenti [2] Charta nostra, quam in prædictis aliis "[3] chartis et confirmationibus, superius concessa, abs-"que impedimento vel perturbatione nostri, aut hære-"dum nostrorum, Justiciariorum, Vicecomitum, ballivo-"rum, seu aliorum ministrorum nostrorum, et hæredum "nostrorum, quorumcunque. Et prohibemus, sub gravi "forisfactura nostra viginti librarum, ne quis eis in "aliquo præmissorum impediat seu perturbet, nec "turbare faciat quovismodo, eo quod expressa mentio "de vero valore annuo præmissorum, aut aliquo "eorundem, in præsenti [2] Charta nostra, nec in omni-"bus prædictis [3] chartis, scriptis, litteris, sive aliquo "eorundem, neque in aliqua alia [2] charta, sive litteris, "per quam, seu per quas, prædictus Prioratus de Pem-"broke, et alia terræ, tenementa, et cætera præmissa, "in dicto Comitatu Pembrochiæ, concessa fuerint præ-"fato nuper Duci; eo etiam quod hujusmodi mentio "de aliis donis et concessionibus, per nos, seu aliquem "progenitorum nostrorum, præfatis nunc Abbati et "Conventui, sive præfato nuper Duci, factis, in præ-"senti [2] Charta nostra, seu in aliis litteris aut [3] chartis "factis, non existit, aut aliquo Statuto, ordinatione, "provisione, actu, restrictu, vel mandato, prius edito "aut facto, sive aliqua contrariositate, repugnantia, "[4] negligentia, omissione, in præmissis contentis, vel "inventis, aut alia re vel materia quacunque non ob-

[1] *imperpetuum* in MS.
[2] *Carta* in MS.
[3] *cartis* in MS.
[4] *necgligentia* in MS.

" stante. Et hæc omnia et singula prædicta concedimus, A.D. 1448
" approbamus, ratificamus, et confirmamus dictis Abbati " et Conventui, et successoribus suis, pro nobis et " hæredibus nostris [1] in perpetuum, absque aliquo fine " seu feodo nobis inde faciendo; eo quod omnia præ- " dicta, et singula, prædictis Abbati et Conventui, et " successoribus suis, sic concessa et confirmata, sunt " propter suorum certorum ornamentorum et vesti- " mentorum, ut prædicitur, debitam recompensam. Hiis " testibus, venerabilibus patribus, Johanne Archiepi- " scopo Cantuariensi, totius Angliæ Primate, Cancellario " nostro, Johanne Eboracensi, Angliæ Primate, Archi- " episcopis; Marmaduco Karliolensi, Thesaurario nostro " Angliæ, et Ada Cistrensi, Custode Privati Sigilli, " Episcopis; carissimis consanguineis nostris, Ricardo " Eboraci, et Humfrido [2] Bokyngamiæ, Willelmo Suf- " folchiæ, Camerario nostro Angliæ, Ducibus; carissimis " consanguineis nostris, Henrico Northumbriæ, et Ri- " cardo Sarum, Comitibus; dilectis et fidelibus nostris, " Radulpho Cromwelle, et Johanne Stourtone, Thesau- " rario Hospitii nostri, Militibus, et aliis. Data per ma- " num nostram, apud Westmonasterium, decimo-octavo " die Decembris, anno regni nostri vicesimo septimo."

This Charter is impugned by John Stourtone, Treasurer of the King's Household, in reference to a certain discharge and acquit-

[3] Priusquam [4] Charta modo dicta, [4] Charta, videlicet, ultimo recitata, admitti posset coram Baronibus de Scaccario, et allocari, in puncto Ecclesiæ maxime [5] commodoso, in puncto, videlicet, de exoneratione et quietatione viginti librarum in omni [6] Regi concessa integra decima, quousque summa sexcentarum librarum plenarie fuerit [7] persoluta, impugnata erat coram dictis Baronibus, et implacitata multum graviter, per Johannem [8] Sturtone, Thesaurarium Hospitii Domini Regis, tam temporibus Abbatis Johan-

[1] *imperpetuum* in MS.
[2] *Bokymgamiæ* in MS.
[3] The initial letter omitted; to be supplied in illumination.
[4] *Carta* in MS.
[5] *comodoso* in MS.
[6] *regia* in MS.
[7] *pesoluta* in MS.
[8] *Stourtone* above.

A.D. 1451. nis Septimi, quam etiam in principio Octavi Johannis, successoris sui; jacebatque coram illis per non paucum tempus, antequam pertingere posset ad gratiam, sive sententiam, allocationis. Cujus impugnationis implacitationisque processus totus hic subsequitur; et est talis.—

tance made therein to the Abbot and Convent of St. Alban's.

Placitum Thesaurarii Hospitii Domini Regis.

De Termino Paschæ, anno vicesimo nono Regis Henrici Sexti, ex parte Roberti Mildenale, Clerici Placitorum, coram Baronibus de Scaccario.—

Plea therein, of John Stourtone, Treasurer of the King's Household.

[1] "Johannes Stourtone, *Chevelere*, Thesaurarius Hospitii Domini Regis, venit coram Baronibus hujus "Scaccarii, vicesimo nono die Maii, hoc Termino, per "Thomam Combe, attornatum suum, et queritur per "billam de Johanne, Abbate de Sancto Albano, in "Comitatu Hertfordiæ, collectore secundæ medietatis "unius decimæ, dicto Domino Regi a clero, anno regni "sui vicesimo septimo, concessæ, in jurisdictione de "Sancto Albano, præsente hic in Curia eodem die, "super compoto suo de collectione decimæ prædictæ, "per Henricum Lynby et Nicholaum Andrewe, attornatos suos,—de eo quod prædictus Abbas ei injuste "detinet quindecim libras argenti quas ei debet; et "pro eo quod, cum dictus Dominus Rex pro diversis "debitis, in quibus indebitatus fuerat præfato querenti "pro expensis hospitii prædicti, inter alia assignasset "præfato querenti quindecim libras prædictas, per "quamdam billam eandem summam continentem, levatam ad Receptam Scaccarii prædicti, apud Westmonasterium, quarto die Martii, anno regni dicti Domini "Regis vicesimo octavo, de et super præfato Abbate, "per nomen Abbatis de Sancto Albano, collectore "secundæ medietatis unius decimæ, Domino Regi a

---

[1] *Placitum de tempore Abbatis Johannis Septimi.*—Superscription to folios 22a–26a.

"clero anno vicesimo septimo concessæ, in jurisdictione "de Sancto Albano exempta percipiendæ de ipso, de "eadem medietate: et licet prædictus querens quarto "die Novembris, anno regni dicti Domini Regis vice- "simo nono, per quemdam Philippum Neel, ad tunc "servientem suum, apud Londonias, in Parochia Sancti "Sepulcri, in Warda de [1] Faryngdon Extra, monstrave- "rit et deliberaverit præfato Abbati, ad tunc collectori "dictæ secundæ medietatis decimæ, in jurisdictione "prædicta, pro solutione quindecim librarum prædicta- "rum habenda, secundum effectum talliæ prædictæ, et "ad tunc et ibidem idem querens requisiverit prædic- "tum Abbatem ad ei solvendum quindecim libras "prædictas. Ad quem quidem quartum diem Novem- "bris, apud villam Westmonasterii, in Comitatu Mid- "delsexiæ, satis habuit in manibus suis de secunda "medietate prædicta, ad solvendum præfato querenti "quindecim libras prædictas; [2] nihilominus prædictus "Abbas quindecim libras prædictas, aut aliquam par- "cellam inde, præfato querenti adhuc non solvit, nec "illas ei adhuc solvere vult, sed hoc facere contradixit, "et adhuc contradicit. Et inde prædictus querens de- "terioratur, et [3] damnum habet, ad valentiam decem "librarum. Et hoc offert *et cætera*." A.D. 1451.

Petitio Responsioque Abbatis.

"[4] Et prædictus Abbas, per prædictos attornatos suos "præsens, *et cætera*, petit auditum Billæ prædictæ, et "ei legitur, *et cætera;* qua audita, dicit quod ipse ad "præsens non est avisatus ad respondendum præfato "Johanni Stourtone in præmissis; et petit diem inde "loquendi usque Octavas Sanctæ Trinitatis, citra quem "*et cætera;* quod per Curiam concessum est. Et idem

Answer made by the Abbot to the said Plea.

[1] *Fraryngdon* in MS., by inadvertence.

[2] *nichilominus* in MS.

[3] *dampnum* in MS.

[4] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1451. "dies datus est præfato Johanni Stourtone hic, *et* "*cætera.*

"Ad quem diem partes prædictæ venerunt hic, Do- "minus, videlicet, Johannes Stourtone, per prædictum "attornatum suum, et prædictus Abbas, per Henricum "Lyndeby et Thomas Depden, attornatos suos. Et "prædictus Johannes Stourton petit quod prædictus "Abbas ei respondeat in præmissis. Et super hoc "prædictus Abbas dicit, quod prædictus Johannes "Stourtone actionem suam prædictam versus eum ha- "bere, seu manutenere, non debet; quia dicit quod "omnes denariorum summæ de secunda medietate de- "cimæ prædictæ, in jurisdictione prædicta dicto Domino "Regi debitæ aut provenientes, aut ullo modo inde "levabiles, ad triginta et tres libras, decem et novem "solidos, decem denarios et quadrantem, et non ultra, "in toto se attingunt. Et quod prædictus Dominus "Rex, diu ante prædictum quartum diem Novembris "dicto anno vicesimo nono, videlicet, octavo die Oc- "tobris, dicto anno vicesimo octavo, pro quadraginta "et tribus libris, decem et septem solidis, octo dena- "riis, et obolo, quos dictus Dominus Rex eidem Ab- "bati, ut pro denariis per eundem Dominum Regem "ab eo mutuatis, tunc debuit, assignavit eidem Ab- "bati quadraginta et tres libras, decem et septem so- "lidos, octo denarios, et obolum, per quamdam talliam "eandem summam continentem, levatam ad receptam "Scaccarii prædicti, apud Westmonasterium, dicto oc- "tavo die Octobris, dicto anno vicesimo octavo, de et "super eodem Abbate, per nomen Collectoris tam primæ "quam secundæ medietatis decimæ prædictæ, percipi- "endæ de eodem collectore de eisdem medietatibus; "quæ quidem tallia dicto octavo die Octobris, post "levationem talliæ illius, apud villam Westmonasterii, "in Comitatu Middelsexiæ, præfato Abbati, adtunc "collectori decimæ prædictæ, in jurisdictione prædicta, "per manus Willelmi Walingforde, deliberata fuit. Præ-

" textu cujus quidem talliæ, dictus Abbas, pro eo quod A.D. 1451.
" ipse de aliquibus denariorum summis provenientibus,
" aut dicto Domino Regi de prima medietate prædicta,
" ultra summam viginti et unius librarum, decem et
" octo solidorum, decem denariorum, et quadrantis, de-
" bitam, [1] nihil habuit in manibus suis dicto octavo die
" Octobris, nec unquam postea viginti et unam libras,
" decem et octo solidos, decem denarios et quadrantem,
" residuos dictæ summæ quadraginta et trium librarum,
" decem et septem solidorum, octo denariorum et oboli,
" in tallia illa contentos, in manibus suis propriis re-
" tinuit, et habuit, de denariis de dicta secunda medie-
" tate provenientibus.

" Et ulterius, idem Abbas dicit quod dictus Dominus
" Rex nunc, per Litteras suas Patentes, Curiæ hic
" ostensas, quarum data est decimo-octavo die Decem-
" bris, anno regni sui vicesimo septimo, recitans per
" easdem, pro eo quod nonnulla jocalia et ornamenta
" dilectorum sibi Abbatis et Conventus Ecclesiæ, sive
" Monasterii, Sancti Albani prædicti, quæ nuper per
" quamdam indenturam inde inter eos et Humfridum,
" nuper Ducem Gloucestriæ, confectam, cujus alteram
" partem, sigillo prædicti nuper Ducis signatam, et
" carissimo consanguineo ipsius Domini Regis, Willelmo
" Duci Suffolchiæ, ac venerabili patri, Willelmo Epis-
" copo Wyntoniensi, nuper in quodam tractatu, per man-
" datum ipsius Domini Regis, ex parte sua cum eisdem
" Abbate et Conventu pro jocalibus prædictis habito,
" ostensam, dictus Dominus Rex inspexerat, liberata
" fuerunt eidem Duci Gloucestriæ, ad [2] [opus] eorun-
" dem Abbatis et Conventus salvo custodienda, prout
" eidem Domino Regi constabat per indenturam illam,
" post mortem ipsius nuper Ducis, per concessionem ip-
" sius Domini Regis, ad Collegia sua regalia de Etona et
" Cantebriggiæ devenerunt, ibidem, juxta ordinationem

[1] *nichil* in MS.

[2] Omitted in MS.

A.D. 1451. " ipsius Domini Regis [1] in perpetuum permansura; " idem Dominus Rex, præfatis Abbati et Conventui " satisfactionem inde condignam facere volens, de gratia " sua speciali, et de avisamento Concilii sui, ad laudem " et honorem Dei, Beatæ Mariæ Virginis, ac ob spe- " cialem devotionem quam ad Sanctum Albanum, regni " sui Angliæ [2] Protomartyrem, gessit et habuit, necnon " in recompensationem et satisfactionem jocalium et " ornamentorum prædictorum, de gratia sua prædicta, " et de avisamento Concilii sui prædicti, concessit, pro " se et hæredibus suis, quantum in ipso fuit, eisdem " Abbati et Conventui, et successoribus suis, per no- " mina Abbatis Johannis et Conventus Domus et Eccle- " siæ de Sancto Albano, et successorum suorum, quæ de " fundatione progenitorum ipsius Domini Regis, quon- " dam Regum Angliæ, et ipsius Domini Regis nunc " patronatu, existit, quod ipsi, ad quamlibet concessio- " nem, de concessione alicujus decimæ aut medietatis " decimæ, eidem Domino Regi nunc, seu alicui hære- " dum suorum, per clerum regni sui Angliæ extunc " fiendam seu concedendam, essent quieti et exonerati " erga ipsum Dominum Regem et hæredes suos, de " viginti libris de hujusmodi decima, et de decem libris " de medietate decimæ, sic concessis, per ipsos Abbatem " et Conventum, sive per successores suos, juxta formam " concessionum illarum solvendis, quousque prædictis " Abbati et Conventui solutum foret, in forma prædicta, " de summa sexcentarum librarum per ipsum Dominum " Regem nunc eisdem Abbati et Conventui debita, seu " per ipsum Dominum Regem, et hæredes suos, eisdem " Abbati et Conventui, et successoribus suis, de dictis " sexcentis libris, aut de eo quod inde superfuerit " insolutum, recompensatum foret, prout in eisdem Lit- " teris Patentibus plenius continetur: quæ quidem Lit- " teræ Patentes confectæ, sigillatæ, et dicto nunc

[1] *imperpetuum* in MS. | [2] *Prothomartirem* in MS.

" Abbati, apud villam Westmonasterii, in Comitatu Mid- A.D. 1451.
" dilsexiæ, per dictum Dominum Regem dicto decimo-
" octavo die Decembris deliberatæ fuerunt.

" Et super hoc idem Abbas detulit hic breve Domini
" Regis de Magno Sigillo suo Thesaurario, et Baronibus
" hujus Scaccarii, directum, quod irrotulatur inter brevia
" directa Baronibus de Termino Paschæ, anno vicesimo
" nono Regis Henrici Sexti, Rotulo Quinto, ex parte
" Rememoratoris Regis.

" Et dicit ulterius idem Abbas, quod sibi et dicto
" Conventui, nec eorum alicui, de dictis sexcentis libris,
" aut de aliqua inde parcella, in nullo adhuc minime
" solutum est, aut satisfactum, neque recompensatum,
" et quod ipse Abbas, prætextu et virtute Litterarum
" Patentium illarum, decem libras per dictos Abbatem
" et Conventum ad secundam medietatem decimæ præ-
" dictæ, in billa prædicta specificata, solvendum, quæ
" quidem decima dicto Domino Regi a clero regni sui
" Angliæ in Convocatione, in Ecclesia Sancti Pauli,
" Londoniarum, die Martis, videlicet, primo die mensis
" Julii dicto anno vicesimo septimo, tenta, concessa fuit,
" diu ante prædictum quartum diem Novembris dicto
" anno vicesimo nono, et hucusque in manibus ipsius
" Abbatis propriis, de denariis provenientibus de eadem
" secunda medietate, retinuit et habuit, et adhuc habet.

" Et ulterius, idem Abbas dicit, quod licet ipse in
" compoto supradicto de collatione decimæ prædictæ,
" hic ad hoc Scaccarium reddito, de tresdecim solidis et
" quatuor denariis pro monialibus Prioratus de [1] Merke-
" yate, ipsas pro bonis, beneficiis, et possessionibus suis,
" in jurisdictione prædicta, ad secundam medietatem de-
" cimæ prædictæ, contingentibus, infra dictam summam
" triginta et trium librarum, decem et novem solidorum,
" et unius quadrantis, oneratus extiterit, idem tamen
" Abbas de eisdem tresdecim solidis et quatuor denariis

[1] The Nunnery of Market Street or Cell.

A.D. 1451. "pro dictis monialibus, pro eo quod in concessione dictæ "decimæ eædem moniales exceptæ fuerunt a solutione "ejusdem decimæ, et cujuslibet partis inde, per quamdam "petitionem ipsius Abbatis inde confectam, et hic in "Curia residentem, postea exoneratus fuit, prout in hoc "Scaccario liquet de recordo.

"Et insuper, idem Abbas dicit pro eo quod ipse se-"cundam medietatem decimæ prædictam in jurisdictione "prædicta collegit et levavit, et eidem Domino Regi nunc "inde ad hoc Scaccarium respondit; necnon quod pro eo "[1] [quod] quilibet collector hujuslibet integræ decimæ, "dicto Domino Regi nunc, aut progenitoribus suis, regi-"bus Angliæ, concessæ, in jurisdictione prædicta levandæ "et colligendæ, pro collectione ejusdem decimæ, quinqua-"ginta tres solidos et quatuor denarios, et quod quilibet "hujusmodi collector cujuslibet medietatis decimæ, dicto "Domino Regi nunc, aut progenitoribus suis prædictis, "concessæ, in eadem jurisdictione levandæ et colligendæ, "pro levatione et collectione ejusdem medietatis de-"cimæ, viginti sex solidos et octo denarios, de dicto "Domino Rege nunc, et progenitoribus suis prædictis, "habere, et in manibus ipsius collectoris, nomine feodi "sui, de hujusmodi decima, aut medietate decimæ, pro-"venientes, retinere, ac inde in compoto suo ad Scacca-"rium ipsius Domini Regis, et progenitorum suorum "prædictorum, allocari, a tempore quo memoria homi-"num non existit, usi fuerunt, et debuerunt; dictus "Abbas viginti sex solidos et octo denarios, ut de "denariis provenientibus de dicta secunda medietate "in manibus suis propriis similiter retinuit, et inde in "compoto suo prædicto hic ad Scaccarium prædictum, "ea de causa, allocatus existit. Quæ quidem summæ, "in forma prædicto retentæ, necnon dicta summa tres-"decim solidorum et quatuor denariorum, in petitione "prædicta specificata, ad prædictam summam triginta

[1] Omitted in MS.

" trium librarum, decem et novem solidorum, et quad- " rantis, et ultra, se attingunt. A.D. 1451.

" Quæ omnia et singula idem Abbas paratus est veri- " ficare, prout Curia *et cætera.* Unde non intendit quod " prædictus Johannes Stourtone actionem suam præ- " dictam versus eum habere, seu manutenere debet, *et* " *cætera.* Et petit judicium, *et cætera.*"

Replicatio Thesaurarii, prius dicti.

Replication of the Treasurer to the Abbot's Answer.

" [1]Et prædictus Johannes Stourton, per attornatum " suum prædictum, dicit quod ipse, per aliqua per præ- " dictum defendentem superius placitata, ab actione sua " prædicta habenda præcludi non debet: quia dicit quod " ad Parliamentum Domini Regis nunc inchoatum et " tentum apud Westmonasterium, videlicet, sexto die " Novembris, anno regni sui vicesimo octavo, [2]auctori- " tate ejusdem Parliamenti, ordinatum sit, et statutum, " quod omnes et singulæ concessiones, necnon omnes " concessiones et relaxationes per ipsum Dominum Re- " gem post primum diem regni sui Angliæ, alicui " Abbati, Priori, Conventui, aut alicui alii personæ, sive " personis, factæ de exoneratione aut quieta clamatione " aliquorum corrodiorum sive corrodii, pensionis sive " pensionum, decimarum spiritualium, vel quintarum- " decimarum, aut decimarum temporalium, reddituum " aut servitiorum, seu alterius oneris cujuscunque, vacuæ " forent, et nullius effectus; et pro eo quod prædictæ " Litteræ Patentes, quæ dicto Abbati de Sancto Albano, " post primam diem regni dicti Domini Regis, et ante " initiationem Parliamenti prædicti, prout per allega- " tionem prædicti Abbatis in placito suo prædicto ap- " paret, confectæ fuerunt, prætextu et virtute prædicti " Statuti, adnullatæ et evacuatæ existunt, prædictus " Johannes Stourton petit judicium, si ipse, ratione

[1] The initial letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *autoritate* in MS.

A.D. 1451. "alicujus retentionis aliquarum denariorum summarum, "prætextu Litterarum Patentium illarum, in manibus "ipsius Abbatis habitarum, aut alicujus exonerationis "earundem summarum, prætextu earundem Litterarum "Patentium, ab actione sua prædicta versus ipsum Ab-"batem habenda præcludi debeat. Quæ omnia et sin-"gula idem querens paratus est verificare, prout Curia "*et cœtera.* Unde petit judicium, et debitum suum "prædictum sibi in hac parte adjudicari, *et cœtera.*"

Responsio præfati Abbatis.

Answer of the Abbot to such Replication.

"[1] Et prædictus Abbas dicit, quod in Parliamento "prædicto, inchoato et tento apud Westmonasterium, "dicto sexto die Novembris, dicto anno vicesimo oc-"tavo, in Statuto et ordinatione prædictis, et [2] aucto-"ritate ejusdem Parliamenti, talis facta fuit provisio, "quod petitio, sive actus resumptionis aut adnullatio-"nis prædictæ, in Parliamento prædicto per Communi-"tatem regni Angliæ Domino Regi porrecta, non ex-"tenderet, nec ullo modo præjudicialis foret, alicui "personæ, sive aliquibus personis, in vel de aliquibus "dominicis, maneriis, terris, tenementis, possessionibus, "redditibus, reversionibus, firmis, pensionibus, portioni-"bus annuis, apportibus, annuitatibus, feodis militum, "advocationibus ecclesiarum, capellarum, cantariarum, "vel hospitalium, sive aliquorum aliorum proficuorum, "franchesiarum, libertatum, servitiorum, vel concessio-"num, quæ tunc habuerunt, aut earum aliqua tunc "habuit, ratione doni, concessionis, confirmationis, re-"laxationis, aut dimissionis, eis, aut eorum alicui, per "dictum Dominum Regem facti, pro aliqua materia vel "causa, quæ intelligi aut concipi posset concernere Præ-"positum sive [3] Scholares Collegii Regalis Beatæ Mariæ "et Sancti Nicholai Cantebriggiæ, et Præpositum ac

[1] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[2] *autoritate* in MS.

[3] *Scolares* in MS.

" Collegium Regale Beatæ Mariæ de Eton, juxta Wyn- A.D. 1451.
" desore, aut eorum aliquos, conjunctim vel separatim,
" aut dicta Collegia, sive eorum aliquod, licet expressa
" mentio in Litteris Patentibus ipsius Domini Regis
" inde minime fieret, prout in quodam transcripto actus
" resumptionis prædictæ, hic in Curia residente, de re-
" cordo plenius apparet.

" Et prædictus Abbas dicit, quod dicta jocalia et
" ornamenta in Litteris Patentibus prædictis, per dic-
" tum Abbatem superius allegatis, specificata, diu ante
" dictum octavum-decimum diem Decembris fuerunt
" bona et jocalia propria dicti nunc Abbatis, et ejus-
" dem loci Conventus; quæ quidem jocalia postea Hum-
" frido, nuper Duci Gloucestriæ, jam defuncto, ad opus
" ipsorum Abbatis et Conventus salvo custodienda, de-
" liberata fuerunt per dictos tunc Abbatem et Conven-
" tum; posteaque, eadem jocalia et ornamenta, post
" mortem ipsius Ducis, ad manus dicti Domini Regis
" devenerunt, ut administratoris dicti nuper Ducis, eo
" quod idem Dux obiit intestatus. Idemque Dominus
" Rex, sciens jocalia et ornamenta illa ad tunc fuisse
" dictorum Abbatis et Conventus, diu ante dictum de-
" cimum-octavum diem Decembris, ex assensu dictorum
" Abbatis et Conventus, eadem jocalia et ornamenta
" Præpositis et Collegiis ipsius Domini Regis de Eton
" et Cantebriggia prædictis, ibidem [1] in perpetuum ad
" usum et proficuum eorundem Præpositorum et Con-
" legiorum contulit permansura. Super quo dictus
" Dominus Rex, inde per dictum nunc Abbatem infor-
" matus, dicto decimo-octavo die Decembris, dicto anno
" vicesimo septimo, per Litteras Patentes prædictas, su-
" perius per ipsum Abbatem allegatas, in recompensa-
" tionem jocalium et ornamentorum prædictorum, con-
" cessit præfatis nunc Abbati et Conventui de Sancto
" Albano supradicto, et successoribus suis, quod ipsi ad

[1] *imperpetuum* in MS.

A.D. 1451. "quamlibet concessionem, de concessione alicujus de-
"cimæ, aut medietatis decimæ, dicto Domino Regi nunc,
"aut alicui hæredum suorum, per Clerum regni sui
"Angliæ extunc fiendam seu concedendam, essent
"quieti et exonerati erga ipsum Dominum Regem, et
"hæredes suos, de viginti libris de hujusmodi decima,
"et de decem libris de medietate decimæ sic concessæ,
"per ipsos Abbatem et Conventum, sive successores
"suos, juxta formam concessionum illarum solvendis,
"quousque prædictis Abbati et Conventui solutum
"foret de summa sexcentarum librarum per ipsum
"Dominum Regem eisdem Abbati et Conventui debita,
"*et cætera,* modo et forma prout prædictus Abbas,
"superius placitando, allegavit. Quæ omnia et singula,
"*et cætera.*"

Petitio præfati Thesaurarii propter insufficientiam responsionis.

Prayer of the Treasurer, on the ground of the insufficiency of the Abbot's Answer.

"[1] Et prædictus Johannes Stourton, non cognos-
"cendo aliqua per dictum Abbatem, superius placi-
"tando, allegata fore vera, pro placito dicit quod
"materia per prædictum Abbatem, superius placi-
"tando allegata, non est sufficiens in lege. Ad quam
"idem Johannes Stourtone per legem terræ respon-
"dere non debet, aut tenetur. Unde, pro defectu
"sufficientis responsionis in hac parte, petit judicium
"et debitum suum prædictum, una cum [2] damnis suis
"prædictis, sibi in hac parte adjudicari, *et cætera.*"

---

[1] *Placitum de tempore Abbatis Johannis Octavi.*—Superscription to folios 26b–30a. The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[2] *dampnis* in MS.

Petitio Abbatis, propter sufficientiam suæ responsionis. A.D. 1451.

Prayer of the Abbot, on the ground of the sufficiency of his Answer.

" [1] Et prædictus Abbas, ex quo ipse sufficienter materiam in [2] barram et exclusionem actionis prædicti Johannis Stourtone superius allegavit, ad quam quidem materiam prædictus Johannes Stourtone non respondit, petit judicium; et quod prædictus Johannes Stourton ab actione sua prædicta habenda præcludatur *et cætera.*

" Et prædictus Johannes Stourtone dicit ut prius, *et cætera:* et petit judicium similiter. Ideo *et cætera.*"

Placitum de tempore Johannis Octavi.

Record of a like Plea, in the time of Abbot John Whethamstede.

[3] Memorandum, quod cum exigantur in Magno Rotulo de anno vicesimo octavo Regis hujus, in Item—" Adhuc," Item " Essexia," de Johanne, Abbate exempti Monasterii Sancti Albani, Lincolniensis [4] Diœcesis, Collectore unius integræ decimæ, Domino Regi nunc, Henrico Sexto, a Clero Cantuariensis Provinciæ, anno regni sui vicesimo septimo concessæ, in jurisdictione ejusdem Abbatis exempta, decem et novem libræ ac duodecim solidi, de remanentibus compoti sui de eadem decima; sicut continetur in compoto suo [5] in Rotulo Compotorum de decimis, compotoque in Rotulis de Particulis taxationis bonorum spiritualium et temporalium Cleri Provinciæ prædictæ; quod spiritualia et temporalia dicti Abbatis taxantur in diversis particulis ad sexcentas triginta quinque libras, tres solidos, septem denarios, et quadrantem, unde decima sexaginta tres libræ, decem solidi, quatuor denarii, et quadrans, sicut plenius continetur in eisdem rotulis, in custodia hujus Rememoratoris existentibus.

[1] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[2] *barra* in MS.

[3] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[4] *Diocesis* in MS.

[5] *inde Rotulo* in MS.

A.D. 1452. The Abbot appears, by his Attorney.

Et modo, in crastino clausi Paschæ hoc Termino, venit hic Johannes Whethamstede, nunc Abbas Monasterii Sancti Albani prædicti, per Henricum Lyndeby, attornatum suum; et dicit quod ipse de novem et decem libris et duodecim solidis supradictis Domino Regi respondere, aut satisfacere, non debet.

His Answer, on the grounds of a discharge and acquittance, by the Letters Patent of 18 December 1448.

Quia dicit quod Dominus Rex nunc, per Litteras suas Patentes, Curiæ hic ostensas, quarum data est decimo-octavo die Decembris, anno regni sui vicesimo septimo, recitans pro eo quod nonnulla jocalia et ornamenta dilectorum sibi Abbatis et Conventus Ecclesiæ, sive Monasterii, Sancti Albani prædicti, quæ nuper per quamdam indenturam inde inter eos et Humfridum, nuper Ducem Gloucestriæ, confectam, cujus alteram partem, sigillo prædicti nuper Ducis signatam, et carissimo consanguineo suo, Willelmo, [1] Duci Suffolchiæ, ac venerabili patri, Willelmo, Episcopo Wyntoniensi, nuper in quodam tractatu, per mandatum suum, ex parte sua, cum Johanne Stokes, tunc Abbate, et Conventu, monasterii prædicti, pro jocalibus prædictis habito, ostensam, inspexit, liberata fuerunt eidem Duci Gloucestriæ, ad opus eorundem et Conventus salvo custodienda, prout sibi constat per indenturam illam, post mortem prædicti nuper Ducis Gloucestriæ, per concessionem suam ad Collegia sua regalia de Eton et Cantebriggia devenerunt, ibidem, juxta ordinationem suam, [2] in perpetuum permansura.

Item, Dominus Rex, præfatis nuper Abbati et Conventui satisfactionem inde condignam facere volens, de gratia sua speciali, et de avisamento Concilii sui, ad laudem et honorem Dei, Beatæ Virginis Mariæ, et ob specialem devotionem quam ad dictum Sanctum Albanum, regni Angliæ [3] Protomartyrem, gerit et habet; necnon in recompensationem et satisfactionem jocalium

---

[1] *Duce . . . . patre* in MS.
[2] *imperpetuum* in MS.
[3] *Prothomartirem* in MS.

A.D. 1452.

et ornamentorum prædictorum, de gratia sua prædicta, et de avisamento Concilii sui prædicti; per easdem Litteras Patentes concessit, pro se et hæredibus suis, quantum in ipso fuit, eisdem nuper Abbati et Conventui, et successoribus suis, per nomen Johannis Abbatis et Conventus Domus et Ecclesiæ de Sancto Albano, quæ de fundatione progenitorum suorum, [1] quondam [2] regum Angliæ, et suo patronatu, existit, quod ipsi, ad quamlibet concessionem de concessione alicujus decimæ, aut medietatis decimæ, eidem Domino Regi, aut alicui hæredum suorum, per Clerum regni Angliæ proximo fiendam, seu concedendam, sint quieti et exonerati erga ipsum Regem, et eosdem hæredes suos, de viginti libris de hujusmodi decima, et de decem libris de medietate decimæ, sic concessæ, per eosdem nuper Abbatem et Conventum, sive per successores suos, juxta formam concessionum illarum, solvendis; quousque prædicti nuper Abbas et Conventus sint soluti, in forma prædicta, de summa sexcentarum librarum, per ipsum Regem eisdem nuper Abbati et Conventui debita, seu per ipsum Regem eisdem nuper Abbati et Conventui, et successoribus suis, de dictis sexcentis libris, aut de eo quod inde superfuerit insolutum, aliter recompensatum fuerit, prout in eisdem Litteris Patentibus, inde confectis, plenius continetur.

The Abbot produces a Writ under the Great Seal, directed to the Treasurer and Barons of the Exchequer.

Et dicit etiam idem nunc Abbas, quod Johannes Stokes, prædecessor suus, fuit Abbas Monasterii prædicti, tempore confectionis Litterarum Patentium prædictarum. Et super hoc idem nuper Abbas detulit hic breve Domini Regis de Magno Sigillo suo, Thesaurario et Baronibus hujus Scaccarii directum, quod irrotulatur inter brevia directa Baronibus de Termino Sanctæ Trinitatis, anno vicesimo nono Regis hujus, Rotulo Quinto, in hæc verba.—

[1] *quodam* in MS., by inadvertence.

[2] *regeum* in MS.

Tenor thereof, 14 May 1451.

"[1] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et "Dominus Hiberniæ, Thesaurario et Baronibus suis "de Scaccario, salutem. Cum decimo-octavo die De- "cembris, anno regni nostri vicesimo quinto, pro eo "quod nonnulla jocalia et ornamenta dilectorum nobis "Abbatis et Conventus Ecclesiæ, sive Monasterii, "Sancti Albani, quæ nuper, per quamdam indenturam "inde inter eos et Humfridum, nuper Ducem Glouces- "triæ, confectam, cujus alteram partem, sigillo præ- "dicti nuper Ducis signatam, et carissimo consanguineo "nostro, Willelmo Duci Suffolchiæ, ac venerabili patri "Willelmo, Episcopo Wyntoniensi, nuper in quodam "tractatu, per mandatum nostrum, ex parte nostra, cum "eisdem Abbate et Conventu pro jocalibus prædictis "habito, ostensam, inspeximus, liberata fuerunt eidem "Duci Gloucestriæ, ad opus eorundem Abbatis et Con- "ventus salvo custodienda, prout nobis constat per "indenturam illam, post mortem ipsius nuper Ducis, "per concessionem nostram, ad Collegia nostra regalia "de Eton et Cantebriggia devenissent, ibidem, juxta "ordinationem nostram, [2] in perpetuum permansura.— "Nos, præfatis Abbati et Conventui satisfactionem "inde condignam facere volentes, de gratia nostra spe- "ciali, et de avisamento Concilii nostri, ad laudem et "honorem Dei, Beatæ Virginis Mariæ, ac ob specialem "devotionem quam ad dictum Sanctum Albanum, regni "nostri Angliæ [3] Protomartyrem, gerimus et habemus, "necnon in recompensationem et satisfactionem joca- "lium et ornamentorum prædictorum, de gratia nostra "prædicta, et de avisamento Concilii nostri prædicti, "concessimus, pro nobis et hæredibus nostris, quantum "in nobis est, eisdem Abbati et Conventui, et succes- "soribus suis, quod ipsi ad quamlibet concessionem, de

---

[1] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[2] *imperpetuum* in MS.

[3] *Prothomartirem* in MS.

A.D. 1451.

" concessionibus alicujus decimæ, et medietatis decimæ, " nobis, seu alicui hæredum nostrorum, per Clerum " regni nostri Angliæ fiendam, seu concedendam, prox- " imo, sint quieti et exonerati erga nos, et eosdem hæ- " redes nostros, de viginti libris de hujusmodi decima, " et decem libris de medietate decimæ, sic concessis, per " eosdem Abbatem et Conventum, sive per successores " suos, juxta formam concessionum illarum, solvendis, " quousque prædicti Abbas et Conventus, et successores " sui, sint soluti, in forma prædicta, de summa sexcen- " tarum librarum, per nos eisdem Abbati et Conventui " debitarum, seu quod per nos et hæredes nostros eis- " dem Abbati et Conventui, et successoribus suis, de " dictis sexcentis libris, aut de eo quod inde super- " fuerit insolutum, aliter recompensatum fuerit, prout " in Litteris nostris Patentibus, inde confectis, plenius " continetur. Et quia eisdem Abbati et Conventui de " solutione dictarum sexcentarum librarum per nos " aliter nondum recompensatum existit, ut dicitur, " vobis mandamus, quod ipsos Abbatem et Conventum " de solutione viginti librarum nobis, ratione unius " decimæ, nobis per Clerum regni nostri Angliæ, anno " regni nostri vicesimo septimo concessæ, facienda, " quousque prædicti Abbas et Conventus sint soluti, " in forma prædicta, de summa sexcentarum librarum " per nos Abbati et Conventui, ut prædictum est, de- " bita, erga nos quietos et exoneratos esse faciatis, " juxta tenorem litterarum nostrarum prædictarum, " ipsos, contra tenorem earundem, non molestantes in " aliquo, seu gravantes. Teste meipso, apud Westmo- " nasterium, quarto-decimo die Maii, anno regni nostri " vicesimo-nono."

Et tenor Litterarum Patentium, de quo superius in brevi fit mentio, sequitur in hæc verba.—

"[1] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et " Dominus Hiberniæ, Archiepiscopis, Episcopis, Abba-

---

[1] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1448. "tibus, Prioribus, Ducibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, et omnibus ballivis et fidelibus suis, salutem. "Sciatis pro eo quod nonnulla jocalia et ornamenta "*et cætera* ([1] *sicut in tribus* [2] *Chartis regiis superius* "*recitatis*)."

Further Answer made by the Abbot to the said Plea. A.D. 1452.

[3] Et dicit ulterius idem Abbas nunc, quod ei vel præfato prædecessori suo, neque Conventui Monasterii prædicti, nec eorum alicui, nunquam fuit solutum, satisfactum, nec recompensatum, de eisdem sexcentis libris, nec de aliqua parcella earundem.

Et prædictus nunc Abbas dicit, quod una integra decima Domino Regi per Clerum Cantuariensis Provinciæ, in Convocatione sua, in Ecclesia Sancti Pauli Londoniarum, die Martis, videlicet, primo die mensis Julii, anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono, inchoata, et usque vicesimum octavum diem mensis prædicti, extunc proximo sequentem, de diebus indies continuata, concessa fuit; et quod decima Domino Regi per præfatum nunc Abbatem pro spiritualibus et temporalibus debita, et per ipsum Abbatem dicto Domino Regi solvenda, in toto attingit ad summam sexaginta trium librarum, decem solidorum, quatuor denariorum, et quadrantis. Unde prædictæ decem et novem libræ et duodecim solidi sunt parcellæ. Quæ omnia et singula, *et cætera*. Et petit quod ipse de eisdem decem et novem libris et duodecim solidis, ut parcellis viginti librarum prædictarum, versus dictum Dominum Regem quietus et exoneratus existat, juxta effectum Litterarum Patentium et brevis prædicti, *et cætera*.

Replicatio Attornati Domini Regis.

Replication of the King's At-

[3] Et Johannes Vampage, qui pro Domino Rege sequitur, dicit quod Dominus Rex nunc per aliqua per

---

[1] See p. 27, *ante*.
[2] *Cartis* in MS.
[3] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

prædictum nunc Abbatem superius placitata ab actione sua prædicta habenda præcludi non debet. Quia dicit, quod ad Parliamentum Domini Regis, nunc inchoatum, et tentum apud Westmonasterium, videlicet, sexto die Novembris, anno regni sui vicesimo octavo, et usque Leycestre adjornatum, et ibidem terminatum, ac [1] auctoritate ejusdem Parliamenti, ordinatum sit, et statutum, quod omnes et singulæ concessiones, necnon omnes concessiones et relaxationes, per ipsum Dominum Regem, post primum diem regni sui Angliæ, alicui Abbati, Priori, Conventui, aut alicui alii personæ, sive personis, factæ, de exoneratione aut quieta-clamatione aliquorum corrodiorum sive corrodii, pensionis sive pensionum, decimarum spiritualium, vel quintarum-decimarum, aut decimarum, temporalium reddituum aut servitiorum, seu alterius oneris cujuscunque, vacuæ forent, et nullius effectus; et pro eo quod prædictæ Litteræ Patentes, quæ dictis nuper Abbati et Conventui de Sancto Albano post primum diem regni dicti Domini Regis, et ante inchoationem Parliamenti prædicti, prout per allegationem prædicti nunc Abbatis in placito suo prædicto apparet, confectæ fuere, prætextu et virtute prædicti Statuti adnullatæ et vacuatæ existunt. Unde petit judicium, *et cætera.*

A.D. 1452. torney to the Abbot's Answer.

Responsio Abbatis.

[2] Et prædictus nunc Abbas dicit quod ad Parliamentum prædictum, et [1] auctoritate ejusdem Parliamenti, talis facta fuit provisio, quod petitio, sive actus resumptionis aut adnullationis prædictæ, in Parliamento prædicto per Communitatem regni Angliæ Domino Regi porrectus, non extenderet, nec ullo modo præjudicialis foret, alicui personæ, sive aliquibus personis, in vel de

Answer of the Abbot to such Replication.

[1] *autoritate* in MS.

[2] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1452. aliquibus dominiis, maneriis, terris, tenementis, possessionibus, redditibus, reversionibus, firmis, pensionibus, [1] portionibus annuis, apportibus, annuitatibus, feodis militum, advocationibus ecclesiarum, capellarum, cantariarum, vel hospitalium, aut aliquibus aliis proficuis, franchesiis, libertatibus, servitiis, vel concessionibus, quæ tunc habuerunt, aut [2] earum aliqua tunc habuit, ratione alicujus doni, concessionis, confirmationis, relaxationis, aut dimissionis, eis, aut eorum alicui, per dictum Dominum Regem facti, pro aliqua materia vel causa, quæ intelligi aut concipi posset concernere Præpositum vel [3] Scholares Collegii Regalis Beatæ Mariæ et Sancti Nicholai Cantebriggiæ, et Præpositum ac Collegium Regale Beatæ Mariæ de Eton, juxta Wyndesore, aut eorum aliquos, conjunctim vel separatim, aut dicta Collegia, sive eorum aliquod, licet expressa mentio in Litteris Patentibus ipsius Domini Regis inde minime fieret, prout in quodam transcripto actus resumptionis predictæ, hic in Curia residente de recordo, plenius apparet.

Et prædictus nunc Abbas dicit, quod dicta jocalia et ornamenta, in Litteris Patentibus prædictis per dictum nunc Abbatem superius allegata et specificata, diu ante dictum decimum-octavum diem Decembris fuerunt bona et catalla propria dictorum nuper Abbatis et ejusdem loci Conventus; quæ quidem jocalia postea Humfrido, nuper Duci Gloucestriæ, jam defuncto, ad opus ipsorum tunc Abbatis et Conventus salvo custodienda, deliberata fuerunt per dictos tunc Abbatem et Conventum; posteaque, eadem jocalia et ornamenta, post mortem ipsius nuper Ducis Gloucestriæ, ad manus dicti Domini Regis devenerunt, ut administratori dicti nuper Ducis Gloucestriæ, eo quod idem Dux obiit intestatus; idemque Dominus Rex, sciens prædicta jocalia, et ornamenta illa, ad tunc fuisse dictorum nuper Abbatis et

[1] *porotonibus*, apparently, in MS.
[2] *eorum* in MS.
[3] *Scolares* in MS.

Conventus, diu ante dictum decimum-octavum diem Decembris, ex assensu tunc Abbatis et [1] dicti Conventus, eadem jocalia et ornamenta Præpositis et Collegiis ipsius Domini Regis de Etona et Cantebriggia prædictis, ibidem [2] in perpetuum, ad usum et proficuum eorundem Præpositorum et Collegiorum, contulit permansura. A.D. 1452.

Super quo dictus Dominus Rex, inde per dictos tunc Abbatem et Conventum informatus, dicto octavo-decimo die Decembris, dicto anno vicesimo septimo, per Litteras Patentes prædictas, superius per ipsum nunc Abbatem allegatas, in recompensationem jocalium et ornamentorum prædictorum, concessit præfatis Abbati tunc et Conventui de Sancto Albano supradicto, et successoribus suis, quod ipsi, ad quamlibet concessionem de concessione alicujus decimæ, aut medietatis decimæ, dicto Domino Regi nunc, aut alicui hæredum suorum, per Clerum regni sui Angliæ extunc fiendam, seu concedendam, essent quieti et exonerati erga ipsum Dominum Regem, et hæredes suos, de viginti libris de hujusmodi decima, et de decem libris de medietate decimæ sic concessæ, per ipsos Abbatem et Conventum, sive successores suos, juxta formam concessionum illarum, solvendis, quousque prædictis tunc Abbati et Conventui solutum foret de summa sexcentarum librarum per ipsum Dominum [3] Regem eisdem Abbati et Conventui debita, modo et forma prout prædictus nunc Abbas superius placitando allegavit.

Et dicit etiam idem nunc Abbas, quod ei nec alicui prædecessori suo, neque Conventui Monasterii prædicti, de dictis sexcentis libris, nec de aliqua inde parcella, in nullo adhuc est solutum aut satisfactum, neque recompensatum. Quæ omnia et singula *et cætera.*

---

[1] *dictorum* in MS.

[2] *imperpetuum* in MS.

[3] *Finis placiti, allocatioque de certa summa argenti.*—Superscription to folios 30b, 31a.

A.D. 1452.

Petitio Attornati prius dicti.

Prayer of the King's Attorney, on the ground of the insufficiency of the Abbot's Answer.

[1] Et prædictus Johannes Vampage dicit, ex quo ipse sufficienter materiam allegavit, in exclusionem Litterarum Patentium prædictarum, quam quidem materiam prædictus nunc Abbas non dedicit; et ad materiam per ipsum superius placitatam et allegatam, idem Johannes Vampage pro eodem Domino Rege respondere minime tenetur. Unde petit judicium. Et quod idem nunc Abbas de summa prædicta versus Dominum Regem oneretur.

Petitio præfati Abbatis, una cum continuatione processus.

Prayer of the Abbot, on the ground of the sufficiency of his Answer.

[1] Et prædictus nunc Abbas dicit, ex quo ipse sufficienter materiam placitavit pro exoneratione sua de præmissis *et cætera*; ad quam quidem materiam prædictus Johannes Vampage pro eodem Domino Rege minime respondit, petit judicium, et quod ipse, quoad præmissa, ab hac Curia dimittatur, et versus Dominum Regem exoneretur, *et cætera.*

Et sic continuatur processus usque ad quindenam Sancti Michaelis, anno tricesimo primo Regis Henrici Sexti.

Iterata Petitio dicti Abbatis, una cum exoneratione ipsius.

The Abbot appears again before the Barons of the Exchequer,

[1] Ad quem diem prædictus Johannes Whethamstede, nunc Abbas, venit per dictum attornatum suum, et petit judicium in præmissis. Super quo, visis præmissis per Barones prædictos, habitaque inde matura deliberatione inter eosdem, scrutatisque prius Rotulis de

---

[1] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

particulis taxationis bonorum spiritualium et temporalium Cleri Cantuariensis Provinciæ, videlicet, in jurisdictione Sancti Albani exempta, in custodia hujus Rememoratoris existentibus, compertoque in eisdem quod integra decima bonorum spiritualium et temporalium dicti Abbatis, ad quamlibet integram decimam dicto Domino Regi per Clerum Cantuariensis Provinciæ prædictæ concessam, ad summam sexaginta trium librarum, decem solidorum, quatuor denariorum, et quadrantis, attingit, et ultra, prout superius continetur *et cætera.*—Consideratum est igitur per eosdem Barones, quod prædictus Abbas de decem et novem libris et duodecim solidis prædictis, parcellis viginti librarum prædictarum, pro dicta integra decima dicto Domino Regi dicto anno vicesimo septimo concessa, juxta formam et effectum Litterarum Patentium et brevis prædictarum, erga dictum Dominum Regem exoneretur *et cætera,* et inde quietus existat *et cætera,* salva actione Regis, si alias *et cætera.*

A.D. 1452. and prays for judgment.

Which is given in his favour, and he is discharged from the demand so made.

Sicque demum, licet non absque laboribus gravibus et expensis, supradictum placitum finem habuit, allocataque erat [1] Charta in puncto ecclesiæ maxime [2] commodoso; in puncto, videlicet, illo, qui usque ad summam sexcentarum librarum se extendit. Gratias igitur Deo, lausque Christianissimo Principi, Domino Regi Henrico Sexto, cujus gratiosis litteris anima Abbatis, sicut [3] passer, erepta est de laqueo Baronum venantium, laqueusque contritus, ac ipse gratiose liberatus de manibus eorum.—

Acknowledgment of the goodness of King Henry the Sixth therein.

Inter cuncta loca quæ litis sunt vocitata,
Est Scacci Camera sine spe veniæ reputata.

Character of the Court of Exchequer.

[4] Finito placito modo dicto, exoneratoque Abbate de pecuniis illis de quibus fit mentio, in strepitu litis

[1] *Carta* in MS.
[2] *comodoso* in MS.
[3] In allusion to *Psalm* cxxiv. 7.
[4] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1452. The Abbot now learns that the Monastery has suffered great annoyances from the King's servants during the recent vacation of the Abbacy.

prænotato, reduxit posterius ad memoriam vexationes illas graves et grandes, quas, ut prius audierat a fratribus, sustinuit ecclesia a ministris regiis immediate post decessum sui prædecessoris; intelligensque in parte causam fuisse, quia nequaquam habebantur in mente promptius ea omnia quæ inserebantur in [1] Charta regia de libertate ecclesiæ in [2] tempore vacationis, utile duxit esse, et expediens, hic eam, propter causam dictam, cum aliis [3] Chartis regiis inserere, quatinus per repetitam lecturam ipsius, et frequentem rememorationem, [4] possint officiarii omnes clariorem de ipsa habere notitiam, clariusque respondere ministris regiis, si et quatenus dictis venerint in temporibus ecclesiæ, ut inferant molestationem. Hic igitur inseritur, et est tenor illius talis.—

[1] *Charta regia de libertate Ecclesiæ in vacatione.*

Charter granted by King Richard the Second, as to the liberties to be enjoyed by the Church of St. Alban's during the vacation of the Abbacy, A.D. 1380.

" [5] Ricardus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et " Dominus Hiberniæ, omnibus ad quos præsentes lit- " teræ pervenerint, salutem. Sciatis quod cum Domi- " nus Edwardus, quondam Rex Angliæ, abavus noster, " per Litteras suas Patentes, factas sub Magno Sigillo " suo, vicesimo die Julii, anno regni sui vicesimo nono, " ob devotionem quam erga Sanctum Albanum, glorio- " sum Christi [6] Martyrem, gessit et habuit, et ut mo- " nachi Abbathiæ de Sancto Albano extunc possent " quietius et tranquillius Altissimo famulari, concessis- " set, pro se et hæredibus suis, Abbati et Conventui Ab- " bathiæ prædictæ, quod Prior et Conventus Abbathiæ " ejusdem, et eorum successores, in singulis vacationibus " Abbathiæ prædictæ, quotiens, videlicet, ipsam extunc

[1] *Carta* in MS.

[2] *Charta Regis Ricardi de libertate Ecclesiæ in vacatione.*—Superscription to folios 31 b–34 a.

[3] *Cartis* in MS.

[4] *poterint* in MS.

[5] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[6] *Martirem* in MS.

"vacare contingeret, haberent et tenerent custodiam A.D. 1380.
"Abbathiæ prædictæ, et omnium temporalium ejusdem, "cum omnibus rebus et bonis ad Abbathiam illam qua-"litercunque spectantibus, adeo plene et integre sicut "aliquis Abbas ejusdem loci Abbathiam illam, et tem-"poralia, cum rebus et bonis prædictis, transactis an-"tea temporibus, habere et tenere consuevit: ita quod "ipsi Prior et Conventus de temporalibus bonis ac "rebus illis plenam et liberam [1] administrationem ha-"berent, et inde disponere et ordinare possent, prout "eis melius et utilius videretur faciendum, et prout "Abbas dicti loci inde posset ordinare et disponere, "sede plena. Salvis etiam dicto abavo nostro, et hæ-"redibus suis, feodis militum tentis de Abbathia præ-"dicta, et advocationibus ecclesiarum, cum acciderent "temporibus vacationum prædictarum: ita tamen, quod "omnes redditus et servitia annua de feodis prædictis, "in vacationibus illis, provenientia, remanerent Priori "et Conventui prædictis. Salvis etiam dicto abavo "nostro, et hæredibus suis, escaetis quas accidere con-"tingeret temporibus prædictis: quæ quidem escaetæ, "singulis hujusmodi vacationibus finitis, videlicet, post "fidelitatem ipsius quem ibidem eligi, confirmari, seu "præfici, contingeret in Abbatem, dicto abavo nostro, "vel hæredibus suis, factam, liberarentur, et remanerent, "Abbati, Priori, et Conventui, et successoribus suis, "dicti loci, sine occasione vel impedimento dicti abavi "nostri, vel hæredum suorum quorumcunque:—red-"dendo eidem abavo nostro, et hæredibus suis, pro qua-"libet vacatione Abbathiæ prædictæ, sive duraret per "annum integrum, sive per minus tempus, mille mar-"cas infra annum, a tempore quo Abbathia illa vacare "inciperet computando; videlicet, quingentas marcas "in fine primi dimidii anni illius, et quingentas mar-"cas in fine ejusdem anni. Et si forte vacatio Abba-

[1] The first letter omitted in MS.

A.D. 1380. "thiæ illius duraret ultra annum, tunc prædicti Prior "et Conventus, pro proximo anno integro sequenti, si "tanto tempore duraret, solverent dicto abavo nostro, "et hæredibus suis, mille marcas ad terminos prædictos, et sic pro quolibet anno integro post primum "annum, durante vacatione prædicta, ad eosdem terminos, mille marcas, et si ultra annum integrum vel "annos integros duraret, minori tempore quam per annum, tunc pro illo minori tempore de prædictis mille "marcis, pro rata temporis illius proportionaliter, dicto "abavo nostro solverent: et voluisset et concessisset "idem abavus noster, pro se et hæredibus suis, quod "prædicti Prior et Conventus, et eorum successores [1] in "perpetuum, haberent et tenerent custodiam Abbathiæ "prædictæ singulis temporibus vacationum ejusdem, in "forma prædicta; ita quod nullus Vicecomes, Escaetor, "seu quicunque alius ballivus, seu minister, dicti abavi "nostri, vel hæredum suorum, de custodia Abbathiæ "prædictæ, seu Cellarum suarum, maneriorum, aut aliarum rerum seu bonorum quorumcunque, ad dictam "Abbathiam, seu Cellas suas, spectantium, quoquomodo, "ratione vacationis illius, se in aliquo intromitteret; "hoc tamen excepto, quod Escaetor, vel alius minister "dicti abavi nostri, vel hæredum suorum, qui pro tempore foret, infra portas tantum Abbathiæ prædictæ, in "principio cujuslibet vacationis ejusdem, quamdam simplicem seisinam, nomine dominii regii dicti [2] abavi "nostri, caperet, et, ea sic capta, statim exinde recederet, "absque aliquo inde capiendo, seu etiam asportando: "ita quod ultra unum diem, occasione seisinæ prædictæ, moram ibi non faceret, nec aliquem ibidem "substitueret loco sui.—Voluisset insuper, et concessisset, dictus abavus noster, pro se et hæredibus suis, "quod si forsan dictus abavus noster, vel hæredes sui, "aliquo tempore vacationis Abbathiæ prædictæ, exer-

[1] *imperpetuum* in MS. | [2] *Abbavi* in MS.

" citum suum facerent summoneri, prædicti Prior et A.D. 1380.
" Conventus, et successores sui, pro propriis et domi-
" nicis feodis militum Abbathiæ illius, in manibus
" dictorum tunc existentibus, ad servitium in eodem
" exercitu faciendum minime tenerentur, nec occa-
" sione servitii illius molestarentur in aliquo, seu gra-
" varentur, sed inde penitus essent quieti. Salvis
" tamen dicto abavo nostro, et hæredibus suis, ser-
" vitiis feodorum militum quæ tenerentur de Abba-
" thia prædicta temporibus vacationum ejusdem, ad
" dictum abavum nostrum et hæredes suos pertinenti-
" bus ratione exercitus supradicti, prout in litteris præ-
" dictis plenius continetur.—[1] Nos, ob specialem affec-
" tionem quam erga Beatum Albanum, [2] Martyrem
" supradictum, et ad Abbathiam prædictam, affectionem-
" que sinceram quam erga personam dilecti nobis in
" Christo Fratris Thomæ de la Mare, nunc Abbatis Ab-
" bathiæ prædictæ, gerimus et habemus, et ad suppli-
" cationem ejusdem nunc Abbatis, et Conventus ejus-
" dem loci, de gratia nostra speciali, et assensu Con-
" silii nostri, concessimus, pro nobis et hæredibus nostris,
" eisdem Abbati et Conventui, quod Prior et Conventus
" Abbathiæ ejusdem, et eorum successores, in singulis
" vacationibus ejusdem Abbathiæ, quotiens, videlicet,
" ipsam exnunc vacare continget, habeant et teneant
" custodiam Abbathiæ illius, et omnium temporalium
" ejusdem, tam, videlicet, eorum qui de dotatione et
" fundatione dictæ Abbathiæ existunt, quam omnium
" aliorum temporalium eidem Abbathiæ per prædictos
" nunc Abbatem et Conventum, et prædecessores suos,
" legitime adquisitorum, et etiam per eosdem Abbatem
" et Conventum, et successores suos, exnunc, de licen-
" tia nostra et hæredum nostrorum, legitime adquiren-
" dorum, una cum rebus et bonis ad Abbathiam illam
" temporibus futuris qualitercunque spectantibus, vel

---

[1] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[2] *Martirem* in MS.

A.D. 1380. " spectaturis; ita quod ipsi Prior et Conventus de
" temporalibus, ac bonis et rebus illis, in singulis vaca-
" tionibus prædictis, plenam et liberam administratio-
" nem habeant, et inde disponere et ordinare possint,
" prout eis melius et utilius videbitur faciendum, et
" prout Abbas dicti loci, pro tempore existens, inde
" posset ordinare et disponere, sede plena. Salvis nobis,
" et hæredibus nostris, feodis militum quæ tenentur de
" Abbathia prædicta, et advocationibus ecclesiarum, cum
" acciderint, temporibus vacationum prædictarum. Ita
" tamen, quod omnes redditus et servitia annua, de
" feodis prædictis in vacationibus illis provenientia,
" remaneant Priori et Conventui prædictis. Salvis
" etiam nobis et hæredibus nostris escaetis quas acci-
" dere contigerit temporibus prædictis; quæ quidem
" escaetæ, singulis hujusmodi vacationibus finitis, vide-
" licet, post fidelitatem ipsius quem ibidem eligi, con-
" firmari, seu præfici, contigerit in Abbatem, nobis, vel
" hæredibus nostris, factam, liberentur et remaneant
" Abbati, Priori, et Conventui, et successoribus suis
" dicti loci, sine occasione vel impedimento nostri, vel
" hæredum nostrorum quorumcunque: reddendo nobis
" et hæredibus nostris, pro custodia Abbathiæ prædictæ,
" necnon omnium temporalium prædictorum, tam de
" dotatione et fundatione dictæ Abbathiæ existentium,
" quam adquisitorum et adquirendorum, in forma præ-
" notata, una cum bonis et rebus prædictis per ipsos
" Priorem et Conventum, et eorum successores, in sin-
" gulis vacationibus prædictis, ut præmittitur, [1] habendis,
" necnon in recompensationem dictarum mille marcarum,
" et ratæ earundem, quinquaginta marcas sterlingorum
" singulis annis ad Scaccarium nostrum, et hæredum
" nostrorum, ad terminos Paschæ et Sancti Michaelis,
" per æquales portiones, primo termino incipiente ad
" Festum Paschæ proximo [2] futurum, per manus, vide-
" licet, Abbatis pro tempore existentis loci prædicti, sede

[1] *habenda* in MS. | [2] *futuro* in MS.

" plena, et per manus Prioris et Conventus loci ejusdem, A.D. 1380.
" singulis temporibus vacationum Abbathiæ prædictæ,
" [1] in perpetuum. Volentes et concedentes, pro nobis et
" hæredibus nostris, quod iidem Abbas, Prior, et Con-
" ventus, et eorum successores, necnon Abbathia præ-
" dicta, de prædictis mille marcis, et rata earundem,
" exonerati penitus, et quieti, remaneant erga nos et
" hæredes nostros [1] in perpetuum, causa dictæ solutio-
" nis quinquaginta marcarum prædictarum annuatim
" faciendæ, sicut prædictum est ; et quod prædicti Prior
" et Conventus, et eorum successores, in singulis vaca-
" tionibus Abbathiæ prædictæ, [1] in perpetuum habeant
" et teneant custodiam Abbathiæ prædictæ, et omnium
" temporalium ejusdem, tam, videlicet, eorum quæ de
" dotatione et fundatione Abbathiæ prædictæ existunt,
" quam omnium aliorum temporalium eidem Abbathiæ
" per prædictos nunc Abbatem et Conventum, et præ-
" decessores suos, legitime adquisitorum, ut supra dictum
" est, et etiam per eosdem Abbatem et Conventum, et
" successores suos, exnunc de licentia nostra, et hære-
" dum nostrorum, legitime adquirendorum, una cum
" rebus et bonis ad Abbathiam illam temporibus futuris
" in hujusmodi vacationibus qualitercunque spectanti-
" bus, vel spectaturis, absque aliquo nobis, vel hæredi-
" bus nostris, pro eadem custodia, aliquibus temporibus
" futuris reddendo, ultra quinquaginta marcas annuas
" antedictas. Ita quod nullus Vicecomes, Escaetor, seu
" quicunque alius ballivus seu minister noster, vel hæ-
" redum nostrorum, de custodia Abbathiæ prædictæ,
" seu Cellarum suarum, maneriorum, aut aliarum pos-
" sessionum, rerum, seu bonorum quorumcunque, ad
" dictam Abbathiam, seu Cellas ejusdem, spectantium,
" vel spectaturorum, quoquo modo, ratione cujuscunque
" vacationis illius, in futurum se in aliquo intromittant.
" Hoc tamen excepto, quod Escaetor vel alius minister
" noster, vel hæredum nostrorum, qui pro tempore fue-

[1] *imperpetuum* in MS.

A.D. 1380. "rit, infra portas tantum Abbathiæ prædictæ, in principio cujuslibet vacationis ejusdem, quamdam simplicem seisinam, nomine regii dominii nostri, et hæredum nostrorum, capiat, et, ea sic capta, statim exinde recedat, absque aliquo inde capiendo, seu etiam asportando: ita quod ultra unum diem, occasione seisinæ prædictæ, moram ibi non faciat, nec aliquem ibidem substituat loco sui. Volumus insuper, et concedimus, pro nobis et hæredibus nostris, quod si nos forsitan, vel hæredes nostri, aliquo tempore vacationis Abbathiæ prædictæ, exercitum nostrum fecerimus summoneri, prædicti Prior et Conventus, et successores sui, pro propriis et dominicis feodis militum Abbathiæ illius, in manibus ipsorum Prioris et Conventus tunc existentibus, ad servitium in eodem exercitu faciendum minime teneantur, nec occasione servitii illius molestentur in aliquo, seu graventur, sed inde penitus sint quieti. Salvis tamen nobis, et hæredibus nostris, servitiis feodorum militum quæ tenentur de Abbathia prædicta temporibus vacationum ejusdem, ad nos pertinentibus [1] ratione exercitus supradicti. Volumus insuper, et concedimus, pro nobis et hæredibus nostris, prædictis Abbati, Priori, et Conventui, quod ipsi, et eorum successores [2] in perpetuum, sint quieti de quibuscunque decimis nobis, vel hæredibus nostris, in quibuscunque vacationibus futuris Abbathiæ prædictæ, per Clerum regni nostri Angliæ, seu Cantuariensis Provinciæ, concedendis, nobis, vel dictis hæredibus nostris, solvendis, prout ante hæc tempora Abbas, Prior, et Conventus loci prædicti, de decimis hujusmodi, post dictum vicesimum diem Julii dicto anno prædicti abavi nostri vicesimo nono, vacante Abbathia prædicta, per Clerum dicti regni nostri progenitoribus nostris, seu alicui eorundem, concessis, quieti esse consueverunt. Volumus etiam, et, de avisamento Con-

[1] *rotione* in MS., by inadvertence. | [2] *imperpetuum* in MS.

" silii nostri, ordinavimus, quod dictus redditus quin- A.D. 1380.
" quaginta marcarum annuarum Coronæ nostræ, et " hæredum nostrorum Angliæ, remaneat annexus [1] in " perpetuum, absque eo quod aliqua remissio seu per- " donatio ejusdem redditus in toto, vel in parte, per " nos vel hæredes nostros, aut ipsorum aliquem, fiat " aliquo tempore futuro Abbati, Priori, et Conventui, " dictæ Abbathiæ, seu eorum aliquibus, vel alicui; et " absque eo quod per nos vel hæredes nostros, aut ip- " sorum aliquem, redditus prædictus, in toto, vel in " parte, per remissionem et perdonationem hujusmodi, " aut per alienationem, assignationem, seu dimissionem " quamcunque, a dicta corona separetur quomodolibet " in futurum. Et si forte per Abbatem, Priorem, et " Conventum, dictæ Abbathiæ, qui pro tempore fuerint, " vel aliquos aut aliquem eorundem, aliqua remissio seu " perdonatio dicti redditus in toto, vel in parte, a nobis " vel ab aliquo hæredum nostrorum, impetrata et ac- " ceptata fuerit, quod extunc præsens concessio nostra " nullius sit roboris, vel virtutis. In cujus rei testi- " monium, has Litteras nostras fieri fecimus Patentes. " Teste meipso, apud Westmonasterium, sexto die Sep- " tembris, anno regni nostri quarto."

King Henry the Sixth, in a spirit of mercy, determines upon issuing a general Pardon to such as may apply for it.

A.D. 1452.

[2]Eodem itaque anno quo placitum primo dictum decisum fuerat, et finitum, anno, videlicet, primo secundæ prælationis Johannis Sexti, accidit ut in cor Regis hujusmodi spiritus pietatis ascenderet, taliterque irradiaret sua viscera, ac ulterius ad misericordiam inclinaret, ut, post Annum Gratiæ apud Romam, discerneret alium, licet alterius conditionis, succedere infra regnum, quemadmodum quia Pontifex Summus plenam de omni pœna pro peccato debita, in anno Jubilæo, instituerat indulgentiam tribui hiis omnibus, qui volebant ad Romanam Ecclesiam accedere, ibique in vera contritione animi

---

[1] *imperpetuum* in MS.

[2] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1452. ipsam humiliter implorare; sic etiam et ipse Princeps, [1] pius et clemens, generalem de omnibus transgressibus erga eum perpetratis decreverat in anno immediate sequenti perdonationem fieri, generaliterque, paucis, propter sua detestanda demerita, duntaxat exceptis, annuerat perdonari omnibus et singulis aliis qui volebant ad suam Cancellariam accedere, indeque Litteras accipere Patentes, sub debita forma sigillandi.

The Abbot applies to the Chancery for such pardon.

Cujus perdonationis Abbas dictus, propter majorem securitatem, particeps fieri cupiens, nuncium quemdam misit [2] idoneum ad Cancellariam, indeque Litteras accepit de perdonatione Patentes; quarum tenor hic subsequitur, sub horum verborum tenore:—

Letters Patent, conveying a general Pardon to the Abbot and Convent of St. Alban's. 12 August, 1452.

"[3] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et "Dominus Hiberniæ, omnibus ballivis et fidelibus suis, "ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Sciatis quod non solum ob insignia merita subditorum et ligeorum nostrorum, qui nobis probatissimam "fidem suam, illæsam incontaminatamque, servarunt, "verum etiam nos attendentes quod ineffabilis divinæ "Providentiæ sublimitas, licet hominem, ad [4] imaginem "et similitudinem sui conditum, post lapsum ejus in "peccatum, ad statum gratiæ a quo decidit, nullatenus "ex se, aut suis viribus, seu meritis, sed sola dignatione divinæ propitiationis et misericordiæ, redire "valentem, restaurare reparareque decrevisset, non tamen ad opus ipsum tam grande perficiendum protinus et indilate procedendum duxit; [5] quinimmo, "post multas et longissimas labentis hujus sæculi "ætates, ipso, videlicet, genere humano, majore sui ex "parte, in maligna digresso, cum nemo de suis meritis "gloriari potuisset, opus hujusmodi tam insigne, tot et "tantorum annorum curriculis expectatum, novissimis

[1] *Charta Regis Henrici Sexti de generali perdonatione.*—Superscription to folios 35 a–37 a.

[2] *ydoneum* in MS.

[3] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[4] *ymaginem* in MS.

[5] *quinymo* in MS.

"tandem temporibus censuit consummandum. Cujus A.D. 1452
"sacra vestigia, pro nostræ modicitatis viribus, sequi
"sectarique cupientes, considerantes plerosque ligeorum ac subditorum nostrorum in diversis hujus regni
"nostri partibus, contra Deum et justitiam, ac contra
"dignitatem nostram, et [1] auctoritatem nostram regiam,
"ac adversus tranquillitatem et pacem hujus regni
"nostri, et reipublicæ nobis commissæ, in nostri legumque nostrarum contemptum, multipliciter offendisse,
"quosdam, videlicet, enormia atque gravia, alios leviora
"crimina atque delicta, perpetrando, et idcirco nostræ
"severitatis et castigationis aculeos merito formidare
"debere.—Nos, quanquam, propter eorum multitudinem,
"misericorditer cum eis agendum existimaverimus,
"non tamen præcipiti vel immatura festinatione ad
"hoc duximus procedendum, [2] quinimmo, remissionis
"hujusmodi, ac perdonationis nostræ, largitionem et
"gratiam adventui sacræ diei Parasceues, videlicet, septimi diei Aprilis ultimo præteriti, decrevimus reservandum, ut ea quidem die remissionis et indulgentiæ
"nostræ largitatem [3] impertiremur, qua Redemptor noster amplissimum et inæstimabile suæ miserationis et
"indulgentiæ beneficium universo generi humano, miro
"quodam et ineffabili liberalitatis et munificentiæ suæ
"modo, decreverat largiendum. Horum igitur pia et
"religiosa consideratione permoti, ob Dei reverentiam,
"gloriosissimæque Virginis, Genitricis suæ, Mariæ, in
"cujus laudem et honorem Collegiorum nostrorum fundationes ereximus, et in quam, post Deum, totam
"spem nostram præfiximus, ac prædictæ sacræ diei
"Parasceues, universo generi humano specialiter venerandæ, ipsius Redemptoris nostri, quatenus sufficimus
"et valemus, exemplum imitari volentes, de gratia
"nostra speciali, et ex certa scientia et mero motu

---

[1] *autoritatem* in MS.
[2] *quinymo* in MS.
[3] *impartiremur* in MS.

A.D. 1452. "nostris, dicto die Parasceues perdonandum censuimus, "remittendum, et relaxandum, ac in præsenti per-"donandum censemus, remittendum, et relaxandum, "necnon per præsentes relaxamus, remittimus, et per-"donamus, Johanni Whethamstede, Abbati exempti "Monasterii Sancti Albani, alias dicto Abbati Do-"mus Ecclesiæ Abbathiæ Sancti Albani, villæ Sancti "Albani, in Comitatu Hertfordiæ, alias dicto Abbati "Domus et Ecclesiæ, sive Monasterii, Sancti Albani, "in villa Sancti Albani, in Comitatu Hertfordiæ, alias "dicto Abbati Domus et Ecclesiæ, sive Monasterii, "Sancti Albani, villæ Sancti Albani, in Comitatu "Hertfordiæ, domino dominii villæ de Codicote, in "dicto Comitatu Hertfordiæ, et ejusdem loci Conven-"tui, seu quibuscunque aliis nominibus censeantur, "omnimodas transgressiones, offensas, mesprisiones, "contemptus, et impetitiones, per ipsos Abbatem et "Conventum, ante prædictum diem Parasceues, con-"tra formam Statutorum de Liberatis pannorum et "capitiorum, factos, sive perpetratos, unde punitio "caderet in finem et redemptionem, aut in alias "pœnas pecuniarias, seu imprisonamenta, Statutis præ-"dictis non obstantibus. Et insuper, ex motu et "scientia nostris prædictis, perdonavimus, remisimus, "et relaxavimus, eisdem Abbati et Conventui sectam "pacis nostræ quæ ad nos versus ipsos pertinet, pro "omnimodis proditionibus, murdris, raptibus mulierum, "rebellionibus, insurrectionibus, feloniis, conspirationi-"bus [1] campi-partitionibus, manutenentiis, et imbracia-"riis, ac aliis transgressionibus, offensis, [2] negligentiis, "extorsionibus, mesprisionibus, ignorantiis, contempti-"bus, forisfacturis, et deceptionibus, per ipsos Abbatem "et Conventum ante dictum diem Parasceues qualiter-"cunque factis, sive perpetratis, ac etiam utlagaria, "si quæ in ipsos Abbatem et Conventum, hiis occa-"sionibus, seu earum aliqua, fuerint promulgata, et

[1] *cambi-partubus* in MS.

[2] *necgligentiis* in MS.

" firmam pacem nostram eis inde concedimus ; ita A.D. 1452.
" tamen, quod stent recto in Curia nostra, si quis
" versus eos loqui voluerit de præmissis, seu aliquo
" præmissorum. Perdonavimus etiam, remisimus, et
" relaxavimus, eisdem Abbati et Conventui omnimodas
" donationes, alienationes, et perquisitiones, per ipsos
" de terris et tenementis de nobis, vel progenitoribus
" nostris, quondam Regibus Angliæ, in capite tentis;
" ac etiam donationes et perquisitiones ad manum
" mortuam factas et habitas, absque licentia nostra,
" necnon [1] omnimodas intrusiones et ingressus in hære-
" ditatem suam, in parte vel in toto, post mortem
" antecessorum suorum, absque debita prosecutione
" ejusdem, extra manum regiam ante eundem diem
" Parasceues facta, una cum exitibus et proficuis inde
" medio tempore perceptis. Et insuper, perdonavimus,
" remisimus, et relaxavimus, eisdem Abbati et Con-
" ventui omnimodas pœnas ante dictum diem Para-
" sceues forisfactas, coram nobis seu Concilio nostro,
" Cancellario, Thesaurario, seu aliquo judicum nostro-
" rum, pro aliqua causa, et omnes alias pœnas, tam
" nobis quam carissimo patri nostro defuncto, per
" ipsos Abbatem et Conventum, pro aliqua causa, ante
" eundem diem Parasceues forisfactas, et ad opus nos-
" trum [2] levandas ; ac omnimodas securitates pacis ante
" eundem diem Parasceues similiter forisfactas ; ac
" etiam tertias, et tertiarum tertias, omnimodorum
" prisonariorum in guerra captorum, nobis dicto die
" Parasceues qualitercunque debitas, pertinentes, sive
" spectantes, per eosdem Abbatem et Conventum ; nec-
" non [3] omnimodas transgressiones, offensas, mesprisio-
" nes, contemptus, et impetitiones, per ipsos Abbatem
" et Conventum ante eundem diem Parasceues, contra
" formam tam quorumcunque Statutorum, ordinationum,

---

[1] *omnimodos* in MS.
[2] *levandum* in MS.
[3] *omnimodos* in MS.

A.D. 1452. "et provisionum, ante dictum diem Parasceues facto-
"rum, sive editorum, de perquisitionibus, acceptationi-
"bus, lectionibus, publicationibus, notificationibus, et
"executionibus, quibuscunque, quarumcunque littera-
"rum, Bullarum Apostolicarum, ante dictum diem
"Parsaceues, et omnium aliorum Statutorum, ordinatio-
"num, et provisionum, prætextu quorum aliqua secta
"versus eosdem Abbatem et Conventum per billam
"vel per breve de 'Præmuniri facias,' seu alio modo
"quocunque, pro aliqua materia, ante eundem diem
"Parasceues, fieri valeat, quam quorumcunque aliorum
"Statutorum factos sive perpetratos, Statutis, ordina-
"tionibus, et provisionibus illis, non obstantibus. Pro-
"viso semper, quod præsens perdonatio, remissio, sive
"relaxatio nostra, ad aliquem seu aliquos, versus
"quem, seu versus quos, aliqua secta ex parte nostra,
"aut alterius cujuscunque, per breve nostrum, aut
"per billam de 'Præmuniri facias,' in Curia nostra
"coram nobis, aut in aliqua alia Curia nostra, dicto
"die Parasceues, vel aliquo alio die citra Festum
"Nativitatis Sancti Johannis Baptistæ, anno regni
"nostri vicesimo nono, et ante dictum diem Parasceues,
"de perquisitionibus Litterarum et Bullarum Apostoli-
"carum supradictarum, contra formam Statutorum,
"ordinationum, et provisionum prædictorum, factis, aut
"de aliquibus aliis rebus perquisitiones hujusmodi,
"aut Statuta, ordinationes, et provisiones illa tangen-
"tibus, pendebat, quoad id, nullatenus se extendat.
"Et insuper, de liberiori gratia nostra, perdonavimus,
"remisimus, et relaxavimus, præfatis Abbati et Con-
"ventui omnimodas pœnas et punitiones quas, occa-
"sionibus prædictis, seu earum aliqua, erga nos incur-
"rere [1] deberent, ac omnes et omnimodas forisfacturas
"terrarum, tenementorum, reddituum, possessionum,
"bonorum, et catallorum, suorum quorumcunque, nobis,

[1] *deberet* in MS.

" occasionibus illis, seu earum aliqua, pertinentia, sive A.D. 1452.
" spectantia. Proviso etiam, quod præsens perdonatio, " remissio, sive relaxatio, nostra, se non extendat ad " aliquem illorum, qui venerabiles patres, [1] Adam Cicestrensem, et Willelmum Sarisburiensem, Episcopos, seu " eorum alterum, nequiter interfecerunt, seu ad illum, " vel illos, qui neci eorum, vel alterius eorum, quovismodo agentes, facientes, auxiliantes, consentientes, " vel procurantes, extiterunt. In cujus rei testimonium, " hac Litteras nostras fieri fecimus Patentes. Teste " meipso, apud Westmonasterium, duodecimo die Augusti, anno regni nostri tricesimo."

Finiunt Acta Anni Primi, [2] sequuntur Secundi.

---

[1] Adam Molins, Bishop of Chichester, slain in 1449; and William Aiscough, Bishop of Salisbury, in 1450.

[2] The first letter of this word is omitted; to be added in illumination.

A.D. 1453.

Acta Anni Secundi.

A Parliament summoned at Reading. (6 March 1453.)

[1] Finito [2] anno primo secundæ prælationis Abbatis dicti, incipienteque secundo, accidit infra paucos dies posterius, ut, propter causas certas rationabiles et urgentes, convocaret Dominus Rex omnes regni Dominos, tam Spirituales quam Temporales, usque [3] Redingiam, tentoque [4] ibidem Parliamento, haberet cum ipsis, propter bonum regni regimen, defensionemque suæ plebis contra hostes, tractatum non parvum.

Jasper, Earl of Pembroke, introduces a Bill into the Lower House, asking, among other things, for a grant of the Priory of St. Nicholas, at Pembroke.

Cujus tractatus in temporibus, inferebant quamplures billas suas in Domum Inferiorem, inter Communes, [5] petebantque ab ipsis pacificam audientiam, bonamque gratiam expeditionis. Inter quos erat unus vir illustris, frater Regis ex parte matris, "Jasper" nomine nuncupatus, qui, de novo per ipsum Regem in Comitem Pembrochiæ erectus, introduxit in Domum dictam Billam quamdam, in qua, una cum toto dominio Comitis Pembrochiæ, petebat etiam per expressa verba Prioratum Sancti Nicholai de Penbrok, de quo fit mentio infra, concedi sibi et suis, ac pro perpetuo confirmari.

Bartholomew Halley intercedes in favour of the Monastery of St. Alban's, to whom a previous grant had been made thereof, by Humphrey, Duke of Gloucester.

Qua Billa lecta in audientia publica, et melius intellecta, stabat tota illa pene Communitas in dispositione magna ad procedendum, ob reverentiam nedum Domini Regis, quinetiam in complacentiam dicti Comitis, in expeditionem Billæ illius. Quod advertens quidam vir probus, et dicto Abbati multum amicabilis, "Bartholo- "mæus Halley" nuncupatus, intelligensque per expeditionem Billæ dictæ non modicum [6] damnum, injuriam, et læsuram, inferri Monasterio de Sancto Albano, ac etiam generari, perrexit protinus ad quemdam genero-

---

[1] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[2] *Acta Anni Secundi Johannis, Abbatis, Octavi*;—Superscription to folios 37 b–50 a.

[3] *Reding.*—Marginal Note, in the hand of Lord William Howard.

[4] *ibdem* in MS.

[5] *Jasperus Comes Pembrochiæ.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[6] *dampnum* in MS.

A.D. 1453.

sum de partibus [1] Boreæ, quem dudum noverat in obsequio illustris Principis Domini Humfridi, Ducis Gloucestriæ, diutius [2] commansisse, trahensque ipsum ad partem, aperuit sibi in secretis, quia in publico non audebat, propter indignationem Domini Regis, quomodo dictus Prioratus datus fuerat, concessus, et confirmatus, per illustrem Principem prius recitatum, præfato monasterio de Sancto Albano, ob certas preces et devotiones, pro anima ipsius, [3] in perpetuum continuandas; qualiterque si Billa dicta transiret, sive evaderet Domum illam, absque modificatione ulla, cessarent nedum omnes preces illæ, [4] quinimmo etiam spoliaretur pro perpetuo dictum monasterium de dominio illo, sive Prioratu, quem jam per duodecim annos, et amplius, in plena habebat, et pacifica, possessione.

Through his agency, John Skelton, a former Esquire of the Duke, has a proviso inserted in the Bill, saving the rights of the Abbey of St. Alban's.

Rogabat igitur ipsum generosum, "Johannem Skel-"ton" nuncupatum, quatinus, contemplatione dicti Domini Ducis, cujus ipse olim armiger fuerat, et familiaris, vellet pro parte ipsius taliter se opponere, ut et preces possent perpetuari pro anima ipsius [5] in posterum, dictaque sua donatio stare pacifice in suo robore, ac Ecclesia Sancti Albani absque spoliatione. Audiens autem præfatus generosus Billam dictam derogatoriam esse donationi domini sui antiqui, Domini, videlicet, Ducis Gloucestriæ, mox contra eam in publico se opposuit, exposuitque taliter formam et causam præmemoratæ donationis coram omnibus, ac tam perseveranter in materia laboravit, ut procuraret primo provisionem congruam Billæ dictæ infra Domum illam consui, deinde ipsam apportari ad Domum Superiorem, ac ibidem, tam per Dominum Regem, quam etiam per singulos dominos alios, approbari ulterius, ac pro perpetuo confirmari.

Sicque, et sub hac forma, salvata fuit dicta donatio a raptoris unguibus, præservataque Ecclesia de Sancto

---

[1] *Borree* in MS.
[2] *commancisse* in MS.
[3] *imperpetuum* in MS.
[4] *quinymo* in MS.
[5] *imposterum* in MS.

A.D. 1453. Albano ab omnibus illorum insidiis, qui nitebantur ei [1] damnum inferre, injuriamve prædationis.

Expressions of thankfulness for interposition.

Gratias igitur Deo, gratias [2] Protomartyri Albano, gratias etiam et generoso illi, qui, reverentia nedum dicti Domini Ducis, quinetiam contemplatione præfati Abbatis, cui afficiebatur ex visceribus, ita amicabiliter contra billam dictam pro muro se opposuit; tamque viriliter, ac etiam potenter, pro commodo insurrexit ecclesiæ, ac ex adverso ascendit.

Tenor vero supradictæ provisionis hic subsequitur, et est talis.—

Tenor of the proviso, so inserted.

"Proviso semper, quod actus præsens, dictam Billam "concernens, non extendat se, nec sit in aliquo præ-"judicialis, Johanni, nunc Abbati Sancti Albani, et "suo Conventui, aut aliquibus successoribus suis, pro "Prioratu alienigena Sancti Nicholai de Penbrok, in "partibus South-Walliæ, cum pertinentiis. Qui Priora-"tus datus fuit, concessus, et confirmatus, de expressa "licentia Domini nunc Regis, Abbati et Conventui "Sancti Albani, suisque successoribus [3] in perpetuum, "per illustrem Principem, Dominum Humfridum, Ducem "Gloucestriæ, pro certis continuandis precibus pro "anima ipsius æternaliter sine fine."

Verification herein of an ancient proverb, as to the value of a "friend at court." Value of the Priory to the Abbey.

Sicque patet per expressum verum esse, [4] immo verissimum, istud antiquum proverbium,—"Melius est "interdum habere amicum in curia, quam vel grossum "in loculo, vel denarium in crumena." Si enim caruisset Ecclesia favore in Curia dicta, stetissetque vacua absque amore sive benevolentia ulla, cassata, revocata, et [5] annullata fuisset per perpetuo præfata Prioratus possessio; quæ totius Conventus maxima pro nunc recreatio, singulareque refugium in omni necessitate sua, fertur esse.

---

[1] *dampnum* in MS.
[2] *Prothomartiri* in MS.
[3] *imperpetuum* in MS.
[4] *ymo* in MS.
[5] *anullata* in MS.

Introductio [1] *terrarum et tenementorum olim Johannis Swanburne, jacentium infra et juxta villam Sancti Albani.* A.D. 1453.

[2] Eodem etiam anno, anno, videlicet, secundæ prælationis Abbatis Johannis Sexti secundo, erepta erant a laqueo invasoris, et extracta, omnia illa terr æet tenementa quæ jacent [3] infra et juxta villam Sancti Albani, vulgariterque "terræ et tenementa Swan-" burnes" sunt vocata, sub hac, quæ hic subsequitur, forma.—

Acquisition of the lands and tenements of John Swanburne by the Abbey.

[4] Obeunte utique eorum terrarum et tenementorum possessore, in ætate tenera, nec relinquente post se hæredem ullum [5] apud notitiam villanorum, qui haberet justo titulo hæreditare illa, misit protinus Dominus Abbas, pro tunc existens, suos officiarios, fecitque per eos, propter causam dictam, seizire ea in manus suas. Quod audiens vir quidam generosus, de partibus Essexiæ, "Thomas Baringtone" nuncupatus, venit cum festinatione ad villam Sancti Albani, pergensque ad Abbatem, proposuit varia (quanquam frivola) coram eo, pro parte juris sui.

The holder of the said lands dying without an heir, Thomas Baringtone claims them, as against the Abbot.

De quibus propositis cum staret Abbas paulisper attonitus, pro eo quod non fuerat certificatus in materia plenius, nec usquequaque securatus, permisit ipsum Thomam in dicta terras et tenementa ingressum facere, occupareque ea per annos varios, ac totum redditum provenientem in usus proprios applicare. Interim tamen meliorem inquisitionem fecerat, comperiebatque tandem pro certo, pro veroque suscipiebat, quomodo Johannes Swanburne, cujus filiam et hæredem Edmundus Baring-

The Abbot lets Baringtone take possession for a time; but at length becomes certified of the invalidity of his claim.

---

[1] *Infra et juxta villam Sancti Albani.*—Marginal Note, in the hand of Lord William Howard.

[2] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[3] The last marginal Note is here repeated.

[4] *Obiente* in MS.

[5] *aput* in MS.

A.D. 1453. tone, patruus istius Thomæ Baringtone, in uxorem habuit, horum terrarum et tenementorum originalis possessor fuit, qualiterque ab ipso descenderunt jure hæreditario ad suam filiam, jam dictam, ab ipsa filia ad suum filium, ab istoque filio ad filium illius, qui filius jam nuper in ætate tenera obiit, nec hæredem aliquem, saltem de semine, sive progenie, præfati Johannis Swanburne, proavi sui, post se sibi reliquit; quare, tam de jure, quam de consuetudine regni, deberent omnia illa terræ et tenementa, modo dicta, quia dominus fundi, sive feodi principalis, fuerat, ad manus ejus devenire.

The Abbot now claims the property against Baringtone, as being superior lord of the fee.

Quibus compertis, et pro certo habitis, misit cum festinatione suum Senescallum ad Thomam, superius commemoratum, declaravitque ei primo suum titulum; deinde, facta declaratione, requisivit, ut possessionem suam relinqueret, permitteretque ipsum pacifice intrare in jus suum. Exasperatus autem Thomas dictus hiis verbis, potius quam ad faciendum justitiam inclinatus, respondebat ampullose satis, comminabaturque verbis grandibus, nisi quatenus posset pacifice sua possessione gaudere, vellet feofeffare dominos tales, qui usque in æternum haberent jus suum contra ecclesiam, suamque causam, justificare. Abbas, hæc audiens, et dominationem illis diebus multum avaram ambitiosamque esse intelligens, utilius ad tempus supersedere censuit quam prosequi perseveranter ulterius, propter periculum quod imminere intellexit. Sicque supersedebat per tempus non modicum, usque ad diem, videlicet, sui decessus, nec multum efficaciter laboravit ad recuperandum jus suum.

Upon certain threats uttered by him, the Abbot (John Stoke) postpones any further proceedings.

Baringtone paying a visit to John Whethamstede, the new Abbot,

[1] Redeunte tamen Johanne Sexto, rursusque regimen ecclesiæ in se suscipiente, accidit Thomam dictum, Vicecomitem Comitatus pro tunc effectum, ad partes accedere, venireque ad Monasterium, ac per diem integrum cum Abbate dicto, cui ab antiquo bene notus

[1] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

fuerat, perhendinare. Communicantibus interim ipsis de variis, et præcipue de priscis temporibus, utrisque bene notis, introduxit tandem Abbas, capta [1] opportunitate congrua, materiam de possessione supradicta, exponensque in brevibus titulum sui juris, tam blande suaviterque intractavit eum, ut tandem consentiret, pro certa pensione annua, possessionem suam relinquere, scribereque relaxationem, ac permittere Abbatem in jus suum, et clameum, ut in jure suæ ecclesiæ, libere pacificeque subintrare. Sicque factum fuerat, in formaque quæ hic subsequitur, de utrisque, de pensione, videlicet, annua, et relaxatione plenaria scriptura edita ac sigillata erat; quarum copiæ hic subscribuntur, sub horum, quæ [2] sequuntur, verborum serie.—

A.D. 1453. The dispute is put an end to, on the terms of a yearly pension being paid to Baringtone.

Tenor indenturæ de annua pensione.

Indenture, whereby a yearly payment of sixty shillings and a gown is secured to Thomas Baringtone, A.D. 1452.

" [3] Omnibus Christi fidelibus, ad quos hoc præsens " scriptum pervenerit indentatum, Johannes, Abbas " exempti Monasterii Sancti Albani, et ejusdem loci Con- " ventus, salutem in Domino sempiternam. Noverit uni- " versitas vestra, nos, unanimi nostro assensu et consensu, " concessisse et confirmasse dilecto nobis in Christo, " Thomæ Baringtone, de Hatfeld Brodoke, in Comitatu " Essexiæ, Armigero, unum annualem redditum sexa- " ginta solidorum, et unam togam de secta generoso- " rum nostrorum; habendum et percipiendum annualem " redditum prædictum præfato Thomæ ad terminum " vitæ suæ, eidemque Thomæ, per manus Receptoris " Cameræ nostri, præfati Abbatis, annuatim ad Festa " Annunciationis Dominicæ et Sancti Michaelis Arch- " angeli, vel infra mensem post aliquem terminum " Festorum prædictorum, per æquales solutiones persol- " vendum. Percipietque etiam annuatim idem Thomas,

[1] *oportunitate* in MS.
[2] *secuntur* in MS.
[3] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1452. " per manus Receptoris prædicti, ad Festum Passionis " Sancti Albani, togam prædictam. Et si contingat " annualem redditum prædictum, aut togam prædictam, " a retro fore in parte vel in toto post aliquod Festum " Festorum prædictorum, saltem per mensem, extunc " volumus, et per præsentes concedimus, quod bene " licebit præfato Thomæ in omnibus illis terris et " tenementis nostris, nuper Johannis Swanburne, situa- " tis et [1] jacentibus in villa de Sancto Albano, et juxta " Sanctum Albanum, in Comitatu Hertfordiæ, et in " qualibet parcella eorundem, intrare et distringere, " districtiones sicque captas asportare, imparcare, effu- " gare, abducere, et penes se retinere, quousque præ- " fato Thomæ de annuali redditu prædicto, et toga " prædicta, sic a retro existentibus, plenarie satisfactum " fuerit, et persolutum. Et nos vero, prædicti Abbas " et Conventus, annualem redditum prædictum, et togam " prædictam, præfato Thomæ ad terminum vitæ suæ " warantizabimus per præsentes. In cujus rei testi- " monium, nos, præfati Abbas et Conventus, huic in- " denturæ, penes præfatum Thomam remanenti, sigillum " nostrum commune apposuimus. Alteri vero parti " hujus indenturæ, penes nos remanenti, dictus Thomas " sigillum suum apposuit. Data penultimo die mensis " Septembris, anno regni Regis Henrici, Sexti post " Conquæstum, tricesimo primo."

Tenor relaxationis Thomæ illius de quo fit mentio in præmissis.

Release of right to Swanburnes,

" [2] Universis Christi fidelibus, ad quos hoc præsens " scriptum pervenerit, Thomas Baringtone, de Hatfelde " Brodeoke, in Comitatu Essexiæ, Armiger, salutem in

---

[1] *Infra villam Sancti Albani, et juxta villam.*— Marginal Note, in an earlier hand than that of Lord William Howard.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

"Domino sempiternam. Noverit universitas vestra, "me, præfatum Thomam, remisisse, relaxasse, et omnino, "pro me et hæredibus meis [1] in perpetuum quietum-"clamasse, venerabili in Christo patri et domino, "Domino Johanni, miseratione divina, Abbati exempti "Monasterii Sancti Albani, et ejusdem loci Conventui, "et successoribus suis, totum jus meum et clameum, "quæ habui, habeo, seu quovis modo in futurum habere "potero, de et in omnibus illis terris et tenementis, "cum pertinentiis suis, nuper Johannis Swanburne, "situatis et jacentibus in villa de Sancto Albano, in "Comitatu Hertfordiæ, et juxta Sanctum Albanum, in "Comitatu prædicto; unde unum tenementum situatur "in dicta [2] villa de Sancto Albano, in vico vocato "'Haliwellestrete,' inter tenementum Johannis [3] Pykote, "vocatum 'Le Stonehalle,' ex parte [4] Boreali, et tene-"mentum nuper Thomæ Heynes, vocatum 'Le Belle,' ex "parte Australi, et extendit se a regio vico prædicto, "ex parte Occidentali, usque ad quemdam fossatum, "vocatum 'Monkendiche,' ex parte Orientali. Duo "tenementa simul situantur ibidem in dicto vico, inter "tenementa dictorum Abbatis et Conventus ex parti-"bus [4] Boreali et Australi, et extendunt se ab eodem "vico, ex parte Orientali, usque ad murum gardini "eorundem Abbatis et Conventus, ex parte Occidentali. "Quatuor tenementa inde simul situantur in dicto "vico ibidem, inter tenementa dictorum Abbatis et Con-"ventus, ex parte Australi, et tenementum pertinens "Præpositis Capellæ Omnium Animarum, infra villam "prædictam [5] fundatæ, ex parte [4] Boreali, et extendunt "se a vico prædicto usque ad dictum murum gardini "prædicti. Quinque vero tenementa simul jacent "ibidem in vico prædicto, inter tenementum pertinens

A.D. 1452. in Herts., by Thomas Baringtone, to the Abbot and Convent of St. Alban's, A.D. 1452.

[1] *imperpetuum* in MS.

[2] *In villa Sancti Albani*;—Marginal Note, in the hand of Lord William Howard.

[3] Inserted in the margin, in a somewhat later hand.

[4] *Boriali* in MS.

[5] *fundatum* in MS.

A.D. 1452. "Præpositis prædictis, ex parte [1] Boreali, et tenemen-
"tum nuper dicti Thomæ Heynes, ex parte Australi;
"et extendunt se a vico prædicto usque ad murum præ-
"dictum. [2] Et unus croftus terræ prædictæ, continens
"per æstimationem sexdecim acras terræ, jacet inter
"campum vocatum 'Le Comynfelde,' ex parte Occiden-
"tali, et terram Monialium de Pratis, ex parte Orien-
"tali, et abuttat ad unum caput super regiam viam,
"ducentem a villa de Sancto Albano prædicta versus
"Hatfelde Episcopi, ex parte [1] Boreali, et ad aliud
"caput super venellam ducentem a dicta villa de
"Sancto Albano versus Smalforde, ex parte Australi.
"Alius croftus, continens per æstimationem septem
"acras terræ, jacet ibidem inter regiam viam præ-
"dictam ducentem versus Hatfelde Episcopi, ex parte
"Australi, et terram dictorum Abbatis et Conventus,
"pertinentem manerio de Newlane, ex parte [1] Boreali;
"et caput Occidentale inde abuttat super campum
"prædictum, vocatum 'Le Comynfelde' ex parte
"una, caputque Orientale abuttat super Gylegrove,
"ex altera parte. Tertius vero croftus inde, continens
"per æstimationem septem acras terræ, jacet inter
"viam regiam ducentem a villa de Sancto Albano
"prædicta versus Lutone, ex parte [1] Boreali, et terram
"dictorum Abbatis et Conventus, pertinentem manerio
"de Baccheworthe, ex partibus Australi, Orientali, et
"Occidentali. Quartus utique croftus, continens per
"æstimationem quinque acras terræ, jacet inter regiam
"viam prædictam, ducentem a Lutone prædicta, ex
"parte Australi, et terram nativam dictorum Abbatis
"et Conventus, pertinentem manerio de Sandrugge,
"ex partibus Orientali, [1] Boreali, et Occidentali. Quin-
"que [3] acræ terræ inde insimul jacent in quodam

---

[1] *Boriali* in MS.

[2] *Juxta villam Sancti Albani;*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[3] *acras* in MS.

" campo, vocato 'Gylefeld.' Tres acres terræ jacent in- A.D. 1452.
" simul in dicto campo, vocato 'Le Comynfelde.' Tres
" vero acræ terræ inde insimul jacent in campo vocato
" 'Borughfelde,' prout metæ et bundæ terrarum et
" tenementorum plenius demonstrant et proportant.—
" Ita quod, nec ego, præfatus Thomas Barington, nec
" hæredes mei, nec aliquis alius nostrorum vice vel
" nomine, aliquid juris vel clamei de aut in terris et
" tenementis prædictis, cum pertinentiis suis, aut de
" vel in aliqua parte, particula, vel parcella, eorundem,
" de cætero exigere, clamare, vel vendicare, poterimus in
" futuro; [1] sed ab omni actione juris, jurisque clameo,
" ac titulo inde, simus exclusi [2] in perpetuum per præ-
" sentes. Et ego, præfatus Thomas Barington, et
" hæredes mei, omnia terras et tenementa prædicta,
" cum pertinentiis suis omnibus et singulis, præfatis
" Abbati et Conventui, et successoribus suis, contra
" omnes gentes warantizabimus, et [2] in perpetuum
" defendemus, per præsentes. In cujus rei testimonium,
" huic præsenti scripto meo sigillum meum apposui.
" Hiis testibus, Willelmo Laken, Senescallo prædictorum
" Abbatis et Conventus, Henrico Frowyke, Thoma
" Broket, Bartholomæo Halley, Armigeris, Edmundo
" Westby, Hundredario, Henrico Dipere, ballivo villæ
" de Sancto Albano prædictæ, ac aliis multis. Data
" apud villam de Sancto Albano prædictam, quinto-
" decimo die mensis Septembris, anno regni Regis
" Henrici, Sexti post Conquæstum, tricesimo primo."

Et patet in hiis paucis qualis sit processus inductionis illorum terrarum et tenementorum, de quibus fit mentio in præmissis.

---

[1] *set* in MS. | [2] *imperpetuum* in MS.

Processus cujusdam variationis inter Abbatem dictum et suum Officiarium Generalem, propter causam hic inferius subsequentem.

A.D. 1453.

The Official General of the Abbot now gives in his year's accounts.

[1] Veniente in anno dicto Festo illo, in quo sedere solent officiarii omnes, et scribere compotos, accessit ad Abbatem frater ille, qui, sicut cum patre mortuo, ita etiam cum ipso Generalis ipsius Officiarius fuerat, afferensque secum suos compotos, taliter ei sub sententia inferebat:— " Domine, quinque talenta tradidisti [2] mihi, talentum, " videlicet, officii Cellerarii, talentum officii Sub-Celle- " rarii, talentum officii Bursarii, talentum officii Fores- " tarii, talentumque officii de Camera. Ecce! hic sunt " compotorum rotuli, in quibus videre poteris, quomodo " in ipsis [3] talentis fuerim negotiatus, ut complacarem " tibi. Si bene, et ad incrementum lucri, tunc dicito " [2] mihi, quemadmodum scribitur in [4] Evangelio,—'Euge, " 'serve bone, et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, " 'intra in gaudium domini tui.' Si vero ad [5] dam- " num, vastum, sive detrimentum alicujus officii, tunc " dicito circumstantibus,—'Auferte ab illo talenta dicta, " 'et date illi qui melius fideliusque se habere noverit " 'in negotiatione sua.'"

After examining the accounts, the Abbot censures him for being wasteful of the Abbey's income, and improvident.

Abbas, visis hiis compotis, et supervisis, meliusque examinatis, intulit ei post dies paucos rursus sub hiis verbis:—"Dudum, frater, Apostolum [6] apud quæstio " fuerat, quis inter dispensatores ministeriorum Dei " fidelis dici habet; quæstioque est etiam [6] apud nos, " —'Quis putas inter officiarios nostros fidelis est dis- " 'pensator, et prudens, ut sciat in tempore tritici dare " 'mensuram confratribus suis?' Respondentes tamen " dicimus,—Nequaquam es tu, frater, dispensator talis,

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *michi* in MS.

[3] In allusion to *Matthew* xxv. 15.

[4] *Matthew* xxv. 21.

[5] *dampnum* in MS.

[6] *aput* in MS.

" [1] immo magis, dissipator, in negotiationeque similis A.D. 1453.
" servo illi qui abiens [2] effodit terram, et abscondit sub
" ea pecuniam domini sui. Tu enim de adipe et pin-
" guedine decem annorum fertilium, [1] immo, fertilissi-
" morum, jam præteritorum, [3] nihil pro nunc in tuis
" compotis inseris, [3] nihil crassitudinis sive fertilitatis
" in ipsis relinquis; [1] immo verius, emacerationem, de-
" pauperationem, illamque inopiam miseram, quæ [3] nihil
" habet de pecuniis in bursa, [3] nihil quasi de granis in
" granario, [3] nihilque vel parum in brasaria, sive in quo-
" cunque instaurationis loco altero. Ubi sunt nunc
" thesauri illi omnes, quos prædecessor noster fatebatur
" se habere in hora sui decessus? Ubi ingens copia
" illorum bonorum omnium, de qua, tempore vacationis,
" loquebantur jactantes nedum fratres ad infra, quin-
" etiam villani ad extra? dicebantque locum istum sic
" et sic bene esse fulcitum, locupletatumque cum bonis
" [4] omnifarii generis, necessariis Monasterio, et requisitis;
" quod successori, dum adviveret, ad cogitandum de
" crastino, sive ad dicendum, [5] 'Quod manducabimus,
" 'aut quod bibemus, aut quo cooperiemur?' nullum
" opus esset. Ubi nunc fructus, sive profectus, totius
" illius strictitudinis, sive parvitudinis, qua usus fuerat
" prædecessor noster, tuque etiam usus fueras continue
" in temporibus tuis? Nunquid creditores avidi, et
" plures, debitores vero pauci, et inopes quasi om-
" nes? Nunquid arreragia, saltem levabilia, satis pauca,
" debita vero solvenda, in summa prægrandi, in summa,
" videlicet, sexcentarum marcarum, et ultra? Nunquid
" loca granorum plurima, singula tamen vacua quasi
" pro nunc, et area in illius jacens mundata melius,
" optimeque scopata? Non est ergo, frater, tibi dicen-
" dum, cum Scriptura; —'Euge, serve bone, et fidelis,'

Mention of the large sums which the preceding Abbot was said to have died possessed of.

[1] *ymo* in MS.
[2] In allusion to *Matthew* xxv. 18.
[3] *nichil* in MS.
[4] *omnipharii* in MS.
[5] In allusion to *Matthew* vi. 31.

A.D. 1453. " *et cœtera*, [1] immo verius, et congruentius, juxta sensum " Decretalis extra, de Statu Monachorum,—In [2] sterquilinio paras tibi tumulum, dedignarisque cum aliis " fratribus in loco sancto habere sepulturam ; quia si " videbas furem in officio, currebas cum eo, et si proprietarium in negotio, ponebas portionem tuam cum " ipso. Recedas igitur, frater, et deliberes melius ; quia " de hac tua computatione nec stamus nos contenti, nec " stare poterit homo quivis, nisi sit cœcatus affectione, " rationeve carens."

The Official is dismissed in disgrace.

The brother, on departing, breaks into loud lamentations ; which are overheard. Differing opinions are expressed as to his conduct.

Frater, sic sibi responsum esse audiens, recessit cum non parva stomachatione spiritus ; gradiensque ad suam cameram, in tantam prorupit vocem murmurationis, ut audirent nedum sui complices, verum etiam fratres in claustro pene omnes, loquerenturque inter se satis diversimode de materia murmurationis. Quidam enim, ad verba potius quam ad facta respicientes, dixerunt quomodo officiarius fuerat prudens, sapiens, et politicus, multumque prudenter et politice, ac etiam sapienter, gubernabat omnia et singula officia suæ administrationis. Alii vero, solidius maturiusque in materia sentientes, dixerunt quod officiarius fuerat pessimus, in pessimoque statu, post multorum annorum curricula, sua reliquit officia in fine anni præcedentis.

The Abbot is entreated by various brethren, and more especially the seniors, to draw up a paper as to the then state of the Abbot's revenues.

De qua diversitate perturbati fratres varii, et præcipue seniores, magisque maturi, accesserunt ad Abbatem, et rogaverunt, ac etiam requisiverunt, prout dudum post suam installationem fecerant, ut, non minus pro sedanda dicta diversitate, quam ad declarandum suam innocentiam super receptione, sive habitione, thesauri illius de quo superius fecerat calamus mentionem, brevem demonstrationem super statu Abbatialis portionis faceret, declararetque sic expresse, ut bene valerent omnes intelligere, quod nequaquam sua foret culpa, sive [3] negligentia, [1] immo verius, aliena, si et quatenus ipsum

[1] *ymo* in MS.
[2] *sterculinio* in MS.
[3] *necgligentia* in MS.

statum exilem, sive depauperatum, relinqueret, in casu quod contingeret eum de medio cito recedere, nec spatium habere quo ipsum emendare posset. Abbas id consilium requæstumque audiens, et ipsa sana esse intelligens, divertit se ad suum studium, pennamque et scedulam in manu sumens, inscribebat per hunc, qui hic subsequitur, modum.— A.D. 1453. He complies with the request.

Demonstratio in brevibus status portionis Abbatialis, facta et extracta ex rotulis et compotis Fratris Willelmi Walingforde, Officiarii Generalis, in Festo Michaelis, in anno secundo post decessum Domini Johannis Stoke, Abbatis, in anno, videlicet, Regis Henrici Sexti xxxii°.

"[1] Loqui nollemus, tacere tamen non poterimus.— "Ideo loqui nollemus, quia nec decet, nec convenit, "successori aliqua dicere illaudabilia de cura seu regi- "mine prædecessoris; tacere tamen non poterimus, "quia loqui jubet fratrum maturitas, instatque, ac "etiam excitat, ut statum et modum in quibus, in hora "mortis, suam reliquit partem Abbas Johannes Septi- "mus, sub breviloquio monstraremus. Putabatur nam- "que a variis, tam ab infra quam exterius, quomodo "ipse, propter causas varias, obisset pastor multum lo- "cuples, multumque sufficienter locupletasset loca sin- "gula in singulis necessariis requisitis.— A statement of the reasons for the impression that the preceding Abbot had accumulated much wealth.

"Tum primo,—quia per totum tempus quo præfuit, "annos habebat multum fertiles, sic quod quarterium "frumenti pro quatuor solidis, [2] hordei vero pro tri- "ginta denariis, ut in majori, in foro emi posset.

"Tum secundo,—quia suis in temporibus sylvarum "fuit vastator maximus, superfluusque nativorum ma- "numissor, ac etiam immoderatus.

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *ordei* in MS.

A.D. 1453. "Tum tertio,—toto tempore quia suæ prælationis, vir "fuit parci strictique regiminis, in multoque plus "quam decuit in se sollicitus ad congregandum in "[1] arcam, ac etiam ad colligendum nummos.

"Tum vero quarto,—quia per annos varios, dum "ipse præfuit, recepit vel totum redditum et proventum "manerii de Penbrok, in partibus South-Walliæ, vel "saltem ipsius proventus medietatem, cujus medietatis "summa pro tunc quinquaginta libræ ad minus dice- "bantur esse. Propter has utique causas, et præcipue "quia fatebatur, circa horam mortis suæ, tam confes- "sori suo, in confessione coram Deo, quam etiam extra "confessionem, coram Priore, Archidiacono, Sacrista, et "[2] Eleemosynario, ac aliis variis, se habere in pecunia "numerata in manibus mille marcas, putabatur a va- "riis, ut prius, quod moriebatur pastor multum dives, "multasque post se reliquit divitias in die illo quo "valefecit sæculo, et recessit ad patres suos. Sed quia "nequaquam ita invenimus, quando nos redivimus, "[3] immo, magis modo alio, et quasi totaliter in con- "trario, rogati eramus, et requisiti, a solidis fratribus, "et maturis, ut de statu reperto demonstrationem, in "declarationem veritatis, sub compendio faceremus. "Obaudivimus tamen, ad cautelam, et supersedimus "per tempus non modicum, per annum, videlicet, in- "tegrum, et ultra, plus quam per dimidium, usque ad "Festum, videlicet, Michaelis, quod erat in anno secundo "post decessum dicti prædecessoris. Tunc siquidem, "cum videremus fratrem illum, qui secum secretissimus "fuerat, omniaque ad eum pertinentia regebat officia, "ac totum thesaurum suum, juxta opinionem plurium, "in custodia possidebat, [4] nihil interim nobis afferre, "[4] nihilve detegere, [3] immo, transire indifferenter, acsi "dicta materia nullo modo videretur ad eum pertinere,

[1] *archam* in MS.
[2] *Elemosinario* in MS.
[3] *ymo* in MS.
[4] *nichil* in MS.

A.D. 1453.

" vocavimus eum ad nostram præsentiam, eique præ-
" senti intulimus, vultu satis hilari, per hunc modum :
" —' Frater, finiit nunc annus, instatque tempus in quo
" ' sedere solent officiarii omnes, et facere compotos suos.
" ' Vadas ergo et tu, et fac sicuti ipsi faciunt, quia in
" ' quibus nunc stamus nos terminis, prosperis vel con-
" ' trariis, ardenter scire desideramus.' Abiens autem
" frater ille ad suam cameram, sedit, scripsit, et rede-
" git compotos suos in formam, et posterius rediens
" attulit eos ad nos in examinationem. Examinantes
" igitur eos, et parum vel [1] nihil aut fertilitatis aut
" locuplebilitatis in ipsis reperientes, adquievimus li-
" bentius rogatibus fratrum, et instantiis, scripsimusque
" de statu dicto, non quidem in forma compoti, [2] immo
" verius, in [3] stylo prosaico, quemadmodum hic dicetur
" inferius in serie subsequenti.—

Description by the Abbot of his interview with William Walingforde, the accounting Official.

" ' Creditores in officio Cameræ tot et tanti dicuntur
" ' esse, quod omnia et singula illius arreragia, saltem
" ' levabilia, non sufficiant illis satisfacere per quin-
" ' quaginta libras, et ultra.

A statement of account, as to each of the departments.

" ' In officio etiam Sub-Cellerarii sunt creditores tot
" ' et tanti, quod ultra omnia illius arreragia, saltem
" ' levabilia, diversis dinoscitur hominibus in triginta
" ' libris, et ulterius, indebitari.

" ' In officio itaque Bursarii creditores sunt varii ;
" ' restat tamen sufficienter in arreragiis, et per centum
" ' libras ulterius, ad satisfaciendum ipsis. [1] Nihil tamen
" ' habet penitus, prout prius dicitur, in bursa, de pe-
" ' cuniis ; [1] nihilque, vel saltem parum, de granis in
" ' granario, ad supportandum onera omnia anni sub-
" ' sequentis.

" ' In aliis vero duobus officiis, ut, puta, in officio
" ' Cellerarii, et in officio Forestarii, quæ sunt officia
" ' minoris oneris, receptionisque exilioris, licet aliqua
" ' fuerint arreragia, tam pauca tamen sunt illa, et

[1] *nichil* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] *stilo* in MS.

A.D. 1453. " 'exilia, quod in præsenti negotio non videntur magna " 'recitatione digna. Et sic patet in hiis paucis, cum " '[1] nihil remaneat in bursa penitus in hiis omnibus " 'officiis modo dictis, qualis sit effectus, sive profectus, " 'illius pompositatis magnæ, sive verbositatis maximæ, " 'quæ perflabatur utrobique, quasi per partes, de statu " 'dicto in morte nostri prædecessoris, et in vacatione.'

Especial causes for sorrow, resulting therefrom.

" Statuentes igitur velut speculum ante nostros oculos statum dictum, conspicientesque vultum nostræ " paupertatis quotidie in eodem, contristabamur graviter in visceribus, conturbabamurque non mediocriter, " propter causas varias hic inferius subsequentes.—

" Primo,—quia, videlicet, videbatur nobis, quod status " dictus fuerat pauper nimis, nimiumque exilis, habendo " respectum ad annos illos fertilissimos, quos continue " habuit prædecessor toto tempore suæ undennis gubernationis.

" Secundo,—quia nequaquam, secundum quod fuerat " vulgariter dictum, ita invenimus aut in bursa aut " in granario; [2] immo verius, loca granorum singula " quasi vacua, et bursam penitus sine nummo.

" Tertio,—quia per hanc nostram inventionem conce-pimus satis per expressum, quomodo illa grandis " summa pecuniæ, summa, videlicet, mille marcarum, " quam prædecessor in sua morte fatebatur in bursa " se habere, per quosdam confratres, minus religiose se " in ea parte [3] regentes, subtracta fuerat, et reposita ad " partem, ita quod de verisimili nunquam haberet ad " manus nostras, sive ad commoditatem ecclesiæ, devenire.

" Quarto,—quia per hanc subtractionem clandestinam, sepositionemque privatam, intelleximus etiam " per expressum, quomodo cohabitant modo inter nos, " —quod dolenter dicimus,—cum [4] Giezi Judas, cum

[1] *nichil* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] *se* is again inserted before this word, by inadvertence.
[4] In allusion to Gehazi,—2 *Kings* v.

" [1] Simoneque fur [2] Ananias, hoc est, tales fratres di- A.D. 1453.
" cere, qui nequaquam ad ea respiciunt quæ sunt sur-
" sum, [3] immo verius, ad illa quæ sunt super terram,
" sub terraque [4] abscondunt, in peculium, mnam sibi
" commissam, magis quam apponunt ad mensam do-
" minicam, in commodum commune, sive communitatis
" locupletationem.

" Quinto,—quia libratis pariter, sive collibratis, in
" statera rectitudinis annuis Cameræ nostræ oneribus,
" cum redditibus ipsius, et receptis, conspeximus onera
" ipsius debita et consueta præponderare in multo re-
" cepta illius annalia; ita quod nequaquam videntur
" de se sufficere, absque relevationis adminiculo, ad
" supportandum statum et honorem Abbatialis dignitatis
" modo congruo et requisito.

" Sexto,—quia commoditates illæ singulæ, quæ in
" omni necessitate et angustia solebant Abbati succur-
" sum solamenque præbere, ut, puta, venditio sylvarum,
" [5] manumissio nativorum, et similia, jam cessant, quasi
" totaliter; quia prædecessor suis in temporibus tantum
" de ipsis sumpsit, ac etiam consumpsit, quod non pote-
" rimus, dummodo nos rexerimus, bene aliquid ulterius
" sumere, aut de eisdem nobis, in articulo necessitatis,
" de remedio providere.

" Septimo vero,—quia, non obstante quod, per ali-
" quantillulum temporis quo nos rexerimus, stricte
" vixerimus, et multum parce, nec equitantes ad extra,
" nec vagantes circumcirca, [3] immo, nec exercentes ali-
" quod genus excessus, sive superfluitatis, per quod
" haberemus statum consumere nostræ portionis, aut
" in aliquo depauperare, [6] nihilominus adhuc stamus,
" juxta Officiarii compotos, in pauperiori statu quam
" prius stetimus, [7] nihil amplius habentes quasi de grano

---

[1] Simon Magus,—*Acts* viii. 2.
[2] *Acts* v. 5.
[3] *ymo* in MS.
[4] In allusion to *Matthew* xxv. 18.
[5] *manumicio* in MS.
[6] *nichilominus* in MS.
[7] *nichil* in MS.

A.D. 1453. "in granario, aut in bursa de pecuniis, contra casus "arduos, sive necessitates contingentes in futuro. "Propter has utique causas, et præcipue quia tot et "tantis stamus præoccupati languorum generibus, quod "ad ponendum remedia in præmissis laborare non "sufficimus effectualiter, prout peroptamus, anxiatus "est in nobis noster spiritus, [1] turbatique stamus, "prout prius diximus, vehementer in visceribus nostris.

The Abbot implores God's blessing for the future.

"Det igitur Deus cœlos taliter rotare super nos, "desuper ut habeant nubes pluere nobis justos, tales "qui velint, sciant, et sufficiant, se sollicitare magis ad "augendum pecunias in officiis, quam ad congregan- "dum in peculium, sive se ad inficiendum cum vitio "proprietatis."

The Official General strives to defend himself from the charges made against him.

[2] Interea, dum sederet Abbas in suo studio solus, et, juxta requæstum fratrum, scriberet, per modum prius dictum, de statu et gubernatione suæ portionis, laboravit præmemoratus Officiarius Generalis viis, modis, et mediis, quibus scierat, quomodo in omnibus sibi per suum Superiorem objectis, et præcipue de vitio proprietatis, super quo vehementer suspectus fuerat, se excusare posset.

He seeks for support in Scripture, but finds none.

Gradiens igitur primo ad Scripturam Catholicam, petiit ab ipsa [3] consilium in materia sibi dari, et consolamen. Quæ respondens inquit sibi, cum Apostolo Petro, quemadmodum in sententia scribitur Actuum [4] tertio decimo,—"Non licet tibi, frater, mentiri Spiritui "Sancto, neque defraudare Ecclesiam de lucro tui of- "ficii, sive de quovis alio incremento."

The Rule of St. Benedict tells him that he must

Deinde secundo,—cum id responsum non multum faceret ad propositum suum, perrexit posterius ad normam monasticam, petiitque ab ipsa succursum sibi dari, et adjuvamen. Quæ respondens inquit, cum patre

---

[1] *tubatique* in MS., by inadvertence.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *concilium* in MS.

[4] An expansion of *Acts* v. 3, with an error in the reference.

Benedicto, quemadmodum in sua scribit Regula, Capitulo tricesimo-tertio, — "Proprietatis vitium præcipue "de Monasterio est amputandum, quia non debet "monachus habere proprium aut codicem, aut graphium, aut tabulas, aut quamcunque rem alteram, "nisi quod Abbas dederit aut permiserit possidere."

A.D. 1453. possess nothing as being his own property.

Deinde tertio,—cum nec id responsum cederet sibi in placamen, transivit ulterius ad Legem Canonicam, petiitque ab ea aliquod habere refugium sive consiliamen. Quæ respondens, inquit:—"Est scriptum extra "de Statu Monachorum,—'Monachus qui [1] apud se habet "'peculium, nisi digne pœnituerit, nec fiet pro eo "'oblatio, nec cum aliis debet fratribus habere sepul- "'turam.'"

By Canon Law, a like condemnation is pronounced upon a monk who holds property as his own.

Deinde quarto,—cum non multum contentaretur de dicto illo, accessit ad Constitutiones Provincialis Capituli, petiitque ab ipsis verbum placentius sibi dari. Quæ respondentes intulerunt ei rursus ita:—"In mo- "nacho proprietas est culpa adeo gravis, quod propter "eam deberet quis ab administratione [2] abjici, privari- "que stallo in choro; ac ulterius, si oporteat, extra "communionem per censuram ecclesiasticam segregari."

By the Constitutions of the Provincial Chapter a like condemnation is pronounced.

Deinde vero loco quinto,—cum in nullo contentaretur de responso isto, accessit adhuc ulterius, pro refugio ultimatæ consolationis, ad Apparatum super Regulam, quæsivitque an ipse aliquid haberet in se, quod sibi cedere posset in tuitionem et defensam. Qui, in omnibus conveniens cum prioribus, adjecit ulterius metrice, ita dicens,—

A like condemnation also pronounced by the Commentary on the Rule of St. Benedict.

"Nil proprium, nisi sit vitium, communia quæque;
"Sic loquimur, sed non fruimur communibus æque."

Videns igitur frater ille se nescire alicubi per fas clypeum defensionis invenire, confugit ad [3] nefas, ad prudentiam, videlicet, sæculi hujus, cum ipsaque se con-

Worldly prudence next counsels him to

[1] *aput* in MS.
[2] *abici* in MS.
[3] *nephas* in MS.

A.D. 1453.

make friends of the mammon of unrighteousness.

fœderans, quæsivit quid cautius esset agendum, ad occultandum suum nedum peculium, quinetiam ad retinendum in pace singula sua officia, et præcipue illud quod fuerat magis principale eorum. Quæ, os suum aperiens, loquebatur ei rursus, dicens :—" Quia non Deo, " sed dæmoniis, immolasti jam diutius, coluistique illud " [1] idolum avaritiæ, quod docet, cum filiis [2] lucis hujus, " pro centum quinquaginta in rotulis ratiocinii computare, ideo consulo, ut de mammona iniquitatis, quo, " prout a multis fabulatur, [3] abundas plusquam satis, " amicos tibi facias ; qui, si et quatenus in justificatione tui erroris contra tuum Superiorem defeceris, " tueri te habeant, ac recipere in suæ tabernacula protectionis. Consulo quod vadas ad amicitiam dominationis ; quia apud illam, vel alibi nusquam, est pro " reis et transgressoribus [4] asylum sive domus refugii " hiis diebus. Nam illius precibus, sive desideriis, non " acquiescere, nihil aliud est quam exasperare virgam " indignationis, quæ, non aliter quam gladius anceps, " solet, cum verberat, vulnerare."

He gains the intercession of various noble persons with the Abbot, that he may continue to hold all his offices.

Lætatus frater de [5] consilio isto, perrexit proximus per suos complices ad dominos varios, et barones, deprope moram tunc habentes ; videlicet, ad Dominum de Richemound, ad Dominum de Seudeley, ad Dominamque uxorem illius, quæ satis fuerat favorabilis dicto officiario in singulis operibus suis ; mediavitque taliter apud eos, ac [6] institit, ut die una veniret nuncius unus ad Abbatem cum litteris, altera alter cum credentiis, tertia vero tertius cum intersignis ; sollicitarentque importune plurimum ipsum, ex parte suorum dominorum, quatinus stare posset frater dictus quasi vir justus in omnibus suis officiis, nec repelli aut depelli subito, in ruborem et confusionem ipsius.

---

[1] *ydolum* in MS.
[2] In allusion to *Luke* xvi. 9.
[3] *habundas* in MS.
[4] *asilum* in MS.
[5] *concilio* in MS.
[6] *instetit* in MS.

Abbas, de hujusmodi sollicitatione admirans non modice, pro eo quod ipse nil aliud habuerat in intentione, nisi ut statum suæ portionis perfecte cognosceret, intelligeretque perfectius qualiter frater dictus, qui a multis reputabatur officiarius plurimum commodosus, se in sua administratione gubernaret, respondebat iterum nunciis illis omnibus verbis paucis et pacificis, ita dicens:— A.D. 1453. The Abbot is struck with surprise at these applications.

"Depellere sive deponere fratrem dictum a suis "officiis, nec erat, nec adhuc est, nostræ intentionis, "nisi quatenus nobis magnam grandemque ministraverit "materiam depositionis. In casu quod ita fecerit, par- "cant tunc nobis dominationes, quia in hujusmodi "negotiis obedire Deo magis oportet quam hominibus, "advertereque potius ad publicum Ecclesiæ commodum, "quam privatis sive procuratis condescendere desideriis "dominorum. Recedatis, igitur, et reportetis dominis "vestris quemadmodum vobis diximus; quia non aliter, "nec alio modo, intendimus illi facere, aut unquam "antea agere intendebamus." His answer to them.

Licentiatis sub verbis istis nunciis dictis, humilique per ipsos transmissa recommendatione, prout tunc temporis erat moris, processit posterius in proposito quod prius, cum Deo, inceperat; vocatoque ad se Officiario antedicto, ei taliter inferebat.— He again summons the Official to his presence.

"Frater, mediarunt pro te domini plures, quatenus "sub nostris benevolentia et favore stare posses pacifice "in omnibus officiis tuis, et præcipue in illis quæ sunt "levioris oneris, in honore tamen apud nos majoris "dignitatis. Bene placet nobis, frater, quod ita stes, "dummodo, cum servo in Evangelio, posses nobis ve- "raciter dicere,—[1] 'Domine, quinque talenta tradidisti "'[2] mihi, lucratus sum insuper alia quinque.' Sin "autem, scias nos velle citius in odium incidere domi- "nationis, quam agere contra doctrinam Sacri Evangelii, "et permittere te ulterius, cum nullum lucrum nobis And states to him his determination to have rendered by him a more satisfactory account.

[1] *Matthew* xxv. 20.

[2] *michi* in MS.

A.D. 1453. "affers, in talentis tuæ administrationis inutiliter ne-"gotiari. Vadas igitur, et adhuc deliberes melius, "quia, ut alias tibi diximus, non placet nobis in "aliquo tuæ subtilitatis, sive verius, sterilitatis com-"putationis."

The Official retires to his chamber, and makes alterations, against himself, in the account.

Intelligens frater dictus, per verba ista, nec fas nec [1]nefas multum posse sibi prodesse pro justificatione sua, perrexit, quasi vir desperatus de subterfugio, ad suam cameram, accipiensque cautionem in manibus, correxit taliter suorum compotos rotulorum, ut de pecuniis creditoribus debitis defalcaret pene ducentas libras, de granis vero in granario adaugeret numerum ultra summam ducentorum quarteriorum; ubique per prius non faciebat mentionem ullam de pecuniis habitis in bursa, scripsit posterius melius, et commemorationem fecit de centum libris et sexaginta.

He then makes certain admissions to the Abbot.

Rediens igitur rursus ad Abbatem, et suos compotos, sic correctos, secum afferens, inferebat ei, ita dicens:—"Domine.—Ecce! hic est modo mna illa quam ideo per "aliquantillulum temporis repositam in sudario habui, "quia timui quod homo [2]austerus fueris, tollens quod "non posuisti, et metens quod non seminasti. Modo "tamen eam extraxi, et apposui ad mensam tuam, "cum aliquali lucro. Parcat igitur [3]mihi tua pater-"nitas, et ne me [4]abjicias a favorabili penitus con-"ceptu tuo." Et, hiis dictis, [5]obtulit ei suos compotos, sub correctione quæ ponitur in præmissis.

The Abbot, though not altogether satisfied, expresses his willingness to continue him in office.

Abbas, compotos illos perlegens, et eos, quid in granis, quid vero in pecuniis, ultra summam quadringentarum librarum, melioratos percipiens, stabat in parte, sed nequaquam in toto, contentus de melioratione; quia semper suspicabatur quod fraus potius quam fides, propter causas in præmissis positas, conciliatrix fuerat

[1] *nephas* in MS.

[2] In allusion to *Matthew* xxv. 24.

[3] *michi* in MS.

[4] *abicias* in MS.

[5] *optulit* in MS.

in computatione. Attamen, ne scandalizaret fratrem nimium, tædiosumve redderet claves [1] in posterum sub ipso ad deferendum, supersedere decrevit in materia; vocansque eum ad se, intulit ei sub ista forma;— A.D. 1453.
" [2] Frater, novimus melius quomodo inter omnes et " singulos tuos consocios in prudentia sæculi hujus " maxime viges, qualiterque cautius scis emere et " vendere, ac etiam de singulis requisitis tempore " congruo melius providere. Esto ergo, sub spe fidelioris " prudentiorisque dispensationis [1] in posterum, in pace " in singulis tuis officiis, permaneasque sub nobis in " ipsis, quia non multum diligimus commutationem."

Et patet in hiis paucis qualis fuerat finis illius variationis magnæ, de qua fit mentio in præmissis.

Processus sub brevibus de illis mille marcis quas fatebatur Abbas Johannes Stoke se in bursa habuisse in hora suæ mortis; de illo commodoque modicissimo, quod, non absque scandalo Ecclesiæ maximo, provenit ex ipsis.

[3] Ægrotante apud manerium suum de [4] Tytenhangre Abbate Johanne Septimo, invalescenteque morbo indies, nec volente cedere medicorum juvamento ullo, accesserunt ad eum Prior et Archidiaconus, Sacrista et [5] Eleemosynarius, ac alii fratres plures, ad consolandum nedum eum in sui languoris angustiis, [6] quinimmo etiam, ad videndum ne quid sibi deficeret quod conferre posset ad felicem exitum suæ ultimæ commigrationis. Injungentes igitur eum, et Sacramentaliter in omnibus communientes, dixerunt ei taliter postmodum, per os Prioris:—

Circumstances of the last illness of Abbot John Stoke. (A.D. 1451).

[1] *imposterum* in MS.

[2] *Fater* in MS.

[3] The first letter (E) is omitted; to be supplied in illumination.

[4] *Titenhanger*:—Marginal Note, by Lord William Howard.

[5] *Elemosinarius* in MS.

[6] *quinymo* in MS.

A.D. 1453. The Prior addresses him, upon his tendency to accumulate wealth.

"Pater, quia per totum tempus vestri regiminis vir "fuistis in conditione Regi Midæ multum similis, ita "ut optaretis aurum fieri, vel argentum, quicquid mani- "bus tangeretis, stabatisque ulterius non aliter inter "aurum vestrum et argentum, quam inter fructum et "fluvium stare fingitur Tantalus in paludibus in- "ferorum, nec de uno gustare valentes, sive verius, "volentes, nec de altero; cum [1] nihil quasi notabile, "ad decus Ecclesiæ, fecistis vestræ ecclesiæ in toto "tempore vestro, putatur a variis, et præcipue a "nobis, vestris subditis hic præsentibus, quod in "pecuniis [2] abundatis in multo amplius, quam hucusque "alicui de vestris collateralibus revelastis. Ex parte "igitur Dei vos requirimus, et, ob salutem animæ "vestræ, suggerimus ulterius, ac interpellamus, qua- "tinus, dum dicere poteritis, nobis veritatem in hac "materia aperiatis. Intrat modo mors ad ostium, ad "sequestrandum nedum vobis vestros sensus, [3] quin- "immo etiam ad rapiendum id quod in hoc negotio "maxime indigetis, linguam, videlicet, ad loquendum. "Igitur, dum usum illius habetis, quod hucusque penes "vos latet, nobis veraciter aperiatis. Stabatis jam "per annos varios, per annos, videlicet, plene undecim, "præter tres dies, infixi multum tenaciter in limo "profundi, in limo, videlicet, illius moris avidi, qui "terram rodit, terram effodit, terrestriaque continue "appetit, quousque, terrenis exutis, in limum iterum "habeat reverti. Extrahatis igitur saltem pro nunc "vestros pedes, quia infra paucas horas quin in limum "de quo formati estis reversuri eritis, nullatenus "evadetis. Igitur, absque ulteriori mora, nobis in hac "materia veritatem aperiatis."

The Abbot then admits that he has

Abbas, per hæc verba Prioris mortem sibi adesse intelligens, aperuit os suum, et loquebatur, dicens:—

[1] *nichil* in MS.
[2] *habundatis* in MS.
[3] *quinymo* in MS.

A.D. 1453.

"Prior et confratres.—Recordati stamus modo melius "quam stabamus per prius. Recordamur, et bene "recolimus, nos habere in thesauro mille marcas; de "quibus volumus ut quadringentæ marcæ [1] transeant "ad facturam unius magnæ campanæ, ad vitriationem-"que claustri, una cum ipsius pavimentatione. Resi-"duum vero, volumus, et præcipimus, ut vadat inte-"graliter ad usum et profectum nostri successoris, in "aliqualem supportationem sui oneris, ad manu-"tenendumque statum, sive vultum, suæ Abbatialis "dignitatis. Obfuimus sibi in variis, fatemur nos "expressius, præcipue in hiis tribus; in vastatione "boscorum, in manumissione nativorum, et in nimium "diminuta granorum provisione, contra contingentiam "caristiarum; et propterea volumus, et firmiter in-"jungimus, ut, in aliqualem recompensam læsuræ tantæ, "sive excessus, vadat residuum pecuniæ dictæ integra-"liter, absque defalcatione, sive abbreviatione, ad "manus suas."

1000 marks in his possession, and signifies his wish as to how the sum shall be applied.

Prior, hæc verba Superioris audiens, et ulterius de ipsis pecuniis certiorari desiderans, loquebatur ei iterum, ita dicens;—"Pater, vos dicitis quomodo in thesauro "habetis mille marcas; quæro a vobis, si placeat, an "illas habetis in bursa, sive in arreragiis, vel in manu "debitoris ulla?" Cui ipse,—"Habemus, sicut modo "tibi diximus, mille marcas in bursa, in pecunia nu-"merata." At Prior,—"Ubi sunt pecuniæ, pater, istæ, "si placeat, an in manu vestra propria, sive custodia "aliena?" Tunc Abbas, erigens manum dexteram, et protendens digitum indicem versus Fratrem Willelmum Walingford, Officiarium suum adtunc Generalem, et Fratrem Thomam Walyngford, suum Capellanum seniorem, taliter inquit;—"In custodia tua, et tua, sunt "omnes istæ pecuniæ; et in quadam cista infra Dormi-"torium, in loco quem vos novistis melius, collocata. "Disponatis igitur eas, quemadmodum vobis modo dixi-

The Prior then asks him where the money is.

The Abbot says, in the keeping of William Walingford, and Thomas Walingford.

[1] *transiant* in MS.

A.D. 1453. " mus, ad honorem, videlicet, vestræ ecclesiæ, et ad " commodum nostri successoris."

After the Abbot's death, the Prior requests the two brethren, so named, to give up the money.

Lætatus Prior de hiis dictis, recessit mox posterius ad Monasterium, vocatisque in unum fratribus, exposuit palam, coram omnibus, totum de præfatis pecuniis, voluntateque Superioris, processum modo dictum. Deinde sollicitavit ipsos ad preces, hortabaturque ut orarent incessanter pro felici commigratione ipsius. Instabat enim hora, prout ipse dabat eos intelligere, qua, mandante Domino, oportebat eum ex hoc sæculo feliciter, prout speratur, commigrare. Et hiis dictis, venire fecit post paucum tempus posterius, post mortem, videlicet, Superioris, fratres duos prius dictos ad suam præsentiam, jussitque afferre in medium, coram fratribus, pecunias illas omnes de quibus in sua morte fecerat Superior mentionem. Qui gradientes attulerunt ei duas cistas parvulas, clausas firmiter, et seratas, affirmantes juramentis maximis se [1] nihil ulterius de depositione Superioris habere alicubi in custodiis suis. Aperiens igitur Prior, coram testibus, cistas dictas, ac etiam aliam cistam majorem, in Dormitorio collocatam, de qua fit mentio in præmissis, invenit in ipsis [2] tantummodo de pecuniis ducentas quinquaginta marcas. De qua re admirans non modice, pergebat ad studium Abbatis, ad aliaque loca singula, ubi suspicabatur ipsum Abbatem occultasse pecunias suas. Cumque [1] nihil penitus invenisset, vocavit ad se rursus dictos confratres, rursusque quæsivit ab ipsis, ubi deposita, sive reposita, fuerat, quæ defecerat summa residua, [3] sexcentæ, videlicet, marcæ et quinquaginta. [4] Qui respondentes dixerunt se nescire penitus, et hoc ulterius affirmaverunt cum juramentis maximis, sicut prius. Prior, de eorum dictis non modice in se stupefactus, totam hanc materiam usque ad

On opening the coffers, so given up, and another chest, the Prior finds only 250 marks.

The two brethren making oath, on further enquiry, that they know nothing of any other moneys, the Prior, for the

---

[1] *nichil* in MS.

[2] *tantumodo* in MS.

[3] *Seven* hundred and fifty, apparently, was the amount of the sum wanting.

[4] This passage is omitted in the text, but supplied in the margin.

adventum novi pastoris in suspenso posuit, quatinus ipse, plena fultus potestate, plenius de hac materia inquireret, cogeretque deduci in notitiam publicam, quod hucusque in occultationis angulo latitavit.

A.D. 1453. present, says no more about the matter.

Finita vero electione, et revocato rursus ad pastoralem dignitatem Abbate Johanne Sexto, accessit ad eum Prior dictus, revelavitque sibi totum processum qui de præfatis pecuniis ponitur in præmissis, de modoque quo occultatæ fuerant, nec poterant devenire ad notitiam ipsius. Consuluit igitur, ut cautius deliberaret de materia, et, cum videret sibi instare tempus [1] opportunum, cogeret illud detegi, quod hucusque latebat sub umbra peculii, non absque gravi bonorum dispendio, ecclesiæque scandalizatione non parva.

On the re-election of Abbot Whethamstede, the Prior relates to him the facts of the case.

Informatus Abbas de hac materia plenius, per suum nedum Priorem, [2] quinimmo etiam, per fratres alios varios, qui præsentes cum Priore fuerant, quando prædecessor de hiis fecerat pecuniis mentionem, deliberavit secum per tempus non modicum quid esset in materia prudentius sagaciusve agendum; tandem se determinans conclusit melius esse ad tempus silere, quam e directo in inquisitione procedere, ad videndum si fratres dicti, demum conscientia ducti, vellent ad ipsum accedere, faterique depositum, ac causam occultationis veraciter aperire. Cumque siluisset per tempus jam satis prolixum, per annum, videlicet, integrum, et ultra, plusquam per dimidium, nec venisset ad eum frater horum unus aut alius, ad faciendum aliquam, vel minimam, in materia detectionem, cœpit suspicari, sed non sine causa, quomodo vel [3] Saphira vel Ananias interposuisset in materia suas partes, dedissetque tale consilium quale [4] contemnit Regula, vituperat Scriptura, in horroreque habet, ac etiam in [5] abominatione, fidelitas Christianorum.

The Abbot purposely keeps silence on the subject for more than a year.

Finding that neither of the brethren makes any allusion to the matter, he begins to suspect their honesty.

---

[1] *oportunum* in MS.
[2] *quinymo* in MS.
[3] In allusion to *Acts* v.
[4] *contempnit* in MS.
[5] *abhominatione* in MS.

A.D. 1453.

He now questions the Official General as to the sum of money said to have been intrusted to him by the late Abbot.

Vocans igitur ad suam præsentiam dictum suum Officiarium Generalem, qui non modicam partem de præfata pecunia dicebatur habere in privata custodia sua, quæsivit ab ipso, sobrio vultu, et satis modesto, ubi pars illa pecuniæ fuerat, quæ per suum Superiorem, juxta ejusdem in sua morte recordum, apud ipsum deposita erat.

The Official declares that he has given up to the Prior all that was in his possession.

Qui respondens inquit;—"Pater, pecunias eas omnes, " quas de depositione mei Superioris in mea custodia " habui, statim post suum decessum, tempore vaca- " tionis, Domino Priori plene et integre liberavi, nec " ulterius habeo, aut unquam habui de ipsis. Testis " sit [1] mihi Deus, testis conscientia propria, testesque " Sancti omnes qui sunt in cœlis. Et si hiis meis " dictis non vultis plene credere, offero me tunc jura- " turum super sacrum Christi Evangelium, ac ulte- " rius detrudi in carceribus, si, quovis medio licito, ves- " tra poterit paternitas [2] in posterum tempore aliquo " contrarium invenire. Fateor melius, confiteorque ex- " pressius, Superiorem nostrum, nuper mortuum, talia " habuisse verba, quemadmodum a fratribus audivistis, " in morte sua. Sed ultra id quod Prior a me habuit, " nec habeo, nec habui, nec scio quis habet, sicut me " adjuvet Deus, succurrereque in illa habeat hora qua " omnis anima illius auxilio indigebit. Rogo, igitur, " pater, et invoco, quatinus, omnimoda a corde vestra " sublata suspicione sinistra, habeatis me penitus in " hac materia pro excusato."

The Abbot answers him, implying that he does not believe his story.

Abbas, fratrem respondentem sic audiens, et non magnam credentiam verbis ejus impendens, replicabat contra eum, ita dicens:—"Frater, nemo, qui ex Deo est, cre- " dere potest quod Superior tuus, in extremis languens, " dicere pro tunc voluit aliter quam veritas se habuit, " aut fateri se habere tantas pecunias, si eas nulla- " tenus habuisset. Tunc enim, vel nunquam, decuisset

[1] *michi* in MS.

[2] *imposterum* in MS.

A.D. 1453.

"eum dicere, faterique veritatem; quia, qui pro tunc "recedit a vero, recedit a Deo, acceditque ad eum "qui fautor est fictionis, [1] auctorque mendaciorum. "Absit igitur ut ipse pro tunc sic diceret quatinus "fratres illuderet credulos, et nobis sinistræ suspicionis "materiam ministraret; hoc enim non esset medium "ad dirigendum iter suum in viam salutis æternæ; "[2] immo verius, argumentum ad concludendum ipsum "fuisse reversum ad terram tenebrosam, et opertam "mortis [3] caligine, terram, videlicet, illam, ubi ordo "nullus, sed horror sempiternus, dicitur inhabitare. "Quod Deus omnino prohibeat, ut quis fratrum sic "diceret aut crederet, aut quomodolibet in suo animo "æstimaret. Pudeat igitur, frater, et iterum pudeat "te, Superiori tuo contravenire tempore ullo, et præ-"cipue in flebili hora suæ ultimæ commigrationis. "Quare si quid ulterius de dictis pecuniis in tua cus-"todia habueris, indica nobis clam vel palam, et nos "tuum servabimus honorem, absque dedecoris macula, "sive nubecula scandalizationis. Grave enim, frater, "est peccatum, habere peculium, gravius vero, [2] immo, "gravissimum, jurare et perjurare habere eum."

The Abbot next questions the other brother, Thomas Walingforde, the Chaplain; who denies, upon oath, that he has retained any of the moneys entrusted to him by the late Abbot.

Cumque staret frater iste semper immobilis invariabilisque in suis dictis, nec fateri vellet, ulla verborum exhortatione, se habere apud se aliquid ulterius de pecuniis memoratis, vocari tunc fecit Abbas fratrem alterum, Capellanum, videlicet, seniorem, quæsivitque ab ipso, quare non deferret in medium summam pecuniæ residuam, quam suus Superior fatebatur in sua morte deposuisse apud eum. Qui, in omnibus cum fratre priore in dictis suis conveniens, juravit et rejuravit, legavitque animam suam inferorum principi, ac ulterius, sibi interdixit ingressum, post decessum, ad palatium Paradisi, si de dictis pecuniis haberet ulterius

---

[1] *autorque* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] In allusion probably to *Psalm* xxiii. 4.

A.D. 1453.

He admits, however, that the Abbot did make certain allegations as to his having so entrusted the 1000 marks.

quam Priori liberaverat assem unicum, aut quadrantem, sive sciret an haberentur vel non haberentur ab aliquo confratrum suorum. Fatebatur tamen, quemadmodum confessus fuerat Officiarius primo dictus, quomodo Superior suus talia verba de pecunia dicta in morte sua habuit; sed, an error, seu veritas, in suis fuerat dictis, nullatenus affirmare ausus fuit.

The Abbot reproves him severely, and signifies his utter disbelief of his story.

Abbas, juramenta fratris audiens, et ipsum ad mendacium pronum fore intelligens, loquebatur ei iterum, ita dicens:—"Noli, frater, propter aurum animam perdere, neque propter argentum recedere a Deo, et usque "ad Gehennam ire. Qui enim scienter, et cum plena "deliberatione, se perjurat, recedit a Deo, et viam ad "Gehennam parat. Est enim hujusmodi perjurium "gravius in se peccatum quam sit homicidium, et "propterea, qui se sic perjurat, gravius in se peccat "quam qui suum interficit proximum, aut patrem de-"honestat. In te ipsum, et ad te ipsum, frater, redeas, "consulasque magis salubriter tuæ animæ ne post de-"cessum ad infernum tendas."

The brother still persisting in his strong assertions, the Abbot determines to let the matter drop.

Tunc frater dictus cœpit jurare rursus, iterumque adjurare, recedereque a beneficiis Ecclesiæ, si ulterius haberet de dictis pecuniis, sive sciret in cujus manerent, laterentve, possessione. Metuens Abbas, et formidans, ne, si nimis emungeret, sanguinem eliceret, et si exigeret nimium, odium potius quam aurum a fratribus extorqueret, censuit apud se magis expediens esse silere in materia, et quiescere, quam laborare ulterius, et non magis proficere, quam si pingeret in pendulo, sculperet in liquido, aut in stabulo studeret inutiliter seminare.

The whole matter, in the writer's opinion, should teach the

Sicque latuit pecunia dicta, seposita ad partem, et subtracta, latuitque, [1] immo, adhuc latet, ille alter [2] Ananias, qui eam ad partem deposuit; latebitque de verisimili, quousque cogatur pœna compari in medium

[1] *ymo* in MS.

[2] *Acts* v.

deferre, quod hucusque furtive sub peculii [1] cespite sepelivit. Discant igitur pastores singuli [2] in posterum, infra hoc cœnobium morituri, cautiorem in sua morte declarationem de pecuniis habitis facere; quia Abbas dictus talem fecit, quæ sic speciei fuerat simplicis, quod [3] nihil penitus, saltem ad commodum sui successoris, inde venit.

A.D. 1453. necessity, in such cases, of using due precaution.

Finiunt acta Anni Secundi: [4] subsequuntur Tertii.

---

[1] *sespite* in MS.
[2] *imposterum* in MS.
[3] *nichil* in MS.
[4] *subsecuntur* in MS.

[1] *Acta Anni Tertii Abbatis Johannis Octavi.*

Processus super forma et modo quibus præmemoratus Officiarius singula sua priora dicta, super pecuniis habitis, in toto retraxerat, finxeratque sibi novum dicendi modum, quo suam retractionem cautius coloraret.

A.D. 1454. Evil aspect of the beginning of the third year of the Abbot's new prelacy.

[2] Vergente vespera anni secundi, orienteque aurora anni tertii, oriebatur simul cum ea ille planeta malivolus, qui mundum polluit mendaciis, suggeritque propter lucrum incidere in perjurium, ac dicta interdum dedicere pridianæ confessionis.

The Abbot, being now greatly pressed for money, to pay into the Exchequer, appeals to the Official for a supply; who says that he has none in his possession, and advises the Abbot to borrow.

Quod ex hoc conjecturatum fuit, et conclusum,—quia Officiarius ille Generalis, de quo fit mentio in præmissis, ita mutabilis instabilisque posterius inventus est in omnibus prioribus suis dictis, acsi planeta dictus stetisset in sua fortitudine maxima, immersissetque se, cum tota sua influentia, in os ejus. Nam dudum licet ad suum Superiorem, quemadmodum scribitur in præmissis, accederet, et diceret ;—"Domine.—Ecce ! hic est "modo mna illa, quam per aliquantillulum temporis "repositam in [3] sudario habui, *et cætera*," palamque fateretur, et libere, se habere in bursa centum sexaginta libras, et ultra, posterius tamen, cum instaret tempus in quo, propter quamdam [4] mulctationem factam contra absentes in Parliamento, et [5] condemnationem quamdam etiam latam contra privilegiatos a collectione decimarum in Scaccario, oportebat Abbatem solvere Domino Regi pecuniæ summam non parvam, et ita urgeret instaretque necessitas ad frangendum summam superius memoratam, vocavit ad se suum Officiarium, prius dictum, et jussit ut provideret de

[1] Superscription to folios 51 a–60 a.

[2] The first letter is omitted ; to be supplied in illumination.

[3] *Matt.* xxv. 25.

[4] *multationem* in MS.

[5] *condempnationem* in MS.

pecuniis Domino Regi persolvendis, deferretque quantocius ad Scaccarium, pro eo quod Curia illa Curia fuerat quasi exlex, et sine misericordia, neminique solebat parcere, præcipue ubi restat pecunia ad solvendum, Officiarius, hæc Superioris verba audiens, et priora sua dicta super pecuniis habitis palliare cupiens, respondebat iterum ei, ita dicens :—"Domine, argentum et au-"rum non est [1] mihi in aliquo ; oportet ergo ex mutuo "providere, quia non est aliud remedium in casu "isto." A.D. 1454.

Ad hæc Abbas ;—"Nuper, frater, post confessionem "in Vigilia Purificationis per te nobis factam, ex-"presse exposueras quomodo in tuis officiis ultra cen-"tum sexaginta libras in pecunia possidebas. Vade et "sume de pecunia illa ; quia honestius est solvere de "propriis quam pergere et perquirere subsidia aliena." Cui ille ;—"Recordor, pater, melius me fuisse vobiscum "in confessione in Vigilia Purificationis, narrasseque "vobis adtunc me exposuisse de portione quæ jure "[1] mihi meæ administrationis contigerat, in reparatione, "et in aliis ad commodum ecclesiæ pertinentibus, ultra "centum sexaginta libris. De pecuniis tamen in bursa "habitis nullam penitus mentionem feceram, quia de "facto nullas pro tunc habui, nec adhuc habeo, et "propterea oportet providere per mutuationem."

The Abbot reminds him that, after making confession, he has admitted that he had more than 160 pounds in his possession. To which he answers, that his meaning was, that he had laid out moneys to that extent.

Abbas, fratrem sic respondentem audiens, et de sua variatione admirans non modice, in menteque abhorrens, quæsivit ab ipso, cum aliquali vultus austeritate, ita dicens :—"Quid est, frater, quod loqueris ? Quid est "quod tibi ipsi in tuis dictis contrarius jam existis ? "Nunquid dixisti nuper nobis nedum, [2] quinimmo "etiam fratribus nostris, tot et tantis, ut curreret "sermo per totum quasi Conventum, te habere in bursa "ultra summam centum sexaginta librarum ? Erubesce, "igitur, frater, erubesce, erubesce de tuis dictis, quia

The Abbot, with an austere countenance, persists in his own version of the other's statement.

[1] *michi* in MS. | [2] *quinymo* in MS.

A.D. 1454. "error est nedum magnus, [1]immo verius, major, ac "etiam maximus, id quod tu nunc eructare præsumis. "Vade ergo, et deliberare solidius, quia infallibiliter "in forma qua nunc tibi diximus, nobis, in foro con-"scientiæ, post confessionem enarrabas."

The Prior states that he has heard to the same effect.

Et hiis dictis venire fecit Priorem, quæsivitque ab ipso quid ipse audivit de materia illa, et utrum unquam veniret ad ejus aures quod ipse frater haberet in bursa de pecuniis centum sexaginta libras, et ultra. Qui respondens dixit,—"Pater, audivi hoc a variis, et "præcipue a Suppriore claustri, qui vir grandævus "est, et fidelis." Vocatus igitur Supprior quæstionatur a quo ipse didicit, quod Officiarius tot et tantas habebat pecunias, quibus ipse modo expressius contradicit. Qui respondens inquit;—"Audivi, pater, hoc "ab ore suo proprio. Gratis enim ad me veniens "fatebatur libere, absque ulla mea interrogatione, "quomodo cum vestra paternitate in confessione fuerat, "qualiterque, post confessionem, vobis tot et tantas se "velle afferre pecunias expressius promittebat. Gratis "etiam veniens ad Fratrem Robertum Beaver, fratrem "septuaginta annorum, et ultra, affirmabat etiam id-"ipsum, ita quod nulla tergiversatione poterit ipse "ab hiis suis dictis recedere, aut facere in materia "contradictionem." Interrogatus igitur de materia, frater dictus respondit dictum Officiarium non solum sibi dixisse quemadmodum Supprior modo dixerat, [1]immo, ulterius addidisse se de summa dicta,—"In "relevationem vestræ inopiæ, vobis, pater, centum "quadraginta libras liberasse." Cum fratre ipso ulterius concordarunt alii plures, tam regulares, quam etiam sæculares, contestabanturque se verba audivisse similia ab ore ipsius.

The Sub-prior states that he has heard it from the Official's own lips.

Brother Robert Beaver also corroborates the statement, and further alleges that the Official had stated that he had paid 140 pounds to the Abbot.

Abbas, hiis auditis, advertit vultum suum ad antefatum Officiarium, eique retulit per hunc modum:—"Ecce! frater, ecce! hic nobiscum testimonium suffi-

[1] *ymo* in MS.

A.D. 1454.

The Abbot now tells the Official openly that he is self-convicted of perjury.

" ciens contra dictum tuum. Ecce! frater, ecce! horum " dictis sic nunc convinceris, quod, si stares in judicio " coram judice, frivola redderetur causa tua, et suspecta, " [1] condemnationemque patereris. Miramur igitur quo " planeta regeris, qua influentia duceris, quave con- " stellatione, sive conciliatione, sic inflecteris, ut nedum " nobis, [2] quinimmo, omnibus testibus hic præsentibus, " contravenire non erubescis. Nosti melius quomodo a " die quo nobiscum in confessione fueras, nullas nobis " omnino pecunias afferebas. Cur igitur ita pudenter " et verecunde præsumis dicere falsum, et contra veri- " tatem ire? Miramur etiam ulterius, et admiramur " vehementius, qua lingua loqueris, qua conscientia " traheris, quove vultu respicis, spiritu seu [3] instrueris, " ut dedicere palam audeas quod nobis gratis, post " tuam confessionem, revelabas. Revelabas tunc, frater, " nobis, quomodo non solum tot et tantas habebas " pecunias, quemadmodum modo diximus, [2] quinimmo " vascula argentea alia varia, tam pro vino quam pro " sale, ac etiam pro aliis apponendis in mensa, quæ " omnia nobis [4] obtulisti afferre gratis, ponereque " plene et integre, sicut veri interfuit monachi, in dis- " positione nostra. Modo tamen, frater, quasi nun- " quam tu dixisses taliter, juras et perjuras, sicque " varie ac contrarie in omnibus te gubernas, acsi nec " fides nec veritas inveniretur in aliquibus verbis tuis. " Jam, frater, per experientiam verum esse comperimus, " quod dudum dixerunt nobis fratres tui quamplures. " Dixerunt utique nobis de te, quomodo tu, quamvis, " pro tuis occultandis excessibus, ad jurandum sis mul- " tum pronus, perjurare tamen sic de consuetudine " soles, quod licet super Librum fierent, sive super " Sacramentum, nulla tamen fides seu credentia dari " posset aliquibus juramentis tuis. Quos ex hoc veraces

---

[1] *condempnationem* in MS.
[2] *quinymo* in MS.
[3] *instueris* in MS.
[4] *optulisti* in MS.

A.D. 1454.

"esse concludimus, quia jam dedicis, cum juramentis "maximis, quod prius nedum nobis dixeras, [1] immo, "etiam aliis variis, prout declaratur expresse satis in "præmissis.

He further accuses him of having misappropriated the funds accumulated by him, while holding certain offices.

"Dixerunt etiam nobis de te, quomodo tu, per "totum tempus tuæ administrationis, ad instar filii "sæculi hujus, [2] negotiator fuisti maximus, studuisti-"que assidue bono foro emere, et caro pretio vendere, "et posterius, totum lucrum proveniens in tuos usus "peculiares, et nullatenus ad tuorum commoda officio-"rum, applicare. Et illos etiam veraces in istis ex hoc "[3] conjicimus esse fideles, quia duo tua majora officia, "officium, videlicet, Bursarii, et officium Sub-Cellerarii, "a quibus tu pro nunc per nos, propter tuas importunas "instantias, absolveris, ita spoliata [4] depauperataque in "tuo recessu reliqueras, ut nec in uno inveniatur, "nec in altero, aurum aut staurum, aut aliquod con-"veniens, quo supportari, seu suppleri, valeat assuetum "quotidianumque eorum onus. Et super id ulterius, "ita stant indebitata diversis creditoribus, ut vix "[5] sufficiant eis satisfacere dummodo nos vixerimus, "contingetque nobis, jam præ languore pene deficienti-"bus, regimen ecclesiæ istius habere."

And of having, in the meanwhile, wholly neglected the duties of those offices.

"Dixerunt itaque ulterius de te, quomodo toto illo "longinquo tempore quo tu stabas in administratione, "multum [6] negligenter quoad tua officia te habueras, "nec commoda eorum, et incrementa, prout debueras, "te vacante aliis, modo debito procurabas. Et illos "itaque ex hoc veraces concipimus concludimusque "modo esse, quia illa omnia, et præcipue tria illorum "maxima, ut, puta, officium Cameræ, et duo officia "prius dicta, stant pro nunc nequaquam in incremento, "sive in statu solito, [1] immo verius, in decremento, in "decasuque non modico, pejoranturque in receptis suis

[1] *ymo* in MS.
[2] *negatiotor* in MS.
[3] *conicimus* in MS.
[4] *depaupertataque* in MS.
[5] *sufficient* in MS.
[6] *necgligenter* in MS.

"annuis, prout patet per compotos rotulorum plus- A.D. 1454.
"quam in centum libris. Nequaquam igitur, frater, "dicendus es dispensator fidelis et prudens, [1] immo ve-"rius, dissipator crudelis et [2] negligens, et propterea "omnino indignus, nisi quatenus melius te correxeris, "ut super Domini familiam aliquo tempore constituaris. "In aliqualem igitur recompensam, satisfactionemque "pro erroribus, transgressionibus, et [3] negligentiis tuis "prius dictis, affer modo in medium pecunias, nedum "illas de quibus variis in locis fit mentio in præ-"missis, [4] quinimmo etiam illas quas de tua negotia-"tione per annos varios [5] perquisieras, et noli eas "sub terra effodere, aut in aliena deponere custodia, ne "ad manus tui Superioris habeant devenire. Quia qui "sic deponit, alienat se a Deo, diaboloque familiaris "existit. Qui vero sic abscondit sub terra, agit contra "Canones, captatque apud inferos parare sibi habita-"culum pro mansione sua. Non enim [6] Lazarus men-"dicus, propter suam paupertatem, [7] immo verius, "Dives epulosus, propter suam avaritiam, mansit apud "inferos, meruitque ibidem pro perpetuo habere sepul-"turam. Igitur ne tu sic tibi pares, aut ibi post "decessum [8] in perpetuum maneas, affer modo in "medium pecunias illas de quibus tibi diximus, et "noli ulterius, in periculum tuæ perpetuæ [9] damna-"tionis, concelare eas. Summa, frater, earum omnium "extendit nedum se, [7] immo magis, transcendit, juxta "opinionem plurium, ultra summam mille librarum.

Reasons for coming to these conclusions. The first reason.

"Et aliter opinari, credere, seu [10] imaginari, non pote-"runt ipsi, propter variam [11] multifariamque causam "concludendi. Primo,—quia dum juvenis adhuc in

[1] *ymo* in MS.
[2] *necgligens* in MS.
[3] *necgligentiis* in MS.
[4] *quinymo* in MS.
[5] *pequisieras* in MS.
[6] *Luke* xvi. 20.
[7] *ymo* in MS.
[8] *imperpetuum* in MS.
[9] *dampnationis* in MS.
[10] *ymaginari* in MS.
[11] *multiphariamque* in MS.

A.D. 1454. "claustro steteras, et non multum ultra tres vel quatuor annos in religione possidebas, [1]abundabas supra "cæteros tuos coætaneos, quibus nescitur mediis, per "multum in pecuniis; easque interdum, prout habetur "contra te sufficiens testimonium, ad incrementum "usurarium [2]accommodabas.

The second reason.

"Secundo,—quia dum a claustro tractus fueras, et "ad [3]Scholas positus, studebas ibidem nequaquam ad "augendum scientiam, prout referunt illi qui de tuo "regimine habebant notitiam meliorem; [4]immo magis, "ad cumulandum pecunias, ad exercendumque facta et "pacta prohibitæ elucrationis.

The third reason.

"Tertio vero,—quia a [5]Scholis revocatus, dum assumptus fueras ad officia publicæ administrationis, "nequaquam sic in ipsis ministraveras, ut bonum "commune, juxta doctrinam philosophi, bono privato "præponeres; [4]immo magis contrario, quemadmodum "dicitur nedum a tuis fratribus, quinetiam a nostris "familiaribus, a totoque populo convicino. Nam, ut ipsi "concorditer [6]colloquuntur, et [7]proloquuntur omnes, "nulla fuit tuis in temporibus aut boscorum venditio, "aut nativorum manumissio, emptiove granorum, aut "aliqua alia pactio grandis, seu conventio, quin tu "in lucro semper particeps fueras, semperque magis ac "magis tibi in peculium concumulabas.

The Abbot then states the general opinion on the subject.

"Propter has utique causas, propterque alias varias, "quas tui honoris intuitu ad præsens non detegimus, "coguntur fratres omnes, cogimur etiam et nos una "cum ipsis, credere, [8]conjicere, et concludere, quod tu "[9]abundas in pecuniis longe amplius quam scribitur "in præmissis. Affer igitur illas in medium, vel scias "nos velle procedere contra te, non aliter tamen quam

[1] *habundabas* in MS.
[2] *acomodabas* in MS.
[3] *Scolas* in MS.
[4] *ymo* in MS.
[5] *Scolis* in MS.
[6] *collocuntur* in MS.
[7] *prolocuntur* in MS.
[8] *conicere* in MS.
[9] *habundas* in MS.

A.D. 1454.

"docent nos Canones, instruuntque Decreta Constitu-
"tionum. Nec studeas ulterius te involvere in tuis
"dictis, quærereve subterfugia, quibus recedere valeas
"a prioribus verbis tuis. Licet enim dignum fuerit ut
"ille de officio suo vivat, qui sua singula bene sup-
"portat onera, beneque ac fideliter ad commodum in-
"crementumque illius bona ipsius administrat, [1] æquum
"tamen est etiam, ac insuper justum, ut ille [2] crepet
"medius, cum Judaque patiatur suspendium, qui cum
"illo fur est, et latro, ideoque gerit [3] loculos ut colli-
"gat in peculium, potius quam ut emat aliquid con-
"tra diem festum, ad commodum et profectum officio-
"rum suorum.

And entreats the Official to produce the money alleged to have been received by him.

"Noli igitur, diligere, frater, verba præcipitationis,
"aut lingua loqui dolosa, quia, juxta [4] Psalmistam, qui
"talia diligunt verba, evellet eos Dominus, et destruet,
"eradicabitque de terra viventium usque in finem. Ne
"igitur, frater, tu sic evulsus sive eradicatus fueris,
"affer adhuc ulterius, tibi consulimus, tuas pecunias
"in medium coram confratribus; et noli multum
"talia verba diligere, aut sperare nimium in tuarum
"divitiarum multitudine, quasi cum ipsis habeas con-
"tra nos in tuis erroribus prævalere. Quia super
"unumquemque talem ridere solent etiam, juxta Psal-
"mistam, viri justi, et dicere,—'Ecce! homo qui quia
"'non Deum sed pecuniam posuerit adjutorem suum,
"'non poterit aliter, seu alio modo, præterquam in
"'sua vanitate, contra aliquem in litigio prævalere.'
"Peccatores sunt, frater, et non precatores, qui [5] abun-
"dantes sunt in sæculo, et [6] obtinent divitias, prævari-
"catoresque potius quam prædicatores, qui justificant
"sine causa cor suum, et lavant inter innocentes
"manus suas. Igitur, frater, ne tu sic te justifices,
"aut taliter inter innocentes studeas lavare tibi manus,

---

[1] *equm* in MS.
[2] In allusion to *Acts* i. 18. *John* xii. 6.
[3]
[4] In allusion to *Psalm* lii. 5.
[5] *habundantes* in MS.
[6] *optinent* in MS.

A.D. 1454. "affer adhuc, ulterius tibi tertio consulimus, tuas divitias in medium coram nobis, et noli spem nimiam in multitudine illarum ponere, aut magnam confidentiam in dierum multitudine habere; quasi tu, juvenis cum fueris, supra et ultra nos sis victurus, et ita absolutus penitus ab omni nostra regulari correctione. Quia suspecta [1] cautio nimis est ætas juvenilis, cum eo tempore quo vita humana censetur esse magis secura, intervenit sæpius vel metus, vel morbus, vel improvisa mors, et inopina. Et, frater, cum dives interierit, non sumet, ut inquit [2] Psalmista, sua secum omnia, neque descendet cum ipso gloria ejus, [3] immo, alienis relinquet suas divitias, sepulcrumque suum erit domus illius in æternum.

Still further entreaties addressed to him.

"Igitur, ne tu cum tuis pecuniis ædifices tibi tale domicilium, affer, sub spe nostræ gratiæ, in medium tuas pecunias, et nos satis gratiose faciemus tecum. Tolerabile, frater, est, ut tu in bursa aliquid habeas, unde modo honesto et religioso sustentari valeas; intolerabile tamen, et indispensabile, ut tu ad partem aurum tibi colligas in acervum, et [4] nihil habeas aut relinquas penitus in tuis officiis ad commodum commune et incrementum ipsorum: permittibileque etiam satis, ut tu pro tui officii commodo vaces interdum negotio, et commodosa pacta facias; impermittibile tamen, et illicentiabile, ut tu nobis de tuis taliter perquisitis centum libras, prout patet ex tuis compotis, [5] accommodare valeas, et nos unde tibi resolvamus vix unicum in bursa denarium vel obolum de bonis ecclesiæ possideamus. Ad ea igitur quæ sunt tolerabilia et permittibilia, et nullatenus ad contraria, apponas tuum animum, et nullus contra te [6] objiciet, aut super vitio proprietatis improperabit

[1] Sic in MS., qy. as to the meaning.

[2] In allusion to *Psalm* xlix. 17.

[3] *ymo* in MS.

[4] *nichil* in MS.

[5] *accomodare* in MS.

[6] *obiciet* in MS.

"in æternum. Sin autem, si assidue ante tuos oculos "hujusmodi habueris velamen obcœcationis, quod de "limo profundi, in quo pro nunc infigeris, nolueris ulla "nostra exhortatione extrahere tuos pedes, [1]immo, te- "nere eos fixos magis, ac ulterius, ad bajulandum cum "[2]Juda loculos applicare plus proprietarie ambas tuas "manus, tunc, juxta verbum [3]Psalmistæ, vel demer- "geris a tempestate illius aquæ quæ est apud infe- "ros, vel absorbeberis, quod est gravius, a profundo illo "magis imo, quod est infra puteum oris illius. Igitur, "frater, ne ultra domicilium prius dictum tale ibi- "dem ulterius ædifices tibi tabernaculum, consule tuæ "animæ salubrius, et noli, propter fimum modicum, "in captiosum incidere laqueum perpetuæ [4]condemna- "tionis." A.D. 1454.

Frater, hiis dictis attonitus non modice, ac etiam plus in se angustiatus quam penna ad præsens valet scribere, recessit cum rubore et lacrymis, taliter seorsum ad partem secum loquens:—"Angustiæ sunt [5]mihi "undique, et quid [5]mihi melius modo eligam nescio "bene deliberare. Si attulero aurum meum in me- "dium, et dixero,—'Ecce Domine! Ecce! hic est "'totum peculium meum,' tunc erit [5]mihi mors famæ; "quia juravi sæpe et sæpius, ac etiam sæpissime, "coram variis, [6]nihil aut in auro aut in denariis "apud me penitus possidere. Si vero non attulero, "non effugiam manus mei Superioris, nec stare potero "rectus in opinione apud ullos maturos confratres "meos. Malo [7]nihilominus in manus mei Superioris "incidere, expectareque quid ipse velit agere mecum, "seu contra me pœnaliter [8]attentare, quam incurrere

The Official departs, and reflects upon the difficulties of his position.

[1] *ymo* in MS.

[2] In allusion to *John* xii. 6.

[3] In allusion to *Psalm* lxix. 14, 15.

[4] *condempnationis* in MS.

[5] *michi* in MS.

[6] *nichil* in MS.

[7] *nichilominus* in MS.

[8] *attemptare* in MS.

A.D. 1454. "in mortem nominis, et pro perjuro reputari pro perpetuo inter omnes confratres meos."

He now makes an offer to compromise, through the Abbot's senior Chaplain.

Hæc secum loquens, perrexit immediate quasi posterius ad seniorem Capellanum Domini Abbatis, eumque ad partem in secretum concilium trahens, intulit ei sub hiis verbis:—"Frater et consocie.—Superior "meus, ut bene scio novistis melius, stat modo mecum "multum male contentus, quia recessi, prout [1] mihi "imponit, de pecuniis habitis, a prioribus meis dictis; "et quia reliqui eum indebitatum in summa non "modica in ultimis compotis meis. Frater, si velit "ipse [1] mihi pater pius benevolusque existere, vultum"que retractum in recurvum iterum in rectitudinem "revocare, volo omnia nedum debita suæ Cameræ "plenarie persolvere, [2] quinimmo ulterius, subportare "illud grande onus quod restat subportandum, Papæ "et Regi, Præsidentibus Ordinis, Capitalique Baroni, "ac etiam aliis variis, in jam instante Festo Micha"elis, Custodi quæ Cameræ sufferre incumbit, et sup"portare."

The Chaplain reports this offer to the Abbot.

Capellanus, hiis Officiarii verbis aurem attentam [3] accommodans, et quin dicta promissio bene placeret Superiori suo non diffidens, audacter ad ipsum accessit, singulaque quæ dictus Officiarius sibi dixerat per ordinem enarravit. Et super hæc ulterius in fine narrationis adjecit:—"Promittit adhuc ulterius sæpedictus "Officiarius, si et quatenus placebit paternitati vestræ "ipsum ad gratiam favoris admittere, et non inferio"rem habere in eo confidentiam quam solebatis du"dum habere, sic se de cætero cautum, providum "reddere, et sollicitum, quod infra duorum spatium "annorum faciet vos de claro habere ducentas vel "trecentas libras in thesauro, et nulli debere creditori

[1] *michi* in MS.
[2] *quinymo* in MS.
[3] *accomodans* in MS.

"vel unicum denarium aut quadrantem in toto isto "regno." A.D. 1454.

Abbas, hæc verba a Capellano audiens, et in se gavisus non modice quod Officiarius dictus, qui prius filius perditionis fuerat, jam iterum per gratiam rediret in seipsum, et se in suo errore paulisper in melius emendaret, jussit Capellano ut ille ipsum verbis placitis et benevolis depasceret, et diceret si et quatenus velit ipse in facto perficere quod promisit in verbo, et efficaciter perimplere, vellet Superior suus eum ad favoris admittere gratiam, tractareque [1] in posterum ita paternaliter acsi nunquam declinasset in devium, seu in culpam incidisset, vel offensam.

The Abbot sends him a favourable answer.

Officiarius, de hiis sui Superioris dictis certioratus, lætabatur super hæc eloquia non aliter quam si invenisset spolia multa, totumque posterius suum sensum et scientiam apposuit, ut perficeret in facto quod promiserat in verbo, et satis efficaciter laboravit. Sicque et sub hac forma reductus fuit frater iterum in seipsum, inductusque ad concedendum implicite se summam nedum dictam in bursa habere, [2] quinimmo ulterius, pecunias alias varias; quia infra paucum tempus posterius solvit pene omnia debita Cameræ, satisfecitque tam Papæ quam Regi, quam etiam omnibus aliis quibus vel ex debito vel ex mutuo tenebatur Abbas solutionem facere aliquam in Festo Michaelis. Et summa utriusque solutionis debitorum, videlicet, Cameræ et oneris incumbentis in Festo Michaelis, extendebat se pene ad trecentas libras.

The Official does his best to fulfil his promise.

Inference therefrom that he had withheld certain moneys.

Et sic patet seriose satis, qualis fuerit finis, conclusio, et effectus, illius variationis de pecuniis, cujus fit mentio in præmissis.

[1] *imposterum* in MS.

[2] *quinymo* in MS.

Resistentia facta cuidam militi qui nitebatur manerium de Burstone ab Ecclesia surripere,[1] auctoritate Parliamenti.

A.D. 1454.

Designing character of Thomas Charletone.

[2] Iisdem etiam in temporibus erat in Comitatu Middelsexiæ miles quidam juvenis, a suis convicinis "Thomas Charletone" nuncupatus, qui, licet in persona nequaquam vulpis fuerat, vulpinos tamen habuit mores, assidueque, ut verbis utar [3] metristæ,—

"Astutum vapido vulpem sub pectore gessit."

He enriches himself at the cost of others.

Cautus igitur, callidus, et subtilis in se subsistens, plura peregit grandia, pluresque a variis recuperavit terras, redditus, et possessiones, ac sic se sæpius locupletavit pinguius cum jactura aliena.

His design to deprive the Abbey of the Manor of Burstone.

Elatus igitur hac de causa, et elevatus, ac cor satis exaltatum in se habens, proposuit ulterius grandiora peragere, vexareque in specie nostram matrem ecclesiam, ac ipsam de manerio de Burstone, in quo ponebat clameum, pro perpetuo spoliare. Concilians igitur cum iis qui in sensu et scientia sibi similes fuerant, subtilitateque potius quam soliditate in dandis [4] consiliis uti sæpius consueverunt, tandem ab ipsis didicit nulla via alia, quia obstabant sibi jura communia, multum posse in materia sua proficere, nisi quatenus in Parliamento, de proximo tunc tenendo, posset ipse Prolocutor fieri, vigoreque dicti officii trahere ad se Communes, ac ita suum promovere intentum juxta desiderium cordis sui.

With that object, he obtains the Speakership in the Lower House of Parliament.

Miles, sic edoctus, totum suum nisum apposuit, quomodo in Parliamento Prolocutor fieret, taliterque apud suos notos affines et consanguineos mediavit, quod laboribus eorum, et instantiis, Prolocutor inter Communes effectus esset. Effectus utique Prolocutor, et regimen Domus Inferioris in se suscipiens, mox, de avisamento concilii prius dicti, quamdam billam conceperat, in qua

[1] *autoritate* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] Persius, *Sat.* v. l. 117.

[4] *conciliis* in MS.

petiit [1] auctoritate Parliamenti illud manerium sibi rursus restitui, quod pater suus proprius vendidit, de quoque propria mater sua levavit finem in curia, ac sic ab ipso pro perpetuo, secundum jura communia, [2] alienavit. De cujus billæ conceptione cum staret Abbas per Dominum de Croumwelle litteratorie certioratus, ac etiam de labore militis dicti circa expeditionem ipsius, mox, ut fortius posset ei resistere, induebatur armatura Dei, [3] clypeo, videlicet, fidei, loricaque justitiæ; cum ipsisque ex adverso sibi obvians, tam fortem obicem fecerat, tam fortiterque, amicorum juvamine, sibi resistebat, quod finaliter a suo proposito deficeret, remaneretque manerium Monasterio, ac ipse probrum potius quam profectum de toto suo labore reportaret.

A.D. 1454. A Bill is about to be introduced with that object, when the Abbot is informed thereof.

He successfully thwarts the design.

Laus igitur sit Deo propitio, qui ita pie et clementer super servos suos respicit, ut [4] quicquid contra ipsos sive diabolicæ, sive humanæ, moliuntur adversitates, redigit in [5] nihilum, [6] consilioque misericordiæ suæ allidit.

Expression of thankfulness for it.

Processus receptionis cujusdam fratris iterum ad suæ matris gremium; qui, spiritu levitatis ductus, fastidivit ubera dictæ matris, migravitque ad locum alterum, placentiora ubera ad sugendum.

[7] Eodem etiam anno, tempore, scilicet, illo, quo axis currus solaris levabatur altius, rotabaturque sub ardentiori cœli signo, evenit infra Monasterium unum quid insolitum, quod forsan [8] in posterum non eveniet per multa sæcula sæculorum.

An unusual occurrence in the Monastery.

Evenit utique illo in tempore, ut de fratrum numero gravi, grandi, et dedecoroso, qui de ecclesia, tempore

Return of monks who had left the

[1] *autoritate* in MS.
[2] *allienavit* in MS.
[3] *Ephesians* vi. 14, 16.
[4] *quicquit* in MS.
[5] *nichillum* in MS.
[6] *concilioque* in MS.
[7] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.
[8] *imposterum* in MS.

A.D. 1454.

Abbey in the time of the Abbot's predecessor.

Among them, Henry Halstede, formerly Prior of the Cell of Wymundham.

Abbatis Johanni Septimi, recesserant, seque ab obedientia ipsius subtraxerunt, starent quamplures pulsantes ad Octavi Johannis januas, clamantes instantius pro regressu, ac promittentes stabilire deinceps pro perpetuo gressus suos. Inter quos erat unus, nomine et cognomine "Henricus Halstede" nuncupatus, qui, licet Prior Claustralis fuerit Ecclesiæ de Wymundham, secundumque occuparet gradum infra locum illum, instanter tamen, magis præ aliis, acclamaverat; frustra tamen, per tempus non modicum, quia semper sibi in suis clamoribus contradictorium habuit totum collegium confratrum nostrorum.

He entreats to be reinstated as a member of the Abbey, and to be made Prior of Bynham.

Tandem tamen sic rursus clamaverat, sicque iterum [1] opportune, ac etiam importune, instantias faciebat, ut per intermedia promitteret facere grandia, dummodo rursus posset recipi, et post receptionem ad regimen Prioratus de Bynham per gratiam promoveri. Promisit utique, si et quatenus in ista parte suum posset desiderium impetrare, fratrum Dormitorium ibidem, collapsum et ruinosum, iterum reerigere, reparareque de novo, modo sic congruo et honesto, ut possent fratres honeste quiescere in eo, et compausare.

The brethren objecting thereto, the Abbot addresses those interceding for Halstede.

Abbas, hanc promissionem ab intermediantibus audiens, et de paucitate fratrum infra Monasterium bene rememoratus, respondebat illis iterum, ita dicens:— "Viri egregii et amicabiles.— Promissores habemus "quamplures hiis diebus, paucos tamen, [2] immo, pau-"cissimos, sua promissa fideliter adimplentes. Non "enim multum gravat plura promittere, persolvere "tamen plerumque lædere solet; et propterea non "est viri sapientis magnam in promissionibus confiden-"tiam habere. Quare, si velit frater dictus præfa-"tum Dormitorium, pro nunc collapsum et ruinosum, "rursus reerigere, et super id ulterius persolvere "singula debita domus illius, ac posterius, deductis

---

[1] *oportune* in MS.

[2] *ymo* in MS.

A.D. 1454.

" causis rationabilibus, ipsam extra debitum custodire, " et super hiis duobus efficaciter perimplendis nobis " sufficientem, sub scripto obligatorio, invenire securi- " tatem, volumus libenter loqui pro eo ad confratres " nostros, experirique quomodo ipsi, hiis auditis, sint " dispositi super receptione ipsius. Sin autem, sciatis " nos nec velle, nec audere, hanc materiam in aperto " tangere, quia sic est frater dictus fratribus nostris " odiosus, quod solent sæpius contra ipsum exponere " plura, plurimaque, quæ nos audire gravat, in publico " recitare. Revertentes igitur ad patriam, et seorsum " ad partem habentes super jam dictis secum collo- " quium, reportetis nobis quid ipse velit ad ista [1] dicere, " et qualem, si et quatenus consensum præbuerit, pote- " rit nobis securitatem invenire. Non enim [2] pulchris " promissis credere volumus, nec ullos admittere fide- " jussores, nisi [3] idonei fuerint, et sufficientes."

He states the promises made by Halstede, and others to be exacted of him.

Revertentes igitur intermediatores, prius dicti, ad patriam suam, redierunt infra paucos dies posterius ad partes iterum, reportaruntque secum responsum, quomodo duo nedum proposita, quinetiam alia varia, vellet frater dictus absque fallo perficere; et ulterius, ut perficeret securitatem sufficientem invenire. Certioratus Abbas tam de voluntate fratris, quam etiam de sufficientia securitatis, misit Fratrem Willelmum Blakeney, seniorem suum Capellanum, ad [4] Monasterium, quia pro tunc stabat ad extra, infra manerium; et jussit ut daret fratribus intelligere, quot et qualia offert frater dictus peragere, dummodo posset iterum recipi, et, post receptionem, ad regimen Cellæ de Bynham, tunc vacantis, per gratiam promoveri. Qui gradiens, et sui Superioris jussa perficiens, non tantum duos aut tres, [5] immo, quasi omnes, sibi contradictorios habuit, vixque unum qui ad oblata adverteret inter ipsos adinvenit.

The Abbot sends word to the brethren that Halstede assents to the whole thereof.

They still object to the re-admission of Halstede.

[1] *dicece* in MS.
[2] *pulcris* in MS.
[3] *ydonei* in MS.
[4] *Bynham Cella.*—Marginal Note, written by Lord William Howard.
[5] *ymo* in MS.

A.D. 1454.

The Abbot requests a deputation to be sent by the brethren.

De quo regimine non multum bene contentus in sua mente, rogavit Priorem et alios præsentes, ut unum vel duos de ipsis magis maturos ad præsentiam Domini Abbatis dirigerent, significarentque sibi, quia noluit ipse redire cum hujusmodi genere responsi, quid ipsi in materia persentirent.

The Kitchener and Sacrist state the brethren's objections.

Missi igitur fuerunt ad Dominum Abbatem Coquinarius Conventus, et Sacrista; qui, venientes ad eum, exponebant suum nuncium, sub ista forma:—"Misistis, "pater, die lapsa ad Priorem et Conventum Capellanum vestrum seniorem, ad significandum ipsis, quomodo Frater Henricus Halstede plura promiserat "facere, dummodo iterum redire posset ad Ecclesiæ "gremium, et posterius Cellam vestram de [1] Bynham "habere in gubernatione. Pater, ne displiceat, rogant "ipsi omnes, paternitati vestræ; non placet eis in "aliquo illius fratris reditus, nec volunt ipsi consentire ullo medio, ut ille incorporaretur rursus inter "ipsos." Abbas, nuncium istud audiens, et fratres in suis dictis voluntarios potius quam rationabiles esse intelligens, replicabat contra ipsos, ita dicens:—"Tenemini, fratres, de jure apostatas vestros, cum lacrymis revertentes, nedum iterum recipere, [2] quinimmo "ulterius, perquirere evagantes, ac ipsos, inventos, ad "claustrale jugum rursus revocare. Fratres, non hic "Henricus apostata, [3] immo, monachus, non [4] Sarabaita, "[3] immo, cœnobicus, [3] immo, Prior et præpositus, sub "Abbate et pastore claustrali modo degens. Licet igitur nequaquam de jure Statuti, sive Constitutionis, "de lege tamen pietatis et caritativæ moderationis, "tenemini ad receptionem dicti fratris; quia piorum "est virorum fratri hujusmodi compati, impiorum vero "claudere sibi viscera, nec velle illius in aliquo misereri. Efficiat igitur id pietas in vobis, saltem si vos

The Abbot, considering them to be self-willed, expostulates with them at considerable length.

---

[1] *Bynham.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *quinymo* in MS.

[3] *ymo* in MS.

[4] *Slarabaita* in MS.: a wandering monk is meant.

" pii sitis, ut, quos in transgressores pios esse oportet, A.D. 1454.
" impios in egressores, nulla in vobis voluntaria dispositio sive conditio fore permittat. Nam egredi poterit quis interdum licite, transgredi vero nullatenus absque offensa Dei, et voti transgressione. In casu vero quod ad pietatem non respicitis, nec per legem ipsius multum regi vultis, moneat tunc vos zelus, et respectus commoditatis dictæ domus. Promittit frater præfatus varia, et talia qualia non est in potestate alicujus vestrum facere, et si esset, adhuc forsan nequaquam vellet ea perpetrare. Indebitatur locus dictus in summis gravibus; promittit ea solvere. Dilaceratur etiam in diversis domibus; promittit eas resuere. Depauperatur ulterius, et despoliatur, per viam impignorationis, de cunctis quasi ejus jocalibus; promittit ea restituere; et istud cederet, fratres, loco illi ad tam magnum et notabile commodum, quod moveret corda etiam ferrea ad illius fratris receptionem. Moveret etiam vos zelus, et intuitus hujus vestræ propriæ domus. Quia quanta materia scandali et dedecoris accreverat vobis vestræque ecclesiæ, in egressione dicti fratris, tanta recresceret iterum vobis gloria nominis, lausque famæ et honoris, in regressione et readmissione ipsius. Quia pro tunc dabitur cunctis palam intelligere, quod non vestra fuit culpa, [1] immo verius, sua, quod ipse, postquam manum misit ad [2] aratrum, sic respexit retro, et recessit a congregatione vestra. Moveret insuper tertio pietas, et compassio illius ægritudinis, qua stat [3] præoccupata alma mater vestra, cum omnibus filiis suis. Ægri estis, fratres, omnes, et hoc periculosissimo genere ægritudinis, quia ipsam vestram ægritudinem non concipitis. Patimini, fratres, febrem [4] ethicam, febrem, videlicet, consumptionis in corpore vestro

[1] *ymo* in MS.
[2] In allusion to *Luke* ix. 62.
[3] *præocupata* in MS.
[4] Hearne suggests "*hecticam*."

A.D. 1454. " [1]mystico, adeo gravem, quod ubi dudum, dum prius, " istius ecclesiæ habuimus regimen, habebat ipsa eccle- " sia membra, sive supposita, sexaginta, et ultra, vix " pro nunc ad numerum attingit quinquagenarium, et " adhuc, inter illa omnia vix est unum habile, sive " [2]idoneum, ad supplendum vicem capitis, sive ad ha- " bendum curam et regimen animarum. Nunquid, fra- " tres, hæc consumptio gravis, nunquid hæc attenuatio " grandis, nunquid hæc exinanitio tam gravis et gran- " dis, tamque formidabilis, quod de verisimili fiet, quod " Deus prohibeat, in brevi processu temporis mors istius " ecclesiæ, nisi quatenus, per gratiam Dei misericordis, " valeat aliquis sciens medicus de medicinis restaura- " tionis melius providere? Veritas est, fratres, quod " vobis dicimus. Cur igitur vestram ægritudinem non " concipitis? Cur vestram simplicitatem non advertitis? " Cur ad vestram non aliter respicitis paucitatem, quin " de vobis paucis ulterius pauciores facere laboratis? " Laboratis, fratres, non dicimus omnes, [3]immo, inter " vos tales, qui ducuntur potius passionis impetu, quam " [4]consilio rationis, sive discretionis moderatu, fratrem " illum de Monasterio depellere, quem si per gratiam " poterimus nos ab errore viæ suæ convertere, facturus " erit in opinione nostra plus pro hac sananda ægri- " tudine vestra, quam facturi sunt illi omnes de quibus " modo diximus; quia illi, ut in majori, in personis plus " habent genii quam ingenii, in verbis plus loquacita- " tis quam eloquii, in pectoribus vero plus voluntatis " quam rationis, sive discretionis, sive zeli boni, operisve " caritativi. Et ideo, ut valeant fratrem ipsis stoma- " chosum, prudentem tamen, et politicum, de Monas- " terio depellere, contradicunt præmemorato Henrico, " nec volunt in ejus regressum ullo medio consentire. " Fratres, non hic labor a Deo, [3]immo, ex livore po- " tius, vel odio, vel saltem ex eo corrupto animo, qui

[1] *mistico* in MS.
[2] *ydoneum* in MS.
[3] *ymo* in MS.
[4] *concilio* in MS.

A.D. 1454.

"non curaret [1] Naboth vineam converti in [2] hortum "olerum, [3] pomariumque Caleph in ollas carnium trans-"ferri, et peponum, dummodo possent ipsi curas illorum "suscipere, illasque potius pro libito, quam pro Ecclesiæ "commodo, gubernare. Revertentes igitur, fratres, re-"portetis aliis absentibus quæ modo vobis diximus; "et posterius, quod magis utile expediensque videbi-"tur vobis esse, faciatis. Non enim volumus nos vos "ad consensum compellere, neque intendimus aut voces "vestras aut voluntates in aliquo coartare. Igitur, "hiis dictis nostris non obstantibus, procedatis vos "liberius; singula tamen, consulimus, cum discretione "ponderetis."

The brethren, admitting the reasonableness of the Abbot's request, assent to Halstede's readmission; who is appointed Prior of Bynham.

Revertentes igitur dicti fratres talem reportationem Priori et aliis absentibus fecerant, tam matureque motiva patris recitabant, ut illi, ratione potius victi, quam jussione compulsi, consentirent tandem in dicti fratris regressum; sub ca tamen conditione, ut non maneret infra Monasterium, [4] immo, ad Cellam de [5] Bynham pergeret; ibique perimpleret efficaciter omnem prius dictam promissionem suam. Sicque sub conditione nedum modo dicta, [5] quinimmo sub alia varia, de qua fit mentio supra, readmissus fuit frater dictus iterum, transmissusque ad Cellam de Bynham, ad suscipiendum ibidem loci illius gubernationem.

---

[1] I *Kings* xxi. 1, 2.
[2] *ortum* in MS.
[3] *pomerium* in MS.
[4] *ymo* in MS.
[5] *Bynham.*—Marginal Note, by Lord William Howard.
[6] *quinymo* in MS.

Readmissio cujusdam fratris alterius, qui propter curam reliquit Claustrum, per annosque multos, ut, puta, per decem et ulterius, in sæculo fuerat cum sæcularibus conversatus.

A.D. 1454.

Another brother now sues for re-admission.

[1] Readmisso in forma juris fratre dicto, transmissoque, ut jam dicitur, ad Cellam de [2] Bynham, pro loco illo regulariter gubernando, supervenit frater alius, qui jam per annos varios absens ab ecclesia fuerat, pulsabatque ad januas, ac instanter, [3] immo et instantius, ingressum cum lacrymis postulabat.

The Abbot grants him leave to enter the Cell of Bynham.

Cumque pulsasset jam diutius, promitteretque [4] humillime in omnibus se corrigere, stabilireque pro perpetuo gressus suos, Abbas, misericordia motus, concessit, de consensu fratrum, ei licentiam gradiendi ad Cellam de Bynham, permanendique ibidem, ad peragendum sub obedientia pœnitentiam suam. Et de hac sua licentia scripsit Priori loci illius Litteras Admissorias, quarum tenor hic subsequitur, in hiis verbis.—

Letters Admissory, written by him to the Prior.

"Confrater condilecte.—Si ibi de jure locus sit veniæ ubi antecedit cordis contritio, succedit confessio oris, humilisque offertur satisfactio pro delicto, non poterimus nos multum juridice ulterius ad fletus et lacrymas non advertere, [5] quæ quasi quotidie defluunt et distillant ab oculis [6] Fratris Johannis Middeltone, pro eo quod mundum, quem dudum evomuit, reglutivit ad tempus iterum, et nequaquam ipsum, tanquam cibum vetitum, semper posterius fastidivit. Stabat frater dictus jam diutius, quia per annos duos et amplius, ad januas nostræ miserationis, peccata sua confitens, promittensque se in omnibus plene satisfacere,

---

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *Bynham.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[3] *ymo* in MS.

[4] *humilime* in MS.

[5] *qui* in MS.

[6] *Bynham.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

" dummodo poterit iterum in fratrum recipi consor- A.D. 1454.
" tium, inter fratresque regulariter commanere. De lege
" igitur pietatis, ulterius obaudire non valentes, conces-
" simus, de consensu fratrum, iterum sibi regressum,
" dedimusque sibi licentiam commigrandi ad Cellam
" nostram de Bynham, permanendique ibidem ad pera-
" gendum pœnitentiam suam. Recipiatis igitur, sub
" nostra [1] auctoritate, dictum fratrem iterum, in ea
" tamen forma qua nuper [2] vos recepimus; faciatisque
" circa ipsum quicquid vos sciveritis facere pro meliori
" stabilitione, conversioneque morum suorum. Et licet
" ad opera sudoris et ritus religionis difficiles, jam
" ætate causante, impotens parumper videatur esse, et
" imbecillis, faciatis tamen vos eum taliter in aratro
" claustralis disciplinæ, sub jugo observantiæ regularis,
" trahere, ut non fastidiat vester chorus ipsius consor-
" tium, nec tædeat in aliquo illum in consortem, sive
" in coadjutorem, sibi habere. Dissueti sæpius tædiose
" magis claustrale jugum deferunt, et propterea faciatis
" ipsum se illi assuescere; et tunc infra paucum tem-
" pus videbitur esse illi suave pondus, et onus satis leve.
" Scriptum est enim,—[3] 'Qui se assuescit jugo Do-
" 'mini tanquam vitula [4] Ephraim, diligit trituram;'
" affectabitque quod metuit, concupiscetque quod per-
" timescit. Scriptum est etiam—

" '[5] Tempore difficiles veniunt ad aratra juvenci,
" 'Tempore lenta pati fræna docentur equi.'

" Scriptum est itaque ulterius;

" '[6] Quod male fers, assuesce, feres. Leve nam magis
" 'omne
" 'Tunc fore fertur onus, bene cum sis assuefactus.'

" Assuefaciat igitur se frater præfatus in jam dictis,

---

[1] *autoritate* in MS.

[2] Addressed to the Prior, as lately presented to the Cell.

[3] *Hosea* x. 11.

[4] *Effraim* in MS.

[5] Ovid, *Ars Amandi*, i. ll. 471, 2.

[6] An adaptation from Ovid, *Ars. Am.*, ii. l. 647, as to the first line.

A.D. 1454. "et absque difficultate aliqua feret illa omnia quæ "sunt ponderis gravioris in observantiis religionis. "Quod ut faciat, præstet et annuat Deus ille miseri-"cors, Qui docet per os sapientis unumquemque, ad "jugum religionis iterum revertentem, [1] injicere pedes "suos in compedibus, nec accidiari in illis. Amen."

Nomina, ac etiam cognomina, fratrum illorum omnium qui recesserunt ab ecclesia tempore Abbatis Johannis Septimi, diverteruntque se ad laxiorem sive liberiorem modum conversandi.

Names of brethren who had withdrawn from the Abbey, in the time of Abbot John Stoke.

[2] Quia in præmissis fit mentio aliqualis de fratribus variis et [3] multifariis, qui subtraxerunt se ab obedientia Abbatis Johannis Septimi, Abbatis, videlicet, Johannis Stoke, procuraruntque sibi placentiorem modum conversandi, ideo a præsenti negotio non magna videtur esse digressio, licet hic pro nunc eorum omnia inserantur nomina, ac etiam cognomina; referaturque sub brevibus, quibus viis, modis, seu mediis, impetrarunt sibi libertatem emigrationis.

Nomina et cognomina sunt ista.—

[2] Inprimis, in Monasterio, Frater Edmundus Shenley, vigore Bullæ Papalis de emigratione.

Item, Frater Ricardus Langley, simili vigore et virtute.

[4] Item, apud Hertford, Frater Ricardus Aylysham, vigore Bullæ Papalis de promotione.

Item, apud Walingford, Frater Henricus Halstede, Prior ibidem, vigore Bullæ Papalis de promotione.

Item, Frater Robertus Morpathe, Cellerarius ibidem, eodem vigore et virtute.

Item, Frater Willelmus Wisbiche, virtute Bullæ Papalis de emigratione.

---

[1] *inicere* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *multiphariis* in MS.

[4] *Nota, pro Cellis.* — Marginal Note, by Lord William Howard.

Item, apud [1]Hatfeld Peverelle, Frater Johannes Whytby, virtute Bullæ Papalis de promotione. A.D. 1454.

Item, apud Bynham, Frater Johannes Middeltone, virtute Bullæ Papalis de promotione.

Item, Frater Willelmus Shawe, per viam apostasiæ, in qua decessit.

Allusion to the withdrawal of the Cell of Wymundham.

Item, apud Wymundham, vigore, robore, et virtute erectionis loci illius de Cella in Abbathiam, Prior et totum collegium confratrum suorum; videlicet, Magister Stephanus Londone, Prior, Frater Thomas Mikkelfelde, Supprior, Frater Stephanus Nelyng, Cantor, Frater Willelmus Canterbury, Cellerarius, Frater Thomas Blakeney, Sacrista, Johannes Reppys, Willelmus Westegate, Nicholaus Bunne, Willelmus Dolte, [2]Christophorus Merle, Johannes Sabbe, Johannes Bysshop, Adam Norwyche, Thomas Baldewyn, et Johannes Galaard, claustrales. Hii fratres omnes, quod non minus dedecorosum quam dolorosum restat unicuique religioso ad dicendum, subtraxerunt se ab obedientia Abbatis Johannis Septimi, recesseruntque ab ecclesia, quibus ex causis, dubitatur a variis, in temporibus pastoralis regiminis sui. Hoc tamen unum apud sensatos omnes fertur esse certum; quod si sobria, solida, et sufficiens, fuisset stabilitas in capite, nequaquam tanta aut talis fuisset in membris instabilitas, seu mutabilitas in congregatione. Judicet igitur prudens lector, prout melius sibi placuerit; non tamen in toto, aut ex toto, excuset decedentes, quia apud nonnullos in plerisque monasteriis, non parva, quod valde dolendum est, viget instabilitas hiis diebus.

---

[1] *Halfeld* in MS., by inadvertence. | [2] *Christoforus* in MS.

[1] *Processus, sub brevibus, quomodo Ecclesia Beatæ Mariæ de Wymundham subtracta erat ab obedientia Abbatis Johannis Septimi, erectaque ac exaltata de Cella in Abbathiam.*

A.D. 1448–50. Withdrawal of the Cell of Wymundham from its subjection to the Abbey, in the time of Abbot John Stoke.

[2] Ulterius, quia in jam dictis fit mentio etiam aliqualis, quomodo Ecclesia de Wymundham subtracta erat ab obedientia Abbatis Johannis Septimi, erectaque de Cella in Abbathiam, ideo, ut id quod prius dicebatur in tenebris jam dicatur in lumine, declareturque paulisper expresse magis, quare Cella dicta a præfati Abbatis recessit gubernatione, subjungendus est de materia illa hic processus modicus, in posterorum notitiam, et pro certiori recordatione veritatis.

Et est processus illius tenor talis.—

Dislike of Abbot Stoke towards his Archdeacon, and determination to remove him.

[2] Procurante illo [3] inimico homine qui de more solet [4] zizania, sive [5] lolium, super triticum seminare, succrescebat jamdudum in agro Abbatis Johannis Septimi illa paradella invidiæ, qua in suum causabatur Archidiaconum oblique oculos deflectere, excogitareque vias, modos, et media, quibus posset eum depellere extra Monasterium, ac sic a sua præsentia removere. Quod enim Petro Paulus fuerat, quando non recte, secundum [6] Evangelium, ambulabat, hoc illi erat ipse Archidiaconus, quotiens conspexit eum se aliter regere, quam suæ conveniebat statui dignitatis.

On consulting his Subprior, he is advised to procure the

Fastidiens igitur, propter hanc causam, præsentiam suam, quæsivit quotidie occasiones, quomodo, sive per quod medium, posset de Monasterio depellere eum. Trahens igitur claustri Suppriorem, astutum virum, et

---

[1] "*Processus erectionis Cellæ de* "*Wymundham de Prioratu in* "*Abbathiam.*"—Superscription to folios 60 b–63 a.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *Matthew* xiii. 25.

[4] *zizannia* in MS.

[5] *lollium* in MS.

[6] *Galatians* ii. 14.

A.D. 1448–50.

subtilem, sibi in concilium, cum ipso seorsum ad partem consuluit, quid pro hoc expediendo negotio, aptius, cautius, sive efficacius, peragendum esset. Qui, plus callidus quam caritativus in se subsistens, consuluit ut privatas faceret instantias apud Priorem de Wymundham, virum pro tunc parumper vetulum, solidum tamen, sobrium, et valde religiosum, quatinus ipse, propter senectutis incommoda, suo beneficio cederet, rediretque iterum ad Monasterium, ac ibidem sub umbra alarum suarum commaneret; asserens se posse, hac capta [1] opportunitate, colorate satis suum Archidiaconum de Monasterio depellere, occulereque cautius odii venenum latens, ac suum pro voto propositum promovere.

resignation of the Prior of Wymundham, and put the Archdeacon in his place.

Acquiescens igitur Abbas hiis consiliis, quanquam perfidis, suggessit dicto Priori, ut cederet, eoque cedente, vocavit ad se præfatum Archidiaconum, taliterque ei inquit:—"Ecce! jam vacat beneficium pro viro litte-"rato multum conveniens; habeas igitur ipsum, in "tuam promotionem, et ad non modicam exaltationem "tui honoris."

The Prior resigning, the Archdeacon is recommended to take his place.

Rememorans melius præfatus Archidiaconus sui Superioris vultum non multum esse sibi benevolum, nec spem habere aliquam, ut illum [2] in posterum ullo tempore cerneret lætiorem, gratanter illud beneficium admisit, illucque gradiens ipsum satis egregie gubernavit.

The Archdeacon accepts it.

Vix tamen ibidem per anni permansit dimidium, quin ei primo Abbas litteras mandatorias ad visitandum locum dictum, tam in capite quam in membris, transmitteret; deinde, cum in negotio illo non multum juxta intentum proficeret, dirigeret illi ulterius revocatorias, ipsumque redire iterum ad Monasterium districtius demandaret.

After visiting the Cell, the Abbot now recalls him.

Quod audiens patronus loci illius, miles protunc probus et potens, in divitiisque præ aliis maxime [3] abundans in partibus illis, consuluit ut ad juris beneficium recur-

The patron of the place recommends the

[1] *oportunitate* in MS.
[2] *imposterum* in MS.
[3] *habundans* in MS.

A.D. 1448–50.

Prior to adopt means to secure his stay there. A Letter Supplicatory is sent to the Apostolic See, that the Cell may be converted into an Abbey.

reret, provocationeque communiret se, ac appellatione, quousque ipse de remedio in ea parte congruo provideret. Quo sibi obtemperante, mox Billam Supplicatoriam ad Sedem direxit Apostolicam, tandemque ibidem [1] obtinuit, licet pro viribus Abbas se opponeret, ut ecclesia dicta, quæ prius serva fuerat, et ancilla, sub servituteque subjectionis Abbatis Sancti Albani per trecentos permanserat annos, et ultra, fieret posterius filia liberæ, ac etiam domina in honore, sponsumque haberet in rectorem, qui gauderet nomine Abbatis, omnibusque illis etiam insigniis, quæ requiruntur ad statum et gradum Abbatialis dignitatis.

Cujus libertationis, sive manumissionis, processus, in forma et modo quibus registratur apud fratres loci illius, hic jam subsequitur. Et est ipsius registrationis tenor talis.—

Processus Suggestionis factæ Summo Pontifici super impetratione Billæ pro Cellæ dictæ in Abbathiam erectione.

Process as to the Suggestion made to the Supreme Pontiff thereupon.

[2] "Ad perpetuam hominum notitiam deducimus per "præsentes, quomodo vir magnanimus et ingenuus, "Dominus Andreas Ogard, Miles, hujusque monasterii "patronus, sinceræ devotionis pulsatus affectu, quin "verius instinctu Spiritus almi, ac sacratissimæ Vir-"ginis Mariæ cooperante virtute, non modicis nedum "ingenii laboribus, sed gravibus et permaximis procu-"ravit expensis hujus ecclesiæ libertatem, juxta cele-"bris memoriæ intentionem piam et primariam [3] Wil-"lelmi de Albineyo, Fundatoris nostri, prout expresse "ejusdem liquet in [4] Charta, videlicet, ut de Prioratu "locus iste fieret Abbatia, adeo quod qui olim sub

---

[1] *optinuit* in MS.

[2] The first letter is omitted ; to be supplied in illumination.

[3] *Gulielmus de Albinetto.*— Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] *Carta* in MS.

"subjectionis servitute mansit Abbatis Monasterii "Sancti Albani, jam deinceps liberis gauderet habenis, "et ab omni subjectionis jugo solutus staret penitus, et "exemptus. Pro cujus efficacissima rei expeditione, "primo Serenissimo et Illustrissimo Regi Angliæ, Hen-"rico Sexto, anno sui regni vicesimo septimo, suæ inten-"tionis causam exposuit; quam benigno animo gratis "audiens, gratiosoque favore suscipiens, rei licitæ con-"tinuo præbebat assensum, et licentiam, opem simul, et "operam, pro perquirendis Bullis a Summo Pontifice, "per suas Patentes Litteras concessit gratiose. Qua re "sic peracta, patronus nuncium cum causa direxit "alacriter ad Sacrosanctæ Sedis gratiam, ubi mate-"riam patroni [1] luculento peroravit sermone; quam dili-"genti perpendens animo sanctissimi prudentia Patris, "causamque exponentis hincinde suo altissimo verberans "et ventilans Concilio, nilque in materia reperiens quod "sacris Ecclesiæ aut religionis officeret institutis, nilque "honestis obvium moribus, quin potius ex voto divini "obsequii cultus augeretur, contemplantium quies efflo-"reret, et, inter cætera, Monasterii respublica per tem-"porum decursus non modica commodi et profectuum "acquireret incrementa.[2]"

A.D. 1448–50.

Quid plura? Hiis et aliis exquisite rimatis, matureque pensatis, Summus Pontifex, pro ejusdem rei complemento et expletione efficaci, suas annuebat Bullas, magna sensus sedulitate contextas; quas nuncius hilari suscipiens mente, non segni pede, non torpente calce, ad Angliæ confines repedavit, et secundis velis ad portum feliciter applicuit. Moxque patroni præsentiam adiens, expeditæ rei negotium per ordinem explicavit, et Papale indultum, pro certitudinis signo, suis manibus præsentavit; qui, læto corde suscipiens, gratias Altissimo et Beatæ Genitrici reddidit multiformes. Dein summa celeritate Bullas executioni demandavit, quæ

A Bull is duly granted, in conformity with the prayer of the Letters Supplicatory.

[1] *liculento* in MS.

[2] This sentence is incomplete.

A.D. 1448–50.

postquam fuerant ad hoc Monasterium devolutæ, et reverentia, qua decuit, admissæ, non longa temporis respiratione res suum serenum sortita est finem, modo, forma, et ordine, ut scriptoris calamus, absque fuco mendacii, in subsequentibus enodabit.

Processus [1] solemnitatis habitæ in erectione dicti Prioris in Abbatem, et in ejus installatione.

Formal record of the procedure on the elevation of the Prior to the dignity of Abbot, and on his instalment.

"[2] Anno Domini [3] millesimo quadringentesimo quad-" ragesimo nono, mense Novembri, Festo Sancti Lini, " Papæ et [4] Martyris, dieque Martis, ad executionis " ministerium peragendum Apostolicarum, videlicet, " Litterarum, aderant venerabiles Robertus, miseratione " divina, Gradensis Episcopus, et reverendi Domini, " Norwycensis Suffraganeus, Magister Johannes Wygyn-" hale, Decretorum Doctor, et ejusdem Episcopi Vica-" rius Generalis in Spiritualibus, Magister Symon, " sæpe dicti Patris ad tunc Registrator, Magister God-" fredus Joy, Notarius Publicus, et ad hoc officium " specialiter requisitus, nonnullique alii administratores, " cum notabili testium multitudine, tam forinsecorum " quam indigenarum, nobilium et simplicium, adtunc " assistentium. Hora decima, Suffraganeo pontificalibus " induto, et Missa cum nota [5] sollemniter inchoata, " Magister Stephanus Londone, tunc Prior, chorum re-" vestitus ingressus est; ad quem, post Evangelii offi-" cium, accesserunt [6] Dompnus Thomas Mikkelfelde, " Supprior, et [6] Dompnus Willelmus Westegate, capis " induti; qui Priorem præfatum usque ad summi " gradus altaris religioso progressu deduxerunt. Quo " peracto, cœpit Registrator prælibatus elevata voce

[1] *solempnitatis* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] 1449.—Marginal Note.

[4] *Martiris* in MS.

[5] *sollempniter* in MS.

[6] The mediæval form of "*Domi-" nus*," as applied to ecclesiastics.

A.D. 1448–50.

" [1] Chartam Regis Latino sermone, omnibus circum-
" stantibus, perlegere, ac deinde Sanctissimi Patris
" Bullam; quarum [2] [utramque] vir altæ discretionis, et
" morum gravitate pollens, Vicarius Generalis Domini
" Episcopi memorati, vulgari eloquio succincte ac per-
" lucide omnibus explicavit. Qua declaratione, ut præ-
" mittitur, exquisite completa, prælibatus venerabilis in
" Christo pater, Suffraganeus, inceptum benedictionis
" ministerium devote adimplevit, Prioremque sæpedic-
" tum benedixit, et, virtute Bullarum, præfecit in
" Abbatem. Tandem officio Missæ totaliter terminato,
" mox Suffraganeus Abbatem duxit in chorum, in
" stalloque posuit. Dein ad Capitulum se divertebant,
" cum confratribus regulariter prosequentibus, necnon
" et aliis jurisperitis, et Magistro Godfredo Joye, Nota-
" rio Publico, ad hoc specialiter requisito, instantius
" et rogato, cum sufficienti generosorum testimonio,
" Willelmo Roys, Nicholao [3] Appelyerde, et Johanne
" Bryggis; quo confratres canonice, obnixe, et religiose,
" eidem Abbati regularem obedientiam impendebant.
" Et hiis peractis, ad loca refectionis [4] illico properabant.
" Postea tamen, temperato mentis stomacho, materiam
" patronus ruminans, vidensque validos adversantium
" ventos suæ intentionis satagentes radicem evellere,
" Regem mox adiit, suæque infestationis causam pro-
" posuit, cavens omnino, ne levi malignantium flatu
" everteretur, quod maximus pridem sudoribus et
" sumptibus super sanæ intentionis firmaverat petram.
" Cujus querelam Rex serenissimus docta discretione
" perpendens, pro [5] opportuno remedio concito provi-
" debat, suas Sanctissimo Patri destinans litterarum
" apices, super inquietudine et [6] multifario gravamine per
" venerabilem Patrem Johannem Stoke, adtunc Abba-
" tem Monasterii Sancti Albani, partem adversantem,

---

[1] *Cartam* in MS.
[2] Required by the context.
[3] *Applyerde* in MS.
[4] *ilico* in MS.
[5] *oportuno* in MS.
[6] *multiphario* in MS.

A.D. 1448–50.

"præcipitanter irrogatis, contra intentionem piam "patroni memorati; supplicique precatu flagitans, qua- "tinus sua priora indulta de erectione Abbatiali no- "vis confirmationis scripto et sigillo infringibiliter "roboraret. Quas Sanctissimus Universalis Ecclesiæ "Præsul gravida mente conspiciens, vota et instan- "tias, quæ litteris petiit Apostolico præfecit scripto, "roborans et ratificans, de novoque priores Bullas con- "firmans, adeo quod prorsus litis sedavit materiam, et "ora malignantium [1] coercionis fræno [2] in perpetuum per "silentium colligavit. Deinde non segniter operam, api- "cibus perquisitis, patronus exhibens, Episcopum Nor- "wycensem adiit, Bullasque eidem patefecit; qui sincero "sensu discernens, et advertens quomodo Apostolica- "rum fuerat Litterarum, cum suis collegis, in illa parte "conjunctis, præcipuus executor, protinus, ut decuit "et debuit, executorialem exercuit potestatem; primo- "que in Convocatione Cleri Londoniis, in Capitulo "Ecclesiæ Sancti Pauli, seipso tunc ibidem præsidente, "Commissarioque Archipræsulis Cantuariensis existente, "die Sanctæ Katerinæ, coram Notariis [3] authenticis "legi declararique mandavit, et hora, modo, et forma, "congruis et canonicis statuit promulgari. Consequen- "ter, ad Crucem Sancti Pauli per quemdam Fratrem "Ordinis Minorum, in Theologia Bachallarium, N. N., "easdem Bullas insinuari exponique publice jussit, et "aperte, non modica plebis multitudine ad sermonem "tunc temporis confluente, prout suæ litteræ sub pa- "tenti Sigillo perlucide manifestavit. Postremo vero "in [4] Cœmeterio Ecclesiæ Christi Norwycensis Monas- "terii, [5] quod vulgariter dicitur 'Greneyerd,' per vene- "rabilem virum, Magistrum Johannem Molet, Sacræ "Paginæ Professorem, et ejusdem ecclesiæ commona- "chum, papalia indulta, cum [6] Chartis, fuerant lucu-

---

[1] *cohercionis* in MS.
[2] *imperpetuum* in MS.
[3] *autenticis* in MS.
[4] *Cimiterio* in MS.
[5] *qui* in MS.
[6] *Cartis* in MS.

" lento sermone populo circumstanti distinctius expressa, A.D. 1448–50.
" pariter et ostensa. Hæc acta fuerunt, prout supra
" memorantur, in annis Domini millesimo [1]quadringen-
" tesimo quadragesimo octavo, quadragesimo nono, et
" quinquagesimo, et annis Regis Henrici Sexti 26, 27,
" et 28."

Finiunt acta Anni Tertii; subsequuntur Quarti.

---

[1] *quadringensimo* in MS.

[1] *Acta Anni Quarti Abbatis Johannis Octavi.*

Processus inductionis diversarum parcellarum terræ, una cum columbari, jacentium deprope toftum de Squillers.

A.D. 1448–50. Precautions necessitated by a sickly time of the year.

[2] Lapso anno tertio, succedenteque quarto, succedebat infra paucum tempus posterius ille mensis aqueus, in quo, ut in herbis et arboribus, ita etiam in jumentis et hominibus, solent humores increscere, taliterque interdum ultra mensuram, quod compellunt varios per morborum incursus incidere in lectum ægritudinis, et terminare vitam. Quod malum ad devitandum demandat medicorum nedum practica, [3] quinimmo etiam Sancta Mater Ecclesia hominibus istis in temporibus uti parcius verbis, cibis, et potibus, in tam artaque perstare custodia, ut nec valeat crapula corpora distendere, nec polluere animas, aut in aliquo ludificare.

Loose life of the Abbot's clerk, Matthew Bepset.

Cujus mandati transgressor, contemptorque non modicus, quia clericus Abbatis, [4] Matthæus Bepset, suis in temporibus nuncupatus fuerat, sæpiusque tabernam Deæ Cereris quam tabernaculum Domini Salvatoris frequentare solebat; ideo dum in floribus suæ quasi juventutis persisteret, emarcuit quasi flos feni, in fataque discessit. Unde quia cultor maximus hujus fuerat [5] idolatriæ, nec scivit ab excessu cibi et potus, et præcipue potus, se bene abstinere, ideo post decessum ipsius scriptum erat de eo per quemdam metristam [6] epigrammatice per hunc modum,—

Lines in reference to his premature death.

" Filum fatales quod tres nevere sorores,
" Nunc est abruptum, vix quamvis dimidiatum ;
" Causa fuit, nimium Cererem colui que [7] Lyæum.

---

[1] *Acta anni quarti Abbatis Johannis Octavi.*—Superscription to folio 64.

[2] The first letter is omitted ; to be supplied in illumination.

[3] *quinymo* in MS.

[4] *Mathæus* in MS.

[5] *ydolatriæ* in MS.

[6] *epigramatice* in MS.

[7] *Lieum* in MS.

A.D. 1455.

"[1] Physica nec Phœbi placuit [2] mihi, nec [3] Galieni.
" Cur tu, qui superes, si vivere longius optes,
" Sit tibi prandendi modus et [4] bria parca bibendi;
" Quilibet excessus longævis est odiosus."

He confesses his offences committed against the Abbot, to the Abbot's senior Chaplain.

Priusquam tamen clericus dictus, vir calamo et ingenio valde subtilis, in fata decederet, staretque mentis compos, ac plena memoria congauderet, vocari ad se fecit Fratrem Willelmum Blakeney, seniorem Abbatis Capellanum, ipsoque præsente, affabatur per hunc modum:—" Confiteor Deo, confiteor Beato Albano, confiteor præcipue domino meo, Abbati Johanni, pro " nunc Octavo, me contra ipsum peccasse graviter, tam " cogitatione quam locutione, quam etiam opere, dum " staret ipse extra statum, et haberet me in prosecu- " tione. Ideo precor te, pater, orare, mediareque taliter " pro me, ut velit [2] mihi dimittere omnia hujusmodi " peccata mea. Et volo ego corpus nedum meum pro- " prium, [5] immo, bona mea singula, tam mobilia quam " immobilia, ponere plenarie in dispositione sua."

And expresses a wish to leave his property at his disposal.

The Abbot prays for God's mercy and pardon in his behalf.

Abbas istud nuncium, per suum Capellanum reportatum, audiens, prorupit mox in lacrymas, in lacrymationeque vultus loquebatur, ita dicens :—" Deus miseri- " cordiæ, Deus pietatis, Deus indulgentiæ, Deus, Qui " contritorum non despicit gemitum, nec solet mœren- " tium spernendo affectum ad partem semovere, dimittat " ei quicquid conscientia sua sibi metuit, [6] adjiciatque " id ulterius quod oratio nostra [6] adjicere non præsumit." Et hiis dictis scribi et liberari fecit sibi acquietanciam de omnibus actionibus personalibus quas habuit contra eum, seu habere potuit a principio mundi usque ad tunc præsens; liberari etiam sibi jussit obligationes illas omnes in quibus illi obligatus steterat, quarum summa in pecuniis ultra mille marcas excedebat.

He writes an acquittance in full to Bepset, and returns him all his obligations.

---

[1] *Phisica* in MS.
[2] *michi* in MS.
[3] Correctly, *Galeni.*
[4] Sic in MS.
[5] *ymo* in MS.
[6] *adiciat* . . . *adicere* in MS.

A.D. 1455.

The Abbot recommends him to leave the bulk of his property to his wife and children.

Quibus ita liberatis, reduxit ad statim Abbas ad memoriam quomodo clericus dictus tam uxorem habuit, quam etiam filios et filias [1] varias; satis tamen exiguum annuum redditum, in eorum sustentationem, post suam ab hoc sæculo commigrationem. Suggessit igitur, hortabatur, et consuluit, ut bona sua omnia, tam mobilia quam immobilia, illis duntaxat exceptis, quæ [2] presbyteris distribui voluit, et pauperibus, pro sua anima in die suæ funerationis, cederent in integrum, vel saltem in majori parte, in subventionem, sustentationem, et exhibitionem, ipsorum, post decessum suum.

He adopts the Abbot's suggestion, for the most part; but leaves at his disposal a small property near the toft of Squillers.

Sicque clericus dictus, testamentum condens, paucula de bonis suis mobilibus hiis et illis disposuit, quibus, dum in humanis ageret, magis benevolentiæ gratia obligatus fuit. Residuum vero omnium bonorum suorum, tam mobilium quam immobilium, duabus duntaxat deductis terræ parcellulis, cum uno columbari, prope toftum de Squillers jacentibus, donavit, juxta Abbatis [3] consilium, uxori liberisque suis, in subventionem eorum post decessum suum. Præfatas vero terræ parcellulas donavit domino suo, Domino Abbati, voluitque ut ipse pro illis disponeret, prout videbatur sibi melius, majusque ex eis commodum suæ ecclesiæ accrescere posset. Quam donationem Abbas gratanter recipiens, assignavit eam, quia jacuerat, prout prius dicitur, deprope terras de Squyllers, in usum Conventus, ad incrementum suæ novellæ ordinationis.

---

[1] Sic in MS; in the feminine.
[2] *presbiteris* in MS.
[3] *concilium* in MS.

[1] *Processus cujusdam belli grandis, sive conflictus, habiti infra villam Sancti Albani, inter Dominum Regem, Henricum Sextum, et Dominum Ricardum, Ducem Eboracensem.*

[2] Eodem etiam anno, [3] tempore eo quo

Climata sub Geminis Phœbus calefecerat orbis,
Pelleret et gelidæ glacialia frigora brumæ,

Rex cum proceribus, virisque armatis variis, ad villam Sancti Albani venit, ibidemque in medio Vici Sancti Petri grande habens bellum, sive conflictum, cum Domino Duce Eboraci, tandem, subcumbente sua parte, ad privatum locum se subtraxit. Et erat belli istius, sive conflictus, causa originalis, sive occasio, talis.—

A.D. 1455. Battle at St. Alban's, between the King's forces and those of the Duke of York.

Cause of the war.

[4] Dudum siquidem, dum Ducatus Normanniæ sub ditione Regis subsisteret, soleretque Rex dirigere illuc illustrem dominum aliquem, qui teneret ibidem suum locum, et populum, noviter subjectum, in pace et tranquillitate per ministrationem justitiæ conservaret, accidit ut, post mortem illustris, et vere illustris, Principis, Domini [5] Johannis, Ducis Bedfordiæ, qui ibidem per tempora longa regimen legitur habuisse, Rex, de avisamento sui Concilii, Dominum Ducem Eboraci, suum in gradu satis propinquo consanguineum, illuc dirigeret, sibique per quinquennium commisit patriæ illius regimen, ac stipendium congruum pro suis stipendiariis assignaret.

The King appoints his kinsman, the Duke of York, governor of Normandy.

Finito vero quinquennio, et populo interim tranquille, pacifice, ac juridice gubernato, rediit Dux iterum ad regnum, gratiasque recepit a variis, propter solidum,

After governing Normandy for five years, the

[1] *Processus cujusdam belli, commissi infra medium villæ Sancti Albani.*—Superscription to folios 65 a—69 b.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *Primum prælium commissum in villa Sancti Albani.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] *Causa belli civilis.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[5] *Johannes Dux Bedfordiæ; Ricardus Dux Eboraci.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

A.D. 1455.

Duke returns to England.

He is then appointed governor for a second five years.

The Duke of Somerset prevails upon the King to revoke the appointment, and to make him governor in the Duke of York's place.

The Duke of York is thereby incited to revenge.

sobrium, et maturum gubernamen suum. Instante igitur tempore, quo, propter regressum dicti Ducis ad regnum, oportebat Regem providere et disponere pro custodia et gubernatione patriæ illius, de suasione et persuasione sui sani Concilii, consensit præfatum Ducem, tanquam dominum magis approbatum et [1] idoneum, illuc iterum dirigere; utque illuc iterum pergeret, convenit cum ipso pro alio quinquennio, per tantundemque tempus placuit sibi regimen patriæ illius assignare. Quod [2] Dux de Somercete audiens, et non modicum nedum commodum, [3] immo etiam honorem, ex hoc regimine accrescere [4] conjiciens, tam caute callideque, ac etiam subtiliter, apud Regem [5] institerat, ut tandem, juvamine Ducis [6] Suffolchiæ, totam appunctuationem, quam prius fecerat cum Domino Duce Eboraci, revocaret in irritum, sibique committeret regimen patriæ illius, et assignaret. De quo facto certioratus Dominus Dux de Eboraco, et de sua supplantatione modo tam cauto, callido, indocto, et ingeneroso, adeo ardenter in animo incaluerat, adeoque æstuanter iracundiæ faculam in camino sui pectoris incendebat, ut demum de facula in facem, de faceque in flammam, evaderet, adeo grandem, ut nec rore, nec latice, nec nive, nec grandine, nec aliqua aquea specie altera, sive materiali, sive [7] misteriali, aliter extingui poterat, quin in ipsum subplantatorem ulcisci omnino voluit, cogereque condignas luere pœnas pro illis injuriis quas ei satis inhumaniter inferebat. Ex industria etenim dictus subplantator contra ipsum processerat, et propterea magis incaluit in animo, magisque de difficili remittere sibi volebat. Quod enim ex levitate committitur, de facili veniam consequitur; quod vero ex industria, adhæret fortius, in multoque difficilius gratiam

---

[1] *ydoneum* in MS.

[2] *Edmundus Dux Somerset.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[3] *ymo* in MS.

[4] *coniciens* in MS.

[5] *insteterat* in MS.

[6] *Willelmus Dux Suffolchiæ.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[7] Qy. if not *ministeriali.*

A.D. 1455.

Reflexions upon the evil nature of a revengeful spirit.

promeretur. Credunt etiam proceres, et præcipue magnates, sive majores domini, opus esse magnanimitatis ulcisci de injuriis, nec illarum ullo tempore oblivisci. Non enim advertunt id, quod scribitur in [1] Deuteronomio,— "Mea est ultio, et ego retribuam eis," congruo, scilicet, tempore, et [2] opportuno, neque intendunt, carbones ignis, flammas, hoc est, divinæ ultionis, super caput injuriantis congerere, et ita Deo suam committere causam, ac ipsius in omnibus ultionem expectare; [3] immo verius, propria præsumptione extrahunt ultionis gladium, dicentes, cum viro impio,—"Quia Deus non requiret, nec retribuet facientibus superbiam, idcirco nobis vindictam, nosque retribuemus hostibus nostris, juxta exigentiam demeritorum suorum." Cum quibus Dominus Dux Eboraci in parte conveniens, exacuit, ut fulgur, suum gladium, arripiensque judicium in suis manibus, conabatur, seipso judice, ultionem sumere de Duce illo, quem reputabat maximum adversarium suum.

The Duke levies an army in Wales; and reaches Kent, in hopes that the people of that County will support him.

Capta igitur in opinione sua [4] opportunitate multum congrua, tempore, scilicet, illo, quo, propter perditionem Ducatus Normanniæ, staret dictus Dux de Somercete, licet in parte absque demeritis, in magno odio apud omnes, præterquam cum Domino Rege, [5] collegit in finibus Walliæ, et deprope infra regnum Angliæ, exercitum fortem et grandem, usque ad summam circiter decem millium pugnatorum, cum ipsisque descendens usque ad partes [6] Cantiæ, ibi, sub spe, licet frustra, quod plebs illa instabilis vellet secum consurgere, assistereque sibi in opinione sua, juxta villam de Dortforde castrametatus fuerat; figensque tentoria, jacuit ibidem per tempus non modicum, nec inde, propter causam dictam, ad locum alium ammovere volebat.

---

[1] *Deutronomio* in MS., Chapter xxxii. 35.

[2] *oportuno* in MS.

[3] *ymo* in MS.

[4] *oportunitate* in MS.

[5] *Eboracensis colligit exercitum.* —Marginal Note, by Lord William Howard.

[6] *Cantiani instabiles.* — Marginal Note, by Lord William Howard.

A.D. 1455. The King offers him favourable terms, on certain conditions.

Priusquam tamen ad partes sic descenderet, Rex certioratus de suo regimine, et de proposito etiam quod in mente habebat, studuit, prout pii principis interfuit, prius alia [1] attentare quam arma; mittensque ei nuncios solemnes [2] varios, Magistrum, videlicet, Thomam Boucher, Episcopum Eliensem, Dominum Ricardum Wodewyle, et Magistrum Ricardum Andrew, Custodem sui Signeti Secretioris, [3] obtulit ei ea quæ pacis erant, et talia qualia, prout sibi visum fuerat, suoque Concilio, mollire possent passiones sui animi, revocareque eum a proposito suo. [3] Obtulit utique ei primo, culpam pro suæ rebellionis transgressu, tam sibi quam suis, plene remittere, dummodo vellet a suo recedere proposito, et in pacem cum suo adversario per media boni tractatus venire; secundo, reverentia illius, et intuitu, plenam plenariamque perdonationem utrobique infra regnum facere, dummodo vellet etiam perdonare illatam ei injuriam, nec ad ulciscendum ulterius suum gladium evibrare: tertio vero, plenum complementum sibi facere justitiæ, dummodo, rancore deposito, inniti vellet legibus, per viamque legitimam suam injuriam vindicare.

The Duke hesitating, the King marches against him.

Cumque, hiis oblationibus non obstantibus, staret continue Dux dictus quasi altera rupes immobilis, nec flecti aut inclinari aliter voluit, nisi quatenus sub suo poneretur arbitrio Dux ille, de quo sæpius in jam dictis mentio facta fuit, indignabatur Rex vehementer in visceribus, in indignationeque spiritus congregari fecit etiam et ipse [4] exercitum grandem et fortem, in triploque exercitu ipsius potentiorem, gradiensque in Cantiam, in tantum terrefecit eum, ut, tam discinctus in corpore, quam etiam discoopertus in capite, ad Regem accederet, prosterneretque se in terram, ac pro suis transgressionibus gratiam humiliter imploraret. Gratiam igitur, bonorum

The Duke then submits.

---

[1] *attemptare* in MS.

[2] *Legati ex parte Regis. Ricardus Wooduyle, Dominus de Ryvers.* —Marginal Note, by Lord William Howard.

[3] *optulit* in MS.

[4] *Exercitus Regis.* — Marginal Note, by Lord William Howard.

A.D. 1455.

proborumque virorum intermediis [1] obtinens, venit cum Rege usque Londonias; ubi infra paucos dies posterius [2] stabat in Ecclesia Sancti Pauli, [3] juratus coram Rege modo magis solemni, quod de cætero sic peccare non [4] addiceret, nec contra Regem, Regisve ligium hominem aliquem, aliquid, contra ordinem juris, directionemve legis, aliquo tempore [5] attentaret. Sicque, sub hac forma, et hac vice, evasit ad tunc dictus Dux de Somercete manus illius; nec valuit ille, prout voluit, se vindicare de persona ipsius. Posterius tamen, [6] incidente Domino Rege in hujusmodi distemperanciam, distractionemque infirmitatis, ut sensu pro tempore careret, et memoria, distractaque taliter, ac etiam sequestrata, haberet pene omnia et singula sua membra, quod nec valeret pedibus pergere, nec sursum erigere verticem, nec de loco in quo sedebat bene se movere, cum cogerentur proceres regni, propter hanc causam, convocare Parliamentum, et ordinare [7] auctoritate illius dominum probum aliquem, qui loco Regis regni regimen haberet, et gubernationem, ordinatusque esset dictus Dominus Dux Eboracensis, ac Protectoris nomine insignitus, mox ille odii [8] scintillulas, sub [9] dissimulationis cineribus coopertas, rursus, [10] obtento tamen prius a Domino Apostolico beneficio [11] absolutionis a præstito juramento suo, discooperuit, taliaque ac tam gravia in dicto Parliamento contra præfatum suum adversarium objecit, opposuit, et allegavit, ut mitteretur ipse, totius Parliamenti [12] auctoritate, ad Turrem Londoniarum, maneretque ibidem quousque Rex ab infirmitate convalesceret, regnique in se reciperet iterum

He makes oath of future obedience to the King.

The King falling ill, the Duke is appointed Protector.

The Pope absolving him from his oath, he imprisons the Duke of Somerset.

---

[1] *optinens* in MS.

[2] *Eboracensis submittit se.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[3] *Eboracensis reconciliatus præstat juramentum obedientiæ.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] *adiceret* in MS.

[5] *attemptaret* in MS.

[6] *Rex incidit in ægritudinem.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[7] *autoritate* in MS.

[8] *sintillulas* in MS.

[9] *dissimilationis* in MS.

[10] *optento* in MS.

[11] *Eboracensis pro-rex. Papa absolvit a juramento.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[12] *autoritate* in MS.

A.D. 1455. gubernamen, ac dictus Dux Eboracensis a suo honore, ac etiam onere, absolutus esset.

The King recovering the Duke of Somerset is released.

[1] Tunc siquidem, mediatione et procuratione quorundam suorum amicorum, jussu Regis eductus erat de carceribus, adjunctusque illi iterum, ac ulterius, effectus actor maxime principalis circa personam ipsius. De quo facto Dux Eboracensis sibi metuens, et pericula imminere [2] conjiciens, subtraxit se rotinus ad partes Boreæ, ubi se cum Comitibus de Warewyk et Sarisbury [3] se confœderans, alloquebatur [4] eos, sub horum verborum tenore:—

The Duke of York flies to the North of England.

He addresses his confederates, the Earls of Warwick and Salisbury.

"[5] Cognati consanguineique mei [6] carissimi.—David "Rex quamvis fidus fuerit Domini servus, et fidelis, bis-"que sacro inunctus oleo præ singulis participibus suis, "non aliter tamen, juxta Augustinum ad Bonefacium "Comitem, domus [7] suæ pacem habere promeruit, quin "prius extingueretur ille perditionis [8] filius, qui erexit se "supra se, contraque genitorem proprium proditioso "animo insurrexit. Ad propositum—Licet Rex noster "Henricus vir fuerit simplex et rectus, nullique malum "ex se, aut de se, multum intendens, non aliter tamen, "juxta opinionem nedum meam, quinetiam totius vul-"garis plebis, in ea parte concordem, poterit domus sua, "domus, videlicet, regni hujus, in pace et tranquillitate "persistere, nisi quatenus tollatur de præsentia ipsius "ille [9] vir impius et seditiosus, qui legem subvertit, "pacem perturbat, nosque tres in specie delere nititur "de libro vitæ, facereque filios nostros orphanos, uxo-"res vero viduas, ac etiam vacuas absque ulla dote. "Quibus malis ad obviandum potentius, reducendum-

---

[1] *Eboracensis exauthoratus.—Somersetensis liberatus.* — Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *coniciens* in MS.

[3] Sic in MS., repeated.

[4] *Comites de Warwick et de Salisbury.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[5] *Eboracensis oratio ad suos complices.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[6] *karissimi* in MS.

[7] *sua* in MS.

[8] Absalom is alluded to.

[9] *Somerseti Ducem innuit.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

"que rursus in regnum thesaurum illum qui omnem "[1] exuperat sensum, pacem, videlicet, tranquillam utro- "bique in omnibus finibus ejus, induamus nos per- "sonam Joab militis, et, licet Rex noster, ad instar "alterius David, nitatur salvare maximum de facto "adversarium suum, infigamus [2]nihilominus nostras tres "lanceas infra viscera ipsius, qui nedum nobis, [3] quin- "immo, plebi et multis proceribus, extat maxime odio- "sus; nobis, propter causam dictam, plebi, propter "Normanniam deperditam, proceribus, vero, quia licet "spuriosi dimidiatique sanguinis fuerit, habueritque "patrem qui de [4] privata muliere procreamen sumpsit, "acceptior tamen est Domino Regi, ac etiam in amore "carior, omnibus aliis qui sunt clari integrique sangui- "nis, majoremque gratiam, non absque dedignatione, "derisuque illorum omnium, adinvenit in oculis ipsius. "Omnibus utique istis in genere, nobis, videlicet, "plebi, et proceribus aliis, quia suæ imputatur im- "prudentiæ, defectui, et [5] negligentiæ, quod totus Du- "catus Aquitaniæ et Vaschoniæ fuerat deperditus, "interfectusque ibidem in bello ille valens miles, "miles ille strenuus, miles ille egregius, quo in rebus "bellicis nec fortior erat Hector apud [6] Phrygios, "audacior Ajax apud Graios, Achilles vel [7] acrior "inter hostes; Dominus, videlicet, Johannes [8] Talbot, "Comes Selopiæ, flos et decus totius in Anglia gloriæ "militaris. Propter has utique causas, et præcipue "quia dictus noster adversarius circuit assidue, quia "quotidie, tanquam [9] leo rugiens, quærens vias, mo- "dos, et media, quibus in prædam nedum nos inva- "dere posset, quin etiam omnia, universa et singula,

A.D. 1455.

[1] In allusion to *Philippians* iv. 7.

[2] *nichilominus* in MS.

[3] *quinymo* in MS.

[4] *Somersetensis ex privata muliere natus.*—Marginal Note, by Lord William Howard; but erroneous.

[5] *necgligentiæ* in MS.

[6] *ffrigios* in MS.

[7] *acerior* in MS.

[8] *Johannes Talbot, Comes Salopiæ.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[9] In allusion to 1 *Peter* v. 9.

A.D. 1455. "bona nostra;—in tantum, quod jam nuper, ut sto "verius pleniusque certioratus, in secretis suggessit "Domino Regi, ac persuasit, descendere de Londoniis "usque Leicestriam, tenereque ibidem, tanquam in villa "fortitudinis suæ, maxime, propter assistentiam, cir-"cumstantiam, et approximationem, virorum fortium, "Regi adhærentium, utrobique in illa regione, unum "grande [1]sollemneque concilium, ad quod si nos, "timentes pericula, venire [2]neglexerimus, incideremus "in pœnam legis, et ita nostris nedum dignitatis "nominibus, quinetiam ulterius, villis, castris, terris, "et tenementis, reliquisque bonis nostris omnibus, "privari pro perpetuo deberemus;—[3]exurgamus cum "nostris pariter nos tres, et tam dicto adversario, cum "Rege descendenti, in itinere versus villam dictam "[4]occurramus obviam, et vel eradamus eum de terra "viventium, vel cogamus a Rege recedere, ita quod "nunquam [5]in posterum habeat officium [6]Achitophelis "exercere circa eum. Res est verissima, dummodo ipse "Regis conciliarius fuerit, steteritque circa ipsum prin-"cipalis actor, quemadmodum diutius modo stetit, sta-"bimus nos sub jactu aleæ, alearisque potius quam "aularis, sive animalis, erit nobis vita nostra, et om-"nino absque securitate. Cum igitur, juxta viros vete-"ratos, securitas maxima sit pars gaudii Sanctorum qui "sunt in cœlis, nemo nobis imputare poterit ad culpam, "licet id de quo Sancti in cœlis congaudent, vitæ ha-"bere optaverimus securitatem. Exurgamus igitur, ut "prius, exurgamus, et eum, propter causas modo dictas, "in itinere, antequam ad suam perveniat fortitudinem "maximam, præveniamus."

They lead their troops against the

Placuit sermo iste in auribus Comitum; consurgentesque secum venerunt obviam in occursum Regi

[1] *sollempneque* in MS.
[2] *necglexerimus* in MS.
[3] *Suadet movere bellum.* — Marginal Note in MS.
[4] *occuramus* in MS.
[5] *imposterum* in MS.
[6] 2 *Samuel* xv. 31.

usque ad villam Sancti Albani; ibique in campo, qui respicit villæ medium versus Eurum, insimultantes se cum suis in unum, usque ad numerum trium pene millium pugnatorum, inter se concilium ceperant, quomodo in villam possent irruere, et ipsam prædam capere quam affectabant.

A.D. 1455. King, and reach the town of St. Alban's.

Interim, dum ipsi in deliberatione steterant, Rex, de eorum adventu certioratus, misit ad eos [1] Ducem Bokynggamiæ, quæsivitque ab ipsis, an eorum adventus esset pacificus, aut ex aliqua alia contraria intentione. Qui, respondentes, dixerunt pariter omnes:—"Nos Re-"gis fideles ligii homines sumus, nos illi [2] nihil mali "intendimus, nec huc hac venimus de causa, ut illi "malum aliquod inferamus. Tantummodo detur no-"bis ille vir impius qui Normanniam deperdidit, qui "Vaschoniam [3] neglexit, quique hoc regnum Angliæ "ad hunc deduxit statum miserum, et abduxit, ut "quæ nuper domina fuerat gentium, et princeps pro-"vinciarum, jam sedeat quasi altera vidua derelicta, "non habens in consolationem ipsius ullos filios alios, "nisi quos ipse devorare nititur, omnemque substan-"tiam eorum. [4] Detur ille vir nobis, et absque strepitu "litis, læsurave pacis, pacifice iterum ad propria [5] redi-"bimus. Sin autem, si in hoc nostro desiderio detur "nobis contradictio, nec velit Rex ullis ex causis jam "dictis carere eo, sciat tunc, nos velle libentius in "campo decedere, quam rursus, frustrato proposito, "absque præda desiderata ad propria remeare."

The Duke of Buckingham is sent to ask their intentions.

They demand the surrender of the Duke of Somerset.

Certioratus Rex de eorum dictis et desideriis, et ea voluntaria, potius quam rationabilia aut legalia, esse intelligens, elegit potius dubium experiri belli eventum, quam vellet aut dictum Ducem amittere, aut eum tradere

The King refusing, they attack his troops.

[1] *Humfridus Dux Bokyngamiæ.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *nichil* in MS.

[3] *necglexit* in MS.

[4] *Responcio rebellium.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[5] *rediemus* in MS.

A.D. 1455.

Description of the battle in the streets of St. Alban's.

in manus inimicorum suorum. [1] Quod ipsi intelligentes, mox personante buccina, irruerunt, abruptis obstaculis, in Vici Sancti Petri medium, ubi habentes aciem Regis eis obviam, pugnaverunt per pauculum spatium temporis sic [2] atrociter in invicem, ut hic videres jacere unum excusso cerebro, illic alterum brachio præciso, ibi tertium confosso gutture, inibi quartum perforato pectore, totamque plateam ulterius repletam occisorum cadaveribus, hincinde et undequaque ex omni sua parte; sicque potenter ad tempus et clypeus clypeo, et umbone repellebatur umbo, esse minax ensis, pede pes, et cuspide cuspis, quod, per morulam temporis aliquantillulam cui parti cederet victoria, fuerat eventus dubius, aleaque sortis satis anceps.

The King's troops take to flight.

[3] Tandem tamen, nescitur an terrore cœlitus misso, aut immisso spiritu vecordiæ, seu innato, terga vertentes, versi fuerunt in fugam quamplures, [4] immo, pars maxima, ex parte Regis, discurrentesque per [5] hortos et agros, rubos et dumos, sæpes et sylvas, quæsierunt sibi loca et latibula ubi latere et occultare se possent aptius, quousque totius cessaret tempestas prœliationis.

Effeminate character of some of his followers.

Inter quos erant quidam de militari ordine, viri in se formæ satis elegantis, sed plus Paridi quam Hectori similes in conditione. Quibus quia—

"Plus placidum molli fuerat jacuisse cubili,
"Et plexis teneram brachiis tenuisse puellam,
"Quam clypeis humeros dextras onerasse, vel hastis;
"Aut galeam pressa sustinuisse coma,"

ideo plus mollitiem sectantes quam militiam, pluriesque frequentantes parcum proximi quam pugnam prœlii, reliquerunt Regem in campo, quæsieruntque

---

[1] *Prœlium apud Sanctum Albanum. Conflictus in Vico Sancti Petri.*——Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *attrociter* in MS.

[3] *Regia pars terga vertit.* — Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] *ymo* in MS.

[5] *ortos* in MS.

etiam sibi diverticula latitandi. Fuerunt etiam et alii de domo regia, sive regali, qui omnes, ut in majori, quia mollibus sunt vestiti, ideo ex mollitie spiritus abhorrentes visum sanguinis, subtraxerunt se de campo, ne viderent effusionem ipsius. Fuerunt insuper et tertii, de plaga regni Orientali, qui, quia ratione suæ originis molliores sunt cæteris, et magis teneri, juxta illud metrici,— A.D. 1455.

His followers from the East of England, naturally of an unwarlike character.

" [1] Quicquid ad Eoos tractus, regnique teporem,
" Vergitur, emollit animos clementia cœli,"

ideo spiritu terroris percussi, [2] reliquerunt solum in campo suum superiorem dominum; fugeruntque non aliter ab eo, quam a pastore fugere solent oves, sive agnelluli, cum lupum viderint venientem.

The King is deserted.

Videns autem Rex suos, quasi omnes, vel versos in fugam, vel in campo interfectos, seque sine præsidio sub suo stare vexillo, absque spe relevationis, de suggestione paucorum qui remanserant, ut fugeret a facie arcus, et telorum declinaret pericula, et sagittarum, quæ favillis niveis densius volitabant circa caput ejus, subtraxit se ad exiguam cujusdam frunitoris domunculam, ibique permansit cum suis, quousque veniret [3] Dux Eboracensis, et hujusmodi verbis salutaret ac confortaret eum:—

The King taking refuge in a tradesman's house, is found there by the Duke of York.

" Lætamini, Princeps illustris, lætentur etiam et ipsi, " qui circumstant vos, domini omnes. Jam enim pro- " jectus est accusator ille impius, qui tam die quam " etiam nocte accusabat me meosque fratres, dominos, " videlicet, mecum hic præsentes, ante conspectum [4] Ma- " jestatis vestræ. Gratia enim Dei, ille modo victor " extitit, qui contra eum justam causam habuit, ipse-

The Duke addresses him, in his own exculpation.

---

[1] Query as to this quotation.

[2] *Rex derelictus a suis.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[3] *Verba Ducis Eborac: ad Regem, post victoriam habitam.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] *Magestatis* in MS.

A.D. 1455. "que hostis impius, propter suam impietatem, passus "est ruinam magnam. Lætamini etiam, quia projectio "illius suspensio est alterius [1] Aman in opinione "plebis. Congaudent ipsi omnes de projectione ipsius, "non aliter quam dudum gavisi fuerant Judæi de "suspensione jam dicti maximi inimici sui. Lætamini "ulterius, quia illius projectio tranquillatio erit plebis "utrobique in toto vestro regno. In tantum etenim "fuerat tam pueris et juvenibus, quam puellis et "mulieribus, ac etiam omnibus aliis, cujuscunque [2] sexus "fuerant, aut ætatis, odiosus, ut dum pergeret, sive "equitaret, per plateæ medium in civitate Londoniarum, "[3] vel alibi, imprecarentur ei ipsi omnes, et dicerent, "maledicendo, juxta imprecationem [4] Psalmi, sub isto "modo :—'Fiant dies ejus pauci, fiant filii ejus orphani, "'fiat uxor ejus vidua, et non memoretur nomen ejus "'ultra.' Lætamini, igitur, Princeps, lætamini, quia "jam imprecatio plebis descendit sicut aqua in interiora "ejus, maledictio [5] vero sicut oleum in ossibus ipsius. "Lætamini adhuc ulterius, quia illius projectio vestra "erit erectio ad culmen honoris, altius quam unquam "antea habebatis, dum ipse stabat auriculator in "auribus vestris. Sum ego, et semper fui, sunt etiam "omnes [6] mihi adhærentes, et fuerunt, fideles, [7] immo, "fidelissimi homines ligii vestri, semperque erimus "pariter omnes, dum caro nubit spiritui, spiritusque "carni dominabitur, voluntasve [8] subjicietur rationi, "servi vestri paratissimi, egredientes et ingredientes, "pergentesque ad nutum et nominationem imperii "regii vestri."

---

[1] In allusion to the *Book of Esther*, vii. 10.

[2] *sexsus* in MS.

[3] These two words are inserted in a somewhat later hand.

[4] *Psalm* cix. 9.

[5] *Damnabilis deprædatio plurium post belli dicti terminationem.* — Superscription to folio 70.

[6] *michi* in MS.

[7] *ymo* in MS.

[8] *subicietur* in MS.

Et hiis dictis, eduxit illum cum omni reverentia de illa exigua domuncula, adduxitque primo ad feretrum, deinde ad suam [1] cameram, ibique eum manere fecit per totum illum diem. In crastino autem conduxit eum usque Londonias, ibique in Palatio Episcopi hospitium sibi parans, manere fecit per totum Festum [2] Pentecostes tunc instantis, assidue, per totam sacram illam [3] hebdomadam, omnimodum, cum duobus illis jam [4] dictis Comitibus, obsequium sibi impendens reverentiæ et honoris. Et patet in hiis paucis, quale fuit initium belli jam dicti, medium, ac etiam finis.

A.D. 1455. The Duke escorts the King to the shrine of St. Alban. And afterwards to London.

[5] *Damnabilis detestabilisque deprædatio plurium, post belli jam dicti terminationem.*

[6] Interea, dum Dux dictus Eboracensis stabat, ut jam dicitur, consolans Regem, et confortans, vacabant victores, avide avareque nimis, prædationibus, spoliationibus, et rapinis, nescientes magis infra regnum inter proximos, quam ad extra apud hostes, continere manus suas. Erant omnes, ut in majori parte, de Aquilonari plaga regni, et de patria Boreæ; et [7] propterea, licet fortiores in armis, promptioresque ad bella, ac etiam in sanguinis effusione, juxta illud metrici,—

The Northern troops, following the Duke, plunder the town of St. Alban's.

"[8] Omnis in [9] Arctois sanguis quicunque pruinis
"Nascitur, indomitus bellis, mortisque amator,

(—[10] supple "est"),—[11] nihilominus, quia populi illi plus sunt penuriosi quam pecuniosi, majorem habentes [12] abundantiam orobi et [13] hordei, siliginis et frumenti, quam

[1] *Rex captivus.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *Pentencostes* in MS.

[3] *ebdomadam* in MS.

[4] The Earls of Warwick and Salisbury.

[5] *Dampnabilis* in MS.

[6] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[7] *Boreales sanguinarii.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[8] Query as to this quotation.

[9] *Arcthois* in MS.

[10] *suple* in MS.

[11] *nichilominus* in MS.

[12] *habundantiam* in MS.

[13] *ordei* in MS.

A.D. 1455. aut ostri, aut [1] ebeni, aut eboris, muricis, auri, vel argenti; ideo venientes ad lautiores opulentioresque, plagas regionis Australis, docuerunt post prœlium manus suas ad spolium, digitos vero post victoriam ad deprædationem, nec Regi parcentes, nec proceribus, nec plebi, nec militibus, nec alicui homini alteri, apud quem materia spolii poterat inveniri. Sicque unus ibi, vasis suis aureis privatus, et argenteis, cogebatur, cum [2] Anacoclea principe, in vasis luteis cibum sumere, bibere vero de vitro fictili, sive de [3] cipho [4] vilis pretii, et minimi in reputatione.

Spoliation committed by them, in one form.

Ibi alius, equis spoliatus, et armis, urgebatur inermis, et pedester alter, velut miser, ad loca secedere propriæ habitationis, tristis longe minus de amissis, quam de rubore et derisu secum rursus ad propria reportatis.

In another form.

Ibi vero tertius, ab omni absolutus auro et argento in bursa vel in crumena habito, artabatur pecunias mutuo petere, quibus haberet se ad propria convehere, lætus in se valde, quod sic evaderet, nec majus [5] damnum susciperet in tanti strepitus [6] debacchatione.

And in another form.

In tantum utique invaluit vis et violentia hujus spoliationis et rapinæ, ut tandem veniret vox ad Monasterium, velle prædones illuc accedere, et despoliare ipsum. Veraque fuisset hæc vox, et fidelis, si nequaquam miles Albanus strenuus induisset se suis armis, et opposuisset pro sua ecclesia clypeum defensionis. Protegente utique milite et [7] Martyre, salva stetit sua ecclesia, quemadmodum latius declarabitur postea, ab omni gravi bonorum dispendio, seu despoliatione.

Report that they are about to plunder the Monastery.

Its safety due to the protection of the Martyr, Alban.

[1] *hebeni* in MS.

[2] The story of Agathocles, king of Sicily, mindful of his humble birth, as son of a potter, is, no doubt, here alluded to.

[3] *cypho* the more usual mediæval form, for the classical "*scypho.*"

[4] *vililis* in MS.

[5] *dampnum* in MS.

[6] *debacatione* in MS.

[7] *Martire* in MS.

Gratiosa miraculosaque præservatio Monasterii a spoliatione, post finem belli superius memorati.

[1] Providentia Dei misericordis, mediatione [2] Martyris sui, Albani, actum esse credimus, [3] ut Rex, ad villam cum accederet, diverteret se a Monasterio, ac ad villæ medium properaret. Si enim ad tunc, juxta morem alias assuetum, direxisset iter suum ad Ecclesiam, intravissetque cum eo Dux prius dictus, ac suam ibidem assumpsisset hospitationem, irruissent in furore spiritus adversarii ejus in Domini [4] Sanctuarium, polluissentque non aliter templum sanctum suum, quam dudum fecerunt illæ impiæ gentes, quæ, in hæreditatem Domini venientes, posuerunt Jerusalem in pomorum custodiam, effuderuntque, tanquam aquam, in circuitu ejus innoxium sanguinem, et innocentem.

A.D. 1455. Providential escape of the Abbey from spoliation.

Sed, ne ipsi domum alterius Jacob sic comederent, destruerentve locum ejus, aut nequiter in aliquo desolarent, providit Deus pius, et propitius mediavit Patronus noster, [5] Protomartyr Albanus; actumque erat taliter, gratia unius, mediationeque alterius, ut Rex Monasterium relinqueret, pergeretque ad villæ medium, quatenus ibidem contra hostem provideret melius. Sicque, provisione dispositioneque Dei misericordis, mediationeque nostri Patroni, sui in Anglia [6] Protomartyris, præservata fuit eorum ecclesia a deprædatione et rapina; ubi, adstatim post bellum peractum, processum erat ulterius per victores ad omnia genera deprædationum, deprædatique fuerunt, ac etiam despoliati, per eos tam proceres quam milites, quam etiam familiares procerum, hominesque villani plures; protegente tamen Dei dextra, salva et illæsa stetit, ut prius in parte

The circumstances of such providential escape.

---

[1] The first letter is omitted, to be supplied in illumination.

[2] *Martiris* in MS.

[3] *Gratiosa præservatio ecclesiæ, post belli finem, a spoliatione.*—Superscription to folio 71.

[4] *Saunctuarium* in MS.

[5] *Prothomartir* in MS.

[6] *Prothomartiris* in MS.

A.D. 1455. dicitur, ecclesia, nec patiebatur, præterquam in vino et victualibus, dispendia ulla magna.

Verses written in a spirit of thankfulness to God for His mercies.

Unde, quia tanta tam gratuitaque fuerat, mediatione sui [1] Martyris, in salvationem suæ ecclesiæ, misericordia Domini Plasmatoris, ideo in laudem et gloriam utriusque, scribitur ulterius de hac materia metrice, sub hiis verbis :—

Dum Maius madidi flos floruit imbribus Austri
Mollibus, et [2] Zephyrus refoveret flatibus arvos,
Flora velut riguos herbis ditaverat [3] hortos;
Post glacies inopes hos fecerat, et locupletes,
Sic rapidis [4] Stilbon prædonibus [5] undique regnum
Repleratque nimis, sic late [6] sparserat ipsos,
Ut villam tandem tantus pervaderet istam
Illorum numerus, quod vix evaderet unus,
Quin spolium lueret, spoliantes vel trepidaret.
Accidit ex causa spoliatio tam gravis ista;
Mars cœli dominus fuerat tunc, et soror ejus,
In terris domina belli, "Bellona" vocata.
Unde malum multis, signanter partibus istis,
Contigit, et bellum fuit istic grande peractum;
Sanguis et effusus multus, Dux et jugulatus,
Illius pugnæ qui fertur causa fuisse.
Bello finito, strepitu quoque pacificato,
Indultum est prædæ, prædones quippe fuere
Victores omnes, nulli quasi compatientes.
Tunc Rex, tunc proceres, tunc villani quoque plures,
Ac alii varii, fuerunt rebus spoliati.
Attamen ecclesia, simul ecclesiæ bona cuncta,
Infra quæ fuerunt, sub clausuraque jacebant,
Manserunt salva, nec ei res defuit ulla.
Laus igitur Domino, laus in specieque Patrono,
Cujus per media stabant sua singula salva,

[1] *Marteris* in MS.
[2] *Zephirus* in MS.
[3] *ortos* in MS.
[4] The brilliant star Mercury is supposed to be meant.
[5] *udique* in MS.
[6] *sperserat* in MS.

Salvus et in cunctis simul Abbas, frater et omnis. A.D. 1455.
Spiritus ille bonus, sine fallo spiritus almus,
Ad villam Regem qui direxit venientem
Illius ad medium, nec tunc permiserat ipsum
Ecclesiam petere, conservavit sua quæque.
Sed Patronus erat qui pro monachis mediarat.
A raptore locumque suum servavit, et omnem
Ipsius ornatum, fœdari nec tulit ipsum.
Si Rex intrasset, secumque Ducem sociasset,
Valvas ecclesiæ, paruissent cuncta rapinæ,
Nec poterat furias quisquam compescere plebis.
Laus igitur Domino rursus, rursusque Patrono,
Stat locus iste suo salvus munimine solo,
Salvaque supposita sua, salva jocalia cuncta.

Tempore dilapso, miracula plura Patrono
Concessum facere fuit utique ab Omnipotente.
[1] Laude celebrandum præ cunctis creditur unum,
Quod dum prædator stabat pro tempore liber,
Et raperet varia, bene servavit sua cuncta,
Flere nec ecclesiam rem raptam pertulit ullam.

Tumulatio trium illustrium Dominorum infra Capellam Beatæ Virginis, post finem belli illius, sive conflictus, de quo fit mentio in premissis.

[2] Finito prœlio dicto, et triumpho pro parte Ducis Eboraci Martis favoribus reportato, quod oculis intuentium lacrymabile fuit, et dolorosum, jacuerunt [3] sparsa permulta in capite omnium platearum occisorum cadavera; nec voluit aliquis, ne incideret in indignationem dicti Ducis, præparare fossas, et sepelire ea. The bodies of the dead left in the streets of St. Alban's.

Inter quæ jacuerunt corpora trium Dominorum illustrium, corpus, videlicet, Domini Edmundi Beuforde, Ducis de Somercete, corpus Domini Henrici Percy, Co- Among them, the bodies of

[1] *Tumulatio trium dominorum in dicto bello interfectorum.*—Superscription to folio 72.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *spersa* in MS.

A.D. 1455. the Duke of Somerset, the Earl of Northumberland, and Lord de Clifford.

mitis de Northumberlonde, et corpus Domini Thomæ Clifforde, Domini de Clifforde. Quæ corpora, quia dicti domini fuerunt præfato Duci de Eboraco plurimum odiosi, nullus, timore ipsius, ausus erat aut ea tangere, aut circa ea pietatis obsequia exercere. Quod Abbas audiens, et, [1] Tobiæ moris, melius rememorans, audacter personam Ducis adiit, intrepideque eum taliter allocutus fuit :—

The Abbot addresses the Duke of York, requesting that the bodies may be honourably interred.

" [2] Pie Princeps, et illustris.—Multa quamvis, et permulta, sint laudabilia in principe, [3] nihil tamen creditur esse laudabilius quam post victoriam parcere victis, nec ulterius in eos ultionis gladium exercere. Laudatur utique pro hac conditione Æneas Troius ; laudatur Achilles Graius ; laudatur et dux Romanus Julius, qui, viso capite Pompei, sui adversarii, compassionem habuisse legitur, usque ad lacrymationes. Compatiamini, igitur, pie princeps, nedum debellatis et victis, [4] immo etiam, prostratis et interfectis ; vestris, non dico, hostibus aut adversariis, [4] immo verius, cognatis, compatriotis, et consanguineis ; jubeatisque eorum corpora id suscipere quod non solet pietas alicui Christiano, vel infimo, denegare. Desævire in eos ulterius, post eorum decessus, non est moris, modi, aut mentis generosæ ; [4] immo magis, bestialis, bellualis, vel lupinæ. Scriptum legimus—

" ' [5] Ut lupus et turpes instant morientibus ursi,
" ' Et quæcunque minor nobilitate fera est,'

sic,

" ' [6] Quo quisque est major, magis est placabilis ira,
" ' Nec rapidos motus mens generosa capit.
" ' Nam [3] nihil ingenuus nisi palmam quærit in armis,
" ' Quicquid et optavit, cum jacet hostis, habet.'

---

[1] In allusion probably to *Tobit* viii. 2.

[2] *Oratio Abbatis Duci Eboraci.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[3] *nichil* in MS.

[4] *ymo* in MS.

[5] Ovid, *Tristia*, B. iii. El. v. ll. 35, 36.

[6] Ovid, *Tristia*, B. iii. El. v. ll. 31, 32, altered.

"Habetis, Princeps, pro nunc palmam, habetis victo- A.D. 1455.
" riam, habetis totum id quod anima vestra desidera-
" vit super personis eorum. Quiescat igitur pro nunc
" vestra ira, nec ulterius desæviat in eorum corpora,
" cum compassionantur plurimum omnes pertranseuntes,
" et, sicuti modo jacent, contemplantes ea. Jacent enim
" pro nunc modo despectissimo, despoliata armis, denu-
" data vestibus, absque omnique penitus operimento;
" causareque eos sic jacere ulterius non est opus pii
" principis, [1] immo verius, alterius [2] tyranni Creontis,
" qui, propter factum simile, cogebatur per ducem The-
" sium congrua mortis supplicia sustinere. Impia, Prin-
" ceps, est potius sævitia quam pia victoria, quam nulla
" consequitur misericordia; [3] damnabilisque magis quam
" laudabilis ille triumphus, qui cum in prosperis per-
" stet terminis, nescit posterius gladium convertere in
" vaginam, compescereque spiritum ultionis. Igitur, ut
" pia dicatur vestra victoria, laudabilis vero triumphus,
" in opus bonitatis, benignitatis, et clementiæ, in opus
" caritatis, pietatis, et misericordiæ, in opus utique, quod
" sit placitum angelis, gratum hominibus, sicque carum
" Deo, et acceptum, quod sit dignum præmio perpetuæ
" remunerationis, inclinet animum Principis illa sincera
" pietas, quæ elevat principem supra hominem, ipsum-
" que cum Diis magnis, juxta illud metrici,—

" 'Æquat inæquales nos Diis clementia magnis,'

" vult habere æqualitatem, inque horum sepulturam
" corporum ex pietate modo dicta clementius assen-
" tiatis."

[4] Dux, hiis Abbatis sermonibus ad pietatem inclina- tus, mox omnem felleæ dispositionis rancorem in ea parte seposuit, consensitque multum benigne in horum

The Duke is moved by the Abbot's appeal, and

[1] *ymo* in MS.
[2] *tiranni* in MS.
[3] *dampnabilisque* in MS.
[4] *Declaratio facta pro Duce Glou-cestriæ, super sua innocentia in gravissima nominis infamatione.*—Superscription to folios 73 a–74 b.

A.D. 1455. allows the bodies of the slain to be buried.

nedum sepulturam corporum, [1] immo ulterius, ut circa ipsam Abbas suam impenderet diligentiam, instantius exoravit. Abbas, licentia habita, mox fratribus emissis, et familiaribus, adduci fecit corpora dicta ad ecclesiam, ibique recipi cum honore; ac posterius, peractis obsequiis funeralibus, in Capella Beatæ Virginis suæ suscipere loca tumulationis.

The three lords, so slain, are buried in the Chapel of the Blessed Virgin, at St. Alban's.

Tumulati sunt igitur illi tres domini jam dicti, positique in lineali ordine, juxta statum, gradum, et honorem, dignitatis suæ; gaudentibus illis omnibus, et congaudentibus, qui plaudere et laudes canere in operibus solent misericordiæ, clementiæ, et pietatis, tristantibus vero ipsis solummodo, qui iniqui sunt, et impii, magisque post fata ulcisci cupiunt, quam misereri. Unde de hiis dominis, de eorumque inibi sepultura, scribitur ulterius metro compendioso, sub ista forma;—

Lines written upon their fate and burial.

Quos Mars, quos Martis sors sæva, suæque [2] sororis,
Bello prostrarunt, villæ medioque necarunt,
Mors sic occisos tumulaverat hic simul ipsos;
Postque necem requiem causavit habere [3] perennem.
Est medium, sine quo vult sic requiescere nemo.
Hic lis, hic pugna; mors est quæ terminat arma.
Mors, sors, et Mavors, qui straverunt dominos hos.

Declaratio facta pro Domino Duce Gloucestriæ, super sua innocentia, in gravissima nominis infamatione.

Measures taken in Parliament to clear the memory of the late Duke of Gloucester of the charge of treason.

[4] Anno itaque isto tentum erat Parliamentum apud Westmonasterium, in quo, inter alia, fuerat quædam facta declaratio pro parte Domini Ducis Gloucestriæ, pro tollenda sua a crimine læsæ [5] majestatis gravissima infamatione.

---

[1] *ymo* in MS.
[2] The goddess Bellona.
[3] *perhennem* in MS.
[4] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.
[5] *magestatis* in MS.

Nam princeps quanquam esset multum spectabilis, acceptabilis plebi, Regique valde fidelis, ac etiam obsequiosus, ex omnibus viribus pectoris sui, per quosdam tamen Sathanæ satellites, et iniquitatis complices, tam graviter granditerque apud Regem pejoratus fuerat, ac etiam accusatus, ut crederet Rex eum illius esse inimicum adeo grandem, quod [1] moliretur assidue media quibus posset jura coronæ sibi surripere, illique clam procurare necem, ac sic in se regni regimen usurpare.

A.D. 1455. Groundless nature of the evil charges made against him.

Propter quam causam fictam, quamvis frivolam et falsissimam, fecit eum Rex, in Parliamento tento apud Burgum Sancti Edmundi, per Constabularium regni arestari, ponique in tam arta custodia, quod præ tristitia decideret in lectum ægritudinis, et infra paucos dies posterius secederet in fata. De secessu cujus doleret licet vehementer utriusque sexus plebs omnis, vehementer tamen magis, [2] immo vehementissime, illi omnes qui illius fuerunt familiares, secumque in obsequio commansere. Ipsi enim cum lacrymis elevantes in altum suas voces, dixerunt taliter, et satis veraciter, inter se omnes :—" Jam dextera manus Regis decidit, " jam brachium sui roboris [3] aruit, jam corruit turris " suæ fortitudinis maximæ, jamque eversum ivit illa " munitio grandis, quæ in omni tempore suæ necessi- " tatis fuit ei alter murus, ac etiam antemurale. Quis " enim pro nunc, si insurgeret contra eum hostis [4] in- " trinsecus, ei assisteret, nisi ejus patruus ? Si [5] extrin- " secus, quis contra eum se apponeret, nisi hæres ipsius " proximus ? Si bella intestina contingerent, sive civi- " lia, extranea, vel [6] forinseca, quis pro Saule, sive pro " Rege, esset David alter, nisi avi sui filius, et patris " ejus frater ? Et ipse, præ tristitia, deposuit modo " sua arma, recessitque ad regionem illam ubi pax

His arrest on these charges, at Bury St. Edmund's, during the Parliament held there, (A.D. 1447) ; and death.

Lamentations ensuing thereon.

[1] *molliretur* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] *arruit* in MS.
[4] *intrincecus* in MS.
[5] *extrincecus* in MS.
[6] *forinceca* in MS.

A.D. 1455. " est, et tranquilla quies, absque inquietatione ulla. " Quis etiam jamdudum, in Regis infantia, fugavit " Ducem Burgundiæ de Pikardia, nisi Dux Glouces- " triæ? Quis in sua pueritia extinxit inimicos Crucis " Christi in Ecclesia, nisi Dux [1] Gloucestriæ? Quis in " sua adolescentia tranquillavit populum utrobique in " regione ista, nisi Dux Gloucestriæ? Quis adhuc ulte- " rius in tota sua ætate tenera suus verus, assiduus, " et continuus fuerat [2] alumnus, ac etiam [3] alumna, " nisi Dux Gloucestriæ? Et nunc proditor ipse dici- " tur, qui pro tunc potuisset [4] millesies, si voluisset, " liberius patrasse illud horrendum facinus quod 'pro- " 'ditio' nominatur. [5] Vah! fictio est ista, sive verius, " factio, [6] facinorosa, excogitata per illius aviditatis vo- " ratores, qui propter adipem occidunt arietem, et ob " augmentum prædæ quærunt occasiones quomodo in- " nocentiam [7] poterunt suffocare. Patiemur ergo nos, " qui servi ejus fuimus, qui secum in officiis stetimus, " quique suorum secretorum eramus conscii, intellexi- " musque omnia et singula opera ejus, Principem tam " illustrem, Ducem tam [8] industrium, militemque tam " probum, providum, et prudentem, innoxiumque a cri- " mine, ac in omnibus innocentem, sic lacerari a canibus, " sic stimulari a scorpionibus, sicque infamari per im- " pios susurrones, devorarique per eos omnem substan- " tiam possessionis ipsius? Absit id a nobis; absit id " etiam ab omnibus illis qui justitiam diligunt, aut ex- " ercent opera pietatis. Justum est enim, ut ille, qui in " suo tempore justitiam coluit, qui justitiam tenuit, qui- " que aluit justitiam, et nutrivit, sedeat pro nunc ad " dexteram Judicis, inter justosque vendicet sibi locum, " ac ipsum teneat inter eos. Pium est etiam, et opus

---

[1] *Goucestriæ* in MS.
[2] *alumpnus* in MS.
[3] *alumpna* in MS.
[4] Sic in MS.
[5] *Vath* in MS.
[6] *facinerosa* in MS.
[7] *poterint* in MS.
[8] *industrem* in MS.

"pietate plenum, pro ipso advocationis officium assu- A.D. 1455.
"mere, qui pro nunc non habet personam standi in "judicio, nec potest pro seipso coram judice respon- "dere. Advocemus igitur nos pro domino nostro, qui "in casu stat dicto; adeuntesque Curiam Parliamenti, "proponamus causam taliter ibidem pro ipso, ut nu- "meretur ipse inter justos, illi vero inter ipsos qui "impie, [1] immo, impiissime, infamarunt nomen ejus."

Measures taken, but vainly, in each successive Parliament, for seven years, to clear his memory.

Sicque ipsi adierunt, et proposuerunt in omni Parliamento depost, per septem annorum spatium, infra regnum tento; inaniter tamen, et frustratorie, quia semper eis obvius erat Dominus Rex, totumque ejus Concilium Privatum, ne dicatur perversum, in hac sua propositione. Demum tamen, in Parliamento, anno isto apud Westmonasterium tento, favoribus et auxiliis Domini Ducis Eboracensis, [2] obtinuerunt suum propositum; declaratusque erat eorum dominus pro fideli, [1] immo, fidelissimo, ligeo Domini Regis, usque in diem sui obitus, per hunc, qui hic subsequitur, modum.—

Formal injunction that proclamation shall be made of his loyalty, and his innocence of the charges made against him.

"[3] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et "Dominus Hiberniæ, Vicecomiti Essexiæ et Hert- "fordiæ, salutem. Cum per quamdam Supplicationem, "nobis in præsenti Parliamento nostro, per Communi- "tatem nostri regni Angliæ, in eodem Parliamento "existentem, exhibitam, acceperimus qualiter tempore "quo carissimus avunculus noster, Humfridus, nuper "Dux Gloucestriæ, Protector et Defensor regni nostri "Angliæ extitit, ligei nostri sub debita obedientia "custoditi, justitia observata, leges nostræ executæ, et "nostri rebelles debite puniti, fuerint, personæ suæ "propriæ ad debitam executionem eorundem ad tunc "minime parcendo, ad magnam securitatem personæ "nostræ, et regni nostri prædicti bonum publicum; "quamvis per infideles et male dispositas personas dic-

---

[1] *ymo* in MS.
[2] *optinuerunt* in MS.
[3] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1455. " tus avunculus noster de proditione aperte nominatus " fuerit, et defamatus:—Nos, præmissa considerantes, " de avisamento et assensu Dominorum Spiritualium et " Temporalium, in dicto Parliamento existentium, ac ad " requisitionem Communitatis prædictæ, necnon [1] auc- " toritate ejusdem Parliamenti, dictum avunculum nos- " trum fidelem ligeum nostrum diebus regni nostri, " usque diem mortis suæ, declaravimus et declaramus, " ac reputavimus et reputamus, prout in actu inde " facto plenius continetur. Tibi igitur præcipimus, " firmiter injungentes, quod in singulis locis infra " ballivam tuam utriusque Comitatus, ubi melius ex- " pedire videris, tam infra libertates quam extra, et " saltem infra villam de Sancto Albano, ex parte nostra " publice proclamari facias omnia et singula præmissa, " et quod prædictus avunculus noster omnibus diebus " vitæ suæ, durante regno nostro, fidelis ligeus noster " extitit. Et hoc, sub periculo incumbente, nullatenus " omittas. Teste meipso, apud Westmonasterium, tri- " cesimo primo die Julii, anno regni nostri tricesimo " tertio."

Lines written on his death, and the groundless charges made against him.

Ulterius de morte dicti Domini Ducis, de qua in toto populo fuerat murmuratio grandis, de ipsiusque infamatione, et de causa infamationis, scribitur ulterius, [2] licet succinctius, metrice sub hiis verbis.—

[3] Æmula sors variis signanter honoribus altis
Causavit miseræ mala multos flere ruinæ.
Cæsus erat Julius, undis mersus [4] Ptolomæus,
Pulsus Tarquinius, exul factusque Tydeus.
Duxque nimis propere jam dictus tempora vitæ
Complevit tristis. Heus! indignatio Regis
Causa fuit magna, major detractio falsa

---

[1] *autoritate* in MS.

[2] *Declaratio altera, facta pro Duce Eboraci, pro aliisque secum interessentibus, tempore belli.*—Superscription to folios 72 a–76 a.

[3] The first letter (E.) omitted; to be supplied in illumination.

[4] *Ptholomeus* in MS.

A.D. 1455.

Plebis ei junctæ, fallacis, et insidiosæ.
Nam Regis patruus quamvis, et proximus hæres,
Tunc fueritque suus consultor in ordine primus,
Vir prudensque, pius, vir doctus, et ingeniosus,
Non tamen erubuit, nec pertimuit, ve pepercit,
Hunc accusare false de proditione,
Dicere quodque suam clam vellet tollere vitam,
Et sibi surripere violenter jura coronæ.
Divitis argentum proprium qui captat in usum,
Desiderat medium quo vendicet aptius ipsum.
Sic Regem plures comitantes collaterales
Sectantur prædam, mediat fraus, dat dolus ipsam.
Fidior in regno Regi Duce non fuit isto,
Plusve fide stabilis, aut major amator honoris.
Et tamen, ut prædo voto potiretur iniquo,
Fraudem consuluit, cum fraude dolum sociavit.
Sicque Ducem false maculans de proditione,
[1] Obtinuit votum, prædator eratque bonorum
Illius; et tristis obiit Dux, criminis expers.

Declaratio altera, facta pro Domino Duce Eboraci, pro omnibusque aliis, qui interfuerunt secum in conflictu habito infra villam Sancti Albani.

Declaration made in the same Parliament, establishing the innocence of the Duke of York and his partisans.

[2]Eodem itaque Parliamento facta erat declaratio altera pro Domino Duce de Eboraco, proque Comitibus, militibus, scutiferis, archariis, sagittariis, ac omnibus aliis, qui secum ad villam Sancti Albani venerant, secumque ibi, aut in conflictu aut post conflictum, aliquid excessus sive transgressus faciebant; ita quod nullus, sive læsus in corpore, sive spoliatus in bonis, sive aliquo alio modo male tractatus, aut injuriose, poterat ullum in lege habere remedium, quo illatas valebat injurias juridice vindicare. Vi etenim et vigore dictæ

[1] *Optinuit* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1455.

The whole blame of the civil war imputed to the late Duke of Somerset and two others.

declarationis, poterat transgressor omnis inter innocentes lavare suas manus, dicereque cum [1] Pilato,—"Mundus sum ego ab omni sanguine tunc fuso, ab "omnique alia specie seu genere transgressionis." Imputabatur tota culpa, offensa, sive causa conflictus illius, Edmundo Beuford, Duci de Somercete, Thomæ Thorpe, Baroni de Scaccario, et Willelmo Josep, Armigero, et [2] collaterali Domini Regis; ideo quia ipsi litteram quamdam, eidem Regi per dictos dominos transmissam, ad partem seposuerant, nec ad manus ejus, licet faceret pro bono pacis, venire permittebant. Et erat litteræ illius tenor talis.—

Copy of a Letter which had been written by the Duke of York and his partisans, attesting their loyalty; but the existence of which, by the agency of the opposite party, had been hidden from the King.

"[3] Christianissime insignissimeque Princeps, ac noster "metuendissime [4] supremeque Domine hic in terris. "Placeat vestræ Excellentiæ planius concipere, quod "nos, pro eo quod audimus indies, et pro vero, non "tamen absque cordis amaritudine, intelligimus, quo-"modo inveterati nostri æmuli, ex probata experientia "satis nobis noti, qui pro nunc adhærent vestræ Celsi-"tudini, commoranturque sub alis illius, insusurrarunt "ejusdem Celsitudinis auribus, seditiose fraudulenter-"que valde, dubia varia et ambiguitates super fide et "ligiantia quibus, Altissimo conscio, tenemur, astringi-"mur, et obligamur, infringibiliter vobis; laboraruntque "cum summo eorum conatu, ad elongandum et extrane-"andum nos a vestra maxime desiderata præsentia, et a "favore bonæ vestræ gratiæ, quam in nostrum gaudium "et consolationem maxime desideramus nos habere. "Quare nos ad præsens, tanquam vestri ligei homines, "et fideles, sumus sub gratia divina et vestra, in veni-"endo versus dictam vestram Excellentiam, ad declaran-"dum et ostendendum eidem, ac etiam ad elargandum "fidem nostram, et ligiantiam, erga metuendissimam

---

[1] *Matthew* xxvii. 24.

[2] The King's henchman.

[3] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[4] *suppremeque* in MS.

"personam vestram, intendentes, sub misericordia Do- A.D. 1455.
"mini Salvatoris, per nostrum adventum, ad ponendum "nos cum tanta diligentia, industria, et labore, sicut "vester aliquis ligius homo vivens, in hiis omnibus quæ "præferre [1] poterunt, seu promovere, honorem et pros- "peram valituram dictæ vestræ regiæ [2] Majestatis, seu "cedere ulterius in securitatem et salvam custodiam "nobilissimæ personæ vestræ, quam in adeo grandi "honore et felicitate ad prosperandum [3] in perpetuum "divinam imploramus misericordiam, sicut unquam "prosperabatur princeps aliquis alius vivens hic in "terris, et ita vestræ Celsitudini nos acceptare, ad- "mittere, et reputare, et non dare fidem seu confiden- "tiam aliquam sinistris, fraudulentis, et malitiosis "laboribus æmulorum nostrorum, usque ad adventum "nostrum ad regiam præsentiam vestram. Cui implo- "ramus etiam humiliter nos admitti, sicut fideles ligei "vestri, ad ostendendum intentum adventus nostri; de "quo intento die lapso scripsimus litteras Reverendo in "Christo Patri, Archiepiscopo Cantuariensi, et Cancel- "lario regni vestri, causa ostendendi Celsitudini vestræ. "Et quia hucusque nequaquam certificati stamus, utrum "dictum intentum nostrum sit per ipsum ostensum "sive declaratum vestræ bonæ gratiæ, necne, mittimus "cum litteris hiis nostris clausis copiam dictarum "epistolarum, nostræque dispositionis erga dictam ves- "tram Excellentiam, et prosperam valituram regni vestri. "Quam prosequi perficereque intendimus, sub miseri- "cordia Domini Plasmatoris. Cui preces fundimus, ut "prosperetur vestra [4] Majestas in omnibus [5] perenniter "sine fine. Amen."

Subtractio litteræ istius, ne veniret ad aspectum, sive notitiam, Domini Regis, ministravit materiam

Means taken, through the

[1] *poterint* in MS.
[2] *Magestatis* in MS.
[3] *imperpetuum* in MS.
[4] *Magestas* in MS.
[5] *perhenniter* in MS.

A.D. 1455. subtraction thereof, to palliate the acts of the Duke of York.

Parliamento ad palliandum, sive justificandum, omnem omnimodumque transgressum patratum in bello superius memorato.

[1] *Processus perquisitionis manerii de Garstone, infra Parochiam de Watforde.*

The Abbot takes measures to secure the interests of his house, in reference to its possessions.

[2] Dum annus dictus senuit, fugavitque bruma hirundines, ac Sol, a Cancro descendens, versus Capricornum iter suum flexit, sedebat Abbas in suo studio solus, cum [3] Martha tamen sollicitus ad excogitandum vias, modos, et media, ne [4] in posterum sua gravaretur ecclesia, aut pateretur per retractionem sui juris dispendia ulla magna. Reminiscens igitur inter alia, et recordans quam prona, prompta, et proclivis, sæcularis conditionis sit cupiditas ad infringendum libertatem Ecclesiæ, ad retrahendumque, sive ad dedicendum, ea quæ solvere sibi deberet, et tenetur ex jure, studuit, in quantum valuit, temporalis dominii possessores, præsertim eos qui, vel in servitiis, vel in redditibus, sibi sive suæ fuerunt ecclesiæ debitores, a libertate ecclesiæ secludere, securareque hujusmodi redditus et servitia, ac media securationis ingeniare. Intellexit melius quomodo tales, ut in majori parte omnes, vel sunt aulici, et tunc subsistunt sine lege; vel legiferi, sive legisperiti, et tunc existunt supra legem; vel saltem milites aut generosi de patria, et tunc multo promptiores persistunt ad solvendum minas quam pecunias, verberaque quam [5] numismata, pro omni hujusmodi indebitatione sua.

In this spirit, he desires to secure

Unde inter dominia alia infra libertatem ecclesiæ existentia, advertens et rememorans manerium de Garstone teneri sibi suæque ecclesiæ in grandiori annuæ

---

[1] *Acta anni quarti Abbatis Johannis Octavi.*—Superscription to folios 76 b–89 a.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] In allusion to *Luke* x. 41.

[4] *imposterum* in MS.

[5] *nummismata* in MS.

solutionis summa, quia in summa decem marcarum per annum, laboravit sagaciori modo quo scivit illud manerium sibi perquirere, quatenus, eo perquisito, posset per id medium servare dictum nedum annuum redditum, quinetiam exiguam Ecclesiæ dotem in quota augmentare, aliquota et augere.

A.D. 1455. possession of the manor of Garstone.

Advocans igitur ad suam præsentiam possessorem manerii antedicti, virum bonum, gratum, et benevolum, ac secum olim, dum in floribus stabat juventutis, in obsequio commanentem, exposuit sibi mores et conditiones virorum plurium, in suorum subtractione servitiorum et reddituum, quam graviaque rerum dispendia patiebatur ecclesia, propter hanc subtractionem suam. Rogavit igitur, et [1] instititit, si et quatenus taliter in animo staret dispositus, ut vellet, quia carebat liberis, ipsum manerium vendere, dignaretur sibi, propter causam nedum dictam, [2] immo etiam, ob affectionem, si quam haberet ad personam suam, concedere prius sibi quam alicui alteri pactionem illam; et vellet ille tantum pro ipsa solvere sicut aliquis vir alius, qui laborat, sive laborabat, ad habendum illam.

Proposition made by him to the owner of the manor.

Possessor, hiis motus Abbatis instantiis, respondebat ei iterum, ita dicens:—" Pater venerabilis, et domine
" mi maxime singularis.—Ad instar licet muris in sac-
" culo, seu ignis in gremio, serpentis in sinu, vel hostis
" in ostio, soleant quamplures modernis in temporibus
" remunerare hospites et [3] alumnos suos; nolo tamen ego
" ita facere, [2] immo magis, imitari naturam ciconiæ, per
" modumque avis istius gratitudinem pro ingratitudine
" remunerare. Volo enim, propter causam nedum per
" vestram dominationem modo dictam, [2] immo etiam, ob
" gratitudinem in mea adolescentia exhibitam, [4] mihi et
" ostensam, præfatum manerium meum vobis vendere,
" servareque pactum istud in manu mea, licet pro

The owner expresses his willingness to give him the preference over others, in the sale of the manor.

---

[1] *instetit* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] *alumpnos* in MS.
[4] *michi* in MS.

A.D. 1455. " emptione ipsius [1] instituerunt mihi plures, quousque " vestræ placuerit dominationi ipsum admittere vel " renunciare."

Negotiations are forthwith entered into, for the sale thereof to the Abbot.

Abbas, de hoc suo responso non mediocriter gavisus in suo animo, traxit ipsum seorsum ad partem, et post paucula interlocutoria de oblatione et postulatione inter ipsos, prout moris est ementium et vendentium, habita, convenit cum ipso plenarie de pactionis pretio; convenit etiam cum ipso de solutionis termino; convenit insuper cum eo de [2] charta donationis scribenda, deque die et hora in quibus haberet illuc accedere, sibique per attornatum, sive deputatum, de dicto manerio possessionem liberare.

A deed of gift is formally drawn up.

Quibus sic peractis, finaliterque conclusis, edita erat mox posterius [2] charta de donatione dicti manerii, sigillataque per donatorem in præsentia Abbatis, ac possessio incontinenti liberata, absque dilatione ulteriori. [3] Chartæ istius tenor hic subsequitur, et est talis.—

Tenor thereof. A.D. 1453.

" [4] Sciant præsentes et futuri, quod ego, Willelmus " Halle, de Schidlyngtone, in Comitatu Bedfordiæ, *Gen-* " *tilman*, dedi, concessi, et hac præsenti [2] charta mea con- " firmavi, Reverendo in Christo Patri, Magistro Johanni " Whethamstede, permissione divina, Abbati Monasterii " Sancti Albani, et ejusdem loci Conventui, manerium " meum de Garstone, in Parochia de Watforde, in Comi- " tatu Hertfordiæ, cum omnibus terris et tenementis, " pratis, pascuis et pasturis, haiis, boscis, sepibus, [5] vivis, " piscariis, moris, mariscis, omnibusque aliis proficuis et " commoditatibus, dicto manerio qualitercunque perti- " nentibus, sive spectantibus:—Habendum et tenendum " dictum manerium, cum omnibus præmissis, et singulis " suis juribus et pertinentiis prædictis, præfatis Johanni " Abbati, et Conventui, et successoribus suis [6] in perpe-

[1] *insteterunt michi* in MS.
[2] *carta* in MS.
[3] *Cartæ* in MS.
[4] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.
[5] Probably for *vivariis*.
[6] *imperpetuum* in MS.

"tuum, de capitalibus dominis feodi illius, per servitia "inde debita et de jure consueta. Et ego vero prædictus "Willelmus Halle, et hæredes mei, prædictum manerium, "cum omnibus præmissis, et singulis suis juribus et "pertinentiis prædictis, præfatis Abbati et Conventui, "et successoribus suis, contra omnes gentes warantizabimus [1] in perpetuum, et defendemus. In cujus rei "testimonium, huic præsenti scripto sigillum meum "duxi apponendum. Hiis testibus, Henrico Lymby, "Henrico Wynge, Ricardo Marione, Willelmo Essex, "Johanne Fortune, et aliis multis. Data apud Gar"stone, manerium meum prædictum, octavo die mensis "Septembris, anno regni Regis Henrici, Sexti post "Conquæstum Angliæ, tricesimo secundo." A.D. 1455.

Littera Attornationis, directa cuidam homini de villa Sancti Albani, ad recipiendum vice et nomine dicti Abbatis seisinam et possessionem manerii illius, de quo fit mentio in præmissis.

"Noverint universi per præsentes, nos, Johannem, "permissione divina, Abbatem Monasterii Sancti Al"bani, fecisse, ordinasse, constituisse, et loco nostro "posuisse, dilectum nobis in Christo Johannem Wang"forde nostrum verum et legitimum attornatum, ad "recipiendum pro nobis et nomine nostro, de Willelmo "Halle, de Schidlyngtone, in Comitatu Bedfordiæ, "*Gentilman*, vel ejus in hac parte certo attornato, "plenam et pacificam seisinam ac possessionem de et "in toto manerio suo de Garstone, cum omnibus terris "et tenementis, pratis, pascuis et pasturis, haiis, boscis, "sepibus, [2] vivis, piscariis, moris, marescis, omnibus"que aliis proficuis et commoditatibus dicto manerio "qualitercunque pertinentibus, sive spectantibus, situato "infra Parochiam villæ de Watteforde, in Comitatu

Letter of attorney, empowering John Wangforde to receive seisin for the Abbot.

---

[1] *imperpetuum* in MS.

[2] See p. 188, Note 5.

A.D. 1455. "Hertfordiæ, secundum vim, formam, et effectum, cujus-"dam [1] chartæ per dictum Willelmum nobis inde con-"fectæ; ratum et gratum habentes, et habituri, totum "et quicquid prædictus attornatus noster nomine nos-"tro fecerit in præmissis. In cujus rei testimonium, "præsentibus sigillum nostrum apposuimus. Data oc-"tavo die mensis Septembris, anno regni Regis Henrici, "Sexti post Conquæstum Angliæ, tricesimo secundo."

Processus perquisitionis manerii de Aygnellis, infra Parochiam de Redburne.

The Abbot gives further thought to the interests of the House.

[2] Dum senuit annus dictus adhuc ulterius, sed non plene pertingebat ad solis occasum, sive ignitegii tempus, stabat adhuc Abbas in se iterum satis sollicitus, quomodo plebem jam dictam, plebem, videlicet, curialium, [3] annuum redditum ecclesiæ debitum multum pronam ad dedicendum, posset ulterius a libertate ipsius ecclesiæ secludere, facereque ut non magnam [4] in posterum haberet ab illa læsuram, sive injuriam [5] toleraret. Et ideo adtunc plus solito laboriosus in se fuit, et sollicitus in negotio modo dicto, quia intellexit per viros probos, et de materia multum conscios, quomodo infra paucum tempus posterius deberet per Dominum Regem perdonatio generalis annui, virtute cujus, et vigore, possent bona prius ab ecclesia comparata teneri licite per ecclesiam, absque forisfactione aliquali.

He sets his mind upon obtaining a certain manor for the Abbey.

Cupiens igitur tempus dictæ concessionis præcedere, et cum manerio prius dicto etiam aliud infra Redburnam modo simili, vario quieto redditu ecclesiæ oneratum, [6] eidem appropriare, laboravit aptiori modo quo scivit apud præclaram fœminam, et devotam,

[1] *cartæ* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *annum* in MS., by inadvertence.

[4] *imposterum* in MS.

[5] *tolerare* in MS.

[6] *eidm* in MS.

[1] Johannam Spendeloue, viduam, dominam ipsius manerii, et proprietariam, pro emptione ipsius, et perquisitione; tandemque, mediantibus quibusdam viris benevolis, taliter cum ipsa conventum fuerat, et concordatum, ut pro octodecim libris in pecuniis, et annua pensione quadraginta solidorum ad terminum vitæ, concederet sibi præfatum suum maneriolum, ac poneret eum in possessione. Sicque ipsum posuit, sibique dictum dedit manerium, et concessit. De cujus donatione et concessione tenor scripturæ hic subsequitur, sub horum verborum serie.— A.D. 1455.

Deed of grant of the manor of Aygnellis to the Abbot and Convent of St. Alban's. A.D. 1454.

" [2] Omnibus [3] Christi fidelibus ad quos præsens scrip- " tum pervenerit, Johanna, nuper uxor Johannis " Spendeloue, vidua, Henricus [4] Frowyk, Armiger, de " Southmmymmes, Willelmus Halle, Johannes Ferrers, " et Johannes Wangforde, salutem in Domino sempi- " ternam. Cum nuper Rogerus Huswyfe, Clericus, et " Edmundus Westby, Armiger, per quamdam [5] chartam " suam, cujus data est quinto die mensis Augusti, anno " regni Regis Henrici, Sexti post Conquæstum Angliæ, " tricesimo secundo, dimiserint, liberaverint, feoffave- " rint, et per eandem [5] chartam suam confirmaverint, " nobis, præfatis Johannæ Spendeloue, viduæ, Henrico " Frowyk, Armigero, Willelmo Halle, Johanni Ferrers, " et Johanni Wangforde, simul cum Johanne Spende- " loue, Eduuardo Hulle, Milite, et Henrico Diper, de- " functis, manerium suum de Aygnellis in Redburne, " in Comitatu Hertfordiæ, et omnia alia terras et " tenementa, redditus, et servitia, cum omnibus aliis " suis pertinentiis, et eidem manerio de Aygnellys in " Redburne pertinentibus; quod quidem manerium,

---

[1] *Johanna Spendeloue.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *Manerium Aygnellys, infra dominium de Redborne.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] *Frowyk de Southmimmes.* — Marginal Note, by Lord William Howard.

[5] *cartam* in MS.

A.D. 1455. "terras et tenementa, redditus et servitia, cum omnibus aliis suis pertinentiis, præfati Rogerus Huswyfe et Edmundus Westby quondam conjunctim cum Thoma Charleton, Milite, Thoma Wodevyle, Thoma Frowyk, et Willelmo Acworth, defunctis, habuerunt ex dono et feoffamento prædictorum Johannis Spendeloue et Johannæ, uxoris suæ, prout in quadam [1]charta inde eis confecta, cujus data est vicesimo primo die mensis Januarii, anno regni Regis Henrici, Sexti post Conquæstum Angliæ, secundo, plenius continetur; et quod quidem manerium, cum suis pertinentiis, præfatus Johannes Spendeloue, in extremis positus, voluit quod prædicti feoffati concederent, dimitterent, et confirmarent, Reverendo in Christo patri ac domino, Domino Johanni Whethamstede, Abbati Monasterii Sancti Albani, et ejusdem loci Coventui, et successoribus suis, [2]in perpetuum;—Noveritis præfatos nos, Johannem Spendeloue, Henricum Frowyke, Willelmum Halle, Johannem Ferrers, et Johannem Wangeforde, dimisisse, liberasse, feoffasse, et hoc præsenti scripto nostro confirmasse, Reverendo in Christo patri ac domino, Domino Johanni Whethamstede, Abbati Monasterii Sancti Albani, et ejusdem loci Conventui, et successoribus suis, manerium prædictum de Aygnellis in Redburne, cum omnibus suis pertinentiis:—Habendum et tenendum prædictum manerium de Aygnellis, in Redburne, cum omnibus suis pertinentiis, præfatis Abbati et Conventui, et successoribus suis [2]in perpetuum, de capitalibus dominis feodi illius, per servitia inde debita et de jure consueta, per præsentes. Et ego, prædicta Johanna Spendeloue, et hæredes mei manerium prædictum de Aygnellis in Redburne, cum omnibus suis pertinentiis, præfatis Abbati et Conventui, et successoribus suis, contra omnes gentes

[1] *carta* in MS.

[2] *imperpetuum* in MS.

" warantizabimus [1] in perpetuum per præsentes. In A.D. 1455.
" cujus rei testimonium, huic præsenti scripto nostro
" sigilla nostra apposuimus. Hiis testibus, Bartholomæo
" Halsey, Armigero, Edmundo Westby, Armigero, Ro-
" gero Wittone, Armigero, Thoma atte Hoo, Roberto
" Anable, Johanne Newbury, Rotholando Payable,
" Thoma Clothman, Roberto Stodeley, Johanne Hunt,
" Johanne Chopyne, Johanne Marchal, Thoma Pecok,
" Waltero Fynche, seniore, et multis aliis. Data apud
" Redburne prædictum, tertio die mensis Decembris,
" anno regni Regis Henrici, Sexti post Conquæstum,
" tricesimo [2] secundo."

[3] *Tenor indenturæ super præmemorata annuitate hic etiam subsequitur, sub horum verborum serie.*

Grant of a yearly rent to Johanna Spendeloue by the Abbot and Convent of St. Alban's. A.D. 1455.

"[4] Omnibus Christi fidelibus ad quos præsens scriptum
" indentatum pervenerit, Johannes, miseratione divina,
" Abbas Monasterii Sancti Albani, et ejusdem loci Con-
" ventus, salutem in Domino sempiternam.—Noverit
" universitas vestra nos, præfatos Abbatem et Conven-
" tem, dedisse, concessisse, ac, pro nobis et successori-
" bus nostris, confirmasse, dilectis nobis in Christo
" Johannæ Spendeloue, viduæ, et Johanni Ferrers, de
" Sancto Albano, quemdam annuum redditum triginta
" trium solidorum et quatuor denariorum, præfatis Jo-
" hannæ et Johanni Ferrers, in villa Sancti [5] Albani,
" per manus Custodis Cameræ dicti Abbatis, ad duos
" anni terminos, videlicet, ad Festa Annunciationis
" Beatæ Mariæ Virginis et Sancti Michaelis Archangeli,
" per æquales portiones annuatim solvendum, primo ter-

[1] *imperpetuum* in MS.

[2] An error, probably, for *tertio.*

[3] *Concessio facta Johannæ Spendeloue, viduæ, et Johanni Ferrers, de annuo redditu* xxxiiis. iiiid., *octo carectatis bosci, et de uno crofto cum cotagio, ultra pontem de Haliwell.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[5] *Albanni* in MS.

A.D. 1455. "mino solutionis incipiente in Festo Annunciationis "Beatæ Mariæ Virginis proximo futuro post datam "præsentium. Concessimus etiam octo carectatas foca-"lium eisdem Johannæ et Johanni Ferrers infra bos-"cum dictorum Abbatis et Conventus de Eywode, an-"nuatim, per assignationem forestarii Monasterii præ-"dicti, qui pro tempore fuerit; liberandum in prædicto "Festo Annunciationis Beatæ Mariæ, ad custus succi-"sionis et cariagii præfatorum Johannæ et Johannis "Ferers; ac etiam unum croftum terræ, cum cotagio "super eodem ædificato, cum suis pertinentiis, ja-"cens ultra pontem de Haliwelle, pertinentem officio "Sub-Cellerarii dicti monasterii, vocatum 'Duffehowse "'croft':—Habendum, tenendum, et percipiendum, præ-"dictum annuum redditum triginta trium solidorum "et quatuor denariorum, focalia, et croftum, prædicta, "præfatis Johannæ et Johanni Ferrers, ad terminum "vitæ prædictæ Johannæ. Et si contingat dictum "annuum redditum trium triginta solidorum et quatuor "denariorum, sive octo carectatas focalium, a retro "fore in parte, vel in toto, per tres septimanas post "aliquem terminum superius statutum, non solutum "et liberatum, extunc nos, præfati Abbas et Con-"ventus, volumus et concedimus per præsentes, pro "nobis et successoribus nostris, quod bene liceat præ-"fatis Johannæ et Johanni Ferrers, vel assignatis "suis, in manerium dictorum Abbatis et Conventus de "Sandrugge, in Comitatu Hertfordiæ, intrare, et pro "defectu solutionis prædictorum triginta trium solido-"rum et quatuor denariorum, sive liberationis prædic-"tarum octo carectatarum focalium, in dicto manerio, "et in qualibet parcella ejusdem, distringere, et distric-"tiones sic per ipsos Johannam et Johannem Ferrers, "vel assignatos suos, captas, asportare, fugare, et penes "se retinere, quousque eisdem Johannæ et Johanni "Ferrers de redditu prædicto, et ejus arreragiis, si quæ "fuerint, necnon de octo carectatis focalium prædictis,

"plenarie satisfactum fuerit, et persolutum. Et nos, A.D. 1455.
"præfati Abbas et Conventus, et successores nostri,
"prædicta annuum redditum, octo carectatas focalium,
"et croftum, in forma prædicta annuatim solvenda et
"liberanda, prædictis Johannæ et Johanni Ferers, ad
"terminum vitæ præfatæ Johannæ, contra omnes
"gentes warantizabimus et defendemus per præsentes.
"In cujus rei testimonium, tam sigilla dictorum Ab-
"batis et Conventus, quam sigilla prædictorum [1] Jo-
"hannæ et Johannis Ferrers, præsentibus scriptis in-
"dentatis alternatim sunt appensa. Data in Domo
"Capitulari Monasterii prædicti, vicesimo septimo die
"mensis Septembris, anno regni Regis Henrici, Sexti
"post Conquæstum, tricesimo quarto."

Isti duo processus, modo dicti, processus, videlicet, de perquisitione maneriorum de Garstone et de Aygnelles, scribi deberent inter acta anni præteriti: et propterea, non advertat lector ad annum, [2] immo verius, ad modum registrandi.

These transactions rightfully belong to a previous year.

Perdonatio generalis, virtute cujus perquisitiones modo dictæ salvantur a lupinis morsibus, et a deprædatione.

"[3] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et
"Dominus Hiberniæ, omnibus ballivis et fidelibus suis ad
"quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Sciatis
"quod, de gratia nostra speciali, et ex certa scientia
"et mero motu nostris, perdonavimus, remisimus, et
"relaxavimus, Johanni Whethamstede, Abbati exempti
"Monasterii Sancti Albani, in Comitatu Hertfordiæ,
"et ejusdem loci Conventui, seu quibuscunque aliis
"nominibus censeantur, omnimodos transgressiones,

General pardon, granted to the Abbot and Convent of St. Alban's. A.D. 1455.

[1] *Johanna Spendeloue et Johannes Ferrers.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *ymo* in MS.

[3] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1455. " mesprisiones, contemptus, et impetitiones, per ipsos " Abbatem et Conventum ante nonum diem Julii ultimo " præteritum, contra formam Statutorum de liberatis " pannorum et capitiorum, factos sive perpetratos, unde " penitus caderet in demandam, debitam, seu in finem " et redemptionem, aut in alias pœnas pecuniarias, sive " imprisonamenta, Statutis prædictis non obstantibus. " Et insuper, ex motu et scientia nostris prædictis, " perdonavimus, remisimus, et relaxavimus, eisdem Ab- " bati et Conventui sectam pacis nostræ, quæ ad nos " versus ipsos pertinet, pro omnimodis proditionibus, " murdris, raptibus mulierum, rebellionibus, insurrec- " tionibus, feloniis, conspirationibus, cambipartiis, manu- " tenentiis, et imbraciariis, ac aliis transgressionibus, " offensis, [1] negligentiis, [2] extortionibus, mesprisionibus, " ignorantiis, contemptibus, concelamentis, forisfacturis, " et deceptionibus, per ipsos Abbatem et Conventum " ante dictum nonum diem Julii qualitercunque factis " sive perpetratis; ac etiam utlagarias, si quæ in ipsos " Abbatem et Conventum hiis occasionibus, seu earum " aliqua, fuerint promulgatæ; et firmam pacem nostram " eis inde concedimus. Ita tamen, quod stent recto in " Curia nostra, si quis versus eos loqui voluerit de præ- " missis, vel de aliquo præmissorum. Et ulterius, perdo- " navimus, remisimus, et relaxavimus, eisdem Abbati et " Conventui omnimoda escapia felonum, catalla felonum " et fugitivorum, catalla utlagatorum et felonum de se, " deodanda, vasta, impetitiones, et omnimodos articulos " Itineris, destructiones, et transgressiones de viridi vel " venatione, venditiones boscorum infra forestas et extra, " et aliarum rerum quarumcunque, ante dictum nonum " diem Julii, infra nostrum regnum Angliæ et Mar- " chiam Walliæ emersa et eventa, unde punitio caderet " in demandam, debitam, seu in finem et redemptionem, " aut in alias pœnas pecuniarias, seu in forisfacturam

---

[1] *necgligentiis* in MS.

[2] *extorsionibus* in MS.

" bonorum et catallorum, aut imprisonamenta seu amer- A.D. 1455.
" ciamenta communitatum, villarum, vel singularium
" personarum, vel in onerationem liberorum tenentium
" eorum, qui nunquam transgressi fuerunt, ut hæredum,
" executorum, vel terræ tenentium, Escaetorum, Vice-
" comitum, Coronatorum, et aliorum hujusmodi, et omne
" id quod ad nos versus ipsos Abbatem et Conventum
" pertinet, seu pertinere posset, ex causis supradictis.
" Ac etiam perdonavimus, remisimus, et relaxavimus,
" eisdem Abbati et Conventui omnimodas donationes,
" alienationes, et perquisitiones, per ipsos Abbatem et
" Conventum de terris et tenementis de nobis, vel pro-
" genitoribus nostris, quondam Regibus Angliæ, in capite
" tentis; ac etiam omnimodas donationes et perquisi-
" tiones ad manum mortuam factas et habitas, absque
" licentia regia; necnon omnimodas intrusiones et in-
" gressus in hæreditatem suam, in parte vel in toto,
" post mortem antecessorum suorum, absque debita pro-
" secutione ejusdem, extra manum regiam ante eundem
" nonum diem Julii factas; una cum exitibus et pro-
" ficuis inde medio tempore perceptis. Et insuper per-
" donavimus, remisimus, et relaxavimus, eisdem Abbati
" et Conventui omnimodas pœnas ante dictum nonum
" diem Julii forisfactas coram nobis seu Consilio
" nostro, Cancellario, Thesaurario, seu aliquo judicum
" nostrorum, pro aliqua causa, et omnes alias pœnas,
" tam nobis quam carissimo patri nostro defuncto
" per ipsos Abbatem et Conventum, pro aliqua causa,
" ante eundem nonum diem Julii forisfactas, et ad
" opus nostrum levandas, ac omnimodas securitates
" pacis ante eundem nonum diem Julii similiter foris-
" factas; ac etiam tertias, et tertiarum tertias, omni-
" modorum prisonariorum in guerra captorum, nobis
" dicto nono die Julii [1] qualitercunque debitas, perti-
" nentes, seu spectantes, per eosdem Abbatem et Con-
" ventum; necnon omnimodos transgressiones, offensas,

[1] *qualtercunque* in MS.

A.D. 1455. "mesprisiones, contemptus, et impetitiones, per ipsos Ab-"batem et Conventum ante eundem nonum diem Julii, "contra formam tam quorundam Statutorum, ordina-"tionum, et provisionum, ante dictum nonum diem Julii "factorum seu editorum, de perquisitionibus, accepta-"tionibus, lectionibus, publicationibus, notificationibus, "et executionibus quibuscunque, quarumcunque Littera-"rum et Bullarum Apostolicarum, ante dictum nonum "diem Julii, et omnium aliorum Statutorum, ordinatio-"num, et provisionum, prætextu quorum aliqua secta "versus eosdem Abbatem et Conventum, per billam vel "per breve de 'Præmuniri facias,' seu alio modo quo-"cunque, pro aliqua materia ante eundem nonum diem "Julii, fieri valeat; quam quorumcunque aliorum Statu-"torum, factorum sive perpetratorum; Statutis, ordina-"tionibus, et provisionibus, illis non obstantibus, Litte-"ris et Bullis de exemptionibus duntaxat exceptis. Ac "etiam perdonavimus, remisimus, et relaxavimus, eis-"dem Abbati et Conventui omnimodos fines adjudicatos, "amerciamenta, exitus forisfactos, relevia, scutagia, ac "omnimoda debita, compota, præstita, arreragia firma-"rum et compotorum, nobis ante octavum diem Julii, "anno regni nostri vicesimo sexto, qualitercunque debita "et pertinentia; necnon omnimodas actiones et deman-"das, quas nos solus, vel nos conjunctim cum aliis perso-"nis, vel alia persona, habemus, seu habere poterimus, "versus ipsos Abbatem et Conventum, pro aliquibus "hujusmodi finibus, amerciamentis, exitibus, releviis, "scutagiis, debitis, compotis, præstitis, et arreragiis, ante "eundem octavum diem Julii nobis debitis: ac etiam "utlagarias in ipsos Abbatem et Conventum promul-"gatas pro aliqua causarum supradictarum; omnimodis "debitis et compotis nobis debitis et pertinentibus, "quæ vigore Litterarum nostrarum Patentium, seu "brevium nostrorum de Magno vel Privato Sigillo, aut "per estallamenta sive assignationes, respectuata exis-"tunt, omnino exceptis. Et quod præsens perdonatio

"nostra, quoad præmissa, seu aliquod præmissorum, non "cedat in [1] damnum, præjudicium, vel gravamen, aut "derogationem, alicujus alterius personæ, quam per- "sonæ nostræ duntaxat; nec quod præsens perdonatio "nostra, nec aliqua hujusmodi perdonatio nostra, ad "aliquos magnos computantes nostros, qui nunc sunt, "vel qui nuper fuerunt, videlicet, ad Thesaurarios "Calesiæ et Hospitii nostri, vitellarios Calesiæ, Came- "rarios Cestriæ, Northwalliæ, et Southwalliæ, Custodes "Garderobæ Hospitii nostri, aut Custodes Magnæ Gar- "derobæ nostræ, aut Custodes sive clericos Garderobæ "nostræ, clericos operationum nostrarum, Constabularios "Burdegaliæ, Thesaurarios terræ nostræ Hiberniæ, et "Receptores Ducatus nostri Lancastriæ et Ducatus "nostri Cornubiæ, tam generales quam particulares, "quoad aliqua hujusmodi officia sua, seu occupationes "hujusmodi suas, aut alicujus eorundem, tangentia, "ullo modo se extendat. In cujus rei testimonium, has "Litteras nostras fecimus fieri Patentes. Teste meipso, "apud Westmonasterium, decimo octavo die Novembris, "anno regni nostri tricesimo quarto." A.D. 1455.

Processus destructionis, sive depositionis, cujusdam molendini equini, noviter per quemdam adventitium infra villam de Watforde erecti, in læsionem Ecclesiæ, ac etiam injuriam, quotidie occupati.

[2] Anno itaque isto, tempore, scilicet, eo quo Sol a lance Libræ recesserat, peragratisque Signis mediis, pene usque Capricornum appropinquabat, vir quidam adventitius, "Johannes Chertesey" vocatus, inhabitans infra villam de Watteforde, et ibi prope villæ medium hospitium tenens, rexit se per aliquantillulum temporis

John Chertesey, a stranger, takes up his residence at Watforde.

[1] *dampnum* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1455. satis pacifice, adquievitque singulis villæ ritibus, nec studuit aliquod insuetum, sive insolitum, in minimo [1] attentare.

In defiance of the Abbot's rights, he erects a horse-mill there, and grinds barley therewith.

Tandem tamen, cum fuisset paulisper incrassatus in bonis, et impinguatus, plusque solito in bursa in pecuniis dilatatus, præsumpsit erigere se parumper supra se, [1] attentareque rem novellam, talem qualem antea nunquam indigena aliquis in villa illa ausus fuerat [1] attentare. Præsumpserat utique, nulla penitus petita licentia, aut [2] obtenta, quoddam molendinum equinum prope suum hospitium erigere, [3] molereque brasium indifferenter quorumcunque advenire volentium, ac commodum inde proveniens in suos usus proprios applicare.

By the Abbot's order, the millstones of the mill are seized and brought away; but are retaken by Chertesey's wife, and her female supporters.

Quod Abbas audiens, et sibi suæque ecclesiæ per id factum non modice derogari concipiens, mandavit sibi primo per suos ministros, ut vel dictum molendinum deponeret, vel aliter intelligeret pro certo, quod ad deponendum, vellet nollet, per leges [4] coartari deberet. Deinde cum id mandatum sic [5] stomachanter admitteret, quod, exasperatus potius quam humiliatus, magis contumaciter in suo errore perseveraret, vocavit ad se Abbas suum capitalem officiarium, et jussit ut, sumpta secum competenti familia, illuc accederet, distringeretque in forma pacis dicti molendini petras molares, ac ipsas, per ipsum sic districtas, asportaret inde, in locoque tuto pro tempore collocaret. Qui, jussui sui Superioris adquiescens, illuc perrexit, ad locumque perveniens, distrinxit in forma pacis petras dictas, ac inde ad domum constabularii pro salva custodia deportari fecit. Quod uxor viri, tunc absentis, intuens, et factum officiarii patienter ferre non valens, mox, more muliebri, tota in execrationes et imprecationes prorupit; statim-

[1] *attemptare* in MS.
[2] *optenta* in MS.
[3] *mollereque* in MS.
[4] *cohartari* in MS.
[5] *stomochanter* in MS.

que post ejus recessum, associata sibi de sexu fragili non modica plebe garrula, et de discretione exili, ad dictam constabularii domum perrexit, rapuitque inde, illarum juvamine, petras jam dictas, ac iterum, sed non absque probrosis conviciis verborum, ad locum pristinum apportavit. A.D. 1455.

De quo facto Abbas certioratus, respondebat protinus certioranti, ita dicens :—" Ad magistrum respicit, quicquid a discipulo delinquitur, pertinetque ad virum " quicquid ab ejus muliere, seu vitiose, seu injuriose, " seu contumeliose, exercetur. Est enim vir, ut est " [1] Scriptura testis, 'caput mulieris.' In caput igitur " ipsius, tanquam in caput et auctorem totius istius " transgressus, volumus extrahere gladium ultionis." Accersitoque ad se suo senescallo, jussit ut, celeriori modo quo sufficeret, sessionem pacis infra villam Sancti Albani teneri faceret, inquirique in ea taliter de transgressu dicto, et inveniri, ac ulterius in Curiam superiorem, post inventionem, certificari, ut lex, quæ propter transgressores posita est, suum cursum habere valeat, sicque puniri transgressor dictus, quod non [2] adjiciat ulterius ut resurgat. Sicque, tenta sessione, in omnibus fuerat factum, ac ulterius in lege taliter prosecutum, ut demum, metu utlegariæ, accederet dictus transgressor ad præsentiam Abbatis, peteretque, flexis genibus, perdonationem sibi fieri pro transgressionibus suis; offerens ulterius, et promittens, erectis manibus, si et quatenus daretur sibi licentia ad faciendum farinam de avena, ad nullum ulteriorem molendi usum vellet [3] in posterum unquam applicare molendinum suum.

The Abbot is resolved that the husband shall answer for this.

Legal proceedings, after inquisition made, are commenced against him.

The offender sues for pardon, on his bended knees; but asks for leave to grind oats with the mill.

Abbas, hanc suam oblationem audiens, respondebat ei iterum, ita dicens :—" Amice mi, licentiatus in " minimis frequenter ad ulteriora progreditur, vixque " inter multos invenitur aliquis, qui sic scit uti con-

The Abbot censures his conduct, and refuses.

[1] 1 *Cor*. xi. 3.

[2] *aditiat* in MS.

[3] *imposterum* in MS.

A.D. 1455. "cessis, quod suspectus in vetitis nullatenus habeatur. "Instructrix est etiam nobis experientia communis, "qualiter in talibus licentiis pes plerumque pro pollice "sumitur, ulnaque pro brachio aliquotiens usurpatur. "Ne igitur tu taliter sumas aut usurpes, aut ad sic "sumendum sive usurpandum, occasione licentiæ nos-"træ, quomodolibet inducaris, nolumus tibi aliquam "talem licentiam concedere, [1] immo, volumus, sub pœna "quæ incumbit, te in omnibus conformari tuis proxi-"mis, nec in aliquo ad ulteriora aspirare; plus enim "aliis demerueras, et tamen supra alios privilegiari "desideras. Absit id a nobis; cum id abesse dicitur "ab omni viro solidæ discretionis. Vade igitur, et "conformes te, ut diximus, quia nulla precum in-"stantia ulteriorem tecum gratiam faciemus."

Chertesey finally removes the mill.

Videns vir dictus se stare in puncto utlegationis, in proximoque pati pœnam illam, si perseveraret in proposito sui erroris, ivit et molendinum suum deposuit, conformavitque se de cætero suis proximis; ac sic tota litis materia hujus, intuitu proborum virorum mediantium, conquievit,

Processus expulsionis, sive ejectionis, Thomæ Charleton, Militis, de manerio de Burstone, cum singulis feoffatis suis.

Sir Thomas Charletone makes entry upon the manor of Burstone, and declares that he will keep possession of it.

[1] Mense ultimo anni istius, in illa arridentia temporis, qua cum Matre Ecclesia sub pacis silentio starent bene omnia, et nox in suo cursu tranquillum perageret iter, et absque inquietatione in lege ulla, venit a regalibus sedibus, non dico, Domine Omnipotens, Sermo tuus, [2] immo verius, miles quidam de familia Domini Regis, Thomas, videlicet, Charletone, de quo fit mentio in præmissis, ad manerium de Burstone, ingressumque in

---

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *ymo* in MS.

ipsum faciens, tenuit ut proprium, pro proprioque pro perpetuo jactitavit se velle tenere [1] eum. A.D. 1455.

[2] Erat enim miles multa dominatione dotationeque suffultus, de tam altaque natus progenie, quod Comitissam de Salisbury vendicaret in gradu propinquiori consanguineam se habere, et [3] propterea elatior in multo; elevatiorque in se factus satis alta præsumpsit interdum agere, satisque grandia, licet injuriosa, contra proximos, attentare. Invalescente utique rerum luxu, sive libidine, invalescit consequenter in hominibus multis, et præcipue in hiis qui superbiunt de nobilitate ortus, et de altitudine stirpis suæ, tam fastus quam avaritia, quam etiam singula vitia alia, quæ, rebus non contenta propriis, rapere ac etiam invadere solent frequentius aliena. Credunt utique tales quomodo in alienis [4] hortulis dulciora quam in propriis soleant poma succrescere; et propterea avidius de ipsis quam concedunt leges, cupiunt aliquotiens degustare.

The grounds upon which he assumed the right to invade the possessions of others.

Unde non obstante quod miles dictus non parvam propter manerium dictum patiebatur alias ruboris repulsam, quemadmodum in [5] antedictis extat latius declaratum, [6] nihilominus, quasi illius esset oblitus penitus, et irrecordatus, rursus, ad instar canis, ad suum [7] vomitum rediit, rursusque sic suum reglutivit clameum in dicto manerio, et renovavit, ut publicum ingressum in ipsum faceret, publiceque teneret [1] eum ut proprium, ac sic ad tenendum sufficientem in lege titulum se habere jactitaret. Et titulus juris quo finxerat se fulciri, erat talis.—

As if forgetting his former repulse, he makes entry upon the manor.

[8] Fascinavit quemdam virum simplicem, sciolum, et doli nescium, "Johannem Reue" nuncupatum, fecitque eum false credere, quomodo quidam Willelmus Reue,

Nature of his pretended title thereto;

[1] Sic in MS., in the masculine.

[2] *Thomas Charleton, miles* :—Marginal Note, by Lord William Howard.

[3] *proterea* in MS.

[4] *ortulis* in MS.

[5] See p. 137 *ante*.

[6] *nichilominus* in MS.

[7] See 2 *Peter* ii. 22.

[8] *Fascinnavit* in MS.

A.D. 1455. by deed of a man, whom he has persuaded to believe that he is heir thereto.

[1]presbyter, dudum mortuus, in dicto manerio, una cum aliis, per avum suum, Thomam Charletone, feoffatus, obiit solus in ipso manerio seisitus, nec unquam aliquam relaxationem fecerat; quare cum ipse nepos fuerat dicti [2]presbyteri, ac etiam hæres, totum jus manerii illius ad ipsum de lege regni descendebat. [3]Instititit igitur apud ipsum, ut vellet [4]chartam de donatione sui juris sibi facere, accedereque secum ad dictum manerium, ac sibi ibidem publicam possessionem liberare. Credulus vir, simplex cito effectus, scripsit sibi [4]chartam de donatione sui juris, veniensque ad manerium, liberavit sibi, in præsentia plurium, talem qualem ipse habuit possessionem illius.

The Abbot, being pressed to turn him out forthwith, expostulates at length against the evils of precipitation.

De quo facto Abbas certioratus, et pulsatus a variis, ac etiam excitatus, ut, omni mora postposita, eum iterum depelleret, poneretque ipsum ad suam actionem, et se in possessione conservaret, noluit in ea parte illis adquiescere, [5]immo, responsum adaptans, inquit ipsis sub horum verborum tenore:—"Fidissimi nobis, et bene-
"voli.—In curis morborum moras tollere multum pro-
"ficit; officit tamen in causis rerum, plerumqueque
"pœnitentiam inducit. Et ideo proficit in curis mor-
"borum cum celeritate apponere medicinam, quia, juxta
"metristam, per moras colligunt morbi sibi vires, inva-
"lescitque malitia eorum. Unde ipse cuicunque ægro-
"tanti præcipit sub tenore hujus metri,—

" '[6]Opprime, dum nova sunt, subiti mala semina
" 'morbi,
" 'Nam mora dat vires, teneras quoque decoquit
" 'uvas:'

"item, alibi iterum, per hunc modum,—

" '[7]Obsta principiis, sero medicina paratur,
" 'Cum mala per longas convaluere moras.'

---

[1] *presbiter* in MS.
[2] *presbiteri* in MS.
[3] *Instetit* in MS.
[4] *cartam* in MS.
[5] *ymo* in MS.
[6] Ovid, *Remed. Amoris*, ll. 81, 83.
[7] Correctly "*Principiis obsta.*"—Ovid, *Remed. Amoris*, ll. 91, 92.

"Non sic autem in causis rerum; nam in ipsis "quamvis mora odio sit variis, proficit tamen inter- "dum, secundum Senecam, inducitque sapientiam in "animum retardantis. Docet etiam Tullius, qualiter "nec viribus, nec velocitatibus, nec celeritate corporum, "agendæ sunt causæ rerum, [1] immo magis, moderatione "magna, et cum [2] consilio sapientum, quia inter alia "maxime contraria causis sunt festinatio et ira. No- "lumus igitur in hac materia aut festinanter, aut ira- "cunde, aut furibunde, aliquid agere; [1] immo, mode- "ranter magis, et cum matura deliberatione. Qui enim "sic ambulat, raro in via cespitat; [1] immo magis, "prosperis pervenit passibus ad metam quam perop- "tat. Qui vero cum furore aut rancore cursum im- "petuose inchoat, [3] difficilem interdum habet exitum, "cursumque infirmat. Quare consulit nobis vir heroi- "cus ad propositum, ita scribens:— A.D. 1455.

" '[4] Si furor in cursu est, currenti cede furori,
" 'Difficiles aditus impetus omnis habet:'

"ut igitur nos prosperioribus passibus ad metam "nostri cursus perveniamus, volumus tam passionibus "iræ, quam etiam furoris, frænum modestiæ imponere, "abstinereque nos ab omni hujusmodi ingressu, quous- "que nostro placuerit concilio, post meliorem deli- "berationem habitam, nobis de aptiori via significare."

Mittens igitur Londoniis, et aperiens suo concilio, prout veritas eum docuit, tam factum rerum, quam etiam sui genus responsi, [5] damnaverunt multum militis ingressum, laudaverunt tamen magis Abbatis responsum; et consuluerunt ut, ingressu omnino seposito, actor in lege fieret, cogeretque militem respondere sibi ad nutum, quousque lex in causa justitiam declararet. Sicque Abbas, actor in causa effectus, tam actualiter ipsum militem in lege, vigore cujusdam specialis Assisæ,

He takes counsel's opinion, and is advised to take proceedings at law against the intruder.

[1] *ymo* in MS.
[2] *concilio* in MS.
[3] *deficelem* in MS.
[4] Correctly "*Cum furor*."—Ovid, *Remed. Amoris*, ll. 119, 120.
[5] *dampnaverunt* in MS.

A.D. 1455.

This step being taken, Charletone makes an offer to withdraw.

ex gratia per Dominum Regem concessæ, prosecutus fuerat, tamque vigilanter, quia—"[1] Vigilantibus, et nequaquam dormientibus, jura subveniunt," in materia se sollicitabat, ut demum, die de Assisa capienda adveniente, accederet miles, timore patriæ volentis infallibiliter contra ipsum procedere, ad concilium Abbatis, offerretque se velle fatéri per expressum suum ingressum fuisse et esse erroneum, dummodo per gratiam consequi posset, quod [2] nihil de quibuscunque contra eum adjudicandis Abbas posterius exigere sive postulare vellet.

He formally makes admission that he has wrongfully disseised the Abbot.

Sicque ea de consensu Abbatis [3] obtenta gratia, et concessa, accessit ad barram quasi immediate posterius, fatebaturque ibidem publice et palam coram judicibus, suum ingressum fuisse et esse injustum, injusteque et sine judicio [4] disseivisse Abbatem, ac etiam Ecclesiam suam. Et totus iste processus qui in præmissis narrative exponitur, subsequitur hic conclusive, conclusionaliterque in forma legis declaratur.—

Mandatum Domini Regis, certis electis directum Justiciariis, ad capiendum Assisam, per Johannem, Abbatem Sancti Albani, contra Thomam Charletone, Militem, arramiatam.

Form of procedure therein.

[5] Rex mandat dilectis et fidelibus suis, Johanni Prisot, Ricardo Byngham, Radulpho Pole, Johanni Wenlok, Militi, Johanni Boughtone, Thomæ Broket, et Roberto Knolles, Litteras suas Patentes, in hæc verba:—

Royal Mandate to the Judges upon Assize of Novel Disseisin. A.D. 1456.

"Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et "Dominus Hiberniæ, dilectis et fidelibus suis, Johanni "Prisot, Ricardo Byngham, Radulpho Pole, Johanni "Wenlok, Militi, Johanni Broughtone, Thomæ Broket, "et Roberto Knolles, salutem. Sciatis quod constitui- "mus vos Justiciarios nostros, una cum hiis quos

[1] A legal maxim.
[2] *nichil* in MS.
[3] *optenta* in MS.
[4] Sic in MS.
[5] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

"vobis associaveritis, ad Assisam Novæ Disseisinæ "capiendam, quam Johannes, Abbas Monasterii de "Sancto Albano, in Comitatu Hertfordiæ, arramiavit "coram vobis, per breve nostrum, versus Thomam "Charletone, Militem, de tenemento in Burstone. Et "ideo vobis mandamus quod ad certos diem et locum, "quos ad hoc provideritis, Assisam illam capiatis, "facturi inde quod ad justitiam pertinet, secundum le-"gem et consuetudinem regni nostri Angliæ, salvis no-"bis amerciamentis inde provenientibus. Mandavimus "enim Vicecomiti nostro Comitatus prædicti, quod ad "certos diem et locum, quos ei scire faciatis, Assisam "illam coram vobis venire faciat. In cujus rei testi-"monium, has Litteras nostras fieri fecimus Patentes. "Teste meipso, apud Westmonasterium, sexto die Martii, "anno regni nostri tricesimo quarto." A.D. 1455.

Quarum litterarum prætextu, præceptum fuit Vicecomiti Hertfordiæ, quod venire faceret coram præfatis Justiciariis, apud villam de Sancto Albano, die Martis proximo post Clausum Paschæ tunc proximo futurum, breve originale Assisæ prædictæ, in omnibus secundum vim, formam, et naturam ejusdem brevis, arraiatum et executum. Proviso semper, quod attachiamentum inde fieret per quindecim dies ante prædictum diem Martis. Et Vicecomes inde fecit executionem, *et cætera*.

Precept to the Sheriff of Hertfordshire.

Constitutio Attornati pro Abbate et per Abbatem.

"[1] Johannes, Abbas Monasterii de Sancto Albano, in "Comitatu [2] [Hertfordiæ], ponit loco suo Johannem "Ferrers versus Thomam Charletone, Militem, de placito "Assisæ Novæ Disseisinæ."

Appointment by the Abbot of his attorney.

---

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *prædicto* in MS.; but if this singularly brief Letter of Attorney is intended as a correct copy of the original, "*Hertfordiæ*" must, no doubt, be the correct reading.

Breve regium ad procedendum in causa, etsi non omnes Justiciarii commode interesse [1]*poterunt in captione supradicta.*

A.D. 1455.

Proceedings in the Plea of Assize of Novel Disseisin.

[2] Placitum Assisæ Novæ Disseisinæ, quam Johannes, Abbas Monasterii de Sancto Albano, in Comitatu Hertfordiæ, arramiavit versus Thomam Charletone, Militem, de tenemento in Burstone, apud villam de Sancto Albano, coram Johanne Prisot, [3] Rodulpho Pole, Johanne Wenlok, Milite, Thoma Broket, et Roberto Knolles, Justiciariis, una cum Ricardo Byngham et Johanne Broughtone, ad Assisam illam capiendam assignatis, die Martis proximo post Clausum Paschæ, anno regni Regis Henrici Sexti tricesimo quarto, præsentia prædictorum Ricardi et Johannis Broughtone non expectata, virtute brevis Domini Regis,—" Si non " omnes," quod sequitur in hæc verba.—

Second Mandate to the Judges therein.

A.D. 1456.

" [2] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et " Dominus Hiberniæ, dilectis et fidelibus suis, Johanni " Prisot, Ricardo Byngham, Radulpho Pole, Johanni " Wenlok, Militi, Johanni Broughtone, Thomæ Broket, " et Roberto Knolles, salutem. Cum constituerimus " vos Justiciarios nostros, una cum hiis quos vobis " associaveritis, ad Assisam Novæ Disseisinæ capien- " dam, quam Johannes, Abbas Monasterii de Sancto " Albano, in Comitatu Hertfordiæ, arramiavit coram " vobis, per breve nostrum, versus Thomam Charletone, " Militem, de tenemento in Burston: vobis mandamus " quod si vos omnes captioni Assisæ illius commode " interesse non possitis, tunc sex, quinque, quatuor, " tres, vel duo, vestrum, quorum aliquem vestrum, vos " præfati, Johannes Prisot, Ricarde, et Radulphe, unum " esse volumus, quem præsentem esse contigerit, ad

---

[1] *poterint* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] Sic in MS.

"captionem Assisæ illius, secundum legem et consuetu- "dinem regni nostri Angliæ, procedatis. Testo meipso, "apud Westmonasterium, sexto die Martii, anno regni "nostri tricesimo quarto." A.D. 1455.

Recuperatio præfati manerii, tam per judicium, quam per propriam confessionem Militis antedicti.

[1]Assisa venit, recognitura si Thomas Charletone, Miles, injuste et sine judicio disseisivit Johannem, Abbatem Monasterii de Sancto Albano, in Comitatu prædicto, de libero tenemento suo in Burstone, post primam transfretationem Domini Henrici Regis, filii Regis Johannis, in Vasconiam. Unde idem Abbas, per Johannem Ferrers, attornatum suum, queritur quod prædictus Thomas disseisivit eum de manerio de Burstone, alias dicto "Burs-"tonehalle," cum pertinentiis, *et cætera.*

Plaint made by the Abbot.

Et prædictus Thomas, in propria persona sua, venit. Et dicit quod ipse non potest dedicere, quin ipse injuste et sine judicio disseisivit prædictum Abbatem de prædicto manerio, cum pertinentiis, prout idem Abbas superius versus eum queritur. Super quo idem Abbas gratis remittit præfato Thomæ quæcunque [2]damna, occasione præmissa, eidem Abbati adjudicanda. Et petit seisinam de prædicto manerio, cum pertinentiis, sibi adjudicari, *et cætera.* Sed quia dubitatur si habeatur aliqua fraus, sive collusio, inter prædictum Abbatem et præfatum Thomam super recuperatione manerii prædicti, contra formam Statuti quo cavetur ne terræ seu tenementa ad manum mortuam devenirent quoquo modo, prælocuta, processum est ad captionem Assisæ prædictæ per sacramentum duodecim proborum virorum, et legalium; qui, ad veritatem inde dicendam electi, triati, et jurati, dicunt super sacramentum suum,

Sir Thomas Charletone, the defendant, admits the Abbot's claim.

Finding of the Assize chosen to make inquisition as to possible collusion, to elude the Statute of Mortmain.

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *dampna* in MS.

A.D. 1455. quod quidam Thomas Charletone, Miles, pater prædicti Thomæ Charletone, Militis, nunc defendentis, et Elizabeth, uxor ejus, mater ejusdem Thomæ Charletone, nunc defendentis, quorum hæres idem Thomas Charletone, nunc defendens, est, nuper fuerunt seisiti de prædicto [manerio, cum pertinentiis, in dominico suo, ut de feodo; et, ipsis sic inde seisitis, quidam finis levatus fuit in Curia Domini Regis nunc, apud Westmonasterium, a die Paschæ in quindecim dies, anno regnorum suorum Angliæ et Franciæ, a Conquæstu, quarto-decimo, coram Johanne Juyne et sociis suis, tunc Justiciariis suis de Banco, inter Johannem Fray et Agnetem, uxorem ejus, querelantes, et præfatum Thomam Charletone, Militem, patrem prædicti Thomæ Charletone, Militis, nunc defendentis, et Elizabeth, matrem, *et cætera,* deforciantes, de prædicto manerio de Burstone, cum pertinentiis. Per quem finem iidem Thomas Charletone, pater, et Elizabeth, recognoverunt prædictum manerium, cum pertinentiis, esse jus ipsius Johannis Fray, ut illud quod iidem Johannes et Agnes habuerunt de dono prædictorum Thomæ Charletone, patris, *et cætera,* et Elizabethæ. Et illud remiserunt et quietum-clamaverunt de ipsis Thoma et Elizabetha, et hæredibus ipsius Elizabethæ, prædictis Johanni Fray, et Agneti, et hæredibus ipsius Johannis [1] in perpetuum.

Et præterea, iidem Thomas et Elizabetha concesserunt per finem illum, pro se et hæredibus ipsius Elizabethæ, quod ipsi warantizabunt prædictis Johanni Fray, et Agneti, et hæredibus ipsius Johannis, prædictum manerium, cum pertinentiis, contra omnes homines [1] in perpetuum.

Virtute cujus finis, iidem Johannes Fray et Agnes fuerunt inde seisiti; videlicet, Johannes idem in dominico suo, ut de feodo, et prædicta Agnes, ut de libero tenemento. Et postea prædicta Agnes obiit; post-

[1] *imperpetuum* in MS.

modumque prædictus Johannes Fray, per nomen Johannis Fray, Capitalis Baronis de Scaccario Domini Regis, per licentiam Domini Regis [1] obtentam, per quamdam [2] chartam suam hic in Curia prolatam, cujus data est tertio-decimo die Februarii, anno regni Domini Regis nunc sexto-decimo, recitando per eandem quod idem Dominus Rex, per Litteras suas Patentes, de gratia sua speciali sibi concesserit, et licentiam dederit, quod ipse manerium suum de Burstonehalle, cum pertinentiis, in Parochiis Beati Petri et Sancti Stephani, juxta villam de Sancto Albano, in Comitatu Hertfordiæ, quod de Abbate et Conventu Monasterii Sancti Albani tenetur, et valorem viginti marcarum per annum, ultra reprisas, non excedit, dare posset, et concedere, præfato Johanni, nunc Abbati dicti monasterii Sancti Albani, et Conventui ejusdem loci, habendum et tenendum sibi et successoribus suis [3] in perpetuum; et eisdem Abbati et Conventui, et successoribus suis, quod ipsi manerium prædictum, cum pertinentiis, de dono ipsius Johannis Fray, capere et recipere possent, habendum et tenendum sibi et successoribus suis, [3] in perpetuum; ad exorandum bona pro sanitate dicti Domini Regis, dum vixerit, et pro anima sua, cum ab hac luce migraverit, ac pro animabus nobilium progenitorum suorum, necnon in auxilium et supportationem onerum spiritualium pro animabus dicti Johannis Fray, ac parentum et amicorum suorum; per præfatos Abbatem et Conventum, et successores suos, facienda in perpetuum, quæ inter præfatum Johannem Fray, et præfatos nunc Abbatem et Conventum, et successores suos, forent concordata, Statuto de terris et tenementis ad manum mortuam non ponendis edito, vel aliquo alio Statuto in contrarium facto, non obstante, prout in prædictis Litteris Patentibus plenius continetur;—vigore A.D. 1455.

[1] *optentam* in MS.
[2] *cartam* in MS.
[3] *imperpetuum* in MS.

A.D. 1455. prædictarum Litterarum Patentium, dedit, concessit, et [1] charta sua confirmavit, præfato Johanni, nunc Abbati Monasterii prædicti, et ejusdem loci Conventui, manerium prædictum, cum pertinentiis, habendum et tenendum sibi et successoribus suis [2] in perpetuum.

Virtute cujus doni idem nunc Abbas fuit inde seisitus in dominico suo, ut de feodo et jure monasterii sui prædicti, quousque prædictus Thomas Charletone, nunc defendens, ipsum inde injuste et sine judicio disseisiret; et sic dicunt quod idem nunc Abbas habet jus in manerio prædicto, in forma prædicta. Et dicunt quod non habetur aliqua fraus sive collusio inter prædictum nunc Abbatem et præfatum Thomam Charletone, nunc defendentem, super recuperatione manerii prædicti, contra formam Statuti prædicti, prælocuta.

The Assize find in favour of the Abbot, and that there is no fraud or collusion.

Ideo concessum est, quod prædictus Abbas recuperet seisinam suam de prædicto manerio, cum pertinentiis, per visum recognitionis Assisæ prædictæ, et [3] nihil pro [4] damnis, pro eo quod idem Abbas ea superius præfato Thomæ Charletone, nunc defendenti, remisit. Et prædictus Thomas Charletone, nunc defendens, in misericordia, *et cætera.*

The evidences of title alleged on behalf of Charletone, are given up.

Capta Assisa modo dicta, et possessione manerii, expulso milite, pro perpetuo recuperata, liberatæ fuerunt et introductæ immediate posterius, vi et vigore ejusdem prævii tractatus, omnes illæ prætensæ evidentiæ quas pro sua parte finxerat dictus miles se habere. Inter quas hæc quæ hic subsequitur, erat una; et, licet pro parte faciens contraria, maxime principalis.—

Alleged release of the estate of Bur-

" [5] Omnibus Christi fidelibus ad quos præsens scrip-
" tum pervenerit, Gerardus Braybrok, Miles, Willelmus
" Asshe, Robertus Warner, Alanus Wombe, Capellanus,

---

[1] *carta* in MS.

[2] *imperpetuum* in MS.

[3] *nichil* in MS.

[4] *dampnis* in MS.

[5] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1455. stone-hall, made to Thomas Charletone. A.D. 1420.

"et Willelmus Reue, Capellanus, salutem in Domino "sempiternam. Noveritis nos, prædictos Gerardum, "Willelmum, Robertum, Alanum, et Willelmum Reue, "remisisse, relaxasse, et omnino, pro nobis et hæredi-"bus nostris, [1] in perpetuum quietum-clamasse Thomæ "Charletone, filio et hæredi Thomæ Charletone, de "Comitatu Middilsexiæ, defuncti, hæredibus et assignatis "suis [1] in perpetuum, totum statum nostrum, jus, et "clameum, quæ unquam habuimus, habemus, seu quovis-"modo in futuro habere poterimus, in toto illo manerio "de Burstonehalle, in Comitatu Hertfordiæ, cum om-"nibus suis pertinentiis, quod quondam fuit prædicti "Thomæ Charletone, patris; de quo quidem manerio, "cum suis pertinentiis, ad usum et proficuum dicti "Thomæ Charletone, patris, feoffati fuimus. In quo "quidem manerio, cum suis pertinentiis, prædictus "Thomas Charletone, filius, ut filius et hæres dicti "Thomæ Charletone, patris sui, post mortem ejusdem "patris sui, nuper intravit, illud clamando sibi et hære-"dibus suis [1] in perpetuum habere et tenere, et illud "sic in sua possessione habet et tenet in presenti. Ita, "videlicet, quod nec nos, prædicti Gerardus, Willelmus, "Robertus, Alanus, et Willelmus, nec hæredes nostri, "nec aliquis nostrum, nec aliquis alius pro nobis, seu "nomine nostro, aliquod statum, jus, seu clameum, in "prædicto manerio, cum suis pertinentiis, nec in aliqua "inde parcella, de cætero exigere, habere, clamare, vel "vendicare, poterimus, nec debemus quovismodo in "futurum; sed ab omni actione, statu, jure, et clameo, "inde simus penitus exclusi [1] in perpetuum per præ-"sentes. In cujus rei testimonium, huic præsenti "scripto nostro sigilla nostra apposuimus. Hiis testi-"bus, Johanne Hotost, Edmundo Bibbesworthe, Adam "atte Welle, Johanne Warner, Willelmo Todde, et aliis.

---

[1] *imperpetuum* in MS.

A.D. 1455. "Data vicesimo secundo die Martii, anno regni Regis "Henrici, Quinti post Conquæstum, octavo incipiente."

This release subtracted and withheld from the Abbot, at the time of the purchase of the estate, by the wife of the vendor, it was thought.

Relaxatio modo dicta, quæ, tam de jure quam de justitia, quam etiam de bona fide et veritate requisita, liberata fuisset emptori, cum aliis evidentiis, in tempore suæ emptionis, dolose fraudulenterque valde subtracta fuerat, et reposita ad partem per uxorem, ut suspicabatur, venditoris, ad finem illum et intentum, ut causaret, si valeret [1]in posterum, dictæ venditionis irritationem. Sed quia dolus, et non Deus, fuerat sibi consiliarius, fraus vero, et non fidelitas, auxiliaria in hac subtractione sua, ideo illa quæ doloso inchoata erant principio, dolorosum pudorosumque habebant exitum, et finem opprobio remuneratum sempiterno.

Evidentia altera, liberata per dictum Thomam Charletone, Militem, et introducta.

Alleged deed of gift to Thomas Charletone of the same manor. A.D. 1455.

"[2]Sciant præsentes et futuri, quod ego, Johannes "Reue, dedi, liberavi, et hac præsenti [3]charta mea "confirmavi, Thomæ Charletone, Militi, Ricardo Jaunsy, "Clerico, et Willelmo Hygges, manerium de Burstone, "ac omnia terras et tenementa, prata, pascua et pasturas, redditus et servitia, cum suis pertinentiis, in "Comitatu Hertfordiæ, de quibus Willelmus Reue, "Capellanus, avunculus meus, nuper fuit seisitus:— "Habendum et tenendum manerium prædictum, ac "omnia terras et tenementa, prata, pascua et pasturas, "redditus et servitia, cum suis pertinentiis, præfatis "Thomæ, Ricardo, et Willelmo, hæredibus et assignatis "suis, de capitalibus dominis feodi illius, per servitia "inde debita et de jure consueta [4]in perpetuum. In

[1] *imposterum* in MS.

[2] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[3] *carta* in MS.

[4] *imperpetuum* in MS.

"cujus rei testimonium, huic præsenti [1] chartæ meæ A.D. 1455.
"sigillum meum apposui. Hiis testibus, Henrico Frowyk, Armigero, Willelmo Deyn, *Gentilman*, Johanne Chirthesey, Johanne Bernewelle, Johanne Shyngletone, et aliis. Data apud Burstone prædictum, decimo-octavo die mensis Decembris, anno regni Regis Henrici, Sexti post Conquæstum, tricesimo quarto."

Its utter uselessness as an evidence of title.

Huic [1] chartæ frivolæ donationis, et fictitiæ, innitebatur miles dictus, tanquam alteri baculo, in tota sua defensione; sed quia non fraxineus erat, sed arundineus; ideo frangebatur subito, defecitque, sed non absque dedecore, in manibus suis.

[2] *Evidentia tertia, per dictum Militem liberata.*

Conveyance finally made by Thomas Charletone to the Abbot; in estoppel of all claims. A.D. 1456.

"[3] Noverint universi per præsentes, nos, Thomam Charletone, Militem, Ricardum Jaunsy, Clericum, et Willelmum Hygges, remisisse, relaxasse, et omnino, pro nobis et hæredibus nostris, [4] in perpetuum quietum-clamasse, Johanni, Abbati Monasterii Sancti Albani, et successoribus suis, totum jus, titulum, clameum, et demandum, quæ habemus in manerio de Burstone, alias Burstonehalle, in Comitatu Hertfordiæ; necnon de et in omnibus terris, tenementis, pratis, pascuis et pasturis, redditibus et servitiis, cum suis pertinentiis, in dicto Comitatu, quæ nuper habuimus, ex donatione, liberatione, et confirmatione Johannis Reue, consanguinei et hæredis Willelmi Reue, Capellani; ita quod nec nos, prædicti Thomas, Ricardus, et Willelmus, nec hæredes nostri, aliquod jus, titulum, clameum, seu demandum, in manerio, terris, pratis, pascuis, pasturis, redditibus, servitiis, prædictis, seu de aliqua inde parcella, exigere, clamare, seu vendicare, poterimus in futuro; sed ab omni actione juris et clamei inde

---

[1] *cartæ* in MS.

[2] *Eevidentia* in MS.

[3] The first letter omitted; to be supplied in illumination.

[4] *imperpetuum* in MS.

A.D. 1455. "simus exclusi [1] per præsentes. In cujus rei testimo-"nium, præsentibus sigilla nostra apposuimus. Data "quarto-decimo die mensis Aprilis, anno regni Regis "Henrici, Sexti post Conquæstum Angliæ, tricesimo "quarto."

Crestfallen condition of the defeated knight.

Liberatis evidentiis modo dictis, et in archivas Ecclesiæ introductis, mox miles præfatus, qui cum urgenti fastu, flatu, et boatu, ad villam accesserat, recessit inde silentiose satis, et sine strepitu, [2] nihilque aliud pro suo clameo quam [3] calumniam, pro jactantia vero quam jacturam, secum ad patriam reportabat. Deo igitur gratias! Qui licet ad tempus suam ecclesiam in suo jure turbari permiserit, non tamen sinit eam pati finaliter jacturam; [4] immo, post turbationem, tandem ad triumphum pervenire concedit.

Finiunt acta Anni Quarti, subsequuntur Quinti.

Processus cujusdam commutationis, recompensationis, sive excambii, facti cum Domino manerii de La More, pro certis servitiis et redditibus de dicto manerio Monasterii Sancti Albani exeuntibus.

A.D. 1456. The Abbot now makes visitation of his manors.

[5] Dum transiret [6] hyems anni quarti, et recederet, succederetque illa veris grata temperies, quæ tam pratis quam pascuis, quam agris etiam, rosariis et vinetis, pallia polymitariæ tunicationis adaptare solet, descendit Abbas dictus in [7] hortum, non dico [8] nucum, ut videret convallium poma, aut ut inspiceret si floruissent vineæ, germinassentve malorum arbusculæ punicorum; [9] immo verius, in [7] hortum deliciosum suorum maneriorum, ut

[1] *Acta anni quinti Abbatis Johannis Octavi.*—Superscription to folios 90 a–111 a.

[2] *nichilque* in MS.

[3] *calumpniam* in MS.

[4] *ymo* in MS.

[5] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[6] *yemps* in MS.

[7] *ortum* in MS.

[8] *See* Amundesham, Vol. II. p. 105, for a similar passage.

[9] *ymo* in MS.

statum eorum videret, et regimen, inspiceretque si florent modo debito, fructumve facerent congruum, solitum, et assuetum. A.D. 1456.

Descendens igitur, et demum ad manerium suum infra villam de Rikmersworthe perveniens, intellexit [1] eum, post modicam factam inquisitionem, esse [2] Saram alteram, ad instarque matronæ illius quamdam habere ancillam, quæ, licet pro tempore debitum sibi servitium impenderet, serviretque cum aliis, ac sub jugo ancillationis obsequaliter permaneret, de verisimili tamen infra paucum tempus posterius, cum puella, esset incurvati supercilii, elevatæque frontis, haberet suum servitium retrahere, vendicareque libertatem; nec velle ulterius sub jugo ancillationis commanere. Intellexit utique, quomodo manerium jam dictum alterum haberet sub se manerium, [3] sollemne in se valde, et multum sumptuosum, manerium, videlicet, de La More, infra Parochiam villæ jam dictæ situatum. Quod quidem manerium, licet teneretur de præfato manerio in capite et per servitium militare, staretque oneratum eidem in diversis solutionibus annuis, quas adtunc prompte pacificeque satis persolveret possessor illius, et absque contradictione; de verisimili tamen, quia manerium fuit sic sumptuosum et [3] sollemne, quod aptius habilisque esset pro hospitio magni principis quam pro exigui militis inhabitatione, suspicatum fuit, et conjecturatum a variis, et præcipue a viris magis modestis et maturis, quod inhabitatores haberet [4] in posterum tales, qui promptiores essent ad rapiendum quam ad reddendum, ad tollendumque quam ad solvendum, ea quæ sunt juris ecclesiastici, et pertinent ad patrimonium Ihesu Christi.

Trouble is anticipated to arise from the manor of More, in Rikmersworthe.

Quod Abbas in se etiam concipiens, mentaliusque præ aliis ad cor apponens, traxit ad partem nunc

---

[1] Sic in MS.; in the masculine.
[2] *Genesis* xxi. *passim*.
[3] *sollempne* in MS.
[4] *imposterum* in MS.

A.D. 1456. fratrem unum, nunc alterum, nunc totam maturitatem illorum in invicem, eosque præsentes allocutus erat maturius per hunc modum:—"Fratres, confratres, et "consocii, quibus inest spiritus cogitandi quæ sunt "recta, dirigenteque Altissimo, eadem etiam faciendi.— "Vobis, præ cæteris, datum est noscere, ac etiam "intelligere, quomodo ubi imminet gravius bonorum "dispendium, ibi expedit celerius apponere remedium; "ubique magis timetur de læsura juris ecclesiæ, ibi "suadet moderatrix rerum prudentia de clypeo pro-"tectionis, sive de medio recompensationis providere. "Cum igitur, fratres, manerium de La More, infra Paro-"chiam de Rikmersworthe situatum, sit in opinione "plurium manerium tam [1] sollemnis fabricæ, subque tam "potentis domini gubernatione, quod de verisimili "infra dies satis paucos dedignabitur servire ecclesiæ "ulterius, aut illi aliqua impendere obsequia ancilla-"tionis, videtur nobis, videtur etiam et aliis, fore "valde expediens,—'Dum calor est, et [2] pulchra dies,' "hoc est, dum possessor illius justus est dominus, et "justitias diligens, de remedio discutere, deliberareque "de viis, modis, et mediis, quibus vel scrutari posset "totus annuus redditus de dicto manerio exiens, vel "saltem per recompensam debitam salvus ecclesiæ "permanere. Interdum etenim nobili viro, et de claro "genere, succedit hæres spurius, sive de spuriata "conditione; plerumqueque viro, sic justo et juri-"dico, quod insit sibi constans et perpetua voluntas "animi unicuique quod suum est persolvendi, subsequi-"tur possessor conditionis, dispositionisque, contrariæ, "promptiorque ad irritandum justitiam quam ad exe-"quendum ea quæ ipsa solet præcipere seu imperare. "Tarquinio utique Prisco, probo viro, et modesto, "successit vir seditiosus et scelere plenus, Tarquinius "Superbus, filius ejus; Vespasiano etiam, pio principi, "et pacifico, vir impius, invidus, et insidiosus, filius

The Abbot makes certain representations to the brethren thereon.

[1] *sollempnis* in MS.

[2] *pulcra* in MS.

"Domitianus. Et ut ab externis ad exempla perve- A.D. 1456.
"niamus citeriora, et præcipue ad talia quæ tracta
"sunt ab illis, qui [1] nuperrime manserunt in habita-
"tione dicta,—sobrio quippe viro, et quieto, 'Henrico
"'Chilterne' nuncupato, successit in dicto manerio
"vir factiosus at litigiosus valde, prout manifeste de-
"clarant et enarrant [2] Gesta Abbatis Thomæ, 'Jo-
"'hannes,' videlicet, 'Chilterne' vocitatus; solidoque
"viro, sobrio, et modesto, 'Johanni Hympey' nomine
"dicto, subsequebatur vir alter etiam factiosus, placi-
"tosus, in tantumque litigiosus, videlicet, Willelmus
"[3] Flete, quem vestrum plures melius novistis quod
"prædecessor noster nunquam, nos vero vix tandem,
"artare potuimus aut ad exhibendum nobis homa-
"gium, aut ad persolvendum aliquem quasi annuum
"redditum, debitum nobis, et de suo manerio exeun-
"tem. Nunc ergo, fratres, si tanta facta fuerat contra-
"dictio, dum dictum manerium in possessione stabat
"humilium, quanta, creditis, fiet contradictio, ac etiam
"contrarietas, cum ad manus devenerit potentiores,
"quemadmodum jam devenit. Ubi enim altior est
"potestas, ibi, ut in majori, remissior est voluntas ad
"solvendum Ecclesiæ ea quæ sunt sui juris. Nam
"verbum quanquam sit juridicum, ex oreque pro-
"cedens Dominico:—'[5] Reddite quæ sunt Cæsaris
"'Cæsari, et quæ sunt Dei Deo,' non tamen omnes,
"et præcipue domini majores, verbum istud capiunt;
"[4] immo, petentibus viris ecclesiasticis id quod debetur
"illis, ita plerumque respondent,—'Nos non sumus
"'ancillæ filii, sed liberæ. Nos liberi sumus, fuimus,
"'et erimus; nec volumus alicui servire.' Hæc est
"responsio in omnibus quasi nobilibus hiis diebus.
"Libertatem omnes appetunt, et si non [6] poterunt

[1] *nuperime* in MS.
[2] See the *Gesta Abbatum*, Vol. III., p. 5, and the Index.
[3] See the *Annales* of Amundesham, Vol. I. pp. 263–6.
[4] *Matt.* xxii. 21.
[5] *ymo* in MS.
[6] *poterint* in MS.

A.D. 1456. "per fas, saltem per [1]nefas ipsam habere volunt. "Licet igitur pro nunc sit possessor manerii dicti vir "bonus et benevolus, justusque in se dominus, ut "prius dicitur, ac justitias diligens, [2]nihilominus, "quia filium habet in hæredem multum levis condi- "tionis, et in se satis instabilem, delectantem magis "in avibus et—[3]'Canibus, in apricique germine campi,' "quam aut in verbis, aut in sermonibus, qui sibi "suadent quærere nedum sua, [4]immo etiam, reddere "illa quæ sunt Ihesu Christi, expediens est plurimum "formicam nobis in speculum statuere, dumque calor "est, ut superius diximus, et [5]pulchra dies, contra "frigora [6]hyemalia ex industria providere; expediens "est utique, dum possessor illius hujusmodi est con- "ditionis, ut jam dicitur, dominus, hujusmodi futura "pericula, sive dispendia, præcernere, et de remedio "congruo, quemadmodum ipse dominus, propter cau- "sam præmissam, præaffectat, politice providere. Sicut "enim granum interdum degenerat in [7]lolium, vitis "vero in labruscam, sic etiam aliquotiens filius de- "patrissat a patre, ac etiam a conditione omnium "progenitorum suorum. Habet enim se juvenis in- "terdum noviter deveniens ad hæreditatem, quemad- "modum absque gubernatore habet se navis in æquore; "fluctuat et cursitat huc, illuc, istuc, quocunque "ventus sensualitatis vult eum propellere; nec solet "prius ad portum tranquillæ stationis pervenire, quam "tempestas tumultuosæ levitatis cessaverit, superve- "neritque illa ætatis maturitas quæ hujusmodi ventis "et flatibus imperare novit. Dum enim ætas viget, "dum calor inæstuat, dumque debilitas ignoratur, "frequenter abest ratio, [8]hebet discretio, et voluntas

---

[1] *nephas* in MS.
[2] *nichilominus* in MS.
[3] Horace, *De Arte Poet.*, l. 162, slightly altered.
[4] *ymo* in MS.
[5] *pulcra* in MS.
[6] *yemalia* in MS.
[7] *lollium* in MS.
[8] *ebet* in MS.

A.D. 1456.

"dominatur. Igitur, fratres, adhuc, ut prius, dum "instat æstas, ac etiam grata recompensandi temperies, "cum formica contra jam dicta pericula laboremus. "Grave erit [1] in posterum, et tædiosum valde, pluries "flexis genibus petere propria, sed frustra semper, et "absque expeditione ulla: gravius vero, et tædiosum "magis, nil aliud recipere, pro pecuniis debitis, nisi "vel jurgia, vel verbera, vel comminationes. Imperant "utique, ut in majori, omnes tales, quemadmodum "scribitur in [2] Isaia Propheta, cum austeritate, hoc "est, et potentia, [3] nihilque aliud interdum invenitur "in domibus eorum, nisi vel spolium, vel rapina. "Igitur de congruo remedio provideamus."

The brethren beg that the Abbot will act in the matter according to his discretion.

Fratres, aures [4] accommodas hiis sui Superioris verbis inclinantes, responderunt ei iterum, sic dicentes:— "Pater, vos plus profunde nobis in hac materia sapitis; vos plus sensate ipsam intelligitis; vos de "futuris periculis prudenter politiceque magis præ"concipitis. Faciatis ergo quemadmodum vobis vide"bitur fore magis expediens, et nos prompto animo "in omnibus [5] consentiemus."

The owner of the manor in question, hearing of this discussion, writes to the Abbot.

Audiens autem dictus dominus Abbatem habuisse cum suis fratribus super excambio particulari fiendo commune colloquium, taliterque perorasse in præsentia ipsorum, ut illi omnes in ipsum condescenderent, paratique starent ad sigillationem, dummodo ad annos omnes profectus foret æquivalens, evidentiæque pro illorum parte fiendæ, solide, sapide, ingenioseque, excogitari deberent, direxit ad Abbatem quemdam virum nobilem, de claraque progenie, deferentem secum litteram in vulgari editam, cujus sententia hic subsequitur, sub horum verborum tenore.—

---

[1] *imposterum* in MS.

[2] Allusion is probably made to the Third Chapter of Isaiah, *passim*.

[3] *nichilque* in MS.

[4] *accomodas* in MS.

[5] *consensiemus* in MS.

A.D. 1456.

His Letter, on this occasion.

"Audivi, venerabilis Pater et Domine, audivi quo-
"modo per vestram industriam conclusum sit jam nuper
"in materia illa pro qua [1] instititi sæpius apud vos; et
"satis ardenter, ut in ipsa concluderetur, desideravit
"anima mea, non solum, novit profundus Scrutator
"cordium, in libertationem mei manerii, [2] immo etiam,
"in securationem vestri monasterii, et ne haberetis
"vos, aut vestri fratres [3] in posterum, propter ipsius
"perquisitionem, [4] mihi materiam maledicendi. Con-
"fido in Domino, quomodo ipse pro tempore meo subivi
"omne onus debitum, satisfecique monasterio vestro
"usque ad minimum quadrantem. Qualiter tamen
"subituri satisfacturique erunt mei posteri, hæredes,
"sive alii, sto parumper sub dubio, pro eo quod jam
"penes ecclesiam, quod valde est dolendum, friget de-
"votio, reguntque se domini potentes potenter magis
"quam prudenter, aut alicujus [5] consilio juridice direc-
"tivo. Quare, pater, rogo et desidero, ut, in ulteriorem
"finalemque conclusionem dictæ materiæ, velitis fratrem
"aliquem, sive virum notabilem, ad Civitatem Londo-
"niarum [6] hebdomada sequenti dirigere, ad finem illum,
"et intentum, ut posset ipse singula peragenda, sive
"inactitanda, in materia sic supervidere, ut in nullo
"læderetur, aut gravaretur, vestra ecclesia; [2] immo
"magis, augeretur et melioraretur in quantitate non
"parva, in remunerationem in novissimis, et ob com-
"placentiam Domini Salvatoris. Cum quo æternaliter
"sine fine felicissime valeatis. Amen."

At his request, the Abbot sends his Prior to London.

Abbas, lecta littera dicta, et intellecta, adquievit prompto animo dicti domini desideriis, mittensque cum festinatione Priorem suum Londoniis, jussit ut, convocatis in unum omnibus et singulis legisperitis, suis conciliariis, ea instaret diligentia apud istos, ut illi

---

[1] *insteti* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] *imposterum* in MS.
[4] *michi* in MS.
[5] *concilio* in MS.
[6] *ebdomada* in MS.

taliter ponderarent et reponderarent singula tam commoda quam incommoda, quam etiam pericula et peculia verisimiliter sive possibiliter affutura, concluderentque tandem, post maturiorem deliberationem habitam in materia, ut posset [1] in posterum a suis sequacibus gaudenter dici et adjci;—"Hæc mutatio bona, hæc mutatio "melior, hæc mutatio optima, hæc mutatio dexteræ "Excelsi." Sicque, præstante Domino, adtunc conclusum fuit, quemadmodum subsequens scripturarum series latius manifestiusque legere volentibus declarabit.— A.D. 1456.

Tenor relaxationis factæ super dicta commutatione.

"[2] Omnibus Christi fidelibus ad quos præsens scriptum "indentatum pervenerit, Johannes, permissione divina, "Abbas Monasterii Sancti Albani, et ejusdem loci "Conventus, salutem in Domino. Cum Radulphus [3] Bot-"tiller, Miles, Dominus de Sudeley, seisitus existat in "dominico suo, ut de feodo, de maneriis de La More, "Assheles, Brittewelle, et Bacchewortho, cum perti-"nentiis, in Comitatu Hertfordiæ; ac de duobus croftis "terræ, cum pertinentiis, in Oxey Walronde, in Paro-"chia de Watforde, quorum uno vocato 'Pese Croft,' "et altero vocato 'Brodefelde;' et de una grava vo-"cata 'Coteswyk,' cum pertinentiis; quæ nuper fuerunt "Thomæ Waps; et de omnibus illis terris, pratis, boscis, "sepibus, et fossatis, jacentibus in Oxey prædicta, in "Parochia de Watforde prædicta, quæ nuper fuerunt "Rogeri Downer; et de tribus croftis terræ, cum per-"tinentiis, jacentibus in Parochia de Watforde prædicta, "vocatis 'Hawkyns le [4] Reue,' nuper Johannis Femyll; "et de uno curtilagio, uno gardino, tribus acris terræ,

Deed of exchange made between Ralph, Lord Sudeley, the said owner, and the Abbot and Convent of St. Alban's, partly in reference thereto.

[1] *imposterum* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *Bottiller, Dominus de Sudley.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] Probably for *Reve*; Hawkyn the Reve being meant as the late owner.

A.D. 1456. " cum pertinentiis, jacentibus in Watforde prædicta, vocatis 'Blakettis;' et de uno mesuagio in Rikmersworthe, quondam Johannis atte More; et de uno mesuagio in Rikmersworthe prædicta, quondam Thomæ Blakettis; et de uno mesuagio in Rikmersworthe prædicta, quondam Johannis Aygnelle; et de quatuor cotagiis in Rykmersworth prædicta, quondam Thomæ Blakettis; et de uno tofto et triginta acris terræ, cum pertinentiis, in Rikmersworthe prædicta, quondam Johannis Pelham; et de sex acris terræ jacentibus in crofto vocato 'White Crofte,' in [1] Rrikmersworthe prædicta, quondam Johannis Pelham; et de una carucata terræ, cum pertinentiis, in Rikmersworthe prædicta, quondam Thomæ Blakettis; et de uno crofto terræ in Rikmersworthe prædicta, quondam hæredis Willelmi Eccleshale: et maneria, mesuagia, cotagia, curtilagia, terras, et tenementa prædicta, cum pertinentiis, teneat de nobis, ut in jure monasterii nostri prædicti; videlicet, dictum manerium de La More per homagium, fidelitatem, et redditum decem solidorum, ad Festum Sancti Michaelis Archangeli solvendorum; et dictum manerium de Assheles per homagium, fidelitatem, et redditum decem denariorum, ad auxilium Vicecomitis, ad prædictum Festum Sancti Michaelis annuatim solvendorum; et dictum manerium de [2] Brittewelle per homagium, fidelitatem, et [3] [redditum] viginti denariorum, ad auxilium Vicecomitis, ad prædictum Festum Sancti Michaelis similiter annuatim solvendorum; et dictum manerium de Baccheworthe per homagium, fidelitatem, et redditum viginti denariorum, ad auxilium Vicecomitis, ad idem Festum Sancti Michaelis etiam solvendorum; et dicta duo crofta, et grava, cum boscis, quæ nuper fuerunt prædicti Thomæ Waps, per fidelitatem et redditum

---

[1] Sic in MS.

[2] *Bittewelle* in MS.

[3] Omitted in MS.

" quinque solidorum et sex denariorum; et dicta terras A.D. 1456.
" et prata, cum boscis, sepibus, et fossatis, nuper præ-
" dicti Rogeri Downer, per fidelitatem et redditum
" quindecim solidorum et quatuor denariorum; et præ-
" dicta tria crofta, vocata 'Hawkyns le Reue,' per
" fidelitatem et redditum septem solidorum et sex dena-
" riorum, et unius libræ piperis; et dictum curtilagium,
" cum gardinis et tribus acris terræ, in Watforde
" prædicta, vocatis 'Blakettis,' per fidelitatem et red-
" ditum trium solidorum et quatuor denariorum; et
" dictum mesuagium, quondam Philippi atte More, per
" fidelitatem et redditum duorum denariorum; et dic-
" tum mesuagium, quondam Thomæ Blakettis, per
" fidelitatem et redditum quatuordecim denariorum; et
" dictum mesuagium, quondam Johannis Aygnellis, per
" fidelitatem et redditum quatuor denariorum; et dicta
" quatuor cotagia quondam dicti Thomæ Blakettis,
" per fidelitatem et redditum octo denariorum et unius
" oboli; et dicta tofta et triginta acras terræ, quon-
" dam dicti Johannis Pelham, per [1] fidelitatem et red-
" ditum sex solidorum; et dictas sex acras terræ
" jacentes in White Crofte, quondam dicti Johannis
" Pelham, per fidelitatem et redditum duorum soli-
" dorum et octo denariorum, annuatim solvendorum;
" et dicta carucata terræ, cum pertinentiis, in Rik-
" mersworthe prædicta, quondam Johannis Pelham, per
" fidelitatem et redditum [2] ;
" et dictum croftum terræ in Rikmersworthe prædicta,
" quondam hæredis Willelmi Eccleshale, per fidelitatem
" et redditum quatuor denariorum.—Sciatis nos, præ-
" fatos Abbatem et Conventum, statum, titulum, et
" possessionem prædicti Radulphi de et in maneriis
" prædictis, cum pertinentiis, habendum eidem Radulpho,
" hæredibus, et assignatis suis [3] in perpetuum, tenen-

[1] *fedelitatem* in MS.

[2] A vacant space is left, for the amount; and "*Thomæ Blakettis*" (to whom, and not to John Pelham, the carucate formerly belonged) is faintly written in the margin.

[3] *imperpetuum* in MS.

A.D. 1456. " dum de nobis et successoribus nostris, videlicet, quod-
" libet prædictorum maneriorum per prædicta servitia
" homagii, fidelitatis, et redditus, reddendo nobis et
" successoribus nostris, pro quolibet eorundem mane-
" riorum, unum denarium tantum annuatim, ad Festum
" Sancti Michaelis Archangeli solvendum, pro omnibus
" aliis servitiis, exactionibus, et cunctis demandis inde
" debitis seu exeuntibus, approbasse, ratificasse, et per
" præsentes [1] ratificasse. Ac insuper noveritis nos, præ-
" fatos Abbatem et Conventum, statum, titulum, et
" possessionem prædicti Radulphi de et in omnibus aliis
" mesuagiis, cotagiis, terris, et tenementis prædictis,
" cum pertinentiis, habendum eidem Radulpho, hære-
" dibus, et assignatis suis [2] in perpetuum, tenendum
" de nobis et successoribus nostris, videlicet, dicta duo
" crofta, terram, et gravam, quæ nuper fuerunt dicti
" Thomæ Waps, per dicta servitia fidelitatis et unius
" quadrantis; et dicta terram, pratum, et boscum, cum
" pertinentiis, quæ nuper fuerunt dicti Rogeri Downer,
" per servitia fidelitatis et unius quadrantis; et dicta
" tria crofta vocata 'Hawkyns le Reue,' quæ nuper
" fuerunt Johannis Femylle, per fidelitatem et servi-
" tium unius quadrantis; et dictum curtilagium, cum
" gardino et tribus acris terræ adjacentibus, vocatis
" 'Blakettys,' per fidelitatem et servitium unius quad-
" rantis; et dictum mesuagium, quondam Johannis
" atte More, per fidelitatem et servitium unius quad-
" rantis; et dictum mesuagium, quondam dicti Thomæ
" Blakettis, per fidelitatem et servitium unius quad-
" rantis; et dictum mesuagium, quondam prædicti Jo-
" hannis Aygnelle, per fidelitatem et servitium unius
" quadrantis; et dicta quatuor cotagia, quondam præ-
" dicti Thomæ Blakettis, per fidelitatem et servitium
" unius quadrantis; et dicta toftum et triginta acras
" terræ, quondam dicti Johannis Pelham, per fidelita-

[1] Qy. if not *confirmasse.*

[2] *imperpetuum* in MS.

" tem et servitium unius quadrantis; et dictas sex A.D. 1456.
" acras terræ jacentes in prædicto crofto vocato 'White-
" 'crofte,' quondam ejusdem Johannis Pelham, per fideli-
" tatem et servitium unius quadrantis; et dictam
" carucatam terræ, cum pertinentiis, quondam prædicti
" Thomæ Blakettis, per fidelitatem et servitium unius
" quadrantis; et dictum croftum terræ, quondam hære-
" dis Willelmi Eccleshale, per fidelitatem et servitium
" unius quadrantis annuatim;—redditibus prædictis ad
" dictum Festum Sancti Michaelis Archangeli annuatim
" solvendis;—pro omnibus aliis servitiis, consuetudinibus,
" actionibus, et demandis, pro eisdem terris et tene-
" mentis debitis, sive exeuntibus, per præsentes appro-
" basse, ratificasse, et confirmasse; ac insuper remisisse
" et relaxasse, et omnino pro nobis et successoribus
" nostris [1] in perpetuum quietum-clamasse, eidem Radul-
" pho et hæredibus suis totum jus nostrum, titulum,
" clameum, demandum, et interesse, quæ habuimus,
" habemus, seu quovismodo habere poterimus, de et in
" omnibus aliis servitiis, exactionibus, et demandis, pro
" prædictis maneriis, terris, et tenementis, prætér ho-
" magium, fidelitatem, et redditum denariorum et
" quadrantium superius specificatorum et [2] reservatorum.
" Ac insuper, noveritis nos, præfatos Abbatem et Con-
" ventum, quod cum Thomas Bottiler, Miles, Willelmus
" Beaufitz, et Willelmus Heynes, teneant de nobis, ut
" in jure monasterii nostri prædicti, unum mesuagium,
" diversa terras et tenementum, vocata 'Langeleys,'
" cum pertinentiis, in Rykmersworthe prædicta, nuper
" in tenura Rogeri Lynster, per fidelitatem et redditum
" decem solidorum annuatim per annum, dedisse, et per
" præsentes concessisse, prædicto Radulpho Botteller
" novem solidos et undecim denarios, parcellam dicti
" redditus decem solidorum, habendum et percipiendum

[1] *imperpetuum* in MS.

[2] *Nota hic reservationem servitiorum.*—Marginal Note in MS.

A.D. 1456. "sibi et hæredibus suis [1]in perpetuum, sub forma et "conditione sequentibus; videlicet, quod si unum me- "suagium, cum kayo adjacente, simul cum omnibus "commoditatibus, aisiamentis, et cæteris suis perti- "nentiis ac juribus quibuscunque, prædictis mesuagio "et kayo qualitercunque spectantibus, situatum in "venella vocata 'Wyndegoselane,' in Parochia Omnium "Sanctorum ad Fenum, Londoniarum, quæ nos, præ- "dicti Abbas et Conventus, nuper habuimus nobis et "successoribus nostris [1]in perpetuum, ex dono, con- "cessione, et confirmatione, prædictorum Radulphi Bot- "tiller et Johannis Hynde, junioris, Armigeri, aliquo "tempore futuro extra possessionem nostri, prædic- "torum Abbatis et Conventus, vel successorum nostro- "rum, ratione alicujus juris vel tituli inde ante datam "præsentium habiti, legitimo modo evictum vel recu- "peratum fuerit, absque fraude vel covina nostri, præ- "dictorum Abbatis et Conventus, vel successorum "nostrorum, quod extunc præsens scriptum indentatum, "ratificatio, confirmatio, concessio, et relaxatio, et omnia "in eadem contenta, pro nullis habeantur, sed vacua "sint, et nullius vigoris. In cujus rei testimonium, "uni parti hujus scripti indentati, penes prædictum "Radulphum remanenti, nos, præfati Abbas et Con- "ventus, sigillum nostrum commune apposuimus. Al- "teri vero parti ejusdem scripti indentati, penes nos, "dictos Abbatem et Conventum, remanenti, prædictus "Radulphus sigillum suum apposuit. Hiis testibus, "Johanne Cheyne, Milite, Thoma Broket, Bartholomæo "Halley, Roberto Knolles, Johanne Bassyngbourne, "Georgio Danyelle, Edmundo Westby, Armigeris, et "multis aliis. Data quinto-decimo die mensis Maii, "anno regni Regis Henrici, Sexti post Conquæstum, "tricesimo quarto."

---

[1] *imperpetuum* in MS.

Tenor Relaxationis [1] *alterius pro supradicta Commutatione.*

A.D. 1456.

Deed of release made by the Abbot and Convent to the said Lord, on conditions dependent upon the title to certain property in London.

" [2] Sciant præsentes et futuri, quod nos, Johannes, " permissione divina, Abbas Monasterii Sancti Albani, " et ejusdem loci Conventus, dedimus, concessimus, et " hac præsenti [3] Charta nostra indentata confirmavimus, " Radulpho Bottiller, Domino de Sudeley, Militi, mane- " rium, sive tenementum, nostrum de Estbury, cum per- " tinentiis; unum mesuagium et unam carucatam terræ, " cum pertinentiis, in Watforde, vocata 'Carpenter Atte " 'Hille;' ac omnia illa terras et tenementa in Wat- " forde prædicta, vocata 'Galpyns;' et unum toftum et " quatuor crofta terræ in Watforde prædicta, nuper in " tenura Andreæ Colyer; ac etiam unam virgatam terræ " in Rikmersworthe, nuper in tenura Roberti atte More; " et unum mesuagium, unum curtilagium, duas acras " prati, cum pertinentiis, in Rikmersworthe prædicta, " nuper in tenura Johannis Carter; ac unum cotagium, " unum curtilagium, duas acras terræ, in Rikmersworthe " prædicta, vocata 'Carters,' nuper in tenura Nicholai " Turnour:—Habendum et tenendum prædicta mane- " rium, mesuagia, cotagia, curtilagia, et tenementa, cum " pertinentiis, præfato Radulpho, et assignatis suis, [4] in " perpetuum, sub forma et conditione sequentibus; vide- " licet, quod si unum mesuagium, cum kayo adjacente, " simul cum omnibus commoditatibus, aisiamentis, et " cæteris suis pertinentiis ac juribus quibuscunque, præ- " dictis mesuagio et kayo qualitercunque spectantibus, " situatum in venella vocata 'Wyndegoselane,' in Paro- " chia Omnium Sanctorum ad Fenum, Londoniarum, " quæ nos, prædicti Abbas et Conventus, nuper habui- " mus nobis et successoribus nostris [4] in perpetuum, ex

---

[1] *alteræ* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *Carta* in MS.

[4] *imperpetuum* in MS.

A.D. 1456. "dono, feoffamento, concessione, et confirmatione, prædicti Radulphi Botiller, ac Johannis [1] Hende, junioris, Armigeri, aliquo tempore futuro extra possessionem nostri, prædictorum Abbatis et Conventus, vel successorum nostrorum, ratione alicujus juris, clamei, vel tituli, inde ante datam præsentium habiti, legitimo modo evictum vel recuperatum fuerit, absque fraude vel covina nostri, prædictorum Abbatis et Conventus, vel successorum nostrorum, quod extunc bene liceat nobis, præfatis Abbati et Conventui, ac successoribus nostris, in omnia prædicta manerium, mesuagia, cotagia, curtilagia, tofta, et tenementa, ac terras, cum suis pertinentiis, reintrare, et penes nos ac successores nostros, ut in pristino statu nostro, rehabere et retinere, præsenti [2] charta indentata, et seisina per eandem habita et liberata, in aliquo non obstantibus. In cujus rei testimonium, uni parti hujus [3] chartæ indentatæ, penes præfatum Radulphum remanenti, nos, prædicti Abbas et Conventus, sigillum nostrum commune apposuimus. Alteri vero parti ejusdem [3] chartæ indentatæ, penes nos, dictos Abbatem et Conventum, remanenti, præfatus Radulphus sigillum suum apposuit. Hiis testibus, Johanne Cheyne, Milite, Thoma Broket, Bartholomæo Halley, Roberto Knolles, Johanne Bassyngbourne, Georgio Daniell, Edmundo Westby, Armigeris, et multis aliis. Data quintodecimo die mensis Maii, anno regni Regis Henrici, Sexti post Conquæstum, tricesimo quarto."

---

[1] *Hynde* in p. 228, *ante*.
[2] *carta* in MS.
[3] *cartæ* in MS.

Tenor primarum Litterarum Patentium super regia concessa licentia Domino de Sudeley ad amortizandum, post debitam captam Inquisitionem, Monasterio de Sancto Albano suum hospitium situatum infra Civitatem Londoniarum.

A.D. 1456. Licence in Mortmain granted to Ralph, Lord Sudeley, empowering him to convey to the Abbot and Convent of St. Alban's, certain property in the City of London.

"[1] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et " Dominus Hiberniæ, omnibus ad quos præsentes litteræ " pervenerint, salutem. Sciatis quod, de gratia nostra " speciali, ac pro bono et laudabili servitio quod di- " lectus et fidelis noster, Radulphus Botiller, de Sudeley, " Miles, nobis multipliciter impendit, indiesque impen- " dere non desistit, concessimus pro nobis et hæredibus " nostris, quantum in nobis est, et per præsentes con- " cedimus, et licentiam dedimus, eidem Radulpho ac " Johanni [2] Hende, juniori, Armigero, quod ipsi unum " mesuagium, sive tenementum, cum kaio adjacente, " simul cum omnibus aisiamentis et cæteris suis perti- " nentiis ac juribus quibuscunque, prædictis mesuagio, " sive tenemento, et kaio, qualitercunque pertinentibus, " situatum in venella vocata 'Wyndegoselane,' in Pa- " rochia Omnium Sanctorum ad Fenum, Londoniarum, " scilicet, inter tenementum nuper Bartholomæi Frest- " lyng, ex parte Orientali, et kaium vocatum '[3] Ester- " 'lyngeshalle,' ex parte Occidentali, ac aquam Tamisiæ, " ex parte Australi, et tenementum nuper Radulphi " Blakeney, ex parte Aquilonari, dare possit, et con- " cedere, dilectis nobis in Christo Johanni, Abbati " Monasterii, sive Abbathiæ, Sancti Albani, de villa de " Sancto Albano, et ejusdem loci Conventui; habendum " et tenendum sibi et successoribus suis [4] in perpetuum;

---

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] See pp. 228, 230, *ante*.

[3] Hall of the Easterlings, in Dowgate Ward.

[4] *imperpetuum* in MS.

A.D. 1456. "et eisdem Abbati et Conventui, quod ipsi idem mesu-
"agium, sive tenementum, et kaium, cum aisiamentis
"et cæteris suis pertinentiis ac juribus quibuscunque,
"prædictis mesuagio, sive tenemento, et kaio, qualiter-
"cunque pertinentibus, de præfatis Radulpho et Jo-
"hanne recipere possint, et tenere, sibi et successoribus
"suis [1] in perpetuum. Similiter, licentiam dedimus
"specialem, nolentes quod prædicti Radulphus et
"Johannes, aut hæredes sui, aut prædicti Abbas et
"Conventus, seu successores sui, ratione præmissorum,
"per nos vel hæredes nostros, Justiciarios, Escaetores,
"Vicecomites, Coronatores, aut alios ballivos seu
"ministros nostros quoscunque, futuris temporibus mo-
"lestetur, impetatur, inquietetur in aliquo, seu gra-
"vetur, molestentur, impetantur, inquietentur in
"aliquo, seu graventur, Statuto de terris et tenementis
"ad manum mortuam non ponendis edito non obstante.
"Dum tamen per inquisitiones inde debite capiendas,
"et in Cancellariam nostram, vel hæredum nostrorum,
"rite retornandas, compertum sit, quod id fieri possit
"absque [2] damno seu præjudicio nostri vel hæredum
"nostrorum, aut aliorum quorumcunque. In cujus rei
"testimonium, has Litteras nostras fieri fecimus Patentes.
"Teste meipso, apud Westmonasterium, duodecimo
"die Maii, anno regni nostri tricesimo quarto."—Per
ipsum Regem, et de data prædicta [3] auctoritate Parlia-
menti, et pro septem marcis, quatuor solidis, et quatuor
denariis, solutis in Hanaperio.

---

[1] *imperpetuum* in MS.
[2] *dampno* in MS.
[3] *autoritate* in MS.

Breve regium, directum Majori Civitatis Londoniarum, ad inquirendum si sit ad damnum vel præjudicium Regis, sive aliorum, quod Dominus de Sudeley dare possit Abbati Sancti Albani, ejusdem locique Conventui, hospitium suum, in dicta civitate situatum.

A.D. 1456.

Writ directed to the Mayor of London, enjoining that he shall cause inquisition to be made, if such grant to the Abbot and Convent be to any one's loss or injury.

" [1] Rex dilecto sibi Willelmo Marowe, Majori Civitatis " nostræ Londoniarum, ac Escaetori nostro in eadem " civitate, salutem.—Præcipimus tibi quod per sacra- " mentum proborum et legalium hominum de balliva " tua, per quos rei veritas melius sciri poterit, dili- " genter inquiras si sit ad [2] damnum vel præjudicium " nostrum, aut aliorum, si concedamus Radulpho Botti- " ler de Sudeley, Militi, et Johanni Hende, juniori, " Armigero, quod ipsi unum mesuagium, sive tene- " mentum, cum kaio adjacente, simul cum omnibus " aisiamentis, et cæteris suis pertinentiis ac juribus " quibuscunque, prædictis mesuagio, sive tenemento, et " kayo, qualitercunque pertinentibus, situatum in venella " vocata 'Wyndegoselane,' in Parochia Omnium Sanc- " torum ad Fenum, Londoniarum, scilicet, inter tene- " mentum nuper Bartholomæi Frestlyng, ex parte " Orientali, et kaium vocatum 'Esterlyngeshalle,' ex " parte Occidentali, ac aquam Tamisiæ, ex parte Aus- " trali, et tenementum nuper Radulphi Blakeney, ex " parte Aquilonari, dare possint, et concedere, dilectis " nobis in Christo Johanni, Abbati Monasterii, sive " Abbathiæ, Sancti Albani, de villa de Sancto Albano, " et ejusdem loci Conventui; habendum et tenendum " sibi et successoribus suis [3] in perpetuum; quæ eis " per Litteras nostras Patentes nuper concessimus ad " inquirendum, necne; et si sit [4] [ad] [2] damnum vel

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.
[2] *dampnum* in MS.
[3] *imperpetuum* in MS.
[4] Omitted in MS.

A.D. 1456. " præjudicium nostrum, aut aliorum, tunc ad quod " [1] damnum, et quod præjudicium nostrum, et ad quod " [1] damnum, et quod præjudicium aliorum, quorum, " qualiter, et quomodo, vel de quo, vel de quibus, " prædicta mesuagium, sive tenementum, cum kaio, " teneatur, et per quod servitium, et qualiter, et quo- " modo, et quantum valeat per annum, in omnibus " exitibus, juxta verum valorem eorundem; et qui et " quot sunt medii inter nos et præfatos Radulphum " Botteller et Johannem Hende de mesuagio, sive " tenemento, et kayo, prædictis; et quæ terræ et quæ " tenementa eisdem [2] Radulpho Botiller et Johanni " Hende, ultra donationem et assignationem prædictas, " remaneant, et ubi, et de quo, vel de quibus, teneantur; " et per quod servitium, et qualiter, et quomodo, et " quantum valeant per annum in omnibus exitibus; " et si terræ et tenementa eisdem Radulpho Bottiller " et Johanni Hende, ultra donationem et assigna- " tionem prædictas, remanentia, sufficiant ad consue- " tudines et servitia tam de prædictis mesuagio, sive " tenemento, et kaio, sic datis, quam de aliis terris et " tenementis sibi retentis, debite facienda, et ad omnia " alia onera quæ sustinuerunt et sustinere consueverunt, " ut in sectis, visibus, franciplegiis, auxiliis, tallagiis, " vigiliis, finibus, redemptionibus, amerciamentis, con- " tributionibus, et aliis quibuscunque oneribus emer- " gentibus, sustinenda; et quod iidem Radulphus " Bottiller et Johannes Hende in assisis, juratis, et " aliis recognitionibus quibuscunque poni possint, prout " ante donationem et assignationem prædictas poni " consueverunt; ita quod patria, per donationem et " assignationem illas, in ipsorum Radulphi Bottiller " et Johannis Hende defectum, magis solito non " oneretur, seu gravetur. Et Inquisitionem inde, dis- " tincte et aperte factam, nobis in Cancellariam nostram,

---

[1] *dampnum* in MS. | [2] *Rdulpho* in MS.

A.D. 1456.

" sub sigillo tuo, et sub sigillo eorum per quos facta " fuerit, sine dilatione mittas, et hoc breve. Teste " Rege, apud Westmonasterium, quarto die Maii, anno " regni sui tricesimo quarto."

Responsio Willelmi Marowe, Majoris et Escaetoris Londoniarum.

Answer of the Mayor and Escheator thereto.

" Inquisitio capta apud Guyhaldam Civitatis Londo- " niarum, situatam in Parochia Sancti Laurentii, in " Veteri Judaismo, Londoniarum, coram Willelmo Ma- " rowe, Majore dictæ civitatis, ac Escaetore Domini " Regis in eadem civitate, die Veneris proximo ante " Festum Sancti Dunstani Episcopi, anno regni Regis " Henrici, Sexti post Conquæstum, tricesimo quarto, " virtute cujusdam brevis dicti Domini Regis, eidem " Majori et Escaetori directi, et huic Inquisitioni con- " suti, per sacramentum Thomæ Bole, Roberti Bryan, " Roberti Boylet, Edwardi Eynne, Thomæ Baxster, " Johannis de [1] Dunne, Thomæ Frаunceys, Johannis " Caringtone, Johannis Leuesham, Johannis Ledyer, " Edmundi Tiaillour, Johannis Lewstone, et Roberti " Wolfe. Qui dicunt, super sacramentum suum, quod " non est ad [2] damnum neque præjudicium Domini " Regis, nec aliorum, si idem Dominus Rex concedat " Radulpho Bottiller, de Sudeley, Militi, et Johanni " Hende, juniori, Armigero, quod ipsi unum mesuagium, " sive tenementum, cum kaio adjacente, simul cum om- " nibus aisiamentis, et cæteris suis pertinentiis ac juri- " bus quibuscunque, prædictis mesuagio sive tenemento " qualitercunque pertinentibus, situatum in venella vo- " cata 'Wyndegoselane,' in Parochia Omnium Sancto- " rum ad Fenum, Londoniarum, scilicet, inter tene-

[1] This word is doubtful.

[1] *dampnum* in MS.

A.D. 1456. "mentum nuper Bartholomæi Frestlyng, ex parte "Orientali, et kaium vocatum 'Esterlynghalle,' ex parte "Occidentali, et aquam Thamisiæ, ex parte Australi, "et tenementum nuper Radulphi Blakeney, ex parte "Aquilonari, dare possint, et concedere, Johanni, Ab-"bati Monasterii, sive Abbathiæ, Sancti Albani, de villa "de Sancto Albano, et ejusdem loci Conventui, haben-"dum et tenendum sibi et successoribus suis, [1] in per-"petuum. Et similiter dicunt iidem juratores, quod "mesuagium, sive tenementum, prædictum, cum kaio "adjacente, [2] tenetur de dicto Domino Rege in libero "burgagio, sicut tota civitas Londoniarum tenetur. Et "quod idem mesuagium, sive tenementum, cum kaio "prædicto adjacente, valet per annum in omnibus exi-"tibus, juxta verum valorem eorundem, octo libras. "Et quod nulli sint medii inter dictum Dominum Re-"gem et præfatos Dominum Radulphum Bottiller et "Johannem Hende, de mesuagio, sive tenemento, et "kaio, prædictis. Et quod remanent dicto Radulpho "Bottiller, ultra donationem et concessionem illas, tria "mesuagia, cum pertinentiis, in Parochia Sanctæ Mil-"dredæ in Poletria, Londoniarum, quæ valent per an-"num in omnibus exitibus, juxta verum valorem eorun-"dem mesuagiorum, viginti marcas; quæ similiter "tenentur de dicto Domino Rege in libero burgagio, "sicut tota civitas Londoniarum tenetur. Et quod "similiter remanent præfato Johanni Hende, ultra do-"nationem et concessionem prædictas, tria alia mesua-"gia in prædicta Parochia Sanctæ Mildredæ in Pole-"tria, Londoniarum, quæ valent per annum in omnibus "exitibus, juxta verum valorem eorundem mesuagio-"rum, viginti marcas; et quæ similiter tenentur de "dicto Domino Rege in libero burgagio, sicut tota civi-"tas Londoniarum tenetur. Et quod eadem mesuagia "præfatis Radulpho Bottiller et Johanni Hende, ut

[1] *imperpetuum* in MS.

[2] *tenentur* in MS.

A.D. 1456.

" prædictum est, remanentia ultra donationem et con-
" cessionem prædictas, sufficiunt ad consuetudines et
" servitia tam de prædicto mesuagio, sive tenemento,
" cum kaio adjacente, sic datis, quam de prædictis aliis
" mesuagiis sibi retentis, debite facienda; et ad omnia
" alia onera quæ sustinuerunt, et sustinere consueverunt,
" ut in sectis, visibus, franciplegiis, auxiliis, tallagiis,
" vigiliis, finibus, redemptionibus, amerciamentis, con-
" tributionibus, et aliis quibuscunque oneribus emer-
" gentibus, sustinenda. Et quod iidem Radulphus Bot-
" tiller et Johannes Hende, in [1] assisis, juratis, et aliis
" recognitionibus quibuscunque, poni possint, prout ante
" donationem et concessionem prædictas poni consueve-
" runt; ita quod patria per donationem et concessionem
" prædictas, in ipsorum Radulphi Bottiller et Johannis
" Hende defectu, magis solito non onerabitur, neque
" gravabitur. In cujus rei testimonium, tam sigillum
" dicti Majoris et Escaetoris, quam sigilla juratorum
" prædictorum, huic Inquisitioni sunt appensa. Data
" die, loco, et anno, supradictis."

Litteræ aliæ [2] Patentes regiæ, concessæ Domino de Sudeley, super prædicta responsione.

Other Letters Patent granted to Ralph, Lord Sudeley, upon such answer made.

" [3] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et
" Dominus Hiberniæ, omnibus ad quos præsentes litteræ
" pervenerint, salutem. Sciatis quod cum nos, duo-
" decimo die Maii ultimo præterito, de gratia nostra
" speciali, ac pro bono et laudabili servitio quod dilec-
" tus et fidelis noster, Radulphus Bottiller de Sudeley,
" Miles, nobis multipliciter impenderat, et impendere
" non desistebat, concesserimus, pro nobis et hæredibus
" nostris, quantum in nobis fuit, et licentiam dederimus,
" eidem Radulpho et Johanni Hende, juniori, Armi-

[1] *assis* in MS.
[2] *Patentis* in MS.
[3] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1456. "gero, quod ipsi unum mesuagium, sive tenementum, "cum kaio adjacente, simul cum omnibus aisiamentis "et cæteris suis pertinentiis, ac juribus quibuscunque, "prædictis mesuagio, sive tenemento, et kaio, qualiter-"cunque pertinentibus, situatum in venella vocata "'Wyndegoselane,' in Parochia Omnium Sanctorum "ad Fenum, Londoniarum, scilicet, inter tenementum "nuper Bartholomæi Frestlyng, ex parte Orientali, et "kaium vocatum 'Esterlyngeshalle, ex parte Occidentali, "ac aquam Tamisiæ, ex parte Australi, et tenementum "nuper Radulphi Blakeney, ex parte Aquilonari, dare "possent, et concedere, dilectis in Christo, Johanni, "Abbati Monasterii, sive Abbathiæ, Sancti Albani, de "villa de Sancto Albano, et ejusdem loci Conventui, "habendum et tenendum sibi et successoribus suis "[1]in perpetuum; et eisdem Abbati et Conventui, quod "ipsi idem mesuagium, sive tenementum, et kaium, "cum aisiamentis et cæteris suis pertinentiis ac juri-"bus quibuscunque, prædictis mesuagio, sive tenemento, "et kaio, qualitercunque pertinentibus, de præfatis Ra-"dulpho et Johanne recipere possent, et tenere sibi et "successoribus suis [1]in perpetuum, similiter licentiam "dedimus specialem, Statuto de terris et tenementis "ad manum mortuam non ponendis edito non ob-"stante. Dum tamen per Inquisitiones inde debite "capiendas, et in Cancellariam nostram, vel hæredum "nostrorum, rite retornandas, compertum esset quod "id fieri posset absque [2]damno seu præjudicio nostri, "vel hæredum nostrorum, aut aliorum quorumcunque, "prout in Litteris nostris Patentibus, inde confectis, "plenius continetur; nos, volentes concessionem nos-"tram effectui debito mancipari, concessimus, et licen-"tiam dedimus, pro nobis et hæredibus nostris præ-"dictis, quantum in nobis est, præfatis Radulpho et "Johanni, quod ipsi prædictum mesuagium, sive tene-

---

[1] *imperpetuum* in MS.

[2] *dampno* in MS.

"mentum, cum kaio adjacente, simul cum omnibus A.D. 1456.
"aisiamentis, et cæteris suis [1] pertinentiis ac juribus "quibuscunque, prædictis mesuagio, sive tenemento, et "kaio, qualitercunque pertinentibus, quæ ad octo libras "extenduntur per annum, et quæ tenentur de nobis in "liberum burgagium, sicut tota Civitas Londoniarum "tenetur; prout per quamdam Inquisitionem coram "Willelmo Marowe, Majore dictæ civitatis nostræ, ac "Escaetore nostro in eadem civitate, de mandato nostro "captam, et in Cancellariam nostram retornatam, est "compertum; dare possint, et concedere, præfatis Ab-"bati et Conventui, habendum et tenendum sibi et "successoribus suis prædictis [2] in perpetuum: et eis-"dem Abbati et Conventui, quod ipsi eadem mesua-"gium, sive tenementum, et kaium, cum aisiamentis et "cæteris suis pertinentiis, ac juribus quibuscunque, "prædictis mesuagio, sive tenemento, et kaio, qualiter-"cunque pertinentibus, de præfatis Radulpho et Jo-"hanne recipere possint, et tenere sibi et successoribus "suis prædictis, sicut prædictum est, [2] in perpetuum, "tenore præsentium similiter licentiam dedimus spe-"cialem, Statuto prædicto non obstante; nolentes quod "præfati Radulphus et Johannes, vel hæredes sui, aut "prædicti Abbas et Conventus, seu successores sui, "ratione præmissorum, per nos, vel hæredes nostros, "Justiciarios, Escaetores, Vicecomites, Coronatores, aut "alios ballivos, seu ministros, nostros quoscunque, futuris "temporibus molestentur, impetantur, inquietentur in "aliquo, seu graventur, seu eorum aliquis molestetur, "impetatur, inquietetur in aliquo, seu gravetur. Sal-"vis tamen capitalibus dominis feodi illius servitiis "inde debitis et consuetis. In cujus rei testimonium, "has Litteras nostras fieri fecimus Patentes. Teste "meipso, apud Westmonasterium, quinto-decimo die "Maii, anno regni nostri tricesimo quarto."

---

[1] *pertinentibus* in MS.

[2] *imperpetuum* in MS.

Prima [1] *Charta recompensationis Domini de Sudeley, facta pro relaxationibus prius dictis Abbati et Conventui Monasterii Sancti Albani.*

A.D. 1456. Deed of compensation, made to Ralph, Lord Sudeley, for his grant to the Abbot and Convent of St. Alban's.

" [2] Omnibus Christi fidelibus ad quos præsens scriptum pervenerit, Radulphus Bottiller de Sudeley, " Miles, et Johannes Hende, junior, Armiger, salutem. " Cum excellentissimus Princeps et Dominus, Dominus " noster, Henricus, Rex Angliæ et Franciæ, Sextus " post Conquæstum, per Litteras suas Patentes, qua- " rum data fuit apud Westmonasterium duodecimo " die Maii, anno regni sui tricesimo quarto, de gratia " sua speciali, concesserit et licentiam dederit nobis, " præfatis Radulpho et Johanni, quod nos unum " mesuagium, sive tenementum, cum kaio adjacente, " simul cum omnibus aisiamentis, et cæteris suis perti- " nentiis ac juribus quibuscunque, prædictis mesuagio, " sive tenemento, et kaio, qualitercunque pertinenti- " bus, situatum in venella vocata 'Wyndegoselane,' in " Parochia Omnium Sanctorum ad Fenum, Londonia- " rum, scilicet, inter tenementum nuper Bartholomæi " Frestlyng, ex parte Orientali, et kaium vocatum " 'Esterlyngeshalle,' ex parte Occidentali, ac aquam " Tamisiæ, ex parte Australi, et tenementum nuper " Radulphi Blakeney, ex parte Aquilonari, dare possi- " mus, et concedere, dilectis sibi in Christo, Johanni, " Abbati de villa de Sancto Albano, et ejusdem loci " Conventui; habendum et tenendum sibi et successo- " ribus suis [3] in perpetuum; et eisdem Abbati et Con- " ventui, quod ipsi idem mesuagium, sive tenementum, " et kaiam, cum aisiamentis et cæteris suis pertinentiis, " ac juribus quibuscunque, prædictis mesuagio, sive " tenemento, et kaio, qualitercunque pertinentibus, [4] de

[1] *Carta* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *imperpetuum* in MS.

[4] These two words are repeated in MS.

" nobis, præfatis Radulpho et Johanne, recipere possint, A.D. 1456.
" et tenere sibi et successoribus suis [1] in perpetuum,
" similiter licentiam dederit specialem; nolens quod
" nos, prædicti Radulphus et Johannes, aut hæredes
" nostri, aut prædicti Abbas et Conventus, seu suc-
" cessores sui, ratione præmissorum, per dictum Domi-
" num Regem, vel hæredes suos, molestemur, impeta-
" mur, inquietemur in aliquo, seu gravemur, [2] Statuto
" de terris et tenementis ad manum mortuam non
" ponendis edito non obstante; dum tamen per In-
" quisitiones inde debite capiendas, et in Cancella-
" riam dicti Domini Regis, vel hæredum suorum, rite
" retornandas, compertum fuerit quod id fieri possit
" absque [3] damno seu præjudicio ejusdem Domini Regis,
" vel hæredum suorum, aut aliorum quorumcunque.
" Voluit etiam idem Dominus Rex, per alias Litteras
" suas Patentes, quarum data [4] est apud Westmonaste-
" rium quinto-decimo die Maii, anno regni dicti Domini
" Regis supradicto, concessionem suam prædictam [5] ef-
" fectui debito mancipari, concessit, et licentiam dedit,
" pro se et hæredibus suis prædictis, quantum in ipso
" fuit, nobis, præfatis Radulpho et Johanni, quod nos
" prædictum mesuagium, sive tenementum, cum kaio
" adjacente, simul cum omnibus aisiamentis, et cæteris
" suis pertinentiis ac juribus quibuscunque, prædictis
" mesuagio, sive tenemento, et kaio, qualitercunque
" pertinentibus, quæ ad octo libras extenduntur per
" annum, et quæ tenentur de dicto Domino Rege in
" liberum burgagium, sicut tota civitas Londoniarum
" tenetur, prout per quamdam Inquisitionem, coram
" Willelmo Marowe, Majore dictæ civitatis dicti Domini
" Regis, ac Escaetore suo in eadem civitate, de man-
" dato suo captam, et in Cancellariam suam retornatam,
" est compertum, dare possimus, et concedere, præfatis

[1] *imperpetuum* in MS.
[2] *Statutis* in MS.
[3] *dampno* in MS.
[4] *sunt* in MS.
[5] *effectum* in MS.

A.D. 1456. "Abbati et Conventui, habendum et tenendum sibi et "successoribus suis [1] in perpetuum: et eisdem Abbati "et Conventui, quod ipsi eadem mesuagium, sive "tenementum, et kaium, cum aisiamentis et cæteris "suis pertinentiis ac juribus quibuscunque, prædictis "mesuagio, sive tenemento, et kaio, qualitercunque "pertinentibus, de nobis, præfatis Radulpho et Jo-"hanne, recipere possint, et tenere sibi et successoribus "suis prædictis, sicut prædictum est, [1] in perpetuum. "Tenore earundem litterarum similiter licentiam dedit "specialem, Statuto prædicto non obstante, nolens "quod nos, præfati Radulphus et Johannes, vel hære-"des nostri, aut prædicti Abbas et Conventus, seu "successores sui, ratione præmissorum, per dictum "Dominum Regem, vel hæredes suos, Justiciarios, "Escaetores, Vicecomites, Coronatores, aut alios balli-"vos seu ministros suos quoscunque, futuris tempori-"bus molestemur, impetamur, inquietemur in aliquo, "seu gravemur: salvis tamen capitalibus dominis feodi "illius servitiis inde debitis et consuetis, prout in "eisdem litteris plenius continetur. Sciatis igitur nos, "præfatos Radulphum et Johannem, dedisse, conces-"sisse, et hac præsenti [2] Charta nostra confirmasse, præ-"fatis Abbati et Conventui mesuagium, sive tenemen-"tum, et kaiam, prædicta, cum aisiamentis et cæteris "suis pertinentiis ac juribus quibuscunque, prædictis "mesuagio, sive tenemento, et kaio, qualitercunque "pertinentibus; habendum et tenendum mesuagium, "sive tenementum, et kaiam, prædicta, cum aisiamentis, "et cæteris suis pertinentiis ac juribus quibuscunque, "eisdem mesuagio, sive tenemento, et kaio, qualiter-"cunque pertinentibus, præfatis Abbati et Conventui, "et successoribus suis [1] in perpetuum, de capitalibus "dominis feodi illius, per servitia inde debita, et de "jure consueta. Et nos vero, prædicti Radulphus et

---

[1] *imperpetuum* in MS. | [2] *Carta* in MS.

"Johannes, et hæredes nostri, mesuagium, sive tenemen- A.D. 1456.
"tum, et kaiam, prædicta, cum aisiamentis et cæteris "suis pertinentiis ac juribus quibuscunque, eisdem "mesuagio, sive tenemento, et kaio, qualitercunque "pertinentibus, præfatis Abbati et Conventui, et suc-"cessoribus suis [1] in perpetuum, contra omnes gentes "warantizabimus, et [1] in perpetuum defendemus. In "cujus rei testimonium, huic præsenti [2] chartæ nostræ "sigilla nostra apposuimus, Willelmo Marowe, tunc "Majore Civitatis Londoniarum, Johanne Yong et "Thoma Oulegreve, tunc Vicecomitibus ejusdem civi-"tatis, ac Johanne Hatherley, tunc illius Wardæ "Aldermanno. Hiis testibus, Willelmo Abraham, Jo-"hanne Gille, Thoma Reymonde, et multis aliis. Data "Londoniis, sexto-decimo die mensis Maii, anno regni "Regis Henrici, Sexti post Conquæstum Angliæ, tri-"cesimo quarto."

[3] *Charta altera recompensationis dicti Domini de Sudeley, facta pro supradictis relaxationibus Abbati et Conventui Monasterii Sancti Albani.*

"[4] Omnibus Christi fidelibus, ad quos præsens scriptum "indentatum pervenerit, Radulphus Botiller, Dominus "de Sudeley, Miles, salutem in Domino. Cum Johannes, "permissione divina, Abbas Monasterii Sancti Albani, "ut in jure ecclesiæ suæ prædictæ, seisitus existat de "certis terris jacentibus apud Crokesley Grene, in "Parochia de Rykmersworthe, in Comitatu Hertfordiæ, "vocatis 'Elys Londe,' et de una parcella prati jacen-"tis in Brittewelle More, in dicta Parochia, et de una "pastura inclusa jacente in Bury More in eadem Paro-

[1] *imperpetuum* in MS.
[2] *cartæ* in MS.
[3] *Carta* in MS.
[4] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1456. " chia: et [1]dictas parcellas terræ, [2]vocatas 'Elys Londe,' " idem Abbas et Monasterii prædicti Conventus de me " teneant, per fidelitatem et servitium sex solidorum " et septem denariorum; et [3] dictam parcellam prati ja- " centem in Brittewelle More prædicta, per fidelitatem " et servitium duorum denariorum, [4] mihi et hæredibus " meis annuatim solvendorum. — Noveritis me, præfa- " tum Radulphum, statum et possessionem dictorum " Abbatis et Conventus de et in dictis terris vocatis " 'Elys Londe,' ac de et in dicta parcella prati jacentis " in Brittewelle More prædicta, ac de et in dicta pastura " inclusa jacente in Bury More prædicta, habendum " eisdem [5] [Abbati] et Conventui, et eorum successori- " bus [6] in perpetuum, approbasse, ratificasse, et per præ- " sentes confirmasse ac remisisse, et relaxasse; ac omnino " pro me et hæredibus meis [6] in perpetuum quietum- " clamasse præfatis Abbati et Conventui, et eorum " successoribus, [6] in perpetuum, totum jus meum, cla- " meum, titulum, demandum, et interesse, quæ habeo, " seu aliquo modo habere potero, de et in dictis terris " vocatis 'Elys Londe,' et de et in dicta parcella prati " jacentis in [7] Brittewelle More prædicta, ac de et in " dicta pastura inclusa jacente in Bury More prædicta; " ita quod ego, dictus Radulphus, et hæredes mei, ad " aliquod jus sive clameum inde [8] in posterum petendum " simus exclusi [6] in perpetuum per præsentes. Proviso " semper, quod si unum mesuagium, sive tenementum, " cum kaio adjacente, simul cum omnibus commodita- " tibus, aisiamentis, et cæteris suis pertinentiis ac juri- " bus quibuscunque, prædictis mesuagio et kaio qua- " litercunque spectantibus, situatum in venella vocata " 'Wyndegoselane,' in Parochia Omnium Sanctorum ad " Fenum, Londoniarum, quæ prædicti Abbas et Con-

[1] *dictæ parcellæ* in MS.
[2] *vocatæ* in MS.
[3] *dicta parcella . . . jacens* in MS.
[4] *michi* in MS.
[5] Omitted in MS.
[6] *imperpetuum* in MS.
[7] *Bittewelle* in MS.
[8] *imposterum* in MS.

A.D. 1456.

"ventus nuper habuerunt sibi et successoribus suis [1]in "perpetuum, ex dono, concessione, et confirmatione, mei, "præfati Radulphi, ac Johannis Hende, junioris, Armi- "geri, aliquo tempore futuro extra possessionem dicto- "rum Abbatis et Conventus, vel eorum successorum, "ratione alicujus juris vel tituli inde ante datam "præsentium habiti, legitimo modo evictum vel recu- "peratum fuerit, absque fraude vel covina ipsorum "Abbatis et Conventus, vel successorum suorum, quod "extunc præsens scriptum indentatum, ratificatio, con- "firmatio, et relaxatio, pro nullis habeantur, sed vacuæ "sint, et nullius valoris. In cujus rei testimonium, "uni parti hujus scripti indentati, penes prædictos "Abbatem et Conventum remanenti, ego prædictus "Radulphus sigillum meum apposui. Alteri vero parti "ejusdem scripti indentati, penes me, dictum Radul- "phum, remanenti, prædicti Abbas et Conventus sigil- "lum suum commune apposuerunt. Hiis testibus, Jo- "hanne Cheyne, Milite, Thoma Broket, Bartholomæo "Halley, Roberto Knolles, Johanne Bassingbourne, "Georgio Danyelle, Edmundo Westby, Armigeris, et "multis aliis. Data quinto-decimo die mensis Maii, "anno regni Regis Henrici, Sexti post Conquæstum, "tricesimo quarto."

As possible doubts may be entertained in the Convent thereon, there is here set forth an account of the profit and loss resulting from the foregoing transaction.

[2]Quia, ut in majori, in omni congregatione Conventuali, quot sunt supposita vel individua, tot sunt mores, sensus, et ingenia, et interdum in se taliter conditionata, quod licet pauca vel paucissima sciverint, permulta tamen, [3]immo, quasi singula, adjudicare solent, præsumentes aliquotiens id quod sit bonum malum dicere, illud vero quod sit rectum retrahere in obliquum, ac commodosum in dispendiosum retorquere; eapropter, ad obstruendum ora sic dicentium, ad instruendumque in præmissis non plus sapere quam oportet sapere,

[1] *imperpetuum* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *ymo* in MS.

A.D. 1456. [1] immo, tantummodo juxta sobrietatem veritatis, subjungendus est hic sub brevibus, primo, valor annuus totius relaxationis, de qua fit mentio in præmissis; secundo, valor annuus recompensatus ratione dictæ relaxationis; tertio, valor annuus accessorius, occasione præfatæ relaxationis; quarto vero, valor, sive numerus, ornatus et utensilium omnium, quos possessor loci pro recompensatione dimisit gratis in loco illo post recessum suum.—

Valor annuus [2] totius relaxationis, in grosso, xiii. *li.* xiii. *s.* vi. *d.*

Valor annuus recompensationis in dicto tenemento, tantummodo in cellariis, deductis omnibus aliis ædificiis, et reservatis pro hospitatione Abbatis, xiii. *li.* vi. *s.* viii. *d.* Item, pro terris vocatis "Elys Londe," et parcella prati in Britwelle More, vii. *s.* xi. *d.*

Valor annuus, occasione dictæ commutationis, per dimissionem antiqui hospitii ad firmam.—

Valor in grosso omnium illorum ornatuum et utensilium quos hospitii dominus dimisit gratis in usum Abbatis, post recessum suum, juxta appretiationem expertorum, xx. *li.*

De piscaria vero, ideo [3] nihil hic inseritur, quia per viginti annos et amplius [3] nihil pro [4] ipsa penitus ab aliquo officiario recipiebatur.

---

[1] *ymo* in MS.
[2] Repeated in MS.
[3] *nichil* in MS.
[4] *ipso* in MS.

Processus cujusdam resumptionis generalis de terris omnibus, et dominiis, castris, honoribus, et officiis, per Dominum Regem aliquibus concessis, a prima die suæ Coronationis usque ad tunc præsens.

[1] Cum, juxta Comicum, ut obsequium amicitiam, ita etiam veritas odium, interdum parere solet, et indignationem, ideo, de consilio Sapientis, mulcenda est potius alta potentia obsequiis, quam aut verbis irritanda, aut aliquibus exasperanda sermonibus veritatis. De facili utique, ut in sententia inquit Pollio ad Augustum, qui in ipsum scripserat carmina [2] nuptiarum,—" Solet omnis talis potestas ipsum proscribere, qui præsumit contra eum aliquid inscribere, [3] facillimeque edicere vel relegare, si dicere vel allegare quicquam audeat, quod vel ipsius frontem in rugam, vel animam ad iracundiam, habeat provocare." Istud, inter alios, realius olim erat expertus egregius philosophus [4] Callisthenes, qui ideo per ducem Macedonem adjudicatus erat ad mortem, quia in eum talia dixit, qualia ipsum audire in animo fastidivit. Istud etiam intellexit dudum certius Seneca, Lucani patruus, qui ideo per Neronem cogebatur inferre sibimetipsi necem, quia corripuit eum pro suis excessibus, dixitque in eum talia, qualia fuerunt offensiva, suæ lascivæ lubricæque juventutis.

A.D. 1456. The necessity of conciliating the great, rather than giving utterance to anything that may tend to exasperate them.

Proofs of this, in ancient times.

Istud præterea impræsentiarum, et quasi nudius tertius, persensit apud nos palpabilius quidam legisperitus, "Johannes Holtone" vocitatus, qui ideo tractus, suspensus, membratimque divisus, fuerat, quia præsumpsit ponere os in cœlum, taliterque per scripturam billarum tangere personam regiam, qualiter eum tangere

A modern proof, in the case of John Holtone; who was hanged and quartered, for his attacks,

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] This word is indistinct.

[3] *facilimeque* in MS.

[4] *Kalistenes* in MS; a disciple of Aristotle, put to death by Alexander the Great.

A.D. 1456. in writing, upon the King's person.

non licebat. Tremens igitur, et trepidans in eum aliqua dicere, cujus "indignatio nuncius est mortis," juxta [1] verbum Scripturæ, prætereo ea omnia in quibus solet populus garrulus magis communiter sibi detrahere, loquique interdum aliter, quam lectio jam dicta solet eos informare, descendoque ad talia quæ oportet omnino de persona sua exprimi; vel aliter nec plena, nec plana, neque perfecta, haberi poterit notitia in materia subsequenti.

The great merits of King Henry the Sixth expatiated upon.

Descendens igitur dico, quomodo Rex Henricus Sextus [2] vir fuerit quamvis, de se, et ex se, simplex et rectus, ac in se sic beatus, quod nec staret in via peccatorum, nec sederet in [3] cathedra pestilentiæ, [4] immo, nec suam a lege Domini averteret voluntatem, aut meditationem retraheret, ullo tempore, seu die seu nocte, abiit tamen interdum in concilio impiorum, illorumque blandis suggestibus depauperavit non mediocriter regium statum suum. Suggesserunt utique ipsi sibi, decere regem largum esse, et liberalem, neminique quicquam dedicere, qui vellet ab ipso aliquid, per viam supplicationis, humiliter postulare; asserentes liberalitatem virtutem esse illam, quæ, non minus quam justitia, confirmat regis solium, nec amplius corroborat ipsum, aut corroborabit, in judicio, amodo et usque in sempiternum: addentes ulterius, qualiter, etsi Antigonus, Græciæ princeps, cuidam [5] Cynico, petenti ab ipso talentum, responderet illud plus esse quam deceret ipsum accipere, et, cum repulsus postularet denarium, superadderet, illud minus esse quam deceret regem dare; [6] nihilominus, sol et cereus, lux et radius, totius gloriæ militaris, Alexander Magnus, cuidam pauperi, vice quadam petenti ab eo denarium, jussit dare civitatem; et cum pauper diceret illud nimium esse, respondit,—"Non quæro quid

By the fault of others, he is guilty, however, of unbounded extravagance.

Arguments employed to lead him thereto.

---

[1] *Proverbs*, xvi. 14.

[2] *Beatus sed infœlix.*—Marginal Note, in the hand of Lord William Howard.

[3] See *Psalm* i. 1.

[4] *ymo* in MS.

[5] *Cinico* in MS.

[6] *Nichilominus* in MS.

"te oporteat accipere, [1]immo potius, quid deceat regem "dare." Deliciæ etiam regum, divitiæque imperatorum, Titus, Domitiani frater, et Vespasiani filius, illum diem quasi deperditum dicebatur deplangere, in quo [2] recordabatur se nemini bene fecisse. Famosus insuper, [1]immo, famosissimus, Consul Romanus, Quintus Fabius, elegit potius, ut scribit Valerius, se inopem esse patrimonii, quam permitteat suos jacere in carceribus, [3]et carcere pretio redimendi. A.D. 1456.

Quorum verborum, sive similium, persuasionibus non minus inductus, quam ex innata ingenitaque dispositione inclinatus, in tantum largus largifluusque factus fuerat, ac etiam liberalis, ut nullum, se billis sollicitantem, sperneret; [1]immo, admitteret unumquemque, quasi indifferenter, ac pro voto, et absque quæstione, suum desiderium expediret. Sicque, et per hunc modum, res regiæ, quæ olim, ad gloriæ cumulum, stare solebant sub congrua continuaque incrementatione, in tantum pro tunc, per minus providam, ne dicatur nimis prodigam, Regis largitionem, retrorsum abierant, taliterque in se abbreviatæ, defalcatæque, ac diminutæ, erant, quod Cræso quamvis ditior esset in nomine, [5]Codro tamen staret pauperior in opere; sicque pauper et egens, inops et indigens, ut residuum, quod sibi remanserat, nullatenus ad sustentandum nudum statum suum regium, deductis expensis [6]forinsecis, sufficiebat. Quod probi, providi, politicique viri, ac maturi, in Parliamento apud Westmonasterium congregati, intelligentes, rememorantesque in specie, sed non absque mentis amaritudine, quomodo pauperiem Regis subsequitur spoliatio plebis, qualiterque ibi oportebit omnino multam, seu taxam, crescere, ubi res deficiunt necessariæ pro regia sustentatione, deduxerunt hanc materiam in medium, deliberantesque diutius, quia per dies non paucos, dix-

His excessive lavishness, and its unfortunate results.

This is taken into consideration by Parliament.

---

[1] *ymo* in MS.

[2] *recordebatur* in MS.

[3] Probably, an error for *et carere pretio redemptionis*: see Val. Maximus B. iv. C. 8.

[5] In allusion to Juvenal *Sat.* iii. l. 208.

[6] *forincecis* in MS.

A.D. 1456. erunt inter se tandem concorditer et conclusive per hunc modum;—"Tolerabilius est paucos. luere quam "plures egere, honorabiliusque Regem vivere de pro- "priis, quam assidue taxas exigere, et tallias, et ita de "alienis, potius quam de limitatis, statum suum regium "supportare."

A Bill is introduced in Parliament, for the purpose of remedying the evil.

Sicque dicentes decreverunt omnes et singuli, communi assensu, et unanimi, quamdam billam super dicta materia concipere, eamque conceptam porrigere Regi, ac de remedio implorare. Sicque de matura, modesta, et morosa, deliberatione ipsorum omnium, billa in hac materia concepta fuerat, porrectaque Domino Regi, in forma qua in serie subsequenti calamus plenius enarrabit.—

Billa porrecta Domino Regi in Parliamento, per Communitatem regni, super illis omnibus resumendis, de quibus fit mentio in præmissis.

Contents of the said Bill, or Petition, praying for a resumption of certain gifts and grants heretofore made by the King.

"[1] Supplicat humiliter Excellentiæ vestræ regiæ, ac "etiam humilius, tota in præsenti Parliamento congre- "gata Communitas, quatinus, ubi Princeps victoriosissi- "mus, pater vester, dudum mortuus, aliique principes "varii nobiles, progenitores vestri, tenuerunt, ac etiam "manutenuerunt, cum reventibus et proventibus sui "regni, adeo laudabilem et honorabilem statum in suis "hospitiis, sicut faciunt, seu unquam fecerunt, aliqui "alii principes in aliqua regione totius Christianitatis; "in non modicum commodum et quietem suæ plebis, "in præservationemque ipsius ab omni genere mur- "murationis. Ubi etiam fuerunt sæpe et sæpius ab "eadem vestra plebe grandes concessiones vobis factæ, "et notabiles, in supportationem vestri status regii et "honoris,—Vos [2] nihilominus in tam gravibus, grandibus, "et horribilibus, pecuniarum summis indebitati statis,

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *nichilominus* in MS.

A.D. 1456.

" quod de [1]verisimili per multa annorum curricula non " poterit per vos satisfieri vestris creditoribus, plena- " rieve persolvi. Ubi insuper profectus, proventus, et " reventus, vestræ Celsitudini pertinentes, dudum in " se eidem satis [2]superabundanter sufficientes fuerant, " sic pro nunc abbreviati, defalcati, diminutique, subsis- " tunt, quod non sufficiunt convenienter aut competen- " ter sustentare præhonorabilem statum honoris vestri, " aut supportare onera alia quotidie incumbentia, in " defensam et tuitionem regni vestri.—Dignetur eadem " vestra Celsitudo, de avisamento et assensu vestro- " rum Dominorum, tam Spiritualium quam Tempora- " lium, quam etiam de [3]auctoritate totius vestri Parlia- " menti, hic pro nunc congregati, in supportationem " primo vestri honoris regii, ad complacentiam Summi " Dei, secundo, in securationem, prosperationem, et con- " servationem, vestræ personæ propriæ, et tertio, propter " universale bonum et commodum totius vestri regni, " et præcipue in præservationem vestræ plebis a mur- " muratione, accipere, seisire, habere, et retinere, ac " etiam [4]reassumere in manus vestras, et in possessio- " nem, a Festo Sancti Michaelis Archangeli proximo " futuro, omnia honores, castra, dominia, villas, villatas, " maneria, terras, tenementa, vasta, forestas, chaceas, " redditus, reversiones, feoda, firmas, servitia, exitus, " proficua Comitatus, advocationes Prioratuum, Ecclesia- " rum, Hospitalium, et liberarum Capellarum, ac omnes " alias reventiones, cum suis pertinentiis, quæ a vobis " citra primum diem regni vestri transierunt, et per " vos et Litteras vestras Patentes, per [5]auctoritatem " Parliamenti, seu aliquo alio modo, per concessiones, " confirmationes, aut relaxationes, vestras, in feodo sim- " plici, aut feodo talliato, ad terminum vitæ, aut termi- " num annorum, alicui personæ, vel aliquibus personis,

[1] *veresimili* in MS.
[2] *superhabundanter* in MS.
[3] *autoritate* in MS.
[4] *reasumere* in MS.
[5] *autoritatem* in MS.

A.D. 1456. "in Anglia, Wallia, sive in Marchiis eorundem, in terra "vestra Hiberniæ, in Guysneys, Calaesiis, aut in Mar-"chiis eorundem, vel in Scotia, sive in Orientalibus "vel in Occidentalibus [1] Marchiis Angliæ versus Sco-"tiam, concessa, in manus et possessiones vestras capta, "seisita, retenta, et resumpta, remaneant et existant. "Ac etiam, quod omnes honores, castra, dominia, villæ, "villatæ, maneria, terræ, tenementa, vasta, redditus, "reversiones, feoda, firmæ, et servitia, cum omnibus "suis pertinentiis, quæ fuerunt de Ducatu Lancastriæ, "et a vobis exierunt, sive transierunt, per vestras con-"cessiones, confirmationem, seu relaxationem, aut per "[2] auctoritatem Parliamenti, vel de quibus aliqua per-"sona seu personæ fuerunt seisitæ, ad usum vestrum, "ad usum patris vestri, aut ad executionem, sive per-"formationem, vestræ, aut suæ, voluntatis, a prædicto "Festo similiter sint capta, resumpta, et retenta; ha-"benda, tenenda, et retinenda, vobis illa omnia præ-"missa, in et de consimilibus statu, forma, et conditione, "prout vos, aut aliquis alius ad usum vestrum, sive ad "usum dicti patris vestri, aut ad executionem, sive "performationem, suæ, aut vestræ, voluntatis, illa ad "dictum primum diem, aut aliquo tempore citra, habu-"istis, vel habuit; aliquo actu, sive ordinatione, per "Parliamentum, sive per quascunque Litteras Patentes, "concessiones, sive status, per vos, aut aliquam perso-"nam vel personas, de aliquo præmissorum aliqualiter "factas, ad seu pro aliqua persona, seu personis, ad "vestram requisitionem, aut desiderium, vel aliter, non "obstante: omnibus officiis dicti Ducatus vestri, talia "qualia dicto primo die officia fuerunt ibidem, ac feo-"dis, vadiis, et regardis, tunc seu antea illis habitis, "consuetis sive pertinentibus, exceptis. Et ulterius, "quod omnimodæ concessiones reddituum, reddituum-"onerum, annuitatum summæ, seu summarum pecuniæ,

[1] *Marchiæ* in MS.

[2] *autoritatem* in MS.

" per vos, vel per aliquam aliam personam, citra dictum A.D. 1456.
" primum diem factæ, de statu hæreditario, aut termino
" vitæ, aut termino annorum, alicui personæ, vel aliter,
" percipiendorum seu habendorum, in, seu de, aliquo alio
" loco infra dictum regnum vestrum, sive in dicta terra
" vestra Hiberniæ, aut infra Walliam, Guysneys, Cale-
" sius, seu Marchias eorundem, a prædicto Festo vacuæ
" et nullius vigoris existant, ad habendum, tenendum,
" seu occupandum, abinde aliqua præmissorum. Et
" quod omnimodæ concessiones, sive relaxationes, per
" vos citra primum diem factæ alicui personæ, seu
" personis, de aliquo statu hæreditario, termino vitæ,
" aut termino annorum, vel aliter, de aliquo præmisso-
" rum, de custodia alicujus eorum, seu de aliquibus
" gaolis vestris, sive de aliquo herbagio, seu pannagio,
" piscaria, pastura, aut communia pasturæ, warenna,
" sylva, cera, vino, vestura, furruris, annuitatibus, feo-
" dis, vel aliquibus vadiis, per executionem, seu occu-
" pationem, alicujus officii, seu oneris, et nulli hujusmodi
" officio, sive oneri, dicto primo die debite consuetæ,
" spectantes, sive pertinentes, vacuæ et nullius effectus
" existant. Et ulterius, de avisamento, assensu, et auc-
" toritate, supradictis, ordinatum existat, quod omnes
" concessiones per vos alicui personæ, seu personis, factæ,
" de aliquo officio, seu officiis, quæ dicto primo die
" regni vestri, nec antea, non fuerunt officium, nec offi-
" cia, vacuæ sint, et nullius vigoris; et omnimodæ con-
" cessiones per vos, seu per aliquam aliam personam,
" vel personas, citra dictum primum diem, alicui per-
" sonæ, vel personis, factæ, per quas eadem persona seu
" personæ, cui vel quibus aliqua hujusmodi concessio
" sive concessiones fiant, concederent vel haberent, con-
" cederet vel haberet, potestatem concedendi aliquam
" præbendam seu præbendas, ecclesiam seu ecclesias,
" hospitale seu hospitalia, liberam capellam sive liberas
" capellas, vel aliquam collationem, officium vel officia,
" vel aliquem officiatum faciendi, donum, sive præsenta-

A.D. 1456. "tionem, alicujus præbendæ seu præbendarum, ecclesiæ "seu ecclesiarum, hospitalis seu hospitalium, liberæ "capellæ vel liberarum capellarum, collationem officii "seu officiorum, aut creationis dictorum officiariorum, "dicto primo die, seu aliquo tempore citra, vobis spec-"tabat, vacuæ sint, et nullius vigoris, neque effectus. "Et ulterius, quod omnimodæ concessiones per vos ali-"cui personæ seu personis de aliquo officio, seu officiis, "quæ fuerunt officia dicto primo die, vel ante, et ac-"tuale exercitium eisdem spectat et indiget, aut de "feodis et vadiis eisdem spectantibus, ad habendum in "feodo simplici, seu in feodo talliato, aliquo modo, nul-"lius vigoris neque effectus existant, nisi tantummodo "pro termino vitæ ipsius, vel ipsorum, cui, vel quibus, "aliquæ hujusmodi concessiones factæ existant. Et "quod omnes concessiones de talibus officiis, qualia ille "nobilis Princeps, Humfridus, nuper Dux Gloucestriæ, "nuper avunculus vester, de concessione vestra, habuit "et occupavit, quæ officia fuerunt per vos alicui per-"sonæ, seu personis, in vita sua concessa, habendis post "suum decessum vel mortem, vacuæ sint, et nullius "effectus. Ac etiam, quod omnimodæ concessiones per "vos, seu aliquam aliam personam, vel personas, per "Magnum Sigillum vestrum, Privatum Sigillum, seu "Sigillum Ducatus vestri Lancastriæ, citra primum "diem factæ, de aliquo Vicecomitatu, aut aliquo officio "Vicecomitatus, vel alicujus Escaetoris, seu de aliquo "officio Escaetoris, Clerici pacis, vel alicujus ballivatus "seu wapentachii, vobis spectantibus, pro termino vitæ, "vel termino annorum, alicui personæ, seu personis, "vacuæ sint, et nullius effectus. Ac etiam, quod omnes "possessiones et relaxationes, per vos factæ alicui Ab-"bati, Priori, vel alicui alteri personæ, de exonera-"tione, relaxatione, et quieta-clamatione, de aliquibus "corrodiis seu corrodio, pensione seu pensionibus, de-"cimis spiritualibus, aut quintis-decimis, seu decimis "temporalibus, sive de collectione eorundem reddituum

"seu servitiorum, seu de solutione expensarum militum A.D. 1456.
"ad Parliamenta vestra venientium, vacuæ sint, et nul-
"lius effectus. Item, quod omnes concessiones factæ
"per vos, per Litteras vestras Patentes, vel aliter, ali-
"cui personæ, seu personis, de essendo Justiciarios de
"Banco vestro, sive de Communi Banco, infra terras
"manerii Hyberniæ, aut de officio Custodis Rotulorum
"Cancellariæ vestræ ejusdem terræ, vacuæ sint, et
"nullius vigoris, neque effectus. Ac etiam, quod omnis
"concessio, sive concessiones, per vos factæ [1] alicui per-
"sonæ, seu personis, de aliquo officio vel officiis, super
"quo vel quibus nullum onus dependet, nec indiget
"esse actualis exercitii, vel occupationis, vacuæ sint, et
"nullius vigoris, neque effectus. Ac etiam, de avisa-
"mento, assensu, et auctoritate, prædictis, ordinatum
"et stabilitum existat, quod quælibet persona, quæ
"habet aliqua castra, maneria, terras, tenementa,
"redditus, servitia, officia, commoditates, advocationes,
"possessiones, aut aliqua hæreditamenta, de vestra
"concessione, seu concessionibus, in aliquo excambio,
"vel in, seu pro, aliqua recompensatione de, vel pro,
"aliquibus maneriis, terris, tenementis, advocationi-
"bus, possessionibus, seu hæreditamentis, vobis, aut
"alicui alteri personæ, sive corpori corporato, ad ves-
"trum, vel alicujus ipsorum, usum, ad vestrum desi-
"derium sive contemplationem, pro aliquibus reddi-
"tibus, annuitatibus, pecuniarum summis, aut re, qui
"fuissent, seu potuissent capi et haberi, de aliquibus
"custumis vel subsidiis in aliquo portuum vestrorum
"infra hoc regnum vestrum prædictum, vel in fine
"ad Receptam Scaccarii vestri, si nullum donum
"de excambio, neque recompensatione, pro aliqua re
"factum fuisset, possit habere immediate, et habeat,
"retineat, custodiat, intret, et gaudeat pacifice, absque
"aliqua prosecutione, aut aliquo impedimento vel per-
"turbatione vestri, hæredum vestrorum, aut alicujus

[1] *alcui* in MS.

A.D. 1456. " alterius, a Festo prædicto, tam omnibus prædictis " maneriis, terris, tenementis, redditibus, advocationi- " bus, possessionibus, et hæreditamentis, cum suis per- " tinentiis, aliqualiter sic datis vobis, aut alicui per- " sonæ, vel corpori corporato, ad vestrum desiderium " sive contemplationem, per ipsum, vel antecessores suos, " vel per ipsum, seu ipsos, vel prædecessores suos, " aut per illos quorum statum aliquis talis ligeus " vester habet vel habuit in terris, tenementis, reddi- " tibus, possessionibus, aut hæreditamentis, captis vobis " in excambio, quam prædictis redditibus, annuitati- " bus, et pecuniarum summis, quos ipse habuisset, vel " habere potuisset, de aliquibus custumis vel subsidiis, " sive ad Receptam prædictam, si nullum excambium " nec recompensatio fuerit capta de vobis pro illis, per " ipsum, nec per nullos antecessores suos, vel præde- " cessores, in consimili modo, et forma, et statu, si nulla " talis concessio sive status de excambio vel recom- " pensatione fuisset factus. Ita semper, quod maneria, " terræ, tenementa, redditus, annuitates, advocationes, " pecuniarum summæ, et hæreditamenta, superius reci- " tata, data vobis, sive alicui alteri personæ, vel cor- " pori corporato, seu dimissa, esse capta pro aliquo " dictorum excambiorum, vel recompensationis, non fue- " runt vestra, nec alicujus alterius personæ, vel persona- " rum, ad usum vestrum primo die regni vestri, nec " post, sed tantum ratione alicujus doni vel donorum, " concessionis vel concessionum, vel aliquarum causa- " rum prædictarum. Exceptis extra dictum actum re- " sumptionis omnibus castris, maneriis, terris, tene- " mentis, servitiis, possessionibus, et hæreditamentis, " cum suis pertinentiis, de quibus aliqua persona, vel " personæ, habuit, vel habuerunt, restitutionem per auc- " toritatem Parliamenti, sive per cursum legis com- " munis. Exceptis etiam qualibet concessione et con- " cessionibus, qualibet perdonatione et perdonationibus, " relaxatione, vel quieta-clamatione, de feodis, firmis, " proficuis, reventionibus, subsidiis lanarum, officiis,

" jurisdictionibus, commoditatibus, sive auctoritatibus, A.D. 1456.
" aut de aliqua alia re, per vos factis aliquibus Majori
" et communitati, Majori et Vicecomitibus, Majori, civi-
" bus, et communitati, civibus, Majori, et burgensibus,
" Majori, civibus, et successoribus suis, Majori, ballivis,
" burgensibus, et communitati, Majori, Vicecomitibus,
" et communitati, Majori et ballivis, ballivis et bur-
" gensibus, burgensibus et ballivis, burgensibus et com-
" munitati, et successoribus suis, Majori et aldermannis,
" Majori, ballivis, et civibus, civibus, ballivis, et bur-
" gensibus, Majori, ballivis, et burgensibus, Majori et
" burgensibus, burgensibus vel hominibus villæ, vel
" hominibus et successoribus suis, aut ipsis, vel ejus,
" vel alicui successorum suorum, de aliqua civitate,
" burgo, aut villa, hujus regni, quocunque nomine illi,
" vel aliquis eorum, censeantur, vel censeatur; vel ali-
" quibus Baronibus, seu juratis, alicujus Quinque Por-
" tuum, sive Baronibus Quinque Portuum vestrorum,
" aut aliquibus Majori et Baronibus, vel ballivis et
" Baronibus, sive Majori et communitati, vel ballivis
" et communitati, aut inhabitantibus et tenentibus
" residentibus, vel hominibus, alicujus villæ Quinque
" Portuum, vel alicujus nunc membrorum suorum, quo-
" cunque nomine censeantur. Ita quod omnes hujus-
" modi concessiones fiant illis, aut alicui ipsorum, et
" successoribus suis. Exceptis etiam omnibus conces-
" sionibus, factis alicui ligeorum vestrorum, de aliqui-
" bus terris et tenementis de tenura per copiam, aut
" de antiquo dominico. Ac etiam, exceptis omnibus
" officiis, talia qualia dicto primo die fuerunt officia,
" ac feodis et regardis ad tunc eis habitis, consuetis
" et pertinentibus; cui quidem officio vel officiis spectat,
" pertinet, et indiget, actuale exercitium, et non fuerunt
" concessa per vos alicui personæ vel personis in feodo
" simplici, aut feodo talliato. Et ulterius, exceptis
" omnibus concessionibus, per vos alicui personæ vel
" personis factis, de custodia alicujus personæ vel per-

A.D. 1456. "sonarum, tanquam vobis wardæ seu wardarum, cum "terris et tenementis, ac maritagio, ejusdem personæ "vel personarum, sic vobis wardæ seu wardarum, aut "de custodia alicujus idiotæ vel idiotarum, cum terris "et tenementis suis. Et quod nulla persona, nec per-"sonæ, quæ habuerunt, vel receperunt, aliquam rem de "præmissis, ante tempus istius resumptionis, non sint "onerabiles per viam compoti, vel aliter, pro eisdem "penes vos, hæredes, et successores vestros. Exceptis "illis, quæ per concessiones vestras ante dictam re-"sumptionem fuerunt computabiles sive [1]computari. "Proviso etiam semper, quod [2]carissima Regina vestra "habeat, teneat, et retineat in manibus suis propriis, "pro termino vitæ suæ, de talibus possessionibus, "de quibus illa modo seisita et possessionata existit, "ad electionem suam, decem millia marcarum annua-"tim de valore, dicto actu resumptionis non obstante. "Et si aliqua res, pertinens sive spectans ad hæredi-"tamentum Eduuardi Principis, sit comprehensa infra "dictam summam decem [3]millium marcarum, sive con-"tenta, et si dictæ possessiones sic retentæ nolunt at-"tingere ad summam decem millium marcarum annu-"atim, juxta hæreditamentum Principis, tunc Regina "aliter erit recompensata, ad plenam performationem "decem millium marcarum annuatim; et quod pos-"sessiones suæ prædictæ non excedant annuum valo-"rem decem millium marcarum. Proviso etiam, quod "omnes concessiones, de licentia concessa alicui per-"sonæ vel personis, ad fundandum seu faciendum Fra-"ternitates, Gildas, Hospitalia, Cantarias, Collegia, do-"mos [4]eleemosynarum, sive ad perquirendum terras "et tenementa pro eisdem, [5][vel] eorum aliquo, extra "actum prædictum sint exceptæ. Proviso etiam, quod "omnes concessiones, factæ per vos alicui personæ,

[1] Qy. if not *computaturi.*
[2] *karissima* in MS.
[3] *milia* in MS.
[4] *elemosinarum* in MS.
[5] Omitted in MS.

A.D. 1456.

" seu personis, de aliquibus terris et tenementis, in " quibus fuistis feoffati ex confidentia, ad ipsius usum, " vel ipsorum, qui feoffamentum fecerunt, et vestra non " fuerunt ante dictum feoffamentum, extra actum dic- " tum sint exceptæ. Proviso etiam, quod omnes conces- " siones, sive confirmationes, factæ per vos, de aliquo " officio vel officiis, alicui personæ vel personis, quod " officium vel quæ officia, fuit vel fuerunt, officia primo " die regni vestri, vel ante, et eisdem spectat et indiget " actuale exercitium, et pertinent vel pertinet talibus " possessionibus, de quibus Regina possessionata existit, " extra actum prædictum sint exceptæ. Salvo cuilibet " ligeorum vestrorum jure, titulo, et interesse, suis, in " quolibet præmissorum, talia qualia ipsi habent vel " habuerunt ante dictas concessiones, vel citra, aliter " quam habent per vestras concessiones."

The Abbot, though sick, foresees that this step may very possibly derogate from the grants formerly made to him by the King.

[1]Audiens autem Abbas, tunc in se multum languens, de conceptione porrectioneque billæ dictæ, de laboreque diurno inter proceres pro ejus expeditione, statim sibi suspicari cœperat, qualiter ipsa in revocationem resumptionemque libertatis novellæ, noviter per ipsum Dominum Regem, in recompensam certorum bonorum, de quibus fit mentio in præmissis, ecclesiæ [2] concessæ, derogatoria defalcatoriaque multum erat. Vocans igitur ad se suum Priorem, fratrem variis notum proceribus, et acceptum, jussit ut cum majori, qua suffecit, celeritate ad Parliamentum pergeret; impetrataque billæ copia, de remedio congruo contra singula derogatoria provideret.

His Prior proceeds to London, and obtains a copy of the Bill.

Gradiens igitur Prior Londoniis, et billæ copiam impetrans, statim, de avisamento concilii, licet in ea parte non multum sensati, quamdam de provisione billam concipi decreverat, quamdamque concepit billam, cujus tenor talis erat,—

Form of a Proviso, suggested

"Proviso etiam, quod præsens actus resumptionis non " sit læsivus aut præjudicialis Johanni, nunc Abbati

---

[1] The initial letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] See pages 27, 51–54, *ante*, for the royal grant here referred to.

A.D. 1456. by the Prior, excepting such former grants from the operation of the present Bill in Parliament.

"Monasterii Sancti Albani, aut successoribus suis, quantum ad Curiam Marescalciæ, aut Curiam Clerici de Mercato, sive quantum ad mille ducentas libras, deducendas et retractandas per manus nunc Abbatis, aut per manus successorum suorum; hoc est dicere, de omni integra decima, aliquo tempore [1] in posterum per clerum Domino Regi concedenda, deducere bene liceat et licebit quadraginta libras; de omni medietate viginti libras; et ita a tempore in tempus, quousque dictus nunc Abbas, aut sui successores, sint plenarie contenti et satisfacti, per viam retentionis, de summa illa quæ ponitur in præmissis. Ac etiam, quod dictus actus nec lædat in aliquo, nec sit præjudicialis dicto nunc Abbati, sive successoribus suis, quantum ad confirmationem dudum per nos factam Johanni, nuper Abbati, prædecessori Johannis nunc Abbatis, aut successoribus suis, quantum ad Prioratum de Pembrok, in partibus Southwalliæ, quem Prioratum ipsi habuerunt, et etiam adhuc habent, ex donatione et concessione illustris Principis Domini Humfridi, nuper Ducis Gloucestriæ.—Habendis præmissis jam dictis ad contentandum et recompensandum Abbatem modo dictum, et successores suos, pro certis ornamentis et jocalibus, in manibus dicti Ducis remanentibus in morte sua: quæ quidem ornamenta et jocalia placuit nobis pro tempore disponere pro nostris Collegiis Sanctæ Mariæ de Etona, et [2] Sancti Nicholai de Cantabrigia, ac etiam assignare."

The Proviso is accepted, and passed.

Concessa billa dicta, et expedita, rediit Prior rursus ad Monasterium, putans et æstimans se magnam in oculis Principis invenisse gratiam, propter billæ ipsius gratam benevolamque expeditionem. Sed nequaquam [3] posterius ita contigit, quemadmodum ipse æstimavit; nam, finito Parliamento, et plenarie terminato, direxit

---

[1] *imposterum* in MS.

[2] *Collegium Sancti Nicholaii de Cantabrigia.* — Marginal Note, by Lord William Howard.

[3] *postrius* in MS.

Rex, infra paucum tempus posterius, breve suum, cera inclusum, Vicecomiti et Escaetori Comitatus Essexiæ, et Hertfordiæ, continens hunc tenorem:— A.D. 1456.

"[1] Rex Vicecomiti et Escaetori Essexiæ et Hertfordiæ, "in eisdem Comitatibus, salutem. Cum, ad specialem "requisitionem Communitatum regni nostri Angliæ, in "ultimo Parliamento nostro, apud Westmonasterium, "nono die Julii anno regni nostri tricesimo tertio tento, "existentium, ac de avisamento et assensu Dominorum "Spiritualium et Temporalium in eodem Parliamento "similiter existentium, necnon [2] auctoritate ejusdem "Parliamenti, ordinatum existit, quod a Festo Sancti "Michaelis, tunc proximo futuro, omnia honores, castra, "dominia, villæ, villata [*et cætera, ut supra in Suppli-* "*catione prius dicta*] Habendum, tenendum, et retinen- "dum nobis omnia illa præmissa, in et de consimilibus "statu, forma, et conditione *et cætera*.—Vobis igitur, et "utrique vestrum, præcipimus, firmiter injungentes, quod "statim, visis præsentibus, omnibus viis et modis, quibus "melius sciveritis, aut poteritis, tam per inquisitionem "quam examinationem infra Comitatus prædictos, tam "infra libertates quam extra, diligenter inquiratis de "omnibus et singulis honoribus, castris, dominiis, villis, "villatis, maneriis, terris, tenementis, et cæteris præ- "missis, per nos citra dictum primum diem regni "nostri qualitercunque concessis, et in cujus, vel in "quorum, manibus existunt, et de valore eorundem: ac "inde omnia et singula honores, castra, dominia, villas, "villatas, maneria, terras et tenementa, et cætera præ- "missa, nobis infra Comitatus prædictos, tam infra "libertates quam extra, prætextu actus resumptionis "prædictæ, pertinentia sive spectantia, in manus et "possessiones nostras, virtute ejusdem actus, capiatis, "seisiatis, et sumatis, ac capi, seisiri, et sumi, faciatis,

A Mandate, however, is now issued to the Escheator, apparently in contravention of it.

---

[1] The initial letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *autoritate* in MS.

A.D. 1456. "seu alter vestrum capiat, seisat, et sumat, aut capi, "seisiri, et sumi, faciat, juxta vim, formam, et effectum, "actus prædicti: dantes ulterius vobis, et utrique vestrum, tenore præsentium, similiter in mandatis, quod "quæ et qualia hujusmodi honores, castra, dominia, "villæ, villatæ, maneria, terræ, tenementa, et cætera "præmissa, superius specificata, infra Comitatus prædictos, tam infra libertates quam extra, nobis virtute "actus prædicti, ut præmittitur, pertinentia sive spectantia, et quæ, prætextu præsentis mandati nostri, in "manus et possessiones nostras per vos, seu per alterum vestrum, ut præmittitur, capi, sumi, seu seisiri, "contigerint, et fuerint; ac etiam, quando, qualiter, "et quomodo, executionem præsentis mandati nostri "feceritis, seu alter vestrum fecerit, Thesaurarium et "Barones de Scaccario nostro, in idem Scaccarium "nostrum, in crastino Sancti Michaelis proximo futuro, "distincte et aperte, ac particulariter et expresse, tam "in genere quam in specie, sub sigillis vestris, seu sub "sigillo alterius vestrum, certificetis, seu alter vestrum "certificet. Et hoc, sub pœna mille librarum, ac periculo "incumbente, nullatenus omittatis, nec alter vestrum "omittat. Dantes insuper tibi, tu, præfate Vicecomes, "tenore præsentium similiter in mandatis, quod de "quibuscunque exitibus, proficuis, commoditatibus, reventionibus, et emolimentis, de prædictis honoribus, "castris, dominiis, villis, villatis, maneriis, terris, tenementis, et cæteris præmissis, infra Comitatus prædictos, tam infra libertates quam extra, per te, et præfatum Escaetorem, seu alterum vestrum, in manus et "possessionem nostras, [1] [prætextu] præsentis mandati "nostri, sic captis, sumptis, seu seisitis, a dicto Festo "Sancti Michaelis, ultimo præterito, provenientibus, sive "crescentibus, ad Receptam Scaccarii nostri, ad dictum "crastinum Sancti Michaelis, respondeas, seu responderi

---

[1] Omitted in MS., but evidently required, as suggested by Hearne.

"facias. Et hoc tu, præfate Vicecomes, nullatenus omit- A.D. 1456.
"tas. Nolentes tamen ipsos, pro quibus aliquæ exceptiones, sive provisiones, super actu prædicto factæ, agreatæ, et in Scaccarium nostrum, coram Thesaurario et Baronibus nostris prædictis, certificatæ existunt, colore præsentis mandati nostri indebite gravari aut vexari, vobis, et utrique vestrum, mandamus quod, si quis ligeorum nostrorum coram vobis, seu altero vestrum, aliquas hujusmodi exceptiones, sive provisiones, pro se super actu prædicto in genere, vel in specie, factas, per breve nostrum, vel aliter, proposuerit, seu allegaverit, capta ab eo securitate per te, præfatum Vicecomitem, ad respondendum nobis de omni eo quod ad nos in hac parte pertinuerit, si hujusmodi exceptiones, sive provisiones, coram dictis Thesaurario et Baronibus nostris de Scaccario prædicto, coram quibus actus prædictus restat de recordo, invalidas probari contigerit, tunc ipsum, quousque id coram eisdem Thesaurario et Baronibus discussum fuerit, et a nobis aliud habueritis, seu alter vestrum habuerit, in mandatis, quietum esse permittatis, et uterque vestrum quietum esse permittat. Ita semper, quod de omnibus et singulis honoribus, castris, dominiis, villis, villatis, maneriis, terris, tenementis, et cæteris præmissis, per nos citra primum dictum diem regni nostri qualitercunque concessis, ac de nominibus occupatorum, et vero valore eorundem, per vos, seu [1] alterum vestrum, particulariter et expresse reddantur certiores. Teste meipso, apud Westmonasterium, decimo die Julii, anno regni nostri tricesimo quarto."

The Proviso, on being examined, in the Court of Exchequer, is found insufficient.

Cujus [2] auctoritate præcepti, vigoreque certificationis, cogebatur Abbas per attornatum suum inducere provisionem dictam in Curiam Scaccarii, in examinationem. Examinata utique ibidem strictius, prout moris est, pro parte Regis per Barones, et impugnata, tandem in-

[1] *alter* apparently in MS.

[2] *autoritate* in MS.

A.D. 1456. sufficiens inveniebatur, et invalida; pro eo, quod nulla in ea facta erat mentio aut de antiqua concessione, aut de retractione per Abbatem prius facta. Pro insufficienti igitur habita, et pro invalida adjudicata, iterum in manus attornati rejecta adjectaque fuerat; sicque tota deperdebatur tam opera quam impensa, quas Prior prius pro ipsius perquisitione faciebat. Discant igitur nostri posteri in causis arduis agendis cautius prosequi, sagaciusque singula discutere, priusquam suas porrexerint billas prosequendi; quia, pro defectu sani sufficientisque concilii, deperdebatur, saltem ad tunc, tam antiqua concessio, quam novella, ad [1] damnum et dispendium mille ducentarum librarum Monasterii antedicti.

Finiunt Acta Anni Quinti, [2] subsequuntur Sexti.

[3] *Processus recuperationis [4] damni illius, sive læsuræ, in quam Ecclesia inciderat, occasione resumptionis generalis prius dictæ.*

A.D. 1457.

The Abbot now bethinks himself how he may find a remedy for this evil.

[5] Vespere facto in anno quinto, descendenteque Phœbo cum curru suo aureo ad sororem suam Thetidem, stabulanteque secum suos quatuor equos per unam noctem integram, rursus cum in summo diluculo anni sexti rejungeret dictos equos currui, inciperetque in suo cursu ascendere altius et altius, quousque veniret ad illud signum ætheris, sub quo in terris audiri solet vox turturis, consuescuntque florentes vineæ odorem dare, ac [6] philomelæ dulcius in solitis cantare sepibus et rubetis, Abbas, torpens quamvis præ senio, et dormitans, præ languoreque corporis in lecto quietis se componens, mox, hac forsan amœnitate temporis evigilatus, de lecto illo surrexit, surgensque, et in plena vigilia perstans,

[1] *dampnum* in MS.

[2] *subsequntur* in MS.

[3] *Acta anni sexti Abbatis Johannis Octavi.*—Superscription to folios 111 b – 121 a.

[4] *dampni* in MS.

[5] The initial letter is omitted; to be supplied in illumination.

[6] *philomenæ* in MS.

revocavit satis recenter ad memoriam, et reduxit, materiam billæ illius, de qua immediate fit mentio in præmissis, qualeque commodum, sive profectum, amissura esset Ecclesia [1] in posterum, si nequaquam contra vulnus contractum adaptaretur citius emplastrum unum vel alterum, provideretur que in proximo de remedio congruo et [2] opportuno. A.D. 1457.

Habens igitur, ex gratia, tunc secum [3] chirurgicum, in arte hujusmodi emplastrationis doctum satis, et sufficienter instructum, quemdam, videlicet, virum, solidum, providum, et sensatum, de Concilio Domini Regis, et in regio Scaccario [4] occupantem locum non parvum, mox ipsum ad privatum colloquium traxit, adaperiensque ei omnia, quæ [5] contingebant, erroris sive defectus in billa prænotata, de remedio sufficienti concipiendo instantius exoravit. Qui vir, sibi suæque ecclesiæ existens multum gratus, ac etiam benevolus, licentia sumpta, Londonias perrexit, illucque perveniens, novam billam, de sano sufficientique concilio, fecit concipi, de minori tamen summa, propter difficultatem, ob Regis pauperiem, in negotio expediendi; ac ulterius in omnibus expediri, quousque veniret ad manus officiarii illius, qui Privati Sigilli appellatur Custos.

He entrusts his case to a skilful man, high in office.

Cum ipso utique, quia absens erat a patria, jacuit per tempora satis longa, per anni, videlicet, dimidium, et ultra. Tandem tamen, redeunte Domino Rege de partibus Borealibus usque Londonias, tenenteque ibidem unum grande Consilium, cum suis proceribus, favore ipsius Domini Regis, et benevolentia, expedita erat in omnibus, quousque veniret in Cancellariam ipsius, ibidemque, ejusdem Domini Regis mandato, sigillata Sigillo ejus Magno, et sub hac, quæ sequitur, forma approbata finaliter, et [6] in perpetuum confirmata.—

Through him he finally obtains the desired exemption by Letters Patent under the Great Seal.

[1] *imposterum* in MS.
[2] *oportuno* in MS.
[3] *cirurgicum* in MS.
[4] *ocupantem* in MS.
[5] *contingebat* in MS.
[6] *imperpetuum* in MS.

Tenor Litterarum Patentium Domini Regis, in materia approbationis.

A.D. 1457.

The Letters Patent, so granted.

"[1] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et " Dominus Hiberniæ, omnibus ad quos præsentes litteræ " pervenerint, salutem. Sciatis, quod, pro eo quod non- " nulla jocalia et ornamenta dilectorum nobis Johannis, " nuper Abbatis, et Conventus, Ecclesiæ, sive Monasterii, " Sancti Albani, quæ nuper per quamdam indenturam, " inde inter eos et Humfridum, nuper Ducem Glou- " cestriæ, confectam, cujus alteram partem, sigillo præ- " dicti nuper Ducis signatam, et dilecto consanguineo " nostro, Willelmo, Duci Suffolchiæ, jam defuncto, ac " venerabili patri, Willelmo, Episcopo Wyntoniensi, " nuper in quodam tractatu, per mandatum nostrum, " ex parte nostra, cum eisdem Abbate et Conventu pro " jocalibus prædictis [2] habito, ostensam, inspeximus, " liberata fuerunt eidem Duci Gloucestriæ, ad opus " eorundem Abbatis et Conventus salvo custodienda, " prout nobis constat per indenturam illam: quæ qui- " dem jocalia et ornamenta, post mortem ipsius nuper " Ducis, per nos, de assensu et voluntate dictorum " Abbatis loci prædicti, et tunc Conventus ejusdem, " ad Collegia nostra regalia de Etona et Canta- " brigia concessa fuerunt, ibidem, juxta ordinationem " nostram, [3] in perpetuum permansura, pro condigna " satisfactione inde Abbati et Conventui eisdem fienda. " Ac postmodum iidem Abbas et Conventus, pro se " et successoribus suis, totum jus, titulum, et inter- " esse sua, quæ in jocalibus et ornamentis prædictis " habuerunt, Præpositis Collegiorum nostrorum præ- " dictorum remiserunt et relaxaverunt.—Nos, præmissa " considerantes, ac condignam satisfactionem nunc " Abbati et Conventui loci prædicti, et successoribus

---

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *habitam* in MS.

[3] *imperpetuum* in MS.

" suis, pro jocalibus et ornamentis prædictis, fieri A.D. 1457.
" volentes, ut tenemur, de gratia nostra speciali, et
" de avisamento Consilii nostri, ad laudem et honorem
" Dei, Beatæ Virginis Mariæ, ac ob specialem devo-
" tionem, quam ad dictum Sanctum Albanum, regni
" nostri Angliæ [1] Protomartyrem, gerimus et habemus,
" necnon in partem recompensationis et [2] satisfactionis
" pro jocalibus et ornamentis prædictis, concessimus,
" pro nobis et hæredibus nostris, quantum in nobis est,
" eisdem nunc Abbati et Conventui, et successoribus
" suis, quod ipsi, ad quamlibet concessionem de con-
" cessionibus alicujus decimæ, aut medietatis decimæ,
" sive tertiæ partis decimæ, aut quartæ partis decimæ,
" nobis per clerum regni nostri Angliæ, ab anno regni
" nostri tricesimo, concessis, aut nobis, seu alicui hære-
" dum nostrorum, exnunc concedendis, sint quieti et
" exonerati erga nos, et eosdem hæredes nostros, de
" viginti libris de hujusmodi decima, et decem libris
" de medietate decimæ, et decem marcis de tertia parte
" decimæ, et de centum solidis de quarta parte decimæ,
" sic concessis, sive concedendis, per eosdem nunc Ab-
" batem et Conventum, sive per successores suos, juxta
" formam concessionum illarum, solvendis, quousque præ-
" dicti nunc Abbas et Conventus, et successores sui,
" [3] [sint] soluti et contentati de summa sexcentarum
" librarum in forma prædicta; ac eo, quod iidem nunc
" Abbas et Conventus, et successores sui, fuerunt, aut
" sint fortassis, partes aut agentes, sive consentientes,
" aliquibus hujusmodi concessionibus prædictis, per cle-
" rum prædictum concessis, sive concedendis, seu eo,
" quod expressa mentio de aliis donis, sive concessio-
" nibus, eisdem nunc Abbati et Conventui, et succes-
" soribus suis, aut prædecessoribus suis, per nos, aut
" progenitores nostros, ante hæc tempora factis, in præ-

---

[1] *Prothomartirem* in MS.
[2] *satisfationis* in MS.
[3] Omitted in MS.

A.D. 1457. "sentibus minime facta existit, aut aliquo Statuto, "actu, ordinatione, aut aliqua alia re, causa, vel ma-"teria, quacunque, in contrarium factis, ordinatis, sive "[1] provisis, non obstantibus. In cujus rei testimo-"nium, has Litteras nostras fieri fecimus Patentes. "Teste meipso, apud Westmonasterium, duodecimo die "Novembris, anno regni nostri tricesimo sexto."

Per breve de Privato Sigillo, et de data prædicta, [2] auctoritate Parliamenti.

Trium Litterarum Copiæ, per quemdam Sacerdotem extraneum anno isto ad regnum Angliæ allatæ.

A priest of Hungary arrives in England, bringing letters testimonial as to his truthfulness.

[3] Dum transisset Sabbatum, sive Solstitium, anni istius, descendissetque Sol [4] imius et [4] imius, quousque descripsisset omnes pene gradus Signi Leonis, venit sacerdos quidam de partibus Hungariæ ad regnum Angliæ, afferens secum litteras testimoniales super veritate dicenda in hiis omnibus, quæ prospere, Deo favente, contingebant contra Turcorum dominum nuper in partibus suis; afferens secum etiam trium litterarum copias, quarum una erat Soldani [5] Ægyptii ad Dominum Apostolicum, per viam improperationis et exprobrationis, quia præsumpserat excitare Christi fideles contra Turcorum dominum, socerum suum. Altera erat ipsius [6] Domini Apostolici ad ipsum Soldanum, per viam responsionis ad elatam inflatamque improperationem suam. Tertia vero erat cujusdam Fratris Prædicatoris ad dictum Dominum Apostolicum, per viam significationis super gratiosa expeditione habita contra Turcum jam dictum, contraque grandissimum exercitum suum.

He also brings copies of three Letters of importance.

[1] *provisionibus* in MS; Hearne suggests "*provisis.*"

[2] *autoritate* in MS.

[3] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[4] *ymius* in MS.

[5] *Egipcii* in MS.

[6] Pope Calixtus III.

Gradiens igitur sacerdos iste per varias partes regni, et ad loca diversa veniens, tandem accessum habuit ad Monasterium Sancti Albani; adductusque ad præsentiam Abbatis, exposuit sibi ore tenus primitus totum processum illius gloriosæ gratiosæque expeditionis, quam Capitaneus Regis Hungarorum habuerat contra Turcos; qualiterque eorum dominus, amissis de suis ultra centum [1] millibus, cum dedecore maximo fuerat rursus ad partes proprias effugatus. Deinde secundo, exhibuit sibi illarum trium litterarum copias, de quibus fit mentio in præmissis. Quibus visis et perlectis, mox Abbas transcopiari eas fecerat, et, post transcopiationem, inseri ulterius in Registro, quatinus ita remanerent recentius in memoria, ad laudem Hungarorum, gloriam, et honorem, in Turcorum vero opprobrium, vituperium, et improperium, pro sempiterno. Et erat Litteræ Soldani [2] Ægyptii tenor talis.—

A.D. 1457. This priest visits St. Alban's, and records the defeat of the Turks by the Hungarians.

" Johannes Soldanus, quondam Christianus, affinis " Deorum, [3] Babyloniæ Imperator, [4] Continus Alexandriæ " Macedo, Dominus dominantium [5] Africæ, Rex Regum " Arabiæ, Persiæ, [6] Chaldææ, [7] Ægypti, Æthiopiæ, " Barbariæ, [8] Libyæ, [9] Cyrenaicæ, Nubiæ, Siclamoræ, " Getuliæ, Ursancenæ, Parthiæ, Mesopotamiæ, [10] Mediæ, " [11] Cappadociæ, Armeniæ, Calandiæ, Summus Princeps " [12] Hyrcaniæ, Archochesiæ, Vigentiæ, [13] Scythiæ, et fluviorum Paradisi valentissimus possessor, Christiano- " rum inimicus et desolator, Custosque speluncæ Cru- " cifixi, Calisto, Magno Sacerdoti Romanorum, gratiam " quam quæritando palpitat, et salutem quam visitando " promeretur orthodoxiæ fidei fundamentum. Si tu, qui " Christianorum pater et caput esse diceris, omnia jam

Copy of the Letter of the Soldan of Egypt to Pope Calixtus III.

[1] *millia* in MS.
[2] *Egipcii* in MS.
[3] *Babiloniæ* in MS.
[4] Hearne suggests that this is the same as " *Comes.*"
[5] *Affricæ* in MS.
[6] *Caldeæ* in MS.
[7] *Egipti* in MS.
[8] *Libiæ* in MS.
[9] *Cironaitæ* in MS.
[10] *Medeæ* in MS.
[11] *Capadociæ* in MS.
[12] *Hircaniæ* in MS.
[13] *Scithiæ* in MS.

A.D. 1457. " dicta in cellula tui capitis recluderes, connecteresque " diligentius in intimo cincinnio tui verticis, ac quotidie " [1] recenseres, stupesceret tibi memoria, [2] hebesceretque " intelligentia, ut aliquid rugositatis aut contrarietatis " contra tam altam inauditamque potentiam machina- " reris. [3] Karelus, Rex Francorum, et alii reguli, tuo " baculo arundineo innitentes, et spem vanam tibi com- " ponentes, velut stuppa evanescent, et, sicut fumus, " a repentino vento unico flatu consumentur. Tu habes " galeas, nos hissiros, tu classes, nos dregemundos, tu " naves, nos hicticos. Et quid multa parvis annume- " rabo? Quicquid imaginarie cogitare poteris, totum " antea prævidimus, maturaque deliberatione ponderan- " tes [4] nihil timemus, nisi quod decepti occupationes " plurimas omittamus. Qualis pater, qui filios [5] suos non " morte naturali, sed subita, deperdere non formidas? " An putas, quod pharetris caremus, qui filios tuos ad " nos ire compellis, ut sagittas nostras in se recondant, " et vivaces animas in formas mortales transmutare " festinas, cum tamen spiritus amissus secundo redire " [6] contemnet, et quod prius dilexerat penitus [7] perhor- " rescit? Sion, speculum gaudii tui, per quos subversa? " Iherusalem speciosissima, a quibus funditus destructa? " Acharon potentissima, a quo sublata? Tripolis splen- " didissima, per quem deleta? Constantinopolis sævis- " sima, a quo victa et expugnata? Nonne per nos et " nostros? Tricentæ utique et quinquaginta quatuor " urbes, quas famuli Crucifixi dudum rexerant, nostro " jam dominio subjectæ sunt. Tu quidem alios ire " compellis, et solus non accedis. Tu filios tuos ire in " mare periculosum, ac etiam procellosissimum, facis, " ubi [8] Syrtis et [9] Scylla furiunt. Tu manu quædam

---

[1] *recenceres* in MS.

[2] *ebesceretque* in MS.

[3] Sic in MS. Charles VII. of France.

[4] *nichil* in MS.

[5] Hearne suggests *tuos.*

[6] *contempnet* in MS.

[7] *perhorescit* in MS.

[8] *Sirtis* in MS.

[9] *Scilla* in MS.

"signa ostendis, sed pedibus vis minime introire. Stas "in sicco, et stultos pauperes in voragine fluminis "perire facis. Tu vero seducis simplices, et non ante- "cedis. Tu pater nomine, et non in re, nuncuparis. "Sufficit tibi cum filiis non inquietare, sed singulis "annis, more Græcorum, circumducere comminando. "Veruntamen, si in terra nostra manere desideras, "ecce! Iherusalem gloriosissimam, Acharon, Tripolim, "urbes potentissimas, tibi et filiis tuis aperimus, et "concedimus reparare, ita ut sint nobis perpetue "censuales; ac ad speluncam Crucifixi salvum con- "ductum universis communicamus, propter munera et "donaria oblationum suarum. Surge, invoca Deum "tuum, ut tantam stultitiam temperet, et capiti tuo "puri intellectus restituat sanitatem. Si autem venire "proponis, non accipias tot annorum spatia in protra- "hendo. Cum enim auro et argento, speciebus electis "et gemmis pretiosissimis, [1]abundemus, [2]nihil aliud "sitimus præter sanguinem Christianorum; et ideo ut "filii tui [3]martyres et confessores fiant, accelera ut per "eos numerus [4]martyrum compleatur, etiam ut juvenes "renascantur, qui, paternum vindicantes cruorem, ad nos "properent, pœnas consimiles deportantes. Crucifixus "tuus, bajulans lignum, sicut tu dicis, ad locum sup- "plicii, terram suæ nativitatis minime salvare potuit, "et tu, ut thesauros nostri dominii possideas, filios tuos "præcipis nos debellare? Nos dormiendo siquidem te "expectamus, nec tuum adventum aliquis audeat exci- "tare. Nos quidem castra, castella, civitates, munitiones "munitissimas, inhabitamus, et tu, sine tecto unius diei "spatio, nostra quæris, qui nec propria poteris retinere? "Lege subtilius, disputa discretius; puto quod anno- "rum curricula nondum venerunt, quod regnum Ju- "dæorum redire debeat iterum, et gentium dissipare

A.D. 1457.

[1] *habundemus* in MS.
[2] *nichil* in MS.
[3] *martires* in MS.
[4] *martirum* in MS.

A.D. 1457. "multitudinem. Pugillus siquidem plebis, nunquid latitudinem maris poterit obumbrare, et, velut gutta roris minima ultra aquarum multitudinem in littore posita, virtutem exercitus nostri reponderabit? Consulo tibi, quia sanus [1] intellige, quia prudens diceris, salva jam tuos, nec morti tradas innocuos; alioquin pauperum eris occisor, inopum dislaniator, simplicium seductor; et ipsius naturæ Conditor super te sanguinem prædictorum requiret, et coram omnipotentia sua rationem permanebis redditurus. Data in [2] Acharon, civitate nostra opulentissima, super Nilum [3] Ægypti sita; anno nativitatis nostræ sexagesimo secundo, regni autem nostri vicesimo primo."

Copia Litteræ Domini Papæ, Epistolæ Soldani responsivæ.

Copy of the Letter addressed by the Pope to the Soldan of Egypt, in answer. A.D. 1456.

"[4] Calistus Episcopus, servus servorum Dei, cultor Omnipotentis, et [5] alumnus Ihesu Christi, Soldano [6] Babyloniorum salutem, si desiderat, veniamque, si sperat ante tribunal districti judicis misericorditer in Domino venire. Candor lucis æternæ, speculum sine macula, in quo omnium creaturarum relucent [7] imagines, eorundem opifex, Dei Filius, Patri ab æterno æqualis existens, pro reparatione humani generis formam humanitatis assumens, ex intemerata Virgine Deitatem occulens, cum venit plenitudo temporis, prodiit in mundum, caro factus; qui cum sit splendor gloriæ et figura substantiæ ejus, portans etiam [8] verbo virtutis suæ, [9] peracto Passionis suæ

---

[1] *intelligeris* is suggested here by Hearne.

[2] Cario.

[3] *Egipti* in MS.

[4] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[5] *alumpnus* in MS.

[6] *Babiloniorum* in MS.

[7] *ymagines* in MS.

[8] *Heb.* i. 3, as referred to by Hearne.

[9] *peacto* in MS.

" cursu, ascendens in cœlos, sedet ad dexteram [1] Majes- A.D. 1457.
" tatis in excelsis, quem multitudo angelorum in cœlis,
" et omnium Christianorum in terris, laudant, pariter-
" que adorant. Tu vero, pulvere terrenæ dignitatis
" excœcatus, tu, vento superbiæ præsumptuosissimæ in-
" flatus et obstinatus, eundem abnegas Dei Filium, a
" quo, si tibi et filiis tuis saperes, exterminabilis vitæ
" possessio foret solertius expetenda. Sed et tibi et
" tuis similibus scriptum est,—' Quia non habuerunt
" ' sapientiam, perierunt propter suam insipientiam,
" ' exterminatique sunt, et ad inferos descenderunt.'
" Scribis [2] mihi opprobria, mandas improperia contume-
" liasque multiplices, et ideo convenit verborum jaculo
" tuos garritus, variose effrænes, veritate irrefrænabili
" refrænare. Revoca, quæso, ad memoriam [3] Goliæ
" Gethei [4] calumnias, impenetrabilis viri, fortis et spurii,
" in sua virtute et armorum apparatu confidentis, qui-
" bus agmen Dei exprobravit; quem David adolescens,
" nondum pugnare sciens, in nomine Domini Dei
" Israel, [5] in funda et lapide congrediens, crudeliter in-
" tricavit, caputque ipsius auferens, carnes ipsius bestiis
" terræ et volatilibus cœli tradidit devorandas. Tu
" debellator multitudine plebis, copia divitiarum, nu-
" merositate urbium, gloriaris; nos autem, in nomine
" Domini Plasmatoris sperantes, etiamsi solem multi-
" tudine jaculorum tegeres, in [6] umbra tecum pugnabi-
" mus, in baculo crucis, et lapide qui de monte sine
" manibus est præcisus, totam tui exercitus virtutem,
" ut testam figuli, minutatim conteremus. An ignoras,
" quod inter nos multi sunt, qui mori tutum putant?
" Nos enim moriendo vincimus, et optatam mercedem
" æternæ retributionis accipimus; tibi autem, et tuis,
" neque in morte, neque in vita, spes [7] ullius beatitudi-

[1] *Magestatis* in MS.
[2] *michi* in MS.
[3] 1 *Sam.* xvii.
[4] *calumpnias* in MS.
[5] Sic in MS.
[6] Similar to the saying attributed to David Gam, before the Battle of Agincourt.
[7] *ullæ* in MS.

A.D. 1457. "nis remanebit. Minaris nobis [1] martyrium, quod optamus, et, quadam diabolica persuasione terrorem "incutiens, nos ad hoc niteris advertere, quod totis "desideriis affectamus. Nunquid ignoras, quod sanguis "[2] Martyrum semen est, quod quanto latius spargitur, "quanto crudelius funditur, tanto copiosius dilatatur? "Crudelitate qua sævis in Christianos, te indubitanter "ducit ad interitum, nos vero ad meritum, quando "manus in cœlum levabimus gratias agentes. Tu in "sanguine peccatorum, et in malitia, gloriaris, potensque es in iniquitate et destructione sacrorum et famosissimorum locorum, in tuum repentinum interitum, "in dejectionemque ad undas [3] Stygias, ad antraque "profundissima Tartarorum. Nonne recordaris, quomodo Antiochus, princeps [4] Syriæ, cum fastu, felle, et "furore, contra civitatem sanctam Iherusalem veniens, "et eam poliandrum mortuorum reddere cupiens, subito, "dum impetuose nimis currum suum accelerari præciperet, de ipso decidit, fractusque in corpore, adeo "amaro dolore correptus fuit, ut de ejus visceribus "cum tanto fœtore impii vermes effluerent, quod nec "ipse, nec sibi famulantes, ipsum fœtorem bene sustinere possent? Unde hoc intolerabili dolore in sui agnitionem veniens, et Dei virtutem, quæ talia operabatur, in eum esse intelligens, prorupit in vocem, et "inquit;—[5] 'Justum est hominem Deo esse subditum, "'nec mortalem sentire paria contra eum.' Sed quia "dignus non erat venia, [6] abominabili morte defunctus, "tibi et aliis flagitiosis, et ultra modum de sua virtute "gloriantibus, correctionis reliquit exemplum. Indagare sagacius, intuere prudentius, qualiter, dum potentissimus [7] Pharao, olim [8] Ægyptiorum princeps, "populum Dei, inermem et fugientem, sed in Altissimi

[1] *martirium* in MS.
[2] *Martirum* in MS.
[3] *Stigias* in MS.
[4] *Sirie* in MS.
[5] 2 *Maccabees* ix. 10.
[6] *habominabili* in MS.
[7] *Exodus* xiv.
[8] *Egiptiorum* in MS.

"protectione sperantem, persecutus fuerat, fluctibus A.D. 1457.
"Rubri Maris, cum curribus et equitibus, obvolutus "erat, filiis Israhel per siccum gradientibus, Deoque "cœli sacrificium laudis offerentibus, qui salvat spe-"rantes in se, et de sua virtute gloriantes humiliat. "Sed acus rationis in te [1] hebescit, sensus tui nimiæ "ambitionis turbine sunt confusi, ita ut jumentis insi-"pientibus inferior comproberis. Æstimas eundem Dei "Filium, quem nos colimus, fore mortuum, et, stulto-"rum more deceptus, potentissimi potentia diminutum. "Ergo Deum cœli, trinum et unum, invocare ne [2] tardes, "ut, [3] damnosæ gentilitatis ritu deposito, sacrosancto fidei "merearis signaculo insigniri. Comparas nos pugillo "et guttæ roris, et ignoras nos tantam fortium arma-"torum multitudinem pugilum et bellatorum possidere, "qui, ad bella doctissimi, omnipotentiam tuam, quam "prætendis, si sine immenso labore pateret accessus, in "cinerem redigerent, et favillam. Nunquid dubitas "Crucifixo potentissima regna deservire? An ignoras "regnum Romanorum invictissimum, Franciæ Christia-"nissimum, Angliæ ditissimum, Hispaniæ, Portingaliæ, "Arogoniæ, Ciliciæ, Navariæ, Hiberniæ, Scotiæ, Mar-"ciliæ, Norwegiæ, Swesciæ, Daciæ, Catholoniæ, Siciliæ, "Cipriæ, Neapulliæ, regna latissima, signaculo crucis "adornata? An forte despicis Ungarios et Dalmaticos, "homines feroces, arcubus et sagittis invictissimos, "homines in equis aera transvolantes? An regnum "Poloniorum serenissimum, Boemiorum fortium plu-"rimum metuendum? Denique, forsan parvipendis "Theutonicos, per multa terrarum spatia diffusos; quo-"rum crudelitatem et audaciam nunquam aliquis do-"mare potuit. Veruntamen, quia nil ita malum na-"tura sustinet, nisi aliquibus bonis polleat, approbamus "in te, quod te custodem asseris speluncæ Crucifixi;

[1] *ebescit* in MS.
[2] *terdas* in MS.
[3] *dampnosæ* in MS.

A.D. 1457. "et utinam hoc faceres ob spem salutis æternæ. Sed "timemus tam pretiosum thesaurum te, propter satian- "dam tuæ insatiabilis avaritiæ voraginem, custodire. "Contendis, quod etiam scribis nobis, nos de sanguine "Christianorum effundendo, velut lumine [1] privatus, "coram rerum omnium Conditore rationem reddituros. "Laudamus, quod a longe lippientibus oculis palpitando "ipsum recognoscis; et optamus quod nostra fide, qua "unum Deum credimus, sine principio et sine fine, "omnis creaturæ et totius fabricæ mundi Plasmatorem, "tu, tua relicta [2] idolatria, omni spurcitia plena, imbui "renascique studeas, quatinus ad examen ipsius de- "mum perveniens, vel coronam vel supplicium condigna "retributione recipere merearis. Data Romæ, apud Sanc- "tum Petrum, anno ab Incarnatione Domini millesimo "quadringentesimo quinquagesimo sexto, die penultima "mensis Septembris, Indictione quarta, Pontificatus "nostri anno secundo."

Copia Litteræ per Fratrem Prædicatorem, prius dictum, Domino Papæ missæ.

Copy of a Letter, sent by a certain Friar Preacher to the Pope. A.D. 1456.

"[3] Beatissime Pater, osculum ante pedes, et usque ad "mortem obedientiam, [4] humillimam et devotam. Quas "laudes et gratiarum actiones Omnipotenti Deo, et Do- "mino nostro Ihesu Christo, sub cujus nominis invo- "catione hanc gloriosam victoriam suam dignatus est "nobis præstare, nec humana mente concipi posset, "nec lingua proferri. O Pater beatissime, si tua Sanc- "titas propriis oculis aspexisset, de quot et quantis "periculis populum Christianum Altissimus liberavit, "puto nullo modo Sanctitas vestra sine lacrymis re- "censere posset. Dissipaverant perfidi pagani Turchi "mœnia, turres, et ædificia, principalis castri defensio-

---

[1] Hearne suggests "*privatos*," and apparently, with justice.

[2] *ydolatria* in MS.

[3] The initial letter is omitted; to be supplied in illumination.

[4] *humilimam* in MS.

" nis, nedum incliti regni Hungariæ, sed etiam Chris- A.D. 1457.
" tianæ religionis totius. Ad primum introitum dissi-
" pandum, ascenderant jam Turchi per mœnia ruinata,
" et machinis et bumbardis perfoderant. Namque pri-
" mos parietes, ne in excessu loquar, per triginta
" foramina [1] , ex quibus vallum et fossatum
" castri nixi sunt replere; quo facto, ad dissipatas
" turres et mœnia facilius conscendere possent. Fecerunt
" quantum Deus permissit. Ad majus eorum judicium
" inferendum, ascenderunt in castrum; putaverunt se
" castrum [2] obtinere cum eorum diabolicis instrumentis
" et ingeniis. Sed Christo Ihesu, Domino nostro, sua
" solita pietate et misericordia protegente, non dicam
" [3] nihil, sed parum, nobis obesse quiverunt. Multa
" millia ex eis interempta sunt. Quadraginta galeas in
" primo nostro aggressu numeravi; omnes destructæ
" sunt, et per eosdem Christi hostes igne succensæ sunt;
" decem in primo conflictu superavimus, quarum tres
" adhuc supersunt de majoribus, duæque parvæ. Quid
" vestræ Sanctitati dicam de terreno eorum exercitu,
" quoniam, ut illi, qui ab ipsis fugerunt, asserunt,
" [4] ascendebant ad numerum centum millium armato-
" rum? O Pater Sancte, quam magna est virtus Domini
" nostri Ihesu Christi; quia nemo alius, tuæ Sanctita-
" tis vicem gerens, aderat. Me solum oportuit castrum
" movere, dirigereque acies, ad certumque locum dedu-
" cere in faciem Turchorum. Avisaveram per prius
" multotiens, instruxeramque nostrum exercitum, quasi
" Josuæ morem gerens in ruinam murorum Jericho,
" ut, me acclamante, et nomen sanctissimum invo-
" cante, omnes Ihesu altissimis vocibus acclamarent.
" Ita factum est, Pater Sancte, quod, cum multitudinem
" non mediocrem congregassem, et ego primus incepis-

[1] A word is wanting here; Hearne suggests "*concusserant.*"
[2] *optinere* in MS.
[3] *nichil* in MS.
[4] *ascendabant* in MS.

A.D. 1457. "sem Ihesum invocare, omnesque ad meam vocem "pariter respondissent, quamvis, mediante flumine, "sane contra eosdem Ihesu Christi perfidos inimicos "transitum facile non possemus habere, nisi per "paucas naviculas, audiente Ihesu Christi hoste nos-"tras excelsas voces resonantes, et clamores, impii "maledicti, nomine persequente, primi conversi sunt "in fugam. Exurrexit Dominus Deus noster Ihesus "Christus, et dissipati sunt inimici ejus, sicut deficit "fumus a facie venti. O Pater Sancte, quomodo totus "populus Christianæ religionis sufficiens esse potest "ad reddendum gratiarum actiones, et dignas laudes "Domino nostro Ihesu Christo, qui pro sua causa, "nostraque protectione, solus pugnavit, atque expugna-"vit et destruxit exercitum magni Turchi, in suam "confusionem, et dedecus sempiternum? Talis Christi "Ihesu victoria gloriosa de ore omnium Christiano-"rum [1] in perpetuum nunquam cesset.

"Multis præpeditus, et arduis negotiis implicatus, "ex commissione vestræ Sanctitatis, non possum omnia "desultare, sed, ecce! mitto egregium socium, Domi-"num de Hy, apud pedes vestræ Sanctitatis, qui, in "testimonium talis victoriæ, vestræ Sanctitati præ-"sentabit quemdam nobilem puerum Vosenensem, qui "in utero matris ad Turchiam delatus stetit, et in "aula regia educatus, bonæ indolis et prudentioris "ingenii; qui Sanctitati vestræ plurima referet de "conditionibus magni Turchi, et de sua præsente "ruina; quos præsentatos et præsentaturos vestræ "Beatitudini facio recommendatos. Et si pusillus "vermiculus sub pedibus vestræ Sanctitatis indignus "sim, absque meritis vestræ gratiæ, et facultatis [2] mihi "præstitæ, præsumo tamen, cum [3] Abraham, adhuc "reverenda humilitate ad Dominum meum colloqui,

[1] *imperpetuum* in MS.
[2] *michi* in MS.
[3] *Genesis* xviii. 27.

"et supplicare vestræ Sanctitati, ut libeat majori auc- A.D. 1457.
"toritate fulciri; dico, quantum pertinet ad anima-
"rum salutem, et protectionem fidei Christianæ, pro
"gloria et honore nominis Illius, quod est super omne
"nomen, Christi Ihesu; Qui Sanctitatem vestram
"dignetur feliciter conservare Ecclesiæ Sanctæ suæ
"per tempora longiora. Ex Salecheuen, anno Domini
"millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto,
"mensis Julii die vicesimo tertio."

[1] *Processus cujusdam abjurationis, factæ per Reginaldum Pekok, Episcopum Cicistrensem, in publica audientia, apud Crucem Sancti Pauli, Londoniarum, propter pravas, perfidas, et perversas, opiniones, quas scribere, docere, et publicare, præsumpserat mutabili populo, et fluitanti.*

[2] Anno adhuc et adhuc ulterius, isto tempore, videlicet, illo, quo Sol a medio cœli [3] descenderet, stabatque pene in [4] hyemali solstitio suo, insurrexit infra regnum istud doctor quidam doctrinæ perfidæ, opinionisque perversæ, præsularis tamen dignitatis, ac cathedratus in Ecclesia [5] Cicestrensi, nomine et cognomine "Regi-"naldus Pecok" nuncupatus. Qui, licet ad instar pavonis, tam vultu quam gestu, pennas haberet satis splendidas, fucatoque suo colore complacentes multis, [6] publicatione tamen, et propalatione, operum suorum et opinionum, vocem habebat in tantum terribilem,

Heresies of Reginald Pecock, Bishop of Chichester.

[1] This account, in reference to Bishop Peacock, has been printed by Hearne, in his edition of Hemingford.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *descenderat* in Hearne, *Chron. Walteri Hemingford*, vol. ii. p. 490.

[4] *yemali* in MS.

[5] *Cicistrensi* in Hearne.

[6] *puplicatione* in MS.

A.D. 1457. quod cogeret quamplures Christi fideles præ timore tremere, credereque quod vellet, si nequaquam celerius contradictores susciperet, non paucos corrumpere de plebe simplices, facereque in articulis fidei fluitare.

The nature of such heresies.

In tantum etenim in suo sensu de sua scientia superbierat, taliterque se supra se in altum elevabat, quod ultra orationem illam salvificam, quam Doctor doctorum doctissimus, Dominus, videlicet, Ihesus Christus, proprio suo ore composuit, ederet in suo vulgari nedum alias tres, et populo ad dicendum propalaret, [1] quinimmo ulterius, ad tria [2] Symbola Ecclesiæ, ad [2] Symbolum, videlicet, Apostolicum, ad [2] Symbolum Niceni Concilii, et ad [2] Symbolum editum per sanctum virum Athanasium, superadderet in vulgari etiam suo quartum; in quo, una cum articulo de Descensu Christi ad Inferos, seposuit alios varios, quasi nec fidem nec credentiam ullam haberet in illis.

The defenders of the Church now turn their attention thereto.

Quibus in populo divulgatis, et ad aures virorum illorum devenientibus, qui fuerunt fortiores fidei pugiles, militesque aulæ ecclesiasticæ audaciores, statuerunt primo, et ante alia, coram oculis suis illud quod scribitur in Canone, Octogesima tertia Distinctione,—"Error, cui non resistitur, approbatur, opprimiturque "virtus quæ nullatenus defensatur." Deinde secundo, id quod scribit [3] Hieronymus, in libro de [4] Expositione Catholicæ Fidei,—"[5] Arius in Alexandria modica primo "[6] scintilla fuerat, sed quia non statim extinctus, brevi "processu temporis, totum pene orbem facibus suæ "impiæ doctrinationis inflammabat." Deinde vero tertio, id quod consulit Ovidius in [7] Primo de Remedio Amoris, parum a principio,—

[1] *quinymo* in MS.

[2] *Simbola . . Simbolum* in MS.

[3] *Ieronimus* in MS.

[4] *Exositione* in MS.

[5] *Arrius* in MS.

[6] *sintilla* in MS.

[7] Probably for "*Libro*," there being but *one* Book. Lines 81, 83, 84, 91, 92, 93, are here quoted.

A.D. 1457.

"Opprime, dum nova sunt, subiti mala semina
"morbi.
"Nam mora dat vires, teneras quoque [1] decoquit
"uvas,
"Et validas segetes quod fuit herba facit."

Item, subsequenter ibidem ;—

"Principiis obsta, sero medicina paratur,
"Cum mala per longas convaluere moras.
"Sed propera, nec te venturas differ in horas."

They resolve to admit of no delay.

Et hiis scriptis, sive dictis, dentibus rationis maturius masticatis, decreverunt, ne per moras diutinas invalesceret nimium tanta pestis, illius obstare principiis, de talique remedio providere, quo obstruere possent os loquentium iniqua, ac manum præscindere talia scribentis, quæ sunt suspectæ lectionis, et pœna adustionis digna.

They call upon the Archbishop of Canterbury to summon Pecock to appear before him.

Pergentes igitur ad Reverendissimum in Christo Patrem ac Dominum, Magistrum Thomam Boucher, Archipræsulem Cantuariæ, qui pro tunc cardo erat solidior, fortiorque [2] columna, totius in regno Ecclesiæ Anglicanæ, requisiverunt eum, quatinus, in præservationem naviculæ fidei a periculo submergendi, citari faceret prædictum Episcopum, limitareque sibi diem, horam, et locum, ad comparendum coram ipso, ad respondendumque in hiis, quæ in causa fidei [3] objicienda [4] erunt contra eum.

Pecock is questioned, before the King and the Archbishop.

Comparens igitur coram eo apud Westmonasterium, in quadam camera Concilii, præsente tunc ibidem tam Domino Rege, quam multis etiam proceribus de diversis partibus regni, quæstionabatur primitus in Articulo de Descensu Christi ad Inferos; deinde, secundo, de auctoritate Ecclesiæ Universalis; deinde, tertio, de potestate Conciliorum; deinde, quarto, de sensu et intellectu Sacrarum Scripturarum; deinde, vero, quinto, de

[1] *decoquat* in MS.
[2] *columpna* in MS.
[3] *obicienda* in MS.
[4] *erant* in Hearne.

A.D. 1457. aliis variis, de quibus in subsequentibus fiet mentio plane magis.

The Archbishop at length addresses him.

Cumque, replicationibus et responsionibus hinc inde factis, protraheretur tempus prolixius, multiplicarenturque verba plurima, sed absque termino conclusionis, aperuit tandem Dominus Archiepiscopus os suum, loquebaturque, dicens per nunc modum :—

Details of the Archbishop's address.

" Confrater condilecte, Magister Reginalde.—Quoniam, " ut in majori, sunt hæretici omnes in lumine sui in- " tellectus taliter obcœcati, quod licet sibi concludi " melius sciverint, sibi tamen conclusum esse pertina- " citer contradicere solent, nolumus multum tecum " verbis contendere, quia plus sermonibus quam ratio- " nibus novimus te [1] abundare. Volumus tamen osten- " dere tibi sub brevibus, declarareque succinctius, quo- " modo in antefatis Articulis contra dicta doctorum " magis [2] authenticorum manifeste contravenire præsu- " mis. Nam quantum ad Articulum de Christi Descensu " ad Inferos, dicit Doctor Tarentinus in quadam sua " quæstione de Tribus [3] Symbolis, quod ideo Articulus " dictus relinquebatur tam extra [4] Symbolum Niceni " Concilii, quam etiam Sancti viri Athanasii, quia illis " in temporibus nulla contra eum oriebatur hæresis, " nec solebat de eo magna quæstio commoveri. Quan- " tum ad Articulum de auctoritate Universalis Eccle- " siæ, dicit Doctor Augustinus, in Epistola sua contra " fundamentum, tantam esse illius auctoritatem, quod " nullatenus sacro Christi Evangelio crederet, nisi qua- " tenus per ipsam Ecclesiæ [5] auctoritatem approbata " esset.

" Quantum ad potestatem Conciliorum, dicit Doctor " Gregorius, et decretatur dictum suum in Canone " Quinta-decima, Distinctione 'Sicut'—Illa sacra qua-

[1] *habundare* in MS.
[2] *autenticorum* in MS.
[3] *Simbolis* in MS.
[4] *Simbolum* in MS.
[5] *autoritatem* in MS.

" tuor Concilia, videlicet, Nicenum, Constantinopolita- A.D. 1457.
" num, Ephesium, et [1] Chalcedonense, non minoris ho-
" noris aut reverentiæ esse, quam sunt quatuor libri
" Sacri Evangelii, nec minori amplecti voluit ea devo-
" tione, aut inferiori approbatione custodiri. Quia in
" ipsis, ut ipse asserit, velut in quadrato lapide, con-
" surgit structura sacræ fidei, omnisque vitæ ac actio-
" nis bonæ norma consistit. Dicunt etiam cæteri Doc-
" tores concorditer, quasi omnes,—' Licet Sacra Concilia
" ' errare [2] poterunt in hiis quæ sunt facti, non tamen
" ' in hiis quæ sunt fidei ; quia in omni Concilio Ge-
" ' nerali, ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine
" ' Christi, ibi statim inter eos adest ille Spiritus bo-
" ' nus, qui non permittet eos aut errare in fide, aut a
" ' via recedere veritatis.'

" Quantum vero ad sensum et intellectum Scripturæ
" Sacræ, dicit Doctor [3] Hieronymus, quod quicunque
" aliter eam intelligit, exponit, sive elucidat, quam
" sensus Spiritus Sancti, cujus digito scripta est, effla-
" gitat, eum pro hæretico habere constat. Concordat
" etiam cum ipso Doctor [4] Lincolniensis, scribens ad
" propositum, sub isto modo dicens :—' Quicunque opi-
" ' nionem excogitat aliquam, Scripturæ Sacræ contra-
" ' riam, si eam publice docuerit, pertinaciterque de-
" ' fenderit, pro hæretico habendus erit.'

" Quare, Magister, cum tu omnium horum Doctorum
" dictis contrarius nedum, [5] immo magis, contradicto-
" rius, esse convinceris, oportet nos, juxta doctrinam
" dicti Doctoris [6] Hieronymi, resecare te, tanquam car-
" nem putridam, a corpore Universalis Ecclesiæ, repel-
" lereque ab ovili, velut alteram ovem scabidam, ne
" totum habeas corrumpere gregem, aut contaminare.
" Igitur ex hiis duobus unum tibi eligas ; utrum mavis

[1] *Calcedonense* in MS.
[2] *poterint* in MS.
[3] *Ieronimus* in MS.
[4] Grosteste, Bishop of Lincoln.
[5] *ymo* in MS.
[6] *Ieronimi* in MS.

A.D. 1457. "a tuis erroribus recedere, facereque abjurationem "publicam, et sic de cætero cum cæteris Christi fide- "libus in tuis opinionibus convenire, aut incidere in "pœnam Canonis, patique non solum opprobrium de- "gradationis, quinetiam ulterius, tradi potestati brachii "sæcularis; quatinus, quia thesaurum fidei violenter "deprædari niteris, fias, juxta verbum Prophetæ, tam "cibus ignis, quam etiam alimentum pro combustione. "Ex hiis duobus unum tibi elige; quia hæc est divisio "immediata in hæreticorum [1] coercione."

Pecock addresses the Archbishop in answer, and expresses his readiness to make a recantation of his errors.

Episcopus, hanc Archipræsulis oblationem audiens, stabat per pauculum temporis sub silentio, quasi videretur fuisse in se angustiatus, quid aptius daturus esset pro responso. Demum tamen, os suum aperiens, respondebat, dicens:—"Angustiæ sunt [2] mihi undique; et "quid de duobus [2] mihi propositis eligam [2] mihi me- "lius, sto paulisper sub desperatione. Si enim opi- "niones meas, et positiones, defendero, mors [2] mihi "est, et ignis combustio. Si vero non defendero, in- "cidam in [3] linguis hominum, nec evadam absque "scandalo. Melius igitur est [2] mihi incidere in plebis "obloquium, quam derelinquere legem fidei, et mitti "post decessum in Gehennam ignis, et ad loca sup- "pliciorum. Eligo ergo abjurationem facere, intendo- "que [4] in posterum taliter [2] mihi vivere, quod cessabit "amodo omnis talis contra meam personam citatio, "nec dabitur suspicio aliqua, vel minima, ullo tempore "de residuo."

He twice makes abjuration and confession.

Abjurationem igitur, ac etiam confessionem, fecit primo quasi in privato, coram dicto Domino Archiepiscopo, coram dominisque præsentibus; deinde palam et in aperto apud Crucem Sancti Pauli, congregata tunc ibidem utriusque conditionis, cleri, videlicet, et plebis, numerosa multitudine, et prægrandi. Et utriusque,

---

[1] *cohercione* in MS.
[2] *michi* in MS.
[3] *linguas* is suggested by Hearne.
[4] *imposterum* in MS.

abjurationis, videlicet, et confessionis, hic subsequuntur tenores. Et primo de Confessione. Et est illius tenor talis.— A.D. 1457.

Tenor Confessionis.

"[1] In nomine Sanctæ et individuæ Trinitatis, Patris, "et Filii, et Spiritus Septiformis,—Ego Reginaldus "Pecok, Episcopus Cicistrensis, quanquam indignus, ex "mea pura potentia, liberaque voluntate, absque ullo "genere [2] coercionis, metus, seu compulsionis, fateor, con-"fiteor, et recognosco, quod ego ante hæc tempora, præ-"sumendo nimium de naturali ingenio meo proprio, "præferendoque judicium meæ naturalis rationis supra "Testamentum Vetus et Novellum, ac etiam supra "determinationem nostræ Matris Ecclesiæ Catholicæ, "tenui, scripsi, et docui, aliter, alioque modo, quam "Sancta Romana Ecclesia tenet, docet, prædicat, aut "observat. Et, super hæc, contra veram Catholicam "et Apostolicam fidem, edidi, scripsi, et docui, ac "etiam publicavi, multas periculosas perniciosasque "doctrinas, ac etiam libros continentes in se hæreses, "et errores, contrarios fidei Catholicæ, totiusque Eccle-"siæ determinationi; et præcipue in hiis hæresibus "et erroribus, qui hic nunc subsequuntur.— His confession.

Copia quorundam Articulorum, in quibus dictus hæreticavit contra fidem.

"[3] Inprimis, quod non est de necessitate fidei cre-"dere, quod Dominus noster Ihesus Christus post "mortem descendit ad inferos. The points, in which he was guilty of heresy.

"Item, quod non est de necessitate salutis credere "in Spiritum Sanctum.

---

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *cohertionis* in MS.

[3] The first letter in each of these sentences is omitted.

A.D. 1457. "Item, quod non est de necessitate salutis credere "in Sanctam Ecclesiam Catholicam.

"Item, quod non est de necessitate salutis credere "in Sanctorum Communionem.

"Item, quod Ecclesia Universalis potest errare in "hiis quæ sunt fidei.

"Item, quod non est de necessitate salutis credere "et tenere, quod illud quod Consilium Generale, et "Universalis Ecclesia, statuit, approbat, seu determinat, "in favorem fidei, et ad salutem animarum, sit ab "universis Christi fidelibus approbandum et tenen"dum. Et quod reprobat, determinat, seu [1] condemnat, "esse fidei Catholicæ vel bonis moribus contrarium, "sit ab eisdem pro reprobato et [2] condemnato esse "credendum et tenendum.

"[3] Item, bene licebit unicuique Scripturam Sacram "in sensu litterato intelligere, nec tenetur aliquis de "necessitate salutis alicui alteri sensui inhærere."

Tenor Abjurationis.

His abjuration of his heresies.

"[4] Quare ego, miser peccator, qui longe ante hæc tem"pora [5] ambulans in tenebris, sed modo, per miseri"cordiam et infinitam Dei bonitatem, sum reductus "in viam rectam, et in lucem veritatis, considerando "meipsum peccasse graviter, [6] iniqueque informasse, ac "etiam infecisse, populum Dei, revertor et revenio ad "unitatem Sanctæ Matris Ecclesiæ, et omnes hæreses "et errores, ac etiam omnes alias hæreses, et errores "per me scriptos, et contentos in præfatis meis libris "et operibus, ego hic solemniter et aperte revoco et

[1] *condempnat* in MS.

[2] *condempnato* in MS.

[3] This Article occurs in no other copy of the Recantation.

[4] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[5] *ambulavi* in Hearne.

[6] *inqueque* in MS.

"renuncio. Quas hæreses omnes, et errores, omnesque A.D. 1457.
"alias opiniones hæreticam pravitatem sapientes, ego
"ante hæc tempora coram Reverendissimo in Christo
"patre, Domino meo Cantuariensi, in forma canonica
"judicialiter abjuravi, submittendo meipsum existen-
"tem tunc ibidem; ac etiam ad nunc, ego vere pœ-
"nitens, vereque contritus, submitto me correctioni
"Sanctæ Matris Ecclesiæ, dictique Domini mei Can-
"tuariensis. Et super hæc exhortor et requiro, in
"nomine et virtute Dei Omnipotentis, in salvationem
"animarum omnium hic existentium, ac etiam animæ
"meæ, quod nullus hominum ab isto tempore in antea
"det fidem aut credentiam perfidis meis doctrinis,
"hæresibus, aut erroribus, sive præfatos meos libros
"legat, teneat, aut custodiat, aliquo modo; sed quod
"ipsi omnes, suspecti de hæresibus, liberentur, cum
"omni possibili festinatione, dicto Domino meo Can-
"tuariensi, aut alicui suo [1] commissario, sive deputato,
"in evasionem et effugationem multorum inconve-
"nientium, graviumque periculorum animarum, quæ
"aliter ex ipsis causari possent, et evenire. Et super
"hæc, in planam declarationem meæ conversionis et
"pœnitentiæ, ego hic aperte [2] consentio, quod dicti
"mei libri omnes, propter declarationem superius po-
"sitam, liberentur et deputentur igni, et aperte com-
"burantur, in terrorem et exemplum omnium aliorum
"sic errantium."

Quibus per ipsum taliter dictis, publiceque perlectis, allati fuerunt ad statim posterius in medium libri ejus plures, projectique in ignem, tunc ibidem accensum, in finalem eorum destructionem, et in signum perpetuæ [3] condemnationis.

His heretical books are then burnt.

Sicque pastor ille perditissimus, qui in quanto plus sibi sapuit, in tanto plus desipuit, quantumque in se

Reflexions upon his case.

[1] *comisario* in MS.
[2] *consensio* in MS.
[3] *condempnationis* in MS.

A.D. 1457. sanioris opinionis videbatur sibi fuisse, tantum magis insaniit, insaniorisque opinionis convincebatur extitisse, [1]humiliter modo de se sentit, humiliter in se sapit, humiliterque, [2]immo, humillime, fatetur se errasse, ac quod apud se sapuit amplius quam oportuit ipsum sapuisse. Sic etiam intoxicator ille impissimus, qui perfidiæ venenum imbiberat, ut ipsum, imbibitum, effunderet iterum, ac populum simplicem in fide infective informaret, expuit ipsum modo, [3]taliterque evomuit, quod

"Dum Sol dat radium, Mars gerit aut gladium,"

ipsum rebibere, seu reglutire, nullatenus ausus erit.

Good results of the exercise of the Archiepiscopal authority.

Sic insuper, illud horribile monstrum, quod regnum Angliæ jam nuper abortive produxit adesse, in melius reformavit Archipræsularis [4] auctoritas; deque rudi massa, et deformi, fecit esse habitaculum Spiritus Sancti, receptaculumque gratiæ melioris. Sicque adhuc ulterius, ut recenter magis retineatur in mente memoria nominis ipsius, scribitur de ipso Episcopo metrice, sub hiis verbis:—

Satirical verses upon Pecock.

"Sic deplumatus pavo fuit, et spoliatus,
"[5] Sicque sibi siluit, vox quia rauca fuit.
"Sic dudum volucris, quæ nomen habebat honoris,
"Bubo, non pavo, dicitur esse modo.
"Nomine privari vult, atque gradu spoliari,
"Qui violat fidei dogmata, sive Dei.
"Ne sic priveris, hæc qui legis, aut spolieris,
"Nec basse tendas, nec nimis alta petas.
"Dum medium tenuit, currum patris bene rexit;
"Alta sed ut petiit [6] Pheton, ab arce ruit."

Et patet in hiis paucis, qualis fuit reductio, refor-

---

[1] *humilter* in MS.
[2] *ymo humilime* in MS.
[3] *taliter et* in Hearne.
[4] *autoritas* in MS.
[5] *Acta anni septimi Abbatis Johannis Octavi.*—Superscription to folios 121 b - 124 a.
[6] Sic in MS., correctly "*Phaethon.*"

matio, reconciliatioque Præsulis, de quo jam dicitur, delirantis.[1] A.D. 1457.

Acta fuerunt ista, et peracta, in anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo, mensis Decembris die quarto, et regni Regis Henrici Sexti anno tricesimo sexto.

Finiunt Acta Anni Sexti, subsequuntur Septimi.

---

[1] For a full and interesting account of Pecock's case, the reader may consult with advantage the Introduction to Pecock's *Repressor of over much Blaming of the Clergy*, edited by Professor Babington, in the present Series.

Processus de evasione felonum a Gaola, et de impetratione perdonationis pro forisfactione illa.

A.D. 1458. Escape of felons from the Abbot's Gaol, at St. Alban's.

[1] Cum sero factum esset in anno sexto, et Janus biceps, qui solus inter Superos, ut scribit [2] Ovidius,

"Quod sit et a tergo, quod sit et ante, videt,"

clauderet sibi januas, aperiretque fores et fenestras anni subsequentis, aperuerunt etiam latrones, in carceribus existentes, singula firmacula suæ [3] catenationis, evadentesque ad ecclesiam, permanserunt ibidem non paucis diebus.

The Abbot thereupon dismisses the keeper.

De qua evasione Abbas audiens, non parvam inde distemperantiam contra custodem gaolæ conceperat; pro eo quod ipse bina vice alias, infra tres annos, in similem evasionis [4] negligentiam incidebat. Exonerans igitur ipsum ab officio, subinstituit alterum, qui magis idoneus fuerat, majoremque ad salvandum ipsum [5] indemnem erga Dominum Regem sufficientiam possidebat.

To avoid the consequences thereof, the Abbot obtains a General Pardon from the Court of Chancery.

Quo substituto, direxit mox posterius nuncium ad Cancellariam Domini Regis, ad accipiendum inde Litteras Patentes, quia pro tunc instabat tempus [6] gratiæ de generali perdonatione; vigore quarum posset sibi perdonari ab omnibus escapiis sive forisfacturis de suo tempore, usque ad illud tempus tunc præsens. Et erat dictæ perdonationis tenor talis.—

---

[1] This initial letter is curiously ornamented with tracery work, apparently in Indian ink.

[2] *Fasti.* B. i. l. 92—
Sitque quod a tergo, sitque quod ante, vides.

[3] *cathenationis* in MS.

[4] *necgligentiam* in MS.

[5] *indempnem* in MS.

[6] *gatiæ* in MS.

Litteræ Patentes Regiæ de dictæ forisfacturæ perdonatione.

" [1] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et " Dominus Hiberniæ, omnibus balivis et fidelibus suis, " ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. " Sciatis quod, de gratia nostra speciali, et ex certa " scientia et mero motu nostris, perdonavimus, re- " misimus, et relaxavimus, Johanni, Abbati exempti " Monasterii Sancti Albani, et ejusdem loci Conventui, " alias dicto, Johanni, Abbati Monasterii Sancti Albani, " et ejusdem loci Conventui, alias dicto, Johanni, Ab- " bati exempti Monasterii Sancti Albani, de villa Sancti " Albani, et ejusdem loci Conventui, seu quibuscunque " aliis nominibus censeantur, omnimodos transgressiones, " offensas, mesprisiones, contemptus, et impetitiones, per " ipsos Abbatem et Conventum, ante septimum diem " Januarii ultimo præteritum, contra formam Statuti " de liberatis pannorum et capiciorum, factos sive per- " petratos, unde punitio caderet in demandam debi- " tam, seu in finem et redemptionem, aut in alias " pœnas pecuniarias, seu imprisonamenta, Statutis præ- " dictis non obstantibus. Et insuper, ex motu et " scientia nostris prædictis, perdonavimus, remisimus, " et relaxavimus, eisdem Abbati et Conventui sectam " pacis nostræ, quæ ad nos versus ipsos pertinet, pro " omnimodis proditionibus, murdris, raptibus mulierum, " rebellionibus, insurrectionibus, feloniis, conspirationi- " bus, cambipartiis, manutenentiis, et imbraciariis, ac " aliis transgressionibus, offensis, [2] negligentiis, [3] extor- " tionibus, mesprisionibus, ignorantiis, contemptibus, " concelamentis, forisfacturis, et deceptionibus, per ipsos " Abbatem et Conventum ante dictum septimum diem " Januarii qualitercunque factis sive perpetratis: ac

A.D. 1458. Letters Patent, containing such General Pardon.

[1] This initial letter is also ornamented with tracery work.

[2] *necgligentiis* in MS.

[3] *extorsionibus* in MS.

A.D. 1458. " etiam, utlagarias, si quæ in ipsos Abbatem et Conventum, hiis occasionibus, seu [1] earum aliqua, fuerint promulgatæ, et firmam pacem [2] nostram eis inde concedimus. Ita tamen, quod stent recto in Curia nostra, si quis adversus loqui voluerit de præmissis, vel aliquo præmissorum. Et ulterius, perdonavimus, remisimus, et relaxavimus, eisdem Abbati et Conventui omnimoda escapia felonum attinctorum et convictorum, necnon catalla felonum et fugitivorum, catalla utlagatorum et felonum de se, deodanda, vasta, impetitiones, ac omnimodos articulos Itineris, destructiones et transgressiones de viridi vel venatione, venditiones boscorum infra forestas et extra, et aliarum rerum quarumcumque, ante dictum septimum diem Januarii, infra regnum nostrum Angliæ et Marchiam Walliæ emersarum et eventarum, unde punitio caderet in demandam debitam, seu in finem et redemptionem, aut in alias pœnas pecuniarias, seu in forisfacturam bonorum et catallorum, aut imprisonamenta seu amerciamenta [3] communitatum villarum, vel singularium personarum, vel in onerationem liberorum tenementorum eorum qui nunquam transgressi fuerunt, ut hæredum, executorum, vel terræ tenentium, Escaetorum, Vicecomitum, Coronatorum, et aliorum hujusmodi; et omne id quod ad nos versus ipsos Abbatem et Conventum pertinet, seu pertinere posset, ex causis supradictis. Ac etiam perdonavimus, remisimus, et relaxavimus, eisdem Abbati et Conventui omnimodas donationes, alienationes, et perquisitiones, per ipsos de terris et tenementis de nobis vel progenitoribus nostris, quondam Regibus Angliæ, in capite tentis; ac etiam, omnimodas donationes et perquisitiones ad manum mortuam factas et habitas, absque licentia regia;

[1] *eorum* in MS.
[2] *nostris* in MS.
[3] *comunitatum* in MS.

"necnon omnimodas intrusiones et ingressus in [1] tempo- A.D. 1458.
'ralia Archiepiscopatus et Episcopatus, in hæreditatem "suam, in parte vel in toto, post mortem prædecesso- "rum suorum, et antecessorum suorum, absque debita "prosecutione, liberatione, seu restitutione, eorundem, "extra manum regiam, ante eundem septimum diem "Januarii factas; una cum exitibus et proficuis "inde medio tempore perceptis. Et insuper, perdona- "vimus, remisimus, et relaxavimus, eisdem Abbati "et Conventui omnimodas pœnas ante dictum septi- "mum diem Januarii forisfactas, coram nobis seu Con- "silio nostro, Cancellario, Thesaurario, seu aliquo ju- "dicum nostrorum, pro aliqua causa, et omnes alias "pœnas, tam nobis quam carissimo patri nostro de- "functo, per ipsos Abbatem et Conventum, pro aliqua "causa, ante dictum septimum diem Januarii foris- "factas, et ad opus nostrum levandas: ac omnimo- "das securitates pacis ante eundem septimum diem "Januarii similiter forisfactas; ac etiam tertias, et "tertiarum tertias, omnimodorum prisonariorum in "guerra captorum, nobis dicto septimo die Januarii "qualitercunque debitas, pertinentes, sive spectantes, "per eosdem Abbatem et Conventum; necnon omni- "modas demandas, transgressiones, offensas, mesprisio- "nes, contemptus, et impetitiones, per ipsos Abbatem "et Conventum, ante eundem septimum diem Januarii, "contra formam tam quorumcunque Statutorum, or- "dinationum, et provisionum, ante dictum septimum "diem Januarii, factorum sive editorum, de perquisi- "tionibus, acceptationibus, lectionibus, publicationibus, "notificationibus, et executionibus, quibuscunque, qua- "rumcunque Litterarum et Bullarum Apostolicarum, "ante dictum septimum diem Januarii, et omnium "aliorum Statutorum, ordinationum, et provisionum, "prætextu quorum aliqua secta versus eosdem Abba-

[1] *temperalia* in MS.

A.D. 1458. "tem et Conventum per billam, vel per breve de "'Prævenire facias,' seu alio modo quocunque, pro "aliqua materia, ante eundem septimum diem Januarii, "fieri valeat, quam quorumcunque aliorum Statuto- "rum, factos sive perpetratos, Statutis, ordinationibus, "et provisionibus illis, non obstantibus, Litteris et "Bullis de Exemptionibus duntaxat exceptis. Ac "etiam, perdonavimus, remisimus, et relaxavimus, eis- "dem Abbati et Conventui omnimodos fines adjudica- "tos, amerciamenta, exitus forisfactos, relevia, scutagia, "ac omnimoda debita, compota, præstita, arreragia "firmarum et compotorum, nobis, ante primum diem "Septembris, anno regni nostri tricesimo tertio, quali- "tercunque debita et pertinentia; necnon omnimodas "actiones et demandas, quas nos solus, vel nos con- "junctim cum aliis personis, vel alia persona, habemus, "seu habere poterimus, versus ipsos Abbatem et Con- "ventum pro aliquibus hujusmodi finibus, [1] amercia- "mentis, exitibus, releviis, scutagiis, debitis, com- "potis, præstitis, et arreragiis, ante dictum primum "diem Septembris nobis debitis; ac etiam, utlagarias "in ipsos Abbatem et Conventum promulgatas, pro "aliqua causarum supradictarum; omnimodis debitis et "compotis nobis debitis et pertinentibus, quæ, vigore "Litterarum nostrarum Patentium, seu brevium nos- "trorum de Magno vel Privato Sigillo, aut per estalla- "menta sive assignationes, respectuata existunt, om- "nino exceptis. Et quod præsens perdonatio nostra, "quoad præmissa, seu aliquod præmissorum, non "cedat in [2] damnum, præjudicium, vel derogationem, "alicujus alterius personæ, quam personæ nostre dun- "taxat, nec quod præsens perdonatio nostra, nec ali- "qua hujusmodi perdonatio nostra, ad aliquos magnos "[3] computantes nostros, qui nunc sunt, vel qui nuper

[1] *amerciamentibus* in MS.; evidently, an oversight.

[2] *dampnum* in MS.

[3] *comptantes* in MS.

" fuerunt, videlicet, ad Thesaurarios Calesiæ et Hos- A.D. 1458.
" pitii nostri, Vitellarios Calesiæ, Camerarios Cestriæ,
" Northwalliæ, et Southwalliæ, Custodes Garderobæ
" Hospitii nostri, aut Custodes Magnæ Garderobæ
" nostræ, aut Custodes, sive Clericos, Garderobæ nostræ,
" Clericos Operationum nostrarum, Constabularios Bur-
" degaliæ, Thesaurarium terræ nostræ Hiberniæ, et Re-
" ceptores Ducatus nostri Lancastriæ, et Ducatus nostri
" Cornubiæ, tam generales quam particulares, quoad
" aliqua hujusmodi officia sua, seu hujusmodi occupa-
" tiones suas, aut alicujus eorundem, tangentia, ullo
" modo se extendat. In cujus rei testimonium, has
" Litteras nostras fieri fecimus Patentes. Teste meipso,
" apud Westmonasterium, *et cœtera.*."

Pacificatio cujusdam litis, sive discordiæ grandis, quæ viguit, diutius quam decuit aut debuit, inter varios Dominos regni, propter interfectionem quorundam procerum in bello commisso apud villam Sancti Albani.

[1] Anno etiam isto, anno, videlicet, Regis Henrici Sexti vicesimo sexto, dum sederet ipse Rex secum solus, legeretque in libris, ac revolveret sæpius in Scripturis, quomodo quod rubigo in ferro, ærugo in panno, cancer in membro, œstrum in armento, in grege ulcus pestilens, in plebe vero virus intoxicans et intabescens, hoc discordia, sive divisio, fertur esse inter proceres, et inter hos præcipue qui generis sunt ejusdem, de eademque regione; qualiterque, a contrario, concordia virtus sit ipsa, quæ docet indigenas et incolas sub eodem vivere jure, animosque habere etiam inter se connexos, ac eundem eligere locum pro habitatione; quæque etiam continet familias in æde, cives in urbe,

The King is sensible of the great evils arising from the dissensions between the two parties in his kingdom.

[1] This initial letter is ornamented with tracery work, appararently in Indian ink.

A.D. 1458. agrestes in agris, milites in castris, proceres in regno, unumquemqueque alium tranquille in statu,[1] gradu, seu ordine suo; reduxit statim in memoriam discordiam illam gravem, grandem, et plusquam grandem, quæ nuper orta fuerat inter suos dominos, occasione illius belli, quod nuper commissum erat infra villam Sancti Albani; quantaque mala, ac etiam[2] damna, infallibiliter concausaret, si non extingueretur citius, et concordia inter partes redintegrata esset.

A great Council is held by him at Westminster, for the purpose of effecting a reconciliation.

De suggestu igitur Spiritus illius, qui testamentum pacis vult esse inter proceres, disposuit unum magnum [3] sollemneque tenere Concilium apud Westmonasterium, in ipsoque vel plenius concordare partes, vel saltem sub pacis vinculis sic astringere, ut nulla auderet alteri vultum ostendere torvum, seu læsuram inferre. Limitato igitur die, et apunctuato, pro inceptione Concilii, die, videlicet, vicesimo sexto mensis Januarii, convenerunt ibidem, die veniente, cum Dominis Spiritualibus, omnes pene regni proceres; inter eos tamen plures, et præcipue illi, qui stabant in se discordes, promptiores paratioresque ad strepitum litis, quam ad rogandum ea quæ sunt pacis, sive ad causandum illius [4] abundantiam infra regnum, aut in aliquibus finibus ipsius.

Exhortations addressed by the King to both parties.

Quod Rex satis sollerter percipiens, reminiscensque, cum præmissis, quomodo, sacro [5] Evangelio teste, haberet omne regnum in se divisum, si non statim susciperet unionem, in desolationem ire, mandavit singulis illis vere Israelitis, in quibus, ut supposuit, nec fraus fuerat, neque dolus, hoc est, singulis Dominis, tam Spiritualibus quam etiam Temporalibus, qui moris erant maturioris, [6] ardentioresque credebantur esse zelatores pacis, ut, Deum illum præ oculis habentes, Qui [7] auctor

---

[1] *Pacificatio cujusdam litis, diutius quam decuit, inter proceres perdurantis.*—Superscription to folios 124 b – 129 b.

[2] *dampna* in MS.

[3] *sollempneque* in MS.

[4] *habundantiam* in MS.

[5] *Matthew* xii. 25.

[6] *ardentiorisque* in MS.

[7] *autor* in MS.

est pacis, et amator, [1] pacemque in terris voluit esse inter homines bonæ voluntatis, in forma pacis intractarent partes dictas; offerentesque omnimoda media possibilia rationis, reducerent, si valerent, ad concordiam caritatis. Partes vero in se discordes hortabatur, et consuluit, ut statuerent primo ante suos oculos exempla nedum hesterna et [2] forinseca, ut, puta, de Thebanis, Romanis, Judæis, et aliis a remotis, quos dudum divisio sive discordia in partes distraxit contrarias, et pene usque ad ultimum deduxit terminum [3] adnihilationis; [4] immo magis, hodierna et citeriora, ac nobis quasi in [5] propinquitate conjuncta, ut, puta, de Gallis, Francis, sive Francigenis, convicinis nostris, quos nostris in temporibus divisio inter proceres læsit vehementius, peneque deduxit ad gradum novissimum servitutis. A.D. 1458.

Secundo, quomodo, experientia teste, in unione et concordia solent res parvæ semper crescere, in divisione vero, et discordia, decrescere maximæ, ac usque in [6] nihilum ire.

Tertio vero, quomodo Deo [7] nihil est acceptius virtute concordiæ et discretionis, diabolo vero [7] nihil desiderabilius extinctione concordiæ et caritatis.

His final advice.

" Hæc tria vos, qui partes estis, statuentes [8] jugiter " ante oculos vestros, una cum hac lectione quam quo- " tidie in mensa auditis,—[9] 'Deus caritas est, et qui " 'manet in caritate in Deo manet, et Deus in eo,' ac " e converso; ad instar bovis, qui

" 'Dentibus acceptas bene rursus ruminat herbas,'

" ista melius maturiusque ruminetis, et, ut maneatis in " Deo, et Deus in vobis, omnibus viis, modis, et me- " diis, quæ suggestura erit vobis caritas, bono animo, " et benevolo, adquiescatis."

---

[1] *Luke* ii. 14.
[2] *forinceca* in MS.
[3] *adnichilationis* in MS.
[4] *ymo* in MS.
[5] *propropinquitate* in MS.
[6] *nichilum* in MS.
[7] *nichil* in MS.
[8] *jugitur* in MS.
[9] *John* iv. 16.

A.D. 1458.

The King now retires to his Castle of Berkhamstede, and awaits the reconciliation.

Et hiis dictis, recessit usque ad castrum suum de Berkhamstede; ibique permansit usque ad tempora concordationis. Concordatis utique sub certa appunctuatione, per longam laboriosamque sollicitudinem, partibus dictis, promittentibusque se stare laudo, decreto, et arbitrio, Domini Regis, affuit protinus Dominus Rex, et, post pauca ab ipsis interrogatoria de stando suo arbitrio, tulit arbitrium suum, in hiis verbis.—

His award, finally given, as to the terms of reconciliation.

"[1] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et "Dominus Hiberniæ, omnibus ad quos præsentes litteræ nostræ pervenerint, salutem. Ex quo Ipse, qui "omnia ad suam complacentiam ordinat et disponit, "per quem reges regnant, ex influenti et [2] abundanti "gratia sua, nobis, ex naturali nostra progenie, dederit "nos regnare super subditos nostros, intelligimus onus "et curam annexa dictæ gratiæ, quæ compellunt nos "intendere ad tranquillitatem et conservationem reg-"norum et terrarum nostrorum, non tantum in [3] de-"fensione exterius, sed ad providendum pro sanis "directione et regimine eorundem interius. Et consi-"deramus in sapientia nostra, nobis per Deum data, "quod in unitate perfecta, concordia, et vera dilectione "inter subditos, requiescunt prosperitas et bona valen-"tia cujuslibet terræ; et in rancore, debatis, ac dis-"cordia inter ipsos, manent subversio et ruina ejus-"dem, causatque quodlibet regnum sic divisum esse "desolatum. Consideramus etiam nobiles fructus uni-"tatis, amoris, requiei, et pacis, quas quilibet princeps "tenetur procurare, favorare, et stabilire inter subdi-"tos; et quod sine unitate, dilectione, et pace, Auctor "salutis non potest debite venerari. Propter quas "considerationes, et ad evitandum talia inconvenientia, "quæ insequi possunt ex varietatibus et discordiis, ex-"ortis infra istud nostrum regnum, in speciali inter

[1] This initial letter is ornamented with tracery work.

[2] *habundanti* in MS.

[3] *defencione* in MS.

" dominos de sanguine nostro et alios de eodem, ad A.D. 1458.
" fortificandum nos contra inimicos nostros, qui mali-
" tiose solicitant se ad subdendum [1] tyranniæ suæ, et
" ad devorandum nostros terras et subditos :—Nos,
" accordantes dictæ curæ nostræ, et ad complacendum
" Salvatori nostro, qui manet in unitate, dilectione, et
" pace, mature intelleximus, ponderavimus, et conside-
" ravimus, hujusmodi varietates, [2] controversias, et dif-
" ferentias, quæ fuerunt certo tempore inter confidelem
" et prædilectum consanguineum nostrum, Ricardum, Du-
" cem Eboraci, nostros confideles et prædilectos con-
" sanguineos, Ricardum, Comitem Warwyci, et Ricardum,
" Comitem Sarum, et alios, ejusdem Comitis Sarum
" natos, ex una parte : ac nostros confideles et prædi-
" lectos consanguineos, Alianoram, Ducissam Somer-
" cetriæ, Henricum, Ducem Somercetriæ, filium suum,
" et alios natos suos, nostros confideles et prædilectos
" consanguineos, Alianoram, Comitissam Northumbriæ,
" Henricum, Comitem Northumbriæ, filium suum, et
" alios natos suos, et nostros confideles et prædilectos,
" Johannem, Dominum de Clifforde, et fratres et sorores
" suos, ex alia parte ; causatas principaliter per certas
" obviationem et insultationem ante hæc tempora apud
" villam de Sancto Albano ; in quibus mariti dictarum
" Ducissæ et Comitissæ, et patres dictorum [3] [Ducis]
" Somercetriæ, Comitis Northumbriæ, et Domini de
" Clifforde, interfecti fuerunt. Et nos determinavimus
" in omnibus, ad removendum et omnino delendum
" [2] controversias prædictas, et ad reducendum partes
" prædictas ad veram unionem, dilectionem, et concor-
" diam. Et quamvis ita sit, nos ex nostris prærroga-
" tiva, [4] præeminentia, et auctoritate alta, quas Deus
" nobis dedit, ad gubernandum et regendum subditos

[1] *tirannie* in MS.
[2] *contraversias* in MS.
[3] Omitted in MS.
[4] *preminentia* in MS.

A.D. 1458. " nostros in omnibus quæ servare poterunt pro bono " nostro et regni nostri, procedere libere possemus, ad- " huc nos, per avisiamentum Magni Concilii nostri, " voluimus et desideravimus partes prædictas, ad " ponendum dictas materias variationum in [1] tractatu; " quibus ipsi ad nostra voluntatem et desiderium " [2] condescenderunt, et concesserunt ad standum nostris " laudo, ordinationi, et judicio, in eisdem materiis vari- " ationum; vocantes ad nos de magnis prælatibus regni " nostri, dominorum de sanguine nostro, et Consilii " nostri, ac etiam judicum nostrorum, quod nobis " valde agreabile fuit, ad intelligendum ipsorum bonas " dispositiones versus dilectionem, unitatem, et pacem, " et ad ponendum eorum spem super nos.—Super quo, " pro bono conclusionis intentionis supradictæ, depu- " tavimus et vocavimus ad nos de magnatibus præ- " latorum regni nostri, dominorum de sanguine nostro, " et Consilii nostri, ac judicum nostrorum, qui, ex " nostro mandato, cum deliberatione, labore, et dili- " gentia palpaverunt, intellexerunt, et examinaverunt, " materias dictarum [3] controversiarum et variationum, et " communicaverunt maturaliter cum partibus prædictis, " et eorum consiliis, ac audiverunt eorum querelationes, " et substantias ipsarum [3] controversiarum, responsio- " num, et declarationum ad præmissa, et ponderaverunt " quanti ponderis illæ sunt. Ipsi etiam maturaliter " communicaverunt, et diligenter exquisiverunt ratio- " nes et vias, et invenerunt multas et diversas, et " [4] palam illas nobis fecerunt, pro eradicatione radicum " rancorum, et postpositione discordiæ et variationis " supradictarum, ac pro stabilitione et nutritione per- " petuæ et perfectæ unitatis, dilectionis, et pacis, inter " partes prædictas. Quorum quidem dominorum et ju- " dicum diligentias et labores nos commendamus, et

[1] *tactatu* in MS.
[2] *condissenderunt* in MS.
[3] *contraversiarum* in MS.
[4] *palas* in MS.

" per eorum avisiamentum, et per avisiamentum Magni A.D. 1458.
" Consilii nostri, congregati pro dicta unione apud Pa-
" latium nostrum Westmonasterii ad tempus præsens;
" ac etiam, ad magnam instantiam, cordiale desiderium,
" et preces, nobis facta per nostram carissimam et
" amantissimam uxorem, Reginam, quæ fuit, et est,
" ita desiderabilis dictarum unitatis, dilectionis, et
" concordiæ, prout sibi est possibile:—In nomine
" Ihesu, damus nostra arbitrium, ordinationem fina-
" lem, laudum, et judicium, inter prædictas partes in
" præmissis, modis et forma subsequentibus; ad laudem
" benedicti Salvatoris nostri, ad complacentiam bene-
" dictæ Matris suæ, et omnium civium supernorum, pro
" bono nostri, nostrorumque terrarum et subditorum,
" in confusionem inimicorum nostrorum, qui ex diu
" gaudio gavisi sunt in divisione inter nostros subdi-
" tos.—Primo, volumus, laudamus, ordinamus, et judi-
" camus, quod infra duos annos exnunc proximo inse-
" quentes, per nostros consanguineos, Ricardum, Ducem
" Eboraci, Ricardum, Comitem Warwyci, et Ricardum,
" Comitem Sarum, et per eorum motiones, curas, et
" custagia, donentur, et legaliter ac secure amortizentur,
" pro perpetuo [1] Monasterii Sancti Albani, ubi corpora
" nostrorum consanguineorum, Edmundi, nuper Ducis
" Somersetriæ, Henrici, nuper Comitis Northumbriæ,
" ac etiam Thomæ, nuper Domini de Clifforde, in dictis
" obviatione et insultatione occisorum, pro nunc jacent
" et sepulta sunt, quadraginta quinque libræ annuæ,
" pro missis, suffragiis, et obitibus, habendis, et [2] elee-
" mosyna danda, pro animabus dictorum Ducis, Comitis,
" et Domini, sic occisorum; et pro animabus omnium
" aliorum ibidem tunc temporis occisorum; prædicta
" missæ, suffragia, obitus, et [3] eleemosyna, fienda, cus-
" todienda, et donanda, pro perpetuo, modo et forma,
" sicut tempore retroacto per nos declarabitur. Et

[1] Qy. *Monasterio*, unless *beneficio* is understood.

[2] *elemosina* in MS.

A.D. 1458. "quod dicti Dux Eboraci, Comes Warwyci, et Comes "Sarum, solvant in utroque anno dictorum duorum "annorum, ante amortizationem prædicto Monasterio "factam, prædictam, summam quadraginta quinque "librarum, vel ratam earundem, secundum afferentiam "temporis, quo dicto monasterio remanebunt amorti-"zatæ. Et nos declaramus per præsens nostrum de-"cretum et ordinationem, et volumus quod intellectum "sit per omnes nostros subditos, quod dicti Dux, "Comes, et Dominus, sic occisi, fuerunt, ante eorum "mortem, omni tempore, ac etiam obierunt, nostri veri "et fideles ligei; et sic pro nunc accipimus, reputa-"mus, tenemus, et declaramus, tam bene ipsos, sicut "et nostros prædictos consanguineos, Ducem Eboraci, "Comites Warwyci et Sarum; et sic volumus quod "sint accepti, tenti, et per omnes subditos nostros "reputati. Item, propter magnas et certas causas nos "moventes, et propter stabilitionem, nutritionem, ac "continuationem, integræ concordiæ, unionis, et di-"lectionis, inter omnes partes prædictas, laudamus, "ordinamus, et judicamus, quod dictus noster con-"sanguineus, Ricardus, Eboraci Dux, dabit dictis nos-"tris consanguineis, Alianoræ, Ducissæ Somercetriæ, "et Henrico, Duci Somercetriæ, filio suo, quinque "millia marcarum, de [1] talibus assignationibus, quæ "erunt bonæ et sufficientes, de debitis quæ debentur "per nos dicto nostro consanguineo, Duci Eboraci, pro "vadiis suis Hiberniæ, distribuenda per nostrum avi-"siamentum inter ipsos, et inter fratres et sorores "ejusdem Ducis Somercetriæ; et quod omnes tales "actiones legitimæ, quæ erunt acceptæ pro levatione "dictarum assignationum in nominibus ipsorum, pro "quibus, vel pro quo, sunt levatæ vel assignatæ, sint "per ipsos advocatæ et manutentæ, et nulla exonera-"tio fiat illarum, sine aggreamento ipsorum, quibus

---

[1] *tallibus* in MS.

" erant liberatæ. Item, volumus, laudamus, ordinamus, A.D. 1458.
" et judicamus, propter considerationes superius re-
" memoratas, quod dictus noster consanguineus, Ricar-
" dus, Comes Warwyci, dabit dicto Domino de Clifforde
" summam mille marcarum in bonis et sufficientibus
" assignationibus talium debitorum, quæ debemus eidem
" Comiti Warwyci, vel alicui alteri personæ, distribuen-
" dam per avisiamentum nostrum inter dictum Domi-
" num de Clifforde et suos fratres et sorores; et quod
" omnes hujusmodi actiones, quæ erunt acceptæ pro
" levatione assignationum prædictarum, in nominibus
" ipsorum, pro quibus, vel cui, sunt levatæ vel assig-
" natæ, sint per ipsos advocatæ et manutentæ, et
" nulla exoneratio illarum fiat sine aggreamento ipso-
" rum quibus erunt liberatæ. Item, ubi Thomas Percy,
" Miles, Dominus de Egremonde, et Ricardus Percy,
" frater suus, filii dictæ consanguineæ nostræ, Alianoræ,
" Comitissæ Northumbriæ, fuerunt in Sessionibus nos-
" tris de Audiendo et Terminando, nuper tentis in
" Comitatu nostro Eboraci, coram Ricardo Byngham
" et Radulpho Pole, Justiciariis nostris, et aliis nos-
" tris Commissionariis ibidem, per nomina contenta
" inter recorda Sessionum prædictarum, [1] condemnati
" dicto nostro consanguineo Comiti Sarum in summa
" octo millium marcarum; ac [2] ipsi et nostræ consan-
" guineæ Aliciæ, uxori suæ, in summa quinque millium
" marcarum; Thomæ Nevyll, Militi, filio ejusdem
" Comitis Sarum, in summa mille marcarum; et eidem
" Thomæ, et Matildi, uxori suæ, in summa duorum
" millium marcarum; et Johanni Nevylle, Militi, filio
" etiam eidem Comiti Sarum, in summa octingentarum
" marcarum; propter diversas magnas transgressiones,
" suppositas et inventas in dictis Sessionibus esse
" factas per dictum [3] Dominum Egremond, et Ricardum,

[1] *condempnati* in MS.
[2] *ipso* in MS.
[3] *Thomas Percy, Dominus de Egremond.* — Marginal Note, by Lord William Howard.

A.D. 1458. " fratrem ejus, dictis Comiti Sarum, Aliciæ, Thomæ " Nevylle, Matildi, et Johanni Nevylle, ut per recorda " dictarum Sessionum apparet; volumus, laudamus, " ordinamus, et judicamus, propter considerationes " prædictas, quod dictus noster consanguineus Ricardus, " Comes Sarum, ac dicti Thomas et Johannes, filii " sui, [1] relaxent, et quilibet eorum relaxet, sufficienter " in lege omnes summas prædictas, et executiones " earundem. Ac etiam, quod ipsi, et quilibet eorum, " sufficienter [1] relaxent Radulpho Verney et Johanni " Stiwarde, nuper Vicecomitibus civitatis nostræ Lon- " doniarum, quorum custodiæ dictus Dominus Egre- " monde fuerat, propter [2] condemnationes prædictas, " aut partem earundem, et, propter finem nostrum, " commissus, omnimodas actiones, quas ipsi, vel aliquis " ipsorum, possunt habere versus dictos nuper Vice- " comites, propter escapiamentum dicti Domini Egre- " mond extra prisonam nostram, et ipsorum custodiam. " Item, propter diversas considerationes nos moventes, " volumus, ordinamus, judicamus, et laudamus, quod " dictus Dominus Egremonde, ante Festum Nativi- " tatis Sancti Johannis Baptistæ proximo futurum, " sit obligatus per recognitionem suam, in Cancellaria " nostra, dicto nostro consanguineo Ricardo, Comiti " Sarum, in summa quatuor millium marcarum, sol- " venda dicto Comiti sub conditione, quod si idem " Dominus Egremond, durante decem annorum termino " proximo sequentium, custodiat pacem nostram erga " eundem Comitem Sarum, et dictam nostram con- " sanguineam, uxorem suam, suos filios, servientes, et " tenentes, quod extunc dicta recognitio non sit exe- " cutura, sed perdat suum vigorem. Et si dictus " Dominus Egremonde non custodierit pacem nostram, " ut præmittitur, et hoc demonstrato Cancellario Angliæ, " et duobus Capitalibus Justiciariis, pro tempore exis-

[1] *relaxant . . . relaxat,* as given in MS.

[2] *condempnationes* in MS.

" tentibus, sic evidenter quod cogitant illud rationabile A.D. 1458.
" ad triandum, quod extunc licitum sit dicto Comiti
" Sarum, et executoribus suis, ad prosequendum executio-
" nem dictæ recognitionis, et aliter, non. Item, ubi diversi
" milites, armigeri, et alii, quidam servientes, et quidam
" tenentes, dicto nostro consanguineo Comiti Northum-
" briæ, et dicto Domino Egremonde, [1] occasione debata-
" rum prædictarum, fuerant obligati per eorum separales
" obligationes alicui dictorum consanguineorum nostro-
" rum, Ducis Eboraci, Comitis Sarum, aut alicui filiorum
" suorum, ad effectum ad standum ipsorum regimini,
" ordinationi, et laudo, volumus, ordinamus, laudamus,
" et judicamus, quod ante Festum Sancti Petri quod
" dicitur 'Ad Vincula,' proximo futurum, apud civi-
" tatem nostram Eboracum, dictæ obligationes sint
" restauratæ ipsis qui obligantur in eisdem, vel quod
" ipsi habeant sufficientes acquietancias earundem.
" Sin autem, quod dictæ obligationes, seu acquietanciæ,
" ante [2] idem Festum Sancti Petri, sint ibidem liberatæ
" Majori dictæ civitatis nostræ Eboraci, ad usum illorum
" qui sic obligantur. Item, volumus, laudamus, ordi-
" namus, et judicamus, quod, per mediationes superius
" recitatas, omnes variationes, discordiæ, debatæ, [3] con-
" troversiæ, appellationes, et actiones mere personales,
" quæ fuerunt, et ad præsens sunt, inter partes supra-
" dictas, et [4] quemlibet eorum, et inter aliquem partium
" prædictarum, ac aliquem tenentium vel servientium
" alicujus contrariæ partis, plenarie pacificatæ sint, post-
" positæ, et terminatæ pro perpetuo, per hæc nostra
" arbitrium, ordinationem, laudum, et judicium. Salvis
" semper cuilibet partium prædictarum, suis titulo,
" actione, et recto, quæ habet propter aliquam eviden-
" tiam arreragiorum, reddituum, aut aliorum servitiorum,
" compotorum detinentium, vel debitorum debentium,
" ratione alicujus [5] legitimi contractus aut facti, confecti

[1] *accasione* in MS.
[2] *eundem* in MS.
[3] *contraversiæ* in MS.
[4] Sic in MS.; in the masculine.
[5] *legitime* in MS.

A.D. 1458. "inter aliquos dictarum partium, aliter quam sunt inter "articulos supradictos rememoratos, et omnibus aliis "actionibus, rectis, et titulis, realibus et mixtis. "Item, ultra hoc, volumus, ordinamus, laudamus, et "judicamus, propter securitatem ambarum partium præ-"dictarum, quod quilibet eorum faciat eorum alteri re-"laxationes omnimodarum actionum mere personalium, "et appellationum, quas aliquis illorum habere posset "erga illorum alterum, ratione variationum et dis-"cordiarum supradictarum, sic per nos determinatarum, "quæ erunt cogitatæ per dictos nostros duos Capitales "Justiciarios rationabiles. Item, volumus, laudamus, "ordinamus, et judicamus, quod si [1] in posterum aliqua "actio, variatio, aut debata, sit mota inter aliquos ser-"vientium vel tenentium, aut servientium et tenentium, "aliquorum partium supradictarum, propter aliquam "materiam vel titulum, supposita esse facta, habita, "aut causata, ante istud tempus, quod extunc in illis "nullus supradictarum partium manuteneat, adjuvet, "supportet, confortet, aut fortificet, aliquem illorum, "qui sic volunt placitare, variare, aut debatare; sed "tractet eandem partem in hoc, [2] quod benigne potest, "ad requiem, pacem, et concordiam. Item, volumus, "laudamus, ordinamus, et judicamus, quod si [1] in "posterum aliquis partium supradictarum conquestus "fuerit, prætenderit, vel supposuerit, quod hoc nostrum "laudum in aliquo puncto ejusdem sit fractum, aut non "custoditum, obeditum, vel non performatum, per ali-"quem dictarum partium, propter quam causam ipse vel-"let voluntarie, quod '*Le* Scire Facias,' vel aliqua alia "actio, esset [3] prosecuta nomine nostro super aliquam "dictarum recognitionum, quæ nobis sunt factæ, causa "obediendi, custodiendi, et performandi, istius nostri "laudi; adhuc nullum tale breve, neque actio, erit "facta aut prosecuta, nomine nostro, quousque partes, sic

---

[1] *imposterum* in MS.
[2] Probably intended for "*quoad.*"
[3] *prosequuta* in MS.

"conquestantes vel prætendentes, primo monstraverint A.D. 1458.
"materiam suam et conquestum [1] consiliis nostris, et per "ipsos cogitatum sit, et consideratum, quod dicta 'Scire "'Facias,' sive actio, erit facta, et nomine nostro [2] pro-"secuta. Item, volumus, ordinamus, laudamus, et ju-"dicamus, quod si aliqua variatio cadat inter consilia "ambarum partium supradictarum in conceptura vel "factura dictarum recognitionum, relaxationum, acquie-"tanciarum, aut aliquarum aliarum scripturarum, supra "specificatarum, quod extunc omnes hujusmodi varia-"tiones sint determinatæ per dictos nostros duos "Capitales Justiciarios, qui habent plenam cognitionem "nostræ intentionis in hac parte. Et ultra hoc, noti-"ficamus et declaramus, quod ubi dictæ partes sint "[3] separatim obligatæ nobis, in Cancellaria nostra, in "magnis summis ad obediendum et performandum "dicta nostra arbitrium, ordinationem, et judicium, in "præmissis, prout apparere [4] [potest] evidentius per "eadem, volumus et concedimus per præsentes, quod "quælibet dictarum recognitionum et summarum, con-"tentarum in eisdem, et quælibet parcella earundem, "remaneant in suo vigore; et nulla earundem per-"donabitur per nos aliquo modo, sine aggreamento "partis, propter cujus securitatem dicta recognitio fuit "facta, neque ante forisfacturam dictæ recognitionis, "neque post. Et si aliquæ dictarum summarum, "vel aliqua parcella earundem, recuperentur per ac-"tionem vel [5] executionem, acceptam vel [6] prosecutam "nomine nostro, super aliquibus dictarum recogni-"tionum, quod illa pars, ad cujus gravamen dicta "nostra arbitrium et laudum contingent esse foris-"facta, habebit medietatem omnium talium summa-

---

[1] For "*consiliariis*," as Hearne remarks.

[2] *prosequuta* in MS.

[3] *seperatim* in MS.

[4] Omitted in MS.

[5] *Acta anni septimi Abbatis Johannis Octavi.*—Superscription to folios 130 a – 136 a.

[6] *prosequmtam* in MS.

A.D. 1458. "rum sic recuperatarum, et altera medietas inde "assignabitur Thesaurario Hospitii nostri, ad providen- "dum pro custagiis et expensis dicti hospitii nostri. "Data sub nostro Magno Sigillo, apud Palatium nos- "trum Westmonasterii, vicesimo quarto die Martii, "anno regni nostri tricesimo sexto."

Concordia facta cum Johanne Cheyne, Milite, qui per annos decem, et ultra, stabat cum ecclesia super certo quieto-redditu in variatione.

Reconciliation is now made with Sir John Cheyne, who for some years has refused to pay a rent due to the Abbey.

[1] Eisdem etiam in temporibus in quibus facta erat concordia inter proceres, miles quidam, de Comitatu Bokyngamiæ, "Johannes Cheyne" eloquio vulgari nominatus, qui per decem annos, et amplius, stabat in variatione cum ecclesia propter retractionem et [2] deductionem cujusdam annui redditus quadraginta solidorum exeuntium annuatim de una virgata terræ, cum dimidia, in Chalphunt Sancti Egidii, minime per tantum tempus solutorum, venit, mediantibus litteris regiis, in pacem et concordiam cum ecclesia, consensitque dictum quietum-redditum [3] in posterum annuatim solvere; dummodo fieret sibi de arreragiis perdonatio, ita quod de ipsis plene acquietatus posset ipse stare.

Nature of the terms made with him.

De deliberatione igitur maturioris [4] consilii, facta erat ei perdonatio de singulis arreragiis, præterquam de quadraginta solidis quos ipse ad tunc, una cum annuo redditu anni instantis, persolvit, et sic sub scriptis sufficientibus quietus recessit. Et utriusque quietationis, scilicet, arreragiorum et annui redditus tunc instantis, hic [5] subsequuntur scripta; et primo, de arreragiis, sub ista forma.—

---

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *dedictionem* in MS.

[3] *imposterum* in MS.

[4] *concilii* in MS.

[5] *subsecuntur* in MS.

Quieta-clamatio facta Johanni Cheyne, Militi, super certis arreragiis debitis Monasterio Sancti Albani. A.D. 1458.

Formal acquittance of all demand for arrears of rent, given to Sir John Cheyne.

"[1] Hæc indentura, facta inter venerabilem et religio-
" sum virum, Johannem, permissione divina, Abbatem
" exempti Monasterii Sancti Albani, ex parte una, et
" Johannem Cheyne, de Ishamstede Cheyne, in Comitatu
" Bokynghamiæ, Militem, ex parte altera; cum præ-
" dictus Johannes Cheyne habeat et teneat de dicto
" Abbate, et de Conventu Monasterii Sancti Albani
" prædicti, unam virgatam terræ et dimidiam, et unum
" assertum, cum pertinentiis, in Chalphunt Sancti Egidii,
" in Comitatu Bokyngamiæ, quondam Hamonis filii
" Maynfennii, et nuper Johannis Cheyne, Armigeri, per
" redditum quadraginta solidorum, annuatim eisdem Ab-
" bati et Conventui, et successoribus suis, ad quatuor
" anni Terminos solvendorum; videlicet, ad Festa Nata-
" lis Domini, Annunciationis Beatæ Mariæ, Nativitatis
" Sancti Johannis Baptistæ, et Sancti Michaelis Arch-
" angeli, per æquales portiones; testatur, quod præ-
" dictus Abbas recepit, die confectionis præsentium, de
" præfato Johanne Cheyne, Milite, modo tenente terra-
" rum [et] esserti [2] prædictarum, quadraginta solidos, in
" plenam solutionem omnium arreragiorum dicti red-
" ditus quadraginta solidorum de dictis terris et
" assertis annuatim. De quibus quidem quadraginta
" solidis supradictis, in plenam solutionem, ut prædici-
" tur, idem Abbas fatetur se fideliter fore solutum;
" dictumque Johannem Cheyne, Militem, et hæredes
" suos, inde esse quietos per præsentes. Et ulterius,
" prædictus Johannes Cheyne, Miles, concedit pro se,
" hæredibus, et assignatis suis, præfato Abbati, per

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *prædictorum . . . solidorum* in MS.

A.D. 1458. "præsentes, quod ipse, idem Johannes Cheyne, Miles, "hæredes, et assignati sui, de cætero bene et fideliter "solvent, seu solvi facient, annuatim dictis Abbati et "Conventui, et successoribus suis, dictum redditum "quadraginta solidorum pro [1] terra et asserto prædictis, "ad Festa supradicta, æquis portionibus, [2] in perpetuum. "In cujus rei testimonium, hiis indenturis partes "prædictæ sigilla sua alternatim apposuerunt. Data "in Monasterio Sancti Albani supradicto, anno regni "Regis Henrici, Sexti post Conquæstum, tricesimo "sexto."

Acquietantia indentata inter partes super solutione annui redditus tunc instantis.

Formal acquittance given by the Abbot for the rent due for the then current year.

"[3] Universis Christi fidelibus, ad quos præsens scriptum pervenerit, venerabilis et religiosus vir, Johannes, "permissione divina, Abbas exempti Monasterii Sancti "Albani, salutem in Domino sempiternam. Noveritis "nos, præfatum Abbatem, recepisse et habuisse, die "confectionis præsentium, de Johanne Cheyne, Milite, "quadraginta solidos sterlingorum annui et quieti red"ditus, nobis, ut in jure Monasterii nostri prædicti, ad "Festa Natalis Domini, Annunciationis Beatæ Mariæ, "Nativitatis Sancti Johannis Baptistæ, et Sancti Mi"chaelis Archangeli, per æquales portiones annuatim "exeuntes de una virgata terræ et dimidia, ac uno "asserto, cum pertinentiis, in Chalphunt Sancti Egidii, "in Comitatu Bokyngamiæ, quondam Hamonis filii "Maynfennii, et nuper Johannis Cheyne, Armigeri. "De quibus quidem quadraginta solidis supradictis, ut "pro Terminis Natalis Domini, Annunciationis Beatæ "Mariæ, Nativitatis Sancti Johannis Baptistæ, ultimo

---

[1] *tertra* in MS.
[2] *imperpetuum* in MS.
[3] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

"præteritis ante datam præsentium, ac pro Termino "Sancti Michaelis Archangeli proximo futuro, fatemur "nos fideliter fore [1] solutum, dictumque Johannem "Cheyne, Militem, et hæredes suos, inde esse quietos "per præsentes. In cujus rei testimonium, tam sigillum "nostrum, quam sigillum dicti Johannis Cheyne, Militis, "hiis scriptis indentatis alternatim sunt appensa. Data "sexto die mensis Julii, anno regni Regis Henrici, "Sexti post Conquæstum, tricesimo sexto." A.D. 1458.

Directio, sive transmissio, Vitæ Sancti Johannis, Prioris Ecclesiæ Conventualis de Tynemutha, Domino Abbati per Fratrem Johannem Bambourgh, Suppriorem in Ecclesia superius nominata.

[2] Anno itaque isto, tempore, videlicet, illo quo grana conduntur in [3] horreis, congratulaturque populus Domino propter copiam sibi datam, et propter [4] abundantiam frugis, vir litteraturæ eximiæ, et religiosus in se valde, Frater, videlicet, Johannes Bambourgh, Supprior Ecclesiæ Conventualis de Tynemutha, de illis [5] novis et veteribus quæ sibi in thesaurum congesserat, produxit foras in medium unum opus satis egregium; in quo, una cum moribus et conditionibus, vita Sancti Johannis, Prioris Ecclesiæ jam dictæ, non minus fœcundo quam facundo eloquio declarata erat.

John Bambourgh, Sub-Prior of Tynemouth, writes a Life of John, late Prior of the house.

Quod opus, sic productum, statim post productionem, examinatum tamen prius, pleniusque correctum, direxit ad Superiorem suum, Dominum Abbatem, præfati Prioris ex parte sororis nepotem, petiitque ut, ipso viso et perlecto, dignaretur munus [6] adjicere ratificationis.

He sends the Life to Abbot Whethamstede, nephew of the Prior.

---

[1] Sic in MS; in the singular.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *orreis* in MS.

[4] *habundantiam* in MS.

[5] In allusion to *Matt.* xiii. 52.

[6] *adicere* in MS.

A.D. 1458.

The Abbot expresses great gladness thereat.

Abbas, viso opusculo, et perlecto, prorupit protinus in vocem, dicens:—"Gaudens congaudeo in Domino, "exultansque exulto in Deo meo, quia lucerna regi-"minis carissimi mei avunculi, Ecclesiæ Conventualis "de Tynemutha Prioris, quæ per quadraginta annos "et amplius sub modio occultationis [1] delituit, nec, "quanquam multum in se fuerit gloriosa, lucem sæculo "ullam dederat, jam meis in temporibus per fratrem "solidum, sobrium, et modestum, per fratrem religio-"sum, devotum, et Catholicum, per fratrem egregiæ "litteraturæ, in arteque scribendi sufficienter expedi-"tum, de [2] subtus modio [3] modo tollitur, reponiturque "taliter super candelabrum, quod omnibus qui in "dicta ecclesia modo sunt, seu [4] in posterum futuri "erunt, lumen honestæ vitæ, sanctæque conversationis, "tribuere videatur. Sibi igitur, pro hac repositione "luminis, sit nunc et semper, et [5] in perpetuum, ea "lux numinis, quæ illuminat omnem hominem venien-"tem in hanc vallem lugubris lacrymationis. Amen."

He writes to the Sub-Prior a letter of thanks.

Quibus per Abbatem ita dictis, perrexit adstatim posterius ad suum studium, scedulamque, cum calamo, sibi sumens, scripsit confratri præfato epistolam laudatoriam, sive regratiatoriam. Cujus tenor hic subsequitur, sub hiis verbis.—

Tenor of the said Letter.

"[6] In Christo carissime frater, confrater, et consocie. "—Libellulum tuæ gratuitæ compilationis, de vita, cura, "et conversatione, carissimi nostri avunculi, tui Prioris, "nuper nobis transmissum, prompta manu recepimus, "læto oculo perspeximus, et, post perspectionem, non "minus affectum animi, quam effectum calami, in tuis "laboribus laudabamus. Laudabamus utique affectum "tui animi, quia per ipsum dabatur nobis palam in-

---

[1] *dilituit* in MS.

[2] In allusion to *Matt.* v. 15.

[3] This word apparently has expunctory marks beneath it.

[4] *imposterum* in MS.

[5] *imperpetuum* in MS.

[6] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

" telligi, quo zelo, quo voto, quo pectore, quo jecore, A.D. 1458.
" quoque desiderio, studueras sterili, humili, et simplici,
" nostri ortus stipiti hujusmodi humectationis fomenta
" apponere, quibus cogeres tres illius ramusculos, jam
" pene emarcidos, rursus revirescere; tanquamque lig-
" num alterum, quod plantatum est secus decursus
" aquarum, ad humorem taliter suas radices demittere,
" quod licet venerit æstus, seu siccitas, sive aliqua
" alia insalubris intemperies, [1] nihil timebit sibi peni-
" tus, quin habebit facere fructum, ac folia, etiam viri-
" dia, procreare. Propter enim hujusmodi affectionem
" animi laudabantur olim apud veteres viri varii.
" Laudabatur utique Poeta Attius apud Decium Bru-
" tum, Theophanes [2] Mitylenæus apud Pompeium Mag-
" num; in tantumque [3] scriba Ennius, ac etiam vene-
" rabatur, apud Scipionem superiorem, ut faceret nedum
" sui vultus [4] imaginem inter picturas Corneliæ gentis
" in fornicibus templorum erigi, [5] quinimmo ulterius,
" corpus suum, post decessum, juxta, sive, ut alii volunt,
" infra, tumbam propriam sepeliri. Non igitur, Frater,
" poterimus nos non laudare affectionem tui cordis,
" cum tu, non minus quam isti magnificaverant suos
" benevolos, magnificare, ac etiam mirificare, studueras
" tres ramusculos prius dictos, et præcipue illum qui
" medius est, cui major inerat virtus; nec inferiori
" diligentia, quam illi curaverunt gesta ipsorum, et
" facta, inter annalia Romanorum inserere, curavisti
" et tu, ac etiam laboravisti, exaltare ipsum apud suos
" proximos, ac ulterius, nomine æterno hæreditare.
" Tibi igitur laus: laudamus etiam, ac insuper admi-
" ramur, effectum tui calami; eoque magis cogimur ad-
" mirari, quod licet nunquam juxta fontem Caballi-

---

[1] *nichil* in MS.

[2] *Mitileneus* in MS.

[3] Hearne suggests, and with reason, that "*colebatur*," or some such word, is omitted here.

[4] *ymaginem* in MS.

[5] *quinymo* in MS.

A.D. 1458. "num, in medio Oxoniarum scaturientem, [1] somnum "ceperas, ut ita repente poeta prodires, neque de "Cirreo flumine, quod currit prope suburbia Cantabrigiæ, tempore ullo vel haustulum unicum degustaveras, ut sic scires cum Musis singulis in singulis "musaicis singulariter decantare, [2] immo, nec tempore "aliquo de illo aureo exhausisti poculo, liquoreve [3] nectareo, qui dudum ad extra in mensa apponebatur "[4] Apollinea apud Memphim, Pelusium, et Canopum, "de præsenti vero, apud [5] Parinam, Paduam, et Papiam, "apudque Castalicas urbes alias varias, ubi vel Clio "colitur, vel [6] Erato, vel aliqua alia, de septem sororibus suis; [7] nihilominus tamen adeo copioso [8] imbre "emittis eloquia sapientiæ tuæ, acsi propinator esset "tibi Tullius, convivator vero [9] Sallustius, æmulus ejus. "Cogimur igitur vehementer magis incidere in stuporem admirationis. Cogimur etiam ulterius admirari "amplius, quod tu, licet in Eusebianis Laribus nequaquam educatus fueris, nec ab ipso stilum didiceris, "seu calamum, in quo Vitas Sanctorum dictitare deberes, non aliter tamen quam alter Rufinus ejus vestigia insequeris, nec inferiori calamo quam ipse Vitas "Sanctorum [10] plurimum [11] transcripsisse dinoscitur, tua "grata fraternitas vitam, curam, et conversationem, "carissimi nostri avunculi, ad perpetuam ipsius laudem "et honorem, compilasse memoratur. Tibi igitur iterum laus, et ideo adhuc iterum; quia, si verum fuerit "quod scribitur de Varo et Virgilio, Lucano, et Julio "Celso, quod isti plus contulerant ad laudem Julii "Cæsaris, quam illud grande ærarium quo urbem "spoliaverat, ut orbem suo imperio subjugaret, verum

---

[1] *sompnum* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] *nectario* in MS.
[4] *Appolinea* in MS.
[5] Probably, Paris is meant.
[6] *Eratho* in MS.
[7] *nichilominus* in MS.
[8] *ymbre* in MS.
[9] *Salustius* in MS.
[10] Qy. if not *plurimorum*.
[11] *transcripisse* in MS.

"est etiam, ac insuper veritas, quod tu per tua scripta A.D. 1458.
"plus laudis addideras, ac etiam honoris, jam dicto "nostro avunculo, quam omnes voces illæ superficiales, "quæ laudaverunt eum ore tenus a die suæ deposi-"tionis usque in præsens. Sapiens est qui dicit,—

"'Littera scripta manet, vox articulata recedit;'

"et propterea, quicquid aut laudis, aut favoris, aut "præconii, aliunde quam ex scriptorum beneficio per-"quiritur, perinde est, ut scribit [1] Carnotensis, acsi "[2] Echo, quam audis in fabulis, plausus theatrales ex-"ciperet, quæ statim ut incipit desinit, et cum respon-"det finit statissime, ac vanescit. Vita enim brevis, "ut inquit [3] Hippocrates, sensus [4] hebes, et torpor "[5] negligentiæ, causant nos scire paucula, nec permit-"tunt plura absque scriptura memoriter retinere. "Opus est igitur scriptoribus, quia est sola scriptura, "quæ nomen et famam perpetuat; solus enim scriptor, "qui hominem post mortem vita secunda revivere cau-"sat. Tibi igitur pro tua scriptura sit adhuc iterum "laus, sit etiam et gloria. Laudamus insuper, et col-"laudamus, laborem et fervorem tui studii, et ideo eo "magis cogimur in ipsius laudibus immorari, quia tu "solus, inter cæteros comparticipes tuos, otio seposito, "et segnitie, singulisque aliis morarum dilationibus, "quæ solent actus hodiernos usque in crastinum elon-"gare, ad laborem et studium scribendi te conver-"teras; sumpsistique in te onus tale, sub quo forsan "nutasset, stetissetque in primo limite fessus, fortior, "doctior, eloquentiorque [6] rhetor in tota tua Aquilonari "regione. Sumpsisti utique in te laborem, nedum "scribendi vitam et conversationem carissimi nostri

---

[1] John of Salisbury, Bishop of Chartres.

[2] *Eccho* in MS.

[3] *Ypocras* in MS.: this is part of the First of his Aphorisms.

[4] *ebes* in MS.

[5] *necgligentiæ* in MS.

[6] *rethor* in MS.

A.D. 1458. "avunculi, [1] quinimmo etiam miracula varia, quæ, tam "post mortem, quam etiam in vita, Altissimo per ipsum "placuit operari. Et labor talis nulla ratione poterit "esse a nobis expers laudis. Quia cum multi sancti, "Scriptura teste, jacuerint Romæ in Via Salaria, de "quibus nec Ecclesia canit, nec habentur, quia carent "scriptore, in commemoratione quasi ulla; nisi labor "iste fuisset tuus, jacuisset etiam hic noster avun-"culus, quemadmodum illi pro nunc jacent, inter obli-"tos, idemque fuisset ipsius brevi processu temporis "decessus, et cujusvis inferioris, sive infimi confratris "alterius, qui ipso die quo moritur, illo die oblivisci-"tur, nec restat ulterius memoria, sive reminiscentia, "de persona illius. Per te tamen, perque tuum labo-"rem, sic pro nunc inscribitur nomen ipsius in libro "recordationis et reminiscentiæ, in [2] Catalogo Sancto-"rum, et in codice vitæ, quod dum sol daturus erit "radium, planetæve cæteri emissuri [3] scintillationem, "nec ferrum abradere, nec incendium consumere, nec "ulla valebit vetustas, sive antiquitas, abolere; [4] immo "verius, ut verbis utamur [5] Maronis,—

" 'Dum juga montis aper, fluvios dum piscis amabit,
" 'Dumque [6] thymo pascentur apes, dum rore cicadæ,
" 'In freta dum fluvii current, dum montibus um-
" 'bræ
" 'Lustrabunt convexa, polus dum sidera pascet,
" 'Semper honos, nomenque suum, laudesque mane-
" 'bunt.'

"Tibi igitur, adhuc quarto, laus, tibi etiam gloria, "tibi insuper gratiarum actio, tam in hoc sæculo præ-"senti, quam etiam in futuro. Amen."

---

[1] *quinymo* in MS.
[2] *Cathologo* in MS.
[3] *sintillationem* in MS.
[4] *ymo* in MS.
[5] Virgil, *Ecl.* v. ll. 76, 77, 78, as to lines 1, 2, and 5, of the quotation; *Æneid* i. ll. 607, 608, lines 3 and 4.
[6] *timo* in MS.

Ingressus trium Monachorum de Cœnobio Cluniacensi in regnum Angliæ, causa videndi Dominum Regem, petendique ab eo illa quæ olim debebantur eis ex jure. A.D. 1458.

[1] Ejusdem itaque anni in temporibus, mense, videlicet, illo, quo rejungitur cultrum aratro, solentque homines exire in agros, causa primariæ seminationis, intraverunt in regnum Angliæ tres monachi de Cœnobio Cluniacensi, viri probi et spectabiles, viri graves moribus, et sensu ac scientia plurimum prævalentes.

Three monks come to England, from the Monastery of Clugny.

Qui, applicantes apud Dovoriam, perrexerunt itinere recto, quousque venirent ad civitatem Londoniarum. Illuc utique venientes, et Dominum Regem apud Sanctum Albanum esse intelligentes, mox, mora seposita, inde recesserant, ascendentesque iterum in equos, usque ad villam [2] Protomartyris veniebant. Ingredientes autem ecclesiam, et varios de ministris regiis habentes sibi obviam, petierunt dari licentiam adeundi Domini Regis præsentiam, ad exponendum sibi causam adventus sui, ac ulterius, ad promovendum materiam suam.

They land at Dover, and follow the King to St. Alban's.

Certioratus Rex de eorum adventu, et de desiderio, mandavit Domino [3] Episcopo Dunelmensi, Custodi pro tunc sui Privati Sigilli, Domino de Gray de Ruthyn, et suo secretario, viro solido, sobrio, et sensato, ut ipsi eos ad partem traherent, audirentque ab ipsis, quid in sui causa adventus dicere vellent. Gradientes igitur tres viri isti valentes ad ecclesiam, traxerunt eos seorsum ad locum privatum, ad, videlicet, vestiarium, ibique quæsierunt ab illis, quæ fuerat causa sui adventus, et quæ ipsi habuerunt Domino Regi pro sua parte ad

By the King's command, certain of his ministers meet them in the church there, to enquire the object of their mission.

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *Prothomartiris* in MS.

[3] Laurence Boothe.

A.D. 1458. dicendum. Tunc eorum frater senior, vir in se grandævus, et in facultate Sacræ Theologiæ Doctoratus, aperuit os suum, et loquebatur, dicens:—

They explain the threefold nature of their mission; and ask for access to the royal presence.

"Egregii Patres et Domini.—Missi per patrem nostrum, Abbatem Cluniacensem, propter tres causas "accessimus ad istud regnum. Primo, ad aperiendum "Excellentiæ Regiæ, quomodo super omnes reges uni"versæ terræ nobiles ipsius progenitores maximi am"plissimique fuerunt benefactores ecclesiæ nostræ; "qualiterque inter eos Rex Henricus Secundus tam "largus et largifluus ditator, ac etiam dotator, illius "fertur fuisse, ut dicatur pro nunc a nobis præcipuus "noster fundator, præcipueque, ac etiam singularissime, "habeatur recommendatus in omnibus [1] omnifariisque "suffragiis nostris. Secundo, ad petendum possessionem "et confirmationem bonorum illorum omnium, quæ "dicti progenitores loco nostro contulerant, et per "tempus non paucum jamdudum a manibus nostris "detenta distractaque erant. Tertio vero, ad impe"trandum plenam licentiam, et liberam, ad ingredien"dum singula loca religiosa a nostro Cœnobio depen"dentia, [2] et per nobiles progenitores nunc Regis posita "fuerunt sub regimine et gubernatione nostra. Propter "has tres causas ad regnum istud accessimus, peropta"musque, si regiæ placeat dignationi, propter eas "aperiendas accedere ad præsentiam ipsius."

The King commanding them to return to London, to await his answer, they are hospitably entertained by the Abbot.

Rex, audita causa sui adventus, jussit eos recedere usque ad Civitatem Londoniarum, expectaturos ibidem tam suum adventum, quam etiam, per avizamentum sui Concilii, responsum eis dandum. Disponentes igitur se ad recessum, perrexerunt prius ad præsentiam Reginæ, quæ fuit Regis [3] Siciliæ filia, et de Gallicana natione: deinde, per Reginæ directionem, ad Abbatis hospitium,

---

[1] *omniphariisque* in MS.

[2] *et quæ per;* Clement Reyner, *Apostolat. Benedictinor.*, p. 192, as cited by Hearne.

[3] *Scicilïæ* in MS.

a quo tam humaniter recepti fuerant, tam in mensa prima, quam etiam in secunda, quod in recessu eorum ab Anglia mitteret eorum senior, una cum habitu suæ religionis, et quodam tractatulo de Ordine Militari in regno isto, sibi litteram quamdam regratiatoriam, continentem hunc tenorem.— A.D. 1458.

"[1] Reverendissimo in Christo Patri et Domino, Do- "mino Abbati Sancti Albani, Sacræ Theologiæ Doctori "[2] famosissimo, vestræ Reverendissimæ Paternitatis hu- "milis et devotus orator, Frater [3] Mundus Beauvalet, "theologorum minimus. Reverendissime in Christo "Pater, et Domine insuper honorande, humili præmissa "recommendatione. Quoniam audivi vos desiderare "copias habitus nostri Cluniacensis, quem portabamus "quando ad serenissimum Dominum Regem accessimus, "vestram intelligens paternitatem in Domino Jhesu "esse devotam, et virum plenum scientia et virtute, "non immemor caritatis [4] mihi et sociis meis impensæ, "tam in domo quam in mensa vestra, in qua vos "optime nos refecistis et pavistis, (unde merito orare "debemus, ut Deus vobis retribuat, et hoc in retri- "butione justorum); hinc habitum meum, quo vesti- "mur in vita, et involvimur post mortem, per nepo- "tem meum, præsentium latorem, transmitto. Utinam "esset novus; [5] sed licet sit miser, ad tegendum tamen "humanam fragilitatem terream aptior est, et melior. "Omnes enim Beati Benedicti, patris nostri, filii hoc "habitu tegimur in vita, et post mortem. Exiguum "ergo munus, quod offert vobis devotus amicus et "servitor, gratum habere dignemini; si valeret plus "decies etiam, bono corde transmitterem. Transmitto "etiam vobis unum brevem tractatulum, quem hic "edidi, non pro clericis, sed pro Ordine Serenissimi

Their Letter of thanks to the Abbot; accompanied with a present of a garment worn by their Order, and a little treatise on English Knighthood.

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *sanctissimo* in Reyner.

[3] *Edmundus* in Reyner.

[4] *michi* in MS.

[5] *set* in MS.

A.D. 1458. "Domini Regis, et suorum nobilium: ideo in illo nullam infero scientiam, quia nec unum librum possideo; corrigatis, si placet, ignorantiam meam. Cæterum, Domine, noveritis, quod postquam per quatuor menses, cum dimidio, fuimus in itinere, et in prosecutione jurium nostrorum apud Serenissimum Dominum Regem, et illius sacrum Concilium, omnino [1] nihil [2] impetramus, [3] immo, remittimur valde tristes, nostris maneriis privati, pensionibus alienatis, [3] immo, quod pejus est, omnium nostrorum Conventuum, qui sunt numero triginta octo, obedientia sumus privati; nec valuerunt nobis legitima documenta, neque vestrarum [4] Chronicarum testimonia; et tandem, nostra universa exposita expensa, et pecunia vacui revertimur, quia certe, hiis quæ comedimus et bibimus solutis, non restant nobis nisi quinque [5] scuta, pro recedendo ad ducentas sexaginta leucas. [6] Sed quid? Vendemus nostra, et transibimus, et Deus ordinabit. Alia vestræ Paternitati non [7] occurrunt scribere, nisi quod, sicut cum lætitia intravimus Angliam, sic cum summa tristitia ab eadem recedemus; uno tamen primo sepulto nostro socio, videlicet, Archiadiacono, juniore nostrorum. Requiescat in pace. Amen. Humiliter supplicamus pro nostra omniumque salute dignemini orare, et sanctis orationibus dominorum, patrum vestri sancti Conventus, nos reconvertere. Et si quid ex nostris regionibus placet imperare, optimo corde faciemus. Valeat vestra reverenda Paternitas, cum universo vobis grege credito, ut optatis. Amen. Mensis Novembris die tertio-decimo."

---

1 *nichil* in MS.

2 *impetravimus* in Reyner.

3 *ymo* in MS.

4 *Cronicarum* in MS.

5 Hearne suggests that this means "*quinque denarios argenteos ad* "*scutum*," or silver pennies of Henry VI., with the shields of England and France thereon.

6 *Set* in MS.

7 *occurrint* in MS.; *occurrunt* in Reyner.

Abbas, visis litteris dictis, et perlectis, receptisque munusculis de quibus fit mentio in præmissis, mox calamum sumpsit, et scedulam, rescripsitque præfato monacho quamdam brevem regratiatoriam, cujus tenor hic subsequitur, per hunc modum.— A.D. 1458. The Abbot writes, in answer, a Letter of thanks.

"[1] Recolende Pater, et Domine.—Visis vestræ Paternitatis apicibus, una cum duobus placentioribus munusculis vestris, nuper nobis missis, cum munusculo, "videlicet, regularis habitus vestræ domus, et cum "munere cujusdam tractatuli de Ordine Militiæ regni "hujus, in tanto lætiori oculo illos perspeximus, de "quanto ex illo [2] processisse animo intelleximus, qui "recenter recordatur humanitatis exhibitæ, exiguæ "quamvis, et [3] exillimæ; nec solet, ut moris est "plurium, statim post digestionem, gustato modico de "Lethæo poculo, transmittere in oblivionem. In tanto "etiam duo vestra munuscula fuerunt nobis acceptiora, "de quanto illorum unum invitat nos ad bonum, "alterum vero instruit ad mores, et dat doctrinationem. "Habitus enim vester ad vitam sanctiorem nos [4] invitat; sanctus enim est, et sanctum ad se trahit, non "sanctum [5] aut emendat. Tractatulus quippe plenus "est pinguedine moralis scientiæ, moraliterque unumquemque instruit, qui in ipso vel legere vel studere "velit. Et propterea, si non venissent locusta et "bruchus in nostras fruges, et devorassent singula "quasi granellula in patria nostra, intelligatis vos, "prout vultis, fuissemus vobis pro vestris munusculis "retributor talis, qualem decuisset nos fuisse, placuissemusque, non diffidimus, melius vobis. Modo vero, "licet assit voluntas, deficit tamen facultas, ad convertendum aut tristitiam vestram in gaudium, aut "miseriam in successum prosperum, seu felicitatem.

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.
[2] *procecisse* in MS.
[3] *exilimæ* in MS.
[4] *instigat* in Reyner.
[5] Probably for *autem*, but *aut* in Reyner.

A.D. 1458. "[1] Nihilominus, ne omnino videamur claudere viscera "nostræ caritatis a vobis, transmittimus vobis per præ- "sentium bajulum, vestrum nepotulum, de illis mo- "dicis, [2] immo, modicissimis, quæ adhuc nobis restant, "pauculos denarios [3] aureos, qui, etsi nequaquam in toto, "de tantillulo tamen relevare vos [4] poterunt in itinere "versus vestras partes; ad quas prospera sorte, prout "optamus, cum veneritis, rogamus vos [5] Cineam, [6] Pyrrhi, "Epirotarum Regis, legatum, statuere vobis in exem- "plum; et licet nequaquam omnia vobis in vestro "fuerint negotio pro voto responsiva, quemadmodum "tamen ipse suo respondebat domino in suo regressu de "Romanis, ita et vos etiam pro nobis Anglicis singulis "quæstionantibus respondeatis. Responsum ideo non "exprimimus, quia bene scimus, satis recenter illius "recordati statis. Honesti enim viri est, honesta "dicere, in aliis vero vel interpretari in melius, vel "omnino tacere; igitur, vel omnino taceatis, vel in "melius reportamen faciatis. In æternum felicius "quemadmodum nos vobiscum valere appetimus, vos "nobiscum in precibus orationum, et in suffragiis "caritatis, valeatis. Amen. Cursivo calamo, et festino, "*et cœtera.*"

Finiunt Acta Anni Septimi. Finit etiam et labor registrantis, propter senectutis ægritudinisque repugnantiam in negotio registrandi.

Auctori vitæ laus, virtus, gloria sitque,
Post morbum vitam [7] mihi qui dedit ulteriorem,
Istud ut inceptum possem finire registrum.
Discant quo juvenes ea quæ fecere priores,
Ac aliis referant. Prisca placent que docent.

---

[1] *Nichilominus* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] Golden angels of Henry VI., according to Hearne.
[4] *poterint* in MS.
[5] *Cyneam* in MS.
[6] *Pirri* in MS.
[7] *michi* in MS.

[1] *Adventus Domini Regis erga Festum Paschæ ad Monasterinm; processusque brevis de regimine et gubernatione ipsius ibidem.*

[2] Finito plenius anno septimo, elapsoque pene anni sequentis termino primo, prope illud tempus, quo in asino veniebat Dominus Jhesus Jerusolimam, ad celebrandum ibidem Pascha cum discipulis suis, venit etiam Dominus noster Rex ad Monasterium, ad manducandum ibidem agnellum Paschalem, cum Ducibus et Comitibus, cum Baronibus et Militibus, cum aliisque variis nobilibus ac familiaribus suis.

A.D. 1459. The King spends Easter at St. Alban's.

Quo manducato, et Paschali tempore pene peracto, proposuit iter arripere versus Londonias, ad communicandum ibidem cum regni prælatis et proceribus super ambassiata mittenda in [3] Italiam, ad quoddam grande Concilium ibidem, in urbe Mantuæ, per Dominum Apostolicum in proximo celebrandum. Priusquam tamen a Monasterio recederet, jussit custodi suarum robarum, ut togam suam optimam, qua tantummodo die unico, tempore Paschali, usus fuerat, traderet Priori, pro tunc præsenti, ac etiam liberaret. De qua jussione [4] Thesaurarius regni audiens, et ipsam solam Dominum Regem statui suo competentem habere intelligens, convenit protinus cum Priore, redemptionemque faciens pro quinquaginta marcis, retinuit, vix Rege consentiente, ipsam in pace, in usum illius.

Before leaving the Abbey, he orders his best robe to be given to it.

The Treasurer redeems it, as a matter of necessity, for 50 marks.

---

[1] *Acta in anno Johannis Octavi octavo.* — Superscription to folios 136 b. - 149 b.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *Ytaliam* in MS.

[4] John Talbot, Earl of Shrewsbury.

X 2

A.D. 1459. The Prior returns thanks to the King, in the Abbot's absence.

Adveniente utique die sui recessus, instanteque hora, qua in proximo equum erat ascensurus, accessit ad suam præsentiam Prior Monasterii dictus, quia pro tunc Abbas, propter languorem et senium, fuerat absens, genuflectensque in terram, eas, quas scivit aut valuit, egit sibi gratias pro universis et singulis beneficiis per ipsum Monasterio impensis; et rogavit humilius, de gratiosa benevolentia continuationis.

The King makes promise of benevolence, and instructs the Prior to follow him to London, to receive the money.

Ad hæc Rex,—"Prior, pauca hucusque egimus; attamen, si per gratiam Dei misericordis contingat nos "dies habere paulisper longiores, addemus et superaddemus, talemque benevolentiam ostendemus vobis, "quod tam causam habebitis, quam etiam materiam, ad "orandum specialiter magis pro nobis." Et hiis dictis, recessit de camera ad feretrum, de feretro vero ad ostium ecclesiæ quod respicit Occidentem; ibique equum ascendens, et Priorem se sequentem respiciens, jussit ut, quam cito commode poterat, ad civitatem Londoniarum iter suum dirigeret; recepturus ibidem illam pecuniæ summam, quæ pro toga redempta debita ecclesiæ suæ erat.

The money is duly paid to the Prior by the King; who orders him to apply for a warrant for crimson tissue, to make a set of vestments thereof.

Pergente igitur Priore, [1] opportunitate capta, ad Civitatem, et perveniente ad Regis præsentiam, mox, eo viso, jussit Rex summam dictam afferri in medium, ut videret ne fraus fieret, aut dolus, in solutione ejusdem. Qua in medium allata, et per ipsum Dominum Regem narrative numerata, mox Princeps gratiosus ipsam Priori tradidit, jussitque ut in usus exponeret ecclesiæ, ac de ornatu cultiori provideret. Jussit etiam ut, de avisamento sani sapidique concilii, warentum conciperet sufficiens, directum suo Warderobario, ad providendum de panno aureo magis pretioso, vocato vulgariter "*crimesyne thisswe,*" ad faciendum inde cappam, casulam, et duas tuniculas, una cum apparatu

---

[1] *oportunitate* in MS.

sufficienti, tam de subtus quam etiam supra, pro majori [1] Protomartyris altari, et ut conceptum celeriori modo, quo sciverat, ad suam regiam præsentiam apportaret.

A.D. 1459. The King then signs the warrant, and asks that his Obit may be duly celebrated by the inmates of the Abbey.

Quo concepto, ac etiam apportato, mox calamo, sive penna, sumpta, ipsum protinus consignavit, statimque post consignationem tradi Garderobario suo jussit. Et hoc facto, vocavit ad se Priorem, et dixit: — "Prior.— "Quanquam hæc pauca fuerint, et paucissima, nullaque "retributione spirituali multum digna, attamen, quia "intendimus posterius ad hæc alia [2] adjicere ulterius, "desideramus, ut velit Abbas vester, et Conventus, con- "cedere nobis rem unam; ad observandum, videlicet, "post nostrum decessum diem annalem obitarium "nostrum; et nobis de et super illorum concessione "certiorare per scripturam."

The Abbot and Convent readily assent thereto.

Rediens Prior ad Monasterium, et aperiens suo patri regium in ista parte desiderium, mox ipse, de unanimi assensu, consensu, et voluntate, totius Conventus, certioravit suum sanctum desiderium, una cum aliquali uberiori adjectione, cum summa promptitudine complacendi fuisse concessum; ac ulterius, pro majori robore concessionis et observationis, redactum fuisse in scriptis, per hunc, qui hic subsequitur, modum.—

Concessio suffragiorum, facta Principi Christianissimo, Domino Regi Henrico Sexto, de spirituali fraternatione Ecclesiæ, de dieque suo obitario [3] in posterum, post decessum [4] in perpetuum observando.

Enactment made, for the due

"[5] Christianissimo illustrissimoque Principi, Domino "Henrico Sexto, Dei gratia, Regi Angliæ et Franciæ,

[1] *Prothomartiris* in MS.
[2] *adicere* in MS.
[3] *imposterum* in MS.
[4] *imperpetuum* in MS.
[5] The first two letters are omitted; to be supplied (under the form X) in illumination.

A.D. 1459. celebration of the King'sObit, by the Convent of St.Alban's; and for ensuring him other spiritual benefits while living.

" ac Domino Hiberniæ, sui Capellani infimi, [1]humillimique oratores, ac assidui, Johannes, Abbas, et Conventus, Monasterii Sancti Albani, ea suffragiorum obsequia, quæ per temporalia sic conducunt, quod demum perducant ad æterna. Princeps illustris et insignis.—Sancta quamvis fuerit cogitatio, et [2]salutaris, pro hiis omnibus exorare in genere, qui cum pietate dormitionem acceperant, et inter vocatos multos in numero electorum supponuntur esse, longe tamen nobis sanctior est meditatio, magisque salubris, pro illis omnibus invocare in specie, qui, [3]dum in humanis egerant, nobis magis amicabiles fuerant, amicitioris largitionisque [4]dragmas in [5]typicam nostram Jerusalem intulere. Hii etenim sic juste et religiose de futura cogitabant naturæ mortalis resurrectione, quod nec vanum videbatur eis fuisse, nec superfluum, orare pro mortuis; [6]immo, id medium credebant esse aptissimum ad impetrandum optimam repositam gratiam, ac etiam ad reddendum Deum pium magis, ac propitium, peccatis eorum. In hac igitur tam sancta meditatione, tamque salubri, cupientes per nos precum hostias pro omnibus hiis, sic nobis amicantibus, immolari, et præcipue pro vobis, Christianissime Princeps, qui dragmas nedum auri et argenti in nostram dudum intulistis Jerusalem, in non parvam ditationem exigui templi nostri, [7]quinimmo ulterius, quasi quotidie, inferre studetis ornatus vestimentorum varios, nonnullosque apparatus pro ecclesia alios, adeo sumptuosos, quod vix alicubi infra limites totius hujus regni inveniuntur ipsis meliores; de consensu nostro una-

---

[1] *humilimique* in MS.

[2] *salutris* in MS. Hearne suggests "*salubris*," as below.

[3] *dudum* in MS.

[4] "*gemmas sive manipulos*," is the meaning, according to Hearne.

[5] *tipicam* in MS.

[6] *ymo* in MS.

[7] *quinymo* in MS.

" nimi, assensu expresso, voluntateque concordi, con- A.D. 1459.
" cedimus Christianissimæ illustrissimæque Celsitudini
" vestræ;—Primo, quantum de Dei misericordia confisi
" concedere poterimus, munus quanquam [1] exillimum,
" apud nos tamen ditissimum, in nostraque possessione
" maxime pretiosum, munus, videlicet, nostræ frater-
" nationis spiritualis, per participationem precum [2] om-
" nium, et suffragiorum, in Missis, Horis, Vesperis, et
" Matutinis; in vigiliis, jejuniis, [3] eleemosynis, et disci-
" plinis; in inclinationibus, prostrationibus, et genu-
" flexionibus; in cæterisque omnibus et singulis devo-
" tionibus spiritualibus, quæ inter nos, sive de die,
" sive per noctem, fiunt, seu fieri solent, juxta ritum
" et consuetudinem nostræ monasticæ religionis; in
" omnibus ad Dei honorem, et, ut mediis illorum, et
" instantiis, omnes actiones vestras regias sic Summi
" Regis clementia aspirando præveniat, sicque præ-
" veniendo prosequatur et gubernet, quod cuncta vestra
" operatio per ipsum incipiat, inceptaque cum ipso
" finem optatum sumat. Et super hæc ulterius, pacem,
" tam ad infra quam ad extra, quam etiam hinc inde
" et circumquaque, vestris concedat temporibus, dum-
" modo reges et principes, omnesque terræ judices,
" habebunt laudare Regem Regum, exaltareque ulterius
" nomen ejus solius usque in sempiternum. Concedi-
" mus etiam secundo eidem Celsitudini Regiæ vestræ
" Collectam,—'Deus, in cujus manu corda sunt regum,
" '*et cætera*,' dicendam quotidie, durante prosperante-
" que in Domino vita vestra naturali, quam dierum
" longitudine peroptamus adimpleri, apud altaria Missæ
" Majoris, Missæ Mariæ Virginis, et Missæ Albani,
" Anglorum [4] Protomartyris, per fratres limitatos, sive
" intabulatos, pro celebratione earundem. Post vestrum
" vero decessum, quem optamus, ac etiam desideramus

[1] *exilimum* in MS.
[2] *omium* in MS.
[3] *elemosinis* in MS.
[4] *Prothomartiris* in MS.

A.D. 1459. "fore felicem, Collectam,—'Inclina, Domine, aurem "'tuam, *et cætera*,' continuandam simili modo ab hac "hora in antea usque in sempiternum; ad finem "illum, et intentum, quod etsi nequaquam mediis aut "meritis personarum celebrantium, vi tamen, vigore, et "virtute, [1] mysterii illius, quod inesse fertur in Missis, "dignetur immensa clementia Domini Salvatoris vestris "regiis visceribus hujusmodi affectum devotionis in-"fundere, ut ipsum in omnibus, et super omnia, dili-"gentes, promissiones suas, quæ omne desiderium supe-"rant, consequi finaliter valeatis. Concedimus insuper "tertio, quomodo, omni anno, in die Sacræ Cœnæ "Dominicæ, in qua solent pauperes, pro [2] eleemosyna "habenda, ad Monasterium convenire, introducemus, "sive introduci faciemus, inter cæteros, sex viros "pauperiores, ad sedendum in nostro claustro, et reci-"piendum, tam in pane et pecuniis, quam etiam "in aliis variis usitatis, quemadmodum alii magis "egentes pro nobilibus illustrioribusque nostris bene-"factoribus solent recipere, ad orandum in specie pro "prospero, [3] immo, [4] prosperrimo, statu vestro, dum "continget vestram Regiam Celsitudinem humanitus "superesse; post vestrum vero decessum, quem, prout "adhuc, iterum flexis optamus genibus fore felicissi-"mum, ad orandum, ac etiam deprecandum, pro salute "vestræ animæ, pro ipsiusque Reginæ æterna ac per-"petua, cum Domino, prosperatione. Concedimus ad-"huc ulterius, et ex [5] superabundanti magis, quarto, "omni anno post vestrum decessum, per gratiam Dei "illius, qui dat dies et annos diutius differendum, ad-"veniente die obitario vestro, servare, observare, et "conservare, diem illum non inferiori solemnitate in

[1] *misterii* in MS.
[2] *elemosina* in MS.
[3] *ymo* in MS.
[4] *prosperimo* in MS.
[5] *superhabundanti* in MS.

" officiis et obsequiis, in cereorum luminaribus, in cam- A.D. 1459.
" panarum compulsationibus, in cæterisque aliis usita-
" tis, quam solemus servare et concelebrare Anni-
" versaria illustrissimorum progenitorum vestrorum,
" Henrici Secundi, Edwardi Secundi, et, divæ memo-
" riæ, Henrici Quinti, patris vestri; sicque servare,
" celebrare, et continuare, promittimus, nos ac etiam
" obligamus, post vestrum decessum omne per ævum,
" in sæcula sæculorum. Amen.

" In quarum omnium concessionum planum expres-
" sumque testimonium, in fidemque plenam ac ple-
" nariam, ad perfectam perpetuamque observantiam
" omnium præmissorum, aut per nos, aut successores
" nostros, nos, Johannes, Abbas antedictus, et Con-
" ventus, apposuimus huic scripto tam sigillum mei
" Johannis, Abbatis, quam sigillum etiam commune
" totius Conventualis nostræ congregationis. Data in
" Domo nostra Capitulari, die decimo-quinto mensis
" Maii, anno a Dominico Natalitio millesimo quadrin-
" gentesimo quinquagesimo nono, et dicti Domini Regis
" Henrici Sexti anno tricesimo septimo."

Expeditio, gratiosa et grandis, habita in custodia æquoris, per Dominum Ricardum Nevyle, Comitem Warwyci, de Hispanis et Januensibus, mense Junii, in die Sancti [1] Protomartyris Albani.

A.D. 1459. The Earl of Warwick defeats a Genoese and Spanish fleet, and takes three ships.

[2] Ejusdem itaque anni in temporibus, temporibus, videlicet, illis, quo Sol ab [3] æstivo suo solstitio cursum suum deflexerat, direxitque iter versus Signum Leonis, Comes Warwyci, miles audax, agilis, et animosus, qui a Domino Rege curam et custodiam æquoris pro quinque annis susceperat, cum classe decem et quatuor navium mare ingreditur; committensque vela ventis, illuc direxerat navium proras, quo citius hostes habiturus esset sibi obvios, prout ab omnibus suspicabatur. Remigans igitur, et velificans huc, illuc, istuc, in marique discurrens, tandem, inter alias varias adversantium naves et naviculas, quinque habebat grandissimas sibi obvias, quarum tres erant caracæ de urbe Januæ, duæ vero aliæ de regno Hispaniæ, et in se tam in altitudine, quam etiam in longitudine, dictis tribus caracis grandiores. Cum ipsis [4] nihilominus ille, licet longe impar viribus, audacter congrediens, durum, dubium, et diutinum, quia per spatium pene duorum dierum, conflictum habuit. Demum tamen, propitiatione Neptuni illius, qui facit mirabilia in superficie æquoris, mirabiliora vero in profundo ipsius, victoriam [5] obtinuit, pulsisque duabus caracis in fugam, tres naves residuas, una cum omnibus mercimoniis in ipsis contentis, captivas secum usque Calisius duxit. Erat enim pro tunc Capitaneus villæ illius, unaque cum ipso officio curam et custodiam etiam maris habens.

The captured ships are taken to Calais.

Great results of the engagement.

In conflictu utique isto interfecti fuerunt, ex parte Comitis, viri quinquaginta, ex parte contraria mille viri,

---

[1] *Prothomartiris* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] *abstivo* in MS.

[4] *nichilominus* in MS.

[5] *optinuit* in MS.

et ultra; captivati vero tot in numero, quot ad recipiendum vix sufficere poterant carceres omnes in partibus illis, in salvam securamque custodiam illorum. Valor quippe prædæ, pro tunc captæ, juxta supputationem doctiorum appretiatorum, ultra et supra summam decem millium librarum dicitur transcendisse. Quod etiam ex hoc magis evidenter conclusum fuerat, et conjecturatum, quia posterius, etsi nequaquam a fructu frumenti et [1] hordei, vini tamen, et olei, ceræ, ferri, et panni aurei magis pretiosi, multiplicata taliter tota [2] patria fuerat, quod qui voluerat venire et emere, plus pro uno solido, quam prius pro duobus, comparare valebat. A.D. 1459.

Dicto igitur Amarallo, pro tam pingui spolio, in commodum regni, Kalisius apportato, sint laus, honor, et potestas, sit successus prosper, eventusque felix; sit insuper ille Dominus, cujus nomen est Omnipotens, propugnator ipsius contra hostes, non aliterque conturbet eos, quam dudum conturbaverat principes Edom, robustosque Moab terrefecit.

Expression of good wishes for the future success of the conqueror.

Ingressus cujusdam Legati Domini Apostolici in regnum Angliæ; causaque sui adventus, et pro cujus materiæ expeditione.

[3] Circa idem tempus, sed paulisper ante altiorem ascensum solis, quia quarto die mensis Junii, intraverat in Angliam quidam Legatus, ex parte Pontificis Summi, nomine et dignitate, "Franciscus de Cupinis, Episcopus "Interanensis" nuncupatus, qui, licet in statura brevis fuerit, et pusillus, nec, quantum ad exteriorem hominem, multum in se spectabilis, vir tamen erat vivacis ingenii, sicque in se facundus et eloquens, quod ad instar roris defluebat eloquium a labiis oris sui.

The Bishop of Urbino comes to England, as Legate from the Pope.

---

[1] *ordei* in MS.
[2] *pria* in MS.
[3] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1459. After leaving London, the Bishop is entertained at St. Alban's.

Hic, apud Dovoriam applicans, et equum ascendens, perrexit recto itinere, quousque veniret ad civitatem Londoniarum; ubi non paucos reperiens regni prælatos et proceres præsentes, permansit cum ipsis non paucis diebus, ab omnibus humanissime receptus, a singulisque singulariter et singulatim, lautiorique modo, convivatus. Tandem tamen, post respirationem congruam, et debitam recreationem, ac sibi satis placentem, equum iterum ascendit, equitavitque in itinere versus Dominum Regem, qui tunc apud civitatem Coventrensem contraxit moram, quousque ad villam et Monasterium Sancti Albani perveniret; ubi per diem integrum et duas noctes [1] prehendinationem faciens, in tantum delectabatur super humanitate sibi exhibita, ut, in recessu suo ab ecclesia, tam ore quam corde, promitteret apud Dominum Apostolicum pro ea se facturum quicquid suæ fuerit possibilitatis pro commodo ipsius facere, aut procurare; significaturumque ulterius Domino Regi, quanta sibi humanitas, qualis urbanitas, quam grandisque generositas, impensa sibi fuerat ab ecclesia suæ fundationis, ob reverentiam, et in contemplationem, Sanctissimi Patris, Pontificis Summi.

He expresses himself much gratified by the hospitality of his reception.

Description of the Legate's interview with the King at Coventry.

Salutando ergo, vultu multum benevolo, tam fratres omnes quam familiares, recommendandoque se Domino Abbati, ac etiam regratiando, qui tunc, propter senectam et languorem, stabat ipse in manerio suo absens, [2] recessit versus civitatem dictam; illucque perveniens, et tandem in camera Domini Regis præsens, statim ut in ipsum, in solio, satis regaliter strato, sedentem, ocellum direxerat, inclinavit caput suum, more [3] Italicorum, eique reverentiam impendebat. Deinde progrediens pusillum, quousque veniret ad cameræ medium, humiliavit se ibidem usque ad humum; iterum tamen se erigens, processit paulisper propius, versus pedes

---

[1] Sic in MS.; usually "*perhendinationem.*"

[2] Hearne suggests "*discessit.*"

[3] *Ytalicorum* in MS.

regios, ibique, de mandato Regis, ad [1] scabellum se ponens, proposuit thematice, ita dicens,—[2] "Dum stete-" ritis ante Reges et præsides, nolite cogitare quomodo " aut quid loquamini." A.D. 1459.

Quorum instructione verborum, quasi ipse non esset qui loqueretur in præsentia Regis, [3] immo verius, spiritus Patris cœlestis, qui loquebatur, et posuerat verba in ore ipsius, cœpit sermonem proponere de planctu et ploratu universalis Ecclesiæ, exponereque :—

The details of his address to the King.

Primo,—quomodo ipsa Ecclesia, quæ dudum domina erat gentium, et omnium princeps provinciarum, a deserto et Libano usque ad fluvium magnum [4] Euphraten, et a flumine isto usque ad Mare Magnum, contra occasum Solis, ac ulterius usque pene in Indiam Ulteriorem, stat modo quasi altera vidua, viduata hiis omnibus, ac etiam deprivata; ita quod a læva Tanais, qui fluvius est Asiam ab Europa dividens, usque ad dexteram ripam Nili fluminis, et sic per littoreos ambiendo inflexus, quousque deveniatur ad Mare Adriaticum, quod oras respicit [5] Italicæ regionis, vix invenitur populus aliquis, qui colit ipsam Ecclesiam ut dominam suam, aut ei vel ore vel corde reverentiam exhibet aliqualem; propterea sedeat pro nunc plorans ac deplorans, lacrymasque in maxillis ejus gerens, pro eo, quod non sit ullus ex omnibus caris ejus, ex omnibus, videlicet, regibus, ducibus, et principibus, totius Christianitatis, qui velit, in tanta viduatione, ei succurrere, aut præbere suffragia consolationis.

He enlarges upon the destitute and widowed state of the Church.

Secundo,—subjunxit clades, calamitates, et [6] calumnias, quas plebs fidelis passa sit hiis diebus, prope Turcos moram trahens, qualiterque viri isti, barbarici quanquam, et infideles, nostris forsan exigentibus demeritis, facti sunt, Domino permittente, adeo strenui, belligeri,

Upon the intention of the Pope to hold a Council at Mantua, to take

[1] *scamellum*, "a stool."—Hearne.
[2] *Matt.* x. 18, 19.
[3] *ymo* in MS.
[4] *Eufraten* in MS.
[5] *Ytalicæ* in MS.
[6] *calumpnias* in MS.

A.D. 1459. measures against the Turks.

et potentes, ut totam nedum Græciam, regionem magnam et peramplam, in pluraque regna subdivisam, sub jugo servitutis pro nunc teneant, quinetiam [1] oppida plura, castra, et fortalicia, super Danubium fluvium sita, suo adjecerint dominio, ac ipsis subservire compellant; ita quod de verisimili, si nequaquam, ad dirumpendum vincula eorum, et [2] projiciendum a dictis populis, nostris fratribus, et cœlestis regni nobiscum cohæredibus, jugum ipsorum, velint Christianissimi nostri principes, juxta doctrinam [3] Psalmistæ, apprehendere arma et scutum, illisque in adjutorium exurgere, intraturi erunt de proximo in Ungariam, subjugaturique sibi totam illam patriam, a flumine dicto usque [4] Rhenum. Quod ne contingeret, [5] immo citius, ut Deus, ultionum Dominus, Deus, videlicet, ille, qui libere agit in singulis ultionibus suis, eorum compesceret superbiam, nec ulterius in sua gloriari fortitudine toleraret, Dominus Summus Apostolicus, Dominus, scilicet, [6] supremus, [7] ejus Vicarius hic in terris, ex inspiratione Spiritus illius qui semper inspirat ad melius, celebrare decrevit, in nomine Domini Salvatoris, unum solemne Concilium in [8] Italia, apud urbem Mantuæ; ad quod venire voluit, admonuit, et mandavit, reges, principes, et potentes totius Christianitatis, ad tractandum consultandumque in eodem cum ipsis de viis, modis, et mediis, quibus posset ambitiosis impiorum insolentiis aptius obviari.

Upon the evils resulting from the spirit of contention among the great sovereigns of Europe.

Tertio,—declaravit per scripturas varias, et historias, quomodo totius calamitatis dictæ contentio, effusa inter principes, maxima fertur causa fuisse; quia, ut ipse asseruit, et pro se allegavit auctorem historiæ Jerusolomitanæ, si hii tres principes, Imperator, videlicet, [9] Teutonicorum, Romanorumque Augustus, et Franciæ

---

[1] *opida* in MS.
[2] *proiciendum* in MS.
[3] *Psalm* xxxv. 2.
[4] *Renum* in MS.
[5] *ymo* in MS.
[6] *suppremus* in MS.
[7] *cujus* in MS.
[8] *Ytalia* in MS.
[9] *Theutonicorum* in MS.

Angliæque Reges, simpliciter, unoque spiritu, inter se graderentur, et Deo digne vellent incedere, nec declinare ad viam discordiæ, seu contentionis, non solum in se et per se sufficerent resistere istis Turcis impiis, [1] immo etiam, ad subjugandum Saracenos, Domini sanctuarium conculcantes, ac ulterius ad Orientis interiora penetrare. A.D. 1459.

Quarto vero,—descendendo ad principale sui negotii propositum, hortabatur et requisivit, ex parte Pontificis Summi, Celsitudinem Regiam, ut, cum potestate plena et plenaria, solemnem, more cæterorum principum, suam transmitteret ambassiatam ad jam instans Generale Concilium, ad tractandum ibidem, et concludendum, primo et ante alia, de pace et concordia inter terræ principes. Deinde, Eo coagente, qui in bono pacis voluit esse bonum omne, quod apud reges poterit esse, ipsa facta, habita, et stabilita, ad tractandum ulterius, consulendum, et concludendum, de viis, modis, et machinamentis, quibus miseriarum gurgiti, Turcorum, videlicet, Imperatori, suæque malitiæ, resisti melius poterit, atque per gratiam Dei misericordis sibi in omnibus obviari.

Signification of the Pope's desire that the King of England will send an embassy to the General Council, now proposed to be held.

Quibus, una cum aliis variis, in aggravationem suæ materiæ, ita per eum propositis, expositis, et requisitis, mox quasi posterius, brevi tamen colloquio per prius cum Domino Rege habito, dabat regni Cancellarius ei iterum responsum, ita dicens:—"Præhonorabilis Domine, "Domine Legate.—Rex attenta satis aure audivit so-"lemnem subtilemque orationem vestram, coram eo "egregie pro nunc propositam, intellexitque, stomacho "bene pleneque digesto, totam materiam in ipsa con-"tentam. Vult igitur in proximis deliberare cum suo "Concilio, et, post deliberationem habitam, dare vobis "tale responsum, quale, prout sperat, placebit nedum

The Chancellor answers him, to the effect that the King, with his Council, will immediately take these matters into consideration.

---

[1] *ymo* in MS.

A.D. 1459. "summo Deo, [1] quinimmo etiam, Domino Apostolico, "sanctissimo Patri suo. Recedatis igitur ad partem, "quia, immediate post vestrum recessum, vult ipse, pro "celeriori expeditione materiæ, cum prælatis præsen- "tibus, et proceribus, communicationem habere."

A number of prelates, nobles, and others, are appointed to go upon the embassy.

Habita igitur communicatione modica, electi et appunctuati fuerunt, de Prælatis, Magister Johannes Carpenter, Episcopus Wycorniæ, et Magister [2] Johannes Petirborughe, Abbas de Burgo Sancti Petri, Doctores in Theologia; de Dominis Temporalibus, Dominus Johannes [3] Tiptoth, Comes Wygorniæ, et Dominus Johannes Dudley, Dominus de Dudley; de Clericis, Magister Ricardus [4] Kautone, Archidiaconus Meneviæ, et Magister Johannes Spreveir, Archidiaconus Cicestriæ; de Militibus vero, Gervasius Cliftone et Philippus Wentworthe. Qui electi satis promptique in animo ad gradiendum, ac parati, talem immediate posterius habebant, ut dicetur in subsequentibus, obicem præpeditionis, quod staret et irrita sua electio, et ipsi compulsi sedere domi, nec exire de regno.

They are prevented, however, from doing so, by the breaking out of the civil war.

Processus cujusdam variationis gravissimæ inter Dominum Regem et cæteros regni proceres; superque illius conclusione.

The waning of the King's fortunes in the autumn of this year.

[5] Anno præterea isto, anno, videlicet, ab Incarnatione Dominica millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono, tempore utique illo quo sol splendoris ætherei ab æquatione diei cum nocte recesserat, descenderatque paulisper [6] imius, quatenus per descensum tandem ad

[1] *quinymo* in MS.

[2] Richard Ashton was at this time Abbot of Peterborough; John Depyng died 20 years before.

[3] More correctly, *Tiptoft.*

[4] *Rauton* in Hearne.

[5] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[6] *ymius* in MS.; Hearne reads "*ymins,*" which he says is for "*hyems.*"

suum secundum solstitium deveniret, recessit etiam sol regiæ dignitatis in regno isto ab æqua libratione causæ litigialis, inter actricem Justitiam et defensatricem Misericordiam dependentis; declinansque ex hoc in hoc magis favorabiliter ad perorationem Misericordiæ, quam ad requisitionem Justitiæ, quemadmodum dicetur in subsequentibus, in judicio finaliter sententiabat. A.D. 1459.

Confœderantes sese in invicem tres majores Domini totius hujus regni, Dominus, videlicet, Dux Eboracensis, Dominus Comes Warwyci, et Dominus Comes Sarum, sive Salisburyæ, convenientesque, cum non parva plebis multitudine, in unum, etsi nequaquam adversus Dominum, [1] adversus tamen christum suum, serenissimum, scilicet, Dominum Regem, ex causa alia et alia ab hiis et ab illis, aliter et aliter opinantibus de conventione, sive insurrectione, sua; quidam enim dicebant ideo eos taliter suum erexisse calcaneum contra personam Domini Regis, ut potentiores de suo Concilio a suis sedibus deponerent, exaltarentque alios, qui, in se humiliter [2] sentientes, magis humilia, ac etiam placentiora, de ipsis dominis in regiis auribus [3] insusurrarent.

Three great Lords now rise in rebellion against the King.

Excuse made by some of the insurgents.

Alii dicebant eos ideo, et hac ex causa, sic erexisse suas cervices, ut illos Domini Regis collaterales, qui habebant in quotidiana consuetudine ad appellandum ipsos dominos falsarios et Domini Regis proditores, in virga ferrea corrigerent, confringerentque tanquam [4] vas figuli, ac alios, qui locutionis fuerant doctioris, in eorum locis subrogarent.

Excuse made by others.

Tertii vero dicebant, eos ex causa illa præcipue insurrexisse, ut super solium Domini Regis, et super regnum ejus, sederet Dominus Dux Eboracensis, confirmarentque illud, ac corrobarent sibi, suisque hæredibus, per successionem hæreditariam, [5] amodo et usque in sempiternum. Cum quibus Dominus Rex in opinione

Avowal by a third party, of their wish to put the Duke of York on the throne.

[1] In allusion to *Psalm* ii. 2.

[2] *sensientes* in MS.

[3] *insurrurarent* in MS.

[4] *Psalm* ii. 9.

[5] *ammodo* in MS.

A.D. 1459.

The King raises a large army, and takes the field.

conveniens, mox ut ille Deus, qui habitat in cœlis, irrideret eos, ipseque Dominus, qui moras trahit hic in terris, etiam subsannaret eos, associavit sibi exercitum magnum, grandem, et fortem, usque ad numerum pene sexaginta millium, cum ipsisque campum ingrediens, perrexit, erecto vexillo, in itinere ad captivandum eos.

He arrives at Worcester, and sees the necessity for discipline, as well as numbers.

Veniens utique ad civitatem Wygorniæ, pauculas ibidem fecerat morulas, causa sanioris captandi [1] consilii, et pro aliquali pedestris suæ plebis refocillatione. [2] Interim autem, dum ibidem moras traheret, cœpit revolvere res gestas varias, annaliaque multa, præcipue tamen, inter alia, illud quod sententiat Vegetius in Libro suo [3] "De Dogmatibus Rei Militaris;" quomodo, videlicet, docta exercitataque paucitas solet plerumque de inerti [4] inermique multitudine vincere, qualiterque id dudum nedum in Romanis populis ostensum probatumque fertur fuisse, qui, licet in comparatione ad gentes [5] alias, ad Gallos, videlicet, et Afros, ad Germanos et Hispanos, ad aliosque varios et pervarios, pauciores in numero in multo fuerant, omnes tamen ipsas exercitio armorum, usu militiæ, disciplinaque castrorum, vicerant, ut scribit Vegetius, suoque imperio subjugabant.

Defeat of Lord Audley by the Earl of Salisbury, (at Bloreheath).

[6] Quinimmo etiam, in illo gravi grandique conflictu, quem Dominus Comes de Salisbury, cum pauculo plebis manipulo, adversus Dominum de Awdley, adversusque totam quasi militiam Comitatuum Cestriæ et Salopiæ, [7] nuperrime in confinibus illis dinoscitur habuisse, in quo conflictu paucitati multitudo cesserat, per paucosque pugnatores, sed doctos, sed strenuos et bene exercitatos, per numerum, videlicet, vix trium millium, multitudo pene decem millium victa, devicta, ac fugata erat. Istud melius Dominus Rex in mente rememorans, una cum isto dicto Senecæ,—" Non personarum nu-

[1] *concilii* in MS.
[2] *Iterim* in MS.
[3] Cap. i.
[4] *inhermique* in MS.
[5] *alios* in MS.
[6] *Quinymo* in MS.
[7] *nuperime* in MS.

"merus, [1] immo, paucorum potius virtus, bellum conficit, A.D. 1459.
"hostemque prosternit," deliberavit secum, ac etiam determinavit [2] attentare prius media alia quam arma, missoque ad eos nuncio quodam apto, habili, et [3] idoneo, quia quorundam eorum Dominorum consanguineo, Domino, videlicet, Ricardo Bewschampe, Salisburiensi Episcopo, [4] obtulit eis per os ea quæ erant pacis; [4] obtulit utique eis, si et quatenus a suo vellent resilire [5] proposito, remittereque populum suum ad partes, ac pœnitere de incepto, vellet etiam ipse perdonationem generalem de omnibus et singulis suis transgressionibus eis facere, acceptareque ulterius [6] in posterum ut carissimos suos consanguineos, ac favorabilius quam unquam per prius tractare.

Through the Bishop of Salisbury, the King offers terms to the insurgents.

Qui, id Domini Regis nuncium audientes, traxerunt se, ut moris est, per pauculum temporis spatium ad partem, deliberantesque inter se redierunt tandem iterum, responderuntque per os Comitis Warwyci in hunc modum:—

After deliberating, they make answer, through the Earl of Warwick.

"Consanguinee carissime, Domine Episcope.—Nuncio "regio per vos nobis modo solide serioseque declarato, "pio quanquam, propitio, ac multum gratioso, nec "inniti, nec adhærere, jam valemus; [1] immo, propter "causas varias, nec scimus, nec audemus.—Primo, quia "licet alias perdonationes habuerimus, et adhuc habe-"mus, varias, et super hæc ulterius, pro fortiori robo-"ratione earundem, auctoritate Parliamenti confirmatas, "non aliter tamen prosunt aut profuerunt nobis, quin "continue deinceps non inferiori stabamus [7] de accepta-"tione apud Celsitudinem suæ Regiæ [8] Majestatis, quam "si fuissemus suorum omnium opprobrium procerum,

His speech to the Bishop, declining the King's offer, for various reasons.

---

[1] *ymo* in MS.
[2] *attemptare* in MS.
[3] *ydoneo* in MS.
[4] *optulit* in MS.
[5] *poposito* in MS.
[6] *imposterum* in MS.
[7] Hearne suggests, and probably with correctness, that this word was intended by the writer to be omitted.
[8] *Magestatis* in MS.

A.D. 1459. "plebis abjecti despectioque superborum, nec vocati "ad Concilia, nec citati ad Parliamenta, [1]immo, nec "admissi ad aliqua agenda alia; quasi nullam penitus "in personis nostris fidem habuisset, seu fiduciam, cor "suum, seu anima sua.

"Secundo, quia, non obstantibus perdonationibus ha-"bitis, tam elatæ frontis sunt regii collaterales, quasi "omnes, tam duræque cervicis, quod nec verentur "mandata regia transgredi, nec verecundantur, licet "transgrediantur, super transgressione annotari. Gens "enim est sine prudentia, et absque [2]consilio; utinam "saperent et intelligerent, ac fierent modestiores in "moribus et in regimine suo.

"Tertio vero, quia, licet de lege regni, de jureque "Statuti, deberet unusquisque Dominus, vigore brevis "regii, ad Concilium, sive Parliamentum, evocatus, liber "accedere, stare ibidem liber, [3]liberrimeque recedere "inde, ac redire; ipse tamen jam nuper, Comes, vide-"licet, Warwyci, in quodam Concilio, apud Westmo-"nasterium tento, vigore scripti de Privato Sigillo, "in persona præsens, juxtaque sensum desuper [4]mihi "datum, consulens in eodem pro bono regni, ac labo-"rans, stabam [5]nihilominus in articulo suffocationis; "infallibiliterque fuissem suffocatus, si nequaquam de "[6]sancto misisset [4]mihi Dominus auxilium, potius "quam aliqua potestas humana, sive vis regiæ perdo-"nationis.

"Propter has tres causas, et præcipue quia, in opi-"nione plurium, perdonationes generales assimilantur "hiis diebus, non quidem scuto veritatis, quod cir-"cumdat hominem a timore nocturno, [1]immo, verius,

---

[1] *ymo* in MS.
[2] *concilio* in MS.
[3] *liberimeque* in MS.
[4] *michi* in MS.
[5] *nichilominus* in MS.
[6] Hearne remarks that "*loco*" is here understood, to agree with "*sancto*;" unless the reader prefers to take *de sancto* as an error for *desuper*, "from above." The passage is evidently defective.

"vel clypeo vitreo, vel baculo arundineo, quorum "nullus sufficit ad præservandum corpus, aut a sagitta "volante in die, aut a quocunque hostili incursu altero; "et propterea, nec scimus, nec audemus, pro aliqua "habenda gratia, ad Regis præsentiam accedere, sive "pro impetranda venia in personis præsentialiter adesse; "excogitetur igitur aliqua alia magis sufficiens secu-"ritas, et infallibilis, et animo libentissimo volumus "in personis accedere, prosternereque nos pro gratia "impetranda ante pedes ejus. Alioquin parcat nobis "sua gratia, quia, inter jocalia alia, tenerius præ cæte-"ris est vitæ margarita conservanda." A.D. 1459.

Rex, audito hoc responso, et non multum bene contentus de eo, jussit ad statim iterum vexillum suum erigi, progredique ulterius in itinere, in illorum captivationem, et pro illorum aciei expugnatione. Priusquam tamen ad illum veniret campum, ubi ipsi castrametati fuerant, suamque bellicam posuerant ordinationem, scripserunt Domini dicti Domino Regi epistolam brevem, continentem in sententia hunc tenorem.— The King, thereupon, marches to meet the insurgents.

"Princeps invictissime. — Quemadmodum per exte-"riora vocis, verborumque indicia, declaratur passio "animi, quæ latet ad infra, ita etiam per exhibitionem "regiminis ad extra in opere concluditur evidenter satis, "qualis sit vis intentionis, quæ latet intus in mente; "per nostrum utique regimen in opere poteritis, Prin-"ceps illustris, clare satis concipere, nos [1] nihil mali "penitus intendere contra personam vestram inunctam, "sive velle. Fugimus hucusque continue a facie vestra, "nec fugavimus aliquos ex vestris; fugimus utique, "et subtraximus nos de loco in locum, de [2] oppido in "oppidum, de villata in villatam, de Comitatuque in "Comitatum, in evidentiæ signum, argumentumque "evidentissime conclusivum, quod nec intendimus aut "manum mittere in christum Domini, aut suum dis- A Letter sent to the King, by the insurgent nobles, assembled at Ludlow.

[1] *nichil* in MS. | [2] *opido . . opidum* in MS.

A.D. 1459. "perdere populum, seu in aliquo inquietare [1] tranquillitatem regni sui; [2] immo, solummodo appetere hujusmodi habere gratiam, qua valeamus cum plena securitate accedere ad altam præsentiam vestram, exaudirique nedum in certis articulis, pro bono regni in nostra opinione per nos conceptis, [2] immo etiam declarari in hiis omnibus, quæ objecta sunt, sive [3] objicienda erunt, contra nos ab adversariis nostris. Stamus enim pro nunc in ulterioribus finibus regni vestri, ita quod non restat nobis ulterior cum nostro honore subtrahendi locus. Coartati igitur, potius quam concordati, elegimus in confinibus Walliæ, prope villam de Ludlow, non quidem ex præsumptione spiritus, aut in erectione cervicis, [2] immo verius, in vultus humiliatione, et prostratione corporis, nobis stationis campum, præstolaturi in eadem gratiosum adventum vestrum. Quem nedum nobis gratiosum, [2] immo etiam, pium, placabilem, et pacificum, fore annuat ille Princeps pacis, cujus principatus factus est super humerum ejus, multiplicatum vero imperium usque ad terminos orbis terrarum."

The King approaches the enemy, and prepares to attack.

Rex hanc epistolam, in præsentia sua lectam, audiens, et sub verbis locutionis melleæ venenum, velut sub herba anguem, sublatere [4] conjiciens, jussit adhuc iterum suum elevari vexillum, exercitumque progredi ulterius in itinere, in æmulorum captivationem; veniensque demum deprope illum campum, ubi ipsi Domini fuerunt castrametati, suamque posuerant bellicam ordinationem, fixit etiam ipse ibidem, vix semimilliario interposito, castra sua. Quibus fixis, aciebusque dispositis, jussit mox hinc inde proclamari voce alta in sua acie, quod quicunque ex parte opposita vellet suum errorem relinquere, accedereque ad Regis præsentiam, et misericor-

He orders pardon to be proclaimed, for such of the insurgents as will return to their allegiance.

---

[1] *tranquilitatem* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] *obicienda* in MS.
[4] *coniciens* in MS.

A.D. 1459. "gens perfidiæ plena! quæ [1] Baccho et Veneri sæpius "[2] immolat, quam Bellonæ, aut fratri Marti, aut biis, "tanquam Diis dignioribus, immolare festinat. O gens "instabilis! O gens mutabilis! O gens fallaciæ rea! quæ "non veretur falsitatis argui, dummodo in strepitu "bellico latere [3] posset sub umbraculo, aut in loco re-"fugii aliquo se tueri. O gens! O genus [4] genuinum "viperarum! gemina ratione merito comparandum: "primo, quia nec verentur, nec verecundantur, propri-"orum dominorum viscera corrodere, dummodo possent "illi evadere eventum belli, et iterum ad propria sine "vulnere redire. Secundo vero, quia jam laborant "totis viribus illos suorum aculeorum gladiis compun-"gere, qui nunquam eos pupugerunt, sive puncturam "conabantur inferre. O gens! O genus vipereum, "potius quam vicarium! [5] virulentumque magis quam "[6] veridicum, ab omni natione nuncupandum. Nobis-"cum etenim usque ad mortem stare promiserant, et "jam, promiss fracto, animoque potionato, vitam "nobis adimere, et sic eis suam salvare, festinant. "O gens! O genus generationi illi multum persimile, "quæ prava est, et perversa, et infideles filios fertur "habere! Fiat igitur illis juxta imprecatum [7] Psal-"mistæ:—filii, hoc est, eorum [8] orphani, uxores vero "viduæ, [9] ejicianturque ulterius ipsi de omnibus et "singulis suis habitaculis, quæ alicubi infra regnum "noscuntur habere."

The nobles take to flight, in various directions. Quibus, cum aliis invectivis variis, in eos exclamatorie dictis, timere sibi valde cœperant, in timoreque spiritus de remedio pariter consulentes, fugere unanimiter concludebant. Clanculo igitur, et circa noctis

[1] *Bacho* in MS.

[2] *immolant . . . festinant* in MS.

[3] For "*possit*," as suggested by Hearne.

[4] This word is doubtful; Hearne reads it as "*genimini*."

[5] *verulentumque* in MS.

[6] *viridicum* in MS.

[7] See *Psalm* cix. 9

[8] *eophani* in MS.

[9] *eicianturque* in MS.

medium, subtrahentes se in fugam, petierunt loca talia, qualia in sua opinione fuerunt eis tuta magis pro salva et secura evasione sua. Petiit utique Dominus Dux Eboracensis, una cum Comite de Ulster, juniori suo filio, partes Hiberniæ, ubi credebat se populum invenire magis amicabilem, magisque amicabiliter velle sibi in hac sua necessitate adhærere. Reliqui vero Domini, ut, puta, Dominus Comes de Marchia, senior Ducis filius, Comes Warwyci, et Dominus Comes de Salisburi, diverterunt se ad partes Devoniæ; ubi juvamine cujusdam viri nobilis de partibus illis, et eis amicabilis valde, [1]nomine "Johannis Deneham," navem conscendentes, et erigentes velum, versus villam de Kaleys, flante pro voto vento Favonio, navigavere.

A.D. 1459.

The Duke of York retires to Ireland; the others set sail for Calais.

Audiens autem Dominus Rex dictos Dominos dedisse sibi dorsum, aufugisseque cum dedecore, et in confusionem ipsorum, mox, spoliata tamen prius per suos, et despoliata, opulenta villa de Ludlow, villa dicti Domini Ducis Eboraci, una cum villis aliis variis in partibus illis, reflexit, remisso populo suo iterum ad propria, iter suum versus Wygorniam; illucque veniens, de avisamento sui, protunc habiti secum, Concilii, decrevit in proximo Parliamentum, in fortiorem legalioremque dictorum Dominorum [2]coercionem, apud civitatem Coventrensem convocari, diemque apunctuavit pro inceptione ejusdem, diem, videlicet, mensis [3]Novembris vicesimum.

The town of Ludlow is sacked by the King's troops.

A Parliament is summoned at Coventry.

Quo die veniente, et sedente pro tribunali in solio suo regio Domino Rege, mox assurexit advocatrix Justitia, proposuitque contra Dominos dictos replicatorie, sub ista forma.—

Proceedings there, in reference to the insurgent nobles.

---

[1] *nomen* in the text; but corrected in the margin, in another hand.

[2] *cohercionem* in MS.

[3] *Septembris* in the text, but run through with the pen, and corrected in the margin, in a later hand, that of James Tyrrel, according to Hearne.

Replicatio Justitiæ.

A.D. 1459.

Grounds for impeachment of the insurgent nobles, asserted in the name of Justice.

" [1] Ut humana [2] coerceatur audacia, tutaque sit " inter improbos superiorum dignitas, inferiorumque " innocentia, opus accusationis aggredior contra istos " dominos, quos plebs pro nunc appellat fugitivos, " multumque irreverenter erexerunt contra superiorem " suum Dominum cervices suas; dicoque, allego, et " propono, quomodo ipsi, propter causas rationesque " varias, merentur strictius, absque misericordia aliqua, " subire pœnas [3] acerrimæ animadversionis.—

" Primo.—Quia, juxta omnem sensum, scientiam, et " intellectum, impia censetur esse illa pietas, quæ " persuadet ipsis parcere, qui voluerunt regem regnum- " que disperdere; inclemensque clementia fore dicitur, " cum hiis clementer agere, a quibus a castro ad cam- " pum, a pace ad prœlium, ab expeditioneque ad pro- " ditionem, festinatur. [4] Sed sic festinabatur ab hiis " Dominis. Igitur, ut prius.

" Secundo, sic.—Legislatoris dictum scribitur esse " dignissimum, quo fertur, reges sic suis irretiri legi- " bus, ut nil videatur eis licere, quod a lege justitiæ " videatur in aliquo declinare. Sed ab hac lege decli- " naret princeps [5] plurimum, si, ipsis impunitis, con- " verteret se ad pietatem. Igitur, *et cætera.*

" Tertio, sic.—Dudum inter judices et censores, ideo " apud Romanos Cato Porcius, apud Lacedæmonios " [6] Lycurgus, Zaleucus apud Locrenses, [7] Charondas " vero apud [8] Thurios, majori fuerunt veneratione, re- " memorationeque digniores, quia dum in loco judicii " sederant, rigidius severiusque præ aliis suum officium

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *coherceatur* in MS.

[3] *acerimæ* in MS.

[4] *Set* in MS.

[5] *plurim* in MS.

[6] *Ligurgus* in MS.

[7] *Carundius* in MS.

[8] *Tiros* in MS.

" executi erant; igitur, ut similis venerationis reme- A.D. 1459.
" morationisque sit Princeps pro nunc in solio judicii
" residens, simili modo exerceat in dictos dominos
" pœnas legis.

" Quarto, sic.—Juxta decretum juris canonici, nimia
" veniæ facilitas parit incentivum delinquendi, cum
" ubi cito transgressio remittitur, ibi cito regreditur
" ad reatum; citissimeque tam a fide, quam etiam a
" fidelitate, deviatur.—' Misereamur,' inquit Propheta
" [1] Ysaias, ' misereamur impio, et non discet facere jus-
" ' titiam, *et cætera*.' Igitur, ne proniores, sive promp-
" tiores, sint isti Domini [2] in posterum ad recidivum,
" servet Princeps planam viam justitiæ: et, ut dicatur
" ulterius in suis judiciis fore beatus, custodiat judi-
" cium, et faciat justitiam in temporibus suis. Beati
" sunt omnes, [3] Psalmista teste, qui custodiunt judicium,
" et faciunt justitiam in omni tempore.

" Quinto, sic. — Si, remota justitia, nulla fieret
" punitio contra taliter delinquentes, propter demerita
" sua, tunc nec Rex sederet tutus in solio, nec Princeps
" jaceret securus in cubiculo, [4] immo, nec Dux aut
" Dominus in castro sive in manerio suo; [4] immo verius,
" ad instar Damoclis, subtus gladio in mensa residentis,
" assidue sub timore magno. Remota enim justitia,
" nil aliud sunt regna, secundum Augustinum, nisi
" magna latrocinia, sive, ut congruenter addi poterit,
" proditiosa prodigiosaque conspiramenta. Igitur, Prin-
" ceps, ut nedum ab hiis, [5] quinimmo ab omnibus si-
" milibus, habeatur plena securitas, fiat etiam in ipsis
" plena justitia in diebus tuis.

" Sexto vero.—Quia, inter omnia scita Canonum,
" decreta Pontificum, Patrum sanctiones, Constitutiones-
" que Imperatorum, non est lex æquior ulla, quam

[1] *Isaiah* xxvi. 10.
[2] *imposterum* in MS.
[3] *Psalm* cvi. 3.
[4] *ymo* in MS.
[5] *quinymo* in MS.

A.D. 1459. "illa quæ mandat auctorem fraudis fraude [1] perire "sua,—

"'Jus rectumve magis de toto jure senatus,
[2]"'Quam prius in laqueos, quos posuere, cadant;'

"cadant igitur isti Domini in proprio suo [3] reticulo, "cum sint ipsi transgressores; et cum sint illi etiam "contra te rebelles, disperge eos, juxta doctrinam "Psalmistæ, disperge eos in virtute tua, et depone "eos ab omni gradu, ab omni statu, ab omnique "habita dignitate sua."

Mediatio Misericordiæ.

Suggestions made, on the side of Mercy, in their behalf.

[4] Qua sic finiente, assurrexit mox posterius mediatrix Misericordia, proposuitque, mente humili, voceque supplici, pro parte Dominorum, sub ista forma.—

"Pie princeps, et benigne.—Licet mea soror Justitia "exposuerit modo motum sui animi, proposueritque "varia contra istos Dominos, quatenus ipsi, propter sua "demerita, habeant pœnis legis districtius, absque aliqua "gratia, compuniri; [5] nihilominus, propter causas mag-"nas, rationesque paulisper fortiores, quam ipsa pro "se adhuc adduxit, faciendum est in opinione mea "magis misericorditer cum illis, quam illa aut præten-"dit ore, aut corde, ut apparet, concupiscit.—

"Primo.—Quia, juxta doctrinam disciplinæ militaris, "licet in omni acie, sive plebis multitudine, ubi elati "sunt oculi, cervicesve indomitæ, ita quod malint "frangi potius quam flecti, occumbereque citius quam "succumbere, aut se in aliquo humiliare, ibi cum omni "rigore, cum omnique sævitia, ac etiam asperitate "legis, sunt ipsi, pietate postposita, pœnis ipsius legis

[1] Apparently in allusion to the well-known lines of Ovid, *Ars. Am.* i. ll. 655, 6:—

——"*Neque enim lex æquior ulla,*
"*Quam necis artifices arte perire*
"*sua.*"

[2] A line adapted from Ovid, *Ars. Am.* i. l. 646.

[3] *retiaculo* in MS.

[4] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[5] *nichilominus* in MS.

" [1] acerrimis [1] coercendi; ubi tamen [2] conterriti sunt, A.D. 1459.
" et contriti, in omnibusque ad obedientiam satis parati, " ibi cum omni mansuetudine, cum summa clementia, " cum maximaque lenitate, sunt ipsi, servato semper " moderamine, pertractandi; quia, cum supervenerit " mansuetudo, tunc, ut per Psalmistam dicitur, melius " nos corripiemur. Igitur, Princeps, cum taliter, prout " speratur, [3] conterriti sunt isti Domini, et contriti in " omnibus, ad obediendumque parati, utere etiam in eos " mansuetudine, mansueteque potius quam malivole " procede in judicio contra eos.

" Secundo, sic.—Docet probata medicorum practica, " ubi usitata communiaque remedia non proficiunt, ibi " expedit [4] attentare contraria, et experiri an illa in ali-" quo prodesse possunt. Hac arte, Princeps, usus erat " olim Cæsar Augustus in Lucium [5] Cinnam, virum " seditiosum valde, et proditione reum, eumque de in-" imicissimo fecit esse amicissimum, ac in omnibus pro " voto posterius obsequiosum. Hac arte etiam usus " erat olim Furius Camillus in Faliscos, cives licet " obsessos, valde tamen rebelles, et in se contumeliosos, " ipsosque tandem, de elatis et induratis, molles fecit, " et flexibiles, ita ut sponte se submitterent, seque sibi " subservire posterius pariter conjurarent. Hac arte " insuper usus erat dux insignis Fabricius in [6] Pyr-" rhum, Epirotarum principem, eumque de hoste sævis-" simo fecit esse regem pacificum, ac maximum ami-" cum Romanorum. Hac arte præterea usus erat olim " Senatus Romanus in [7] Carthaginienses, eosque de " hostibus [1] acerrimis, et Romanos maxime infestanti-" bus, attraxit ad tantam gratiam congratulationis, ut " exaltarent ipsi posterius suas voces, et dicerent, ut " scribit Valerius, sub hiis verbis;—[8] 'O munificentia

---

[1] *acerimis* in MS.
[2] *cohercendi* in MS.
[3] *conteriti* in MS.
[4] *attemptare* in MS.
[5] *Annam* in MS.
[6] *Pirrum* in MS.
[7] *Cartaginenses* in MS.
[8] Valerius Maximus, *Memorabilia*, L. v. c. i.

A.D. 1459. " 'gentis Romanæ! Deorum benignitati merito coæ-
" 'quanda. Beneficium ab ipsis accepimus, quod illis
" 'nullatenus [1] dedissemus.' Sicque arte jam dicta vi-
" cerunt principes præfati malitias plurium, feceruntque
" eos de lupis fore agnos, ac etiam de genere amicorum.
" Hucusque, Princeps illustris, rigore et severitate usus
" fueras in ipsos, et parum vel [2] nihil profeceras. Ex-
" perire igitur nunc hiis contraria, media, videlicet,
" lenitatis, pietatis, et clementiæ; et forsan sic eos effi-
" cies magis fideles, ac etiam obsequiosos, quam unquam
" per antea fuere.

"Tertio, sic.—Principibus pluribus clementia pluries
" plus profecit, et pietas, quam aut rigor aut severitas,
" pluriesque fecit eos de hoste fuisse victores. Pius
" utique erat Æneas, et Turnum adversarium corripuit;
" pius etiam Julius, et Pompeium æmulum devicit.
" Pius insuper [3] Octavianus, et inimicum superavit An-
" tonium, ac posterius totum imperium [4] occupavit.
" Pia igitur in hos Dominos regia sit potestas, et for-
" san per pietatem vincet eorum malitiam, ac totum,
" utrobique pro nunc inquietum, tranquillabit posterius
" suum regnum.

"Quarto, sic. — Quemadmodum, juxta [5] Apostolum,
" 'Quæcunque per sanctos doctores scripta sunt, ad nos-
" 'tram doctrinam scripta sunt, ut per illorum con-
" 'solationem spem habeamus majorem apud Deum,'
" ita etiam, quæcunque per nostros [6] chronographos, sive
" annalium quotatores, ideo scripta sive relata sunt, ut
" discamus malorum sævitiam fugere, bonorum vero
" pietatem insectari. Modo scribitur de Trajano, [7] Im-
" peratorum paganorum optimo, ac etiam rememoratur,
" quomodo ipse, in toto suo regimine, princeps tantæ

---

[1] *didissemus* in MS.
[2] *nichil* in MS.
[3] *Octovianus* in MS.
[4] *ocupavit* in MS.
[5] *Romans* xv. 4.
[6] *cronografos* in MS.
[7] *Impatorum* in MS.

"civilitatis, tam magnæque pietatis, fertur fuisse, ut om- A.D. 1459.
"nibus prodesse, nemini vero obesse, studuerit, de con-
"jurationeque contra eum convictos dimitteret illæsos,
"ac in pristinam familiaritatem revocaret; quærentibus-
"que causam respondere soleret:—'Ægri censetur esse
"'animi, et infirmi, qui, si habet oculos lippos, ipsos
"'effodere malit, potius quam curare; stolidique sen-
"'sus, et insolidi, cui si succreverint ungues asperi,
"'eos elegerit citius evellere quam resecare.' Scribitur
"etiam de [1] Antonino, cognomento 'Pio,' qui, ad in-
"stantiam Justini Philosophi, multum Christianis be-
"nignus fertur fuisse, quomodo in transgressores legi-
"tur multum fuisse misericors, interrogatusque quare
"ita faceret, respondere soleret:—'Malo magis, exemplo
"'Scipionis, unum hominem a morte eripere, quam
"'mille prosternere hostes, vitave privare.' Scribitur
"insuper de Imperatore Honorio, germano [2] Arcadii, et
"[3] Theodosii patruo, quomodo ipse in delinquentes mul-
"tum pius fuit; qualiterque, cum plures propter hanc
"causam improperarent, et quærerent, cur in eum re-
"belles nequaquam punire vellet pœna mortis, respon-
"dere soleret:—'Utinam talem haberem potentiam, ut
"'homines mortuos possem iterum revocare ad vitam.'
"Scribitur præterea de Philippo, Macedonico Rege, suis
"in temporibus multum famoso, quomodo ipse [4] itaque
"adeo pius et propitius interdum fertur fuisse, ut cum
"vice quadam staret admonitus per suos benevolos,
"quod bene caveret de [5] Pythea, milite, egregio pugna-
"tore, ne valeret ei insidias inferre:—'Quid' inquit
"ipse? 'Quid, si membrum haberem putridum, ab-
"'scinderemve citius ipsum, quam curarem?' eoque
"ad se [6] accersito, per familiare colloquium, et necessi-
"tatis relavamen, fideliorem fore fecerat, quam unquam

[1] *Antonio* in MS.
[2] *Archadii* in MS.
[3] *Theodocii* in MS.
[4] Hearne suggests "*utique.*"
[5] *Phitia* in MS.
[6] *accercito* in MS.

A.D. 1459. "per antea sibi erat. Exemplo igitur horum honorabi-
"lium principum, quorum nomina, propter jam dicta,
"ineffabili sunt digna laude, et [1] in memoria sempiterna,
"sit in hos Dominos, graviter licet delinquentes, Prin-
"cipis clementia pia magis, ac propitia, omnibusque
"quærentibus causam, adaptet responsum sub hac for-
"ma:—'Generosus animus melius verbis ducitur, quam
"'verberibus; sanguisque clarus et sincerus penna pa-
"'vonis flectitur citius, quam aut pugione viperæ, aut
"'aculeo scorpionis. Generosi utique sunt Domini dicti,
"'de altaque progenie; et propterea, pii principis est
"'talium misereri, citius quam in eos artius vindi-
"'care.'

"Quinto, sic.—In ore Principis deberet semper esse
"lex clementiæ et pietatis; ideo, secundum Sapientem,
"quia, ut ipse scribit in [2] Proverbiis,—'Misericordia et
"'veritas custodiunt personam regis; pietas vero, sive
"'clementia, [3] corroborat solium ejus;' ideo, juxta Ethi-
"cum, quia clementia, ut ipse asserit in suis Moralibus,
"principes nedum posteriores magnis principibus ante-
"rioribus pares efficit, [4] quinimmo, ulterius, comparat
"eos Diis magnis, ipsisque coæquales reddit; unde ipse
"in suis metris consulit Principem [5] Arcadium, ita
"dicens:—

"'Sis pius in pœnis; nam cum vincamur in omni
"'Munere, sola Deos æquat clementia nobis.'

"Sis igitur, Princeps, juxta doctrinam Ethici,—

"'Sis pius inprimis, depost ad præmia [6] velox,
"'Et doleas quotiens cogeris esse [7] ferox.'

"Est enim pietas virtus ipsa, quæ docet principes
"suis passionibus frænum imponere, dolereque totiens
"quotiens coguntur vel crudeles vel feroces esse.

---

[1] Apparently redundant.
[2] *Proverbs* xx. 28.
[3] *corroborant* in MS.
[4] *quinymo* in MS.
[5] *Archadium* in MS. Claudian *De Quarto Consul. Honorii*, viii. ll. 276, 7. See also p. 177 *ante.*
[6] *volox* in MS.
[7] *feros* in MS.

" Tuta est utique illa potentia, ut ait Seneca, quæ A.D. 1459.
" suis viribus sive passionibus novit modum imponere
" moderationis.

" Sexto, sic.—In omni nobili viro, sive generoso,
" misereri, quam mactare, laus longe est præstantior;
" ideo quia istud rigoris, illud vero pietatis, est; in
" omnique [1] controversia, ubi ab æquo contendunt jus-
" titia simul et misericordia, ibi, tam juxta [2] rhetores,
" quam etiam [3] Areiopagitas, pars majoris pietatis
" præferenda est; quia vis ad nocendum, ut ait Seneca,
" vis est [4] pestifera, vis vero ad salvandum vis est
" deifica, principemque alterum Deum facit in omni
" gubernatione sua. Inter igitur sororem meam, Jus-
" titiam, et me, contendentes, dignetur clementia Prin-
" cipis id interpretari quod est pietatis benignioris.
" Nullum, ut subjungit [5] auctor dictus, magis princi-
" pem decet habere in animo [6] quam pietatem, quia
" in quamcunque domum ipsa pervenerit, eam efficit
" felicem, atque tranquillam reddit.

" Septimo, sic.—In omni rege, duce, seu principe,
" ubi præcipites sunt animi, sive impetuosi, ibi cum
" modo et modestia, cum mansuetudine et moderantia,
" sunt ipsi impetus temperandi. Quia—'Dum furor in
" 'cursu est,' consulit [7] Metricus, 'currenti cedere furori,'
" et dat causam, dicens,—

" 'Difficiles aditus impetus omnis habet.'

" Omnis enim vehementia, ut subjungit Heroicus, ini-
" mica est salutis, et excessus omnis in culpa. Unde
" subdit iterum sic,—

" '[8] Insani sapiens nomen feret, æquus iniqui,
" 'Ultra quam satis est virtutem si petat ipsam.'

---

[1] *contraversia* in MS.
[2] *rethores* in MS.
[3] *Ariopagitas* in MS.
[4] *pistifera* in MS.
[5] *autor* in MS.
[6] This word is before *principem* in MS.
[7] Ovid, *Remed. Am.* ll. 119, 120.
[8] Horace, *Epist.* I. vi. 15, 16.

A.D. 1459. "A præcipitatione insuper, et impetuositate judicii, "sive sententiæ, contra hos Dominos abstineat se "mansuetudo Principis, et studeat respirationem ca-"pere; quia festinatio, sive precipitatio, solet sæpius "post factum pœnitentiam parturire.

"Octavo, sic.—Quemadmodum, juxta Naturales, vult "nobilis ira leonis, animalis licet ferocioris, prostratis "parcere, nec vim aliquam, aut violentiam, eis inferre, "sic etiam, secundum Morales, vult nobilis generosus-"que animus parcere illis omnibus quos cernit ante se "humiliatos, nec aliquid ulterius pro vindicta petere, "quam quod poterit, si voluerit, de ipsis vindicare. "Velit igitur animus Principis, cum sit incomparabi-"liter in illo nobilior generosiorque quam aut in ani-"mali tali, aut in cæteris sub-principibus suis, in "casu quo viderit Dominos dictos cum debitis circum-"stantiis ante se humiliatos, illis parcere, nec aliquid "aliud ulterius petere pro vindicta, nisi quod poterit, "si voluerit, in eos pœnis legis [1] acerrimis vindi-"care.

"Nono vero, sic.—Juxta moraliter loquentes, bellu-"alis potius quam bestialis illa sævitia esse dicitur, "ubi nulla subsequitur misericordia, nec remissio ali-"qua indulgetur. Impia enim, secundum [2] Isidorum, "est illa justitia, quæ nescit ignoscere, perversumque "judicium, quod non solet indulgentia temperare. Et "subdit,—'Licet rigor tenendus sit in discussione "'justitiæ, semper tamen miscenda est misericordia in "'sententiæ diffinitione.' Licet igitur Princeps in "discussione justitiæ, ad instantiam et requisitionem "Dominorum suorum, et Communium, paulisper hucus-"que in suo Parliamento impetuose rigoroseque con-"tra dictos proceres processerit, in diffinitione tamen "sententiæ immisceat misericordiam, moroseque magis,

---

[1] *acermis* in MS.

[2] *Ysidorum* in MS.

"ac etiam misericorditer, cum ipsis agat. Misericor- A.D. 1459.
"dia utique ea, quæ se habet ut nubes matutina, sive "quasi ros mane pertransiens, non multum placet "in oculis Domini, quia propter hoc [1] doluit Dominus "in Prophetis, et occidit eos in verbis oris sui. Prop- "ter hoc etiam, pœnitentiam magnam sub Ambrosio "egit Imperator [2] Theodosius; quia, videlicet, vice qua- "dam princeps præceps fuerat nimium, et immisericors "etiam in punitione transgressorum. Sit igitur mise- "ricordia principis larga, sit longa, sit longanimis; et, "ut felix, felicior, et felicissimus, sit tam exitus, quam "etiam progressus ipsius, sit ipse libens, sit plaudens, "sit etiam gaudens, ad exercendum opera perdona- "tionis. Non enim meminit Beatus [3] Hieronymus "principem ullum mala morte fuisse mortuum, qui "libens fuerat opera pietatis ad exercendum; et dat "causam, dicens,—'Habet unusquisque talis interces- "'sores multos,' et impossibile est,' ut ipse asserit, "'multorum nequaquam exaudiri preces.' Ut igitur "Princeps multos permultosque intercessores habeat, "consequaturque finalem illum beatum exitum, quem "unusquisque fidelis habere peroptat, sit, prout prius "dicitur, sit libens, sit plaudens, sit etiam gaudens, "ac congaudens, ad exercendum et concedendum gra- "tiam perdonationis."

The King inclines to the reasonings of Mercy.

[4] Princeps, auditis utriusque partis rationibus, ipsasque [5] prægnantes persuadentesque esse intelligens, utrisque complacere voluit: præoccupatus tamen rationibus Misericordiæ, magis quam Justitiæ, tum quia pluribus, tum quia potioribus, tum quia majoribus, doctorum dictis corroboratis, magis ad partem ipsius quam Justitiæ in judicio animi declinavit. Nam, licet ad instantiam Justitiæ, et requisitionem Dominorum, ac etiam Commu-

[1] *dolauit* in MS.
[2] *Theodocius* in MS.
[3] *Ieronimus* in MS.
[4] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.
[5] *prengnantes* in MS.

A.D. 1459. nium, in Parliamento, ipsos proceres pro convictis et attinctis haberi permitteret, recordabatur tamen assidue suæ misericordiæ, misericorditerque [1] cum ipsis agere, si et quatenus vellent ipsi gratiam et misericordiam cum vera, et non ficta, humiliatione spiritus petere, semper in animo paratus erat. Pius enim princeps, et propitius valde, ipse fuerat, semperque propterea misericordiam super justitiam exaltare in judicio desiderabat.

In the Act of Parliament passed against the insurgent nobles, the King has a proviso inserted, that he may shew mercy towards them, without the interposition of Parliament.

In argumentum hujusmodi dispositionis regiæ evidentius conclusivum:—in die [2] decisionis Parliamenti, in quo die solent singula in eo inacta, sive inactitata, afferri in medium, ibique legi in publico, publiceque promulgari; cum venisset Clericus Parliamenti ad Actum contra dictos Dominos editum, non permisit Rex aliter, aut alio modo, ipsum devenire in publicum, nisi cum provisione hujusmodi; quod bene et plene sibi liceret, absque convocatione alicujus alterius Parliamenti, gratiam, veniam, et indulgentiam, cum eis facere, ad pristinumque in omnibus restituere statum, dummodo vellent ipsi accedere humilius, in spiritque humilitatis gratiam implorare.

Finiunt Acta in Anno Octavo: subsequuntur in Nono.

[1] *Acta in anno nono.* Superscription to folios 150 a – 162 b.

[2] *desicois* in MS.

Processus perquisitionis amortizationisque [1] *sollemnis sumptuosique manerii de La More, in Parochia de Rikmersworthe.* A.D. 1460.

[2] Terminato anno octavo, inchoanteque noveno, eo ejusdem anni tempore, quo pluvia et pruina, nix, glacies, ac nubes etiam matutina, terram multum præoccupant, frequentiusque præ cæteris anni temporibus ipsam irrigare solent, rigavit etiam, et irrigavit, ac insuper irroravit, ros ille cœlitus, qui madidavit vellus [3] Gedeonis, viscera illustris Domini, Domini Radulphi Boteler, Domini de Sudeley, inspiravitque in cor ejus, ut, mortuo Thoma Boteler, Milite, filio suo unico, et hærede, deliberaret apud se super dispositione manerii de La More, in Parochia de Rikmersworthe; quod manerium solum et solummodo, quia de propria perquisitione fuerat, in feodo simplici, et, ex consequenti, in sua libera dispositione, possidebat. Tandem se determinans concludebat finaliter, et determinabat ipsum venditioni exponere, pecuniasque ex pretio provenientes exponere in pios usus, pro suæ animæque salute.

Ralph, Lord Sudeley, determines to sell the reversion of the Manor of More, and expend the produce on pious uses.

De qua conclusione Abbas audiens, reducensque recenter ad memoriam, quam onerosi injuriosique fuerunt ecclesiæ suæ antiqui et veteres, licet inferiores, possessores ipsius, quamque grande [4] damnum, graveque dispendium, eidem nedum ecclesiæ, quinetiam tenentibus illius circum-morantibus, de verisimili accresceret, si, vigore perquisitionis, ad manus alicujus magni domini deveniret, laboravit, ad instantiam amicorum suorum, ac etiam tenentium, viis, modis, et mediis, quibus ipse melius sciverat, quomodo omnes illius manerii coemptores, sive competitores, in emptione, sive in perquisitione, prævenire posset.

The Abbot, for reasons of convenience to himself and his tenants, residing in that vicinity, resolves, if possible, to gain possession of it.

[1] *sollempnis* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] In allusion to *Judges* vi. 37, 38.

[4] *dampnum* in MS.

A.D. 1460.

He determines to write to the Lady Sudeley, his kinswoman, and obtain her assistance towards gaining his object.

Inter quas vias, modos, et media, dum revolveret hæc et illa, ac alia varia, demum supposuit unum esse aptius, [1]immo, aptissimum, ad suum expediendum negotium, in opinione sua; scribere, scilicet, litteras placabiles et persuasorias illustri Dominæ, Dominæ Elizabeth, dicti Domini conjugi, suæ consanguineæ; perorareque in ipsis, quatinus, non solum propter consanguinitatis affinitatem, [1]immo etiam, propter devotionem ad suam ecclesiam habitam, dignaretur in se personam advocatricis assumere, advocareque taliter apud suum dominum, quatinus, in liberationem suæ ecclesiæ, et libertationem, a cinomia et cinife, a familia, videlicet, Cæsaris, sive verius, alterius Herodis, Herodianaque vicinitate, dignaretur etiam et ipse hanc benevolentiam, contemplatione suæ advocationis, suo cognato ostendere; ut posset ipse cæteris præferri competitoribus in pacto venditionis, si et in quantum vellet ipse solvere tantum, vel in suffragiis, vel in pecuniis, vel in utrisque simul junctis, quantum vellet ille rationabiliter exigere, et stare posset cum justitia et juridica venditione.

Lord Sudeley makes promise to her that the Abbot shall have the first refusal of the Manor.

Quæ domina, non aliter nec inferiori animo quam grata prægrataque consanguinea, has litteras recipiens, taliter, tamque effectualiter, apud suum dominum advocaverat, tam instanterque quotidie mediabat, ut demum ipsum inclinaret ad suum propositum; promitteretque sibi quod Abbas Sancti Albani prius, propter causam dictam, pactum de venditione manerii antedicti ultronee relinqueret, plenarieque refutaret, quam alicui alteri, alto vel basso, parvo vel magno, infra regnum concederet; licet instarent, quemadmodum de facto fecerant varii, præcipue illi qui de altiori erant progenie, statuque digniori, pro emptione perquisitioneque illius.

[1] *ymo* in MS.

A.D. 1460.

The Abbot sends three envoys to Lord Sudeley, with ful power to treat.

Certioratus Abbas de promisso dicto, et de inclinatione Domini pro desiderio suo, mox, mora seposita, direxit ad suam præsentiam, usque ad castrum, sive manerium, suum, de Sudeley, tres probos viros, et maturos, dictoque Domino satis acceptos, Georgium, videlicet, Danyelle, generosum, Ricardum Pavor, balivum villæ Sancti Albani, et Johannem Wynkborne, de villa de Rikmersworth; deditque eis potestatem ad tractandum cum ipso Domino super pacto venditionis dicti manerii; ac etiam præceptum ad deportandum finale responsum super ultimata extremalique summa solutionis pro reversione ejusdem.

They discuss the matter with him.

Qui, gradientes ad præsentiam præfati Domini, et introducentes materiam de venditione reversionis antedictæ, tandem, post varia [1] multifariaque interlocutoria, dabat eis Dominus finale responsum, dicens sub ista forma:—

He offers to sell the reversion of the Manor for 3,000 marks, and the prayers of the Convent for the souls of himself, his wife, and his son, deceased.

"Condilecti [2] mihi, et co-amici.—Pro reversione modo "dicta oblatæ fuerunt [2] mihi quanquam ultra tria "millia marcarum, summæ in pecuniis in multo ma-"jores, et satis in se grandes, volo tamen, non minus "propter devotionem habitam ad Anglorum [3] Proto-"martyrem, Albanum, quam etiam ob conceptam bene-"volentiam erga sui monasterii rectorem, meæ uxoris "cognatum, pro summa eadem, una cum quadam spe-"cialitate precum [4] in posterum pro anima mea, pro "animabusque meæ uxoris ac mei filii, jam defuncti, "concedere, confirmareque sibi, suisque successoribus, "reversionem dictam; solutisque in principio mille "marcis, dare pro residua summa solvenda spatium "quatuor annorum. Redeatis igitur, et referatis do-"mino vestro hæc vobis modo dicta; quia hæc est "finalis ultimataque responsio in materia ista."

---

[1] *multiphariaque* in MS.
[2] *michi* in MS.
[3] *Prothomartirem* in MS.
[4] *imposterum* in MS.

A.D. 1460.

The envoys advise the Abbot to close with the offer, without delay.

Revertentes nuncii dicti, et Abbati referentes, quomodo in suo fuerunt negotio expediti, suggesserunt, [1] suaseruntque posterius concordi voce, ac concorditer consuluerunt, ut, celeriori modo quo sufficeret, propter periculum in mora, verbum iterum de sua voluntate remitteret, et, si placeret, pactum pro finali conclusione effectualiter laboraret; asserentes, ac etiam affirmantes, quomodo competitores habebat idem Dominus indies quamplures pro emptione manerii sui, qualiterque ipsi nequaquam fuerant de inferiori genere plebis, [2] immo verius, de altiori statu graduque totius regni hujus. Consuluerunt igitur si, et in quantum, in firmo fixoque staret proposito ad habendum manerium dictum, ut omnem moram, propter variationem in materia, seponeret, connecteretque finaliter pactum, et contexeret, quia per dilationem, propter causam dictam, periculum evenire posset.

The Abbot, listening to their advice, sends his Archdeacon and another, who complete the transaction with Lord Sudeley.

Abbas, propter hæc sua verba, reducens recenter ad memoriam illud quod scribit [3] Metrista :—

"Cum mora non tuta est, totis incumbere remis
"Utile, et admissum subdere calcar equo,"

ac etiam istud,

"[4] Tolle moras, nocuit semper differre paratis,"

mox illorum [5] consiliis acquieverat, missoque ad præsentiam Domini Domino Willelmo Walyngford, suo Archidiacono, et Magistro Johanne Peytone, Doctore in Decretis, cum potestate ad intractandum, interloquendum, plenarieque in materia ad concordandum, demum, cooperante Illo qui cunctas actiones pias aspirando prævenit, et adjuvando prosequitur, totum per ipsos suum propositum finaliter concludebat.

[1] *suaderuntque* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] Ovid, *Ars. Am.* ii. ll. 731, 2.
[4] Lucan, *Pharsalia*, i. l. 281.
[5] *conciliis* in MS.

Licentia Domini Regis, plurimum gratiosa, ad perquirendum et amortizandum manerium sumptuosum, de quo fit mentio supra. A.D. 1460.

" [1] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et " Dominus Hiberniæ, omnibus ad quos præsentes litteræ " pervenerint, salutem. Sciatis quod de gratia nostra " speciali, et absque fine seu feodo ad opus nostrum " capiendo, seu solvendo, concessimus, et licentiam de- " dimus, pro nobis et hæredibus nostris, quantum in " nobis est, Johanni Eure, Armigero, Thomæ Cloptone, " Armigero, Johanni Beaufuz, et Willelmo Warde, " Clerico, quod ipsi concedere possint, quod maneria de " La More, Assheles, Bacheworthe, Brittewelle, et Est- " bury, cum pertinentiis, ac sexdecim mesuagia, duo- " decim tofta, viginti et octo curtilagia, mille quater- " viginti et decem acræ terræ, triginta acræ prati, " triginta et sex acræ bosci, viginti et duo solidatus " et undecim denariatus redditus, cum pertinentiis, in " Rikmersworthe et Watforde, in Comitatu Hertfordiæ, " quæ Radulphus Boteller, Miles, Dominus de Sudeley, " et Elizabetha, uxor ejus, tenent ad terminum vitæ " suæ, absque impetitione sive implacitatione vasti; et " quæ, post mortem eorundem Radulphi et Elizabethæ, " ad præfatos Johannem Eure, Thomam Cloptone, Jo- " hannem Beaufuz, et Walterum Warde, et hæredes " suos, remanere debent, post mortem eorundem Ra- " dulphi et Elizabethæ, dilecto nobis in Christo, Johanni " Whethamstede, Abbati Monasterii de Sancto Albano, " et ejusdem loci Conventui, et successoribus suis, " remaneant [2] in perpetuum; et eisdem Abbati et Con- " ventui, quod ipsi concessionem reversionis manerio- " rum, mesuagiorum, toftorum, curtilagiorum, terræ, " prati, bosci, et redditus, prædictorum, cum pertinen-

Licence in Mortmain, granted to the Abbot to hold such reversion.

---

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *imperpetuum* in MS.

A.D. 1460. "tiis, absque fine seu feodo ad opus nostrum capiendo, "seu solvendo, de præfatis Johanne Eure, Thoma, "Johanne Beaufuz, et Waltero, recipere, et eadem ma-"neria, tofta, mesuagia, et curtilagia, terram, pratum, bos-"cum, et redditum, cum pertinentiis, post mortem præ-"dictorum Radulphi et Elizabethæ, tenere, possint sibi "et successoribus suis [1] in perpetuum, sicut prædictum "est. Tenore præsentium similiter licentiam dedimus "specialem, Statuto de terris et tenementis ad manum "mortuam non ponendis edito, aut aliquo alio Statuto, "actu, sive ordinatione, in contrarium factis, ordinatis, "seu [2] provisis, non obstante. Dum tamen, per inqui-"sitiones inde debite capiendas, et in Cancellaria nos-"tra, vel hæredum nostrorum, rite retornandas, com-"pertum sit quod id fieri possit absque [3] damno seu "præjudicio nostri, vel hæredum nostrorum, aut alio-"rum quorumcunque. In cujus rei testimonium, has "Litteras nostras fieri fecimus Patentes. Teste meipso, "apud Westmonasterium, vicesimo quinto die Martii, "anno regni nostri tricesimo octavo."

Per ipsum Regem, et de prædicta auctoritate Parliamenti.

Breve regium Willelmo Tirelle, Armigero, Escaetori in Comitatu Hertfordiæ, directum, si sit ad [4] damnum, sive præjudicium, ipsius Domini Regis, seu alterius, licet detur licentia ad amortizandum manerium, de quo fit mentio in præmissis.

Writ to the King's Escheator, enjoining him to make In-

"[5] Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et "Dominus Hiberniæ, Escaetori suo in Comitatu Hert-"fordiæ, salutem. Præcipimus tibi, quod per sacra-"mentum ligiorum proborum, et hominum de baliva

---

[1] *imperpetuum* in MS.
[2] *proviso* in MS.
[3] *dampno* in MS.
[4] *dampnum* in MS.
[5] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1460.

quisition whether such transfer shall be to the detriment of the Crown.

" tua, per quos rei veritas melius sciri poterit, diligenter inquiras, si sit ad [1] damnum vel præjudicium " nostrum, aut aliorum, si concedamus Johanni Eure, " Armigero, Thomæ Cloptone, Armigero, Johanni Beaufuz, et Waltero Warde, Clerico, quod ipsi concedere " possint quod maneria de More, Assheles, Bacheworthe, " Brittewelle, et Estbury, cum pertinentiis, ac sexdecim " mesuagia, duodecim tofta, viginti et octo curtilagia, " mille quater-viginti et decem acræ terræ, triginta " acræ prati, triginta et sex acræ bosci, viginti et duo " solidatus et undecim denariatus redditus, cum pertinentiis, in Rikmersworthe et Watforde, in Comitatu " prædicto, quæ Radulphus Bottiller, Miles, Dominus " de Sudeley, et Elizabeth, uxor ejus, tenent ad terminum vitæ suæ, absque impetitione sive implacitatione " vasti, et quæ, post mortem eorundem Radulphi et " Elizabethæ, ad præfatos Johannem Eure, Thomam, " Johannem Beaufuz, et Walterum, et hæredes suos, " remanere debent, post mortem eorundem Radulphi " et Elizabethæ, dilecto nobis in Christo Johanni, Abbati Monasterii de Sancti Albano, et ejusdem loci " Conventui, quod ipsi concessionem reversionis maneriorum, toftorum, mesuagiorum, curtilagiorum, terræ, " prati, bosci, et redditus, prædictorum, cum pertinentiis, de præfatis Johanne Eure, Thoma, Johanne " Beaufuz, et Waltero, recipere, et eadem maneria, " mesuagia, tofta, curtilagia, terram, pratum, boscum, et " redditum, cum pertinentiis, post mortem prædictorum Radulphi et Elizabethæ, tenere possint sibi et " successoribus suis prædictis [2] in perpetuum, et quæ " eisdem Abbati et Conventui nuper per Litteras nostras Patentes in forma prædicta concessimus, perquirenda, necne; et si sic, tunc ad quod [1] damnum et " quod præjudicium aliorum, et quorum, et qualiter, et " quomodo, et de quo, vel de quibus, maneria, mesuagia,

[1] *dampnum* in MS.

[2] *imperpetuum* in MS.

A.D. 1460. " tofta, curtilagia, terra, pratum, boscus, et redditus, " prædicta teneantur, et per quod servitium, et qualiter, et quomodo, et quantum valeant per annum in " omnibus exitibus, juxta verum valorem eorundem; " et quæ, et quot sunt, et modus, inter nos et præfatos Johannem Eure, Thomam, Johannem Beaufuz, " et Walterum, de mesuagiis, maneriis, toftis, curtilagiis, " terra, prato, bosco, et redditu, prædictis, et quæ terræ, " et quæ tenementa, eisdem Johanni Eure, Thomæ, " Johanni Beaufuz, et Waltero, [1] ultra concessionem prædictam remanentia, et ubi, et de quo vel quibus " teneantur, et per quod servitium, et qualiter, et " quomodo, et quantum valeant per annum in omnibus exitibus; et si terræ et tenementa eisdem " Johanni Eure, Thomæ, Johanni Beaufuz, et Waltero, " ultra concessionem prædictam remanentia, sufficiant " ad consuetudines et servitia tam de prædictis maneriis, " mesuagiis, toftis, curtilagiis, terra, prato, bosco, et redditu, sic concessis, quam de aliis terris et tenementis, " sibi retentis, debite facienda, et ad omnia alia onera " quæ sustinuerunt, et sustinere consueverunt, ut in sectis, visibus, franciplegiis, auxiliis, tallagiis, vigiliis, finibus, redemptionibus, amerciamentis, contributionibus, " et aliis quibuscunque oneribus sustinendis; et si iidem " Johannes Eure, Thomas, Johannes Beaufuz, ac hæredes ipsius Walteri, in assisis, juratis, et aliis recognitionibus quibuscunque, poni possint, prout ipsi et " antecessores sui, ante concessionem prædictam, consueverunt; ita quod patria per concessionem prædictam, " in ipsorum Johannis Eure, Thomæ, et Johannis Beaufuz, ac hæredum ipsius Walteri, defectu, magis solito " non oneretur, seu gravetur. Et Inquisitionem inde, " distincte et aperte factam, nobis in Cancellariam " nostram sub sigillo tuo, et sigillis eorum per quos " facta fuerit, sine dilatione mittas, et hoc breve.

[1] *ultram* in MS.

"Teste meipso, apud Westmonasterium, sexto die "Aprilis, anno regni nostri tricesimo octavo." A.D. 1460.

(Hic omittuntur copiæ Litterarum tam de retornatione quam etiam de regia licentiatione; ideo quia exemplaria, omnino quasi persimilia, ponuntur alibi in Majori Registro inter acta anni [1] quinti, de amortisatione cujusdam tenementi in civitate Londoniarum, super ripam Thamesiæ situati. Subsequitur ergo modo copia scripti indentati super reversione prædicti manerii Abbati Monasterii Sancti Albani. Et est talis.)—

Certain formal documents are here omitted; others of a like nature having been previously given.

"[2] Omnibus Christi fidelibus ad quos præsens scrip-"tum indentatum pervenerit, Johannes Eure, Thomas "Cloptone, Armigeri, Johannes Beaufuz, et Walterus "Warde, Clericus, salutem in Domino. Cum Radulphus "Buttiller, Miles, Dominus de Sudeley, et Elizabeth, "uxor ejus, habeant et teneant ad terminum vitæ suæ "maneria de More, Assheles, Bacchewortbe, Britte-"welle, [3] [et] Estbury, cum pertinentiis, ac sexdecim "mesuagia, duodecim tofta, et viginti octo curtilagia, "mille quater-viginti et decem acras terræ, triginta "acras prati, triginta et sex acras bosci, viginti et "duos solidatus et undecim denariatus redditus, cum "aquis, piscariis, viis, et semitis, cum pertinentiis, in "Rikmersworthe et Watforde, in Comitatu Hertfordiæ, "absque impetitione sive implacitatione vasti inde fa-"cienda, ex dimissione, liberatione, et confirmatione, "Willelmi Beaufitz, Thomæ Water, Clerici, et Willelmi "Cloptone, Clerici, remanere inde, post mortem dicti "Radulphi et Elizabethæ, nobis, præfatis Thomæ Eure, "[4] Johanni Cloptone, Johanni Beaufuz, et Waltero "Warde, hæredibus et assignatis nostris [5] in perpetuum "[6] spectantibus:—noveritis nos, præfatos Johannem

Conveyance of the reversion of the said Manor of More, and other property, to the Abbot and Convent of St. Alban's.

[1] See pp. 231, 235, 237, *ante*.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] Omitted in MS.

[4] *Thomæ* in the text, but *Johanni* written in the margin.

[5] *imperpetuum* in MS.

[6] This passage is apparently imperfect.

A.D. 1460. "Eure, Thomam Cloptone, Johannem Beaufuz, et Walterum, concessisse per præsentes quod prædicta maneria, mesuagia, tofta, curtilagia, terræ, prata, bosci, redditus, aquæ, piscariæ, viæ, et semitæ, cum pertinentiis, quæ, post mortem prædictorum Radulphi et Elizabethæ, ad nos, hæredes, et assignatos nostros, remanere deberent, post mortem eorundem Radulphi et Elizabeth, integre remaneant Johanni, permissione divina, Abbati Monasterii de Sancto Albano, et ejusdem monasterii Conventui; habendum et tenendum eidem et Conventui, et eorum successoribus [1] in perpetuum, sub forma et conditionibus subsequentibus; videlicet, quod prædicti Abbas et Conventus, seu eorum successores, solvent præfato Radulpho, seu ejus executoribus, in manerio ipsius Radulphi de Sudeley, in Comitatu Gloucestriæ, in Festo Pentecostes proximo futuro, mille marcas legalis monetæ Angliæ, et in Festo Pentecostes tunc proximo futuro ibidem, quingentas marcas legalis monetæ Angliæ, et sic de anno in annum, in eodem Festo Pentecostes, quingentas marcas, quousque ter mille marcæ fuerint plenarie persolutæ. Et si prædicti Abbas et Conventus defecerint in aliqua solutione solutionum prædictarum, aut alicujus inde parcellæ; seu si idem Abbas, vel si iidem Abbas et Conventus, seu eorum successores, aliquam acquietanciam, solutionem, seu exonerationem, dictarum trium millium marcarum, seu alicujus inde parcellæ, allegaverint, vel allegaverit, alibi habitam fore, factam, sive datam, portatam, quam in dicto manerio de Sudeley, quod extunc præsens scriptum indentatum, et concessio per eosdem facta et habita, vacua sit, cassetur, pro nullo habeatur, et nullius sit valoris, sive vigoris. In cujus rei testimonium, tam prædicti Abbas et Conventus sigillum suum commune, quam nos, præfati Johannes Eure, Thomas Cloptone,

[1] *imperpetuum* in MS.

" Johannes Beaufuz, et Walterus, sigilla nostra, huic " præsenti scripto indentato alternatim apposuimus. " Hiis testibus, Roberto Whytyngham, Johanne Say, " Edmundo Brudnelle, Roberto Knollys, Radulpho " Gray, et multis aliis. Data primo die Maii, anno " regni Regis Henrici, Sexti post Conquæstum Angliæ, " tricesimo octavo." A.D. 1460.

Processus super reditu et regressu trium Dominorum dictorum, Comitis, videlicet, Marchiæ, Comitis Warwycy, et Comitis Salisburiæ, iterum ad regnum; super formaque et modo, quibus ipsi, contritis suis æmulis, et [1] *conterritis, susceperunt Dominum Regem in gubernationem suam.*

Prosperous state of things with the insurgent nobles.

[2] Ductis igitur proceribus, de quibus fit mentio in præmissis, et eductis in exilium, conductisque seorsum ad loca varia, quemadmodum in præmissis [3] erat dictum, taliter eis affuit Dominus, hujusmodique flatu gratiæ aspirabat eis, ut essent ipsi in cunctis agentes multum prospere; velutque ipse eorum singula direxisset itinera, apud omnes, ad quos venerant, recepti cum non parva benevolentia, magnificentia, et favore.

The Duke of York is received in Ireland with acclamations:

Nam Dominus Dux Eboracensis, se subtrahens versus partes Hiberniæ, ibidemque applicans, cum tanta reverentia, benevolentia, et favore, ab ipsis Hibernicis receptus fuerat, et admissus, acsi ad ipsos descendisset alter Messias, de novoque conversaturus fuisset apud eos. In inæstimabili utique plebis multitudine congregantes se, in invicem occurrerant, etsi nequaquam cum ramis palmarum, cum jaculis tamen, et missilibus, ei obviam, dicentes se omnes esse illius homines,

---

[1] *conteritis* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] Hearne remarks that this has not been before mentioned; but it most probably refers to p. 343, *ante*.

A.D. 1460. paratosque secum stare cum toto suo posse usque ad mortem.

He thereupon remains in Ireland, until his recall.

Dux, hæc eorum verba audiens, et vultum verbis corespondentem fore conspiciens, putavit bonum esse se cum illis manere; erigensque apud ipsos hospitationis tabernaculum, sub maximo favore, ac etiam honore, cum illis mansit, quousque, mutata sorte, per placabiles amicabilesque Domini Regis litteras rursus ad regnum revocatus esset.

The Earls of Salisbury and Warwick are warmly received by the Governor of Calais.

Declinantes utique reliqui Domini versus partes Devoniæ, ibique mare ingredientes, navigaverunt, velut sub brevibus scribitur in [1] præmissis, versus villam de Caleys, illucque venientes, cum non parvo etiam favore, ac itaque honore, a Domino Willelmo Nevyle, Domino de Facunbrigge, Comitis Warwyci patruo, Salisburiæque germano, pro tunc tam villæ, quam etiam castri, custodiam habenti, recepti fuerant, introductique in castrum; in quo posterius per dies non paucos satis secure ab æmulatoribus permanserunt. Recepti utique, et, post tribulationem malorum quæ invenerunt eos nimis, non minus gratanter quam [2] ovanter refocillati, proruperunt protinus in vocem, et dixerunt:—

The terms of self-congratulation in which they express themselves.

"Transivimus per ignem et aquam, [3] sed, Patri "misericordiarum, et Deo totius consolationis, gratias, "educti sumus modo in refrigerium: in refrigerium, "prout speramus, tale, in quo manebimus sub satis "competenti securitate, quousque habebit idem Deus "exurgere et dissipare inimicos nostros, cogereque eos "fugere, deficereque ante nos, sicut deficit fumus a "flatu venti, fluitve cera a facie ignis. Novit ille "Dominus, qui tam [4] corda scrutatur, quam etiam renes, "nos in nostra opinione nil aliud intendere, nisi obliquum in rectius reformare regimen regni, [5] declararique in omnibus hiis excessibus, in quibus per nostros

[1] See p. 343 *ante*.
[2] Hearne reads "*ornanter.*"
[3] *set* in MS
[4] *Psalm* xxvi. 2.
[5] *declaclararique* in MS.

A.D. 1460.

"æmulos stamus apud Regiam Celsitudinem nequiter "accusati. [1] Sed quia nondum venit declarandi tempus, "tandem, divina inspirante gratia,—

"'[2] Grata superveniet, quæ non sperabitur, hora.'"

The Earl of Warwick resumes the governorship of Calais, and the command at sea.

Et hiis dictis, reassumpsit iterum Dominus Comes Warwyci, quod prius a Rege habuit, tam regimen villæ, quam etiam æquoris; in utroque, et præcipue in æquore, humanissimo strenuissimoque modo se rexit. Nam vicibus variis de caracis, hulcis, et [3] liburnicis, de aliisque grandibus navibus variis, victoriam [4] obtinens, eas, cum immensis prædarum spoliis et manubiis, usque Calisius secum duxit, in non modicam, refocillationem nedum Dominorum, infra villam hospitantium, quinetiam cunctorum stipendiariorum a retro existentium pro stipendiis suis.

His successes at sea.

He captures Lord Ryvers and his son at Sandwich.

Dominum etiam Ricardum Wodewyle, Dominum de Ryverse, deputatum per Dominum Regem ad custodiam æquoris, ne aliquid recreationis, refocillationis, sive relevationis, ad dictos Dominos ab Anglia deveniret, jacentem apud Sandewych, expectantemque ibidem ventum pro voto congruum, cepit ibidem, pausantem in mane in suo lectulo, una cum Antonio, seniore suo filio; duxitque secum usque Calisius, ibique in salva custodia custodiri fecit. Dominum insuper Henricum Holond, Ducem Exoniæ, deputatum itaque per Dominum Regem ad custodiendum mare, ac etiam ad captivandum eum, si, fortuna favente, posset fortiorem de eo manum habere, coegit, cum majori celeritate qua valuit, relinquere mare, portumque repetere a quo exivit. Dominum itaque Jacobum de Audeley, Dominum de Audeley, deputatum per Dominum Regem, una cum Humfrido Stafforde, Armigero, ad gradiendum ad castrum suum de Gynys, in succursum et auxilium Domini Henrici Beauforde, Ducis de Somercete, jacentis

Compels the Duke of Exeter to take to flight.

Takes James, Lord Audley, prisoner, in his attempt to relieve the Duke of Somerset, at Guynes.

[1] *Set* in MS.
[2] Horace, *Epist.* I. iv. 14.
[3] *liburniis* in MS.
[4] *optinens* in MS.

A.D. 1460. ibidem sub manu satis exigua, pro sua congrua defensione, vi tempestatis actos, compulsosque viam relinquere rectam, ac, in salvationem suæ vitæ, apud Calisius applicare, applicantes ibidem cepit, captosque induxit in castrum, ac custodiæ deputavit.

The Lord Falconbridge takes prisoner Osbert Mundeforde, about to relieve the Duke of Somerset.

Et quemadmodum dicto Comiti, favoribus illius Nerei, qui ventis et mari imperat, ipsique [1] obediunt ei, semper prospere successerat in æquore, ita etiam Domino de Facunbrigge in terra, sive in tellure. Nam [2] moliente sæpe et sæpius Domino Duce de Somercete Calisiences suis insidiis prævenire, semper ipse cum suis affuit, semperque ejus contrivit insidias, ad [3] nihilumque redegit. Egregium etiam Scutiferum, Osbardum Mundeforde, jacentem apud Sandewyche, cum quingentis stipendiariis, causa navigandi usque ad Castrum de Gynis, in [4] munimen et fortificationem supradicti Ducis, cepit ibidem, [5] sed non sine conflictu prægrandi, captumque transmisit Calisius, pro ipsius custodia securiori.

The great desire of the exiled Lords to return to their own country.

[5] Sed licet per dies et horas, per menses et morulas, perque tempora satis eis longa, quasi a die Sancti Edwardi Regis in [6] hyeme usque ad Festum Sancti Johannis Baptistæ in æstate, sic continue riserit et arriserit ipsis sors multa prospera, de contrario vero suis adversariis, singulisque aliis machinantibus contra eos mala; [7] nihilominus, ad modum non solum [8] psittaci volucris, de cujus genere scribit Metrista sub horum verborum serie,—

" [9] Cum bene sunt clausæ cavea Pandione natæ,
" Nititur in sylvas quæque redire suas ;

nitebantur etiam et ipsi, clausi licet starent in cavea

---

[1] Hearne reads "*obedivit,*" and would omit '*ei*": but query.
[2] *molliente* in MS.
[3] *nichilumque* in MS.
[4] *munimem* in MS.
[5] *set* in MS.
[6] *yeme* in MS.
[7] *nichilominus* in MS.
[8] *psitaci* in MS.
[9] Ovid, *Epist. Pont.* I. iii. ll. 39, 40, slightly altered.

castrensi fortiori, [1] ad sylvas redire proprias, solatiarique se in illis; [2] immo verius, ad instar prudentis viri Ulixis, de quo scribit etiam Metrista sub hiis verbis,— A.D. 1460.

" [3] Non dubia est [4] Ithaci prudentia, [5] sed tamen optat
" Fumum de propriis posse videre focis,"

optabant itaque et ipsi, ac præoptabant, tam fumum quam focum de patria natalitia cernere, vel per gratiam, vel per gladium, [6] rehabere ea, quæ ab ipsis auctoritate regia subtracta fuere. Erat enim ipsis mors quasi altera, stare taliter in exilio, et sub abjectione tanta; et propterea elegerunt citius semel et simul e mortali hac vita exui, quam diutius vivendo continua mortis miseria cruciari.

Certiorati igitur per Dominum de Facunbrigge, qui, post [7] capturam scutiferi prius dicti, in pace in Cancia remanserat, de dispositione populi patriæ illius, et quomodo ipsi, si et quatenus vellent ad regnum rursus redire, in optima promptissimaque [8] stabant voluntate ad gradiendum cum illis, ac etiam ad assistendum ipsis in singulis desideriis suis, si et quatenus nil mali contra personam Regis vellent intendere, aut regium Regis honorem in aliquo dishonorare; lætabantur ipsi de hac certioratione, non aliter in visceribus, quam lætari solent messores in messe, sive exultare solent victores, capta [9] præda, in spoliorum divisione. In exultationeque spiritus naves conscendentes, venerunt navigio, vento pro voto flante prospero, cum mille tantummodo hominibus, et quingentis, usque in portum apud Sandewychum; ubi applicantes, [10] perrexerunt libere, et

They are informed by Lord Falconbridge of the favourable disposition of the people in Kent towards them.

They land at Sandwich, and proceed fromthence to Canterbury.

[1] *quod sylvas* in MS.; "*ad*" suggested by Hearne.
[2] *ymo* in MS.
[3] Ovid, *Epist. Pont.* I. ii. ll. 33, 34.
[4] *Ytaci* in MS.
[5] *set* in MS.
[6] Hearne reads "*retrahere.*"
[7] *sapturam* in the text; but corrected in the margin.
[8] *stabat* in MS.
[9] *Isaiah* ix. 3.
[10] *perexerunt* in MS.

A.D. 1460.

absque ullo obice, quousque venirent ad urbem Cantuariæ, ibique per morulam temporis præstolantes parvulam, habuerunt quotidie ad se, ad instar apium ad alvearium, convolantem non parvam multitudinem hominum; ita quod, priusquam pervenire possent ad civitatem Londoniarum, excedebant in numero numerum quadraginta millium pugnatorum. Cum quibus urbem ingredientes, et ibidem Magistrum Thomam Bouecher, Archiepiscopum Cantuariæ, una cum Suffraganeis ejus variis, reperientes, inierunt cum ipsis colloquium, ac etiam concilium, quid pro impetrando bono pacis, absque ulla effusione sanguinis, aptius in materia sit agendum; tandemque concludentes, taliter inter se concordati stabant, ut, cum ipsis Dominis, dictus Dominus Archiepiscopus, et cum eo sui Suffraganei, descenderent, videlicet, Dominus Episcopus Londoniensis, Dominus Episcopus Lincolniensis, Dominus Episcopus Sarisburiensis, Dominus Episcopus Exoniensis, et Dominus Episcopus Eliensis; taliterque interponerent ipsi suas partes, ut quod dicti Proceres Temporales suis meritis non valuerant, id ipsi Præsules Spirituales suis orationibus et perorationibus efficacius per gratiam impetrare possent.

They enter London with a force of more than 40,000 men.

The Archbishop of Canterbury and five of his Suffragans are prevailed upon to treat with the King for peace.

Descendentes igitur, et demum, cum infinita quasi plebis multitudine, quia cum centum sexaginta millibus, et ultra, deprope locum ubi Dominus Rex suam posuerat castrametationem, deprope, videlicet, campum juxta Northamptonam, versus Eurum situatum, pervenientes, direxerunt dicti Domini Spirituales, de assensu et consensu Procerum Temporalium, Dominum Epicopum Sarisburiensem ad Domini Regis præsentiam; ad probandum ipsum, et sciendum cor suum, ac etiam ad cognoscendum, si via pietatis in ipso existeret, et, ob vitandam sanguinis effusionem, placeret conscendere in tractatum pacis, admittereque in tractatores Dominum Archiepiscopum, suosque confratres præsentes, quatinus, cum sint ipsi viri pacis, posset, ipsorum me-

The Lords proceed with their forces to Northampton, and send the Bishop of Salisbury to treat there with the King.

diis et intermediis, fieri pax, nedum inter ipsum et [1] suos proceres, [2] quinimmo ulterius, pax et [3] abundantia pacis utrobique infra regnum, in omnibusque turribus et finibus suis. A.D. 1460.

Qui Episcopus, non omnino circumspecte nuncium suum peragens, rediit rursus inexpedito negotio, nil aliud secum afferens, nisi verba displicentiæ, diffidentiæ, et despectionis. Erant enim pro tunc proceres, circa Dominum Regem existentes, tam de machinis suis bellicis, et fortitudine castrametationis, [4] confidentes, quod viribus licet starent omnino impares, audaciores tamen erant effecti, ut committerent se sorti, et belli eventum, quem intellexerant fore dubium, finaliter expectarent. Unde, spiritu ducti temeritatis, nil aliud nisi verba probrosa, contumeliosa, ignominiæque plena, transmiserunt iterum illis. De cujus inurbanitate transmissionis proceres non mediocriter irritati ad iras, mox ut [5] quæcunque locum caperent sortita decenter, diviserunt copias suas in [6] turmas tres; quarum primæ præfuit Comes Marchiæ; secundæ Comes Warwycy; tertiæ vero Dominus de Faconbrigge. Qui si præfecti et erecti perrexerunt certatim catervatimque cum suis turmis, [7] separatim tamen in diversis partibus ad fossam circumvallationis, ipsamque, licet plenam sudibus et arbusculis, levi tamen saltu, sed non absque juvamine partis contrariæ, evadentes, irruerunt in [8] campum prœliationis.

The Bishop fails in his mission.

Confidence of the nobles of the King's party, who send an insulting answer.

The Lords thereupon lead their forces to the attack; who are aided by traitors in the King's army.

Erat enim in exercitu Regis illa gravis pestis, quæ inter alias gravissima esse dicitur; quæ, scilicet, dum pacem palam cum amico loquitur, clam et seorsum

Treachery towards the King, shown by

---

[1] *suas* in MS.

[2] *quinymo* in MS.

[3] *habundantia* in MS.

[4] *Prælium apud Northamptonam.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[5] Sic in MS.

[6] *Edwardus Comes Marchiæ, Ricardus Comes Warwici. Willelmus Nevyll, Dominus de Fauconbrigge.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[7] *seperatim* in MS.

[8] *camptum prælationis* in MS.

A.D. 1460. Edmund Gray, Lord de Ruthyn.

machinatur malum, occulteque ei insidiatur. Erat utique in exercitu dicto dominus unus, in acie belli positus, Dominus, videlicet, [1] Edmundus Gray, "Dominus de Ruthyn," nuncupatus, qui corpore licet præsens in campo cum Domino Rege steterat, cor tamen ejus non erat rectum cum eo, neque omnino fidelis habitus aut inventus sibi erat. Nam venientibus turmis dictis ad fossam circumvallationis, et ipsam non multum prompte, propter elevationem verticis in parte ulteriori, ascendere valentibus, occurrit ipse Dominus cum suis copiis eis obviam, porrigendoque ipsis dexteram, traxit eos per manus in campum martium, juxta votum suum. Tracti vero, et attracti, cum tanto impetu irruerunt in aciem eis obviam, acsi inter Martem et mortem nullum medium ponerent, [2] immo, ut vel statim vota perficere, vel fata complere, totis nisibus in intentione haberent. Irruentes igitur in illos paucos quos habebant sibi obvios, mox eos ad terram prostraverant; alios vero multos, qui verterunt eis sibi terga, usque ad aquam, deprope villam currentem, effugabant. In quam aquam, propter [3] abundantiam pluviæ ultra solitum adtunc excrescentem, dum plures, sub spe evasionis, se immitterent, spe frustati submersi erant. Sicque sub morula temporis quasi brevissima, vel prostrati, vel fugati, vel suis rebus spoliati, erant quasi omnes in exercitu Domini Regis, totusque lucratus campus, ac victoria [4] obtenta ab acie populi adversantis.

His people help the enemy to cross the foss.

The result being, that the King's army is utterly defeated.

The insurgent nobles proceed to the King's tent.

[4] Obtenta quippe victoria, cessanteque victore a cæde hominum, sed nequaquam a spoliatione, perrexerunt tres Domini dicti ad tentorium Domini Regis, ibique eum, quasi solum et solitarium sedentem, reperientes, mox, eo viso, humiliaverunt se usque ad terram; ape-

---

[1] *Edmundus Gray, Dominus de Ruthyn, proditor exercitus regii.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *ymo* in MS.

[3] *habundantiam* in MS.

[4] *optenta* in MS.

rientesque ora sua, verbis multum reverentialibus, ac etiam confortatoriis, consolabantur eum; demumque ipsum consolatum, et spiritum respirationis in se assumentem, duxerunt cum omni reverentia et honore in [1] oppidum; ibique per totam illam noctem fecerunt compausare eum.

A.D. 1460. After consoling him they lead him into the town of Northampton.

In crastino autem, statim post ortum solis, immolato tamen prius Domino Deo sacrificio laudis, fecerunt eum ascendere in equum, equitareque recto itinere, quousque veniret ad civitatem Londoniarum; ubi a civibus et clericis, a prælatis et præsulibus, ab omnibusque aliis communibus, [2] sollemniter receptus, et multum honorifice, recessit posterius ad Palatium Episcopi Londoniensis. In quo posterius per dies non paucos suum tenuit hospitium, assistentibus sibi semper Dominis dictis, intractantibusque eum cum omni reverentia, condecentia, et honore.

After taking the Sacrament next morning, they escort him, on horseback, to London.

He sojourns in the Palace of the Bishop of London.

Et patet in hiis paucis qualis fuit reditus, sive regressus, dictorum trium Dominorum ad regnum; cujusmodique erat forma, ac etiam modus, suscipiendi Dominum Regem in gubernationem suam.

Such is a brief account of the return of the insurgent nobles to England.

(Nomina et cognomina virorum illorum nobilium, qui ceciderunt in bello dicto, in bello, videlicet, apud Northamptonam, vide alibi in Registro altero breviori.)

The names of the nobles who fell at Northampton, to be found in the shorter Register.

---

[1] *opidum* in MS. | [2] *sollempniter* in MS.

Processus sub brevibus super reditu et regressu Domini Ducis Eboracensis ab Hiberniæ partibus ad regnum Angliæ: super formaque et modo, quibus ipse, accedens ad Parliamentum, apud Westmonasterium tentum, et ibidem coronam regni vendicans, stabat demum, per Prælatorum mediationem, et Procerum, contentus cum jure et titulo immediati hæredis; qualiterque taliter, et pro tali auctoritate Parliamenti declaratus, secessit posterius versus partes Boreæ, ubi cum Borealibus bellum iniens cogebatur, Marte obvio, vitam in prælio terminare.

A.D. 1460. The Duke of York returns from Ireland. Divers rumours thereon, as to his intentions.

[1] Revertenti dicto Duce Eboracensi ab Hiberniæ partibus iterum ad regnum Angliæ, applicantique apud littus rubeum prope urbem Cestriæ, fiebat rumor in plebe grandis, sed varius et contrarius, super reditu et reventu illius; quibusdam opinantibus ipsum adventum esse pacificum, [2] nihilque aliud per illum intendere, nisi ut proceres regni, in se discordes, concordes redderet, pacemque in virtute sua faceret utrobique per universum regnum, et reformaret. Aliis vero, quibus sanior seniorque inerat prudentiæ spiritus, suspicantibus illum fore litigiosum, ipsumque contra Dominum Regem, pro jure coronæ regiæ, litigiose agere, ac ipsam coronam titulo [3] hæreditarii juris sibi vendicare.

The Duke appears in Parliament, at Westminster.

Dum autem populus fluctuaret taliter sub dubio, staretque Dominus Rex cum Prælatis, Proceribus, et Communibus, in Parliamento apud Westmonasterium, pro bono regimine sui regni, congregato, mox, et Parliamenti quasi in principio, supervenit dictus Dominus Dux Eboracensis, cum pompa apparatus magni, in non parvaque exaltatione spiritus, quia cum tubis et buc-

[1] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[2] *nichilque* in MS.

[3] *hæreditariæ* in MS.

A.D. 1460.

cinis, cum hominibusque armorum, ac familia multa nimis; ingrediensque Palatium ibidem, perrexit recto itinere per aulam majorem, quousque veniret ad cameram illam solemnem, ubi Rex, cum Communibus, tenere solet Parliamentum suum. [1] Illuc utique veniens, perrexit passu recto, quousque veniret ad solium Regis, super cujus centonem, sive culcitram, manum suam ponens, in eo facto similis homini sumpturo possessionem sui juris, tenuit illam super ipsam per morulam temporis parvulam. Demum tamen eam inde retrahens, vertit faciem suam ad populum, stansque in pace sub panno status regii, intuebatur concurrentiam contuentiamque illorum.

By his gestures, he appears to lay claim to the throne.

Dum autem sic staret, vultumque deflecteret ad populum, et ipsum sibi applaudentem æstimaret, supervenit Magister Thomas Boucher, Archiepiscopus Cantuariæ, præmissaque salutatione congrua, petiit an vellet venire, et Dominum Regem videre. De qua petitione ipse quasi stomachatus in animo, respondebat iterum breviter satis, sub isto modo,—" Non memini " me [2] nosse aliquem infra regnum, quin deceret eum " citius [3] venire ad me, et videre personam meam, " quam me accedere, et visitare suam."

He gives an arrogant answer, on the Archbishop of Canterbury asking him to come before the King.

Archiepiscopus, audito hoc responso, recessit festinus, nunciavitque Regi responsum, quod audierat ab ore Ducis. Recedente utique Archipræsule, recessit etiam et ipse, (Rege jacente in hospitio Reginæ), ad principaliorem hospitationem totius Palatii, effractisque seris, ac ostiis apertis, more regio potius quam ducali, hospitabatur per non paucum tempus ibidem. [4] Publicato quippe in plebe tam elato dicti Domini Ducis regimine, et quomodo ex propria indigestaque præsumptione sic

He takes up his abode in the royal Palace.

Expression of the popular indigna-

[1] *Eboracensis super solium Regis.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *nosce* in MS.

[3] *Responsum arrogans Eboracensis.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] *Murmuratio populi.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

A.D. 1460. intraverat, et nullatenus ex aliqua solida sensatave deliberatione, cœpit protinus status omnis, et gradus, ætas et sexus, ordo et conditio, contra eum murmuranter agere, dicereque per viam improperii :—"[1] Vah "de tam elato Duce! qui tam impetuose nititur Regem "deponere, tollereque sibi coronam regni. [1] Vah de "tam supercilioso principe! qui, sæpe et sæpius ante "hæc tempora, non metu ductus, nec vi coactus, nec "necessitate compulsus, [2] immo, pure, sponte, libereque, "ac absolute, stabat juratus et rejuratus super sacrosancta Christi Evangelia, superque Sacramentum sui "salvifici corporis, cum [3] sollemnitate requisita, se plenam, puram, et perpetuam, observaturum sibi fidem, ac "etiam fidelitatem; nec ullo tempore, clam vel palam, "per se vel alium, malum aliquod, sive læsuram, suæ "Regiæ Celsitudini imaginaturum. Et hiis omnibus "non obstantibus, jam nec veretur, nec erubescit, suum "jusjurandum infringere, dummodo posset deponere "Dominum Regem, et sibi coronam regni usurpare. "[1] Vah de tali principe! qui plus innititur titulo "habito, quam juramento præstito, citiusque vellet in "perjurium incidere, quam recedere a suo titulo, et "[4] permittere Regem bonum, Regem beatum, Regem "modestum, mansuetum, et pium, ulterius super suum "populum conregnare. Verum juxta leges Duodecim "Tabularum, leges, videlicet, antiquorum Romanorum, "citius eligeret princeps insignis mortem admittere, "quam incidere in perjurium, aut fidem hosti præstitam violare. Sic enim elegit Marcus [5] Attilius Regulus, princeps apud ipsos Romanos æterna memoria dignus. Sic etiam elegerunt alii insignes Romani plures, "prout testatur [6] Rhetor Tullius, in Tertio De Officiis, "in expressis verbis. Verum etiam, secundum leges "et constitutiones regni Siculorum, populorum satis

tion against him.

[1] *Vath* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] *sollempnitate* in MS.
[4] *permit* in MS.
[5] *Atthilius* in MS.
[6] *Rethor* in MS.

"civiliter moraliterque inter se viventium, erat [1] itaque A.D. 1460.
"olim perjurium facinus adeo grave, grande, et horrendum, ut cum quis in patria illa facturus esset jusjurandum pro re aliqua, deducendus [2] erat ad quosdam lacus patriæ illius, qui vocabantur 'Crateræ;' ubi, si aut [3] negligentia sensus præventus, aut obduratione cordis obcœcatus, contingeret eum incidere in perjurium, subito casu, ut scribit Macrobius, in Tertio De Saturnalibus, in lacus dictos, quadam deorum suorum cooperatione, decideret, in ipsisque vitam, in pœnam transgressus, per submersionem pro perpetuo terminaret. Verum insuper, juxta ritus et consuetudines regni [4] Phrygiorum, aliorumque circummanentium populorum, erat præterea crimen perjurii scelus tam grandis despectionis, abjectionis, et improperii, ut si quis in ipsum incideret, fieret posterius inter proximos sicut noctua inter volucres, sive œstrum inter pecudes, hoc est, in extremo gradu odii, opprobrii, et despectionis. Unde Laomedon, Rex [4] Trojæ, princeps quanquam magnus et gloriosus in illa regione, [6] nihilominus, si [7] fides detur scripturis poeticis, in perpetuam incidit nominis ignominiam, quia per perjurium tam Phœbum delusit, quam Neptunum, quam etiam virum fortem Herculem, promissumque, sub [8] jurejurando eis præstitum, veluti juravit, non persolvit. Verum præterea, quod est ad propositum magis in materia, juxta scita Canonum, decreta Pontificum, regnorum jura, regumque constitutiones, ac etiam [9] imperatorum, si quis scienter, et cum plena deliberatione, deciderit in perjurium, quod est, secundum doctores Catholicos, peccatum gravius quam sit homicidium, quia directe contra præceptum Primæ

[1] Hearne suggests "*utique olim.*"
[2] *erit* in MS.
[3] *necgligentia* in MS.
[4] *Frigiorum* in MS.
[5] *Trogiæ* in MS.
[6] *nichilominus* in MS.
[7] *fedes* in MS.
[8] *jurerando* in MS.
[8] *iperatorum* in MS.

A.D. 1460. "Tabulæ, si sit homo ecclesiasticus, et in dignitate "positus, debet deprivari omni dignitate habita, ac in-"habilitari [1] in posterum pro habenda, reponique ulte-"rius in extremo gradu miseriæ, ut fiat [1] in posterum "omnium opprobrium hominum, abjectioque in universa "plebe: si vero homo sæcularis, sæcularibusque copiis "refulcitus, si convictus fuerit de perjurio, et attinctus, "deberet domus ejus dirui, bona confiscari, terræque "arari ex transverso, et conspergi sale, ad finem et "intentum, ut haberent jacere steriles [1] in posterum, et "in sempiterna reprobatione.

"Cum igitur perjurium sit tam grande vitium, nedum "apud Christi fideles, et fideliter Christo adhærentes, "[2] quinimmo etiam, apud ipsos quos nos infideles dici-"mus, et sunt de numero barbarorum; [3] Vah de hujus-"modi Christiano principe! qui nec veretur, nec verecun-"datur, in illud incidere, dummodo posset conscendere "altius, et de ducali dignitate ad celsitudinem regiam "commigrare. Qualiscunque igitur, sive quantuscun-"que, sit ejus titulus, nolumus, moderno Rege superstite, "ipsum super nos regnare."

On hearing these expressions of public opinion, the Duke modifies his pretensions, and is satisfied with being acknowledged next heir to the Crown.

Cumque populus, quasi omnis, taliter murmuranter, sed susurranter, diceret, exaltaret tamen interdum taliter suam vocem, ut tandem rumor murmuris ad aures principis deveniret, cœpit se parumper humilius regere, in se humilius sapere, de seque sentire humilius, ac suos spiritus modestius temperare; ita ut, per proborum procerum intractationem, et prælatorum, in hanc demum condescenderet concordiæ conclusionem, ut Dominum Henricum Sextum pro omni tempore, quo placeret sibi regere, ut suum superiorem dominum recognosceret, coleretque ut regem; ac sibi, ut suus fidelis ligeus, in omnibus, juxta gradum suæ dignitatis, obsequialiter subserviret; dum tamen ipse, cum pleno

---

[1] *imposterum* in MS.
[2] *quinymo* in MS.
[3] *Vath* in MS.

assensu ipsius Regis, expressaque auctoritate totius Parliamenti, declararetur hæres regni proximus, taliterque, ac pro tali, proclamaretur, ac etiam publicaretur, per villas et vicos, per plagas et patrias, per urbesque ac [1] oppida totius regionis. A.D. 1460.

Quod cum factum fuisset, et ipse stetisset taliter declaratus, ac etiam publicatus, tam in urbe Londoniarum, quam etiam in omnibus villis notabilioribus Comitatuum circumjacentium, cepit immediate quasi posterius tam [2] licentiam, quam etiam auctoritatem, a Domino Rege, gradiendi versus partes Boreæ, ad subjugandum populos patriæ illius, qui, ad instantiam Dominæ Margaretæ Reginæ, quampluriumque dominorum ei adhærentium, contra eum, contraque suum clameum, communi voto, concordique animo, rebellavere. Licentiatus utique a Domino Rege, et iter suum arripiens versus partes Boreæ, iter simul secum arripuit illustris Dominus, et insignis, Dominus Ricardus Neville, Comes Sarisburiensis; pergentesque ambo pariter collegerunt in progressu sui itineris, auctoritate regiæ commissionis, non parvam plebis multitudinem, in suarum fortificationem personarum, ac in oppressionem et repressionem multitudinis adversantis. Cum quibus progredientes seorsum, propter meliorem habendam hospitationem in itineribus suis, devenerunt tandem ad villam dicti Domini Ducis, villam, videlicet, de Wakefelde, quæ est infra procinctum Comitatus Eboracensis. [3] Ubi audientes Boreales deprope in maxima multitudine plebis advenientes, fuisseque castrametatos non multum distanter a castris suis, elegerunt ibi juxta villam sibi campum stationis; erigentesque tentoria, præstolabantur in eodem loco diem inter partes apunctuatum super tempore prœliationis.

With the King's sanction, the Duke marches against the troops raised by Queen Margaret, in the North.

Proceeding Northwards, with the Earl of Salisbury, he encamps near Wakefield.

[1] *opida* in MS.
[2] *lecentiam* in MS.
[3] *Prælium apud Wakefeld.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

A.D. 1460. They are treacherously attacked by the Queen's troops, and defeated.

Audientes autem Boreales, eorumque duces, qui semper in dolo, semper in insidiis, studiose sederant, frequentiusque favum cum felle, [1] marrubium quoque cum melle, propinare consueverunt, quomodo Australes se in castris paulisper remisse regerent, vagarenturque in partibus pro cumulandis victualibus, nec se redderent omni hora bene cautos, ac plene paratos in armis adversus insidias hostium, et invasiones; mox, contra fidem præstitam, et citra diem belli [2] appunctuatum, irruerunt super eos, moleque suæ multitudinis ipsos opprimentes, coegerunt plures in campo cadere, nonnullos de campo fugere; duos vero Dominos dictos ceperunt in bello vivos, ipsosque, et præcipue Ducem Eboracensem, multum ludibriose intractavere. [3] Nam statuentes eum super unum parvum formicarium colliculum, et quoddam sertum vile, ex palustri gramine confectum, imponentes per modum coronæ super [4] caput suum, non aliter quam Judæi coram Domino, incurvaverunt genua sua coram ipso, dicentes illusorie,—"Ave, rex, sine "regimine. Ave, rex, absque hæreditate. Ave, dux et "princeps, absque omni populo penitus, et possessione." Et hiis, una cum aliis variis, in eum probrose opprobrioseque dictis, coegerunt ipsum demum, per capitis [5] abscissionem, [6] clameum relinquere suæ justitiæ vendicationis.

The Duke and Earl are taken.

The Duke, after being loaded with insults, is executed.

The Earl of Salisbury is beheaded, at Pontefract.

[7] Dominum autem Sarisburiensem duxerunt secum usque ad castrum apud Pontem-fractum, ibique, ad impiam, improbam, et importunam, instantiam quorundam perversorum, [8] decapitaverunt eum. Et patet in hiis paucis, qualis fuit dicti Domini Ducis regressus ad

---

[1] *marubium* in MS.

[2] *appuctuatum* in MS.

[3] *Eboracensis coronatur in ludibrium.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] *capud* in MS.

[5] *abscisionem* in MS.

[6] *Eboracensis decapitatus.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[7] Hearne takes this word for "*Dum*," and suggests "*Deinde.*"

[8] *Ricardus, Comes Sarum, decapitatus.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

regnum, ingressus ad Parliamentum, progressusque ad partes Boreæ, ac demum cujusmodi recessus, fato novercante, a regno terrestri et transitorio ad regionem, prout speratur, cœlestem, et permanentem æternaliter sine fine. A.D. 1460.

Unde, in promptiorem [1] recentioremque reminiscentiam de die, loco, et anno, decessus dicti Domini Ducis, superque brevitate nominis hæreditarii sui juris, scribitur hic ulterius de hiis omnibus brevi stilo metrico, sub hiis verbis:—

Lines commemorating the Battle of Wakefield.

[2] Anno milleno, centum quater, X quoque seno,
Ter denoque die, duodeno mense Decembre,
Infra Eboracensem, juxta Wakefelde, Comitatum,
Dux, dominus villæ, fertur pugnans habuisse
Conflictum grandem contra gentem Borealem,
Ac proceres plures, præerant qui gentibus ipsis.
Quo docuit quia sors quod res fortuna secundas
Vitat habere moras, cecidit Dux, natus et ejus,
Ac Comes insignis. Sors belli, sors fuit ipsis
Obvia, sicque satis regni fuerat brevis hæres,
Omen et id letum tulerat mutamine mœstum,
Deflendum multis; jus regni, jus fuit ejus.

The names of the illustrious men who fell at Wakefield, to be found in the shorter Register.

(Nomina et cognomina illorum virorum illustrium, qui ceciderunt in bello dicto, in bello, videlicet, commisso apud Wakefelde, vide alibi in Registro altero, parumper breviori.)

Excusatio brevis pro dicto Domino Duce, de nota perjurii, sive juramenti violatione.

In favour of the Duke of York, it is

[3] Quia [4] Pontifex Summus vocatur in plenitudinem potestatis, in partem vero sollicitudinis cæteri omnes prælati inferiores, ideo ipse solus, secundum Augusti-

---

[1] *recensioremque* in MS.

[2] Meaning MCCCCXXXXXX (A.D. 1460), on the 30th day of December, in which year, the Battle of Wakefield was fought.

[3] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[4] *Potestas Papæ usurpatur.*— Marginal Note, by Lord William Howard.

A.D. 1460.

to be borne in mind, that he was absolved by the Supreme Pontiff, from his oath of allegiance to King Henry.

num de [1] Ancona, in sua Summa de Potestate Ecclesiastica, potest dispensare cum omni juramento, de quo dubitatur, an sit licitum vel illicitum, expediens vel inexpediens, sive quocunque alio modo incaute factum. Sicque, ad instantiam procuratoriam, juxta suggestionem sibi factam, dispensavit cum dicto Domino Duce, absolvitque ipsum ab omni juramento Regi Henrico Sexto præstito, ab ejusque observatione; superque sua dispensatione, et absolutione, direxit eidem Litteras Apostolicas, expresse declarantes, se nullatenus obligari ad servandum juramentum præstitum, quia incaute valde emissum, et in proprii juris præjudicium, ac in totius suæ posteritatis exhæredationem. Et propterea, ex debito stricti juris requiritur in hujusmodi juramentis declaratio dispensationis.

Invectiones igitur, improperationesque, prius dictæ, non magnam contra dictum Dominum Ducem videntur efficaciam habere.

Memorabilia varia, sive verius, mirabilia, hoc anno in regno contingentia.

Great inundations at this period, and disastrous effects resulting therefrom.

[2] Memorandum primo, ac etiam commemorandum, quomodo hoc anno, acsi [3] quadraginta annis offensus fuisset Dominus generationi regni hujus, decrevissetque, propter conceptam iracundiam, disperdere populum, cum regno, ac novum mittere diluvium super terram, [4] cataractas cœli aperuit, pluviasque de media regione aeris in tanta [5] abundantia per totam æstatem distillare fecit, ut indisponerent nedum fruges in campestribus, et fructus in arboribus, [6] quinimmo etiam, herbas et herbagia in [7] hortis et herbariis, ita ut nunquam

---

[1] *Anchona* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] In allusion to *Psalm* xcv. 10.

[4] *cateractas* in MS.

[5] *habnndantia* in MS.

[6] *quinymo* in MS.

[7] *ortis* in MS.

ad congruam et consuetam maturitatem pervenire poterant, nec cedere in utilem acceptabilemque usum hominum, quemadmodum alias cedere consueverunt. Causabant etiam inundationes aquarum tam mirabiles, quod per centum annos præteritos non fuerunt visæ per aliquem viventem similes ipsis, sive pares. Nam tam grandes fuerunt, et vehementes, quod per vim et violentiam sui cursus propellerent molendina varia, ac etiam ædificia multa, prope ripas aquarum situata, transveherentque secum, in possessorum [1] damnum non modicum, usque in eorum perpetuam [2] adnihilationem. Supereffluebant insuper prata omnia, pasturas, et pascua, in bassis locis latentia, ita quod parvum, vel omnino nullum, proveniret ex ipsis commodum, in usum humanum, anno dicto, in regione ista. A.D. 1460.

[3] Memorandum, secundo, ac rememorandum, a populo universo, quomodo cum rara et insueta, quæ præveniunt, indicativa sint, apud sapientes, malorum quæ futura erunt; [4] ideo Deus ille, qui justus et misericors esse dicitur, Deus, videlicet, ille, qui, cum irascitur, semper et assidue suæ misericordiæ recordatur, ostendit nobis hoc anno tam prodigia in cœlo sursum, quam etiam signa in terra deorsum; quatinus per ea poteramus plenius [5] conjicere mala nobis superventura, si nequaquam velimus nos induere, cum [6] Ninivitis, in sacco et cinere, in fletuque, planctu, et ploratu, animas nostras coram Domino humiliare. Occurrence of signs and prodigies in this year.

Ostendit nobis primo, in partibus Northfolchiæ, gladium acutum et ancipitem pendentem in aere sursum, cum puncto demisso versus terram, in signum et [7] prognosticum, quod Dominus, ut faceret vindictam in nationibus, et increpationes in populis, evaginaturus A sword seen in the heavens.

---

[1] *dampnum* in MS.

[2] *adnichilationem* in MS.

[3] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[4] A hand is drawn in the margin, calling attention to this passage.

[5] *conicere* in MS.

[6] *Jonah* iii. 5, 6.

[7] *pronosticum* in MS.

A.D. 1460. evibraturusque esset in proximo in partibus istis gladium ultionis.

A shower of rain, of the colour of blood.

Ostendit etiam, secundo, deprope nos, in partibus Bedfordiæ, [1] pluviam cadentem de cœlo, ita sanguineam, ut rubricaret et intingeret pannos et vestes plures, causa exsiccationis pendentes in [2] hortis, causaretque intuentibus admirationem non parvam, in evidentem conjecturationem sapientibus, quod Dominus in proximo effusurus esset sanguinem, tanquam aquam, in circuitu circa [3] typicam nostram Jerusalem; ita ut, per non paucum tempus, inter viventes nullus inventus esset, qui morticina occisorum sepelire vellet: et quemadmodum prius in verbo auspicatum fuerat, ita cito posterius in facto contingebat.

A threefold sun, seen in the sky.

Ostendit insuper nobis, tertio, si fas sit credere reportationi fictæ a vulgari populo, solem triplicatum in æthere; in argumentum conclusivum, quod sicut tres sunt, qui testimonium pacis dant in cœlo, scilicet, Pater, [4] Verbum, et Spiritus Sanctus, ita tres etiam sunt in terris, videlicet, Rex, Regina, et Dux Eboracensis, qui ministrabunt in regno isto in proximo materiam litis non parvæ, ac etiam perturbationis.

Though no great earthquakes are recorded in this year, the people of the North rise against those of the South.

[5] Memorandum insuper, tertio, rememorandumque itaque, ac etiam reportandum, tam a sene quam a juvene, quam etiam a plebe universa in regno isto pro sempiterno, quomodo etsi nequaquam anno isto terræmotus multum magni in regno fuerint, surrexit tamen gens contra gentem, et regnum contra regnum, regnum, videlicet, Boreæ contra regnum [6] Austri, maximamque stragem hominum vicibus variis in regno causavere.

The two adverse parties

Primo quidem, in conflictu habito apud villam de Wakefelde, infra Comitatum Eboracensem; ubi cecide-

---

[1] Hearne reads "*plumam.*"
[2] *ortis* in MS.
[3] *tipicam* in MS.
[4] *Verbo* in MS.
[5] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.
[6] *Austriæ* in MS.

runt per manus Borealium septingenti Australes, et inter eos de claro sanguine viri plures. Deinde in conflictu altero, apud villam Sancti Albani habito, in quo ceciderunt de utraque parte plures, de Australibus tamen in [1] majori numero per mille quingentos viros, secundum eorum computationem, qui fossas foderunt, et sepelierunt eos. Deinde vero, in tertio conflictu, habito apud villatas de Feribrigge, et Shirburne, et Saxtonfelde, in Comitatu Eboracensi, in aliisque villis, villatis, et campis, in itinere versus [2] Eboracensem, sub Domino Rege Edwardo Quarto; in quo ceciderunt de Borealibus, suis boaticis pompaticisque flatibus non obstantibus, ultra numerum viginti quinque millium, præter hos quos absorbuerunt latices, latueruntque inter frutices, et in sepibus, nec venerunt ad notitiam [3] conculcatorum.

A.D. 1460. meet at Wakefield; at St. Alban's; and at Ferrybridge, in Yorkshire.

Sicque fuisset patria illa novissimum prosperationis diem pro tempore non parvo habitura, si non major fuisset clementia Principis, jussissetque militibus ferro parcere, raptoribus vero cohibere manum a spoliatione.

The days of prosperity would have been long postponed for the country, had it not been for the clemency of the new sovereign.

Finiunt Acta in Anno Nono: subsequuntur in Decimo.

[1] *mari* in MS.
[2] More correctly, "*Eboracum.*"
[3] Qy. if not an error for "*calcu-latorum.*"

[1] *Processus belli illius, sive prœlii, quod inter Australes et Boreales commissum fuerat infra et extra villam Sancti Albani.*

A.D. 1461. After the decapitation of the two nobles, the Northern men become inflated with conceit.

[2] Decapitatis [3] duobus illustribus Dominis illis, de quibus expressa fit mentio in præmissis, transmissisque eorum capitibus usque Eboracum, causa erigendi ea ibidem in portis, in ulteriorem despectionem reprobationemque personarum ipsorum; cœperunt viri Boreales, una cum suis proceribus, ipsique proceres, una cum dictis Borealibus, non aliter quam altera turgescens vesica, in suis visceribus intumescere, ambulareque taliter in magnis, ac etiam in mirabilibus, super se, ut putarent unum ex illis bene sufficere ad subjugandum mille ex Australibus, duos vero ad subjugandum millia decem eorum; ac etiam, ad cogendum ut subservirent ipsis.

With the Queen and the Prince, they proceed Southwards, to St. Alban's; plundering and spoiling on the road.

In qua inflatione spiritus, iter suum, una cum Domina Regina et Principe, versus partes Australes arripientes, perrexerunt per viam eis acceptiorem, quousque venirent ad villam et Monasterium Anglorum [4] Protomartyris, [5] Albani; utrobique in omni loco per quem venerant, et præcipue citra Trentam, deprædantes, despoliantes, devastantesque, ac secum etiam rapientes quicquid aut in pannis aut pecuniis, in pecoribus aut pecudibus, aut in quibuscunque rebus aliis, invenire seu reperire poterant in ipsis; nec ecclesiis parcentes, nec ecclesiasticis, nec monasteriis nec monasticis, nec capellulis nec capellulatis; [6] immo, nec ali-

---

[1] *Acta in anno decimo.*— Superscription to folio 163 a.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination

[3] *Secundum prœlium commissum infra et extra villam Sancti Albani.* —Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] *Prothomartiris* in MS.

[5] *Regina, cum filio suo, et exercitu Borealium.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[6] *ymo* in MS.

quibus locis aliis quæ sacrata fuerant, et in sortem cesserant Domini Salvatoris; pejores in eo facto ducibus barbaricis, paganisque principibus deteriores. A.D. 1461.

Scriptum namque est de Julio Cæsare, pagano principe, quomodo ipse, in omni progressu sui conquæstus, districtum dederat mandatum militibus suis, ut templis Deorum parcerent, nec [1] aliquam irreverentiam per viam deprædationis, despoliationis, seu devastationis, aut per aliquem modum alterum, ipsis quomodolibet irrogarent. Scriptum est etiam de Pompeio Magno, principe [2] itaque pagano, quomodo ipse, cum exercitu Romanorum, Jerusolimam veniens, inhibuit suis omnibus, ne templo Domini aliquid inferrent injuriæ, sive læsionis. Scriptum est insuper de Alexandro Macedonico, principe etiam barbaro, sive barbarico, quomodo ipse, cum exercitu magno ad dictas partes veniens, et Joiadem sacerdotem revestitum in obviam sibi venientem intuens, lædi non permisit, nec per suos sibi, aut Templo Domini, aliquam intemperantiam inferri toleraret.

Instances in which pagan princes, even, have spared institutions devoted to the purposes of religion.

Scriptum est præterea de [3] Attila, Hunnorum principe, rege etiam gentili, et absque sana fide, qualiter ipse, cum acie magna, in [4] Italiam veniens, et Johannem, Romanorum Pontificem, sibi pro libertate suæ ecclesiæ occurrentem intelligens, benigne admiserat, benigniusque concessit quicquid pro libertate dictæ ecclesiæ postulare vellet. Scriptum est adhuc ulterius de [5] Brenno, duce Senonum, et cultore [6] idolorum, qualiter ipse tamdiu contra hostes permansit invictus, quousque præsumpsit contra Deos sacros insurgere, invadereque templum Dei Apollinis, apud insulam [7] Delon, ac ipsum suis jocalibus spoliare.

The converse examples, also, of Attila and Brennus.

---

[1] *Acta in anno Johannis Octavi decimo.* — Superscription to folios 163 b - 176 a.

[2] Hearne suggests "*item*" for this word.

[3] *Athila Hunorum* in MS.

[4] *Ytaliam* in MS.

[5] *Brennio* in MS.

[6] *ydolorum* in MS.

[7] *Delos* in MS.

A.D. 1461.

The Northern men, in their lust for spoil, stop at no act of profanity.

[1] Sed Boreales, ad hos nullatenus advertentes, sive eorum vestigia imitari in aliquo affectantes, [2] immo verius, vel Antiochi Epiphanis, Regis [3] Syriæ, qui, in felle furoris, Jerusolimam veniens, Templum sacrum Dominicum spoliationi supposuit, destruxitque altare æneum, ac mala plurima tam per se, quam per suos, in dicta urbe fecit; vel aliter, Nabugodonosor, Regis [4] Babyloniæ, qui etiam, Jerusolimam cum exercitu veniens, spoliavit in ea tam Templum sanctum Dominicum, quam etiam domum regiam, pluraque mala fecit infra urbem dictam; hos utique Boreales statuentes eis in exemplum, nec pepercerunt locis sacris, nec rebus Deo dicatis, [2] immo, nec alicui loco alteri per quem venerant, et spolium aliquod inde, sive prædam, deprædari valebant. Sed de hac materia dicetur plane magis postea; ideo iterum ad principale propositum, ad processum, videlicet, de adventu Borealium ad villam Sancti Albani, [5] Protomartyris, redeamus.

On entering St. Alban's, they find the King's army close at hand.

Venientes utique Boreales ad villam dicti [5] Protomartyris, et Dominum Regem, cum exercitu magno, cum nonnullisque Dominis suis, deprope jacentem audientes, mox intraverunt villam dictam, cupientes per medium ejus iter arripere, et exercitum suum dirigere contra exercitum Regis. Attamen per paucos [6] arcitenentes, deprope Magnam Crucem sibi obvios, compulsi erant retrorsum [7] recedere, fugereque cum dedecore ad finem Occidentalem villæ; ubi per venellam, quæ ducit ab ipso fine versus Boream, usque ad vicum Sancti Petri, impetrantes sibi ingressum, habuerunt ibidem cum quodam manipulo plebis de exercitu Domini Regis conflictum magnum. Deinde, non paucis tamen ex utraque parte prius interfectis, evadentes usque ad

They attack the King's troops.

---

[1] *Boreales sacrilegi.* — Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *ymo* in MS.

[3] *Siriæ* in MS. *Maccabees* i. 21

[4] *Babiloniæ* in MS. *Daniel* i. 2.

[5] *Prothomartiris* in MS.

[6] *architenentes* in MS.

[7] *Boreales retrocedunt.*— Marginal Note, by Lord William Howard.

brueram, vocatam "Barnet Heath," prope finem villæ Borealem jacentem, habuerunt cum quibusdam copiis amplioribus, ut, puta, cum quatuor vel quinque millibus de præcursoribus exercitus Domini Regis, conflictum majorem, [1]immo, permaximum, et pro tempore satis ancipitem. [2]Nam si scivissent Australes adeo acriter instare, perstare, et perseverare, sicut sciverunt inire prœlium, in principioque pugnare, fugassent infallibiliter istos boantes [3] balatrantesque Boreales omnes iterum cum dedecore ad suas sedes, coegissentque eos [4] damnasse, condemnasse, ac etiam execrasse, diem et horam in quibus egredi præsumpserunt de latibulis suis. Sed quia, secundum Vegetium, "De Re Militari," in omni regione populi illi qui Australes sunt, vel Orientales, propinquius soli nati, minus aliis habent sanguinis, quia magis per solem desiccati, ideo molliores tenerioresque in se sunt, et ex consequenti ad pugnandum contra hostes cominus inhabiliores: prout etiam concordat secum Metricus quidam, ita scribens,— A.D. 1461. The Southern men shew bravery at the beginning of the battle; but are wanting in powers of endurance.

"Quicquid ad Eoos tractus, cœlique teporem,
"Vergitur, emollit nimium clementia cœli,"

ideo Australes, qui acriores fuerunt in principio, superioresque in campo, frangebantur posterius cito nimis, in tantoque citius, in quanto respicientes retro, et neminem videntes de prægrandi exercitu Domini Regis [5] accurrentes, sive se [5] disponentes ad præstandum succursum ipsis, mox [6] dorsum dederunt Borealibus, fugeruntque per rubos et dumos, per sepes et sylvas, per locaque alia varia, invia et inaquosa, ad declinandum manus hostium, et ad salvandum vitas suas. The vanguard, at length, takes to flight.

Quod videntes Boreales, qui omnes, juxta auctorem dictum, quia remotiores sunt aliis ab ardore solis, ideo The Northern troops pursue

[1] *ymo* in MS.

[2] *Conflictus atrox.* — Marginal Note, by Lord William Howard.

[3] Hearne suggests "*balantesque*," but "*blaterantesque*" is probably meant.

[4] *dampnasse, condempnasse*, in MS.

[5] Sic in MS., in the plural.

[6] *Australes in fugam versi.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

A.D. 1461. them till nightfall.

plus habent sanguinis, promptioresque sunt præterea, ac etiam proniores, in effusionem ipsius, prout concordat etiam secum Metrista, scribens per hunc modum,—

"Omnis in Arctois sanguis quicunque pruinis
"Nascitur, indomitus bellis, mortisque amator est,"

insequebantur eos velociter valde in equis; apprehendentesque eorum quamplures, transfoderunt eos suis lanceis, coegeruntque per mortis vulnera persolvere debita fatis. Coegissentque in multo plures, sed, Altissimo disponente, nox subito supervenerat, quæ suis [1] tenebris terram obscurans, ne valerent ulterius fugientes insequi ipsis præpedimentum dabat. [2] Nocte utique superveniente, cum adhuc tenebræ essent super terram, audientes illi qui circa Regem in statione permanserant, quomodo eorum socii quamplures cesserunt hostibus, in fugaque per ipsos interfecti erant, mox spiritu percussi formidinis, se etiam, in non pauco numero, quia in numero ultra [3] viginti millium, ad fugam pariter disponebant.

Night coming on, the main body takes to flight.

The leaders of the King's troops now withdraw.

Quod videntes proceres in campo sub Rege digniores, intelligentesque in ipso Rege nec spiritum esse, nec animum, [4] immo, nec vultum, nec alloquium, ad consolandum sive animandum populum suum, [4] immo magis, cor habentem inclinatum ad partem contrariam, et ad Reginam, uxorem suam, subtraxerunt se etiam, sperantes [5] in posterum, per Dei illius gratiam, qui [6] docet ad prœlium manus, digitos vero ad bellum, diem de hostibus habere meliorem. Subtractis igitur ipsis, et toto quasi populo in fugam prolapso, accessit ad Dominum Regem Scutifer unus, doctus in lege, et satis facundus,

---

[1] *Nox dirimit pugnam.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *Nocte vero* in Hearne.

[3] *Exercitus viginti millium.* — Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] *ymo* in MS.

[5] *imposterum* in MS.

[6] *Psalm* cxliv. 1.

nomine et cognomine [1] "Thomas Hoo" vocitatus. Hic suggessit sibi, ut, viso et considerato statu in quo steterat, quomodo, videlicet, stabat ipse quasi solus absque proceribus, solus absque militibus, solus absque signiferis, armiferis, aut aliquibus [2] hominibus armorum aliis, quos adesse decuerat suo lateri, in salvam et securam custodiam corporis sui, transmitteret virum idoneum aliquem ad exercitum Borealium, et ad Dominos qui regimen et gubernamen habebant ipsorum ; ad significandum ipsis, quomodo, non solum propter causam dictam, [3] quinimmo etiam, quia melius noverat ipsos omnes esse suos benevolos, suique solius causa associasse se in unum, advenisseque cum brachio fortitudinis ad partes istas, stabat ipse in plena paratissimaque voluntate veniendi ad eos, manendique cum ipsis, quemadmodum prius permanserat sub regimine Australium Dominorum.

A.D. 1461. Thomas Hoo, an Esquire, now advises the King to send a message, in friendly terms, to the chiefs of the Northern army.

Missus est igitur, juxta datum [4] consilium, Scutifer dictus ad exercitum Borealium; illucque veniens, et Comiti Northumbriæ, cui peroptime notus fuerat, voluntatem Regis aperiens, mox secum certos Dominos reduxit; qui ipsum Regem adduxerunt secum primo ad tentorium, castris regiis magis propinquum, ad tentorium, videlicet, Domini de Clifforde; deinde gradientes pro Regina et Principe, conduxerunt eos ambos protinus ad præsentiam ipsius.

The King is led by certain of the Northern lords to the tent of the Lord de Clifford.

[5] Quibus visis, gaudens gavisus est non aliter in visceribus suis, quam gaudere solet sponsus super sponsam, sive pater super filium, qui, postquam perierat, iterum reinventus est, iterumque readductus ad præsentiam suam. Amplexans igitur eos in suis brachiis, ad oscula orisque admittens, prorupit in vocem protinus, et loque-

The Queen and Prince are then led to his presence.

---

[1] *Thomas Hoo, Scutifer.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *hominum* in MS.

[3] *quinymo* in MS.

[4] *concilium* in MS.

[5] *Occursus Regis, Reginæ, et Principis.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

A.D. 1461. batur, dicens;—"Benedictus sit Dominus Deus ille, qui "tam magna fecit in populo Boreæ, ut sufficeret "uxorem, ad tempus divortiatam, restituere nobis "iterum, fugareque hostes omnes in ea parte obvios, "ac demum de ipsis feliciter triumphare." Et hiis dictis, iter arripuit, [1] creato tamen prius suo filio in militem, versus Monasterium; ubi ab Abbate et fratribus susceptus honorifice satis, ducebatur cum [2] hymnis et confessionibus ad altare majus, deinde ad feretrum, deinde ad cameram suæ solitæ hospitationis. Priusquam tamen perveniret ad cameram illam, accessit ad eum Abbas, et supplicavit quatinus, in præservationem tam villæ, quam etiam ecclesiæ, a rapina et spoliatione, dignaretur jubere generalem proclamationem, prohibitionemque sub pœna districtiori, fieri, ne quis, de campo ad villam veniens, protendere præsumeret suas manus ad actum illicitum spoliandi.

After expressing his thanks, and conferring knighthood upon his son, the King proceeds to the Abbey.

Quod licet benignius annueret, juberetque ad statim ita fieri, nemo tamen fuerat, qui proclamationi acquieverat, aut in aliquo eo citius a spoliatione abstineret. Erant enim omnes libertati licentiatique, prout asseruerant, per Reginam et proceres Boreales, ad rapiendum et capiendum quicquid alicubi locorum citra Trentam invenire poterant, per viam remunerationis et recompensationis pro laboribus suis. Et propterea, timore terroreque postpositis, prolapsi fuerunt in raptum et rapinam [3] pene omnes, in singulis suis verbis scurris fœdiores, vel lixis, in factis vero rapaciores vel milvo, vel vulture, vel lupo, vel tigride, vel quocunque alio genere [4] rabidi animalis; non advertentes, nec intelligere volentes, quod Dominus non solum prohibet aliena non rapere, [5] immo etiam, cum lite propria repetere; quia

At the Abbot's request, the King issues a proclamation against plundering; but to no purpose, as the Northern men assert their right to plunder on the Southern side of the Trent.

[1] *Edwardus Princeps insignitus equestri ordine a patre.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *ymnis* in MS.

[3] *penes* in MS.

[4] *rapidi* in MS.

[5] *ymo* in MS.

tam avaritia ex [1] calumnia, quam etiam sacrificium ex rapina, habentur apud ipsum in detestatione non parva. A.D. 1461.

Regiæ igitur nedum proclamationi, [2] immo etiam, divinæ prohibitioni, se pertinaciter opponentes, nec viduis pepercerunt, nec advenis, nec pupillis nec orphanis, [2] immo, nec ipsis nudis pauperibus, qui transierunt ostiatim ad mendicandum sibi quotidianos suos victus. Deus igitur ultionum, Dominus Deus [3] ultionum, vindicet causas illorum, reddatque, prout demeruerunt, retributionem debitam rapacibus populis, et superbis. Amen.

They spare neither age nor condition in their ravages.

Nunc quia rerum gestarum memoria retinetur remisse magis per prosas quam per metra, ideo, ut de rebus, tam de raro contingentibus, habeatur apud posteros notitia magis recens, de bello dicto, de temporeque, ac loco, ipsius, necnon de raptu, sive rapina, plebis Borealis, scribitur sub brevibus hic ulterius, metrice, sub hiis verbis.—

Lines commemorating the Second Battle of St. Alban's.

[4] M semel, X seno, centum quater, I simul uno,
Cum lux septena fuerat, mensis quoque dena,
[5] Numinis illius, venerantur quod morientes,
Inter solares pugnantes et Boreales
Magna cohors cecidit, duo millia plebs numeravit.
Sors apud Albani villam [6] Protomartyris almi
Et pugnæ campum cœsis dedit, et tumulatum.
Quod dolet, ac doluit, annis multisque dolebit,
Villicus ac monachus, prope eos habitator et omnis.
Principio pugnæ potiores Marte fuere
Australes, tandem vicit Boreas, que triumphum
Abstulerat secum; stat sors mox versa retrorsum,
Martis ut eventum fore scires sic dubiosum.
Ut veniunt cinifes, culices, [7] bruchique, locustæ,

---

[1] *calumpnia* in MS.

[2] *ymo* in MS.

[3] *ulitionum* in MS.

[4] Meaning MCCCCXXXXXXI (A.D. 1461), on the 17th day of February in which year the Second Battle of St. Alban's was fought.

[5] Probably the god Februus, or Pluto, is meant; from whom February takes its name.

[6] *Prothomartiris* in MS.

[7] *brucique* in MS.

A.D. 1461.
Ac vastant segetes, aliæ muscæ quoque multæ
Sic advenerunt, similes illis, Boreales,
Ac vastaverunt segetes, et opes populares,
Austri totius. Hiis judex sit [1] Rhadamanthus,
Et Minos Cretæ, conjunctus eis [2] Æacusque,
Atque modum pœnæ pensent, [3] ceu demeruere.
Vix infernalis pro pœna sufficit ipsis
Aut focus, aut Furiæ, licet essent agmine mille.
Gens est Cerberea, gens [4] Sphyngia, gens [5] Briarea,
Latratu, raptu, spolii prædæque vocatu.
Laus hæc laus Boreæ, laus est hæc laus sine laude.

Processus super rapida rabidaque plebis spoliatione, et patriæ, per viros Boreales, post victoriam habitam ab exercitu adversante.

The Abbot bewails the misfortunes that have overtaken the Abbey, and its neighbourhood.

[6] Recedente Domino Rege de Monasterio versus partes Boreæ, recedente etiam et Regina, sed non nisi prius nobiliori quasi totius ecclesiæ jocali remunerata, recessit itaque Abbas ad locum solitarium, solusque ibidem sedens, deplangebat propriam nedum, [7] immo etiam, totius adjacentis patriæ, devastationem: in planctuque spiritus in claustrum, tempore parliamenti, ad suos fratres descendens, eos lacrymis, per maxillas defluentibus, alloquebatur, sub hiis verbis:—

He addresses the brethren thereon.

"Fratres et confratres, nostræ [8] miserrimæ sortis "nobiscum comparticipes.—Timor, quem dudum timui-"mus, modo evenit, quodque olim verebamur nimium, "etiam pro nunc accidit. Timuimus etenim dudum, "ac etiam verebamur nimium, quomodo gentes, genti-"bus deteriores, gentes, videlicet, de partibus Boreæ, "advenirent in hanc hæreditatem Dominicam, pollue-"rentque istud templum sanctum suum, ac totam

[1] *Radamantus* in MS.
[2] *Eachusque* in MS.
[3] *seu* in MS.
[4] *Spingia* in MS.
[5] *Briaria* in MS.
[6] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.
[7] *ymo* in MS.
[8] *miserimæ* in MS.

"Jerusalem, totam, videlicet, villam adjacentem, in "prædam ponerent, ac deprædationem, hominum per- "versorum. Et quemadmodum pertimuimus, ita modo "accidit. Jam enim venerunt super nos quidam "Sathanæ satellites, Cerberique tirones, viri, scilicet, "militares de [1]alumnatione patriæ Borealis, qui tam "grandia et horribilia fecerunt nobis mala in parti- "bus istis, quod, illis visis et intellectis, non poterant "oculi nostri lacrymas non deducere, neque aut die "aut nocte valebanus nos a planctu et gemitu con- "tinere. Causa, quia, si egressi fuerimus ad agros, "prope Borealem finem villæ jacentes, ecce! ex utra- "que parte viæ, ac etiam campis aliunde, tot occisi "gladio, quod inter vivos vix adhuc restat unus, qui "velit eos, ne cedant in escam cœli volatilibus, cari- "tative sepelire. Et si introierimus in civitatem "villæ hujus, ecce! omnes attenuati fame, ita ut non "habeant edulium unde comedant, neque potum alium, "præter laticem, de quo gustare valent. Omnia "subtraxerunt isti filii Belial, viri, scilicet, Boreales; "omnia rapuerunt, omnia vastaverunt, ac secum as- "portaverunt ad partes suas. A.D. 1461.

"Et si adhuc ulterius ingressi fuerimus in istud "Dominicum Sanctuarium, ecce! propheta et sacerdos "abierunt in terram quam ignorant. Ecce! fratres, "ecce! Prior vester, et noster Archidiaconus, timore "ducti, recesserunt pro tempore de nostra congrega- "tione, optaveruntque, dum recederent, se [2] pennas "habere, sicut columbæ, quatinus evolare valerent, et "requiescere, seque, ne aspiceret eos visus hominis, "usque in solitudinem elongare.

"Ecce etiam! post eorum recessum, irruerunt in "istud Domini tabernaculum homines rapaciores [3] Har- "pyiis, leonibusque ferociores, qui, gentilico spiritu

---

[1] *alumpnatione* in MS.
[2] *Psalm* lv. 6.
[3] *Arpiis* in MS.

A.D. 1461. "ducti, præsumpserunt nedum Dominicam tunicam "[1] scindere, [2] quinimmo etiam, super ejus vestem im- "mittere sortem, ac totam dotem istius ecclesiæ, et "nostri [3] Protomartyris patrimonium, taliter tamque "horribiliter spoliare, acsi stilo hominis inscribere- "tur illud [4] Ysaiæ in eorum libris:—'Velociter spolia "'detrahe, citoque prædare.' Velociter enim spolia- "bant omnia, quæ tenens habebat aliquis, sive dives, "sive inops, ad extra, aut in pecuniis, aut in pecori- "bus, aut in aliquibus necessariis, sive utensilibus "aliis, ita quod post se [5] nihil omnino relinquerent, "nisi grave fuerat nimium, aut tali modo qualificatum, "quod nulla sua arte secum asportare valerent. Et "adhuc si quod tale fuerat, vel [6] conculcabant pedi- "bus, vel detrectabant manibus, vel, quod est turpius "dicere, suis fœdabant stercoribus, et ita reddebant "omnino inhabile pro esu hominum, aut [7] comessatione. "Velocius etiam detrahebant nobis omnibus hic ad "infra, appellantes nos vel proditores Regis, vel filios "meretricis, vel viliori, quo ipsi sciverant, nomine "horridissimæ exprobrationis.

"Velocissime insuper prædabantur, et deprædabantur, "omnia, quæ habebatis, aut ad infra, aut ad extra: "ad infra, aut in cellario, aut in granario, aut in aliqui- "bus aliis officinis vestris, pro necessaria quotidianaque "sustentatione vestra: ad extra, aut in prædiis, aut in "grangiis, aut alicubi alibi, in stauro pro exhibitione "vestra, tam de præsenti, quam etiam in futuro. Et "ita pro nunc taliter stat hæc ecclesia, acsi [8] projiciens "projecisset eam Dominus, aut in [9] abominatione magna "habuisset eam anima ipsius. Et propterea, fratres, "licet nequaquam hucusque infringantur lapides ma-

[1] In allusion to *Luke* x. 41.
[2] *quinymo* in MS.
[3] *Prothomartiris* in MS.
[4] *Isaiah* xxxiii. 23.
[5] *nichil* in MS.
[6] *conculcabunt* in MS.
[7] *commestione* in MS.
[8] *proiciens* in MS.
[9] *abhominatione* in MS.

"teriales vestri sanctuarii, neque dispersi jaceant in "capite omnium platearum, [1] nihilominus oportebit vestrum aliquos, qui lapides vivi estis, cum sumptus jam "deficiunt, ad tempus dispergi, segregarique a consortio congregationis; quousque dignabitur Dominus recordari, quid acciderit nobis, intuerique ac respicere "opprobrium nostrum, et sic tandem hæreditatem nostram, quæ pro nunc versa est ad alienos, domus vero "nostra in suis bonis mobilibus ad extraneos, de uberiori "sua gratia, restituere iterum nobis. Et in hac necessitate dispergendi uti volumus indifferentia tali, ut "omnes cursualiter transeant, illis solis solummodoque "exceptis, quos excipi oportet pro regimine claustri, "chori, bonorumque ecclesiæ in universali." A.D. 1461.

Et dum hæc diceret, taliter tamque [2] abundanter ab ejus oculis erumpebant lacrymæ, quod, propter gemitus et singultus, non poterat sermonem ulterius protelare. Sub hiis igitur paucis ipsis valefaciens, recessit, abbreviata tamen prius sua familia, ad [3] manerium suæ primariæ originationis; ubi, quia locus erat bene extra regiam viam positus, permansit sub strictiori regimine, quo honeste valuerat, posterius non paucis diebus.

The Abbot's emotion, on then proposing that the brethren shall separate. He himself retires to Whethamstede.

Nunc quia de viris Borealibus fit sæpe et sæpius mentio in præmissis, ideo de eorum moribus et conditionibus scribitur hic ulterius metrice, sub hiis verbis.—

The character of the Northern troops, depicted, in verse.

Qui mores plebis cognoscere vis Borealis,
Perlege pauca metra; tibi dicent nil nisi vera.
Gens Boreæ, gens [4] Tisiphones, gens [5] altera Megæræ,
Gens lactata [6] Styge, potataque plebs Acheronte,
Sævit in Australes, stimularet [7] ceu furor omnes,
Non vigor attraheret, virtus non, visve moveret.
Est furor aut furia, quicquid gens egerit ista.
Gens Boreæ, gens Cerbereæ linguæ, que loquelæ,

[1] *nichilominus* in MS.

[2] *habundanter* in MS.

[3] Namely, in the town of Whethamstede.

[4] *Tissiphone* in MS.

[5] *altra* in MS.

[6] *Stigie* in MS.

[7] *seu* in MS.

A.D. 1461. Latrat et elatrat, et verba rudissima tractat.
Proditor est quisque vir nobilis ejus in ore,
[1] Presbyter et monachus, puer et vir, sexus et omnis;
Famine sive probri, quod posset vilius edi,
Semper ut inficiat, vir vilis vilia tractat.
Gens Boreæ, gens proluvie, fœdissima de se,
[2] Harpyiis similis, violando vasa liquoris,
Ac mensas hominum, tabulatas ac mulierum,
Fœdior est fatu, bis turpior est moderatu;
Nescit honesta loqui vir fœdæ progeniei.
Gens Boreæ, gens perfidiæ, gens prompta rapinæ,
Gens est centimano raptu similis [3] Briareo,
Et [4] Tityo jecore, [5] Sisypho saxoque ruente.
Et licet ulterius societur Tantalus istis,
Non peccat metrum, mos est hiis pejor eorum;
Diripiunt, rapiunt, post se vix saxa relinquunt.
Gens Boreæ, gens nequitiæ, gens abs pietate,
Est sine lege necis vindex, sine judice juris
Decisor, quia vi vult cuncta regi gladiali,
Moreve barbarico, licitum foret in spoliando,
Ut fierent propriæ per raptum res alienæ.
Friguit aut caluit nimis id, quod tollere nollet.
Gens Boreæ, gens vipereæ pellis, generisque,
Mordet et emordet, rodit, corrodit, et urget
Matris ad interitum, male sic ut tendat ad ortum,
Devoret ac patriam, quæ sæpe cibaverat ipsam,
Per matrisque modum, dederat sibi lac ad edendum:
Et linguæ stimulo noceat, caudæque veneno,
Australi populo, sibi res et opes rapiendo.
Auster erat præda, raptrix Boreas que rapina.
Hinc quia gens ista gens fertur tam vitiosa,
Quod [6] mihi si centum [7] linguæ sint, oraque centum,

---

[1] *Presbiter* in MS.
[2] *Arpiis* in MS.
[3] *Breareo* in MS.
[4] *Titio* in MS.
[5] *Sispho* in MS.
[6] *michi* in MS.
[7] Virgil, *Æneid.* vi. l. 625.

Ferrea vox et item, vix singula dicere possem. A.D. 1461.
Hanc Cantariam sibi quæsivit propriandam ;
Extinctis cereis, sonituque nolæque libellis,
Ut pro perpetuo maledicta sit [1] Arctos ab Austro.

Processus sub brevibus, super forma et modo, quibus Comes Marchiæ, filius et hæres Domini Ducis Eboraci, interfecti, audita fama de morte sui patris, mox associata sibi non pauca multitudine plebis, ad urbem venit Londoniarum; ubi accepto in se tam nomine Regis, quam regni regimine, perrexit immediate posterius versus Boream, contra proceres et alios rebelles ibidem. Deinde rursus, sed non nisi prius gratiosissima victoria habita de ipsis, Londoniis rediens, cum maximo applausu et complausu totius plebis, consummavit [2] *sollemnia Coronationis.*

[3] Multiplicatis undique malis in partibus istis, sublatentibusque utrobique in omni quasi sepe prædonibus et hiis qui exercebant latrocinia deprædationis, stabat populus anxiatus, angustiatusque in se plurimum, pro eo quod, quo se diverteret pro habendo refugio, nec sensum, scientiam, haberet, sive intellectum.

Public alarm, caused by the excesses of the Northern army.

Cui sic anxiato, et taliter in angustiis posito, mox divina pietas affuit, suscitansque spiritum et animum alterius [4] Neoptolemi, Edwardi, scilicet, filii et hæredis Domini Ducis Eboraci, per ipsum, in forma qua dicetur posterius, salutem subito, et quasi ex insperato, in medio totius populi operatus fuit. [5] Quemadmodum etenim dictus [6] Neoptolemus, audita relatione

Prince Edward, the eldest son of the late Duke of York, arouses himself to avenge his father's

---

[1] *Arcthos* in MS.

[2] *sollempnia* in MS.

[3] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[4] *Neoptololomi* in MS.

[5] *Edwardus Comes Marchiæ, filius et hæres Richardi, Ducis Eborum.* —Marginal Note, by Lord William Howard.

[6] *Neoptolomus* in MS.

A.D. 1461. death, and the injuries of the people.

certa de morte Achillis, sui patris, mox, protunc licet adolescentulus, virilem animum induit, ad armaque se convertens, perrexit contra Trojanos, pluraque grandia, ac etiam gravia, in vindictam paternæ necis, contra eos egit; sic etiam iste noster Edwardus, habito certo nuncio de horribili nece, dedecorosoque fine, sui patris, mox, licet protunc vix decem et novem annos in ætate habens, prorupit in vocem, et loquebatur, dicens:— "Heus nobis! [1]immo, heus! heusque nobis! Ut quid "nati sumus, videre injurias illatas nedum nobis in "sævissima crudelissimaque interfectione nostri patris, "[2]quinimmo etiam, toti patriæ, in oppressione spolia-"tioneque plebis; et sedere continue in cinere socordiæ, "nec extrahere gladium ultionis?"

He addresses his supporters.

Et hiis dictis, convertit vultum ad suos commilitones, hortabaturque eos ad horum vindictam excessuum, sub hiis verbis:—"[3]Viri, fratres omnes, et "præcipue vos, qui zelum, velle, habetis, aut appetitum, "ad faciendum vindictam in nationibus illis, quæ jam "habent, et etiam a diu habuerunt, odio nos gratis, "aut increpationes in populis ipsis, qui, in furore "spiritus exeuntes de suis latibulis, spoliaverunt, "quasi in [4]nihilum, proximos vestros; adjungatis vos "nobis, et estote viri potentes, quia potenter, prout "speramus, propter tria, quæ habemus, erit nobiscum "Dominus, potentiusque pro nobis contra nostros ad-"versarios pugnaturus. Habemus etenim personam "actoris sine judice; habemus etiam causam æquam, "rectam, et justam, in lege; habemus insuper, et "tertio, propositum sanum, et incurvabilem rectitu-"dinem in intentione. Habemus enim personam ac-"toris sine judice, quia tam principe caremus, quam "judice, qui scit, vult, aut valet, ex sufficienti habita

[1] *ymo* in MS.
[2] *quinymo* in MS.
[3] *Oratio Comitis Edwardi ad suos complices.*—Marginal Note, by Lord William Howard.
[4] *nichilum* in MS.

" auctoritate, litem inter nos et nostrum adversarium " juridice in judicio terminare. Habemus etiam causam " æquam, rectam, et justam in lege, quia de omni lege " et omni jure, de omnique laudabili consuetudine " hujus regni, deberet tertius filius filio quarto in " jure hæreditario anteferri. Modo palam constat uni- " cuique, genealogiam Regis Edwardi Tertii [1] in recenti " habenti commemoratione, Leonellum, Ducem Clarentiæ, " a quo nos linealiter descendimus, ipsius fuisse filium " tertium, Johannem vero, Ducem Lancastriæ, a quo " noster adversarius linealiter descenderat, ejus fuisse " filium quartum; juste igitur, et juridice, de omnique " lege, nobis in hæreditario jure coronæ postponendum. " Habemus ulterius propositum sanum, incurvabilem- " que rectitudinem in intentione, quia novit ille Deus, " qui tam corda [2] scrutatur quam etiam [3] renes, nos " [4] nihil aliud intendere, nisi jus nostrum, per vim et " violentiam injuste a nobis detentum, per gladium, " cum non poterimus per justitiam, recuperare iterum, " ægrumque, ac etiam remissum, regni regimen refor- " mare in melius, ac bona et dominia, per incuriam et " socordiam a corona deperdita, revocare rursus ad na- " turam et statum pristinæ possessionis. Et hæc tria " sunt, propter quæ bene licet gladium extrahere, jus- " teque posse, absque ulla crudelitate, prœlium contra " adversarium nostrum commovere; affirmante Metrico, " scribenteque ad propositum isto modo:— A.D. 1461.

" ' Tunc de jure licet indicens bella jubere,
" ' Cum bonus est bellans, et quem decet arma
" ' movere.
" ' Cum patiens reprobam causam videatur habere,
" ' Non sic bella queunt dici crudelia vere.'

---

[1] *Leonellus Dux Clarentiæ, a quo Edwardus Quartus duxit originem.* —Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *scrutator* in MS.

[3] *Psalm* vii. 9.

[4] *nichil* in MS.

A.D. 1461. "Tunc etiam, juxta Beatum Augustinum, bella di- "cuntur esse justa, et nequaquam peccata, prout a "doctis viris didicimus, cum sint propter malorum "[1] coercionem, sublimationem bonorum, propterque obe- "dientiam reipublicæ exhibendam. Sed nos propter "has causas, et nullatenus propter aliquas voluntarias "alias, bellum pro nunc commovere intendimus: ergo "cum bella talia, juxta auctores jam dictos, sint nedum "licita, quinetiam justa et juridica, juste jungatis vos "nobis, subveniatisque in prosecutione nostri juris "contra inimicos nostros. Melius enim est nobis et "vobis in bello simul commori, quam pati ulterius "illatas in genere injurias, et de illis gladio non "ulcisci."

He proceeds to London, and is favourably received there.

[2] Et hiis dictis, associata sibi non parva multitudine plebis, equum ascendit, iterque arripiens versus Londonias, illuc felici auspicio, absque obice ullo, octavo die post bellum apud Sanctum Albanum commissum, pervenit. Illuc utique perveniens, et urbem libere gratisque ingrediens, ab omnibus, tam a Majore et a [3] senatoribus, quam etiam a clero, ab omnique artificio totius urbis, lætantissime suscipitur, cum maximoque cordis jubilo, ac gaudio exultationis, ducebatur ad Palatium Præsulis, in quo per dies non paucos posterius morabatur; quotidie cum prælatis præsentibus, et proceribus, cum aliisque solidis et sensatis viris, consulens et communicans, quid in promovendis suis arduis assumptis propositis utilius esset ipse acturus.

At Westminster, he publicly lays claim to the crown.

Tandem conclusione habita, perrexit die quarto mensis Martii ad Palatium regium, existens apud Westmonasterium, ipsumque ingrediens, accessit ad Regis solium, tempore Parliamenti ibidem erectum, in ipsoque [4] sessionem sibi sumens, declaravit coram omni populo, in

---

[1] *cohercionem* in MS.

[2] *Edwardus Comes Marchiæ pergit Londinum.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[3] *cenatoribus* in MS.

[4] *Edwardus sedet in solio Regis.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

persona sua propria, ore satis facundo, ortum suum, titulum suum, jusque suum ad nomen et regimen regni habitum; utrobiqueque in se sumpto, tam [1] nomine, videlicet, Regis, quam regni etiam regimine, perrexit ulterius ad ecclesiam monachorum, ubi ab Abbate et confratribus cum oblatione [2] sceptri regii, et aliis requisitis, receptus satis honorifice, ducebatur per chori medium usque ad altare majus, deinde ad [3] feretrum; deinde vero, immolato tamen prius in utroque loco consuetæ oblationis sacrificio, rediit iterum in chorum; ibique intuens solium alterum, pro Regia Celsitudine erectum, in ipsum ascendit, sedensque in eodem, [4] declaravit iterum pedem suæ originationis, ita distincte, dilucide, ac etiam aperte, ut valerent omnes melius intelligere, quomodo ipse verus hæres regni fuerat, qualiterque de lege regni sibi regimen illius competere deberet.

A.D. 1461.

He there states the nature of his title, on two occasions.

[5] Et dum declarare inciperet, exordium sumpsit a Rege Henrico Tertio, declaravitque, quomodo ipse in legitima procreatione genuit Edwardum Primum, Edwardus autem Primus genuit Edwardum Secundum, Edwardus autem Secundus genuit Edwardum Tertium, Edwardus autem Tertius genuit Edwardum Principem Walliæ, et filios alios sex, videlicet, Willelmum, Leonellum, Johannem, Edmundum, Willelmum alterum, et Thomam. Edwardus autem Princeps genuit filium solum et unicum, Ricardum; qui, patre præmortuo, successit jure hæreditario avo suo Edwardo in regnum; regnavitque posterius per annos varios, per annos, videlicet, viginti, et ulterius.

His descent from King Henry the Third.

Tandem vero, mortuo Johanne, Duce Lancastriæ, quarto Edwardi Regis filio, existenteque Rege Ricardo

Usurpation of the throne by

---

[1] *nomen . . . regimen* in MS.

[2] *ceptri* in MS.

[3] The Shrine of Edward the Confessor.

[4] *Oratio Edwardi ad Senatum Parliamentarem Angliæ.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[5] *Genealogia Regis Edwardi Quarti.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

A.D. 1461.

Henry, son of John, Duke of Lancaster, fourth son of King Edward the Third, in exclusion of Edmund, great grandson of Lionel, the third son.

in partibus Hiberniæ, causa ulciscendi necem et interfectionem [1] Rogeri Comitis Marchiæ, sui hæredis proximi, et taliter ac pro tali auctoritate Parliamenti declarati, rediit subito de exilio Henricus, filius Ducis dicti, ad partes Angliæ, in Boreæque finibus applicans, mox, favore et juvamine Comitis Northumbriæ, filiique sui Henrici, militis strenuissimi, non parvam plebis potentiam sibi associaverat; cum qua, in occursum Regis, ab Hibernia revertentis, gradiens, et ipsum apud Castrum suum de Flynt, in Walliæ partibus, reperiens, statim, et absque aliqua quasi [2] resistentia, in suum regimen suscipiebat. Quo sic suscepto, mox iter posterius arripuit versus Londonias; ubi convocato Parliamento, et ipso Rege, quibus mediis novit Summus Deus, novit etiam et mundus totus, ad cessionem inducto, statim se ingessit, coronam regni vendicans, ipsamque, [3] Edmundo seposito, Rogeri Comitis filio, et hærede regni proximo, sibi favore plebis, juvamineque sui sanguinis, usurpavit; sicque usurpando potius, quam justo titulo possidendo, ipsum posterius gubernavit regnum per annos quatuor et pene decem; sed tamen nec continue prospere, nec omnino pacifice, quia sæpe ac sæpius impetitus [4] lacessitusque, ac etiam inquietatus, in sua minus juridica possessione.

Succession of Henry the Fifth.

Eo utique mortuo, successit sibi filius ejus, et hæres, "Henricus Quintus" nuncupatus, qui miles quanquam fuerit valde strenuus, multumque probus in armis, ac per annos pene decem regnum istud in maxima prosperitate, ac etiam tranquillitate, regens, veruntamen, quia continue caruit recto regendi titulo, nec habet, nec debet de jure, inseri in regum linealiter succedentium

---

[1] *Rogerus Mortymer, Comes Marchiæ, hæres Angliæ legittimus.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *resiste* in MS.

[3] *Henricus Quartus, usurpator.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] *lascescitusque* in MS.

[1] catalogo, nec, licet probus in se fuerit, [2] immo, probissimus, connumerari cum ipsis.— A.D. 1461.

"Eo utique defuncto, successit sibi suus filius et hæres, " Henricus, hoc nomine Sextus; qui, licet vir fuerit " simplex et rectus, timensque Deum, ac a malo rece- " dens, [3] nihilominus per triginta et novem pene annos, " quibus regnum istud rexit, [4] plura sustinuit adversi- " tatis incommoda, omniaque sua ad extra deperdidit " dominia, ac amisit. Hujus utique Regis in tempori- " bus, pater noster Ricardus, Dux Eboracensis, filius et " hæres Annæ, sororis et hæredis Edmundi, Comitis Mar- " chiæ, (quia obiit ipse absque liberis ex legitimâ pro- " pagatione,) [5] tentavit vicibus variis, ac etiam [6] atten- " tavit, recuperare per jus et justitiam titulum suum; " sed, fortuna assidue sibi repugnante, non poterat, prout " optaverat, citra mortem impetrare propositum suum.

Succession of Henry the Sixth.

Attempt of Richard, Duke of York, heir of the sister of Edmund, Earl of March, to gain the throne.

"Eo igitur mortuo, et in numero justorum, prout " speramus, collocato, venimus modo nos, filius ejus, et " hæres, invenientesque solium Regis vacuum, introimus " in ipsum, velut in nostrum proprium, assumimus- " que in nos tam regni regimen, quam nomen regium, " quia utrumque debetur nobis ex jure regni, ac etiam " per hæreditariam successionem. Quid dicitis ad hæc, " vos populares, hic præsentes? Nunquid jure [7] regi- " mus, nunquid lege ducimus, nunquid recto agimus " titulo, et, dirigente Domino, juridice gubernamus?"

Claim of Prince Edward to the throne, by reason of his father's death.

Qui omnes, voce una, et altissona, clamaverunt, conclamaveruntque pariter, respondentes sub ista forma;— " [8] Verus vox, Rex Edwardus; rectus Rex, Rex Ed- " wardus; justus, juridicus, et legitimus Rex, Rex " Edwardus; cui omnes nos subjici volumus, suæque " [9] humillime jugum admittere gubernationis."

General assent given to the justice of his claim.

---

[1] *cathologo* in MS.
[2] *ymo* in MS.
[3] *nichilominus* in MS.
[4] Repeated in MS.
[5] *temptavit* in MS.
[6] *attemptavit* in MS.
[7] *regimur* in MS.
[8] *Acclamatio populi.*— Marginal Note, by Lord William Howard.
[9] *humilime* in MS.

A.D. 1461.

Edward returns from Westminster to London.

Rex, lætus de responso, gratias egit populo, de solioque descendens, iter versus aquam arripuit, ubi in suam ascendens naviculam, iterum Londoniis remigavit. Quo perveniens, et gratias Altissimo pro sua felice expeditione referens, nequaquam posterius, ut moris est ætatis juvenilis, aut ludis, aut lubricis operam impendebat discursibus, [1] immo verius, rebus martiis, martialibusque machinamentis, quibus opus habuerat adversus Boreales, contra eum, contraque suum titulum, plurimum pertinaciter rebellantes. Paratisque parandis, ordinatisque ordinandis, ac meliori modo dispositis, pro feliciori expeditione suæ itinerationis, mox posterius, collecta acie, iter suum arripuit, pergensque per viam magis sibi suisque aptam, demum ad quamdam planitiem prope [2] Feribrigge, infra Comitatum Eboracensem, pervenit; ubi castra figens, mox per exploratores stabat certioratus, quomodo Boreales omnes, exeuntes de suis latibulis, venerunt, quasi vir unus, cum suis capitaneis, usque in campum de ultra villam jacentem; qualiterque in numero et in multitudine sua excedebant exercitum suum in viginti millibus pugnatorum, et supra.

He proceeds against the enemy, and arrives at Feribrigge, in Yorkshire.

He expresses to his followers his assurance of victory.

Princeps, sic certioratus, licet materia perturbationis non modica sibi in ea parte ministrata fuerat, in nullo tamen aut perturbatus, aut consternatus, aut contristatus in animo suo, stabat; [1] immo, conversus ad suos, prorupit in vocem, et loquebatur, dicens:—"Gedeon, " [3] Judex populi Israelis in trecentis tantummodo viris " percussit Zeb, Zebee, et Salmana, reges terræ Madian, " contrivitque inæstimabilem multitudinem plebis eo- " rum. Non ergo in multitudine exercitus victoria " belli est, [1] immo, de cœlo, ut scriptum est, restat for- " titudo. Sicut igitur fuerit voluntas in cœlo, sic " fiat."

---

[1] *ymo* in MS.

[2] *Prælium prope Ferybrigge, in regione Eboracensi.* — Marginal Note, by Lord William Howard.

[3] *Judges* vii. 16, viii. 21.

A.D. 1461.

Compa-rison of the victory gained by him with that of Theodo-sius the Great over Eugenius and Arbo-gastes.

Sicque in Domino Deo confisus, in ipsoque Domino totam fiduciam suæ expeditionis ponens, non secus ipsum Dominum auxiliantem habuit, quam dudum habuerat [1] Theodosius Magnus, dum contra Eugenium et Arbogasten bellum commissurus erat. Quemadmodum etenim illi, propter spem et fidem in Domino habitas, affuit ipse Dominus, et tam grandem ventum turbineum in facie hostium, dum pugnarent cominus, inflare fecit, ut reverberaret, et repercuteret, omnimodam nedum jaculationem, sive sagittationem, suam, ac destrueret; [2] immo etiam, taliter ipsos confunderet duces, et infirmaret, ut unus illorum, scilicet, Arbogastes, in bello caderet, alter vero, scilicet, Eugenius, e campo fugiens, sibi ipsi interitum procuraret; sic similiter, et quasi per omnia, propter fiduciam in Domino habitam, affuit etiam ipse Dominus, deditque illi contra inimicos potentiam, ac itaque gratiam talem, ut ventum, quem prius in facie flantem habuit, statim ut pugnaturus esset contra hostem, suscepit versum taliter in contrarium, ut totam hostilem sagittationem retardaret, et retunderet, causaretque ut nullum, vel paucum, faceret sibi aut suis [3] damnum, læsuramve inferret. [4] Sicque cassata, [5] annullata, et frustrata, tota sagittatione sua, posterius, cum perventum esset ad secures et ascias, ad sicas et malleolos, ad aliaque instrumenta grandiora, facta erat ex utraque parte, et præcipue ex parte Principis, pugna atrox valde, [2] immo, atrocissima.

Descrip-tion of the Battle of

Nam hic videre poteras Æacidem alterum, Ducem, videlicet, [6] Northfolchiæ, cum suis militibus tendere, illic novellum Hectorem, Comitem, scilicet, Warwyci,

---

[1] *Theodocius* in MS.

[2] *ymo* in MS.

[3] *dampnum* in MS.

[4] *Ventus adversus, prœliantibus lethalis.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[5] *anullata* in MS.

[6] *Dux Northfolchiæ, Comes Warwici, et Dominus de Fauconbryge.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

A.D. 1461. Feribrigge [or Towton].

cum suis tironibus se ingerere, isthic vero Achillem secundum, Dominum, videlicet, de Facunbrigge, cum suis Quiritibus, irruere in hostes, ac eos prosternere; quod, licet, ut scribit [1] Poeta, nequaquam fluido depingerent Pergama tota mero, pingebant tamen, et depingebant, non aliter, totam viam regiam a campo prœliationis, usque pene ad mœnia urbis Eboracensis, per spatium quasi sex milliarium, cruore rubro, quametsi Dominus sanguinem de cœlo demitteret, intingeretque novo colore nimio, ac plusquam prodigiose [2] rubricaret. Erant enim ipsi duces milites strenuissimi, nec immerito ducibus jam dictis comparandi. Nam in principio belli, dum isti [3] bobinantes Boreales intendebant et immittebant suos arcus, ut sagittarent in obscuro rectos corde, coegerunt eos ipsi duces primo, quia noluerunt custodire testamentum Domini, nec ambulare in lege ejus, quæ dictat filium seniorem filio juniori in jure semper hæreditario anteferri, velut alteros filios [4] Ephraim, suum convertere dorsum in die belli. Posterius vero, quia erat ulterius generatio prava et exasperans, generatio, videlicet, talis, quæ nec direxit cor suum cum Domino, nec creditus erat cum ipso spiritus ejus, ideo cum tanto impetu et conatu irruerunt in eos, ut cogerent ipsos, et coangustarent, non aliter a facie eorum fugere, quam discurrere solent a lupi faucibus pavitantes oviculæ, aut evolare ab accipitris unguibus, alis trepidantibus, columbellæ. [5] Duces eorum, et capitaneos, quotquot in campo habebant sibi obvios, vel in terram, una cum suis signis et vexillis, prostraverant, vel ad latibula fugere, quibus possent ab ore gladii se [6] occulere, compellebant.

Defeat of the Northern men, fighting in behalf of King Henry.

Divina igitur non minus opitulante gratia, quam hu-

[1] In allusion to Ovid, *Heroides*, Ep. i. l. 32.

[2] *Pugna cruenta.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[3] *Boreales jactabundi.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] *Effraim* in MS. *Psalm* lxxviii.9.

[5] *Exercitus Borealium profligatus. Victoria memorabilis.* — Marginal Note, by Lord William Howard.

[6] *occullere* in MS.

mana cooperante potentia, campo lucrato, [1] obtentaque ab hoste victoria, perrexit Princeps immediate posterius usque ad Eboracum, urbemque ingrediens, ac ipsam morbum [2] arthriticum, tam in manibus quam in pedibus, opere, hoc est, ac etiam cogitatione, patientem comperiens, mox ipsam modo magis congruo consanare studuit; assumensque in se artem et praxim docti [3] chirurgici, qui nunquam gravibus medicinis utitur, nisi cum levium beneficio desiderata sanitas desperatur, quos de levi curabiles conspexit, in ipsos levi utebatur medicamine, acceptaque ab ipsis fidelitate, in pace dimisit; quos vero induratos et incurabiles esse intellexit, in ipsos ferro utebatur [4] abscissionis, capitaque illis abscindi præcepit.

A.D. 1461. Edward proceeds to York, and receives the oath of fealty from most of the people there.

He punishes those who resist him.

Sicque sanata urbe a gravi, quo vexabatur, languore, reductaque plebe ad Principis ligeantiam, ac etiam recepta ad fidem et fidelitatem, sibi in posterum [5] in perpetuum observandam, iter arripuit ulterius versus Novum Castrum; illucque perveniens, et ipsum [6] oppidum simili morbo cum Eboraco languentem conspiciens, similem artem curandi in ipsum exercuit, similique modo sanavit ipsum, ac ad fidelitatem reduxit. [7] Reductisque duobus dictis [8] oppidis, una cum villis et villatis intermediis, ad dispositionem competenter bonam, relictisque tribus dominis strenuioribus in partibus illis, ad reprimendum et restringendum inconstantiam plebis, et rebellionem, rediit rursus Londoniis; ibique, [9] decimo-octavo die mensis Junii, posterius consummavit, cum gloria et honore, cum maximoque gaudio plebis, ac exultatione, suæ solemnia Corona-

He then proceeds to Newcastle; where he is similarly received.

He returns to London, and is crowned there.

---

[1] *optentaque* in MS.
[2] *arteticum* in MS.
[3] *cirurgici* in MS.
[4] *abscisionis* in MS.
[5] *imperpetuum* in MS.
[6] *opidum* in MS.
[7] *Civitas Eboraci, cum tota regione, redacta in ordinem.*—Marginal Note, by Lord William Howard.
[8] *opidis* in MS.
[9] According to most authorities, he was crowned on the 28th or 29th of June.

A.D. 1461. tionis: ad laudem, glôriam, et complacentiam, Dei Omnipotentis, prout putatur a multis, pro eo quia per ipsum rectificabatur linea stirpis regiæ, quæ per sexaginta annos, et amplius, stabat perantea sub obliquatione.

Review of the preceding facts.

[1] Et patet in hiis paucis, qualis fuerat adventus Edwardi, Comitis Marchiæ, ad Civitatem Londoniarum; cujusmodique erat ipse regiminis ibidem, tam tempore illo, quam etiam in regressu suo a partibus Boreæ ad Coronationem suam. Unde de spatio temporis, quo linea regiæ stirpis in regno isto a recto in obliquum incurvata steterat, de dictoque Comite Edwardo, qui ipsius lineæ obliquationem in rectum et directum iterum reformabat, necnon de spe bona, quam habebat tam populus, quam clerus etiam totus, super variis reformandis per adventum suum, et per suæ [2] industriam gubernationis, scribitur hic ulterius sub breviloquio, stilo metrico, sub hiis verbis:—

Verses on the restoration of the rightful heir to the crown.

X. numero seni lapsi sunt circiter anni,
Postquam successit lex juris, jureve rexit:
Anglorum regnum vis, non jus, rexerat ipsum.
Jam nova progenies, quia cœlo venit ab alto,
Saturni soboles, quæ nomine dicitur [3] altro
"Edwardus Quartus," Ricardo sanguine junctus.
Creditur a multis, [4] redient [5] Saturnia nostris
Temporibus sæcla, lis, visque, [6] nefas simul una
Deperient; jura, lex, et pax, sint reditura.
Fraus etiamque, dolus, cessabunt, ac violentus

---

[1] *Edwardus, Comes Marchiæ, declaratus Rex.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *industriæ* in MS.

[3] Sic in MS., written as a spondee.

[4] On the use here of this word, Hearne ha the following Note:— "Eo *in futuro* ibit *formare pueris etiam liquet. Aliter autem nonnunquam in compositis. Exempla in medium adduxit Vossius*, Gramm. *l.* v. *c.* xxxviii. *Inde et in versione veteri Latina* Math. ii. 6. *Hieronymiana*, — '*Ex te enim* exiet, *qui regat populum meum Israel.' Utinam retinuisset Castellio, neque in* 'prodibit' *mutasset.*"

[5] In allusion to Virgil, *Eclogue* iv. l. 6.

[6] *nephas* in MS.

Raptus avaritiæ, [1] subeent verumque fidesque. A.D. 1461.
Hæc spes plebis erat, cleri chorus hæcque putabat.
Det, [2] ceu speratur, regum Deus, ut statuatur,
Et plebs tranquille vivat, clerusque quiete.

Deinde, de tempore illius belli, quo domiti stabant Boreales, et perdomiti, pro excessibus patratis in patria Australi, ulterius metrice, sic :—

Verses on his defeat of his Northern foes.

[3] M. semel, x. seno, centum quater, i. simul uno,
In Martis mense, ter dena denique luce,
In patria Boreæ, Feribrigge prope jugera villæ,
Pugna fuit plebis, acris nimis, et satis atrox.
Vicerat [4] Arctos in bello Martius heros
Junior Edwardus, Hector novus, alter Achilles.
Prostravit multos. Austro tunc cesserat Arctos,
Et doluit casum; supra [5] x. bis millia, quorum
Quamplures domini, plures et erant generosi,
Illius patriæ flos et sors, tunc cecidere.
Et merito, quoniam spoliarunt nequiter Austrum.
Laus igitur Domino, sit honor, sit gloria Christo;
Cessat nunc flatus, grandis Boreæque boatus,
Inque Austrum rediit Æolus, ventum variavit.
Est Boreas mordens, et valde ventus adurens,
Est Auster justus, vult morsu rodere morsus,
Et male mordentem, bene vires tollere eidem.
Est [6] Zephyrus placidus, est suavis frater et ejus.
Hinc Boreas que Aquilo pro nunc clauduntur in antro.

Deinde vero de titulo Regis Edwardi Quarti ad regimen regni; deque fractione ipsius, ac etiam rectificatione, stilo metrico, sub horum verborum tenore :—

---

1 Or rather "*subient*"; see Hearne's Note above.

2 *seu* in MS.

3 Meaning MCCCCXXXXXXI., 1461, the 30th day of March: more generally, the Battle of Towton, or Ferrybridge, is said to have been fought on the 29th of March, Palm-Sunday; whence its appellation, as Hearne says, "Palme Sunday Field."

4 *Arcthos* in MS. Hearne suggests that "*et*," or "*at*," seems to be wanting before this word; probably, "*atque*."

5 Meaning, more than 20 thousand.

6 *Zephirus* in MS.

A.D. 1461.

Verses on the nature of Edward's title to the crown.

In sibi conjunctis Edwardi semine natis,
Ortus erat primo Leonellus, Johnque secundo.
Cedat lex regni vult junior ut seniori,
Attamen Henricus, hæres genitusque Johannis,
Per vim [1] sceptrigerum regimen tulerat, que coronam,
Et tenuit multis, sed non sine viribus, annis.
Illi successit Rex, qui si non caruisset
Justitiæ titulo, non Hector dignior ipso,
Non Judex [2] Æacus, non ore politus Ulixes.
Ipso defuncto, successit filius, in quo
Stirps ea cessavit, hæres rectus remeavit,
Scilicet Edwardus, Leonelli proximus hæres.
Hic petiit regimen, Rex obstat, datque [3] negamen.
Res agitur belli, vicit sanguis Leonelli,
Et palmam tulerat, Henricus Rex fugiebat.
Bello finito, multo quoque sanguine fuso,
Cum victor secum palmam ferret, que triumphum
Vendicat hoc iterum, plebs [4] applaudebat eidem;
Clamabatque sibi,—"Vivat felicior omni
"Rege, vel Augusto, melior regat Octaviano";
Hæc vox cunctorum clamor fuit, ac populorum.
Rex igitur factus, rex in solioque levatus,
Quod fractum fuerat, iterum bene consolidabat,
Jureque quo potuit, vim pressit, jus renovavit.
Sic vetus id dictum fuerat bene verificatum,
"De male quæsitis vix gaudet tertius hæres";
Stare diuque nequit, mala quicquid vis stabilivit.
Jus nescitque mori, valeat licet ense feriri.
Ex bene patratis bene crescit honos, quoque virtus.

On the fallen estate of King Henry the Sixth.

O rota versatilis nimis! Oque rotabilis axis!
Sorte novercante, fatoque modum variante,
Corruit Henricus, isto sub nomine Sextus,
Et casum tulerat; titulus sibi deficiebat.
Defecitque bonus, heus! pro moderamine sensus,

---

[1] *septrigerum* in MS.

[2] *Eachus* in MS.

[3] "*ingamen*" is first written, but corrected by the same hand.

[4] *applaudabat* in MS.

Proque bono campi cor defuit Herculis illi. A.D. 1461.
Matris, non patris, fuit ortus filius excors:
Martem non coluit, nimis a patre degeneravit,
Quo melior miles non [1] Teucer erat, vel Atrides,
Sive timor [2] Phrygiis Ajax, robustus in armis.
Hic fuit in verbis Rex mitis, Rex pietatis,
Attamen in factis nimiæ vir simplicitatis.
Hinc postquam [3] triginta novem Rex præfuit annis,
Cœca suam fortuna rotam, quasi fortis in armis,
Volverat, et regimen rapiebat Regis eidem,
Compulit ac subito sic dicere,—"Sum sine regno."

O sors prosperior! O gratia sorteque major!
Qui diuturna nimis fuit expectatio plebis,
Sed mittendus erat. Jam, dante Deo, veniebat
Hic Martis soboles, et nomine Martius heros.
Marte triumphante, jus [4] sceptri, jusque coronæ,
Ut decuit, sumpsit, ut debuit, ac sibi junxit.
Tunc bona spes fuerat, sors prospera quod reveniret,
Lætaque pro voto coleret plebs sæcla sub ipso.
Det Deus, ac faciat, bona ne spes irrita fiat.

In congratulation of King Edward, upon his triumph.

Acta paucula in quodam Parliamento, immediate quasi post dictam Coronationem apud Westmonasterium celebrato.

[5] Peractis dictæ Coronationis solemniis, confirmato corroboratoque Rege in suo solio, in omnibusque quæ pertinent ad jus ejus, mox posterius, de avisamento Concilii tunc astantis, appunctuatum fuerat Parliamentum fieri, ipsumque die quarto Septembris, proximo tunc sequentis, apud Westmonasterium inchoari.

A Parliament held at Westminster, on the 4th of September.

Inchoato utique Parliamento, congregatisque Prælatis

[1] *Theucer* in MS.

[2] *Frigiis* in MS.

[3] The exact length of his reign, Hearne remarks, was 38 years, 6 months, 4 days.

[4] *septri* in MS.

[5] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1461.

The King's title being approved of in Parliament, a general resumption is made of the grants by the three preceding Kings.

et Proceribus, necnon omnibus aliis, qui [1] [solent] congregari in actu hujusmodi celebrando, processum est [2] prius, et ante alia, in materia de titulo Domini Regis; utrum, videlicet, fuerit in se omnino rectus, aut in aliquo declinans ad curvitatem obliquationis. Qua materia librata melius, discussaque diutius, Regisque titulo pro vero, justo, et recto, [3] immo, pro rectissimo, a toto Parliamento declarato, processum est ulterius in materia resumptionis generalis; in materia, videlicet, de resumendis omnibus et singulis, quæ fiebant per tres Reges præteritos; videlicet, per Regem Henricum Quartum, Regem Henricum Quintum, et Regem Henricum Sextum, extra linealem ordinem, juxta declarationem dictam, et absque juris titulo regnum gubernantes.

Enactment made by the Commons thereon.

In qua materia dum laborarent Communes jam diutius, revolverentque varia et varia, ac etiam [4] multifaria, quæ acta erant in temporibus modo dictis, demum concludentes concesserunt, licet non multum circumspecte, nec omnino cum matura deliberatione, quod omnia et singula talia deberent generaliter et absolute, absque quacunque moderatione seu modificatione, provisione seu conditione, adjecta, resumi, recipi, et seisiri, in manus Domini Regis, ibique expectare meliorem legalioremque normulam dispositionis.

Alarm of the Abbot of St. Alban's, on finding that the former grant of the Priory of St. Andrew's, at Pembroke,

Cujus vigore concessionis cum intellexisset Abbas exiguum Prioratum Sancti Andreæ, in partibus Southwalliæ, resumptum seisitumque fuisse in manus Domini Regis, stareque in periculo perditionis, et sub perpetua alienatione, mox ad Parliamentum direxit unum de suis confratribus, suum, videlicet, Archidiaconum; et jussit ut, billa cum matura deliberatione in ea parte excogitata, eam Domino Regi [5] porrigeret, humiliorique

---

[1] Omitted in MS.; but required by the context.

[2] *primo*, in another hand, in the margin.

[3] *ymo* in MS.

[4] *multipharia* in MS.

[5] *prorigeret* in MS.

modo quo ipse sciverat, pro restitutione ejusdem Prioratus, et revocatione, apud ipsius Celsitudinem supplicaret.

A.D. 1461. is annulled thereby.

Quod licet frater dictus diligenter vigilanterque perageret, instaretque per tempus non paucum, quia per spatium quinque septimanarum et ultra, pro suæ materiæ expeditione, sed tamen continue, non aliter quam si pinxisset in pendulo, ædificassetque in [1] sabulo, inaniter laboraret; demum igitur, quasi vir in desperatione positus, perrexit ad [2] Dominum Episcopum Exoniensem, Cancellarium regni, et Domini Regis in propinquo gradu consanguineum, et humiliter instanterque supplicavit, quatinus ipse, intuitu magistri sui, senis, et præ senio, ac etiam morbo, in Parliamento adesse non valentis, dignaretur in se materiam suam in favoris gratiam admittere, promovereque eam apud Regiam Celsitudinem, ac pro [3] expeditione ipsius amicabiliter laborare. Qui Cancellarius, existens Abbati dominus amicissimus, ipsam, grato animo expediendam, in manus suas susceperat; tandemque expeditam, sub forma quæ subsequitur, Abbati et Conventui destinabat:—

He causes a petition thereon to be presented to the King. After some delay, his Archdeacon, by favour of the Chancellor, the Bishop of Exeter, gains the desired exemption.

Concessio Regis Edwardi Quarti super Prioratu de Pembrok, in partibus Southwalliæ.

"[4] Edwardus, Dei gratia, Rex Angliæ et Franciæ, et " Dominus Hiberniæ, omnibus ad quos præsentes lit- " teræ pervenerint, salutem. Sciatis quod nos, de gratia " nostra speciali, concessimus dilectis nobis in Christo, " Johanni, Abbati, et Conventui, Monasterii et Ecclesiæ " Sancti Albani, quæ de fundatione inclitorum pro- " genitorum nostrorum, quondam Regum Angliæ, et " nostro patronatu, existit, Prioratum de Pembrok, " alienigenam, in partibus Southwalliæ, cum omnibus

The regrant of the Priory of Pembroke, made thereon.

[1] *zabulo* in MS.
[2] George Neville.
[3] *expitione* in MS.
[4] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

A.D. 1461. " suis juribus et pertinentiis;—habendum et tenendum " dictum Prioratum, cum omnibus suis juribus et pertinentiis, præfatis Johanni et Conventui, et successoribus suis, una cum omnibus terris, tenementis, " redditibus, servitiis, fructibus, proficuis, exitibus, decimis, oblationibus, reventionibus, annuitatibus, pensionibus, portionibus, apportis, rebus, juribus, et privilegiis, spiritualibus et temporalibus, possessionibus, " homagiis, fidelitatibus, releviis, feodis militum, perquisitionibus Curiarum, advocationibus ecclesiarum, " [1] vicariarum, capellarum, et Hospitalium, franchesiis, " libertatibus, reversionibus, molendinis, curiis, letis, " visibus franciplegiorum, escaetis, wardis, maritagiis, " boscis, warennis, forisfacturis, moris, mariscis, piscariis, " pratis, pascuis, pasturis, waifes, strayes, infangthief, " oughtfangthief, anno die et vasto, catallis felonum, " et fugitivorum, et utlagatorum, et felonum de se, " deodandis, et omnibus aliis proficuis et commoditatibus dicto Prioratui aliquo modo pertinentibus, sive " spectantibus, adeo plene et integre sicut nos ea haberemus, seu habere deberemus, si ea in manu " nostra teneremus; absque aliquo inde nobis, vel hæredibus nostris, solvendo, vel aliquo compoto inde " nobis, vel hæredibus nostris, reddendo, eo quod expressa mentio in præsentibus de vero valore annuo " dicti Prioratus, cum suis juribus et pertinentiis universis, aut aliquo statuto, actu, seu ordinatione, in " contrarium factis, non obstantibus. In cujus rei testimonium, has Litteras nostras fieri fecimus Patentes. " Teste meipso, apud Westmonasterium, vicesimo secundo die Decembris, anno regni nostri primo."

---

[1] *vicarearum* in MS.

Attinctio quarundam personarum illustrium, aliorumque nobilium plurium, causaque [1] attinctionis eorundem.

[2] Pendente materia de resumptione dicta, nondum plene in Domo Superiori per Prælatos et Proceres discussa, neque in aperto manifestius declarata, processum est ulterius in Parliamento, tam per Proceres quam Communes, contra rebelles illos, qui Regi Henrico Sexto adhæserant, contempseruntque pro suo rege Edwardum Quartum admittere, nec sibi obedire volebant. Quorum cervices duras, induratasque contumacias, cum ipsi melius adverterent, intelligerentque quomodo ipsi, ex crassata pertinacia, obdurarunt taliter corda sua, quod eligerent citius pro tempore a regno se subtrahere, quam ut bene agerent intelligere vellent, et [3] Regem Edwardum Quartum regem verum, regem justum, regem rectum, rectissimeque in regio jure intitulatum, aut fidem, aut fidelitatem, aut homagium, aut servitium, aut veram ligiantiam exhibere, processerunt contra eos in forma juris; vocatisque ipsis, et evocatis, citatisque peremptorie, ac etiam publice proclamatis, et nequaquam ipsis, propter crassam contumaciam, comparere volentibus, decreverunt pro exterminatis, exhæredatis, et attinctis, haberi, reputari, et teneri, ipsorum nominatiores plures; pro talibusque haberi, reputari, et teneri, fecerunt publice proclamari, inter alios, hos hic in specie subsequentes.—

A.D. 1461. Proceedings in Parliament against the opponents of King Edward the Fourth.

After citation made, they are pronounced banished, disinherited, and attainted.

In primis, Domina Margareta, Regis Henrici Sexti sponsa.

Names of the principal persons so cited.

Item, Dominus Edwardus, puerulus, filius ejus.

Item, Dominus Henricus Holonde, Dux Excestrie.

Item, Dominus Henricus Beuford, Dux Somercetriæ.

---

[1] *attincionis* in MS.

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] Hearne suggests that "*in*," or "*erga*," may be omitted here.

A.D. 1461. Et cæteri, quorum nomina inscribuntur alibi, in Registro altero, parumper breviori.

Conclusion of this work.

Finiunt Acta in Anno Decimo: finit etiam et hic labor scriptoris, quia senio fuerat præventus, præoccupatus vero morbo. De cujus laboris finitione, de causaque finitionis, scribitur hic ulterius, sub brevibus, in hiis verbis metrificationis.—

Verses thereon.

Hac nunc in decade, [1] numerus qui dicitur esse,
In [2] quo totius residet perfectio legis,
Scriba suo calamo pausam, finemque libello,
Imposuit, fessus senio, morboque repressus.
Cœcutiens steterat, auditus deficiebat,
Contractique manus, digiti steterant simul omnes.
Semper et ad valvas stabat mors improba pulsans,
Dixit et,—"Ecclesiæ dispone tuæ, moriere."
Hac igitur causa scriptor [3] nihil addidit ultra;
Addere nec poterat, quia visus deficiebat;
Idem scribendi sibi finis eratque videndi.
Explicit, expliciunt, qualia scripta ferunt.

---

[1] The number 10.
[2] *qua* in MS.
[3] *nichil* in MS.

[1] *Nota, de Feira tenta apud Luton.*

" Balduwynus de Betune, Comes de Aubemarle, " omnibus fidelibus, tam præsentibus quam futuris, " salutem. Notum sit vobis, controversiam fuisse inter " me et [2] Johannem, Abbatem Sancti Albani, de Feira " de Lutuna, quæ est in Assumptione Beatæ Mariæ, et " de stallis quæ homines Abbatis habebant in mer- " cato, et de libertatibus quas habebant, et de cultura " de Wngeheard, et de terra de Waltuna, et de terra " de Craulea, et de bosco usque viam bosci de " Curegge, et de stagno molendini Abbatis, et de " piscaria a molendino usque ad pontem del Nort. " Ego autem inquisivi per meos homines, et per vicinos, " quod prædicta Feira debet esse Abbatis, quacunque " die Festum Assumptionis evenerit, præter vendi- " tionem auri, et equorum, et corii tannati, et homi- " num qui antiquitus vendebantur; et [3] quodcunque " stalla, et duas [4] arcas, et unam shoppam debet " habere in mercato; et quod homines Abbatis debent " habere libertates quas habuerunt tempore quo mane- " rium fuit Regis. Ideo hæc, et omnia prædicta, con- " cedo Abbati et suis hominibus, possidenda libere et " quiete, cum pascuis, et exitibus, et liberis consuetu- " dinibus, et cum omnibus suis libertatibus, sicut un- " quam melius, et liberius, et quietius, tenuerunt. Et " si mercatum forte remotum fuerit ad alium locum, " vel aliquo modo mutatum, ego eis assignabo toti- " dem stalla in locis [5] opportunis. Hiis testibus, " Waltero de Haseltuna, Radulfo de Ho, Waltero de

Grant by Baldwin de Betune, Earl of Aubemarle, of a Fair at Luton, to John de Celle, Abbot of St. Alban's.

---

[1] The context is continued here, fol. 176a, in a different, but almost contemporary, hand.

[2] John de Celle, Abbot, A.D. 1195–1214. Baldwin de Betune died A.D. 1212.

[3] Hearne suggests "*quotcunque*."

[4] *archas* in MS.

[5] *oportunis* in MS.

" Lutuna, Fulcone de la Hyde', Willelmo de Sisse-
" verna, Laurentio de Thebregge, Magistro Albano,
" Magistro Rogero de Lutuna, Magistro Rogero de
" Eleswurde, [1] Nicolao Dispensatore, Johanne de Wil-
" cestria, Philippo de Sisseverna, Johanne filio Gileberti
" de la Hide', Waltero Bacun, Willelmo de Walmunt,
" cum multis aliis."

---

[1] *Nicholao* in MS.

[1] Pastorum plura quia gesta latent tumulata
In ripa fluvii, qui Lethes vult vocitari,
Nec dat notitiam librorum lectio certam;
Ut valeas scire, quid fecerat hic, quid et ille,
Hinc pater electus qui bis fuit, et baculatus,
Bisque gregem rexit, quæ, qualia, quantaque fecit
Tempore permodico, quo præfuit ipse secundo,
Scribere prosaice captat calamusque referre.
Nube latent quæquæ, quæ scribæ non coluere;
Ut praxisque docet, melius res scripta relucet.
Quis modo Cæsareos tenuisset mente triumphos,
Gestave Pompeia, tacuisset si sibi scriba,
Nec complanasset tabulas graphio, nec arasset?
Scriptorum calamo mandantur multa recordo.

Verses on the good works done by Abbot Whethamstede, during his second Abbacy.

[2] Ut recordentur igitur, et registrentur melius, ea quæ egit pater dictus temporibus suæ secundæ prælationis, calamus de præsenti in manu assumitur; in eaque, qua hic subsequitur, forma ad opus propositum applicatur.

Intention expressed, to record them.

[2] In primis, ut manum retractam ab aratro rursus ad [3] eum remitteret, rediretque iterum ad opus antiquitus assuetum, ac non remissiori zelo, quam prius, in necessitatis, utilitatis, honestatisque, operibus laboraret; Librariam, quam dudum in mente [4] ideatam habuit, pro cujusque fabricatione non paucam collegit materiam, successorique reliquit, statim, et quasi immediate post suam installationem, produxit foras ad actum; in secundoque anno hujus sui regiminis, perfecit eam

A Library built by him for the Abbey.

[1] This follows at folio 185 a, after an interval of nine folios, being in the same hand as the preceding chronicle; the intervening matter being of a different character, and in a ater hand, the subject of which is—"*Consolatio peccatoris contra peccatum desperationis.*"

[2] The first letter is omitted; to be supplied in illumination.

[3] Sic in MS., in the masculine: Hearne remarks that "*arater,*" the masculine form, occurs in Hyginus *De Limitibus Constituendis* [p. 204, Goes.]

[4] *ydeotam* in MS.

plenius, tam in tecto quam etiam in muris, superaddiditque [1] plumbationem. Et circa nudam facturam domus istius expendisse fertur, deducta vitriatione, crestatione, positioneque descorum, ultra summam centum quinquaginta librarum.

The bake-house re-built.

[2] Item, opere dicto pendente in fieri, et vix semiperfecto, fecit pistrinum suum [3] antiquum, lacerum et ruinosum, totaliter quasi dirui, erigique de novo alterum, quo, in opinione plurium, non sit multo [4] pulchrius, saltem in aliquo monasterio, infra totum istud regnum. Et circa facturam domus illius exposuisse fertur, per manus Fratris Willelmi Walingforde, pro tunc Officiarii sui, in pecuniis, præter esculenta et poculenta, diversaque alia non computata, ultra summam ducentarum quinque librarum.

The Abbot's future sepulchre built.

Item, recordans melius, et rememorans, quomodo diei sui vitalis tam mane transierat quam meridies, sicque pene finitæ erant Vesperæ, quod multum deprope instaret Completorii tempus, jussit vocari ad se quemdam virum marmoreum, sternique per ipsum sibi lectum, in quo pausando quiesceret, quousque sol vitæ secundæ iterum assurgeret, rediretque ad ortum. Et circa strationem, sive facturam, lecti istius, circaque pavimentum quod ponitur hinc inde, et ex utraque parte ipsius, expendisse fertur ultra viginti libras.

A silver-gilt table completed, that had been begun before his second Abbacy.

Item, ut Deus clemens et propitius, de cujus munere venit, ut digne et laudabiliter sibi serviatur a fidelibus suis, inclinaretur benignius ad cooperandum secum in singulis agibilibus suis, in laudem ejus, et gloriam, quamdam fieri fecit tabulam argenteam et deauratam, sumptuosam plurimum, et satis curiosam; in cujus medio, in eminentiori loco, imponi decrevit Domini Salvatoris [5] imaginem, [6] sollemniori suo modo in solio

---

[1] *pulbationem* in MS.

[2] The initial letter, in the word "*Item*," is omitted throughout.

[3] *antiqum* in MS.

[4] *pulcrius* in MS.

[5] *ymaginem* in MS.

[6] *sollempniori* in MS.

residentem; a dexteris vero illius, et a sinistris, Sanctos stare fecit varios ejusdem nominis; qui sibi assisterent, debitumque impenderent obsequium venerationis. Quæ tabula licet facta fuerit plenius, plenissimeque perfecta, in secundo anno hujus sui regiminis, incepta tamen erat, et inchoata, longe perantea; per annos, videlicet, varios, dum staret, extra dignitatem, in minoribus; persolutumque fuerat pro tunc, tam pro materia, quam etiam pro non modica parte fabricationis illius. Summa solutionis utriusque temporis, centum quadraginta et sex libræ. Summa unciarum, quingentæ et tredecim.

The Chancel of the Church of Appilton Rydale repaired.

Item, eisdem in temporibus reparavit Cancellum Ecclesiæ Parochialis de Appilton Rydale, in Comitatu Eboracensi, quasi totaliter de novo; tamque egregie fortificavit eum in muris, fenestris, et in tecto, quod si et quatenus præservetur ab igne et aqua, aliisque contrariis, per centum annos deinceps non indigebit ullo auxilio reparationis. Et circa hanc reparationem, sive verius, innovationem, expendisse fertur ultra summam viginti quinque librarum.

Purchase of lands lately belonging to John Swanbourne.

[1] Item, per media et [2] consilia sapientiæ illius quæ vincit malitiam, attingitque a fine usque ad finem fortiter, facitque in omnibus causis litigiosis bonam dispositionem, et suavem, introduxit in ecclesiam omnia illa terras et tenementa, quæ dudum fuerunt Johannis Swanbourne, infra villam de Sancto Albano, [3] et deprope [4] ad extra. Et circa hanc introductionem, circaque plenam pacificamque possessionem eorum omnium habendam, subivit ad terminum vitæ cujusdam armigeri, clameum in ipsis ponentis, onus annalis pensionis quinque marcarum.

Purchase from the Lord Hast-

Item, per media similia et consimilia, perquisivit de Domino de Hastingius, deprope Monasterium ad tunc

[1] *Swanbourns landes.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[2] *concilia* in MS.

[3] *Infra villam Sancti Albani, et prope a dextra.*—Marginal Note, by Lord William Howard.

[4] It will be remarked that in the Marginal Note it is "*a dextra*," but that of the text is, no doubt, the correct reading.

ings of cloths of Arras.

moram trahente, pannos istos [1] sollemnes et artificiosos, qui pro nunc in sua dependent camera majori in æstivo tempore, "pannique de *Araas*" vulgariter sunt vocati: et circa habendam possessionem proprietatemque illorum pannorum, usque ad summam quadraginta librarum, de debito plurimum desperato, eidem legitur Domino remisisse.

Grant to the Abbey of a remission of twenty pounds, on every grant of a tenth to the King.

Item, per industriam suam bonam, diligentiamque non segnem, impetravit allocationem [2] chartæ concessionis regiæ super exonerandis in Scaccario Domini Regis viginti libris, in omni integra decima eidem Domino Regi concedenda, quousque sexcentæ libræ, Abbati de Sancto Albano debitæ, fuerint plenarie persolutæ. Et circa hanc allocationem, quæ, propter replicationem Baronum contrariam, satis in se difficilis fuerat ad impetrandum, expendisse fertur ultra summam triginta librarum.

Completion of two barriers for the defence of the town of St. Alban's, begun by his predecessor.

Item, barreras duas, quas prædecessor suus, pro defensione villæ, in diversis illius partibus suis in temporibus erigi jusserat, reliquit tamen imperfectas, nec in aliquo pro illarum erectione satisfaciebat, complevit ipse in integrum, satisfecitque singulis operariis, pro omni labore impenso circa erectionem earum. Et excedebat summa satisfactionis, sive solutionis, pro erectione ipsarum, summam duodecim librarum.

A translation of the Life of St. Alban, into English, made, and afterwards bound, at his expense.

Item, [3] Vitam Patroni [4] Protomartyrisque nostri, Albani, de Latino in vulgare nostrum [5] rhythmico modo traductam, quam ipse in sua resignatione [6] apud fratres in quaternis reliquerat, sub spe, quod sibi succedens id quod in ipsis defecerat, finaliter complevisset; cum redisset iterum, et [7] nihil penitus invenisset circa ipsos quaternos fuisse actum, parari perornarique fecit modo congruo et satis honesto, ponique posterius ad

---

[1] *sollempnes* in MS.
[2] *cartæ* in MS.
[3] See the Appendix to the *Annales* of Amundesham, Vol. II. p. 256.
[4] *Prothomartiris* in MS.
[5] *rithmico* in MS.
[6] *aput* in MS.
[7] *nichil* in MS.

feretrum, ad laudem et gloriam [1] Martyris, et pro honore ipsius [2] in perpetuum continuando. Et circa parationem, perornationemque modo dictam, expendisse fertur, præter summam pro traductione [3] alibi positam, ultra summam trium librarum.

Repurchase of a Missal, which had been sold by his predecessor to a monk of Wymundham.

Item, Missale illud [4] sollemne et novellum, quod post se in sua reliquit Capella, in usum et honorem successorum suorum; quodque successor suus immediatus, spiritu avaritæ ductus, una cum uno pari phialarum de argento deauratarum, cuidam monacho de Wymundham pro viginti marcis vendidit, et sic, quatenus fuerat in ipso, ea pro perpetuo a Monasterio alienavit: ille, rursus rediens, illa iterum requisiverat, requisitaque ad Capellulam, in qua pro nunc requiescunt sua ossa, in usum ibidem celebrantium, assignavit.

Rebuilding of the Chapel of St. Andrew, on the North-West side of the Church.

Item, ad mentem reducens, et ad memoriam, quomodo, juxta Scripturæ testimonium, omnis ædificatio, constructa, sive erecta, super lapidem angularem, [5] Christum, crescere habet in templum sanctum in Domino, pertingereque tandem ad debitum finem, et peroptatum, dirui deponique fecerat vilem, veterem, et vetustam Capellam Sancti Andreæ, situatam versus Boream in Occidentali fine ecclesiæ, erigique alteram de novo, largam satis, magisque Deo placentem, atque populo universo. Et ad erectionem, sive fabricationem, Capellæ istius, ultra meremium pro tecto, et petram de quarera, contulit et contribuit omni anno quo stabat in fieri, decem marcas de auro, et supra id quamplura alia procuraverat eidem fabricæ elargiri.

New glass provided for the cloister, representing subjects from the

[6] Item, non absque studio et labore magno, de utroque Testamento, Veteri, videlicet, et Novello, omnem illam collegit historiarum correspondentiam, quæ pro nunc, in novella vitriatione, infra claustrum erigitur;

[1] *Martiris* in MS.

[2] *imperpetuum* in MS.

[3] See the Appendix to Amundesham, Vol. II. p. 256.

[4] *sollempne* in MS.

[5] *Ephes.* ii. 20.

[6] From this point the context is written by another hand.

Old and New Testament.

elucidavitque eam metrice, quemadmodum ibidem ad oculum expressius demonstratur.

The first defeat of Sir Thomas Charletone, laying claim to the Manor of Burstone.

Item, cuidam militi factioso, "Thomæ Charletone" nuncupato, conanti per [1] auctoritatem Parliamenti manerium de Burstone ab ecclesia surripere, et ad usus proprios applicare, tam potenter in faciem restitit, tamque prudenter favoribus amicorum sibi contradici procuravit, quod finaliter, licet inter Communes fuerit Prolocutor, frustratus erat a proposito, recessitque non minus derisus quam delusus pro toto labore suo. Et circa hanc resistentiam et defensam expendisse fertur ultra summam viginti trium librarum.

Discharge of a quit-rent due from the Manor of Legattys, in Walden.

Item, manerium de Legattys in Walden, oneratum et oppressatum cum quodam quieto-redditu decem solidorum et duorum denariorum, exeuntium de anno in annum ad manerium de Bushey in Kympton, libertavit, exoneravit, ac taliter a servitute illa clarificavit, ut dominus dicti manerii litteras clarificationis scriberet, relaxaretque dictum [2] annuum redditum, ac quietum, tam pro se quam pro suis hæredibus, [3] in perpetuum acclamaret. Et circa hanc relaxationem, sive quietam acclamationem, exposuisse fertur in pecuniis, per manus custodis suæ ordinationis, ultra summam decem marcarum.

Purchase of lands in Squyllers.

Item, in augmentationem, ampliationem, et elargationem, dominii terrarum de Squyllers, perquisivit duas parcellas terræ, cum uno columbari, jacentes deprope toftum dicti dominii; et circa harum perquisitionem terrarum, possessionemque, habendam, remisit possessori de debito antiquo, prout scribitur alibi in Registro, non paucam summam pecuniarum.

A silver-gilt table made for the Shrine

Item, ut hoc adhuc ulterius in ejus efflореret actibus, quod Deo placeret, et Sancto Albano, præmiisque haberet enumerari cœlestibus, post expletum cursum

---

[1] *autoritatem* in MS.

[2] *annum* in MS.

[3] *imperpetuum* in MS.

stadii bravialis, in laudem utriusque, et honorem, fieri fecit tabulam illam argenteam et deauratam, quæ pro [1] nunc erigitur apud Feretrum; qua aut in fabrica, aut in materia, non creditur esse multo sollemnior aut sumptuosior, saltem pro tali loco, infra totum istud regnum. Et circa facturam tabulæ istius, ultra uncias septingentas nonaginta quinque in fracto argento ponderantis, exposuit in pecuniis de sua provisione quadraginta libras, et ultra; de sua vero ordinatione marcas quinquaginta.

of St. Alban.

Purchase of the Manor of Garstone, in the Parish of Watteforde.

Item, ut aliqua, etsi non omnia, huic ecclesiæ adversantia propitiatus excluderet, faceretque ut ipsa ecclesia in suis suppositis mente pariter et corpore expedite magis Altissimo deserviret, in exclusionem illorum, et seclusionem, qui plus solent adversari quam amicari, injuriarique quam juridice gubernari, in redditibus et servitiis ecclesiæ debitis, et de jure persolvendis, ex providentia magna, majorique industria, perquisivit manerium de Garstone, infra Parochiam de Watteforde, oneratum ecclesiæ cum non parva annali solutione; sicque, vi et virtute dictæ perquisitionis, præfatum nedum annuum redditum fecit in perpetuum fore salvum, [2] quinimmo etiam, ipsam ecclesiæ dotem procuravit in aliquali quotula esse in se [3] in posterum ampliorem. Et circa hanc perquisitionem, amortizationemque ipsius, exposuit in pecuniis ultra ducentas marcas.

Purchase of the Manor of Aygnells, in Redburn.

Item, propter causam comparem, consimilemque in omnibus, ac etiam corespondentem, perquisivit de quadam nobili matrona, "Johanna Spendeloue" vocitata, manerium de Aygnellis infra Redburnam; pro quo, præter pensionem quadraginta solidorum ad terminum vitæ per annum, exposuit in pecuniis ultra summam octodecim librarum.

---

[1] *nuc* in MS.
[2] *quinymo* in MS.
[3] *imposterum* in MS.

Exchange made with the lord of the Manor of More, whereby the Abbot acquires a mansion on the banks of the Thames.

Item, propter causam omnino comparem, in omnibusque consimilem, ac coresponsivam, convenit cum domino manerii de La More, Senescallo pro tunc Hospitii Domini Regis, pro omnibus servitiis et redditibus, cæterisque oneribus ab eo manerio sibi suæque ecclesiæ per annum exeuntibus, et concordavit, recepitque per viam concordationis, commutationis, recompensationis, et excambii, unum [1] pulchrum mansum, et solemne, positum super ripam Tamisiæ, in civitate Londoniensi, cujus valor annuus solummodo in cellariis, reservatis singulis aliis domibus, ac etiam ædificiis, pro hospitatione Abbatis [2] in posterum, [3] extendit se plene et integre usque ad summam viginti marcarum per annum. Et circa perductionem materiæ istius usque ad conclusionem finalem, exposuisse fertur in pecuniis, ad vices, ultra summam quatuor librarum.

Provision made, of two new Psalters.

Item, ut haberentur in copia libri, in quibus valerent fratres Psalmum dicere novum Domini in sæculum sæculi, scribi fecit de novo Psalteria duo; quorum unum satis fuit solemne, ad jacendum coram Rege, alterum vero sic in se [1] pulchrum, cultum, et honestum, quod pauca eo [4] pulchriora inveniebantur in toto armariolo in choro, pro custodia Psalteriorum limitato. Et circa facturam horum duorum Psalteriorum exposuisse fertur in pecuniis ultra summam [5] [viginti marcarum].

The second defeat of Sir Thomas Charletone, laying claim to the Manor of Burston.

Item, adversus præmemoratum Thomam Charleton, Militem, rursus, per modum canis, ad suum [6] vomitum revertentem, rursusque sic suum clameum in manerio de Burston reglutientem, ut ingressum in ipsum faceret, teneretque ut proprium, ac pro proprio pro perpetuo se velle tenere jactitaret, tam potenter se opposuit, tam efficaciterque in lege prosecutus fuit, ut demum

---

[1] *pulcrum* in MS.
[2] *imposterum* in MS.
[3] *extentendit* in MS.
[4] *pulcriora* in MS.
[5] The amount is omitted here; but is supplied in MS. Cotton, Nero D. vii., from which an extract is given in the Appendix.
[6] *Proverbs* xxvi. 11.

per Assisam specialem, infra villam Sancti Albani tentam, cogeret eum ad barreram accedere, faterique ibidem, coram judicibus, se errasse in omnibus, ac etiam publice omni juri suo, clameo, atque titulo, pro perpetuo renunciare. Et circa hanc prosecutionem, sive recuperationem in lege, quæ sic in se rara et insueta fuerat, quod nunquam, saltem per aliquod recordum inde habitum, sibi similis infra villam dictam visa erat, expendisse fertur in pecuniis ultra summam sexaginta decem librarum.

Successful opposition, made by the Abbot, to the erection of a horse-mill in the town of Watforde.

Item, adversus quemdam hominem adventitium, infra villam de Watforde inhabitatum, et ibidem, in præjudicium domini, quoddam molendinum equinum de novo erigentem, taliter se opposuit, talique modo in lege prosecutus fuit, ut tandem eum cogeret, permulta licet dominatione suffultus esset, ad suam præsentiam accedere, petereque veniam propter transgressum, ac ipsum pro voto in omnibus emendare. Et circa hanc prosecutionem in lege ultra summam decem marcarum legitur exposuisse.

Purchase, from John Cowper, of lands at Barnet.

Item, in incrementum annui redditus apud [1] Barnet, perquisivit de quodam homine villæ illius, nomine "Johanne Cowper," quamdam terræ parcellam, pro qua [2] recepit annuatim in pecuniis ultra summam quindecim solidorum Et circa hanc perquisitionem exposuisse fertur in pecuniis ultra summam decem librarum.

A pair of silver basins made, for the high altar.

Item, illius mediis, auxiliis, et instantiis, factum erat illud par pelvium de argento deauratarum, quod pro nunc in diebus solemnibus ponitur super altare majus, et non modicum honorat locum illum. Et ad harum facturam contulisse fertur, de sua ordinatione, usque ad summam septem librarum.

Provision made, of a new pair of

Item, ut haberent tam juvenes quam virgines, quam senes etiam, simul cum junioribus, etsi non in [3] tym-

[1] *Est Barnet* (East Barnet), in MS. Cotton, Nero D. vii.

[2] *recipit* in MS.

[3] *timpano* in MS.

organs for the Church.

pano et choro, in [1]chordis tamen, et organo, in organorumque fistulis, velut in [2]cymbalis bene sonantibus, laudare Dominum de cœlis, et collaudare eum in excelsis, fieri fecit quoddam par organorum, quo aut visu [3]pulchrius, aut auditu suavius, aut curiosum magis in opere, non putatur posse de facili in aliquo Monasterio infra totum istud regnum reperiri. Et circa facturam ipsorum, et positionem, exposuisse fertur in pecuniis ultra summam quinquaginta librarum.

Further security obtained, in reference to six hundred pounds owed to the Abbey by the King.

Item, sexcentas libras, per Dominum Regem, in recompensam bonorum Domini Ducis Gloucestriæ, nuper ecclesiæ concessas, et ulterius eidem ecclesiæ, sub Litteris suis Patentibus confirmatas, sed posterius, vi et vigore cujusdam resumptionis generalis, sub auctoritate Parliamenti, in manus ipsius Domini Regis seisitas, amissasque ab ecclesia, et retractas, perquisivit ipse iterum; iterumque, impetratis novis Litteris Patentibus, et sub meliori forma quam prius, fecit ipsas [4]in posterum, ac etiam [5]in perpetuum, fore ecclesiæ securiores. Et circa impetrationem harum litterarum, et novam reconfirmationem dictarum [6]sexaginta librarum, exposuisse fertur in pecuniis ultra summam decem librarum.

A new grange provided for the tithes of the Parish of Luton.

Item, jacentibus decimis Parochiæ de Luton seorsum hinc inde, et satis remote in diversis partibus a capitali [7]loco ingrangiationis, in utiliorem propinquioremque quarundam partium earundem ingrangiationem, perquisivit quoddam mansum, una cum decem et [8]septem acris terræ arabilis, apud Newmillehende; in quo manso, sive in quo solo, ejusdem parcellæ de Esthyde et Westhyde, una cum parcella villatæ jam dictæ, [9]poterunt utilius quam prius, ac etiam propinquius, ingrangiari. Et circa hanc perquisitionem exposuisse

---

[1] *cordis* in MS.
[2] *simbalis* in MS.
[3] *pulcrius* in MS.
[4] *imposterum* in MS.
[5] *imperpetuum* in MS.
[6] Qy. if not "*sexcentarum.*"
[7] *loloco* in MS.
[8] *semptem* in MS.
[9] *poterint* in MS.

fertur in pecuniis ultra summam viginti quinque marcarum.

Item, istius Abbatis in temporibus terræ de Blakkettys, Spyneys, et Gonellys, quæ per centum annos et ultra ab ecclesia, vi et vigore cujusdam concessionis Abbatialis, alienatæ fuerunt, et extraneatæ, redierunt iterum ad naturam suam pristinam; iterumque, hærede deficiente, devenerunt in ecclesiæ possessionem.

Lands at Blakkettys, Spyneys, and Gonellys, recovered for the Abbey.

Item, quia ecclesia illa, velut ancilla altera, in luto et latere servire dicitur, prope quam alta dominatio trahit moram, sive frequentius hospitatur; ideo, ad liberandum suam ecclesiam, ac etiam ad libertandum, ab hujusmodi genere ancillationis, ad expellendumque tam locustam, quam etiam [1]bruchum, a devastatione segetis, ac etiam ab hujusmodi onere molestationis, divina potius opitulante gratia, quam aliqua humana cooperante industria, perquisivit illud solemne sumptuosumque manerium de La More, quod infra ecclesiæ dominia hincinde, et circumcirca, infra Parochiam de Rikmersworthe situatur; ipsumque manerium, [2]obtenta prius gratiosissima Regis licentia, appropriavit eidem suæ ecclesiæ, et propriam esse fecit. Et circa hanc perquisitionem et appropriationem, exposuisse fertur in pecuniis longe ultra summam trium millium marcarum.

Acquisition of the Manor of More.

---

[1] *brucum* in MS. | [2] *optenta* in MS.

APPENDIX.

APPENDIX (A).

COLLATION OF THE TEXT OF THE "REGISTRUM ABBATIÆ "JOHANNIS WHETHAMSTEDE, ITERUM SUSCEPTÆ," AS PRINTED IN THE PRESENT VOLUME, WITH THAT OF "JOHANNIS DE WHETHAMSTEDE CHRONICON," PUBLISHED BY THOMAS HEARNE.

The so-called "*Johannis de Whethamstede Chronicon,*" published, with Otterbourne's Chronicle, (in two Volumes,) by Thomas Hearne, at Oxford, in the year 1732, is a series of Extracts from the text of the Manuscript Arundel III., in the Library of the College of Arms, now printed, in its entirety, in the present Volume. Most, if not the whole, of the incidents bearing reference to the private history of the Abbey—if the term may with propriety be used—have been rejected by Hearne, in printing his extracts, (which were furnished, he [1] says, at the expense of his friend, James West); those details only, for the most part, being given, which bear reference to the national and political history of the day. As to the work of transcription, which, we are told, was not done by Hearne himself, on comparing his context with the text of the original, it has been found to be hardly so accurate, in point of correctness, as it might have been; and among its mistakes there are some few to be found which are indicative that the copyist, whether West himself, or, what is more probable, a

[1] Vol. I. Preface, p. lvi.

transcriber engaged by him, was a person of inferior scholarship, both in a classical and a mediæval point of view, to Hearne.

From the following Collation, it will be seen what portions of the original Manuscript have been printed in Hearne's Edition; and to what extent its matter has been omitted by him.—

From folio 1a to folio 17a in the original Manuscript, pp. 5–45 in the present Volume, the context is omitted by Hearne; his work (pp. 311–316), beginning with "*Inspeximus etiam quasdam Litteras,*" towards the foot of page 45 of this Volume. The context of the original Manuscript is then continued down to folio 19b, stopping short at the words "*Conquæstum, vicesimo primo,*" page 50, line 19, in the present Volume.

The context of the original is resumed by Hearne (pp. 317–326) at folio 34 b of the MS., and continued down to folio 38 b; from "*Eodem itaque anno*" in page 85 line 24 of the present Volume, down to the words "*fertur esse,*" at the foot of page 94; the words in page 91 "*Finiunt Acta Anni Primi; sequuntur* "*Secundi,*" being omitted in his text.

In pages 326–344 of Hearne's work, the context of the Manuscript is resumed, from folio 56 b to folio 63 b, *Processus receptionis cujusdam fratris,* in page 137 of the present Volume, down to "*Regis Henrici Sexti* "26, 27, *et* 28," in page 155; the concluding words, "*Finiunt Acta Anni Tertii; subsequuntur Quarti*" being omitted.

The context of the Manuscript, from folio 65 a to folio 76 a, is given in pages 345–372 of Hearne's Edition; corresponding with the context in the present Volume, from "*Processus cujusdam belli*" at the head of page 159, down to line 3 of page 186 "*superius memorato.*"

The Manuscript, from folio 80 b to folio 82 b, is given in pages 372–377 of Hearne's Edition; the context commencing at the words "*Perdonatio generalis,*" in page

195 of the present Volume, and ending at "*tricesimo* "*quarto*," in page 199.

The context of the Manuscript is resumed by Hearne at folio 103 b, and continued down to folio 117 b, pages 377–415 of his Edition; corresponding to from page 247 "*Processus cujusdam*," to page 279 "*die vicesimo tertio*," in the present Volume.

The context of the Manuscript is resumed by Hearne at folio 124 a, to folio 130 a, pages 416–428; beginning at "*Pacificatio cujusdam litis*," page 295 of this Volume, down to page 308, "*anno regni nostri tricesimo sexto*."

Pages 428–473 of Hearne's Edition correspond with folios 131 b–150 a of the Manuscript; the context beginning with "*Directio, sive transmissio*," page 311 of this Volume, and ending with "*humilitatis gratiam* "*implorare*," in page 356; save that the lines in page 322, "*Finiunt Acta Anni Septimi . . . . prisca* "*placent que decent*" are omitted by Hearne; as also, the words, "*Finiunt Acta in Anno Octavo; subse-* "*quuntur in Nono*," in page 356.

The context of the Manuscript, folios 154 b–176 a, is given in pages 474–529 of Hearne's Edition; corresponding with the context "*Processus super reditu*" in page 367 of the present Volume, down to "*Willelmus* "*de Walmunt, cum multis aliis*," in page 422: the words "*Finiunt Acta in Anno Nono; subsequuntur* "*in Decimo*," in page 387, being omitted by Hearne.

The [1] context of the Manuscript, folios 185 a–189 b, is continued in pages 529–540 of Hearne's Edition; corresponding with the context in pages 423–433 of the present Volume; with the exception that the context, "*Finiunt Acta in Anno Decimo . . . . . . qualia* "*scripta ferunt*," in page 420, is omitted by Hearne.

To summarize,—the following are the portions of the

[1] See Note 1 to page 423 *ante*, as to later matter towards the close of the Manuscript, upon a religious subject.

original Manuscript, that have been omitted by Hearne :—Folio 1 a to folio 17 a; folio 19 b to folio 34 b; folio 39 a to folio 56 b; folio 63 b to folio 65 a; folio 76 a to folio 80 b; folio 82 b to folio 103 b; [1] folio 117 b to folio 124 a; folio 130 a to folio 131 b; folio 150 a to folio 154 b.

---

[1] As stated in Note 3 to page 279 *ante*, the account of the trial of Reginald Pecock, fols. 117 b–124 a in the Manuscript, is printed elsewhere by Hearne, in his Edition of the *Chronicle* of Walter Hemingford.

APPENDIX (B).

A SELECTION FROM THE NOTES IN HEARNE'S EDITION OF THE "CHRONICON JOHANNIS DE WHETHAMSTEDE."

[1] Page 46 *ante*, line 22, *apportis*]. Apports. "vectigalibus" scilicet, sive tributis. Non alio nomine vocare solebant *census*, qui dominis inferebantur ac adferebantur.

Page 46, line 29, *moris*]. In optimis quandoque chartis idem valet "mora" quod "ericetum;" hic vero idem est atque "locus palustris," sive "meer." Vide Gloss. nostr. in Petr. Langtoftum, voc. "mores."

Page 88, line 29, *imbraciariis*]. "Brausia," sive "brasia," vepris seu dumetum videtur esse, notante Dufresnio. Unde colligere est, "imbraciatores" homines illos fuisse, qui vepres et dumeta sibi per fas et nefas asserebant, "imbraciarium-" que" actum ipsum ejusmodi vepres et dumeta assumendi atque tenendi.

Page 140, line 26, *Sarabaita*]. De Sarabaitis consulendus Dufresnius in Glossario. Unde colligere est, non alios esse atque monachos, qui, religionem obtendentes, secedunt plane a regula monastica, quæstumque facientes, huc illuc obambulant populi decipiendi gratia, voluptatibus prorsus dediti. De illis passim apud antiquos scriptores, qui eosdem jure exagitant. *Σάραβος, τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον*, inquit Hesychius. An origo vocis inde petenda, discutiant alii. Ex vetustis itidem discas auctoribus, qui profecto viderunt; et quidem pluris est testis oculatus unus, ut ait Plautus, quam auriti decem.

Page 145, line 3, *obaudire non valentes*]. Id est, "abau-" dire," sive "contemnere" vel "contradicere." Vide Dufresnii Gloss. voc. "abaudire" et "obaudire."

Page 148, line 18, *paradella*]. "Paradēlos" (sive *παράδηλος*) vulgo vertitur, "the great daisie:" atque inde "paradella" auctoris nostri. Malim tamen putare, speciem quandam esse

---

[1] The substance of some few of the shorter Notes to Hearne's text will be found given as footnotes in the preceding pages.

anethi cujusdam silvestris, sive "wild dill." Quidni igitur et "darnell" vertas? perinde quasi dixerint monachi, "the dar-"nell," sive "the poyson of envy."

Page 148, line 24, *Archidiaconus*]. Abbatis nimirum Archidiaconus. Unde intelligas, Abbates etiam, pariter atque Episcopos, suos olim habuisse Archidiaconos, (id quod et clare elucet e Monastico Anglicano, Tom. II. p. 378,) qui et vice Abbatum de rebus maximi momenti in Monasteriis pro re nata agebant. Quam ob rationem, et in Abbatum absentia, Monasteriorum Custodes appellari possent. Ita scilicet, ut nemini absque illorum venia extra metas domorum religiosarum abesse liceret; quod tamen ita accipi velim, ut nullam ob causam in ullis domibus permissum fuerit mulieribus quomodocunque, maxime affinibus, vel per tantillum temporis spatium exsistere. Hinc in Coll. nostris MSS. vol. 130, p. 94.—"I remember, that, among other remarkable particu-"lars in an old vellom MS., which I did but, as it were, "just see on Tuesday July 13, 1731, is one about women's "coming to the religious houses, I mean into the precincts "of them, and that they are particularly prohibited allowance, "it being not granted so much as to the mothers or sisters "of the religious." Frustra sunt illi, qui locum infartum esse contendunt; eadem enim manu antiqua exaratur. Neque a veterum simplicitate abludit. Sed fastidium vereor, si pergam.

Page 152, line 9, *Festo Sancti Lini*]. Lege "Septembri." Nam in 23 diem mensis Septembris incidit Festum S. Lini. [Hearne is probably in error here. The Feast of Linus, the Pope, was, as he says, on the 23rd of September, but the Feast of St. Linus, the Pope and Martyr, on the 26th of November. The following ancient rule for Advent Sunday is to be met with in some Kalendars—"Post Festum Lini erit "semper Adventus Domini."]

Page 159, line 6, *Geminis Phœbus*]. "Gemmis Phebiis," as read by Hearne.

Page 159, line 19, *vere illustris, Principis*] "illustris" is omitted by Hearne.

Page 167, line 2, *insimultantes*]. Congregantes.

Page 169, line 21, *frunitoris*]. FF. "frumitoris," ut idem valeant verba lingua vernacula ac,—"withdrew himself to a "little house of a certain tanner." [It is difficult to conjecture on what authority Hearne would prefer the form "fru-"mitor," as meaning a currier, or tanner; there seems to be no authority for it].

Page 170, line 22, *auriculator*]. Insusurrator, vel potius consiliarius secretus, Anglice "a Privy Counsellor."

Page 170, line 25, *ligii*]. "Ligii homines" illi sunt, qui sunt vassalli, ligeitatemque debent; "ligii domini" illi, quibus ligeitas a vassallis debetur.

Page 171, line 2, *feretrum*]. Quid sibi velit hic loci "feretrum" dubitabunt nonnulli, sicuti et ipse etiam dubito. Certe vulgo "loculum" sive "capsam" significat, "Sancti corpus vel reliquias continentem." Quo sensu si accipiatur, indicabit Ducem Eboracensem mox post prœlium ad feretrum S. Albani profectum fuisse, secumque illuc etiam duxisse Henricum Regem. At vero existimant alii, potius denotare lecticam, quo sensu et alibi item accipi ipsis videtur. Priori significatione si intelligatur, (quo sane ipse propendeo, nam et eodem sensu infra, [1] fol. 165 a) satis quadrabit cum Henrici moribus, principis proculdubio religiosissimi, etsi *de jure* non esset re vera Rex Angliæ. Ac par ratio et ipsi itidem Duci Eboracensi feretrum S. Albani visitandi, principi quoque optimo, et qui victoriam de inimicis jam insignem reportaverat. Neque est cur miraris, scrinium S. Albani hac occasione adiisse Ducem, qui esset Christianus, quum ethnici etiam caussas ob leviores gratias egerint Diis suis, Jovi maxime; id quod constet e monumentis veteribus, in quibus legimus, quod qui πεντάθλῳ vicerint Jovi laudes reddere soliti sint. Id quod et victorum similiter eodem tempore fecerunt ipsi patres.

Page 172, line 8, *Anacoclea*]. Nomen fictitium, ac si dicas "Anacocle," quemadmodum ævo illo, ut videtur, efferebant. Formabant, scilicet, a "cochlea," sive "limace," reptili satis noto. [Hearne expresses himself here in rather obscure terms; but he has evidently missed the point that King Agathocles is meant under this name; owing perhaps to mistake on the part of the original scribe, who has absolutely elsewhere written "Anna" for "Cinna"!]

Page 176, line 14, *Achilles Graius*]. "Achilles gravis," as read by Hearne.

Page 177, line 3, *personis*] "personas" in Hearne.

Page 184, line 8, *collaterali*]. Qui scilicet Regis latus claudebat; quamobrem socium intimum appelles.

Page 185, line 17, *humiliter*] "humaniter" in Hearne.

Page 198, line 36, *estallamenta*]. "Estallamentum" idem est quod "stallamentum," *i.e.* Anglice "stallment" sive "installment," vel (ut olim efferebant) "estallment." Id quod liquet ex vocibus, "sive assignationes." "Stallum" enim est "statio," et "installare" nihil aliud atque "stationem assignare," vel "in alterius locum inaugurare." Sed actum

[1] See page 394 *ante*, line 9.

esset agere, hoc loco ea expendere, quæ fuse adeo prosecuti sunt alii.

Page 248, line 23, *nec amplius corroborat*]. Id est "nec "amplius justitia quam liberalitas corroborat," nisi malis "nec minus corroborat." [There seems no necessity for the latter suggestion; the former being, in all probability, the meaning of the passage.]

Page 250, line 23, *reventibus*]. Hinc vox Anglica "rents." Ut satis liqueat, falli illos qui a "redditus" deducunt. Quod et probet, vocem "reventus" ipsis minus fuisse obviam.

Page 251, line 8, *præhonorabilem*]. Hearne reads "perhono-"rabilem."

Page 252, lines 7, 8, *villæ, villatæ*]. Villæ ex multis constat mansionibus vicinis, villata ex multis villis itidem vicinis; ita ut villata proprie sit villa major; quo nomine proinde et Oxonia nostra rectius appellari, quam (ut in monumentis veteribus nuncupatur) villa. Non tamen fugit, in Codicibus antiquis "villam" aliquando idem valere ac "civitatem." Sed qui nunc vocem usurpant, pro "urbe" olim adhibitam fuisse fere ignorant. Sufficiat igitur notasse, villatam villam fuisse majorem, imo villarum plurium adunationem, vallatamque itidem, murisque cinctam ac firmatam, secus atque villa, quæ iisdem carebat.

Page 252, lines 34, 35, *reddituum, reddituum-onerum*]. Posterius "reddituum" delendum esse censebit nonnemo. Ego retinere malim.

Page 253, line 6, *Calesius*] "Calesiis" in Hearne.

Page 255, line 7, *manerii Hyberniæ*]. "Manerii" scilicet, sive "dominii, regalis." Unde olim Reges nostri "Hiberniæ "Domini" vocabantur. Nec alio titulo, quoad jus, de illo regno gaudebant. Liquet e [1] nummis.

Page 264, line 26, *philomenæ*] "pholomene," as read by Hearne.

Page 265, line 31, *ibidemque, ejusdem*]. "ibidemque etiam ejus-"dem" in Hearne.

Page 270, lines 10, 11, *hissiros . . dregemundos . . . hicticos*]. Frustra forsan essemus, si voces explicaremus lingua nostra Anglicana. Recte igitur dixeris "hissirs," "drege-"munds," "hictics." Earundem significatio e vocibus "ga-"leas," "classes," ac "naves," quibus opponuntur, liquere videtur; ita tamen, ut voces ipsæ hybridæ sive barbaricæ in-

[1] Hearne continues this Note to a very great length; but solely in reference to the inscriptions upon various coins of Richard II., Richard III., Edward III., Edward IV., and other English sovereigns.

nuant, longe majorem fuisse Soldani, quam Pontificis Summi Romani, potentiam. Unde et earundem vim etiam longius se extendisse censuerim, quam re vera se extendit vocum, quas diximus, Latinarum potestas. Videas similiter hodie etiam loquentes harum regionum incolas, si vel Purchasium nostrum, vel etiam alios, qui de peregrinationibus scripserunt, consulas.

Page 276, line 4, *scribis nobis, nos*] "nobis" omitted by Hearne.

Page 300, line 1, *servare*]. "Serve" vulgo dicimus, ut quis forsitan reponat, "servire." ["Servare" was probably intended: this form is retained in Henschel's Edition of Du Cange, as having, in the present instance, the same meaning as "servire."]

Page 300, line 22, *maturaliter*]. Read as "naturaliter" by Hearne.

Page 301, line 28, *sepulta*] "sepulti" in Hearne.

Page 301, line 35, *retroacto*]. Quum "retro" vox aliis præposita rem præteritam significare soleat, hinc forsitan non desint, qui "declarabatur" mox reponant. Aliter ego. Hic de re futura accipiendum esse puto, eo modo quo "retro-"garda," Anglice "the rereward," de aciei parte posteriori, sive postremo locata (nam pars anterior, vel primo locata, "antegarda," lingua vernacula "the vanguard," dicitur) vulgo intelligimus. Sed quid plura? Alios itidem eo pacto locutos existimo seculo Whethamstediano, etsi tacuerit Dufresnius.

Page 302, line 5, *afferentiam*]. Malim "auferentiam," id est, "subtractionem," "subductionem." ["Afferentiam" is probably correct, meaning "proportion."]

Page 319, line 32, *tractatulum*]. Tractatulum hunc aliquoties olim vidi ac consului in bibliotheca Seldeniana. Eamque advocat fecialis doctissimus Joannes Anstisius in Registro Garteriæ, auctoremque Belvaletum vocat; quo nomine etiam nuncupat Anstisius in Epistola quadam erudita ad me data, et huc sane pertinente, sicuti discas ex Appendice. Pro, "Benualet" (prout nos cum Codice MS. edidimus) potest et "Beuvalet" legi. Nam in Codicibus veteribus *u* implet vicem *v*, et *n* et *u* confundi solent, haud aliter atque αι et ε etiam inter se confunduntur in Codicibus Græcis; hac tamen discrepantia, ut arbitror, in Manuscriptis Græcis non scribarum vitio, sed auctoribus ipsis, tribuendum esse.

Page 330, line 17, *caracæ*]. Ita appellabant naves magnas onerarias. Inde et nos Anglice "caracks" dicimus. Aliter "carricæ," sive "caricæ," scribitur.

Page 337, line 11, *Salisburyæ*] "Sarisburye" in Hearne.

Page 342, line 29, *semimilliario*] "semimilliari" in Hearne.

Page 350, line 28, *quotatores*]. Vox plane barbara pro "con-"cinnatores." At vero eo nomine vocarunt antecessores nostri, quia plerosque illos omnes, qui et capitula et versiculos librorum distinguere solebant, eo nomine quoque nuncupabant. Itaque quum Annalium contextores omnia itidem juxta temporum seriem describerent ac distinguerent, inde certe rectissime et ipsi quoque "quotatores" dici debent. Cæterum vox hæcce sæpissime usurpatur de bibliis, aliisque libris sacris. Unde et homines, huic muneri inservientes, in qualibet civitate, bonis litteris operam dantes, vitam agebant, magnamque inde existimationem aliquoties sunt adepti. Adeo ut mirum non sit, in Chronicis nomina subinde legi "quotatorum," qualis certe fuit Stephanus Langtonus, Cantuariensis Archiepiscopus. Neque alium fere fuisse censuerim Osmundum, Episcopum Salisburiensem, eundem scilicet, qui Hermanno successit. Quid enim, quo minus ita putemus, prohibere potest, si verum sit (ut verissimum esse judicamus), quod memoriæ prodiderunt historici, ipsum nempe non tantum libros scripsisse, sed et ligasse atque illuminasse, (haud aliter atque Andreas, Episcopus Aleriensis, post artem typographicam inventam horas subcesivas in libris emendandis atque excudendis optime collocavit?). Quibus historicis et anonymus ille utique accensendus est, in bibliotheca Collegii Magdalensis hic Oxoniæ (num. 42, 4to) qui de Osmundo (viro proculdubio ingenio illustri prædito, summaque sanctitate atque doctrina exculto) hoc pacto testatus est, quod eo promptius consigno, quia de anno, quo mortem obierit Hermannus, admodum discrepent auctores. —"Hoc [etiam] anno, [xiiii. Willelmi Senioris, Domini "MLXXX.] Hermannus, primus Episcopus Sarisbur', obiit, cui "successit Osmundus, Regis Cancellarius, 24 annis, qui eccle-"siam novam ibi construxit; clericos insignes tam literis "quam cantu aggregavit, ita ut ipsemet Episcopus libros "scribere, ligare, et illuminare, non fastideret [*sic*]. Hic "quoque composuit librum Ordinale Ecclesiastici Officii, quem "Consuetudinarium vocavit, quo fere nunc tota Anglia et "Wallia utitur, et Hibernia; dictavit Vitam Sancti Aldhelmi." —Notavi in Coll. nostr. MSS. vol. 130, p. 129.

Page 369, line 9, *hulcis*]. Corbitis, "hulks."

Page 373, line 26, *prœliationis*]. *prœlationis*.—Sic Apogr. nostr. Dixerim Anglice, "Field of honour." At "præliationis" potius legend., quo pacto sane legitur infra, p. 516, l. 23. [p. 410, line 6 *ante*. "Prœliationis" is the correct reading, no doubt.]

Page 377, line 12, *concurrentiam contuentiamque.*] Sic in Cod. MS. Indicat autem vim magnam multitudinis quæ confluxerat, ejusdemque aciem oculorum attentam, post tot conturbationes vitam jam tandem condulcare cupientis. Unde

haud male apud Hollingshedium, qui Whethamstedium nostrum conspexerat, p. 655, col. i.—"beholding their preassing "togither, and marking what countenance they made."

Page 391, line 1, *brueram*]. Ericetum, vepribus ac dumetis horridum. "Bruera" vero nomen tulit ab Anglico "brier," quasi dicas "the briery," id est, "senticetum."

Page 394, line 32, *non rapere*]. Tò *non* abesse malim.

Page 395, line 18, M. *semel*]. Id est, 1461, juxta computum generalem; at juxta computum Ecclesiæ Anglicanæ annus erat 1460. Prœlium quippe incidit in 17 diem Februarii, diem ipsum nempe, quo *Hilaria* celebrabantur; qui quidem dies vulgo vocitatur "Shrove Tuesday."

Page 395, lines 28, 29, *Boreasque triumphum*
Abstulerat secum]. Nescio an rectius "Bo"reasque: triumphum Abstulerat secum, etc.": vel forsitan ita et legi et distingui potest,—"Tandem vincens Boreasque triumphum Abstulerat secum, etc."

Page 397, line 34, *gentilico*]. Sive "gentili," id est, "eth"nico."

Page 408, line 27, *tantummodo viris*]. "viris" omitted by Hearne.

Page 410, line 13, *bobinantes*]. Sive "bombinantes," *i.e.*, ut vulgo exponunt glossographi, "conviciantes." At rectius hic nota marginalis, "jactabundi." Bene autem hac voce Borealibus exprobrat auctor typhum et superbiam, imo et jactationem vanam. "Bombus" crepitus revera est, sive sonus; proprie quidem sonus ille, quem edunt apes. Sed nil opus ut hanc rem fusius adstruam.

Page 411, line 4, *arteticum*]. Vel "artheticum." "Artesis," vel "arthesis," idem est quod "arthritis," sive "artuum "morbus."

Page 411, line 28, *decimo-octavo die mensis Junii*]. Die, scilicet, Jovis. Non 29 die (die nempe Lunæ) ut apud Hollinshedium, p. 665, ed. 2do. Neque rectius Stoveus, qui 28 die Junii (die nimirum Dominico) assignavit.

Page 432, line 26, *ingrangiationis*]. "Grangia" prædium est, sive villa rustica, ubi grana reponuntur. "A capitali loco "ingrangiationis," *i.e.*, a loco principali, vel præcipuo, granis recipiendis adsignato.

APPENDIX (C).

[De Patronatu Prioratus de Tynemutha.]

[1] At the end of MS. Arundel III. Col. Arm.

Ex [2] Chronicis [3] Matthæi Parisiensis.—Anno Domini millesimo nonagesimo, Robertus de Molbraio, Comes Northumbrensis, volens Ecclesiam Beati Oswyni, Regis et Martyris, in temporalibus et spiritualibus restaurari, [et] Domino monachos servituros ponere, Paulum, Abbatem Sancti Albani, super hoc convenit; petens ut illuc de domo sua aliquos monachos destinaret, quorum [4] victum et vesturam se promisit [5] abund[anter et ho]norifice ministraturum. Cujus petitioni memoratus Abbas adquiescens, quosdam illuc de fratribus destinavit; quibus Comes in maneriis, redditibus, piscariis, molendinis, et rebus aliis, cum providisset, et [6] chartis prædicta omnia ab omni sæculari servitio soluta, et penitus libera, confirmasset, dedit prædicto Abbati, Paulo, ejusque successoribus, et Ecclesiæ Sancti Albani, Ecclesiam de Tynemu[tha, cum] suis pertinentiis, æternaliter possidendam. Ita quidem, ut Abbates Sancti Albani, qui pro tempore fuerint, cum consilio ejusdem loci Conventus, liberam habeant dispositionem Prioris et monachorum, ibidem [ad po]nendum, quam removendum, sicut viderint expedire.

[1] Written on a slip of parchment, in a hand of, probably, the close of the 14th century.

[2] *Cronicis* in MS.

[3] *Mathæi* in MS.

[4] *vicem* in MS.

[5] *habund* in MS.

[6] *cartis* in MS.

Ex [1] Gestis Abbatum.—Fundavit autem iste Comes Prioratum de Tynemotha, et in eo congregavit monachos de Sancto Albano; ubi etiam [mo]nasticum habitum suscepturum, et sepulturam in eodem loco, sibi elegit. Quæ omnia expost feliciter consummavit.

Ex [2] Chronicis Matthæi, anno Domini millesimo nonagesimo quarto.—Rex [mi]sit Henricum, fratrem suum, Northumbriam hostiliter, loco sui, petere. Robertus enim, Comes Northumbriæ, in superbia elatus, eo quod regem Scottorum Malcolmum vicerat, [3] Curiam Regis adire repudiavit. Promovit igitur Henricus [4] exercitum, quem illico subsequebatur Rex in Northumbriam, contra Robertum memoratum, et in Novo Castello omnes potentiores de familia [ejus] cepit, et vinculis ac carceri mancipavit; et inde ad castellum de Tynemotha profectus, fratrem Consulis Roberti cepit in eodem. Inde ad castrum de Bamburghe Rex, secum [ejus] fratrem captum ducens, illico properavit, et ipsum Comitem in eodem obsedit. De quo castro Comes, fame artatus, cum clam recedere proposuisset, secutus est eum Regis exercitus usque [ad Tyne]motham, ubi cum se defendere conaretur, sine [5] vulnere captus est, Regique præsentatus; qui jussus est apud Wyndelshore custodiæ carcerali mancipari.

Ex [1] Gestis Abbatum.—Exiens ta[men] effectus est monachus apud Sanctum Albanum, quod olim voverat complens votum; visuque privatus est ante mortem per annos aliquos, nempe annosus valde fuit. Sepultus est in loco non [remo]to a Capitulo, ubi postea Symon Abbas Capellam construxit Sancti Simeonis; ita quod corpus ejus jacet in Capellæ fere medio, sed propius altari.—Horum confirmator esse videtur liber qui in hoc Monasterio conservatur, vetustissimus, qui "Septem "Signacula" vocatur.

---

[1] This passage, as also the one below, professing to be quoted from the same source, is not to be found in the *Gesta Abbatum*, in the form in which the work has come down to us.

[2] *Cronicis Mathæi* in MS.

[3] *Curam* in MS.

[4] *excercitum* in MS.

[5] *wlnere* in MS.

Septem Signacula, ex Albo Libro et [1] Chronicis Risangre.—Expost Dominus Rex Edwardus Primus [ ] quosdam malivolos et infideles, ut patet in Placita habita apud Novum Castrum super Tynam, coram Hugone de Cressyngham etc., anno ejusdem Regis vicesimo primo, ubi Dominus Rex per Willelmum de In[ge], [qui lo]quebatur pro eo, petiit advocationem Prioratus de Tynemotha, ut jus etc.

Ex [1] Chronicis [2] Ri[sangre].—Cum autem Rex Edwardus petivisset versus Dompnum Johannem Tertium, Abbatem [de Sancto] Albano, advocationem Prioratus de Tynemotha sibi reddi, ut jus suum, directum est breve Vicecomiti ex parte Regis, in hæc verba:—

"Edwardus etc., Vicecomiti Northumbriæ etc. Præ-"cipe Abbati [de Sancto] Albano, quod juste et sine "dilatione reddat nobis advocationem Prioratus de "Tynemotha etc. Et nisi fecerit, summone per bonas "summonitores prædictum Abbatem etc." Abbas vero, diem præveniens, ad [præsentiam Regis] in Scotiam accessit, sciens se contra regiam potentiam placitum sustinere non posse, omnia placita totaliter reliquit, et Domini Regis gratiæ se submisit. Quare Rex, pietate ductus, [et procerum] suorum instantia excitatus, concessit, pro eo et hæredibus suis, quod dictus Abbas et successores sui habeant et teneant de cætero prædictam advocationem Prioratus de Tynemotha, ut jus ecclesiæ . Et super hoc idem Rex prædicto Abbati [3] Chartam confirmatoriam dedit, in hæc verba.—Scribatur [4] Charta.

---

[1] *Cronicis* in MS. This passage is now to be found in no work that is attributed to Rishanger.

[2] The passage here quoted as from the "Chronicles of Rishanger," is not to be found in the works now known by his name, but forms part of the *Gesta Abbatum* (Vol. II. pp. 19, 20); a large portion of the Second Section of which was, not improbably, transcribed from a work written by Rishanger, but now lost: see the Introduction to the *Gesta Abbatum*, Vol. II. p. 11.

[3] *Cartam* in MS.

[4] *Carta* in MS.

APPENDIX (D).

Lives and Benefactions of the later Abbots of St. Alban's.

Extracted from MS. Cotton. Nero D. VII. fols. 25a–48a.

[1] Willelmus, Abbas Monasterii hujus tricesimus secundus, vir fuit suis in temporibus tam Deo dilectus quam hominibus, propterque causas varias nomen in perpetua benedictione apud posteros suos habens.—

Primo, videlicet,—quia ex fratribus assumptus, et præ fratribus in hiis quæ sunt ad Deum constitutus, multum provide politiceque se rexerat, dividendo unicuique, in utroque suo regimine, prout illis opus erat.

Secundo,—quia pastor effectus, et pastoris baculum in manu sua, in gregis tuitionem, deferens, pastoraliter satis lupos fugaverat a caulis, ovesque quæsierat diligenter errantes, ac inventas rursus reduxit in [2] humeris suis.

Tertio,—quia, vineam temporalis possessionis in custodiam suscipiens, contra vulpes illos qui eam nitebantur demoliri per injurias, pro maceria se opposuit, exclusitque illos omnes, ac dictam vineam tutissime defensavit. [3] In specie, contra tenentes villæ de Barnet, qui, ad instar vulpium de quibus [4] Scriptura meminit, caudas habebant ligatas in invicem, ignemque litis multum grandem accenderant, ad demoliendum, sive ad destruendum, servilem tenuram suam, insurrexit satis

[1] William Heyworth.

[2] In allusion to *Luke* xv. 5.

[3] *Tenentes villæ de Barnett accenderant litem contra dominum.*—Marginal Note.

[4] *Judges* xv. 4.

F F 2

sapienter ex adverso; docuitque eos, per virtutem regiæ Commissionis ad audiendum et terminandum, potentiam habentis, quam sit stultum et inutile contra juris titulum, stimulumque justitiæ, calcitrare.

Quarto,—quia dispensator factus bonorum ecclesiæ, non minus fideliter quam prudenter ea, in ipsius ornatum et reparationem variam, legitur expendisse. Nam ad ornatum ecclesiæ vestimentum unum integrum, cum tribus cappis, de panno aureo rubeo falconibus intexto, suis legitur in temporibus effecisse. Item, sex cappas de panno aureo, coloris viridis, qui "pannus" apud Lumbardos vocatur "imperialis." Item, unum pastoralem baculum, deauratum per totum. Et circa hæc omnia expendisse fertur centum libras et ultra.

Item, claustrum, per prædecessorem suum, Abbatem [1] Johannem Quintum, tempore quo Prior fuerat, semivoltatum, voltavit in integrum, fecitque hinc inde opus esse consimile per totum.

[2] Item, manerium suum de Tytenhangre, per eundem etiam prædecessorem suum in fundo et in muris sollemniter inchoatum, duxit finaliter ad perfectum; fecitque esse manerium tale, quale infra regnum non invenitur honestius, saltem pro Abbatis hospitatione.

[3] Item, mansum pro [4] scholaribus, apud Oxonias, per immediatum itaque suum prædecessorem inchoatum per prius, usque ad perfectum perduxerat; fecitque esse mansum tale, quale infra totum [5] Collegium Glowcestriæ non invenitur sibi sollemnius esse.

Item, in hospitio suo apud Londonias parloram suam renovavit decenter satis, domumque quæ abinde tendit usque ad mansum custodis, renovaverat totaliter a fundamentis.

---

[1] John Moote.

[2] *Manerium de Tytenhangre finaliter perfectum, et cætera.*—Marginal Note.

[3] *Manerium pro scolaribus apud Oxonias perfectum, et cætera.*—Marginal Note.

[4] *scolaribus* in MS.

[5] *Collegium Glocestriæ.* — Marginal Note.

Item, cameram suam inferiorem infra Monasterium, vetustam prius, et quasi desolatam, innovavit in variis, ut, puta, in cœlatura, camino, et fenestris, fierique fecit pro ea in lecto et aliis satis decenter perornationes.

Item, pro garderoba duas renovari fecit pelves argenteas, quæ scuta habent Sancti Albani [1] anemelata in suis fundis. Item, [2] ciphos totidem argenteos deauratos, cum cooperculis, ad serviendum in mensa personis, accedere cum contigerit, magis honestis.

Et quia tam fideliter bona ecclesiæ dispensaverat, tamque prudenter in tempore tritici mensuram populo indigenti ministrabat, ideo super excelsiorem constituit eum Dominus familiam, transtulitque eum de sede hujus Cœnobialis Ecclesiæ usque ad Cathedralem Ecclesiam Lichfeldensem; ubi præsul et pastor factus, et super plebem rector constitutus, sic, juxta doctrinam Prophetæ, evellere studuit, et destruere, dissipare, et disperdere, ædificare vero, et complantare, quod modo cum Prophetis, cum Sanctisque aliis Dei coelectis, mereatur sortem habere, et hæreditatem, in perpetuas æternitates: præsul et prælatus ideo præ cæteris magis signanter commemorandus, quia postquam recessit a primævæ sponsæ amplexibus, et nupsit alteri dignitatis excelsioris, ipsam primævam non deseruit; immo, coluit amplius, ardentiusque dilexit. Nam postquam ab hac recessit ecclesia, nonnulla in libris, cappis, auro, et vestimentis, eidem conferebat donaria; de quibus, in laudem perpetuam nominis ipsius, fit alibi in [3] Registro magis plana inscriptio, declaratioque specialis.

Johannes, a solo nativitatis "Whethamstede," a paterna vero origine "Bostok," cognominatus, in sponsum ecclesiæ hujus, cooperante Sancto Spiritu,

---

[1] *anemelatas* in MS.

[2] "*scyphos*" the classical form.

[3] This Register is probably no longer in existence.

coassumptus, taliter omnes dictæ ecclesiæ patres, etiam præelectos, honoris tramite antecessit, ut merito eidem coaptentur significata pecudis et alitis, agni, videlicet, et aquilæ; quos ipse pater sibi [1] typice, quasi pro quodam poematis [2] mysterio, ascribere consuevit.

Nam agnum tria naturaliter comitantur; videlicet, caro, cornu, et vellus. In carne est dulcedo, populum delectans; in cornu, hostes discretio debellans; et in vellere ornatus, corpora venustans. Et quia hic Reverendus Pater populum delectabat carne munditiæ, cornu discretionis debellabat hostes nequitiæ, et, quasi vellere virtutum festivius investitus, venustabat totum corpus suæ ecclesiæ, merito sic mundus in carne, bellans in hoste, ac festivus in vellere, totus agnus immaculatus [1] typice sit dictus, sive figurative.

Rursum eidem patri in tribus naturæ donis aptissime poterit aquila convenire; videlicet, animi regimine, visus acumine, et alarum libramine. In animi regimine est rectoris nobilitas, in visus acumine sensus subtilitas, et in alarum libramine præcellens arduitas. Et quia hic Reverendus Pater gregem sibi commissum, ut nobilis gubernator, optime rexit, ut excellens theologus in fontem Deitatis subtiliter perspexit, ac ardua præcellenter contemplando in [3] divina [4] arcana vicinius se totum evexit; sic optime regendo, subtilissime videndo, et altissima petendo, fit totus aquila in [5] typico sensu, regimine, visu pariter, et volatu.

Præterea, quia hic Reverendus Pater, ut agnus, humillime inter suos mente et corpore peditavit, gratia cooperans, volens hunc agnum miro transmutationis ordine in aquilam transferri, eidem exaltationis pennas mirifice adaptavit; ut, quasi aquila, visu discretionis et ala intellectus cæteros supervolitans, regnum et regimen

---

[1] *tipice* in MS.
[2] *misterio* in MS.
[3] *divine* in MS.
[4] *archana* in MS.
[5] *tipico* in MS.

super aves regni cœlorum in hac ecclesia assecutus, summos mereretur penetrare honores, pater et Abbas Monasterii hujus effectus; cujus regiminis gratiosus progressus adeo divina virtute profecit, ut ex fructibus suorum laudabilium operum benedictiones hæreditare mereatur in perpetuas æternitates, omni honore in hoc Monasterio semper, præ cæteris, perpetuo recolendus.

Et ut ostendatur aliqualiter in specie quomodo ipse præ cæteris hujusmodi prosequi mereatur honore, subjungenda sunt modo paucula de gestis et factis ipsius, magis memorabilibus, quæ ipse egit in quater quinquennali [1] gubernatione sua.—

Inprimis, ut inciperet a Sanctuario Domini, Capellam Beatæ Virginis fecit de novo depingi, circaque picturam, et alia ornamenta ipsius varia, expendit ultra libras quadraginta.

Item, in Ecclesia, contra Feretrum, quamdam de novo erexit Capellulam; circa cujus erectionem et perornationem, pro celebratione, ultra septuaginta quatuor libras legitur expendisse.

Item, in Ecclesia, in Occidentali parte chori, quamdam novam erexit fabricam ligneam pro lectione Evangelii; circa cujus erectionem exposuisse legitur ultra summam quadraginta trium librarum.

Item, in eodem choro fieri fecit quatuor Gradalia magna; circa facturam quorum, expendit ultra summam viginti librarum.

Item, ad facturam, sive scripturam, quorundam magnorum Antiphonariorum pro eodem choro, suis in temporibus de novo per fratres factorum, contribuit ultra summam quatuor librarum. Item, pro eodem choro fieri fecit de novo quoddam par organorum satis [2] sollemne; circa quorum facturam ultra libras decem et septem legitur expendisse.

---

[1] This is said in reference to his first Abbacy, of 20 years.

[2] *sollempne* in MS.

Item, pro ipsius Ecclesiæ Occidentali fine, quamdam excidi fecit fenestram lapideam in partibus Boreæ; circa cujus excisionem et cariagium expendisse legitur ultra summam viginti septem librarum.

Item, ut a dextris sponsi sponsa staret Ecclesia in vestitu deaurato, varietate circumamicta, expendisse legitur in cappis et casulis, in pelvibus, calice aureo et [1] turibulis, in mitra et baculo, ac aliis variis ornamentis pro eadem ecclesia, ultra libras sexcentas et quadraginta.

Item, Abbas iste, suis in temporibus, procuravit hinc inde [2] sollemnes in Ecclesia fieri de novo vitriationes; ad quarum facturam etiam ipse ultra summam decem librarum legitur contulisse.

Item, ex parte Conventus, cameras infirmorum in Infirmitorio fieri fecit totaliter de novo; circa quarum facturam, una cum reparatione Capellæ ibidem, expendisse fertur ultra summam quingentarum sexaginta quatuor librarum.

Item, ibidem fieri fecit illam cameram [3] sollemnem, quæ se protendit a Capella dicta usque ad illam aluram quæ ducit a Coquina Conventus usque ad Cameram Prioris; et circa facturam ipsius expendit pene trecentas libras. Item, infra Refectorium et Oriolum expendit in peciis et salsariis, in uno [4] cipho murreo et sex [5] cochlearibus, ultra viginti sex libras.

Item, infra Hostriam Conventus, ad meliorationem et adornationem ipsius, expendit in tribus coopertoriis, pro lectis ibidem, ultra summam quinque marcarum.

Item, in variis reparationibus ex parte Abbatis factis, ut, puta, in ædificatione Cameræ inter Capellam et Aulam situatæ, in renovatione deambulatorii quæ ab illa camera ducit ad Aulam, in elargitione Studii

---

[1] *turribulis* in MS.
[2] *solempnes* in MS.
[3] *sollempnem* in MS.
[4] "*scypho*," classically.
[5] *coclearibus* in MS.

Abbatis, in fortificatione Gardropæ, et ampliatione Curiæ Interioris, una cum emendatione et innovatione cameræ cujusdam, situatæ prope Studium, quæ camera "Camera "horologii" vulgariter est vocata, expendisse fertur ultra summam centum viginti sex librarum.

Item, infra Gardropam ibidem, in pelvibus, peciis, et aquariis, in ollis, [1] cochlearibus, et salsariis, expendit pene centum libras.

Item, infra Capellam Abbatis fieri fecit pro ipso Abbate unum novum Pontificale; circa cujus facturam, expendit ultra summam septem marcarum.

Item, in variis reparationibus, infra villam Sancti Albani factis, ut, puta, in renovatione Portæ Lapideæ ibidem positæ, ex opposito contra Magnam Crucem, in ædificatione sex tenementorum in Vintria, et in aliis tribus ædificatis de novo ex opposito contra Magnam Portam, una cum tribus aliis in Fysshepoolstrete situatis, expendisse fertur ultra summam quingentarum sexaginta quinque librarum.

[2] Item, in variis reparationibus infra maneria factis, ut, puta, in duobus [3] horreis, et uno columbari, ædificatis de novo apud Wynslowe. [4] In tertio [5] horreo, et una magna domo pro brasio imponendo, ædificatis de novo apud Newenham. [6] In quarto [5] horreo, et una altera domo pro imponendis equis, ædificatis de novo [7] apud Legattis. [8] In quinto [5] horreo, ædificato [7] apud Sanctum Machutum. [9] In sexto [5] horreo, et una altera domo pro imponendis vaccis, ædificatis de novo apud Harpisfelde. [10] In septimo [5] horreo, ædificato de novo [7] apud Sqwillers, una cum aliis variis reparationibus factis apud [11] Tytenhangre, Threhowses, Radewelle,

---

[1] *coclearibus* in MS.
[2] *Wynslowe.*—Marginal Note.
[3] *orreis* in MS.
[4] *Newenham.*—Marginal Note.
[5] *orreo* in MS.
[6] *Legattis.*—Marginal Note.
[7] *aput* in MS.
[8] *Sanctus Machutus.*—Marginal Note.
[9] *Harpisfeld.*—Marginal Note.
[10] *Squillers.*—Marginal Note.
[11] *Tydenhangre, Threehouses, Radewelle, Rykmersworth.*—Marginal Note.

Rykmersworthe, et alibi, expendit Abbas dictus de bursa sua propria, præter expensas circa illas varias reparationes minutas, hinc inde per ipsum factas, et præter id quod per suos expendebatur officiarios in officiis suis circa reparationes eisdem officiis utiles, et necessarias, ultra summam quingentarum et octoginta librarum.

[1] Item, in variis reparationibus infra civitatem Londoniarum factis, ut, puta, in emendatione hospitii ibidem, et in reparatione facta in quodam pandoxatorio, in Alderichgatestrete situato, expendisse fertur octoginta quinque libras.

[2] Item, in variis reparationibus [3] apud Oxonias factis, ut, puta, in factura unius [4] Librariæ pro Ordine, et in fabricatione cujusdam Capellulæ pro fratribus Monasterii, studentibus ibidem, una cum clausura circa ipsorum gardinum, expendit ultra summam centum et octo librarum.

[5] Item, in variis reparationibus apud Redburnam factis, ut, puta, in clausura exterioris curiæ, in reparatione Capellæ, in emendatione altarium, et in adjutorio impenso ad facturam cameræ erectæ supra navem ecclesiæ, et ad renovationem Coquinæ, una cum ornamentis vestimentorum, variis libris, et uno salsario argenteo, huic loco collatis, expendisse creditur ultra summam quadraginta librarum.

Item, idem Abbas instituit primitus suis in temporibus Missam Beatæ Virginis cantari cum organo, stipendiumque limitavit perpetuum cantoribus pro labore suo.

Item, idem Abbas instituit primitus cistam quamdam in communi, ipsamque tam opulenter prædotaverat, quod Conventui succurrere sufficerent in omni necessitate perurgenti.

---

[1] *London.*—Marginal Note.
[2] *Oxon.*—Marginal Note.
[3] *aput* in MS.
[4] See Amundesham, Vol. II. Appendix, p. 264.
[5] *Redbourn.*—Marginal Note.

[1] Item, idem Abbas instituit primitus officium Magistri Operum, ipsumque officium tam [2] abundanter prædotasse legitur, quod ad omnia honesta intra Monasterium reparanda, sive de novo fienda, satis sibi sufficere videatur.

Item, idem Abbas instituit primitus illa majora luminaria, quæ per prius portabantur ante feretrum per puerulos de [3] Eleemosynaria, debere posterius portari per honestiores personas post generosos de tota sua familia; ad numerumque prius habitum superaddidit alia duodecim, ac pecunias limitavit pro perpetua celebratione ipsorum. Item, instituit primitus luminaria alia minora portari per singulos suos confratres in Festo Corporis Dominici; et, ne gravaretur Sacrista per id factum, limitavit ipse pecunias quibus valerent ipsorum duodecim [4] in perpetuum exhiberi.

Item, instituit primitus duodecim pro parte Abbatis ardere cereos circa Sepulcrum Dominicum, pecuniasque limitavit etiam pro perpetua exhibitione ipsorum.

Item, ut laboranti a mane in vesperam in vinea Domini videretur labor fore facilior, moraque succinctior laborandi, adauxit Abbas dictus stipendium singulis sacerdotibus claustralibus, rite in hac vinea laborantibus, in sex solidis et octo denariis; ordinavitque solutionem illorum solidorum dividi in tres partes, illasque solvi omni anno, in forma qua alibi expressatum est in Registro.

Item, ordinavit primitus vinum in minutione Domini Abbatis; instituitque ut ministraretur minutioni illi in quantitate tanta in quanta olim et adhuc ministratur minutioni Prioris, et sub eadem forma.

Item, ordinavit primitus pitancias illas quæ per tempus [5] hyemis dantur ad cœnam fratribus, in diebus Dominicis; in æstate vero, in diebus Lunæ et Jovis.

---

[1] *Institutio Magistri Operum officii, et cætera.*—Marginal Note.

[2] *habundanter* in MS.

[3] *Elemosinaria* in MS.

[4] *imperpetuum* in MS.

[5] *yemis* in MS.

Item, ordinavit primitus, ut cœnarent fratres in Refectorio temporibus Dominicæ Nativitatis, propter laborem habitum, et ob tantæ reverentiam Festivitatis. Et pro hiis omnibus supportandis oneribus limitavit pecunias, in perpetuas eorum continuationes.

Item, ordinavit primitus, ut in Septuagesima vescerentur fratres carnibus, et, in recompensam dispensationis illius, supplicavit Summo Pontifici, ut servarent fratres illi jejunium in Vigilia Passionis [1] Protomartyris Albani, in forma qua solet ab ipsis in aliis Vigiliis majoribus observari.

Item, impetravit primitus Litteras perpetuas Apostolicas, quibus valerent fratres libere tam [2] apud Londonias, quam etiam apud Oxonias, nulla petita licentia ab Episcopis, in suis hospitiis celebrare.

Item, impetravit primitus Litteras Apostolicas effectuales, virtute quarum possent officiarii fructus ecclesiasticos laicis ad firmam dimittere; libereque valerent ipsi laici, absque Episcoporum impetitione, ipsos recipere fructus, in manibusque tenere. Et circa harum litterarum, sive Bullarum, impetrationes, expendisse fertur ultra viginti libras.

Item, idem Abbas, suis in temporibus, placitum habuit unum cum Rectore de Horpolle, propter cujusdam annuæ pensionis retractionem; quod tam effectualiter fuerat prosecutus, ut cogeretur Rector demum accedere ad Curiam Spiritualem, ibique quam a sententia fecerat diffinitiva revocare, cum lacrimis, appellationem.

Item, placitum habuit alterum cum quodam homine de Rykmersworthe, a sua Curia tuitorie appellante; quod etiam constat eum tam effectualiter fuisse prosecutum, ut per annum et amplius teneret dictum appellantem in carceribus; et posterius, cum se submitteret, ad pœnitentiam publicam [3] coartaret.

---

[1] *Prothomartiris* in MS.
[2] *aput* in MS.
[3] *choartaret* in MS.

[1] Item, tertium, grandius hiis duobus, magisque sumptuosum, contra Episcopum Norwycensem, in defensam Prioris de Bynham, pro impositione collectionis decimarum; in quo placito, licet non absque laboribus, expensisque maximis, cum faverent parti contrariæ omnes quasi totius regni Præsules, finaliter sic [2] obtinuit; ut istum nedum exoneraret Priorem ab imposito onere, [3] quinimmo ulterius, suos liberaret Priores cæteros a gravi [4] intolerabilique de anno quasi in annum vexatione.

[5] Item, quartum, satis sumptuosum etiam, cum Abbate Westmonasterii, pro theoloneo retracto per suos tenentes in foro villæ Sancti Albani; sed istud ideo interminatum reliquit, quia supervenit caristia maxima, quæ eum suum continuare processum usque in tempus resignationis coegit.

[6] Item, quintum, cum Abbate eodem, pro prostratione furcarum in bruera, vocata vulgariter "Nomannes-"londe;" quod itaque tam potenter legitur defendisse, ut et servos dicti Abbatis in Curia Marescalciæ convinceret, acquietaret vero proprios, ac prostrationem licitam, quia in solio proprio, fuisse probaret.

Item, sextum, cum Domino Rege, pro deodandis; quod finem habuit, penitusque conquievit, in renovatione Chartæ regiæ libertatis: et circa placita ista expendisse fertur ultra ducentas libras et quadraginta.

[7] Item, idem Abbas suis in temporibus tractatum habuit unum, prolixum satis, et sumptuosum, cum domino manerii de La Moore, super variis per eum retractis; quem tandem ad hunc perduxit finem, ut idem dominus sibi homagium in præsentia Capitalis Justiciarii de

---

[1] *Prior de Bynham, pro impositione collectionis decimarum.* — Marginal Note.

[2] *optinuit* in MS.

[3] *quinymo* in MS.

[4] *intollerabilique* in MS.

[5] *Theolonium in foro Sancti Albani.*—Marginal Note.

[6] *Nomanneslonde.* — Marginal Note.

[7] *Dominus manerii de La More.*—Marginal Note.

Communi Banco faceret; concederetque singula illa solvere, quæ per prius voluntarie, potius quam juridice, retractavit.

[1] Item, tractatum habuit unum alium cum Domino manerii de Mymmys, pro inclusione, sive imparcatione, cujusdam angularis parcellæ in bruera de Tytenhangre, ad parcum faciendum ibidem; quem etiam sic terminavit et finivit, ut et dictum dominum inclinaret ad ejus propositum, et includeret parcellam illam infra parcum, veluti desideravit.

Item, tertium cum Abbate Westmonasterii, super certis injuriis suæ ecclesiæ illatis; sed in illo totam tam operam deperdidit, quam impensam; et causa fuerat, quia in dicto Abbate nec substantiam invenerat, neque fidem. Et circa hos tractatus, circaque defensas varias factas in litigiis habitis cum Episcopis pro tuitione suæ exemptionis, expendisse fertur ultra summam quadraginta sex librarum.

Item, idem Abbas, suis in temporibus, [2] traduci, sive transferri, fecit in vulgare nostrum Vitam Sancti Albani [3] Martyris; in modoque transferendi posuit hujusmodi ordinem, quod pro nunc nullicubi infra regnum sit Vita ea acceptior ad legendum. Et circa hanc translationem, scripturam libri, et apparatum, expendisse fertur ultra summam centum solidorum.

Item, idem Abbas, suis in temporibus, scripsit, scribique fecit, tam pro fratribus in claustro, quam pro [4] scholaribus etiam in Studio, libros plures quam fecit aliquis Abbas unus, a prima fundatione usque in præsens. Nam volenti ad Registrum habere recursum, patebit expresse ibidem numerum illorum excedere numerum [5] octoginta septem.

---

[1] *Dominus manerii de Mymmys.*—Marginal Note.

[2] By John Lydgate. See Amundesham, Vol. II. Appendix, p. 256.

[3] *Martiris* in MS.

[4] *scolaribus* in MS.

[5] *octuaginta* in MS.

Item, idem Abbas, suis in temporibus, fecit inchoari de manu satis [1]sollemni Postillam Nicolai de Lira super totam Bibliam; det Deus, ut in nostris felicem habere valeat consummationem.

[2]Item, idem Abbas suis in temporibus perquisivit manerium de Radewelle, quod jacet prope manerium de Nortone, multumque olim fuerat tenentibus ibidem insidiosum.

Item, perquisivit mesuagium Johannis Nicholle, cum pertinentiis, ibidem.

[3]Item, perquisivit manerium de Burstone, quod jacet prope [4]Parcum de Eywode, satisque etiam fuerat interdum custodi ibidem tædiosum.

[5]Item, manerium de Newelane, infra villam de Parke.

Item, manerium de Sqwillers, infra villam eandem.

Item, manerium de Boturwyk, infra villulam de Slepe.

Item, manerium de Legattes, infra villulam de Waldene.

Item, manerium, sive mesuagium, de Awselles, infra villam de Hextone.

[6]Item, mesuagium, sive pandoxatorium, olim Alani Britte, infra civitatem Londoniarum.

[7]Item, per viam escaeti, manerium de Harpesfelde, infra dominium de Parkesokyn.

[8]Item, per viam etiam escaeti, manerium de Byggynge, in Rykmersworthe.

---

[1] *sollempni* in MS.

[2] *Manerium de Radewelle perquisitum, prope manerium de Norton.*—Marginal Note.

[3] *Manerium de Burston perquisitum.*—Marginal Note.

[4] *Parcum de Eywod.* — Marginal Note.

[5] *Manerium de Newlane perquisitum. Manerium de Squillers. Villa de Parke. Manerium de Boturwik. Villula de Slepe. Legattes. Aweselles infra villam de Hexton.*—Marginal Note.

[6] *London.*—Marginal Note.

[7] *Manerium de Harpesfeld.*—Marginal Note.

[8] *Manerium de Byggyng.*—Marginal Note.

[1] Item, terras et pasturas olim Simonis Pekefythille, [2] apud Barnet; quarum valor per annum extendit se usque ad summam quinque marcarum.

[3] Item, de Waltero Bradeweye unum mesuagium, situatum in Norton, prope ecclesiam; ipsumque, post perquisitionem, assignavit ad officium Refectorarii, in recompensam duorum [4] horreorum, quæ ipse Refectorarius, pro granis imponendis, vindicavit habere infra limites manerii supradicti.

[5] Item, de eodem Waltero ibidem viginti acras terræ et sexdecim pasturæ tenuræ liberæ; assignavitque ipsas ad officium Cellerarii, in recompensam cujusdam quieti-redditus exeuntis de Hosecroftys; quæ quidem crofta jacent prope solum nativitatis suæ.

[6] Item, de quodam viro, vocato "Reginaldo Parker," sex acras terræ in Codycote; assignavitque illas ad idem officium, in ulteriorem dicti redditus recompensam.

[7] Item, de Waltero Whithe duas acras prati, cum dimidia, [2] apud Meriden; assignavitque eas ad officium Bursarii, in incrementum feni ibidem.

[8] Item, de Johanne Grene quamdam parcellam terræ, jacentem infra terras de Squuyllers, in campo vocato "Node Crofft;" exclusitque totaliter comparticipes, sive compossessores, a terris illis.

[9] Item, de Johanne Webbe croftum unum, jacens infra terras pertinentes ad manerium de Newelane, et annexuit, sive adunivit, manerio eidem.

---

[1] *Terra et pasturæ Symonis Pekefythill apud Barnet.* — Marginal Note.

[2] *aput* in MS.

[3] *Mesuagium de Norton.*—Marginal Note.

[4] *orreorum* in MS.

[5] *20 acræ terræ, et 16 pasturæ liberæ.*—Marginal Note.

[6] *Sex terræ in Codycoote.*—Marginal Note.

[7] *2 acræ et dimidia apud Meryden.*—Marginal Note.

[8] *Parcella terræ jacens infra terram de Squyllers in Nodecroft.*—Marginal Note.

[9] *Croftum unum jacens infra terras pertinentes manerio de Newlane.*—Marginal Note.

[1] Item, de Thoma Bordale unum croftum alterum, jacens etiam infra terras illas, et annexuit in forma qua prius.

[2] Item, de Edmundo Westby quamdam parcellam terræ, jacentem intermixtim infra terras manerii illius; et adjunxit etiam in forma qua prius.

[3] Item, exemit de uxore Johannis Bernewelle jus et titulum quos habuit ad terminum vitæ in crofto, vocato vulgariter "Culverouuscrofte," et annexuit itaque in forma qua prius.

Item, de uxore Nicolai Walsham jus et titulum quos habuit, ratione dotis, in tenemento situato extra Novam Portam.

[4] Item, perquisivit apud Totharno quarreras duas, videlicet, unam de Thoma Jakys, et alteram de Willelmo Huntte, et assignavit illas ambas in usum et commodum ædificii monasterialis.—Et circa horum omnium perquisitiones, una cum eorum amortizationibus, expendisse fertur ultra summam mille quingentarum librarum.

[5] Item, idem Abbas, suis in temporibus, impetravit a Domino de Gray, Domino de Ruthyn, relaxationem advocationis Prioratus de Bello Loco, [6] obtinuitque plenum jus ad faciendum cum loco illo juxta suæ arbitrium voluntatis.

Item, pro [7] unione loci illius, quamdam porrexit Supplicationem Summo Pontifici, ipsamque tam per Papam Martinum Quartum, quam etiam per Eugenium Quartum, signatam habuit; Bullam tamen a Bullaria non accepit, quia eam ad accipiendam nullum, juxta datum sibi [8] consilium, opus fuit.

---

[1] *Croftum unum infra dictas terras.*—Marginal Note.

[2] *Parcella terræ, jacens, et cætera.*—Marginal Note.

[3] *Culverhousecrofte.* — Marginal Note.

[4] *Quarreræ duæ perquisitæ apud Totharno.*—Marginal Note.

[5] *Advocatio Prioratus de Bello Loco impetrata.*—Marginal Note.

[6] *optinuitque* in MS.

[7] *uniore* in MS.

[8] *concilium* in MS.

[1] Item, Vicarium ibidem in Rectorem erexit: convenitque cum eo, quatinus ad minus ter in [2] hebdomada Missam pro fundatore celebraret in loco illo.

Item, singulis [3] scholaribus, studentibus [4] apud Oxonias, concessit, in incrementum suæ pensionis, tresdecim solidos et quatuor denarios, ad finem illum, et intentum, ut ipsi quotidie etiam orarent pro ipso fundatore in Missis suis. Et circa hanc unionem, et pro loci indebitatione, expendisse fertur ultra summam sexaginta decem et novem librarum.

[5] Item, idem Abbas suis in temporibus melioravit manerium de Tytenhangre usque ad summam decem librarum per annum.

[6] Item, melioravit manerium de Wyneslowe usque ad summam decem marcarum per annum.

[7] Item, manerium de Rykmersworthe, usque ad summam quadraginta sex solidorum et octo denariorum per annum.

[8] Item, manerium de Dolowe, usque ad summam duarum marcarum per annum.

[9] Item, manerium de Codycote, usque ad summam trium librarum et decem solidorum per annum.

Item, manerium, sive dominium, de Barnet, usque ad summam quadraginta solidorum et sex denariorum per annum.

Item, manerium de Sandrugge, usque ad summam quadraginta solidorum per annum.

[10] Item, mesuagium de Hylles, infra idem dominium, usque ad summam quinque denariorum per annum.

---

[1] *Vicaria in Rectoriam erecta.*—Marginal Note.

[2] *ebdomada* in MS.

[3] *scolaribus* in MS.

[4] *aput* in MS.

[5] *Manerium de Tytenhangre melioratum.*—Marginal Note.

[6] *Manerium de Winslowe melioratum.*—Marginal Note.

[7] *Manerium de Rykmersworthe melioratum.*—Marginal Note.

[8] *Manerium de Dolow melioratum.* Marginal Note.

[9] *Maneria de Codycote, Barnet, et Sandrugge, meliorata.*—Marginal Note.

[10] *Mesuagium de Hylles: manerium de Parkeburye; Three houses; Pynse-*

Item, manerium de Parkebyry, usque ad summam quinque librarum per annum.

Item, mesuagium de Threhowses, infra idem dominium, usque ad summam octo marcarum per annum.

Item, manerium de Pynsefelde, usque ad summam duarum marcarum per annum.

Item, manerium de Cuffeley, quod pertinet ad officium [1] Eleemosynarii, usque ad summam viginti solidorum per annum.

[2] Item, idem Abbas, suis in temporibus, melioravit graminationem, sive herbagiationem, in parco de Eywode, usque ad summam octo marcarum per annum.

Item, in Parco et Borham, usque ad summam centum solidorum per annum.

Item, in parco de Tytenhangre, usque ad summam viginti solidorum per annum.

Item, idem Abbas, suis in temporibus, melioravit, ratione reparationis, de qua fit mentio in præmissis, redditum tenementorum infra villam Sancti Albani, usque ad summam decem et septem librarum per annum.

Item, melioravit redditum tenementorum infra civitatem Londoniarum, usque ad summam triginta solidorum per annum.

Item, recuperavit quietum-redditum, retractum per tempus non modicum ibidem, usque ad summam viginti septem librarum per annum.

Item, idem Abbas, suis in temporibus, taliter, mediis et favoribus illustrissimi Principis, Domini Humfridi, Glowcestriæ Ducis, renovaverat [3] Chartam regiæ libertatis, ut quæ prius arta fuit nimis, et obscura, sicque generalis in se, quod [4] nihil quasi penitus videretur aut

feld; Cuffeley pertinens officio Eleemosynarii, meliorata. — Marginal Note.

[1] *Elemosinarii* in MS.

[2] *Parca de Eywood, Borham, et Tytenhanger: redditus tenementorum in Sancto Albano, Londoniis, meliorata.*—Marginal Note.

[3] *Cartam* in MS.

[4] *nichil* in MS.

specialitatis aut commoditatis continere, fieret posterius larga, lucida, et specifica; taliterque clausulis variis, utilibus et necessariis, declarata, ut infra totum regnum non fuerat aliquod Monasterium, quod tempore concessionis habuerat sibi parem.

Item, idem Abbas, per renovationem dictam, taliter elargavit, sive ampliavit, suæ ecclesiæ franchesiam, ut nullicubi infra regnum haberet, aut de antiqua possessione aut novella, pedem terræ vel unicum, quin cum plena libertate includeretur infra eam.

Item, virtute dictæ renovationis, cassavit, irritavit, et evacuavit, placitum [1] attentatum contra eum pro deodandis. Et circa hanc renovationem expendisse fertur ultra summam octoginta duarum librarum.

Item, idem Abbas, prope tempora suæ resignationis, tradidit Priori, Suppriori, et Archidiacono, unum jocale pretiosum, sibi et aliis pro quadringentis libris impignoratum, voluitque ut pecuniæ inde provenientes tenderent ad incrementum cistæ communis. Et expendit circa perquisitionem possessionis jam dicti jocalis, cum sæpius fuerat, propter depositionis incuriam, in via deperditionis, circaque Bullam Resignationis, ultra summam viginti librarum.

Hæc, et multa alia bona opera, egit Pater dictus, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc autem scripta sunt, ut legant fratres, utque legentes ardentiorem habeant appetitum ad orandum in specie pro anima ipsius.—

Ultra jam dicta, quæ sunt numero satis ampla,
Dives item Cella, "Penbrok" a plebe vocata,
Per patris media fuit ecclesiæ propriata,
Ossa tegique sua [2] legit propriator [3] in ipsa.

---

[1] *attemptatum* in MS.

[2] Intended, probably, for "*legat*," or "*legavit.*"

[3] This intention was not carried out; and, as Hearne suggests, Whethamstede probably changed his mind on becoming Abbot a second time, and chose his burial-place, not at Pembroke, but within the walls of his own Abbey.

Summa prius dicta, si sit sine fraude quotata,
Bis tres millenas fertur transcendere libras.

Johannes Stoke, ex hominibus exigui Prioratus de Walingforde assumptus, et pro hominibus hujus ecclesiæ pastor et Abbas, in hiis quæ sunt ad Deum, constitutus, per annos pene undecim satis egregie offerebat dona et sacrificia pro hiis qui ignorant et errant, et stabant sub gubernatione sua. Satis etiam viriliter opposuit se pro jure suæ domus, et ecclesiæ libertate. Nam conanti, cupientique, [1] Comiti [2] Oxoniæ, vi et vigore cujusdam talliæ, perquirere sibi manerium de [3] Gorham, ipsumque ad dominium, a quo exierat, iterum revocare, adeo viriliter se opposuit, adeoque prudenter pro salvatione ipsius laboravit, ut tandem, per tractatus medium, et per tricentarum marcarum pretium, relaxationem sufficientem [4] obtinuit, sicque ipsum manerium Monasterio pro perpetuo securavit. Cuidam etiam juveni, prætendenti se hæredem esse terrarum de [5] Harpisfelde, et placitum suscitanti, tam potenter restitit, ut suum dimitteret placitum, nec ulterius, morte præventus, jus aut clameum in ipsis vendicaret.

Cum Thoma insuper Charletone, Milite, pro manerio de [6] Burstone grandem habuit conflictum, et sumptuosum: attamen, quia miles fuerat multum litigiosus, multaque dominatione suffultus, nequaquam eum plene potuit pacificare in temporibus suis. Præterea, apud Dominum Regem pro retentione quorundam jocalium et ornamentorum, quæ Dominus Dux Gloucestriæ, temporibus sui prædecessoris, ecclesiæ donaverat, et sub scripto sigillato confirmaverat, tam [7] opportunas, ac etiam

[1] *Comite* in MS.

[2] John De Vere.

[3] *Manerium de Gorambery.*—Marginal Note.

[4] *optinuit* in MS.

[5] *Harpesfeld.*—Marginal Note.

[6] *Manerium de Burston. Thomas Charleton, Miles.*—Marginal Note.

[7] *oportunas* in MS.

importunas, egit instantias, [1] ut tandem Rex, per viam recompensationis, ampliaret libertatem ecclesiæ, concederetque, inter cætera, quod nec Senescallus Marchesiæ, nec Clericus Mercati, haberet [2] in posterum dictam ingredi libertatem, aut infra illam aliquam potestatem exercere. Et quemadmodum pro jure et libertate suæ ecclesiæ viriliter sæpius se opposuit, sic etiam, Dei ad honorem, et decorem ipsius, vicibus variis quamplura fabricari fecit. Nam dum sospes superstesque fuerat, illud lapideum tabernaculum, quod pro nunc erigitur super Domini Ducis Gloucestriæ sarcophagum, fabricari faciebat.

Item, dum in lecto languens moriturus decubuit, illas post se reliquit pecunias, cum quibus, ex sua dispositione, ipsa magna campana, quæ vocatur "Johan-"nes," una cum novella vitriatione claustri, posterius fabricata fuit.

Item, priusquam in fata decederet, emit quemdam pannum aureum, coloris blodii, satis [3] pulchrum, ipsumque assignavit, in diebus funerationis, ad jacendum super corpora fratrum mortuorum, quemadmodum pro nunc jacet.

Item, pardonavit, relaxavit, et dispensavit cum Conventu, super illa antiquata consuetudine, qua solebant fratres omnes, ad mensam Abbatis evocati, omne servitium, ex parte propria eis debitum, semper secum comportare.

Item, suis in temporibus, emit ornatum quemdam [3] pulchrum de arte textoria, operis Flandrici, cujus campus extat viridis, pulverizatus decenter satis cum floribus; qui pro nunc in Majori dependet Camera Abbatis, non modiceque facit ad perornationem ipsius.

---

[1] *Libertatem elargit, quod nec Senescallus Marchesiæ, nec Clericus Mercati, habeat aliquam potestatem ingredi vel exercere infra libertatem Sancti Albani.*—Marginal Note.

[2] *imposterum* in MS.

[3] *pulcrum* in MS.

Item, in recessu suo a Prioratu Walingfordiæ, attulit secum varia, quorum quædam in morte sua remisit iterum, quædam vero retinuit, in non modicum incrementum illorum, quæ pro nunc remanent in gardroba sua.

Item, pro eadem emit gardroba quatuor ollas argenteas, una cum totidem peciis; quarum peciarum duæ sunt deauratæ, et altera harum habet de arte simili cooperculum, corespondens sibi.

Sibi igitur ea sit merces, quæ dari solet illis, qui, ad honorem suæ ecclesiæ, laudabilia student operari in temporibus suis.

Johannes de Frumentariis, de quo fit mentio in præmissis, bis huic solemni Cœnobio præfuit, bis colles istius ecclesiæ accinxit exultatione, bisque valles ipsius frumento [1] abundare fecit; quomodo, et sub qua forma, in sua prælatione prima, dictum est seriose satis [2] infra. Restat igitur pro nunc pauca ulterius dicere de tempore prælationis suæ secundæ, referreque sub brevibus, qua specie libertatis ipse istis in temporibus campos ecclesiæ hujus repleverat, cujusmodique genere segetis speciosa deserti illius pinguescere faciebat.

Erat enim vir ex naturali dispositione eo præoccupatus spiritu verecundiæ, quod nec jactabundus nec joculabundus egregia sua opera in medium proponeret, [3] immo, nec ut proponerentur ab aliis multum libenter toleraret. Unde effectum fuerat, ut quo magis gloriam laudis fugeret, sequeretur eum amplius, copiosiusque concomitaret. Nam alibi quamvis scribantur varia in laudem et reminiscentiam nominis ipsius, hic tamen silere non poterit calamus, cum sit locus congruus et limitatus, ut referantur aliqua, quæ egit ipse in temporibus præmemoratis.

---

[1] *habundare* in MS.

[2] An error probably for "*supra*," in reference to the preceding context.

[3] *ymo* in MS.

[Here follows much of the context, *verbatim*, that has been given from MS. Arundel III. in pp. 423–432 *ante*:—the building of the Library by Abbot Whethamstede; the rebuilding of the bakehouse; the building of his future sepulchre; the making of two silver gilt tables; the purchase of the Manors of Garston and Aygnells; the agreement with the lord of the Manor of More; the exchange made, by which he acquired a mansion on the banks of the Thames; the purchase of land at East Barnet; the discharge of a quit-rent due from the Manor of Legatts in Walden; the purchase of lands in Squyllers, and of lands lately belonging to John Swanburne, in St. Alban's; his two defeats of Sir Thomas Charletone, laying claim to the Manor of Burstone; his provision of two new Psalters; the translation of the Life of St. Alban, into English, made by his order; the repurchase of a Missal, which had been sold by his predecessor; the provision by him of a new pair of organs. The context, abandoning the text of MS. Arundel III., then proceeds, in paler ink, folio 42 a.—]

Vetustam ruinosam Domum Capitularem ex lapidibus politis renovare disposuit, idealeque propositum suæ mentis sic exteriorem ducere curavit in actum, ut leve satis foret suo successori, si vellet, opus perfecte consummare, quod ipse notabiliter egregieque multum principiavit, expendendo, ut fertur, in continuatione ejusdem operis, ultra summam centum librarum.

[1] Ut item fidelibus ipsius, qui corda suorum Deus inhabitat, congruus ad orandum locus esset, et conveniens, formosam illam, quasi sumptibus propriis, erexit Capellam, quam juxta Boreale latus Ecclesiæ Sancti Albani, in honorem Sancti Andreæ Apostoli, videmus solemniter fore consecratam.

Quam gratiosus autem pater iste, et omni pietate plenus, in progressu fuerit regiminis sui pastoralis,

---

[1] *Capella Sancti Andreæ, quando ædificata.*—Marginal Note.

perpendi potest ex hiis quæ fecerit in egressu; quando, scilicet, confectus senio, vehementique corporis ægritudine fatigatus, præsentis vitæ periodum adesse sibi videret extremum. Audito namque quod pater ægrotaret, confluebat undique filiorum turbata multitudo, inconsolabilibus lacrimis patris infirmitatem dolentes; quos omnes ipse benedicens, exhortansque in Domino, ne pro eo tristarentur, discretis et blandis mulcebat eloquiis. Monebat, si quæ forent emendanda, corrigerent, in bonis proficerent, Deum proximumque diligerent, et si quis frater in alium peccaverit, secundum Jhesu Christi præceptum, ad invicem ex integro corde remitterent; quod et ipse fecit in conspectu fratrum, remittens omnibus et singulis de quocunque veniam postulantibus.

Nec solum in spiritualibus talem tantamque ostendit mentis caritatem, verum etiam in temporalibus, in diebus nostris ante nos inauditam, exhibuit Conventui suo liberalis animi largitatem. Remisit enim ex toto plusquam centum libras, quas, pro decimis Regi persolvendis, ejusdem Conventus officiariis, paterna pietate motus, accommodaverat. Remisit etiam centum viginti quarteria [1] hordei, valentia tunc viginti libras, quæ pro sustentatione sui Conventus præstiterat officio Refectorii. Condonavit insuper eisdem ultra quatuordecim libras, quam summam exposuerat pro Conventu in impetratione et sigillatione [2] Chartæ regiæ pro renovatione concessionis super appropriatione [3] Prioratus de Pembrochia, et in aliis necessitatibus dictum Prioratum concernentibus. Remisit præterea, et condonavit, officiis Camerarii Monasterii decem libras, et [4] Eleemosynarii quinque marcas, ex mutuo dictis officiis præstitas. Remisit etiam, et condonavit, plusquam sexaginta tres libras, solutas pro Conventu Thomæ Wilkok, Capellano, pro

[1] *ordei* in MS.

[2] *Cartæ* in MS.

[3] *Prioratus de Pembrochia appropriatus.*—Marginal Note.

[4] *Elemosinarii* in MS.

pensione sua; et pecuniam quam solverat executoribus Ricardi Power, ratione mutui pro officio Refectorarii, quæ summa extendit se usque viginti libras. Remisit etiam officio Sacristæ centum et septem solidos, per ipsum pro eodem diversis ex causis ante solutos.

Studentibus semper munificus pater, et amabilis, cuidam de fratribus, ad Studia generalia misso, nec habenti unde victum competentem ibi requireret, aut vestitum, præstiterat pius Pater ultra summam novem librarum; de cujus pecuniæ redditione eundem egentem [1] scholarem absolutum penitus fecit, et quietum.

Remisit ulterius triginta duo quarteria [2] hordei, valentia sex libras octo solidos, officio Refectorarii, recepta de nova ordinatione sua. Remisit, præter hæc, et alia multa pauperibus suis tenentibus sæcularibus; qui, vel per hostiles incursus, pro tunc huic patriæ graves nimis, vel aliis causis, depauperati, redditum capitali domino debitum, sine gravi sui dispendio, se reddere non posse querebantur.

Quibus universis sic se misericordem Pater exhibuit, ut omnes, benignum et gratiosum acclamantes, pro salute tam corporis quam animæ suæ in communi precarentur. Cerne rectorem venerabilem, rectorem amabilem, et merito rectoribus omnibus imitandum, quem nec in sanitate favoralis auri prosperitas, nec in ægritudine corporis adversitas, ab operibus pietatis retrahere potuerunt. Egregium sane Gentium comitabatur [3] Magistrum, quem nec tribulatio quævis, nec angustia, nec ad ultimum ipsa mors, separare potuit a caritate Christi. Prospice Abbatum Gesta, revolve patrum nostrorum annalia, nec invenies huic Patri vel in hiis quæ cleri sunt consimilem, vel in politicis æqualem.

Hæc autem pauca de gestis ejus inseruimus, ut legentes fratres pro ejus anima orationum et hostiarum Creatori offerant continue sacrificia, qui per ipsius

[1] *scolarem* in MS.
[2] *ordei* in MS.
[3] St. Paul: see *Romans* viii. 35.

providentiam et laborem quotidie salutis percipiunt incrementa.

[1] Vir Dei venerandus Willelmus Albone, in successione Abbatum tricesimus sextus, in villa Sancti Albani fuit natus; qui, vigilanter insequens vestigia sui providi prædecessoris, Abbatis Johannis, toto tempore sui regiminis, quod nimis breve fuit, ecclesiam suam, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, bonis augmentare studuit.

Nam in initio sui præsulatus septem capas pulcherrimas de [2] purpureo velueto, cum floribus aureis supertextis, contulit ecclesiæ, in honorem Septem Gaudiorum Beatæ Mariæ Virginis. Contulit etiam sex libros Missales, et totidem Graduales, in usum chori; multa etiam alia ornamenta et jocalia contulit ecclesiæ, ad valorem sexcentarum marcarum.

Neque minus in temporalibus domum suam ditavit. Perquisivit enim in villis de Park, Sandrige, Redburne, et Watforde, necnon in villa Sancti Albani et alibi, terras et tenementa ad clarum annualem valorem centum marcarum; [3] pensionem etiam quatuor marcarum, quas Vicarius Parochiæ Sancti Petri solebat reddere pro minutis decimis infra hamletta de Sleap et Smalford, juxta villam Sancti Albani, ampliavit usque ad octo marcas; et sic tam ibi, quam in aliis rectoriis et vicariis ad patronatum suum spectantibus, infra jurisdictionem Monasterii Sancti Albani, per redditus ecclesiæ suæ, et per novas compositiones in hujusmodi pensionibus, ampliavit usque ad summam quadraginta marcarum annuatim.

---

[1] At the close of the Second Abbacy of John Whethamstede, the context is continued, in another hand, in folios 43 b and 44 a; the word "*vacat*" being written at the head of each page; and in the margin is entered, in a more recent hand,—"*Vacat, quia indirecte inseritur;*" for what reason, it seems difficult to say.

[2] *purpuro* in MS.

[3] *pencionem* in MS.

Construxit etiam in Palatio Monasterii sui, apud finem Aulæ Regiæ ibidem, duo pulchra lapidea ædificia; unum, videlicet, pro Cellerario, et alterum pro Bursario, commorando.

[1] Venerabilis quondam Patris nostri, Abbatis, Domini [2] Willelmmi Walyngforde, nostram nunc ad memoriam piissima præsertim facta, ac egregia opera, et sumptuosissima, reducamus, quæ et quanta ipse, piissimus et optimus Pater, devotissime incepit, et ingentibus hic sumptibus suis perfiniverit; quæ quidem omnia in omni hujus sanctissimæ domus parte et angulo apparent et nitescunt. Sed profecto nimis admodum longum foret, et ea describere, et narrare omnia; tamen, ad ejus laudem, et aliorum exemplum, aliqua breviter explicabimus.—

Primum quidem, cum hujus venerabilis Monasterii Archidiaconus exstabat, ad Dei cultum, et sanctæ religionis reverentiam, juvenes religiosos, videlicet, in numero decem, suis propriis sumptibus, et magnis impensis, eduxit atque educavit. Verum etenimvero plurima et honorabilia nova ædificia in plerisque locis nostri Monasterii, ut, puta, Librariam Pistrinumque ex lapidibus sumptuose erexit. Præterea, unum calicem auratum, et sumptuosum, cum duabus quoque phialis, dedit, vitriationemque [3] [et] picturationem diversisque in hujus ecclesiæ locis fieri curavit. Cujus etiam bonitas et liberalitas plurimas domos Monasterii, et multa caduca loca, in pristinum reparavit.

Cæterum multa alia pretiosissima ornamenta huic Monasterio contulit; pannos auro exornatos optimos [4] obtulit. Ex hujuscemodi pannis cappas, tunicas, dalmaticas, optimis artificiis factas, hic hodie, cum magno Dei honore, tenemus, quibus profecto [5] nullum in Anglia

---

[1] The original style of writing is here resumed.

[2] Sic in MS.

[3] Omitted in MS.

[4] *optulit* in MS.

[5] *nulla* in MS.

Monasterium meliores possidet. Quod si quisquam tantarum verum valorem [1] noscere cupiat, summa est [2] ix^{c}. et lxxx. marcæ. Deinde, postquam factus est Prior, simul et Coquinarius, persolvit pro Coquinarii officio, tunc graviter indebitato, ccc. et lx. libras monetæ Angliæ. Item, solvit diversis pro reparationibus firmarum et domorum, et aliorum pertinentium ad officiarium Coquinarii, infra octo annorum spatium ejusdem, marcas mille. Atque etiam, hiis impensis et reparationibus non obstantibus, Prioris aulam ædificavit, [3] additis omnibus ad id rebus necessariis.

Jam vero hic dicam, palamque monstrabo, quonam, scilicet, pacto, per Spiritus Sancti viam in Abbatem postea electus fuerit. Suscepto pastorali officio, ac paucis post fluentibus annis, [4] id est, quatuordecim, sui prædecessoris pro debitis solvit, sicuti sui per officiarii compotum clarissime patet, [5] M. viii^{c}. et xxx. libras. Addimus præterea illam ornatissimam et sumptuosissimam alte erectam summi altaris faciem, quæ multum venustat ecclesiam, et pascit oculos intuentium gratiose, et cunctis inspectantibus speculum hujus regni divinissimum; quod ad summam vero [6] extenditur xi^{c}. marcarum.

Deinde non mediocrem nactus est laudem, cum Domum nostram Capitularem suis magnis pecuniis feliciter consummaverit: ad id perficiendum mille librarum summam persolvit. Deinceps duarum pro fenestrarum opere et fabrica, in Ecclesia, unius [7] Borealem in partem, juxta Sacristariam, alterius vero partem in Australem, [8] horologium juxta; quæ plurimum ad ecclesiæ decorem et nitorem conferunt; pro quibus centum libras solvit. Proinde diversis pro acquisitionibus terrarum, pro Missa nomine Jhesu diebus singulis Veneris in sempiternum tempus celebranda, necnon pro Missa cotidie pro ipso

---

[1] *nosce* in MS.
[2] *I.e.* 980 marks.
[3] *aditis* in MS.
[4] *i* in MS.
[5] 1830 pounds.
[6] *exstenditur* in MS.
[7] *Borialem* in MS.
[8] *orilogium* in MS.

specialiter [1][per] omne tempus dicenda; pro qua celebrans denarios quinque [2]quolibet die accipiet. Hujus vero impensa et sumptus ad summam centum librarum se extendit.

Item, unius mitræ pro artificio, et duobus pro baculis pastoralibus, libras sexaginta persolvit.

Item, pro Capellæ et Sepulturæ suæ Australi in parte Ecclesiæ, juxta summum altare, ædificatione, cum ferramentis ejusdem convenientissimis, et lapide marmoreo, corpore superposito, cum cæteris ipsius Capellæ ornamentis, libras sterlingorum centum persolvit.

Præterea, non immemores esse debemus, quot et quantas gravissimas expensas et onera maxima sua in senectute sustinuerit, cum contra Archiepiscopum Cantuariæ, et Magnum Angliæ Cancellarium, pro libertatibus et immunitatibus hujus Monasterii defendendis, diligenter ageret, et, cum illius potentiæ et magnis viribus fortiter et viriliter restiterit, Romam usque appellavit; suum monachum, Johannem, scilicet, Thortun, Romam misit, ipsum Archiepiscopum, Decanumque suum de [3] Arcubus, animose citavit. Atque tandem optimus et reverendissimus noster Pater, et Abbas dignissimus, justissimam victoriam reportavit, necnon nostra privilegia omnia illæsa et inviolata, (Deo et Sancto Albano, nostro semper hic atque ubique Patrono, gratia sit,) cum nostro magno honore et ingenti utilitate servavit.

Et illud quoque, quod maxime et laudabile et memorabile extat, ipse Pater optimus, post tot atque tam magnos sumptus, post tot innumerabilia etiam onera sua, hoc Monasterium liberum, et sine ullo minutissimo debito, reliquit; tametsi antea multos annos in ædificiis fabricandis, et in placitationibus, multisque aliis rebus, grandem admodum pecuniam, et honore et Monasterii libertate, consumpserit.

---

[1] Omitted in MS.
[2] *quilibet* in MS.
[3] *Archubus* in MS.

Summa totalis omnium supradictorum onerum ac beneficiorum præfati Reverendissimi Patris, Willelmi Walingforde, in hoc Monasterium misericorditer collatorum, tam in regiminis suorum officiorum temporibus, videlicet, Cellerarii, Archidiaconatus, Prioratus, et Coquinarii, quam etiam in suæ Abbatialis et Pastoralis dignitatis diebus, est octo milia [1] sexcentæ libræ, septem solidi, et sex denarii. Et in omnium prædictorum testimonium, et omnium futurorum exemplum præclarissimum, nos, Thomas Ramryge, tunc Prior, et nos, cæteri patres et confratres, hujus Monasterii Conventuales, cunctis mortalibus sigillo nostro communi veraciter significamus, et omnium nostrorum unanimi, et assensu singulorum, privata scriptura testamur hæc omnia pie et benigniter ab ipso Patre optimo hic fuisse completa et perfecta, anno Domini millesimo quadringentesimo octogesimo quarto, die, videlicet, mensis Augusti octava.[2]

Ex hiis igitur præmissis manifestissime cernere possimus, quam utilis et quam carissimus suo olim Monasterio exstiterit. Eapropter sinceris omnes cordibus ad Omnipotentem Deum pro eo precaturi dies et noctes devotissime simus; ut, scilicet, sibi in cœlis mercedem suis factis dignissimam retribuere dignetur. Amen.

Thomas Ramryge.

[3] Thomas, Abbas Monasterii, hujus nominis [4] secundus, [5] vir fuit suis in temporibus dilectus tam Deo quam

---

[1] *Sexcenti* in MS. 8600*li.* 7*s.* 6*d.* —Marginal Note.

[2] This testimony was given in the life-time of Abbot William Walyngforde, as he was living in 1488, and died, probably, in 1490; fourteen years after his succession to the Abbacy, as stated in page 477 *ante*.

[3] This account is, of course, entered in a later hand.

[4] Abbot Thomas De la Mare being the first.

[5] A repetition of the character given of Abbot William Heyworth, p. 451 ante.

hominibus, propterque causas varias nomen in perpetua benedictione apud posteros suos habens :—

Primo, videlicet, quia ex fratribus assumptus, et pro fratribus in hiis quæ sunt apud Deum constitutus, multum provide politiceque se rexerat, dividendo unicuique in utroque suo regimine, prout illis opus erat.

Secundo,—quia pastor effectus, et pastoris baculum in manu sua, in gregis tuitionem, deferens, pastoraliter satis lupos fugaverat a caulis, ovesque quæsierat diligenter errantes, ac inventas rursus reduxit in humeris suis.

Tertio,—quia vineam temporalis possessionis in custodiam suscipiens, contra vulpes illos qui eam nitebantur demoliri per injurias, pro maceria se opposuit, exclusitque illos omnes, [1] ac dictam vineam tutissime defensavit.[2]

---

[1] *ad* in MS.

[2] The intended context is probably left unfinished. The entry was probably made very shortly after Abbot Ramryge's death, about A.D. 1423. At the beginning of the ticle, folio 47 b, there is an illuminated letter, with a representation of the Abbot kneeling, his pastoral staff supported on his right arm, and his mitre on a covered bench before him. The Virgin, with the right hand elevated in the act of benediction, and with the figure of Him Crucified before her, appears to him in glorified form, and from his lips proceed the words—"*Sancta Trinitas, unus Deus, miserer' nobis. T. Ramryge.*"

CATALOGUE

OF

RECORD PUBLICATIONS

ON SALE

BY

Messrs. Longman & Co., and Messrs. Trübner & Co., London;
Messrs. James Parker & Co., Oxford and London;
Messrs. Macmillan & Co., Cambridge and London;
Messrs. A. & C. Black, Edinburgh;
and Mr. A. Thom, Dublin.

CONTENTS.

	Page
Calendars of State Papers, &c. - - - - -	3
Chronicles and Memorials of Great Britain and Ireland during the Middle Ages - - - - -	9
Publications of the Record Commissioners, &c. - -	26
Works Published in Photozincography - - -	31

CALENDARS OF STATE PAPERS, &c.

[Imperial 8vo., cloth. *Price* 15*s*. each Volume or Part.]

As far back as the year 1800, a Committee of the House of Commons recommended that Indexes and Calendars should be made to the Public Records, and thirty-six years afterwards another Committee of the House of Commons reiterated that recommendation in more forcible words; but it was not until the incorporation of the State Paper Office with the Public Record Office that the present Master of the Rolls found himself in a position to take the necessary steps for carrying out the wishes of the House of Commons.

On 7 December 1855, he stated to the Lords of the Treasury that although "the Records, State Papers, and Documents in his charge constitute the most "complete and perfect series of their kind in the civilized world," and although "they are of the greatest value in a historical and constitutional "point of view, yet they are comparatively useless to the public, from the "want of proper Calendars and Indexes."

Acting upon the recommendations of the Committees of the House of Commons above referred to, he suggested to the Lords of the Treasury that to effect the object he had in view it would be necessary for him to employ a few persons fully qualified to perform the work which he contemplated.

Their Lordships assented to the necessity of having Calendars prepared and printed, and empowered the Master of the Rolls to take such steps as might be necessary for this purpose.

The following Works have been already published under the direction of the Master of the Rolls:—

Calendarium Genealogicum; for the Reigns of Henry III. and Edward I. *Edited by* Charles Roberts, Esq., Secretary of the Public Record Office. 2 Vols. 1865.

This is a work of great value for elucidating the early history of our nobility and landed gentry.

Calendar of State Papers, Domestic Series, of the Reigns of Edward VI., Mary, and Elizabeth, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* Robert Lemon, Esq., F.S.A. 1856–1865.

Vol. I.—1547–1580. | Vol. II.—1581–1590.

Calendar of State Papers, Domestic Series, of the Reign of Elizabeth (continued), preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* Mary Anne Everett Green. 1867–1871.

Vol. III.—1591–1594.
Vol. IV.—1595–1597.
Vol. V.—1598–1601.
Vol. VI.—1601–1603, with Addenda, 1547–1565.
Vol. VII.—Addenda, 1566–1579.

Of the above series, seven volumes are published, extending from 1547 to 1603.

Calendar of State Papers, Domestic Series, of the Reign of James I., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* Mary Anne Everett Green. 1857–1859.

Vol. I.—1603–1610.
Vol. II.—1611–1618.
Vol. III.—1619–1623.
Vol. IV.—1623–1625, with Addenda.

Mrs. Everett Green has completed a Calendar of the Domestic State Papers of the reign of James I. in four volumes. The mass of historical matter thus rendered accessible to investigation is large and important. It throws new light on the Gunpowder-plot; the rise and fall of Somerset; the particulars connected with the Overbury murder; the disgrace of Sir Edward Coke; and other matters connected with the reign.

Calendar of State Papers, Domestic Series, of the Reign of Charles I., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* John Bruce, Esq., F.S.A. 1858–1869.

Vol. I.—1625–1626.
Vol. II.—1627–1628.
Vol. III.—1628–1629.
Vol. IV.—1629–1631.
Vol. V.—1631–1633.
Vol. VI.—1633–1634.
Vol. VII.—1634–1635.
Vol. VIII.—1635.
Vol. IX.—1635–1636.
Vol. X.—1636–1637.
Vol. XI.—1637.
Vol. XII.—1637–1638.

Calendar of State Papers, Domestic Series, of the Reign of Charles I., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* John Bruce, Esq., F.S.A.; and William Douglas Hamilton, Esq., F.S.A. 1871.

Vol. XIII.—1638–1639.

This Calendar is in continuation of that of the Domestic State Papers of the reign of James I., and will extend to the Restoration of Charles II. It now comprises the first portion of the reign of Charles I., but is in active progress towards completion, presenting notices of a large number of original documents of great value to all inquirers into the history of the period to which it relates. Many of these documents have been hitherto unknown.

Calendar of State Papers, Domestic Series, of the Reign of Charles II., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* Mary Anne Everett Green. 1860–1866.

Vol. I.—1660–1661.
Vol. II.—1661–1662.
Vol. III.—1663–1664.
Vol. IV.—1664–1665.
Vol. V.—1665–1666.
Vol. VI.—1666–1667.
Vol. VII.—1667.

Seven volumes, of the period between 1660 and 1667, have been published.

Calendar of State Papers relating to Scotland, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* Markham John Thorpe, Esq., of St. Edmund Hall, Oxford. 1858.

Vol. I., the Scottish Series, of the Reigns of Henry VIII., Edward VI., Mary, and Elizabeth, 1509–1589.

Vol. II., the Scottish Series, of the Reign of Elizabeth, 1589–1603; an Appendix to the Scottish Series, 1543–1592; and the State Papers relating to Mary Queen of Scots during her Detention in England, 1568–1587.

These two volumes of State Papers relate to Scotland, and embrace the period between 1509 and 1603. In the second volume are notices of the State Papers relating to Mary Queen of Scots.

Calendar of State Papers relating to Ireland, of the Reigns of Henry VIII., Edward VI., Mary, and Elizabeth, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* Hans Claude Hamilton, Esq., F.S.A. 1860–1867.

Vol. I.—1509–1573. | Vol. II.—1574–1585.

The above have been published under the editorship of Mr. Hans Claude Hamilton; another volume is in the press.

Calendar of State Papers, Colonial Series, preserved in Her Majesty's Public Record Office, and elsewhere. *Edited by* W. Noel Sainsbury, Esq. 1860–1870.

Vol. I.—America and West Indies, 1574–1660.

Vol. II.—East Indies, China, and Japan, 1513–1616.

Vol. III.—East Indies, China, and Japan, 1617–1621.

These volumes include an analysis of early Colonial Papers in the Public Record Office, the India Office, and the British Museum.

Calendar of Letters and Papers, Foreign and Domestic, of the Reign of Henry VIII., preserved in Her Majesty's Public Record Office, the British Museum, &c. *Edited by* J. S. Brewer, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. 1862–1870.

Vol. I.—1509–1514.

Vol. II. (in Two Parts)—1515–1518.

Vol. III. (in Two Parts)—1519–1523.

Vol. IV., Part 1.—1524–1526.

These volumes contain summaries of all State Papers and Correspondence relating to the reign of Henry VIII., in the Public Record Office, of those formerly in the State Paper Office, in the British Museum, the Libraries of Oxford and Cambridge, and other Public Libraries; and of all letters that have appeared in print in the works of Burnet, Strype, and others. Whatever authentic original material exists in England relative to the religious, political, parliamentary, or social history of the country during the reign of Henry VIII., whether despatches of ambassadors, or proceedings of the army, navy, treasury, or ordnance, or records of Parliament, appointments of officers, grants from the Crown, &c., will be found calendared in these volumes.

Calendar of State Papers, Foreign Series, of the Reign of Edward VI., preserved in Her Majesty's Public Record Office. 1547–1553. *Edited by* W. B. Turnbull, Esq., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law, and Correspondant du Comité Impérial des Travaux Historiques et des Sociétés Savantes de France. 1861.

Calendar of State Papers, Foreign Series, of the Reign of Mary, preserved in Her Majesty's Public Record Office. 1553–1558. *Edited*

by W. B. TURNBULL, Esq., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law, and Correspondant du Comité Impérial des Travaux Historiques et des Sociétés Savantes de France. 1861.

The two preceding volumes exhibit the negotiations of the English ambassadors with the courts of the Emperor Charles V. of Germany, of Henry II. of France, and of Philip II. of Spain. The affairs of several of the minor continental states also find various incidental illustrations of much interest.

A valuable series of Papers descriptive of the circumstances which attended the loss of Calais merits a special notice; while the progress of the wars in the north of France, into which England was dragged by her union with Spain, is narrated at some length. The domestic affairs of England are of course passed over in these volumes, which treat only of its relations with foreign powers.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF ELIZABETH, preserved in Her Majesty's Public Record Office, &c. *Edited by* the Rev. JOSEPH STEVENSON, M.A., of University College, Durham. 1863–1870.

Vol. I.—1558–1559.
Vol. II.—1559–1560.
Vol. III.—1560–1561.
Vol. IV.—1561–1562.
Vol. V.—1562.
Vol. VI.—1563.
Vol. VII.—1564–1565.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF ELIZABETH, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* ALLAN JAMES CROSBY, Esq., B.A., Barrister-at-Law. Vol. VIII.—1566–1568. 1871.

These eight volumes contain a Calendar of the Foreign Correspondence during the early portion of the reign of Queen Elizabeth, deposited in the Public Record Office, &c. They illustrate not only the external but also the domestic affairs of Foreign Countries during that period.

CALENDAR OF TREASURY PAPERS, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* JOSEPH REDINGTON, Esq. 1868–1871.

Vol. I.—1557–1696.
Vol. II.—1697–1702.

The Papers connected with the administration of the affairs of the Treasury, from 1556–7 to 1702, comprising petitions, reports, and other documents relating to services rendered to the State, grants of money and pensions, appointments to offices, remissions of fines and duties, &c., are calendared in these volumes. They illustrate civil and military events, financial and other matters, the administration in Ireland and the Colonies, &c., and afford information nowhere else recorded.

CALENDAR OF THE CAREW PAPERS, preserved in the Lambeth Library. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London; and WILLIAM BULLEN, Esq. 1867–1871.

Vol. I.—1515–1574.
Vol. II.—1575–1588.
Vol. III.—1589–1600.
Vol. IV.—1601–1603.
Vol. V.—Book of Howth; Miscellaneous.

The Carew Papers relating to Ireland deposited in the Lambeth Library are not only unique in themselves, but are of great importance. Five volumes of the Calendar of these valuable Papers have been published, which cannot fail to be welcome to all students of Irish history. Another volume is in the press.

CALENDAR OF LETTERS, DESPATCHES, AND STATE PAPERS, relating to the Negotiations between England and Spain, preserved in the Archives

at Simancas, and elsewhere. *Edited by* G. A. BERGENROTH. 1862–1868.

Vol. I.—Hen. VII.—1485–1509.
Vol. II.—Hen. VIII.—1509–1525
Supplement to Vol. I. and Vol. II.

Mr. Bergenroth was engaged in compiling a Calendar of the Papers relating to England preserved in the archives of Simancas in Spain, and the corresponding portion removed from Simancas to Paris. Mr. Bergenroth also visited Madrid, and examined the Papers there, bearing on the reign of Henry VIII. The first volume contains the Spanish Papers of the reign of Henry VII.; the second volume, those of the first portion of the reign of Henry VIII. The Supplement contains new information relating to the private life of Queen Katharine of England; and to the projected marriage of Henry VII. with Queen Juana, widow of King Philip of Castile, and mother of the Emperor Charles V.

CALENDAR OF STATE PAPERS AND MANUSCRIPTS, relating to ENGLISH AFFAIRS, preserved in the Archives of Venice, &c. *Edited by* RAWDON BROWN, Esq. 1864–1871.

Vol. I.—1202–1509.
Vol. II.—1509–1519.
Vol. III.—1520–1526.
Vol. IV.—1527–1533.

Mr. Rawdon Brown has published four volumes of his Calendar, extending from 1202 to 1533, and has made considerable progress in the fifth volume. Mr. Brown's researches have brought to light a number of valuable documents relating to the various periods of English history, and his contributions to historical literature are of the most interesting and important character.

SYLLABUS, IN ENGLISH, OF RYMER'S FŒDERA. *By* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq., Deputy Keeper of the Public Records. Vol. I.—Will. I.—Edw. III.; 1066–1377. 1869.

The "Fœdera," or "Rymer's Fœdera," is a collection of miscellaneous documents illustrative of the History of Great Britain and Ireland, from the Norman Conquest to the reign of Charles II. Several editions of the "Fœdera" have been published, and the present Syllabus was undertaken to make the contents of this great National Work more generally known.

REPORT OF THE DEPUTY KEEPER OF THE PUBLIC RECORDS AND THE REV. J. S. BREWER TO THE MASTER OF THE ROLLS, upon the Carte and Carew Papers in the Bodleian and Lambeth Libraries. 1864. *Price 2s. 6d.*

REPORT OF THE DEPUTY KEEPER OF THE PUBLIC RECORDS TO THE MASTER OF THE ROLLS, upon the Documents in the Archives and Public Libraries of Venice. 1866. *Price 2s. 6d.*

In the Press.

CALENDAR OF LETTERS AND PAPERS, FOREIGN AND DOMESTIC, OF THE REIGN OF HENRY VIII., preserved in Her Majesty's Public Record Office, the British Museum, &c. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. Vol. IV., Part 2.—1526, &c.

CALENDAR OF STATE PAPERS relating to IRELAND, OF THE REIGN OF ELIZABETH, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* HANS CLAUDE HAMILTON, Esq., F.S.A. Vol. III.—1586, &c.

CALENDAR OF STATE PAPERS relating to IRELAND, OF THE REIGN OF JAMES I., preserved in Her Majesty's Public Record Office, and elsewhere. *Edited by the* Rev. C. W. RUSSELL, D.D., and JOHN P. PRENDERGAST, Esq., Barrister-at-Law. Vol. I.—1603, &c.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF ELIZABETH (continued), preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* MARY ANNE EVERETT GREEN. Vol. VIII.—Addenda, 1580, &c.

SYLLABUS, IN ENGLISH, OF RYMER'S FŒDERA; with Index. Vol. II.

CALENDAR OF THE CAREW PAPERS, preserved in the Lambeth Library. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London; and WILLIAM BULLEN, Esq. Vol. VI.—1603, &c.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF CHARLES I., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* WILLIAM DOUGLAS HAMILTON, Esq., F.S.A. Vol. XIV.—1639.

CALENDAR OF STATE PAPERS AND MANUSCRIPTS relating to ENGLISH AFFAIRS, preserved in the Archives of Venice, &c. *Edited by* RAWDON BROWN, Esq. Vol. V.—1534, &c.

CALENDAR OF LETTERS, DESPATCHES, AND STATE PAPERS, relating to the Negotiations between England and Spain, preserved in the Archives at Simancas, and elsewhere. *Edited by* DON PASCUAL DE GAYANGOS. Hen. VIII.

In Progress.

CALENDAR OF STATE PAPERS, COLONIAL SERIES, preserved in Her Majesty's Public Record Office, and elsewhere. *Edited by* W. NOEL SAINSBURY, Esq. Vol. IV.—East Indies, China, and Japan, 1622, &c. Vol. V.—America and West Indies, 1661, &c.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF ELIZABETH, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* ALLAN JAMES CROSBY, Esq., B.A., Barrister-at-Law. Vol. IX.—1569, &c.

THE CHRONICLES AND MEMORIALS OF GREAT BRITAIN AND IRELAND DURING THE MIDDLE AGES.

[Royal 8vo., half-bound. *Price* 10*s.* each Volume or Part.]

On 25 July 1822, the House of Commons presented an address to the Crown, stating that the editions of the works of our ancient historians were inconvenient and defective; that many of their writings still remained in manuscript, and, in some cases, in a single copy only. They added, "that an "uniform and convenient edition of the whole, published under His Majesty's "royal sanction, would be an undertaking honourable to His Majesty's reign, "and conducive to the advancement of historical and constitutional know-"ledge; that the House therefore humbly besought His Majesty, that He "would be graciously pleased to give such directions as His Majesty, in His "wisdom, might think fit, for the publication of a complete edition of the "ancient historians of this realm, and assured His Majesty that whatever "expense might be necessary for this purpose would be made good."

The Master of the Rolls, being very desirous that effect should be given to the resolution of the House of Commons, submitted to Her Majesty's Treasury in 1857 a plan for the publication of the ancient chronicles and memorials of the United Kingdom, and it was adopted accordingly. In selecting these works, it was considered right, in the first instance, to give preference to those of which the manuscripts were unique, or the materials of which would help to fill up blanks in English history for which no satisfactory and authentic information hitherto existed in any accessible form. One great object the Master of the Rolls had in view was to form a *corpus historicum* within reasonable limits, and which should be as complete as possible. In a subject of so vast a range, it was important that the historical student should be able to select such volumes as conformed with his own peculiar tastes and studies, and not be put to the expense of purchasing the whole collection; an inconvenience inseparable from any other plan than that which has been in this instance adopted.

Of the Chronicles and Memorials, the following volumes have been published. They embrace the period from the earliest time of British history down to the end of the reign of Henry VII.

1. The Chronicle of England, by John Capgrave. *Edited by* the Rev. F. C. Hingeston, M.A., of Exeter College, Oxford. 1858.

Capgrave was prior of Lynn, in Norfolk, and provincial of the order of the Friars Hermits of England shortly before the year 1464. His Chronicle extends from the creation of the world to the year 1417. As a record of the language spoken in Norfolk (being written in English), it is of considerable value.

2. Chronicon Monasterii de Abingdon. Vols. I. and II. *Edited by* the Rev. Joseph Stevenson, M.A., of University College, Durham, and Vicar of Leighton Buzzard. 1858.

This Chronicle traces the history of the great Benedictine monastery of Abingdon in Berkshire, from its foundation by King Ina of Wessex, to the reign of Richard I., shortly after which period the present narrative was drawn up by an inmate of the establishment. The author had access to the title-deeds of the house; and incorporates into his history various charters of the Saxon kings, of great importance as illustrating not only the history of the locality but that of the kingdom. The work is printed for the first time.

3. Lives of Edward the Confessor. I.—La Estoire de Seint Aedward le Rei. II.—Vita Beati Edvardi Regis et Confessoris. III.—Vita Æduuardi Regis qui apud Westmonasterium requiescit. *Edited by* Henry Richards Luard, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, Cambridge. 1858.

The first is a poem in Norman French, containing 4,686 lines, addressed to Alianor, Queen of Henry III., and probably written in the year 1245, on the occasion of the restoration of the church of Westminster. Nothing is known of the author. The second is an anonymous poem, containing 536 lines, written between the years 1440 and 1450, by command of Henry VI., to whom it is dedicated. It does not throw any new light on the reign of Edward the Confessor, but is valuable as a specimen of the Latin poetry of the time. The third, also by an anonymous author, was apparently written for Queen Edith, between the years 1066 and 1074, during the pressure of the suffering brought on the Saxons by the Norman conquest. It notices many facts not found in other writers, and some which differ considerably from the usual accounts.

4. Monumenta Franciscana; scilicet, I.—Thomas de Eccleston de Adventu Fratrum Minorum in Angliam. II.—Adæ de Marisco Epistolæ. III.—Registrum Fratrum Minorum Londoniæ. *Edited by* J. S. Brewer, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. 1858.

This volume contains original materials for the history of the settlement of the order of Saint Francis in England, the letters of Adam de Marisco, and other papers connected with the foundation and diffusion of this great body. It has been the aim of the editor to collect whatever historical information could be found in this country, towards illustrating a period of the national history for which only scanty materials exist. None of these have been before printed.

5. Fasciculi Zizaniorum Magistri Johannis Wyclif cum Tritico. Ascribed to Thomas Netter, of Walden, Provincial of the Carmelite Order in England, and Confessor to King Henry the Fifth. *Edited by* the Rev. W. W. Shirley, M.A., Tutor and late Fellow of Wadham College, Oxford. 1858.

This work derives its principal value from being the only contemporaneous account of the rise of the Lollards. When written, the disputes of the school-

men had been extended to the field of theology, and they appear both in the writings of Wycliff and in those of his adversaries. Wycliff's little bundles of tares are not less metaphysical than theological, and the conflict between Nominalists and Realists rages side by side with the conflict between the different interpreters of Scripture. The work gives a good idea of the controversies at the end of the 14th and the beginning of the 15th centuries.

6. The Buik of the Croniclis of Scotland; or, A Metrical Version of the History of Hector Boece; by William Stewart. Vols. I., II., and III. *Edited by* W. B. Turnbull, Esq., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law. 1858.

This is a metrical translation of a Latin Prose Chronicle, and was written in the first half of the 16th century. The narrative begins with the earliest legends, and ends with the death of James I. of Scotland, and the "evil ending of the traitors that slew him." Strict accuracy of statement is not to be looked for in such a work as this; but the stories of the colonization of Spain, Ireland, and Scotland are interesting if not true; and the chronicle is valuable as a reflection of the manners, sentiments, and character of the age in which it was composed. The peculiarities of the Scottish dialect are well illustrated in this metrical version, and the student of language will find ample materials for comparison with the English dialects of the same period, and with modern owland Scotch.

7. Johannis Capgrave Liber de Illustribus Henricis. *Edited by* the Rev. F. C. Hingeston, M.A., of Exeter College, Oxford. 1858.

This work is dedicated to Henry VI. of England, who appears to have been, in the author's estimation, the greatest of all the Henries. It is divided into three distinct parts, each having its own separate dedication. The first part relates only to the history of the Empire, and extends from the election of Henry I., the Fowler, to the end of the reign of the Emperor Henry VI. The second part is devoted to English history, and extends from the accession of Henry I. in the year 1100, to the year 1446, which was the twenty-fourth year of the reign of King Henry VI. The third part contains the lives of illustrious men who have borne the name of Henry in various parts of the world.

Capgrave was born in 1393, in the reign of Richard II., and lived during the Wars of the Roses, for the history of which period his work is of some value.

8. Historia Monasterii S. Augustini Cantuariensis, by Thomas of Elmham, formerly Monk and Treasurer of that Foundation. *Edited by* Charles Hardwick, M.A., Fellow of St. Catharine's Hall, and Christian Advocate in the University of Cambridge. 1858.

This history extends from the arrival of St. Augustine in Kent until 1191. Prefixed is a chronology as far as 1418, which shows in outline what was to have been the character of the work when completed. The only copy known is in the possession of Trinity Hall, Cambridge. The author was connected with Norfolk, and most probably with Elmham, whence he derived his name.

9. Eulogium (Historiarum sive Temporis): Chronicon ab Orbe condito usque ad Annum Domini 1366; a Monacho quodam Malmesbiriensi exaratum. Vols. I., II., and III. *Edited by* F. S. Haydon, Esq., B.A. 1858–1863.

This is a Latin Chronicle extending from the Creation to the latter part of the reign of Edward III., and written by a monk of the Abbey of Malmesbury, in Wiltshire, about the year 1367. A continuation, carrying the history of England down to the year 1413, was added in the former half of the fifteenth century by an author whose name is not known. The original Chronicle is divided into five books, and contains a history of the world generally, but more especially

of England to the year 1366. The continuation extends the history down to the coronation of Henry V. The Eulogium itself is chiefly valuable as containing a history, by a contemporary, of the period between 1356 and 1366. The notices of events appear to have been written very soon after their occurrence. Among other interesting matter, the Chronicle contains a diary of the Poitiers campaign, evidently furnished by some person who accompanied the army of the Black Prince. The continuation of the Chronicle is also the work of a contemporary, and gives a very interesting account of the reigns of Richard II. and Henry IV. It is believed to be the earliest authority for the statement that the latter monarch died in the Jerusalem Chamber at Westminster.

10. Memorials of Henry the Seventh: Bernardi Andreæ Tholosatis Vita Regis Henrici Septimi; necnon alia quædam ad eundem Regem spectantia. *Edited by* James Gairdner, Esq. 1858.

The contents of this volume are—(1) a life of Henry VII., by his poet laureate and historiographer, Bernard André, of Toulouse, with some compositions in verse, of which he is supposed to have been the author; (2) the journals of Roger Machado during certain embassies on which he was sent by Henry VII. to Spain and Brittany, the first of which had reference to the marriage of the King's son, Arthur, with Catharine of Arragon; (3) two curious reports by envoys sent to Spain in the year 1505 touching the succession to the Crown of Castile, and a project of marriage between Henry VII. and the Queen of Naples; and (4) an account of Philip of Castile's reception in England in 1506. Other documents of interest in connexion with the period are given in an appendix.

11. Memorials of Henry the Fifth. I.—Vita Henrici Quinti, Roberto Redmanno auctore. II.—Versus Rhythmici in laudem Regis Henrici Quinti. III.—Elmhami Liber Metricus de Henrico V. *Edited by* Charles A. Cole, Esq. 1858.

This volume contains three treatises which more or less illustrate the history of the reign of Henry V., viz.: A Life by Robert Redman; a Metrical Chronicle by Thomas Elmham, prior of Lenton, a contemporary author; Versus Rhythmici, written apparently by a monk of Westminster Abbey, who was also a contemporary of Henry V. These works are printed for the first time.

12. Munimenta Gildhallæ Londoniensis; Liber Albus, Liber Custumarum, et Liber Horn, in archivis Gildhallæ asservati. Vol. I., Liber Albus. Vol. II. (in Two Parts), Liber Custumarum. Vol. III., Translation of the Anglo-Norman Passages in Liber Albus, Glossaries, Appendices, and Index. *Edited by* Henry Thomas Riley, Esq., M.A., Barrister-at-Law. 1859–1862.

The manuscript of the *Liber Albus*, compiled by John Carpenter, Common Clerk of the City of London in the year 1419, a large folio volume, is preserved in the Record Room of the City of London. It gives an account of the laws, regulations, and institutions of that City in the twelfth, thirteenth, fourteenth, and early part of the fifteenth centuries.

The *Liber Custumarum* was compiled probably by various hands in the early part of the fourteenth century during the reign of Edward II. The manuscript, a folio volume, is also preserved in the Record Room of the City of London, though some portion in its original state, borrowed from the City in the reign of Queen Elizabeth and never returned, forms part of the Cottonian MS. Claudius D. II. in the British Museum. It also gives an account of the laws, regulations, and institutions of the City of London in the twelfth, thirteenth, and early part of the fourteenth centuries.

13. Chronica Johannis de Oxenedes. *Edited by* Sir Henry Ellis, K.H. 1859.

Although this Chronicle tells of the arrival of Hengist and Horsa in England in the year 449, yet it substantially begins with the reign of King Alfred, and

comes down to the year 1292, where it ends abruptly. The history is particularly valuable for notices of events in the eastern portions of the kingdom, which are not to be elsewhere obtained, and some curious facts are mentioned relative to the floods in that part of England, which are confirmed in the Friesland Chronicle of Anthony Heinrich, pastor of the Island of Mohr.

14. A Collection of Political Poems and Songs relating to English History, from the Accession of Edward III. to the Reign of Henry VIII. Vols. I. and II. *Edited by* Thomas Wright, Esq., M.A. 1859–1861.

These Poems are perhaps the most interesting of all the historical writings of the period, though they cannot be relied on for accuracy of statement. They are various in character; some are upon religious subjects, some may be called satires, and some give no more than a court scandal; but as a whole they present a very fair picture of society, and of the relations of the different classes to one another. The period comprised is in itself interesting, and brings us, through the decline of the feudal system, to the beginning of our modern history. The songs in old English are of considerable value to the philologist.

15. The "Opus Tertium," "Opus Minus," &c., of Roger Bacon. *Edited by* J. S. Brewer, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. 1859.

This is the celebrated treatise—never before printed—so frequently referred to by the great philosopher in his works. It contains the fullest details we possess of the life and labours of Roger Bacon: also a fragment by the same author, supposed to be unique, the "*Compendium Studii Theologiæ.*"

16. Bartholomæi de Cotton, Monachi Norwicensis, Historia Anglicana; 449–1298: necnon ejusdem Liber de Archiepiscopis et Episcopis Angliæ. *Edited by* Henry Richards Luard, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, Cambridge. 1859.

The author, a monk of Norwich, has here given us a Chronicle of England from the arrival of the Saxons in 449 to the year 1298, in or about which year it appears that he died. The latter portion of this history (the whole of the reign of Edward I. more especially) is of great value, as the writer was contemporary with the events which he records. An Appendix contains several illustrative documents connected with the previous narrative.

17. Brut y Tywysogion; or, The Chronicle of the Princes of Wales. *Edited by* the Rev. John Williams ab Ithel, M.A. 1860.

This work, also known as "The Chronicle of the Princes of Wales," has been attributed to Caradoc of Llancarvan, who flourished about the middle of the twelfth century. It is written in the ancient Welsh language, begins with the abdication and death of Caedwala at Rome, in the year 681, and continues the history down to the subjugation of Wales by Edward I., about the year 1282.

18. A Collection of Royal and Historical Letters during the Reign of Henry IV. 1399–1404. *Edited by* the Rev. F. C. Hingeston, M.A., of Exeter College, Oxford. 1860.

This volume, like all the others in the series containing a miscellaneous selection of letters, is valuable on account of the light it throws upon biographical history, and the familiar view it presents of characters, manners, and events. The period requires much elucidation; to which it will materially contribute.

19. The Repressor of over much Blaming of the Clergy. By Reginald Pecock, sometime Bishop of Chichester. Vols. I. and II. *Edited by* Churchill Babington, B.D., Fellow of St. John's College, Cambridge. 1860.

The "Repressor" may be considered the earliest piece of good theological disquisition of which our English prose literature can boast. The author was born

about the end of the fourteenth century, consecrated Bishop of St. Asaph in the year 1444, and translated to the see of Chichester in 1450. While Bishop of St. Asaph, he zealously defended his brother prelates from the attacks of those who censured the bishops for their neglect of duty. He maintained that it was no part of a bishop's functions to appear in the pulpit, and that his time might be more profitably spent, and his dignity better maintained, in the performance of works of a higher character. Among those who thought differently were the Lollards, and against their general doctrines the "Repressor" is directed. Pecock took up a position midway between that of the Roman Church and that of the modern Anglican Church; but his work is interesting chiefly because it gives a full account of the views of the Lollards and of the arguments by which they were supported, and because it assists us to ascertain the state of feeling which ultimately led to the Reformation. Apart from religious matters, the light thrown upon contemporaneous history is very small, but the "Repressor" has great value for the philologist, as it tells us what were the characteristics of the language in use among the cultivated Englishmen of the fifteenth century. Pecock, though an opponent of the Lollards, showed a certain spirit of toleration, for which he received, towards the end of his life, the usual mediæval reward—persecution.

20. ANNALES CAMBRIÆ. *Edited by* the Rev. JOHN WILLIAMS AB ITHEL, M.A. 1860.

These annals, which are in Latin, commence in the year 447, and come down to the year 1288. The earlier portion appears to be taken from an Irish Chronicle, which was also used by Tigernach, and by the compiler of the Annals of Ulster. During its first century it contains scarcely anything relating to Britain, the earliest direct concurrence with English history is relative to the mission of Augustine. Its notices throughout though brief, are valuable. The annals were probably written at St. Davids, by Blegewryd, Archdeacon of Llandaff, the most learned man in his day in all Cymru.

21. THE WORKS OF GIRALDUS CAMBRENSIS. Vols. I., II., and III. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. Vols. V. and VI. *Edited by* the Rev. JAMES F. DIMOCK, M.A., Rector of Barnburgh, Yorkshire. 1861–1868.

The first three volumes contain the historical works of Gerald du Barry, who lived in the reigns of Henry II., Richard I., and John, and attempted to re-establish the independence of Wales by restoring the see of St. Davids to its ancient primacy. His works are of a very miscellaneous nature, both in prose and verse, and are remarkable chiefly for the racy and original anecdotes which they contain relating to contemporaries. He is the only Welsh writer of any importance who has contributed so much to the mediæval literature of this country, or assumed, in consequence of his nationality, so free and independent a tone. His frequent travels in Italy, in France, in Ireland, and in Wales, gave him opportunities for observation which did not generally fall to the lot of mediæval writers in the twelfth and thirteenth centuries, and of these observations Giraldus has made due use. Only extracts from these treatises have been printed before, and almost all of them are taken from unique manuscripts.

The Topographia Hibernica (in Vol. V.) is the result of Giraldus' two visits to Ireland. The first in the year 1183, the second in 1185–6, when he accompanied Prince John into that country. Curious as this treatise is, Mr. Dimock is of opinion that it ought not to be accepted as sober truthful history, for Giraldus himself states that truth was not his main object, and that he compiled the work for the purpose of sounding the praises of Henry the Second. Elsewhere, however, he declares that he had stated nothing in the Topographia of the truth of which he was not well assured, either by his own eyesight or by the testimony, with all diligence elicited, of the most trustworthy and authentic men in the country; that though he did not put just the same full faith in their reports as in what he had himself seen, yet, as they only related what they had themselves seen, he could not but believe such credible witnesses. A very interesting portion of this treatise is devoted to the animals of Ireland. It shows that he was a very accurate and acute observer, and his descriptions are given in a way that a scientific naturalist of the present day could hardly improve upon. The Expugnatio Hibernica was written about the year 1188, and may be regarded rather

as a great epic than a sober relation of acts occurring in his own days. No one can peruse it without coming to the conclusion that it is rather a poetical fiction than a prosaic truthful history.

Vol. VI. contains the Itinerarium Kambriæ et Descriptio Kambriæ.

22. Letters and Papers illustrative of the Wars of the English in France during the Reign of Henry the Sixth, King of England. Vol. I., and Vol. II. (in Two Parts). *Edited by* the Rev. Joseph Stevenson, M.A., of University College, Durham, and Vicar of Leighton Buzzard. 1861–1864.

The letters and papers contained in these volumes are derived chiefly from originals or contemporary copies extant in the Bibliothèque Impérial, and the Depôt des Archives, in Paris. They illustrate the line of policy adopted by John Duke of Bedford and his successors during their government of Normandy, and such other provinces of France as had been acquired by Henry V. We may here trace, step by step, the gradual declension of the English power, until we are prepared to read of its final overthrow.

23. The Anglo-Saxon Chronicle, according to the several Original Authorities. Vol. I., Original Texts. Vol. II., Translation. *Edited and translated by* Benjamin Thorpe, Esq., Member of the Royal Academy of Sciences at Munich, and of the Society of Netherlandish Literature at Leyden. 1861.

This Chronicle, extending from the earliest history of Britain to the year 1154, is justly the boast of England; for no other nation can produce any history, written in its own vernacular, at all approaching it, either in antiquity, truthfulness, or extent, the historical books of the Bible alone excepted. There are at present six independent manuscripts of the Saxon Chronicle, ending in different years, and written in different parts of the country. In this edition, the text of each manuscript is printed in columns on the same page, so that the student may see at a glance the various changes which occur in orthography, whether arising from locality or age.

24. Letters and Papers illustrative of the Reigns of Richard III. and Henry VII. Vols. I. and II. *Edited by* James Gairdner, Esq. 1861–1863.

The Papers are derived from MSS. in the Public Record Office, the British Museum, and other repositories. The period to which they refer is unusually destitute of chronicles and other sources of historical information, so that the light obtained from these documents is of special importance. The principal contents of the volumes are some diplomatic Papers of Richard III.; correspondence between Henry VII. and Ferdinand and Isabella of Spain; documents relating to Edmund de la Pole, Earl of Suffolk; and a portion of the correspondence of James IV. of Scotland.

25. Letters of Bishop Grosseteste, illustrative of the Social Condition of his Time. *Edited by* Henry Richards Luard, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, Cambridge. 1861.

The Letters of Robert Grosseteste (131 in number) are here collected from various sources, and a large portion of them is printed for the first time. They range in date from about 1210 to 1253, and relate to various matters connected not only with the political history of England during the reign of Henry III., but with its ecclesiastical condition. They refer especially to the diocese of Lincoln, of which Grosseteste was bishop.

26. Descriptive Catalogue of Manuscripts relating to the History of Great Britain and Ireland. Vol. I. (in Two Parts); Anterior to the Norman Invasion. Vol. II.; 1066–1200. Vol. III.; 1200–1327. *By* Sir Thomas Duffus Hardy, D.C.L., Deputy Keeper of the Public Records. 1862–1871.

The object of this work is to publish notices of all known sources of British history, both printed and unprinted, in one continued sequence. The materials,

when historical (as distinguished from biographical), are arranged under the year in which the latest event is recorded in the chronicle or history, and not under the period in which its author, real or supposed, flourished. Biographies are enumerated under the year in which the person commemorated died, and not under the year in which the life was written. This arrangement has two advantages; the materials for any given period may be seen at a glance; and if the reader knows the time when an author wrote, and the number of years that had elapsed between the date of the events and the time the writer flourished, he will generally be enabled to form a fair estimate of the comparative value of the narrative itself. A brief analysis of each work has been added when deserving it, in which the original portions are distinguished from those which are mere compilations. When possible, the sources are indicated from which such compilations have been derived. A biographical sketch of the author of each piece has been added, and a brief notice has also been given of such British authors as have written on historical subjects.

27. Royal and other Historical Letters illustrative of the Reign of Henry III. Vol. I., 1216–1235. Vol. II., 1236–1272. *Selected and edited by* the Rev. W. W. Shirley, D.D., Regius Professor in Ecclesiastical History, and Canon of Christ Church, Oxford. 1862–1866.

The letters contained in these volumes are derived chiefly from the ancient correspondence formerly in the Tower of London, and now in the Public Record Office. They illustrate the political history of England during the growth of its liberties, and throw considerable light upon the personal history of Simon de Montfort. The affairs of France form the subject of many of them, especially in regard to the province of Gascony. The entire collection consists of nearly 700 documents, the greater portion of which is printed for the first time.

28. Chronica Monasterii S. Albani.—1. Thomæ Walsingham Historia Anglicana; Vol. I., 1272–1381: Vol. II., 1381–1422. 2. Willelmi Rishanger Chronica et Annales, 1259–1307. 3. Johannis de Trokelowe et Henrici de Blaneforde Chronica et Annales, 1259–1296; 1307–1324; 1392–1406. 4. Gesta Abbatum Monasterii S. Albani, a Thoma Walsingham, regnante Ricardo Secundo, ejusdem Ecclesiæ Præcentore, compilata; Vol. I., 793–1290: Vol. II., 1290–1349: Vol. III., 1349–1411. 5. Johannis Amundesham, Monachi Monasterii S. Albani, ut videtur, Annales; Vols. I. and II. 6. Registra quorundam Abbatum Monasterii S. Albani, qui sæculo xv^{mo} floruere; Vol. I., Registrum Abbatiæ Johannis Whethamstede, Abbatis Monasterii Sancti Albani, iterum susceptæ; Roberto Blakeney, Capellano, quondam adscriptum. *Edited by* Henry Thomas Riley, Esq., M.A., of Corpus Christi College, Cambridge; and of the Inner Temple, Barrister-at-Law. 1863–1872.

In the first two volumes is a history of England, from the death of Henry III. to the death of Henry V., written by Thomas Walsingham, Precentor of St. Albans and prior of the cell of Wymundham, belonging to that abbey. It is printed from MS. VII. in the Arundel Collection in the College of Arms, London, a manuscript of the fifteenth century, collated with MS. 13 E. IX. in the King's Library in the British Museum, and MS. VII. in the Parker Collection of Manuscripts at Corpus Christi College, Cambridge.

In the third volume is a Chronicle of English History, attributed to William Rishanger, monk of Saint Albans, who lived in the reign of Edward I., printed from the Cottonian Manuscript, Faustina B. IX. (of the fourteenth century) in the British Museum, collated with MS. 14 C. VII. (fols. 219–231) in the King's Library, British Museum, and the Cottonian Manuscript, Claudius E. III., fols. 306–331: Also an account of transactions attending the award of the kingdom of Scotland to John Balliol by Edward I., 1291–1292, from MS. Cotton. Claudius D. VI., attributed to William Rishanger above mentioned, but on no sufficient ground: A short Chronicle of English History, from 1292 to 1300, by an unknown hand, from MS. Cotton. Claudius D. VI.:

A short Chronicle from 1297 to 1307, Willelmi Rishanger Gesta Edwardi Primi Regis Angliæ, from MS. 14 C. I. in the Royal Library, and MS. Cotton. Claudius D. VI., with an addition of Annales Regum Angliæ, probably by the same hand: A fragment of a Chronicle of English History, 1299, 1300, from MS. Cotton. Claudius D. VI.: A fragment of a Chronicle of English History, 1295 to 1300, from MS. Cotton. Claudius D. VI.: and a fragment of a Chronicle of English History, 1285 to 1307, from MS. 14 C. I. in the Royal Library.

In the fourth volume is a Chronicle of English History, by an anonymous writer, 1259 to 1296, from MS. Cotton. Claudius D. VI.: Annals of Edward II., 1307 to 1323, by John de Trokelowe, a monk of St. Albans, from MS. Cotton. Claudius D. VI.: A continuation of Trokelowe's Annals, 1323, 1324, by Henricus de Blaneforde, from MS. Cotton. Claudius D. VI.: A full Chronicle of English History, by an anonymous writer of St. Albans, 1392 to 1406, from MS. VII. in the Library of Corpus Christi College, Cambridge; and an account of the benefactors of St. Albans, written in the early part of the fifteenth century, from MS. VI. in the same Library.

The fifth, sixth, and seventh volumes contain a history of the Abbots of St. Albans, and of the fortunes and vicissitudes of the house, from 793 to 1411, mainly compiled by Thomas Walsingham, Precentor of the Abbey in the reign of Richard II.; from MS. Cotton. Claudius E. IV., in the British Museum; with a Continuation, from the closing pages of the Parker MS. No. VII., in the Library of Corpus Christi College, Cambridge.

The eighth and ninth volumes, in continuation of the Annals, contain a Chronicle, probably written by John Amundesham, a monk of St. Albans.

The tenth volume relates especially to the acts and proceedings of Abbot Whethamstede, and may be considered as a memorial of the chief historical and domestic events occurring during the ten years of his abbacy. The register was in all probability compiled between 1465 and 1476.

29. Chronicon Abbatiæ Eveshamensis, Auctoribus Dominico Priore Eveshamiæ et Thoma de Marleberge Abbate, a Fundatione ad Annum 1213, una cum Continuatione ad Annum 1418. *Edited by* the Rev. W. D. Macray, M.A., Bodleian Library, Oxford. 1863.

The Chronicle of Evesham illustrates the history of that important monastery from its foundation by Egwin, about 690, to the year 1418. Its chief feature is an autobiography, which makes us acquainted with the inner daily life of a great abbey, such as but rarely has been recorded. Interspersed are many notices of general, personal, and local history which will be read with much interest. This work exists in a single MS., and is for the first time printed.

30. Ricardi de Cirencestria Speculum Historiale de Gestis Regum Angliæ. Vol. I., 447–871. Vol. II., 872–1066. *Edited by* John E. B. Mayor, M.A., Fellow of St. John's College, Cambridge. 1863–1869.

The compiler, Richard of Cirencester, was a monk of Westminster, 1355–1400. In 1391 he obtained a licence to make a pilgrimage to Rome. His history, in four books, extends from 447 to 1066. He announces his intention of continuing it, but there is no evidence that he completed any more. This chronicle gives many charters in favour of Westminster Abbey, and a very full account of the lives and miracles of the saints, especially of Edward the Confessor, whose reign occupies the fourth book. A treatise on the Coronation, by William of Sudbury, a monk of Westminster, fills book iii. c. 3. It was on this author that C. J. Bertram fathered his forgery, *De Situ Brittaniæ*, in 1747.

31. Year Books of the Reign of Edward the First. Years 20–21, 30–31, and 32–33. *Edited and translated by* Alfred John Horwood, Esq., of the Middle Temple, Barrister-at-Law. 1863–1866.

The volumes known as the "Year Books" contain reports in Norman-French of cases argued and decided in the Courts of Common Law. They may be considered to a great extent as the "lex non scripta" of England, and have been held in the highest veneration by the ancient sages of the law, and were received by them as the repositories of the first recorded judgments and dicta of the great

legal luminaries of past ages. They are also worthy of the attention of the general reader on account of the historical information and the notices of public and private persons which they contain, as well as the light which they throw on ancient manners and customs.

32. Narratives of the Expulsion of the English from Normandy, 1449–1450.—Robertus Blondelli de Reductione Normanniæ: Le Recouvrement de Normendie, par Berry, Hérault du Roy: Conferences between the Ambassadors of France and England. *Edited, from MSS. in the Imperial Library at Paris, by* the Rev. Joseph Stevenson, M.A., of University College, Durham. 1863.

This volume contains the narrative of an eye-witness who details with considerable power and minuteness the circumstances which attended the final expulsion of the English from Normandy in the year 1450. The history commences with the infringement of the truce by the capture of Fougères, and ends with the battle of Formigny and the embarkation of the Duke of Somerset. The whole period embraced is less than two years.

33. Historia et Cartularium Monasterii S. Petri Gloucestriæ. Vols. I., II., and III. *Edited by* W. H. Hart, Esq., F.S.A., Membre correspondant de la Société des Antiquaires de Normandie. 1863–1867.

This work consists of two parts, the History and the Cartulary of the Monastery of St. Peter, Gloucester. The history furnishes an account of the monastery from its foundation, in the year 681, to the early part of the reign of Richard II., together with a calendar of donations and benefactions. It treats principally of the affairs of the monastery, but occasionally matters of general history are introduced. Its authorship has generally been assigned to Walter Froucester, the twentieth abbot, but without any foundation.

34. Alexandri Neckam de Naturis Rerum libri duo; with Neckam's Poem, De Laudibus Divinæ Sapientiæ. *Edited by* Thomas Wright, Esq., M.A. 1863.

Neckam was a man who devoted himself to science, such as it was in the twelfth century. In the "De Naturis Rerum" are to be found what may be called the rudiments of many sciences mixed up with much error and ignorance. Neckam was not thought infallible, even by his contemporaries, for Roger Bacon remarks of him, "this Alexander in many things wrote what was true and useful; "but he neither can nor ought by just title to be reckoned among authorities." Neckam, however, had sufficient independence of thought to differ from some of the schoolmen who in his time considered themselves the only judges of literature. He had his own views in morals, and in giving us a glimpse of them, as well as of his other opinions, he throws much light upon the manners, customs, and general tone of thought prevalent in the twelfth century. The poem entitled "De Laudibus Divinæ Sapientiæ" appears to be a metrical paraphrase or abridgment of the "De Naturis Rerum." It is written in the elegiac metre; and though there are many lines which violate classical rules, it is, as a whole, above the ordinary standard of mediæval Latin.

35. Leechdoms, Wortcunning, and Starcraft of Early England; being a Collection of Documents illustrating the History of Science in this Country before the Norman Conquest. Vols. I., II., and III. *Collected and edited by* the Rev. T. Oswald Cockayne, M.A., of St. John's College, Cambridge. 1864–1866.

This work illustrates not only the history of science, but the history of superstition. In addition to the information bearing directly upon the medical skill and medical faith of the times, there are many passages which incidentally throw light upon the general mode of life and ordinary diet. The volumes are interesting not only in their scientific, but also in their social aspect. The manuscripts from which they have been printed are valuable to the Anglo-Saxon scholar for the illustrations they afford of Anglo-Saxon orthography.

36. Annales Monastici. Vol. I.:—Annales de Margan, 1066–1232; Annales de Theokesberia, 1066–1263; Annales de Burton, 1004–1263. Vol. II.:—Annales Monasterii de Wintonia, 519–1277; Annales Monasterii de Waverleia, 1–1291. Vol. III.:—Annales Prioratus de Dunstaplia, 1–1297; Annales Monasterii de Bermundeseia, 1042–1432. Vol. IV.:—Annales Monasterii de Oseneia, 1016–1347; Chronicon vulgo dictum Chronicon Thomæ Wykes, 1066–1289; Annales Prioratus de Wigornia, 1–1377. Vol. V.:—Index and Glossary. *Edited by* Henry Richards Luard, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, and Registrary of the University, Cambridge. 1864–1869.

The present collection of Monastic Annals embraces all the more important chronicles compiled in religious houses in England during the thirteenth century. These distinct works are ten in number. The extreme period which they embrace ranges from the year 1 to 1432, although they refer more especially to the reigns of John, Henry III., and Edward I. Some of these narratives have already appeared in print, but others are printed for the first time.

37. Magna Vita S. Hugonis Episcopi Lincolniensis. From Manuscripts in the Bodleian Library, Oxford, and the Imperial Library, Paris. *Edited by* the Rev. James F. Dimock, M.A., Rector of Barnburgh, Yorkshire. 1864.

This work contains a number of very curious and interesting incidents, and, being the work of a contemporary, is very valuable, not only as a truthful biography of a celebrated ecclesiastic, but as the work of a man, who, from personal knowledge, gives notices of passing events, as well as of individuals who were then taking active part in public affairs. The author, in all probability, was Adam Abbot of Evesham. He was domestic chaplain and private confessor of Bishop Hugh, and in these capacities was admitted to the closest intimacy. Bishop Hugh was Prior of Witham for 11 years before he became Bishop of Lincoln. His consecration took place on the 21st September 1186; he died on the 16th of November 1200; and was canonized in 1220.

38. Chronicles and Memorials of the Reign of Richard the First. Vol. I.:—Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi. Vol. II.:—Epistolæ Cantuarienses; the Letters of the Prior and Convent of Christ Church, Canterbury; 1187 to 1199. *Edited by* William Stubbs, M.A., Vicar of Navestock, Essex, and Lambeth Librarian. 1864–1865.

The authorship of the Chronicle in Vol. I., hitherto ascribed to Geoffrey Vinesauf, is now more correctly ascribed to Richard, Canon of the Holy Trinity of London. The narrative extends from 1187 to 1199; but its chief interest consists in the minute and authentic narrative which it furnishes of the exploits of Richard I., from his departure from England in December 1189 to his death in 1199. The author states in his prologue that he was an eye-witness of much that he records; and various incidental circumstances which occur in the course of the narrative confirm this assertion.

The letters in Vol. II., written between 1187 and 1199, are of value as furnishing authentic materials for the history of the ecclesiastical condition of England during the reign of Richard I. They had their origin in a dispute which arose from the attempts of Baldwin and Hubert, archbishops of Canterbury, to found a college of secular canons, a project which gave great umbrage to the monks of Canterbury, who saw in it a design to supplant them in their function of metropolitan chapter. These letters are printed, for the first time, from a MS. belonging to the archiepiscopal library at Lambeth.

39. Recueil des Croniques et anchiennes Istories de la Grant Bretaigne a present nomme Engleterre, par Jehan de Waurin. Vol. I.,

Albina to 688. Vol. II., 1399–1422. *Edited by* William Hardy, Esq., F.S.A. 1864–1868.

40. A Collection of the Chronicles and ancient Histories of Great Britain, now called England, by John de Wavrin. Albina to 688. (Translation of the preceding Vol. I.) *Edited and translated by* William Hardy, Esq., F.S.A. 1864.

This curious chronicle extends from the fabulous period of history down to the return of Edward IV. to England in the year 1471, after the second deposition of Henry VI. The manuscript from which the text of the work is taken is preserved in the Imperial Library at Paris, and is believed to be the only complete and nearly contemporary copy in existence. The work, as originally bound, was comprised in six volumes, since rebound in morocco in 12 volumes, folio maximo, vellum, and is illustrated with exquisite miniatures, vignettes, and initial letters. It was written towards the end of the fifteenth century, having been expressly executed for Louis de Bruges, Seigneur de la Gruthuyse and Earl of Winchester, from whose cabinet it passed into the library of Louis XII. at Blois.

41. Polychronicon Ranulphi Higden, with Trevisa's Translation. Vols. I. and II. *Edited by* Churchill Babington, B.D., Senior Fellow of St. John's College, Cambridge. Vol. III. *Edited by* the Rev. Joseph Rawson Lumby, M.A., late Fellow of Magdalene College, Cambridge. 1865–1871.

This is one of the many mediæval chronicles which assume the character of a history of the world. It begins with the creation, and is brought down to the author's own time, the reign of Edward III. Prefixed to the historical portion, is a chapter devoted to geography, in which is given a description of every known land. To say that the Polychronicon was written in the fourteenth century is to say that it is not free from inaccuracies. It has, however, a value apart from its intrinsic merits. It enables us to form a very fair estimate of the knowledge of history and geography which well-informed readers of the fourteenth and fifteenth centuries possessed, for it was then the standard work on general history.

The two English translations, which are printed with the original Latin, afford interesting illustrations of the gradual change of our language, for one was made in the fourteenth century, the other in the fifteenth. The differences between Trevisa's version and that of the unknown writer are often considerable.

42. Le Livere de Reis de Brittanie e Le Livere de Reis de Engletere. *Edited by* John Glover, M.A., Vicar of Brading, Isle of Wight, formerly Librarian of Trinity College, Cambridge. 1865.

These two treatises, though they cannot rank as independent narratives, are nevertheless valuable as careful abstracts of previous historians, especially "Le Livere de Reis de Engletere." Some various readings are given which are interesting to the philologist as instances of semi-Saxonized French.

It is supposed that Peter of Ickham must have been the author, but no certain conclusion on that point has been arrived at.

43. Chronica Monasterii de Melsa, ab Anno 1150 usque ad Annum 1406. Vols. I., II., and III. *Edited by* Edward Augustus Bond, Esq., Assistant Keeper of the Manuscripts, and Egerton Librarian, British Museum. 1866–1868.

The Abbey of Meaux was a Cistercian house, and the work of its abbot is both curious and valuable. It is a faithful and often minute record of the establishment of a religious community, of its progress in forming an ample revenue, of its struggles to maintain its acquisitions, and of its relations to the governing institutions of the country. In addition to the private affairs of the monastery, some light is thrown upon the public events of the time, which are however kept distinct, and appear at the end of the history of each abbot's administration. The text has been printed from what is said to be the autograph of the original compiler, Thomas de Burton, the nineteenth abbot.

44. Matthæi Parisiensis Historia Anglorum, sive, ut vulgo dicitur, Historia Minor. Vols. I., II., and III. 1067–1253. *Edited by* Sir Frederic Madden, K.H., Keeper of the Department of Manuscripts, British Museum. 1866–1869.

The exact date at which this work was written is, according to the chronicler, 1250. The history is of considerable value as an illustration of the period during which the author lived, and contains a good summary of the events which followed the Conquest. This minor chronicle is, however, based on another work (also written by Matthew Paris) giving fuller details, which has been called the "Historia Major." The chronicle here published, nevertheless, gives some information not to be found in the greater history.

45. Liber Monasterii de Hyda: a Chronicle and Chartulary of Hyde Abbey, Winchester, 455–1023. *Edited, from a Manuscript in the Library of the Earl of Macclesfield, by* Edward Edwards, Esq. 1866.

The "Book of Hyde" is a compilation from much earlier sources, which are usually indicated with considerable care and precision. In many cases, however, the Hyde chronicler appears to correct, to qualify, or to amplify—either from tradition or from sources of information not now discoverable—the statements which, in substance, he adopts. He also mentions, and frequently quotes from, writers whose works are either entirely lost or at present known only by fragments.

There is to be found, in the "Book of Hyde," much information relating to the reign of King Alfred which is not known to exist elsewhere. The volume contains some curious specimens of Anglo-Saxon and Mediæval English.

46. Chronicon Scotorum: a Chronicle of Irish Affairs, from the Earliest Times to 1135; with a Supplement, containing the Events from 1141 to 1150. *Edited, with a Translation, by* William Maunsell Hennessy, Esq., M.R.I.A. 1866.

There is, in this volume, a legendary account of the peopling of Ireland and of the adventures which befell the various heroes who are said to have been connected with Irish history. The details are, however, very meagre both for this period and for the time when history becomes more authentic. The plan adopted in the chronicle gives the appearance of an accuracy to which the earlier portions of the work cannot have any claim. The succession of events is marked, year by year, from A.M. 1599 to A.D. 1150. The principal events narrated in the later portion of the work are, the invasions of foreigners, and the wars of the Irish among themselves. The text has been printed from a MS. preserved in the library of Trinity College, Dublin, written partly in Latin, partly in Irish.

47. The Chronicle of Pierre de Langtoft, in French Verse, from the earliest Period to the Death of Edward I. Vols. I. and II. *Edited by* Thomas Wright, Esq., M.A. 1866–1868.

It is probable that Pierre de Langtoft was a canon of Bridlington, in Yorkshire, and that he lived in the reign of Edward I., and during a portion of the reign of Edward II. This chronicle is divided into three parts; in the first is an abridgment of Geoffrey of Monmouth's "Historia Britonum," in the second, a history of the Anglo-Saxon and Norman kings, down to the death of Henry III., and in the third a history of the reign of Edward I. The principal object of the work was apparently to show the justice of Edward's Scottish wars. The language is singularly corrupt, and a curious specimen of the French of Yorkshire.

48. The War of the Gaedhil with the Gaill, or, The Invasions of Ireland by the Danes and other Norsemen. *Edited, with a Translation, by* James Henthorn Todd, D.D., Senior Fellow of Trinity College, and Regius Professor of Hebrew in the University, Dublin. 1867.

The work in its present form, in the editor's opinion, is a comparatively modern version of an undoubtedly ancient original. That it was compiled from contemporary materials has been proved by curious incidental evidence. It is stated in

the account given of the battle of Clontarf that the full tide in Dublin Bay on the day of the battle (23 April 1014) coincided with sunrise; and that the returning tide in the evening aided considerably in the defeat of the Danes. The fact has been verified by astronomical calculations, and the inference is that the author of the chronicle, if not himself an eye-witness, must have derived his information from those who were eye-witnesses. The contents of the work are sufficiently described in its title. The story is told after the manner of the Scandinavian Sagas, with poems and fragments of poems introduced into the prose narrative.

49. Gesta Regis Henrici Secundi Benedicti Abbatis. The Chronicle of the Reigns of Henry II. and Richard I., 1169–1192; known under the name of Benedict of Peterborough. Vols. I. and II. *Edited by* William Stubbs, M.A., Regius Professor of Modern History, Oxford, and Lambeth Librarian. 1867.

This chronicle of the reigns of Henry II. and Richard I., known commonly under the name of Benedict of Peterborough, is one of the best existing specimens of a class of historical compositions of the first importance to the student.

50. Munimenta Academica, or, Documents illustrative of Academical Life and Studies at Oxford (in Two Parts). *Edited by* the Rev. Henry Anstey, M.A., Vicar of St. Wendron, Cornwall, and lately Vice-Principal of St. Mary Hall, Oxford. 1868.

This work will supply materials for a History of Academical Life and Studies in the University of Oxford during the 13th, 14th, and 15th centuries.

51. Chronica Magistri Rogeri de Houedene. Vols. I., II., III., and IV. *Edited by* William Stubbs, M.A., Regius Professor of Modern History, and Fellow of Oriel College, Oxford. 1868–1871.

This work has long been justly celebrated, but not thoroughly understood until Mr. Stubbs' edition. The earlier portion, extending from 732 to 1148, appears to be a copy of a compilation made in Northumbria about 1161, to which Hoveden added little. From 1148 to 1169—a very valuable portion of this work—the matter is derived from another source, to which Hoveden appears to have supplied little, and not always judiciously. From 1170 to 1192 is the portion which corresponds with the Chronicle known under the name of Benedict of Peterborough (*see* No. 49); but it is not a copy, being sometimes an abridgment, at others a paraphrase; occasionally the two works entirely agree; showing that both writers had access to the same materials, but dealt with them differently. From 1192 to 1201 may be said to be wholly Hoveden's work: it is extremely valuable, and an authority of the first importance.

52. Willelmi Malmesbiriensis Monachi de Gestis Pontificum Anglorum Libri Quinque. *Edited, from William of Malmesbury's Autograph MS., by* N. E. S. A. Hamilton, Esq., of the Department of Manuscripts, British Museum. 1870.

William of Malmesbury's "Gesta Pontificum" is the principal foundation of English Ecclesiastical Biography, down to the year 1122. The manuscript which has been followed in this Edition is supposed by Mr. Hamilton to be the author's autograph, containing his latest additions and amendments.

53. Historic and Municipal Documents of Ireland, from the Archives of the City of Dublin, &c. 1172–1320. *Edited by* John T. Gilbert, Esq., F.S.A., Secretary of the Public Record Office of Ireland. 1870.

A collection of original documents, elucidating mainly the history and condition of the municipal, middle, and trading classes under or in relation with the rule of England in Ireland,—a subject hitherto in almost total obscurity. Extending over the first hundred and fifty years of the Anglo-Norman settlement, the series includes charters, municipal laws and regulations, rolls of names of citizens and members of merchant-guilds, lists of commodities with their rates, correspondence, illustrations of relations between ecclesiastics and laity; together with many documents exhibiting the state of Ireland during the presence there of the Scots under Robert and Edward Bruce.

54. The Annals of Loch Cé. A Chronicle of Irish Affairs, from 1014 to 1590. Vols. I. and II. *Edited, with a Translation, by* William Maunsell Hennessy, Esq., M.R.I.A. 1871.

The original of this chronicle has passed under various names. The title of "Annals of Loch Cé" was given to it by Professor O'Curry, on the ground that it was transcribed for Brian Mac Dermot, an Irish chieftain, who resided on an island in Loch-Cé, in the county of Roscommon. It adds much to the materials for the civil and ecclesiastical history of Ireland; and contains many curious references to English and foreign affairs, not noticed in any other chronicle.

55. Monumenta Juridica. The Black Book of the Admiralty, with an Appendix. Vol. I. *Edited by* Sir Travers Twiss, Q.C., D.C.L., Her Majesty's Advocate-General. 1871.

This Book contains the ancient ordinances and laws relating to the navy, and was probably compiled for the use of the Lord High Admiral of England. Selden calls it the "jewel of the Admiralty Records." Prynne ascribes to the Black Book the same authority in the Admiralty as the Black and Red Books have in the Court of Exchequer, and most English writers on maritime law recognize its importance.

56. Memorials of the Reign of Henry VI.:—Official Correspondence of Thomas Bekynton, Secretary to Henry VI., and Bishop of Bath and Wells. *Edited, from a MS. in the Archiepiscopal Library at Lambeth, with an Appendix of Illustrative Documents, by* the Rev. George Williams, B.D., Vicar of Ringwood, late Fellow of King's College, Cambridge. Vols. I. and II. 1872.

These curious volumes, which are of a very miscellaneous character, were, in all probability, compiled under the immediate direction of Bekynton, and commenced before he had attained to the dignity of the Episcopate. They contain many of the Bishop's own letters, and several written by him in the King's name. Besides these, there are letters sent to himself while he was the Royal Secretary, as well as others addressed to the King. This work will elucidate some obscure points in the history of the nation during the first half of the fifteenth century.

57. Matthæi Parisiensis, Monachi Sancti Albani, Chronica Majora. Vol. I. The Creation to A.D. 1066. *Edited by* Henry Richards Luard, M.A., Fellow of Trinity College, Registrary of the University, and Vicar of Great St. Mary's, Cambridge. 1872.

This volume contains the first portion of the "Chronica Majora" of Matthew Paris, one of the most valuable and frequently consulted of all the ancient English Chronicles. It is now published for the first time. The editions by Archbishop Parker, and William Wats, severally commence at the Norman Conquest.

58. Memoriale Fratris Walteri de Coventria.—The Historical Collections of Walter of Coventry. Vol. I. *Edited, from the MS. in the Library of Corpus Christi College, Cambridge, by* William Stubbs, M.A., Regius Professor of Modern History, and Fellow of Oriel College, Oxford. 1872.

This work, now printed in full for the first time, has long been a *desideratum* by Historical Scholars. The first portion, however, is not of much importance, being only a compilation from earlier writers. The part relating to the first quarter of the thirteenth century is the most valuable and interesting.

In the Press.

A Collection of Sagas and other Historical Documents relating to the Settlements and Descents of the Northmen on the British Isles. *Edited by* George Webbe Dasent, Esq., D.C.L. Oxon.

Roll of the Privy Council of Ireland, 16 Richard II. *Edited by* the Rev. James Graves, A.B., Treasurer of St. Canice, Ireland.

The Works of Giraldus Cambrensis. Vol. IV. *Edited by* J. S. Brewer, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. Vol. VII. *Edited by* the Rev. James F. Dimock, M.A., Rector of Barnburgh, Yorkshire.

Chronicon Radulphi Abbatis Coggeshalensis Majus; and, Chronicon Terræ Sanctæ et de Captis a Saladino Hierosolymis. *Edited by* the Rev. Joseph Stevenson, M.A., of University College, Durham.

Iter Britanniarum: the Portion of the Antonine Itinerary of the Roman Empire relating to Great Britain. *Edited by* William Henry Black, Esq., F.S.A.

Year Books of the Reign of Edward the First. Years 21–22. *Edited and translated by* Alfred John Horwood, Esq., of the Middle Temple, Barrister-at-Law.

Chronicle of Robert of Brunne. *Edited by* Frederick James Furnivall, Esq., M.A., of Trinity Hall, Cambridge, Barrister-at-Law.

The Anglo-Latin Satirists of the Twelfth Century. Vols. I. and II. *Edited by* Thomas Wright, Esq., M.A.

Documents relating to England and Scotland, from the Northern Registers. *Edited by* the Rev. James Raine, M.A., Canon of York, and late Fellow of the University, Durham.

Materials for a History of the Reign of Henry VII. *Edited by* the Rev. William Campbell, M.A.

Polychronicon Ranulphi Higden, with Trevisa's Translation. Vol. IV. *Edited by* the Rev. Joseph Rawson Lumby, M.A., late Fellow of Magdalene College, Cambridge.

Matthæi Parisiensis, Monachi Sancti Albani, Chronica Majora. Vol. II. *Edited by* Henry Richards Luard, M.A., Fellow of Trinity College, Registrary of the University, and Vicar of Great St. Mary's, Cambridge.

Memoriale Fratris Walteri de Coventria.—The Historical Collections of Walter of Coventry. Vol. II. *Edited, from the MS. in the Library of Corpus Christi College, Cambridge, by* William Stubbs, M.A., Regius Professor of Modern History, and Fellow of Oriel College, Oxford.

Registrum Palatinum Dunelmense; or, The Register of Richard de Kellawe, Lord Palatine and Bishop of Durham; 1311–1316. Vol. I. *Edited by* Sir Thomas Duffus Hardy, D.C.L., Deputy Keeper of the Public Records.

In Progress.

The Metrical Chronicle of Robert of Gloucester. *Edited by* William Aldis Wright, Esq., M.A.

Recueil des Croniques et anchiennes Istories de la Grant Bretaigne a present nomme Engleterre, par Jehan de Waurin. Vol. III. *Edited by* William Hardy, Esq., F.S.A.

Lives of Archbishop Dunstan. *Edited by* the Rev. John Richard Green, M.A.

Descriptive Catalogue of Manuscripts relating to the History of Great Britain and Ireland. Vol. IV.; 1327, &c. *By* Sir Thomas Duffus Hardy, D.C.L., Deputy Keeper of the Public Records.

Monumenta Juridica. The Black Book of the Admiralty, with an Appendix. Vol. II. *Edited by* Sir Travers Twiss, Q.C., D.C.L.

History of the Reigns of Edward the Third and Richard the Second; from a Manuscript in the British Museum, by an Anonymous Writer. *Edited by* Edward Maunde Thompson, Esq., of the British Museum.

Corpus Historicum Eboracense. Chronica Pontificum Ecclesiæ Eboraci auctore Thoma Stubbs Dominicano; and other Documents relating to the Primacy of York. *Edited by* the Rev. James Raine, M.A., Canon of York, and late Fellow of the University, Durham.

Life of Thomas Becket; from an Icelandic Saga, with an English Translation. *Edited and translated by* M. Eiríkr Magnússon, Under-Librarian of the Public Library, Cambridge.

Chronica Monasterii S. Albani.—6. Registra quorundam Abbatum Monasterii S. Albani, qui sæculo xv^{mo} floruere; Vol. II. *Edited by* Henry Thomas Riley, Esq., M.A., Cambridge and Oxford; and of the Inner Temple, Barrister-at-Law.

PUBLICATIONS
OF
THE RECORD COMMISSIONERS, &c.

ROTULORUM ORIGINALIUM IN CURIÂ SCACCARII ABBREVIATIO. Henry III.—Edward III. *Edited by* HENRY PLAYFORD, Esq. 2 Vols. folio (1805—1810). *Price* 25*s.* boards, or 12*s.* 6*d.* each.

CALENDARIUM INQUISITIONUM POST MORTEM SIVE ESCAETARUM. Henry III.—Richard III. *Edited by* JOHN CALEY and JOHN BAYLEY Esqrs. Vols. 3 and 4, folio (1821—1828), boards: Vol. 3, *price* 21*s.*; Vol. 4, *price* 24*s.*

LIBRORUM MANUSCRIPTORUM BIBLIOTHECÆ HARLEIANÆ CATALOGUS. Vol. 4. *Edited by* the Rev. T. HARTWELL HORNE. Folio (1812), boards. *Price* 18*s.*

ABBREVIATIO PLACITORUM. Richard I.—Edward II. *Edited by* the Right Hon. GEORGE ROSE and W. ILLINGWORTH, Esq. 1 Vol. folio (1811), boards. *Price* 18*s.*

LIBRI CENSUALIS vocati DOMESDAY-BOOK, INDICES. *Edited by* Sir HENRY ELLIS. Folio (1816), boards, (Domesday-Book, Vol. 3). *Price* 21*s.*

LIBRI CENSUALIS vocati DOMESDAY-BOOK, ADDITAMENTA EX CODIC. ANTIQUISS. *Edited by* Sir HENRY ELLIS. Folio (1816), boards, (Domesday-Book, Vol. 4). *Price* 21*s.*

STATUTES OF THE REALM. *Edited by* Sir T. E. TOMLINS, JOHN RAITHBY, JOHN CALEY, and WM. ELLIOTT, Esqrs. Vols. 7, 8, 9, 10, and 11, including 2 Vols. of Indices, large folio (1819—1828). *Price* 31*s.* 6*d.* each; except the Alphabetical and Chronological Indices, *price* 30*s.* each.

VALOR ECCLESIASTICUS, temp. Hen. VIII., Auctoritate Regia institutus. *Edited by* JOHN CALEY, Esq., and the Rev. JOSEPH HUNTER. Vols. 3 to 6, folio (1817-1834), boards. *Price* 25*s.* each.

*** The Introduction, separately, 8vo., cloth. *Price* 2*s.* 6*d.*

ROTULI SCOTIÆ IN TURRI LONDINENSI ET IN DOMO CAPITULARI WESTMONASTERIENSI ASSERVATI. 19 Edward I.—Henry VIII. *Edited by* DAVID MACPHERSON, JOHN CALEY, and W. ILLINGWORTH, Esqrs., and the Rev. T. HARTWELL HORNE. Vol. 2, folio (1819), boards. *Price* 21*s.*

FŒDERA, CONVENTIONES, LITTERÆ, &c.; or, RYMER'S FŒDERA, New Edition. Vol. 3, Parts 1 and 2, 1344—1377, folio (1825—1830): Vol. 4, 1377—1383 (1869). *Edited by* JOHN CALEY and FRED. HOLBROOKE, Esqrs. Vol. 3, *price* 21*s.* each Part; Vol. 4, *price* 6*s.*

Ducatus Lancastriæ Calendarium Inquisitionum post Mortem, &c. Part 3, Calendar to the Pleadings, &c., Henry VII.—Ph. and Mary; and Calendar to the Pleadings, 1—13 Elizabeth. Part 4, Calendar to the Pleadings to end of Elizabeth. (1827—1834.) *Edited by* R. J. Harper, John Caley, and Wm. Minchin, Esqrs. Folio, boards, Part 3 (or Vol. 2), *price* 31*s.* 6*d.*; and Part 4 (or Vol. 3), *price* 21*s.*

Calendars of the Proceedings in Chancery, in the Reign of Queen Elizabeth; to which are prefixed, Examples of earlier Proceedings in that Court from Richard II. to Elizabeth, from the Originals in the Tower. *Edited by* John Bayley, Esq. Vols. 2 and 3 (1830—1832), folio, boards, *price* 21*s.* each.

Parliamentary Writs and Writs of Military Summons, together with the Records and Muniments relating to the Suit and Service due and performed to the King's High Court of Parliament and the Councils of the Realm. *Edited by* Sir Francis Palgrave. (1830—1834.) Folio, boards, Vol. 2, Division 1, Edward II., *price* 21*s.*; Vol. 2, Division 2, *price* 21*s.*; Vol. 2, Division 3, *price* 42*s.*

Rotuli Litterarum Clausarum in Turri Londinensi asservati. 2 Vols. folio (1833, 1844). Vol. 1, 1204—1224. Vol. 2, 1224—1227. *Edited by* Thomas Duffus Hardy, Esq. *Price* 81*s.*, cloth; or separately, Vol. 1, *price* 63*s.*; Vol. 2, *price* 18*s.*

Proceedings and Ordinances of the Privy Council of England. 10 Richard II.—33 Henry VIII. *Edited by* Sir Nicholas Harris Nicolas. 7 Vols. royal 8vo. (1834—1837), cloth. *Price* 98*s.*; or separately, 14*s.* each.

Rotuli Litterarum Patentium in Turri Londinensi asservati. 1201—1216. *Edited by* Thomas Duffus Hardy, Esq. 1 Vol. folio (1835), cloth. *Price* 31*s.* 6*d.*

*** The Introduction, separately, 8vo., cloth. *Price* 9*s.*

Rotuli Curiæ Regis. Rolls and Records of the Court held before the King's Justiciars or Justices. 6 Richard I.—1 John. *Edited by* Sir Francis Palgrave. 2 Vols. royal 8vo. (1835), cloth. *Price* 28*s.*

Rotuli Normanniæ in Turri Londinensi asservati. 1200—1205; also, 1417 to 1418. *Edited by* Thomas Duffus Hardy, Esq. 1 Vol. royal 8vo. (1835), cloth. *Price* 12*s.* 6*d.*

Rotuli de Oblatis et Finibus in Turri Londinensi asservati, tempore Regis Johannis. *Edited by* Thomas Duffus Hardy, Esq. 1 Vol. royal 8vo. (1835), cloth. *Price* 18*s.*

Excerpta e Rotulis Finium in Turri Londinensi asservatis. Henry III., 1216—1272. *Edited by* Charles Roberts, Esq. 2 Vols. royal 8vo. (1835, 1836), cloth, *price* 32*s.*; or separately Vol. 1, *price* 14*s.*; Vol. 2, *price* 18*s.*

Fines, sive Pedes Finium; sive Finales Concordiæ in Curiâ Domini Regis. 7 Richard I.—16 John, 1195—1214. *Edited by* the Rev. Joseph Hunter. In Counties. 2 Vols. royal 8vo. (1835—1844), cloth, *price* 11*s.*; or separately, Vol. 1, *price* 8*s.* 6*d.*; Vol. 2, *price* 2*s.* 6*d.*

Ancient Kalendars and Inventories of the Treasury of His Majesty's Exchequer; together with Documents illustrating the History of that Repository. *Edited by* Sir Francis Palgrave. 3 Vols. royal 8vo. (1836), cloth. *Price* 42*s.*

Documents and Records illustrating the History of Scotland, and the Transactions between the Crowns of Scotland and England; preserved in the Treasury of Her Majesty's Exchequer. *Edited by* Sir Francis Palgrave. 1 Vol. royal 8vo. (1837), cloth. *Price* 18*s.*

Rotuli Chartarum in Turri Londinensi asservati. 1199—1216. *Edited by* Thomas Duffus Hardy Esq. 1 Vol. folio (1837), cloth. *Price* 30*s.*

Report of the Proceedings of the Record Commissioners, 1831—1837. 1 Vol. (folio 1837), boards. *Price* 8*s.*

Registrum vulgariter nuncupatum "The Record of Caernarvon," e codice MS. Harleiano, 696, descriptum. *Edited by* Sir Henry Ellis. 1 Vol. folio (1838), cloth. *Price* 31*s.* 6*d.*

Ancient Laws and Institutes of England; comprising Laws enacted under the Anglo-Saxon Kings, from Æthelbirht to Cnut, with an English Translation of the Saxon; the Laws called Edward the Confessor's; the Laws of William the Conqueror, and those ascribed to Henry the First; also, Monumenta Ecclesiastica Anglicana, from the 7th to the 10th century; and the Ancient Latin Version of the Anglo-Saxon Laws; with a compendious Glossary, &c. *Edited by* Benjamin Thorpe, Esq. 1 Vol. folio (1840), cloth. *Price* 40*s.* Or, 2 Vols. royal 8vo. cloth. *Price* 30*s.*

Ancient Laws and Institutes of Wales; comprising Laws supposed to be enacted by Howel the Good; modified by subsequent Regulations under the Native Princes, prior to the Conquest by Edward the First; and anomalous Laws, consisting principally of Institutions which, by the Statute of Ruddlan, were admitted to continue in force. With an English Translation of the Welsh Text. To which are added, a few Latin Transcripts, containing Digests of the Welsh Laws, principally of the Dimetian Code. With Indices and Glossary. *Edited by* Aneurin Owen, Esq. 1 Vol. folio (1841), cloth. *Price* 44*s.* Or, 2 Vols. royal 8vo. cloth. *Price* 36*s.*

Rotuli de Liberate ac de Misis et Præstitis, Regnante Johanne. *Edited by* Thomas Duffus Hardy, Esq. 1 Vol. royal 8vo. (1844), cloth. *Price* 6*s.*

The Great Rolls of the Pipe for the Second, Third, and Fourth Years of the Reign of King Henry the Second, 1155—1158. *Edited by* the Rev. Joseph Hunter. 1 Vol. royal 8vo. (1844), cloth. *Price* 4*s.* 6*d.*

The Great Roll of the Pipe for the First Year of the Reign of King Richard the First, 1189—1190. *Edited by* the Rev. Joseph Hunter. 1 Vol. royal 8vo. (1844), cloth. *Price* 6*s.*

Documents Illustrative of English History in the 13th and 14th centuries, selected from the Records of the Department of the Queen's Remembrancer in the Exchequer. *Edited by* Henry Cole, Esq. 1 Vol. fcp. folio (1844), cloth. *Price* 45*s*. 6*d*.

Modus Tenendi Parliamentum. An Ancient Treatise on the Mode of holding the Parliament in England. *Edited by* Thomas Duffus Hardy, Esq. 1 Vol. 8vo. (1846), cloth. *Price* 2*s*. 6*d*.

Monumenta Historica Britannica, or, Materials for the History of Britain from the earliest period. Vol. 1, extending to the Norman Conquest. Prepared, and illustrated with Notes, by the late Henry Petrie, Esq., F.S.A., Keeper of the Records in the Tower of London, assisted by the Rev. John Sharpe, Rector of Castle Eaton, Wilts. Finally completed for publication, and with an Introduction, by Thomas Duffus Hardy, Esq., Assistant Keeper of Records. (Printed by command of Her Majesty.) Folio (1848). *Price* 42*s*.

Registrum Magni Sigilli Regum Scotorum in Archivis Publicis asservatum. 1306—1424. *Edited by* Thomas Thomson, Esq. Folio (1814). *Price* 15*s*.

The Acts of the Parliaments of Scotland. 11 vols. folio (1814—1844). Vol. I. *Edited by* Thomas Thomson and Cosmo Innes, Esqrs. *Price* 42*s*. Also, Vols. 4, 7, 8, 9, 10, and 11; *price* 10*s*. 6*d*. each.

The Acts of the Lords Auditors of Causes and Complaints (Acta Dominorum Auditorum). 1466—1494. *Edited by* Thomas Thomson, Esq. Folio (1839). *Price* 10*s*. 6*d*.

The Acts of the Lords of Council in Civil Causes (Acta Dominorum Concilii). 1478—1495. *Edited by* Thomas Thomson, Esq. Folio (1839). *Price* 10*s*. 6*d*.

Issue Roll of Thomas de Brantingham, Bishop of Exeter, Lord High Treasurer of England, containing Payments out of His Majesty's Revenue, 44 Edward III., 1370. *Edited by* Frederick Devon, Esq. 1 Vol. 4to. (1835), cloth. *Price* 35*s*. Or, royal 8vo. cloth. *Price* 25*s*.

Issues of the Exchequer, containing similar matter to the above; James I.; extracted from the Pell Records. *Edited by* Frederick Devon, Esq. 1 Vol. 4to. (1836), cloth. *Price* 30*s*. Or, royal 8vo. cloth. *Price* 21*s*.

Issues of the Exchequer, containing similar matter to the above; Henry III.—Henry VI.; extracted from the Pell Records. *Edited by* Frederick Devon, Esq. 1 Vol. 4to. (1837), cloth. *Price* 40*s*. Or, royal 8vo. cloth. *Price* 30*s*.

Handbook to the Public Records. *By* F. S. Thomas, Esq., Secretary of the Public Record Office. 1 Vol. royal 8vo. (1853), cloth. *Price* 12*s*.

Historical Notes relative to the History of England; from the Accession of Henry VIII. to the Death of Queen Anne (1509—1714). Designed as a Book of instant Reference for ascertaining the Dates of Events mentioned in History and Manuscripts. The Name of every Person and Event mentioned in History within the above period is

placed in Alphabetical and Chronological Order, and the Authority whence taken is given in each case, whether from Printed History or from Manuscripts. *By* F. S. Thomas, Esq. 3 Vols. 8vo. (1856), cloth. *Price* 40*s*.

State Papers, during the Reign of Henry the Eighth: with Indices of Persons and Places. 11 Vols., 4to. (1830—1852), cloth. *Price* 5*l*. 15*s*. 6*d*.; or separately, *price* 10*s*. 6*d*. each.

Vol. I.—Domestic Correspondence.
Vols. II. & III.—Correspondence relating to Ireland.
Vols. IV. & V.—Correspondence relating to Scotland.
Vols. VI. to XI.—Correspondence between England and Foreign Courts.

WORKS PUBLISHED IN PHOTOZINCOGRAPHY.

DOMESDAY BOOK, or the GREAT SURVEY OF ENGLAND OF WILLIAM THE CONQUEROR, 1086 ; fac-simile of the Part relating to each county, separately (with a few exceptions of double counties). Photozincographed, by Her Majesty's Command, at the Ordnance Survey Office, Southampton, Colonel SIR HENRY JAMES, R.E., F.R.S., &c., Director. 35 Parts, imperial quarto and demy quarto (1861–1863) boards. *Price* 4*s*. 6*d*. to 1*l*. 1*s*. each Part, according to size ; or, bound in 2 Vols., 18*l*.

This important and unique survey of the greater portion of England* is the oldest and most valuable record in the national archives. It was commenced about the year 1084 and finished in 1086. Its compilation was determined upon at Gloucester by William the Conqueror, in council, in order that he might know what was due to him, in the way of tax, from his subjects, and that each at the same time might know what he had to pay. It was compiled as much for their protection as for the benefit of the sovereign. The nobility and people had been grievously distressed at the time by the king bringing over large numbers of French and Bretons, and quartering them on his subjects, "each according to the measure of his land," for the purpose of resisting the invasion of Cnut, King of Denmark, which was apprehended. The commissioners appointed to make the survey were to inquire the name of each place ; who held it in the time of King Edward the Confessor ; the present possessor ; how many hides were in the manor ; how many ploughs were in demesne ; how many homagers ; how many villeins ; how many cottars ; how many serving men ; how many free tenants ; how many tenants in soccage ; how much wood, meadow, and pasture ; the number of mills and fish-ponds ; what had been added or taken away from the place ; what was the gross value in the time of Edward the Confessor ; the present value ; and how much each free man or soc-man had, and whether any advance could be made in the value. Thus could be ascertained who held the estate in the time of King Edward ; who then held it ; its value in the time of the late king ; and its value as it stood at the formation of the survey. So minute was the survey, that the writer of the contemporary portion of the Saxon Chronicle records, with some asperity—"So very narrowly he caused it to be traced out, that there was not a single hide, nor one virgate of land, nor even, it is shame to tell, though it seemed to him no shame to do, an ox, nor a cow, nor a swine was left, that was not set down."

Domesday Survey is in two parts or volumes. The first, in folio, contains the counties of Bedford, Berks, Bucks, Cambridge, Chester and Lancaster, Cornwall, Derby, Devon, Dorset, Gloucester, Hants, Hereford, Herts, Huntingdon, Kent, Leicester and Rutland, Lincoln, Middlesex, Northampton, Nottingham, Oxford, Salop, Somerset, Stafford, Surrey, Sussex, Warwick, Wilts, Worcester, and York. The second volume, in quarto, contains the counties of Essex, Norfolk, and Suffolk.

Domesday Book was printed *verbatim et literatim* during the last century, in consequence of an address of the House of Lords to King George III. in 1767. It was not, however, commenced until 1773, and was completed early in 1783. In 1860, Her Majesty's Government, with the concurrence of the Master of the Rolls, determined to apply the art of photozincography to the production of a fac-simile of Domesday Book, under the superintendence of Colonel Sir Henry James, R.E., Director of the Ordnance Survey, Southampton. The fac-simile was completed in 1863.

---

*For some reason left unexplained, many parts were left unsurveyed ; Northumberland, Cumberland, Westmoreland, and Durham, are not described in the survey ; nor does Lancashire appear under its proper name ; but Furness, and the northern part of Lancashire, as well as the south of Westmoreland, with a part of Cumberland, are included within the West Riding of Yorkshire. That part of Lancashire which lies between the Ribble and Mersey, and which at the time of the survey comprehended 688 manors, is joined to Cheshire. Part of Rutland is described in the counties of Northampton and Lincoln.

FAC-SIMILES of NATIONAL MANUSCRIPTS, from WILLIAM THE CONQUEROR to QUEEN ANNE, selected under the direction of the Master of the Rolls, and Photozincographed, by Command of Her Majesty, by Colonel SIR HENRY JAMES, R.E., Director of the Ordnance Survey. Price, each Part, with translations and notes, double foolscap folio, 16*s*.

Part I. (William the Conqueror to Henry VII.). 1865.
Part II. (Henry VIII. and Edward VI.). 1866.
Part III. (Mary and Elizabeth). 1867.
Part IV. (James I. to Anne). 1868.

The first Part extends from William the Conqueror to Henry VII., and contains autographs of the kings of England, as well as of many other illustrious personages famous in history, and some interesting charters, letters patent, and state papers. The second Part, for the reigns of Henry VIII. and Edward VI., consists principally of holograph letters and autographs of kings, princes, statesmen, and other persons of great historical interest, who lived during those reigns. The third Part contains similar documents for the reigns of Mary and Elizabeth, including a signed bill of Lady Jane Grey. The fourth Part concludes the series, and comprises a number of documents taken from the originals belonging to the Constable of the Tower of London ; also several records illustrative of the Gunpowder Plot, and a woodcut containing portraits of Mary Queen of Scots and James VI., circulated by their adherents in England, 1580-3.

Public Record Office,
July 1872.

h